يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة. فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ عنها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويحثون الناس على تحصيلها ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيا لا النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الأبدان (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركيبة (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد عارف بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة. (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) التي هي طوارئ على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك) إلى معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

529. Высочайшее повелѣніе ген.-л. Кноррингу, отъ 19-го февраля 1801 года.

Г. ген.-л. Кноррингъ 2, въ слѣдъ за посланниками княжьими Аваловымъ и Палавандовымъ, желаю Я, чтобы еще отправились ко Мнѣ кто нибудь изъ царевичей, также и изъ знатнѣйшихъ Грузіи, дабы явно было свѣту, что точно Грузіи есть общій произволъ быть въ Моемъ подданствѣ, а не то, чтобы покорство ихъ происходило единственно отъ желанія 2-хъ или 3-хъ; также предписываю вамъ представить Мнѣ списокъ знатнѣйшихъ въ Грузіи и усердствовавшихъ болѣе къ моей особѣ и болѣе желавшихъ быть у Меня въ подданствѣ. Мое намѣреніе есть, изъ оныхъ пожаловать нѣкоторыхъ достоинствами графовъ и бароновъ, другихъ повысить чинами, а молодыхъ и знатныхъ фамилій причислить къ Себѣ въ камергеры. Вамъ благосклонный.

Оригинальный подписанъ собственною Е. И. В. рукою тако: «Павелъ». Приписано собственною Е. И. В. рукою: «Равномѣрно напишите мнѣ и о тѣхъ, кому бы по заслугамъ и орденъ св. Андрея пожаловать могъ».

530. Письмо армянскаго патріарха Іосифа Аргутинскаго къ ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го февраля 1801 года.

Я прежде сего писалъ къ в. выс-у письмо, въ коемъ уведомилъ васъ о прибытіи моемъ въ Тифлисъ и о принятіи меня, въ силу повелѣнія Е. И. В., Всемилостивѣйшаго Государя, со всѣми почестьми, сану моему приличными.

Для обнародованія Е. И. В. Манифеста, почитая себѣ за долгъ, служилъ я литургію въ первейшей въ Тифлисѣ церкви, гдѣ собралось все духовенство Грузинское и Армянское, царская фамилія, князья, дворяне, купцы и прочіе жительствующіе въ Тифлисѣ мужескаго и женскаго пола; а съ какою церемоніею былъ объявленъ оный Манифестъ, о томъ будетъ вамъ донесено подробно въ письмѣ г. Лазарева, и вы, конечно, отправите въ надлежащее мѣсто. Сколь обрадованы подвергнувшіеся въ подданство Е. И. В. князья, дворяне, купцы въ Тифлисѣ и вообще въ провинціи сей жительствующій народъ, изъяснить не могу, и съ толикою благодарностію и радостію вшедшіе въ подданство ожидаютъ великой и богатой милости Всемилостивѣйшаго Государя.

Ссоры, возмущенія и сборы войскъ, что между свѣтлѣйшими царевичами было, все по совѣту моему разрушено и находится между ними миръ; князья нѣкоторые по письму моему уже пришли, а нѣкоторые тоже намѣрены прійти. Надѣюсь, что все в. выс.-у, что по повелѣнію Е. И. В. и по волѣ в. выс.-а будутъ успокоены и учинятся покорными подданными.

Свѣтлѣйшіе е. в. царя Георгія дѣти приготовляются къ отправленію къ Высочайшему двору; свѣтлѣйшій царевичъ Миріанъ прибылъ въ Тифлисъ. Полагаю я, что и прочіе, принявъ совѣтъ мой, будутъ покорны повелѣнію и соизволенію Императора.

Марта 1-го имѣю отправиться изъ Тифлиса къ св. Эчміадзину, престольному моему мѣсту, и готовъ проводить меня е. с. князь, столпъ Грузіи, фельдмаршалъ Іоаннъ Орбеліани и съ нимъ нѣсколько князей знатныхъ и войска.

531. Письмо Петра Обольянинова къ ген.-л. Кноррингу, отъ 4-го марта 1801 года, за № 2973.

Е. И. В., прочитавъ съ неудовольствіемъ донесеніе в. пр. о Грузіи (?), повелѣть мнѣ соизволилъ объявить вамъ, м. г. мой, что по содержанію данныхъ вамъ предписаній должны вы были ограничить себя тѣмъ, чтобъ дать свѣдѣніе, какъ будетъ пристойнѣе по мѣстному положенію раздѣлить сторону сію на уѣзды, сколько и на какіе именно, каковое раздѣленіе, ежели есть что нибудь присовокупить въ дополненіе къ тѣмъ, кои по сему предмету отъ васъ уже присланы, немедленно ко мнѣ доставить.

532. Списокъ знатнѣйшимъ въ Грузіи чиновникамъ, усердствовавшимъ болѣе всѣхъ Е. И. В. и болѣе желавшихъ быть въ подданствѣ Е. В., съ показаніемъ, какихъ чиновъ и кто чѣмъ болѣе оказывалъ усердіе. — Марта 22-го дня 1801 года.

1) Первый диванъ е. в. царя Георгія, кн. Игнатій Тумановъ и Тифлисскій моурави, меликъ князь Дарья Бебутовъ. Они оба первые были, кои оказывали свое усердіе, ревность и желаніе быть въ подданствѣ Е. В., и еще при жизни покойнаго царя поддерживали его въ предпринятыхъ имъ намѣреніяхъ и, имѣя много къ себѣ приверженныхъ, уговорили ихъ ничего противно волѣ Е. И. В. не предпринимать, а исполнять только то, что отъ начальника Россійскихъ войскъ объявлено будетъ; послѣдніе же по наставленію моему въ городѣ содержали оный въ порядкѣ.

2) Минбаши князь Соломонъ Аргутинскій-Долгоруковъ и минъ-пашка-баши князь Іосифъ Бебутовъ. Весьма способствовали обоимъ вышеписаннымъ, а первый имѣя начальство надъ Шулавердами, удержалъ оныхъ въ повиновеніи.

3) Начальствующій Казахами, за отсутствіемъ кн

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم في بعض الأحيان بسبب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة فهم لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة المنقية (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها على القلب (و) بمعرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... ثم ضرب لذلك مثلا لأجل فهم المقام فقال:

Гарсевана Чавчавадзе, именемъ сына его Александра, кн. Соломонъ Аваловъ. По пріѣздѣ царевича Александра въ Казахи охотно [illegible] оставшій тамъ [illegible] тежъ и обще съ знатнымъ Казахскимъ старшиной [illegible] обратилъ въ свою пользу [illegible] съ царевичемъ въ Кизикъ 500 человѣкъ Казаховъ, коихъ и [illegible] удерживать въ повиновеніи.

4) Сурамскій моуравъ князь Евгеній Абашидзе, который удерживалъ жителей крѣпости и принадлежащихъ къ оной деревень въ повиновеніи и хотя они неоднократно подстрекаемы были противною партіею, но князь сей расторопностію своею ихъ до сего не допустилъ, а сверхъ того и предъ симъ нѣсколько лѣтъ защищался всегда отъ разныхъ набѣговъ и оказывалъ свое усердіе къ е. в. царю.

5) Князь Георгій Амилахвари. Будучи приверженъ къ выполненію священнѣйшей воли и желая быть въ подданствѣ Е. В., оставя все имѣніе свое и жену у противниковъ, отъ коихъ первое разграблено, а послѣдняя содержалась долго въ крѣпости Белоти подъ карауломъ, прибылъ въ Тифлисъ и явился у меня.

6) Сердари, князья Иванъ Орбеліани, Георгій Циціановъ, Кахетинскій салтхуцесъ и царицы Маріи ешкаабашъ Александръ Макашвили, диванбекъ Захарій Баратовъ, диванъ Султанъ Тумановъ и Шанше Эристовъ, — кои съ большимъ усердіемъ и благодарностію приняли Высочайшее соизволеніе и подписывали благодарную грамоту. По знатности же своей имѣя много къ себѣ приверженныхъ, поощряли ихъ и подавали собою примѣръ къ выполненію священнѣйшей Е. И. В. воли, не переставая и до сихъ поръ оказывать свое усердіе и желаніе быть подъ высокимъ Всемилостивѣйшаго Государя нашего подданствомъ; а князь Шанше Эристовъ въ прошлые годы способствовалъ въ проходѣ войскъ чрезъ дефилеи въ Грузію.

7) Ешкаабашъ е. в. царя Георгія Ираклієвича, кн. Александръ Чавчавадзе, оказывая свое усердіе и желаніе быть въ подданствѣ Е. В., трудился весьма много въ переводахъ и давалъ мнѣ всегда о принимаемыхъ противъ Высочайшей Е. И. В. воли намѣреніяхъ знать.

Изъ духовенства весьма много оказывали свое усердіе и желаніе быть въ высокомъ Е. В. подданствѣ. Ниноцминдскій митрополитъ Михаилъ, Бодбельскій митрополитъ [illegible] и архимандритъ [illegible] кои старались привлекать многихъ имъ приверженныхъ къ выполненію священнѣйшей воли, а особливо [illegible].

Сверхъ сего, есть еще многіе оказывавшіе свое усердіе, но сіи по знатности фамилій ихъ [illegible] много къ себѣ приверженныхъ, а притомъ управляя по [illegible] чинамъ ихъ нѣкоторыми частями, болѣе всѣхъ старались привлекать къ исполненію Высочайшей воли и оказывали свое усердіе и желаніе быть въ высокомъ Всемилостивѣйшаго Государя нашего подданствѣ.

533. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 8-го апрѣля 1801 года, за № 197.

Народъ здѣшній и большая часть знатныхъ, узнавъ о кончинѣ Е. И. В. Г. И. Павла Петровича, пришли въ весьма большое отчаяніе, опасаясь, чтобы не лишиться при сей перемѣнѣ счастія быть въ высокомъ подданствѣ Е. В. и чтобы войска здѣсь находящіяся, по прежнему примѣру, небыли отсюда выведены; въ семъ случаѣ болѣе утверждаемы нѣкоторыми неприверженными. Я сіе замѣтивъ, старался всячески увѣрить ихъ, что милосердіе Всемилостивѣйшаго Государя нашего не можетъ подать имъ ни малѣйшей причины къ сомнѣнію и они твердо могутъ надѣяться, что Е. В. по милостивому своему ко всѣмъ ищущимъ быть въ высокомъ Его подданствѣ расположенію, конечно, и ихъ принять въ оное не оставитъ; послѣ сего они стали быть гораздо спокойнѣе и при присягѣ Е. И. В. Августѣйшему Монарху Александру Павловичу войскъ здѣсь находящихся весьма многіе желали также оное исполнить, прося у меня позволенія; однакожъ я безъ повелѣнія въ предѣлахъ сего не дозволилъ, увѣривъ между тѣмъ ихъ, что въ скоромъ времени по желанію ихъ исполнится.

534. Высочайшій рескриптъ, отъ 19-го апрѣля 1801 г.

Господинъ ген.-л. и Астраханскій военный губернаторъ Кноррингъ.

Извѣстно вамъ, что возникшія въ роде покойнаго царя Грузинскаго Георгія Ираклієвича несогласія, соединясь съ уваженіями внѣшняго и внутренняго положенія царства сего, побудили его поступить на просьбу о принятіи Грузіи въ подданство Всероссійской Имперіи. Посланіе царя, достигнувши любезнаго родителя Нашего въ Бозѣ почивающаго Г. И. Павла I-го, было имъ за благо принято, и [illegible] того же времени предположены были мѣры ко присоединенію сего края къ Россіи; извѣстно также вамъ, что въ основаніе сихъ мѣръ [illegible] изъ пословъ Грузинскихъ отправлены отсюда обратно въ Тифлисъ, дабы взявъ отъ царя и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم من العرق (والإسهال) بحسب اختلاف أمزجة البلاد
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية) (من الأطباء) الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد إزالة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

народа на желаніе ихъ полномочія, съ пристойнымъ посольствомъ представиться въ С-Петербургъ для учиненія торжественной присяги. Между тѣмъ, съ одной стороны получено извѣстіе, что сынъ Георгій Иракліевичъ скончался и несогласія въ фамиліи его, еще при жизни его открывшіяся, могли въ землѣ многочисленныхъ ... грозили низвергнуть ее въ совершенное безначаліе, или вовлечь въ междоусобную войну; съ другой стороны, вслѣдъ за первыми по сему дѣлу движеніями, изданъ и обнародованъ уже былъ Манифестъ о подданствѣ Грузіи, даны Сенату повелѣнія о внутреннемъ управленіи царства сего, поставлены главные начальники, и при восшествіи Нашемъ на престолъ нашли Мы, что царство сіе по всѣмъ государственнымъ актамъ присоединено уже ко Имперіи и въ семъ качествѣ объемлемо всею святостію учиненной Намъ отъ всѣхъ Нашихъ вѣрныхъ подданныхъ присяги. Въ таковомъ положеніи дѣлъ и при облежащей страну сію Нашей воинской силѣ, могли бы Мы считать власть Нашу въ ней непоколебимо утвержденною; тѣмъ болѣе, что по дошедшимъ до Насъ предварительнымъ свѣдѣніямъ удостовѣрены Мы, что желанія и неудовольствія возвратившихся посланниковъ съ принятыми мѣрами совершенно сообразны. Не скроемъ Мы также отъ васъ, что достоинство Имперіи, безопасность Нашихъ границъ, виды Порты Оттоманской, покушенія и порывы горскихъ народовъ, въ уваженіи собственныхъ Россіи пользъ, съ давнихъ временъ заставляли Правительство помышлять о семъ пріобрѣтеніи и желать его событія. Измѣряя существо его единственными Нашими выгодами, Мы не можемъ не признать всей ихъ силы; но пользамъ царствъ земныхъ въ правилахъ вѣчныхъ предуставлена другая мѣра, единая истинная и непреложная — справедливость и неприкосновенность къ общенародному праву. Во всѣхъ внутреннихъ и внѣшнихъ дѣлахъ Нашихъ положивъ себѣ сію истину въ непреложное основаніе, вслѣдствіе того и при настоящихъ расположеніяхъ о Грузіи, желаемъ Мы прежде всего удостовѣриться: первое, дѣйствительно ли внутреннее и внѣшнее положеніе сей страны таково, что съ едиными силами своими не можетъ она ни противостать властолюбивымъ притязаніямъ Персіи, ни отразить набѣги облежащихъ его горскихъ народовъ, ни потушить внутреннія вражды между собою войною ей грозящія; что оставить ее царствомъ отдѣленнымъ и самобытнымъ на произволъ судьбы, было бы не свойственно ни величеству Имперіи, издревле ей покровительствующей, ни Нашему великодушію. Второе, на собственномъ ли убѣжденіи необходимости и отечественной пользы основано было преклоненіе царства сего подъ Россійскую Державу, и единодушно ли всѣ вышнія состоянія и народъ признали поступокъ сей себѣ во спасеніе, или, увлекаемы предпріимчивостію извѣстнаго рода людей, уступили они страху замысловъ и постороннимъ внушеніямъ, болѣе нежели истинному сознанію пользъ своихъ. — Возлагая на васъ собрать на самомъ мѣстѣ всѣ сіи удостовѣренія, и на сей конецъ поручая вамъ отправиться въ Грузію, Мы несомнѣнно надѣемся, что бывъ проникнуты началами, Насъ въ дѣлѣ семъ руководящими, вы взойдете къ самымъ первымъ его источникамъ, взвѣсите силу царства сего и сравните ее съ противодѣйствіемъ внѣшнимъ и внутреннимъ, вникните въ истинное расположеніе ума народнаго, узнаете нужды его и слѣдствіе сихъ нуждъ въ его желаніяхъ, — наконецъ удостовѣритеся, искренно-ли убѣждены они и пребываютъ въ томъ мнѣніи, что пріятіе ихъ подъ Россійскую Державу есть единое средство къ ихъ спасенію; и тогда по удостовѣренію сему займетесь вы примѣрнымъ положеніемъ для образованія будущаго въ странѣ сей управленія. Вы будете при семъ имѣть въ виду, что не для Россіи присоединяется сей народъ къ Имперіи, но собственно для него; что не Нашихъ пользъ Мы въ семъ ищемъ, но единственно его покоя и безопасности; а потому въ положеніяхъ вашихъ о управленіи его не оставите вы принять во уваженіе правъ его, сообразиться съ нравами, обычаями и умоначертаніями, словомъ вы будете взирать на страну сію не такъ, какъ на страну полезныхъ для насъ пріобрѣтеній, но какъ на народъ взыскавшій присоединиться къ Имперіи для собственнаго его счастія и дабы въ нѣдрѣ ея обрѣсти конецъ несчастіямъ, его обуревающимъ. Собравъ всѣ свѣдѣнія, къ сему важному назначенію относящіяся, поспѣшите съ ними для личнаго объясненія прибыть въ столицу. На время отсутствія вашего въ Грузію и оттуда въ С-Петербургъ, назначьте сами къ управленію ввѣренныхъ вамъ по Линіи дѣлъ одного изъ старшихъ по васъ генераловъ, въ командѣ вашей состоящихъ, коего и не оставьте при отбытіи вашемъ снабдить нужными наставленіями и къ руководству вашими повелѣніями. Важность ввѣреннаго вамъ дѣла довлѣетъ уже удостовѣрить васъ, колико уповаемъ Мы на вашу ревность и просвѣщеніе; исполненіе же его дастъ Намъ случай лично васъ увѣрить въ Нашемъ благоволеніи, съ коимъ всегда пребываемъ вамъ благосклонны.

* На подлинномъ написано собственною Е. И. В. рукою тако: „Александръ"

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إنقاء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

535. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 26-го апрѣля 1801 года, за № 231.

Съ самаго полученія здѣсь извѣстія о кончинѣ б. И. Павла Петровича и о восшествіи на Всероссійскій престолъ Е. В Всемилостивѣйшаго Государя Александра Павловича, между жителей здѣшнихъ, кои будучи подстрекаемы нѣкоторыми противной партіи князьями, увѣрившими ихъ, что Грузія останется попрежнему, а войска Россійскія возвратятся обратно, возставалъ часъ отъ часу болѣе мятежъ и умножались разныя партіи,—о чемъ я извѣстясь, нужнымъ поставилъ оной истребить, употребивъ къ сему отмѣнно ревностныхъ и всегда болѣе всѣхъ къ выполненію Высочайшей Е. В. воли приверженныхъ князей здѣшнихъ сердаря князя Ивана Орбеліани, городскаго мамасахлиса князя Даріи Бебутова, дивана князя Игнатія Туманова и мимбашу князя Соломона Аргутинскаго-Долгорукова, кои по сдѣланіи имъ мною сей препорученности, стараясь всячески разрушить партіи тѣ и привесть здѣшнихъ жителей къ выполненію Высочайшей воли, исполнили оное съ такимъ усердіемъ и расторопностію, что въ короткое время привели ихъ въ повиновеніе, разруша всѣ противныя партіи и заставивъ жителей ожидать Монаршаго соизволенія съ благоговѣніемъ,—почему я долгомъ и обязанностію поставляю о таковомъ усердіи, рачительности и преданности помянутыхъ князей донести в. пр. и просить, дабы они по заслугамъ ихъ и по той приверженности, которою они предъ всѣми прочими здѣшними чиновками имѣютъ, предстательствомъ в. пр. не оставлены были.

536. Письмо ген.-м. Лазарева къ Карталинскимъ и Кахетинскимъ князьямъ, отъ 25-го мая 1801 года, за № 262 и 263.

Е. пр. ген.-л. Кнорринъ 2-й вчерашняго числа прибылъ въ Тифлисъ, почему извѣщая о семъ всѣхъ князей Карталинскихъ, объявляю, что буде кто желаетъ видѣть е. пр., пріѣзжалъ бы всякой сюда, чѣмъ и докажетъ свое усердіе и ревность Кто же не желаетъ, тотъ подастъ поводъ заключить о себѣ весьма худыя мысли и тѣмъ самымъ дурно будетъ скомандованъ.

Такого же содержанія за № 264 Кахетинскому духовенству и за № 265, Карталинскому духовенству.

537. Разные вопросы, представленные ген.-м. Лазаревымъ на разрѣшеніе ген.-л. Кноррингу, въ бытность его въ Тифлисѣ, и отвѣты послѣдняго.

Воп. 1) На какомъ положеніи войска здѣсь находящіяся должны довольствоваться на будущій годъ дровами и свѣчьми, а на нынѣшнее лѣто дровами? Откуда должны получить деньги 17-го Егерскаго и Кабардинскаго Мушкатерскаго за дрова и свѣчи, со времяни кончины царя на собственныя деньги ими покупаемыя, а также на парадъ дрова, свѣчи и бумагу?

Отв. По всеобщему правилу, Высочайшимъ повелѣніемъ преподанному, что остается все на прежнемъ положеніи до новыхъ распоряженій, слѣдуетъ и по содержанію пункта сего поступать такъ, какъ при покойномъ царѣ Георгіи было на всемъ наблюсти строго умѣренность и чтобы никому отягощеній не дѣлалось; а ежели прежде имѣнія княжескія отъ повинности сей были изъяты, справедливость требуетъ, чтобы участокъ давали теперь и оные.

Воп. 2) Какъ многіе здѣсь чиновники имѣютъ мѣста единственно для собственнаго ихъ пропитанія имъ служащія и берутъ со ввѣренныхъ имъ частей деньги и вещи безъ всякаго человѣчества, отъ чего всѣ почти жители Грузіи весьма претерпѣваютъ, то какъ въ семъ, дабы жители, а равно и чиновники нималѣйшихъ нуждъ не потерпѣли, поступать приказано будетъ?

Отв. Чиновникамъ пользоваться содержаніемъ по прежнему, но не допуская злоупотребленій, внуша чиновникамъ тѣмъ, что по первой на нихъ жалобѣ лишатся они не только своихъ мѣстъ и доходовъ, съ тѣмъ сопряженныхъ, но и подвергнутся примѣрно строгому наказанію. Особливо же вниманіе слѣдуетъ обратить на чиновниковъ прочихъ городовъ и селеній, гдѣ, какъ слышу, многія утѣсненія причиняются ими народу при сборѣ податей, при чиненіи работъ, при тяжебныхъ и въ сборѣ на свое содержаніе съѣстныхъ припасовъ.

Воп. 3) Въ провинціи Кизикской опредѣленный царемъ Георгіемъ моуравъ князь Ревазъ Андрониковъ, имѣя старыя лѣта, притомъ сильные и весьма частые припадки болѣзней, не можетъ отправлять свою должность такъ дѣятельно и исправно, какъ въ провинціи той, по смежности оной съ Лезгинами, отправлять должно, то не угодно ли будетъ приказать его смѣнить или, дабы не сдѣлать ему обиды—дать ему хорошаго помощника.

Отв. Кизикскому моураву князю Ревазу Андроникову дать помощника можно, кого по достоинству

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج (المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم، وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإعداد الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (وهي في القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) ويجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فلا يكون شيئًا إلا هلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموм امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

избрать Грузинское правительство и помощникъ [illegible] сей можетъ получать на содержаніе свое часть изъ доходовъ Казенскаго [illegible]

Воп. 4) Дочери покойнаго царя Георгія, Гаяна и Тамара, получали изъ доходовъ таможенныхъ по 1 руб. на день, каковыхъ денегъ со времени кончины царя онѣ не имѣютъ [illegible] и просятъ о [illegible] ланіи имъ отвѣта, отколь онѣ на пропитаніе свое деньги получать должен[illegible]

Отв. Дочерямъ покойнаго царя Георгія, царевнамъ Гаянѣ и Тамарѣ положенныя на содержаніе деньги выдавать и удовлетворить ихъ съ того времени, какъ выдача сія остановлена.

Воп. 5) Артиллерійскіе служители, при артиллеріи здѣшней находящіеся, получали прежде провіантъ или на оный деньги отъ доходовъ таможенныхъ, но со времени кончины царя провіанта они не получая, просятъ объ опредѣленіи имъ онаго.

Отв. Поелику артиллерія Грузинская безъ присмотру оставлена быть не можетъ и служителей ея упразднить не слѣдуетъ, то и содержать ихъ на прежнемъ основаніи, но убылыхъ вакансій не наполнять.

Воп. 6) Е. св. царевичемъ Давидомъ многія имѣнія послѣ кончины царя у однихъ взяты, а другимъ отданы, отчего многіе имѣютъ претензіи, то какъ въ случаѣ семъ поступить?

Отв. Всевысочайшій манифестъ къ Грузинскому народу и другія Монаршія повелѣнія утверждаютъ каждому его достояніе, слѣдственно кто что имѣлъ при жизни царя Георгія, тотъ тѣмъ и пользоваться долженъ, безъ всякаго изъятія. Государственные доходы и деревни, оставаясь какъ было при послѣдне царствовавшемъ царѣ, не можетъ никто безъ Высочайшаго соизволенія въ пользу частныхъ людей ими распоряжать, кромѣ обѣихъ [illegible] прежде установленныхъ, ибо жаловать имѣнія и давать чины принадлежитъ къ власти Государя, коею Грузія и теперь единой особѣ Е. И. В. [illegible]

Воп. 7) Буде кто изъ чиновниковъ здѣшнихъ, особливо пограничныхъ, подвергнетъ себя сомнѣнію, то можно ли будетъ въ томъ мѣстѣ, гдѣ чиновникъ тотъ нуженъ, опредѣлить другаго?

Отв. Подвергшихъ [illegible] изслѣдывать въ точности ихъ поступки и если не окажутся, отнеситься ко мнѣ, предоставляя вамъ вмѣстѣ съ тѣмъ на занятіе упраздненной должности тѣхъ кандидатовъ изъ такихъ особъ, кои имѣютъ уже отъ покойнаго царя соотвѣтственные званію чины.

Воп. 8) Собраніе царскихъ доходовъ на какомъ основаніи остаться должнствуетъ и должно ли дохо[illegible] ды тѣ собирать или нѣтъ: если должно, то по сбы[illegible] ли куда поступать они имѣютъ?

Отв. Поступать по прежнему, кромѣ тѣхъ сборовъ, кои налагались въ экстраординарные случаи, и доходы оные записывать въ приходъ у двухъ чиновниковъ, кои къ онымъ уже опредѣленными состоятъ, а расходъ производить по силѣ 2-го, 4-го и 5-го пунктовъ, но на каждую статью расхода давать казначеямъ или кому слѣдуетъ письменныя повелѣнія за подписаніемъ единственно Грузинскаго правительства.

Воп. 9) Въ какомъ положеніи должны остаться рудники, а также и монетный дворъ?

Отв. Производству руднаго дѣла быть на прежнемъ основаніи, а какъ нѣкоторые изъ рудниковъ отданы на откупъ еще покойнымъ царемъ, то контракты оставить въ ихъ силѣ; а не поступившіе еще въ откупъ отдать въ оный, но не далѣе годичнаго срока и съ условіемъ, что ежели обстоятельства перемѣнятся, взята съ нихъ будетъ тогда откупная сумма по расчету; относительно монетнаго двора, оный упразднить какъ потому, что штемпель монеты долженъ быть на имя Государя, такъ и что уже въ Грузіи много въ обращеніи нашихъ денегъ.

Воп. 10) Какъ мнѣ извѣстно, что многія имѣнія есть такія, на кои два или три человѣка имѣютъ царскія повелѣнія имѣть ихъ у себя, и тотъ коему даны оныя послѣ, ихъ имѣетъ, а коему прежде, тотъ ими распоряжаетъ, то буде просьбы таковыя доходить будутъ, какъ надлежитъ намъ поступать?

Отв. По здравому разсужденію основываться слѣдуетъ царскія грамоты только послѣднія, потому что оныя отмѣняютъ уже прежде по той же матеріи данныя, разумѣя сіе о грамотахъ приведенныхъ въ извѣстность еще при жизни послѣдне-царствовавшаго царя.

Воп. 11) Князья и дворяне здѣшніе всѣ почти освобождены отъ постоя, а дома имѣютъ лучшіе, то можно ли будетъ оныя имъ имѣть или нѣтъ?

Отв. Ежели городъ постоемъ отягощенъ, конечно въ прочемъ нужда облегчать то должны и дома княжескіе и дворянскіе по правилу Россійскому, что кто имѣетъ въ городѣ домъ, тотъ и повинности го[illegible] [illegible] о семъ [illegible] разсмотрѣніе и поступить по опредѣленію правительства Грузинскаго.

Въ заключеніе сего добавить имѣю, чтобы во всякомъ случаѣ служилъ руководствомъ Всевысочайшій И [illegible] манифестъ къ Грузинскому народу и другія Монаршія повелѣнія, отнесенныя мною въ свое время для точнаго наблюденія къ ген.-м. Лазареву

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو بمعنى قوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء التجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

[illegible] строго смотрѣть и наблюдать [illegible] пріѣзжихъ или бѣглыхъ укрывающихся [illegible] не извѣщенъ отъ хозяевъ и о чемъ [illegible] доносятъ сотнику и далѣе.—Въ такомъ случаѣ принимающій тайно таковыхъ подвергнется штрафу или наказанію по [illegible], съ прочими [illegible] начальства.

7) Полиціи смотрѣть, чтобъ по пробитіи зори по улицамъ наблюдалась тишина [illegible] безпорядковъ не происходило [illegible] наказуется.

8) Полицейскіе служители каждый въ части ему ввѣренной крѣпко наблюдаютъ, чтобъ никто не принималъ въ его части въ себѣ на сбереженіе краденыхъ вещей [illegible] повиненъ для безопасности своей давать знать своему пятидесятнику, а отъ онаго далѣе—полиціи. Сіе наипаче относится до воинскихъ нижнихъ чиновъ [illegible] мать не должно; неисполняющіе сего имѣютъ быть штрафованы сходно съ ихъ обычаями и важностію дѣла.

9) [illegible] жителей пятидесятники извѣщаютъ, доноситъ сотнику, а онъ частному приставу, сей же полиціймейстеру заблаговременно, кто куда намѣренъ ѣхать, на [illegible] полиціи пропускъ.

10) Пятидесятники сотскимъ или частнымъ приставамъ, онъ же полиціймейстеру обязанъ приносить каждое утро вѣрное о частяхъ свѣдѣніе, что въ прошествіи минувшаго дня случилось.—Каждаго начальника части есть долгъ стараться внушать своимъ подчиненнымъ ихъ должность и присматривать за ними и буде кто окажется въ похлебствѣ или неохотномъ выполненіи оной, такого исправлять ласкою, стыдомъ и по состоянію дѣла строгостію; а наконецъ, когда уже никакой надежды къ доброму поведенію и исправности не усмотрится, перемѣнять другимъ лучшимъ.

11) Частные пристава и сотники должны быть распоряжаемы всегда полиціймейстеромъ, который имѣетъ [illegible] порядка назначаетъ каждому мѣста, гдѣ быть и что исполнять.

12) Начальству крѣпко смотрѣть и стараться, чтобы все здѣсь предписанное каждому званію, яко относящееся къ общему благу и спокойствію, было выполняемо съ должною вѣрностію, усердіемъ и расторопностію, безъ ропота и неудовольствія, въ чемъ отличающіеся могутъ ожидать себѣ особливой похвалы и награды отъ начальства.

539. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 2-го іюня 1801 года, за № 324.

Состояніе внутреннихъ дѣлъ Грузіи, въ коемъ нашелъ я ихъ въ землѣ сей, въ мое въ ней пребываніе, убѣдило меня преподать нѣкоторыя правила для порядка. Изразивъ правила сіи въ влагаемомъ здѣсь обвѣщеніи моемъ къ народу Грузинскому, предписываю вамъ: 1) публиковать оное по всей Грузіи такъ, чтобъ всякой изъ обывателей о содержаніи сего обвѣщенія не только былъ извѣстенъ, но сходно оному и поступалъ, наипаче же люди, должностями въ провинціяхъ, городахъ и селеніяхъ обязанные. 2) Открыть въ Тифлисѣ изъ чиновниковъ, въ обвѣщеніи моемъ показанныхъ, Грузинское правительство и предложить къ точному его исполненію какъ содержаніе сего самаго обвѣщенія, такъ и отвѣты мои на вопросы ваши о внутреннихъ дѣлахъ Грузіи, здѣсь съ переводомъ на Грузинскій языкъ слѣдующіе*). 3) Прежнія мои данныя вамъ по предметамъ тѣмъ предписанія тоже служить въ руководство Грузинскому правительству могутъ въ матеріяхъ, кои не противны теперь получаемымъ вами отъ меня бумагамъ. 4) Понеже многія изъ деревень принадлежащихъ удалившимся въ Имеретію царевичамъ, отданныя въ пользу другихъ по кончинѣ царя Георгія, теперь должны быть отъ сихъ послѣднихъ отобраны, а до возвращенія въ Грузію царевичей оныхъ доходы изъ деревень сихъ поступить имѣютъ въ общіе Грузинскіе доходы особою статьею. А когда царевичи возжелаютъ быть въ отечественной землѣ, что и означитъ раскаяніе въ ихъ заблужденіи, тогда можно допустить ихъ пользоваться [illegible] въ принадлежности имъ назначеннымъ, со времени появленія ихъ въ Грузіи. 5) Каждому изъ дѣтей покойнаго царя Георгія, не получившихъ особыхъ на содержаніе свое доходовъ и деревень, выдавать изъ общихъ доходовъ Грузинскихъ въ мѣсяцъ по 100 руб. Но ежели по разсмотрѣніи въ Грузинскомъ правительствѣ на преподанныхъ мною правилахъ претензій ихъ на деревни, кои якобы назначены имъ отъ покойнаго царя Георгія, получатъ они что либо во удовлетвореніе, тогда должно учинить сбавку съ сего пенсіона по мѣрѣ доходовъ, кои имѣніе имъ предоставленное доставлять имъ будетъ. 6) Е. св. царевичу Давиду по малости доходовъ, получаемыхъ имъ съ деревень, покойнымъ царемъ въ пользу его предоставленныхъ, отпускать ежемѣсячно по 500 руб. изъ общихъ Грузинскихъ доходовъ. 7) А ея в. вдовствующей царицѣ Грузинской Дарьи Георгіевнѣ, по тѣмъ же причинамъ и изъ той же суммы—по 300 руб въ мѣсяцъ, начавъ выдачу сію по 5, 6 и 7 статьямъ сего предписанія съ перваго числа наступившаго мѣсяца іюня и о томъ каждую изъ особъ, кому содержаніе сіе назначается, увѣдомить до Высочайшихъ Е. И. В. повелѣній, извѣстите.

Всѣ матеріи сего предписанія отнесите для исполненія къ Грузинскому правительству и преподайте оному въ правило, чтобы о вступающихъ въ него гражданскихъ Грузіи дѣлахъ ежемѣсячно присылать ко мнѣ вѣдомости особо о рѣшенныхъ и особо къ рѣшенію еще подлежащихъ, съ краткимъ описаніемъ содержанія тѣхъ и другихъ; а о чрезвычайныхъ случаяхъ и дѣлахъ уголовныхъ, гдѣ человѣкъ подвергается истязанію, представлять мнѣ особливо съ изъясненіемъ, что по истинному изслѣдованіи приключенія сего рода оказалось.

Я увѣренъ, что при теперешнемъ положеніи Грузіи правительство Грузинское, бывъ вами предсѣдательствуемо, удержитъ внутреннее въ землѣ устройство, доколѣ въ Грузіи послѣдуютъ рѣшительныя Высочайшія повелѣнія.

Е. И. В. Всемилостивѣйшаго государя [illegible] инспекціи инспекторъ, Астраханскій военный губернаторъ, Грузинскій генералъ-губернаторъ, управляющій пограничными Кавказскаго края дѣлами и гражданскою Астраханской губерніи частію, Казанскаго мушкатерскаго полка [illegible]

*) Напечатаніе Грузинскаго перевода признано излишнимъ, а отвѣты на вопросы см. выше подъ № 5[illegible].

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق [illegible] (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

шеѳъ и орденовъ Св Александра Невскаго Св Анны 1-го класса, Св великомученика и побѣдоносца Георгія 4-го класса и державнаго Св Іоанна Іерусалимскаго большаго креста кавалеръ,—я, Кноррингъ, объявляю сіе соотвѣтственно Высочайшему И В Манифесту къ Грузинскому народу начертанному, и сообразно другимъ Монаршимъ повелѣніямъ, ко мнѣ послѣдовавшимъ, всѣмъ вообще жителямъ и каждому особенно всякаго чина и званія земель Грузинскихъ.

Прибывъ въ Грузію по Всевысочайшему Е И В повелѣнію, для исполненія дѣлъ, Монаршимъ довѣріемъ на меня возложенныхъ, и особенно для точнаго спознанія внутренняго земли Грузинской состоянія, нашелъ я множество перемѣнъ, введенныхъ по кончинѣ блаженныя памяти царя Георгія Ираклиевича, вопреки священному И В ко Грузіи Манифесту и другимъ Всевысочайшимъ соизволеніямъ, въ рескриптахъ ко мнѣ послѣдовавшихъ изображенныхъ. Иные владѣльцы лишены дарованнаго имъ царскою властію достоянія, другимъ оныя умножены новымъ назначеніемъ деревень и должностей съ доходами сопряженныхъ, нѣкоторые потеряли свои чины и заступили ихъ мѣста другіе; и словомъ, [illegible] единственно отъ самовластія Государя нарушаютъ достоинство Императорскаго о Грузіи слова, объявленнаго уже цѣлому свѣту.

Не мѣсто здѣсь описывать подробно всѣ вкравшіеся безпорядки. Всякому изъ обитателей Грузинскихъ оные извѣстны, но имѣя долгъ наблюдать въ точности Всевысочайшую волю и упразднить по перводошедшему ко мнѣ свѣдѣнію все, повелѣніямъ И В противное, возставляя утвержденія права всѣхъ вообще и каждаго особенно изъ обитателей земли Грузинской, объявляю имъ во всенародное извѣстіе, что до будущихъ Е И В Всевысочайшихъ учрежденій имѣетъ все въ Грузіи оставаться на томъ положеніи, каковое было при послѣднемъ часѣ кончины Е В царя Грузинскаго Георгія Ираклиевича И слѣдственно всѣ сдѣланныя потомъ доселѣ властію, правъ на то не имѣвшею, перемѣны, съ оглашенія сего обвѣщенія, должны потерять свое существо.

Дѣла сего рода разсмотрѣть и привести немедленно въ должный порядокъ возложилъ я на особыхъ чиновниковъ, подъ предсѣдательствомъ г. г.-м. 17-го Егерскаго полка шефа и державнаго ордена св. Іоанна Іерусалимскаго почетнаго командора Лазарева, и именно на почтеннѣйшихъ князей мдиванъ-беговъ, Заала Баратова, Іоанна Чолакаева, Игнатія Туманова, Сулхана Туманова, и [illegible] въ званіи города Тифлисскаго оберъ-полицiймейстера меликъ-мамасахлиса Дарчи Бебутова. Изъ общаго чиновниковъ сихъ собранія составляется Грузинское правительство, имѣющее присутствіе свое въ Тифлисѣ. Оное до новыхъ Е И В о землѣ Грузинской Всевысочайшихъ соизволеній, которыя, конечно, послѣдуютъ вскорѣ, [illegible] принимать на разсмотрѣніе свое всѣ Грузинскія дѣла безъ изъятія, кои входили къ послѣдне-царствовавшему въ Грузіи царю отъ подданныхъ земли Грузинской, и по древнимъ правиламъ и обыкновеніямъ рѣшать что только не включаетъ въ себѣ преступленій уголовныхъ и дѣлъ чрезвычайныя важности; а о таковыхъ относиться ко мнѣ, вслѣдствіе особо даннаго мною сему правительству Грузинскому наставленія.

Всякой изъ обитателей земли Грузинскія, вѣдая, что покой народный безъ власти существовать не можетъ, всеконечно заключитъ, что учрежденіе Правительства, составленнаго изъ чиновниковъ, довѣріе отечества своего пріобрѣтшихъ, есть слѣдствіе необходимости. И потому каждое состояніе народное земли Грузинской и всякій изъ обитателей ея обязанъ, по введенному издавна порядку, входить о дѣлахъ своихъ никуда, какъ только въ оное Грузинское правительство, поступать по его предписаніямъ и всѣмъ постороннимъ неправымъ присвоеніямъ власти, на правительство сіе возложенной, не быть послушну ибо сіе противно священной И В волѣ.

Сіе обвѣщеніе имѣетъ быть повсемѣстно въ землѣ Грузинской во всѣ [illegible] каждаго изъ обывателей оглашено. А дабы оному совершенная вѣра подаваема была, утвердилъ я его подписаніемъ руки моей и приложеніемъ печати герба моего. Дано въ г. Тифлисѣ іюня 2-го дня 1801 года.

540. Письмо ген.-м. Лазарева къ царевичу Вахтангу, отъ 4-го іюня 1801 года, за № 279.

Е. пр. ген.-л. Кноррингъ, пріѣхавъ въ Грузію по Высочайшему Г. И повелѣнію, для исполненія дѣлъ на него возложенныхъ и для распознанія всего состоянія земли Грузинской, обозрѣвъ всѣ дѣла оной, для устроенія порядка въ землѣ сей издалъ отъ себя ко всему народу Грузинскому обвѣщеніе и, препроводивъ его ко мнѣ, предписалъ публиковать по всей Грузіи. Почему, препровождая у сего къ в. св. одинъ экземпляръ того обвѣщенія, прошу всепокорнѣйше васъ, свѣтлѣйшій царевичъ, взять на себя трудъ опубликовать оной всѣмъ подданнымъ вашимъ и объявить имъ, чтобы они по сходству обвѣщенія сего всякой изъ обитателей Грузіи, имѣющій какое либо дѣло, ни къ кому бы объ ономъ не входилъ кромѣ правительства Грузинскаго вновь учреждаемаго, въ коемъ я, по повелѣнію Грузинскаго генералъ-губернатора имѣя предсѣдательство, всѣми мѣрами потщуся доставить всякому по просьбѣ его должное и самое справедливѣйшее удовлетвореніе, въ чемъ увѣряя в. св., прошу также, буде и вамъ случатся каковыя либо дѣла, входить съ оными въ правительство Грузинское.

Такого же содержанія, за № 280, къ царевичу Теймуразу.

Такого же содержанія сообщенія посланы ко всѣмъ моуравамъ Карталиніи и Кахетіи, меликамъ и Грузинскому патріарху Антонію.

541. Тоже, къ мелику Дарчи Бебутову, отъ 5-го іюня 1801. года, за № 303.

Е. пр. ген.-л. Кноррингъ, по представленію моему, для соблюденія устройства и порядка въ городѣ предписалъ мнѣ учредить порядокъ полицейской, въ Россіи существующій, раздѣля городъ на три части и каждую часть на сотни и пятидесятки; а васъ, почтенный князь, по представленію же моему, предписалъ сдѣлать временнымъ оберъ-полицiймейстеромъ, снабдивъ васъ, кромѣ частныхъ приставовъ, сотниковъ и пятидесятскихъ, однимъ хорошимъ помощникомъ, коимъ и назначается нацвалъ здѣшней Микиртумъ Сургуновъ, котораго в. с., взявъ въ полное распоряженіе, имѣете по полученіи сего, вмѣстѣ съ симъ помощникомъ вашимъ, описавъ весь городъ, раздѣлить на три части: первою и второю назовите городъ, а третьею предмѣстіе Гаретубань; а раздѣля оныя, извольте назначить къ каждой части приставомъ такого человѣка, коего поведеніе, честныя правила и ревность были бы вамъ извѣстны и представить ихъ всѣхъ ко мнѣ, а также, раздѣливъ каждую часть на сотни, а сотни на пятидесятки, изберите в. с. и къ симъ частямъ достойныхъ людей, и описавъ имена ихъ, представьте ко мнѣ съ отмѣткою о состояніи каждаго и потомъ уже извольте снабдить каждаго наставленіемъ о должности имъ поручаемой, даннымъ отъ е. пр. ген.-губернатора у сего къ в. с. препровождаемымъ, и руководствуясь правилами въ должность в. с. у сего прилагаемыми, наблюдать, чтобы всѣ тѣ чиновники исполняли должность свою безъ наималѣйшаго упущенія, за что [illegible] с данныхъ вамъ, имѣя надъ всѣми чиновниками тѣми полное распоряженіе, должны давать всегда отвѣты, а для того, дабы гораздо лучше отвѣчать вамъ за нихъ было, и назначаются они на мѣста тѣ по удостоенію в. с. Впрочемъ я

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الأكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعلاج الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

надѣюсь что [illegible] оказывая [illegible] неоднократно свою ревность и усердіе къ Высочайшей службѣ Всемилостивѣйшаго Г. [illegible] нашего, [illegible] что только до оной касаться будетъ, поступите такъ какъ надлежитъ самому усерднѣйшему и вѣрному подданному Е. И. В. и правила в. с. преподаваемыя наблюдете въ самой точности, въ чемъ я быть всегда увѣренъ.

542. Тоже, къ князьямъ Грузинскимъ, мдиванъ-бегамъ Заалу Баратову, Іоанну Челакаеву, Игнатію Туманову и Сулхану Туманову и Тифлисскому оберъ-полиціймейстеру мелику Дарчи Бебутову, отъ 6-го іюня 1801 года, за № 308.

Е. пр. ген.-л. Кноррингъ, во время пребыванія своего здѣсь, входя во внутреннія дѣла Грузіи, за нужное и необходимое почелъ, для устройства и порядка оныхъ, до воспослѣдованія дальнѣйшихъ Высочайшихъ повелѣній, составить изъ васъ, сіятельнѣйшіе князья, яко пріобрѣтшихъ довѣріе отечества всего, какъ и въ объявленіи отъ него изданномъ и уже опубликованномъ явствуетъ, правительство Грузинское и предписалъ мнѣ по отъѣздѣ его открыть Правительство сіе въ Тифлисѣ и, председательствуя въ ономъ, предложить къ точному исполненію какъ содержаніе изданнаго и здѣсь уже опубликованнаго объявленія его, такъ и отвѣты е. пр. на вопросы мои о внутреннихъ дѣлахъ Грузіи, а равно и преподать Правительству сему нѣкоторыя правила, въ предписаніи ко мнѣ е. пр. изъясненныя. Почему, открывая сего числа, [illegible] съ предписаніемъ, составленное изъ васъ, сіятельные князья, правительство Грузинское, прилагаю, для точнаго исполненія, копіи съ объявленія и отвѣтовъ данныхъ на вопросы мои, на Россійскомъ и Грузинскомъ языкахъ, нужнымъ нахожу на предписаніе е. пр. написать здѣсь слѣдующее. 1) Приступить къ разбирательству всѣхъ входящихъ въ Правительство дѣлъ, рѣшая оныя такъ, какъ въ объявленіи е. пр. о предметѣ семъ изъяснено. 2) Отобрать отъ салтхуцесовъ отчеты о всѣхъ доходахъ государственныхъ, со времени кончины е. в. царя поступившихъ, и куда оные употреблены въ расходъ, по отобраніи чего, сдѣлавъ вѣрные имъ счеты, представить [illegible] пр. ген. губернатору. Съ того же числа, по кое доходы и расходы копились, собираются доходы на прежнемъ положеніи и записываются въ приходъ тѣми чиновниками, кои е. в. покойнымъ царемъ Георгіемъ къ сему опредѣлены, какъ равно и буде останется остатокъ доходовъ послѣ счета къ е. пр. отправленнаго, записать въ приходъ и приказать употреблять въ расходъ по повелѣніямъ Правительства какъ въ 8 пунктѣ отвѣта е. пр. на вопросъ мои значится. 3) Въ слѣдствіе предписанія е. пр. деревни, принадлежащія царевичамъ въ Имеретію удалившимся и отданныя въ пользу другимъ, слѣдуетъ отъ нихъ отобрать и до возвращенія царевичей въ Грузію доходы съ нихъ должны поступать въ число общихъ Грузинскихъ особою статьею, а для лучшаго порядка, дабы изъ числа доходовъ сихъ не могло оказаться нималаго ущерба, избрать Правительству 3-хъ кандидатовъ и представить къ е. пр. на утвержденіе, изъ коихъ утвержденный будетъ управлять деревнями тѣми и доставлять съ нихъ доходы къ государственному казначею или чиновнику, къ сему приставленному. 4) Изъ числа государственныхъ доходовъ е. пр., до воспослѣдованія Высочайшаго рѣшенія, предписалъ каждому изъ дѣтей царя Георгія, неполучавшихъ на содержаніе свое доходовъ и деревень, производить въ мѣсяцъ по 100 руб.; но буде по разсмотрѣнію Правительствомъ претензій ихъ на деревни, кои яко-бы назначены имъ отъ покойнаго царя Георгія, получатъ что либо во удовлетвореніе, тогда должно учинить сбавку съ пенсіона сего по мѣрѣ доходовъ. 5) Е. св. царевичу Давиду, по малости доходовъ съ деревень, въ пользу его покойнымъ царемъ предоставленныхъ и имъ получаемыхъ, — предписано отпускать изъ общихъ Грузинскихъ по 300 руб. въ мѣсяцъ, а ея в. вдовствующей царицѣ Даріи Георгіевнѣ по симъ же причинамъ — 300 руб въ мѣсяцъ, начавъ выдачу пенсіоновъ сихъ съ 1-го числа сего мѣсяца, и наконецъ 6) о дѣлахъ вступающихъ въ Правительство гражданскихъ отъ Грузіи дѣлахъ надлежитъ посылать къ е. пр. Грузинскому ген.-губернатору ежемѣсячныя вѣдомости особо о рѣшенныхъ и особо о нерѣшенныхъ, а подлежащихъ къ рѣшенію, съ краткимъ описаніемъ содержанія и тѣхъ и другихъ, а о чрезвычайныхъ случаяхъ и дѣлахъ уголовныхъ, гдѣ человѣкъ подвергнется истязанію, представлять ему особливо съ объясненіемъ, что по истинномъ изслѣдованіи приключеній оказалось. Впрочемъ поступать во всемъ сообразно объявленію е. пр. и отвѣтнымъ пунктамъ на мои вопросы, а буде что либо по предписаніямъ [illegible] ген.-губернатора и по обстоятельствамъ [illegible] нимъ прибавить къ сему нужно будетъ, то всеконечно я Правительству предложить не премину.

543. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 28-го іюля 1801 года, за № [illegible].

По Всевысочайшему повелѣнію Е. И. В., дан-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة من تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم استدرك عليهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرشد الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ному мнѣ 10-го апрѣля сего года былъ я въ Грузіи и по правиламъ, въ ономъ начертаннымъ, входилъ я въ подробное разсмотрѣніе внутренняго и внѣшняго положенія царства сего, вникалъ что съ едиными силами своими можетъ ли оно противостать властолюбивымъ притязаніямъ Персіи, отразить набѣги облежащихъ ея горскихъ народовъ и потушить внутреннія вражды, междуусобною войною землѣ сей грозящія, и удостовѣрялся, на собственномъ ли убѣжденіи необходимости и отечественной пользы основано было преклоненіе царства сего подъ Россійскую Державу и единодушно-ли всѣ вышнія состоянія и народъ признали поступокъ сей себѣ во спасеніе или, увлекаемы предпріимчивостью извѣстнаго рода людей, уступили они страху замысловъ и постороннимъ внушеніямъ болѣе, нежели истинному сознанію пользъ своихъ.

И вслѣдствіе изысканій, учиненныхъ мною въ двадцати-двухъ-дневное пребываніе въ Грузіи и по прежде собраннымъ мною о землѣ сей свѣдѣніямъ, теперь на мѣстѣ испытаніями утвержденнымъ, осмѣливаюсь В. И. В. всеподданнѣйше донести.

Первое. Внутреннее и внѣшнее положеніе сей страны таково дѣйствительно что съ едиными силами своими не можетъ она ни противостать властолюбивымъ притязаніямъ Персіи, ни отразить набѣги облежащихъ ея горскихъ народовъ. Предшествующія сему причины суть слѣдующія:

1) Ослабленіе власти царской, произшедшее въ послѣднихъ годахъ жизни царя Ираклія Теймуразовича, который, находя въ доходахъ казенныхъ недостатокъ на содержаніе по приличію царевичей и царевенъ, дѣтей его, отнималъ у князей и дворянъ древнія ихъ помѣстія, единственно по правилу неограниченнаго самовластія, и помѣстья оныя, отдавъ въ удѣлы своимъ дѣтямъ, повергъ большую половину Грузіи ихъ своеволіямъ. Когда же въ смутныя обстоятельства требовались отъ царевичей или участки войскъ соразмѣрно ихъ владѣніямъ, или вспоможеніе отъ доходовъ, — всегда почти являлись они ослушны и царь по содѣйствіямъ супруги своей царицы Дарьи находился какъ бы въ необходимости уважать таковые родныхъ своихъ проступки. Сколь далеко оные попущенія и [illegible] посредствомъ того были [illegible]ны, явствуетъ то, кромѣ многихъ другихъ случаевъ, въ ближайшихъ двухъ приключеніяхъ. Одномъ во вторженіи въ Грузію Ага-Магомедъ-хана когда царь Ираклій Теймуразовичъ едва могъ собрать до пяти тысячъ человѣкъ, но первомъ воззрѣніи на непріятеля разбѣжавшихся, и другомъ, — въ послѣднее впаденіе въ Кахетію многочисленнаго скопа, Аварскимъ Омаръ-ханомъ предводительствуемаго, въ которое время, не взирая на усиленныя требованія царя Георгія Иракліевича, царевичи братья его, не только изъ удѣловъ своихъ не высылали ни единаго человѣка на оборону отечества, извинясь въ томъ, по счастливомъ пораженіи непріятеля войсками Россійскими, самыми неосновательными причинами, но въ тайнѣ, согласно съ намѣреніями царевича Александра, въ войскахъ Лезгинскихъ бывшаго, готовили еще Грузіи ударъ, въ конечную гибель повергнуть землю сію долженствовавшій, какъ извѣстно уже изъ всеподданнѣйшихъ моихъ И. В. своевременныхъ донесеній.

2) Содержаніе въ Грузіи въ иные годы царемъ Иракліемъ Теймуразовичемъ, на чрезвычайный счетъ народа, на знатномъ жалованьи корпуса Лезгинъ, отъ 5-ти до 10,000 человѣкъ иногда простиравшагося, которые, обязывавшись служить оградою безопасности народной, причиняли неимовѣрныя своеволія въ самомъ Тифлисѣ, и узнавая скрытныя въ Грузіи мѣста, вводили въ оныя своихъ единоземцевъ, и сіи въ самомъ сердцѣ царства Грузинскаго грабили и увозили въ неволю несчастныхъ поселянъ, и тогда какъ руки сихъ обработывали поле — и изъ самыхъ селеній, чрезъ что по средней мѣрѣ теряла Грузія ежегодно отъ 250 до 300 семействъ. Не могли конечно, быть сокрыты отъ царя поводы къ подобнымъ почти ежедневнымъ приключеніямъ, но онъ казался равнодушнымъ и не смѣлъ наказывать дерзкихъ, боясь бѣдъ вящшихъ. Примѣры сему происходили и въ царствованіе царя Георгія. Онъ тоже содержалъ до 7,000 Лезгинъ, но не для защиты уже царства отъ внѣшнихъ непріятелей, а единственно для устраненія своихъ братьевъ, которые неповиновеніемъ и своеволіями болѣе первыхъ ему угрожали.

3) Ослабленіе Грузіи, причиненное разореніемъ отъ Ага-Магомедъ-хана, когда одними Персіянами взято въ плѣнъ до 10,000 жителей, когда столько же разхищено сосѣдними владѣльцами и не меньше въ опасности жизни водворилось въ Ахалцихѣ, Карсѣ, Эриванѣ и въ другихъ мѣстахъ, такъ что изъ 61,000 семействъ, находимыхъ въ Грузіи до 1783 г., теперь едва есть въ ней и 35,000.

4) Почитая священнымъ близкое соотношеніе Грузіи къ Имперіи Всероссійской, сдѣланное трактатомъ въ 1783 г. заключеннымъ, но водяся справедливостію не могу умолчать, что съ сей эпохи исторіи царства Грузинскаго какъ царь, такъ и всѣ чины государства, полагаясь на покровительство могущественной Державы, ослабили собственную свою о безопасности заботу, а съ продолженіемъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يحثون الناس على تحصيلها ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

времени граждане, отставъ отъ войны, потеряли бодрость духа до той степени, что единая молва о намѣреніяхъ на Грузію или Лезговъ или Персовъ теперь ихъ устрашиваетъ; опыты же показываютъ, что Грузины не могутъ уже бороться съ своими врагами и тогда какъ съ знатно-превосходящею силою противъ нихъ выходятъ. Вслѣдъ же за томъ и Аварскій ханъ обложилъ царство сіе 5,000 руб. дани подъ благовиднымъ названіемъ подарковъ со стороны царя Грузинскаго, который надѣялся средствомъ таковымъ доставить безопасность землѣ своей отъ Аваровъ и Лезговъ, не только ни мало не ограничилъ ихъ неукротимости, но подобными безплодными издержками увеличалъ подати своего народа.

5) Съ умноженіемъ нуждъ царскихъ возвысились въ царствѣ и поборы со всѣхъ продуктовъ и со всѣхъ промысловъ, а число рукъ къ воздѣлыванію того уменьшилося. Помѣщики обязаны были въ чрезвычайныхъ случаяхъ помогать царю изъ своихъ доходовъ; но чтобы не понести чувствительной утраты, вознаграждали себя раззореніемъ крестьянства, которое посему часто изыскивало убѣжище въ чужихъ владѣніяхъ, поставляя равнымъ, — быть ли крайне утѣснену въ отечествѣ и ожидать того сугубо или находиться въ рабствѣ у сихъ сосѣдей. Ибо кто не грабилъ сихъ несчастныхъ людей? Всякій царевичь, всякая царица, царевна, каждый родственникъ царскій могъ давать отъ себя такъ называемый ВАРАТЪ (указъ) на отнятіе у купца, у крестьянина того, что у него есть лучшее, и власть царская, поколебавшись въ своемъ основаніи, едва претерпѣла таковыя насильства, а того меньше принимала мѣры къ ихъ истребленію.

6) Внѣшнія противодѣйствія относительно Грузіи истинно важны. Царство сіе сопредѣльно къ востоку Аварамъ, Лезгамъ и другимъ Дагестанскимъ народамъ, къ западу Турецкимъ владѣніямъ и царству Имеретинскому; къ югу Ганджинскому и Эриванскому ханствамъ; къ сѣверу разнымъ Кавказскимъ народамъ, къ Кавказской Линіи прилегающимъ.

Съ сѣвера не предстоятъ Грузіи опасности; но со стороны востока всегда подвержена она непрестаннымъ впаденіямъ отъ Дагестанскихъ народовъ и отъ Ганджинскаго хана, который и теперь отыскиваетъ право свое на Шамшадильскій округъ, оружіемъ Грузинскимъ вдавнѣ пріобрѣтенный. Силы Аваровъ, Лезговъ и прочихъ имъ единовѣрныхъ Дагестанскихъ народовъ всегда для Грузіи вредны. Будучи многолюдны, питаяся грабежемъ и разбоемъ, занимаясь безпрестанно войною или по найму или по надеждѣ получить добычи, вторгаются народы сіи многочисленными скопищами въ Грузію, коея границы открыты, а нутрь наполненъ горъ и лѣсовъ, и производятъ злодѣянія тѣмъ удачнѣе, что Грузія не содержитъ войскъ готовыхъ и поселяне должны сами отражать нападенія, не имѣя нужныхъ даже къ тому оружій, — тѣмъ дерзновеннѣе, что природа щедро обратила жилища ихъ отъ возмездія. Со стороны Ганджи, гдѣ Грузія тоже не представляетъ препонъ ни искуственныхъ, ни натуральныхъ, всегда отверстый путь для Персіянъ, такъ что въ одни сутки является подъ стѣнами Тифлиса Персидская отъ Ганджи конница и Ганджинскій ханъ—первый, который бываетъ ея путеводителемъ, стараяся объ обезсиленіи Грузіи для вящшаго отчужденія себя отъ ея зависимости. — Турки хотя сами собою не дѣлаютъ покушеній на Грузію, но поелику сопредѣльные паши, начальствуя здѣсь почти наслѣдственно, содержатъ свои войска и скопляютъ ихъ изъ Лезговъ и другихъ Дагестанскихъ народовъ, то сіи меньше поводомъ пашей, какъ по обыкновенному своему своеволію и неукротимости впадаютъ сильными партіями отъ Ахалциха въ Карталинію и ее тутъ опустошаютъ. Къ защитѣ своей могла-бы Грузія полагаться на единую помощь одноплеменцевъ своихъ Имеретинцевъ, но союзъ сихъ обѣихъ державъ не такъ тѣсенъ, чтобы благомъ одной занималась другая. Ибо извѣстно, что и въ приближеніе къ Грузіи Ага-Магомедъ-хана Имеретинскій царь съ войсками своими хотя и былъ соединенъ съ войсками Грузинскими и обще съ царемъ Иракліемъ Теймуразовичемъ готовился отразить его непріятеля, однакожъ по появленіи онаго, Имеретинцы и самъ царь не только Грузинъ оставили, но еще, разсыпавшися по всей Карталиніи, причинили ей немнѣе вреда какъ Персы, грабя народъ, въ горахъ отъ послѣднихъ тогда укрывавшійся.

7) Изъ предъидущихъ статей явствуетъ уже, сколь слаба Грузія сама въ себѣ и сколь важны внѣшнія относительно ея противодѣйствія. Должествуя теперь отвѣтствовать, можетъ-ли земля сія потушить внутреннія вражды междуусобною войною грозящія, [illegible] представить, что когда уже народъ въ крайнемъ порабощеніи; дворянство, свои только пользы наблюдающее, раздроблено на факціи, будучи предводимы — одни царевичами, братьями послѣдне-царствовавшаго царя, и матерью ихъ царицею Дарьею, сильное вліяніе на царство Грузинскомъ имѣющею, а другіе царевичемъ Давидомъ, которому главною подпорою служатъ меньше; нрав-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد نقاوة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوز (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل من الطرقية (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) حصول (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ственное привлеченіе къ себѣ сердецъ народныхъ, въ чемъ тѣмъ труднѣе его успѣхи, что вопреки древнихъ преданій его обычаевъ сочетался бракомъ съ женщиною Армянской націи; какъ Всевысочайшее увѣреніе его въ наслѣдіи царства Грузинскаго, въ предосужденіе царевича Юлона, по представленію царя Георгія послѣдовавшее учиненное вопреки завѣщанію царя Ираклія, подтвержденному присягою вышнихъ чиновъ и самого царя Георгія при возшествіи его на престолъ то Грузія, ежели-бы рѣшилась предать жребій свой одному изъ искателей того, безъ содѣйствія Всероссійской Державы, должна прежде понести кровопролитіе, изъ печальныхъ остатковъ своихъ составить слабую тѣнь самобытнаго царства и тогда же подвергнуться или въ самовластіе Персовъ или грабежу другихъ хищныхъ народовъ. Но обращаяся къ позорищу искательства царской короны двумя претендентами, якобы безъ посредства войскъ В. И. В. борющимися, могу вѣрнымъ образомъ ручаться, что поверхность преклонится на сторону царевича Юлона, подкрѣпляемаго, какъ выше видно, братьями своими и матерью, коея золото и серебро найдетъ всякое вспоможеніе отъ сосѣдей; а также и теперешнимъ царемъ Имеретинскимъ, обязаннымъ отцу ихъ, наипаче же царицѣ Дарьѣ, коей онъ внукъ, возвышеніемъ своимъ достоинствомъ. При таковыхъ приключеніяхъ царевичъ Давидъ, съ потерею способовъ достичь престола, ежели и ускользнетъ отъ насильственныхъ бѣдствій, не гдѣ искать будетъ съ братьями и съ прочими сообщниками своими пристанища, какъ, слѣдуя примѣру предковъ своихъ, — подъ благотворнымъ покровомъ В. И. В. Для возрожденія же сихъ внутреннихъ междоусобій не нужно стеченія многихъ обстоятельствъ. коль скоро войска В. И. В. одинъ шагъ назадъ изъ Грузіи сдѣлаютъ, пламень крамолы мгновенно по землѣ сей распространится, поелику царевичи находящіеся въ Имеретіи, по случаю перемѣненія ... судьбы Грузіи ... себя перемѣнною расположенія о землѣ сей Всероссійскаго Императорскаго двора, союзами своими съ Имеретинскимъ царемъ, соглашеніями съ Баба-ханомъ и обѣщаніями Дагестанцамъ знатныхъ наградъ приготовили уже планъ ... своимъ дѣйствіямъ.

Второе. На собственномъ ли убѣжденіи необходимости и отечественной пользы основано вы[т]о преклоненіе царства Грузинскаго подъ Россійскую Державу и единодушно-ли всѣ вышнія состоянія и народъ признали поступокъ сей себѣ во спасеніе? По достовѣрнымъ свѣдѣніямъ въ Грузіи мною полученнымъ, еще царь Ираклій Теймуразовичъ имѣлъ искреннее желаніе предать Грузію подъ законы Россійскіе, видѣвъ ее къ паденію близку; но высокомѣріе царицы супруги его при старости лѣтъ его управлявшей Грузіею, и по кончинѣ его даже искавшей самодержавства до исполненія предпріятій сихъ его не допустило, однакожъ царь не ослабѣвалъ и тогда въ своемъ намѣреніи. Онъ, какъ открываютъ бумаги того времени, въ дѣлахъ предмѣстниковъ моихъ оказавшіяся, не съ другими мыслями писалъ тайно своеручно въ С.-Петербургъ къ посланнику своему князю Чавчавадзе 20-го іюня 1795 года, объ исходатайствованіи дозволенія видѣться въ Моздокѣ или въ другомъ мѣстѣ съ командовавшимъ на Кавказской Линіи генераломъ графомъ Гудовичемъ, дабы словесно изъясниться ему по дѣламъ, касающимся какъ интересовъ Высочайшаго двора, такъ и страны Кавказской, и что симъ способомъ хочетъ онъ доказать усердіе свое и преданность къ Императорскому Всероссійскому дому но произшедшее вскорѣ потомъ впаденіе въ Грузію Ага-Магомедъ-хана воспрепятствовало окончанію сего царскаго желанія, на которое и Высочайшее соизволеніе генералу графу Гудовичу дано уже было. Царь Георгій Иракліевичъ, движимый издавна тѣми же побужденіями, вступивъ на престолъ Грузинскій, рѣшился выполнить намѣреніе своего родителя настоящимъ дѣломъ. Изъ страха же, чтобы сіе преждевременно не обнаружилось его сосѣдамъ, которые не упустили-бы употребить своихъ усилій отклонить его отъ сего вреднаго пользамъ ихъ подвига, и изъ опасности, чтобы царевичи братья его и вдовствующая царица, узнавъ, ихъ не давъ о семъ противномъ безмѣрному желанію ихъ царствованія предпріятіи, не изыскали каковыхъ либо препонъ — приступилъ онъ къ сему тайно, по совѣщанію только съ немногими вышними ему преданными чинами царства и уполномочилъ посланника своего князя Чавчавадзе и князей Авалова и Палавандова — искать отъ великодушія Россійскаго Монарха принятія Грузіи въ непосредственное Всероссійской Имперіи подданство, съ тѣмъ однакожъ, чтобы онъ и по немъ наслѣдники его, оставаясь при титулѣ царей Грузинскихъ, управляли областями оной по законамъ, кои И. В. благоугодно было для нея начертать. Онъ всеконечно зналъ пользы своего народа, предусматривалъ, что впослѣдствіи времени будетъ оный растерзанъ внутренними междоусобіями и разсудилъ, что не должно жертвовать общимъ благосостояніемъ властолюбію его братьевъ, толь много нанесшихъ уже зла своему отечеству.

Я не осмѣливаюсь утверждать, чтобы всѣ выш-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

жить. Сим[illegible] обстоятельствомъ [illegible], общее почему [illegible] чувство ваше и гласъ Грузинскаго народа преклонили Насъ не оставить и не предать на жертву бѣдствія языкъ единовѣрный, вручившій жребій свой великодушной защитѣ Россіи. Возбужденная надежда ваша сей разъ обманута не будетъ.—Не для приращенія силъ, не для корысти, не для распространенія предѣловъ и такъ уже обширнѣйшей въ свѣтѣ Имперіи, пріемлемъ мы на себя бремя управленія царства Грузинскаго;—единое достоинство, единая честь и человѣчество налагаютъ на Насъ священный долгъ, внявъ моленію страждущихъ, въ отвращеніе ихъ скорбей учредить въ Грузіи правленіе, которое могло бы утвердить правосудіе, личную и имущественную безопасность, и дать каждому защиту закона. А по сему, избравъ нашего ген.-л. Кнорринга быть главноуправляющимъ посредь васъ, дали мы ему полныя наставленія открыть сіе правленіе особеннымъ отъ имени Нашего объявленіемъ и привесть въ силу и дѣйствіе предначертанное отъ Насъ постановленіе, къ исполненію коего пріобщая избранныхъ изъ васъ по достоинствамъ и по общей довѣренности, уповаемъ, что вы, ввѣряясь правленію сему, несомнѣнно подъ сѣнію онаго начально спокойствіе и безопасность обрящете, а потомъ и благоденствіе и изобиліе.

Всѣ подати съ земли вашей повелѣли Мы обращать въ пользу вашу и что за содержаніемъ правленія оставаться будетъ, употреблять на возстановленіе разоренныхъ городовъ и селеній. Каждый пребудетъ при преимуществахъ состоянія своего, при свободномъ отправленіи своей вѣры и при собственности своей неприкосновенно Царевичи сохранять удѣлы свои кромѣ отсутствующихъ, а симъ родовой доходъ съ удѣловъ ихъ ежегодно производимъ будетъ деньгами, гдѣ бы они ни обрѣталисъ, лишь бы сохранили долгъ присяги. Въ замѣну [illegible] великодушныхъ попеченій Нашихъ о благѣ всѣхъ и каждаго изъ васъ Мы требуемъ, чтобы вы для утвержденія постановленной надъ вами власти дали присягу въ вѣрности по формѣ, при семъ приложенной. Духовенство, яко пастыри душевные, первые должны дать примѣръ.

Наконецъ да познаете и вы цѣну добраго правленія, да водворится между вами миръ, правосудіе, увѣренность какъ личная, такъ и имущественная, да пресѣкутся самоуправство и лютыя истязанія, да обратится каждый къ лучшимъ пользамъ своимъ и общественнымъ, свободно и невозбранно упражняясь въ земледѣліи, промыслахъ, торговлѣ, рукодѣліяхъ, подъ сѣнью законовъ всѣхъ равно покровительствующихъ. Избытки и благоденствіе ваше будетъ при-

[illegible] и единою для Насъ наградою. Данъ въ престольномъ градѣ Москвѣ, сентября 12-го дня 1801 года.

Подлинный подписанъ собственною Е И В рукою тако „Александръ"

(М.П.)

Печатано въ Москвѣ, при Сенатѣ, 1801 г. сентября 20 го дня

548. Рескриптъ отъ 12-го сентября 1801 года.

Нашему ген.-л., главнокомандующему въ Грузіи Кноррингу.

Разсмотрѣвъ въ подробности донесеніе ваше о внутреннемъ и внѣшнемъ состояніи царства Грузинскаго, о расположеніи народа тамошняго и о приличномъ положеніи для будущаго управленія онаго, учиненное вами по мѣстномъ земли обозрѣніи и по соображенію всѣхъ тѣхъ уваженій, кои въ данномъ вамъ на сей случай Нашемъ повелѣніи къ наблюденію вашему были предоставлены, — съ удовольствіемъ пріемлемъ Мы подвигъ вашъ по сему препорученію. Давая полную вѣру таковому личному и всеконечно сколько безпристрастному, столько и уважительному къ возложенной отъ Насъ довѣренности вашему изысканію и не сумнѣваясь уже, что положеніе страны сей дѣйствительно таково, что съ едиными силами своими не можетъ она ни противустать внѣшнимъ нападеніямъ, ни потушить внутренія вражды, междоусобною войною ей грозящія; что приклоненіе царства Грузинскаго подъ Россійскую Державу всѣ состоянія народа тамошняго, исключая малую часть личными видами движимыхъ, признаютъ въ единое себѣ спасеніе, являя сему ихъ единодушнаго чувствованія самыя искреннѣйшія оказательства; По уваженіи сихъ, сопряженныхъ съ честію и достоинствомъ Имперіи, снисходя Всемилостивѣйше на толь всеобщее ко престолу Нашему взываніе народа, единовѣріемъ и взаимными пользами съ Державою Нашею отъ давнихъ лѣтъ связаннаго, рѣшилися Мы въ царствѣ Грузинскомъ, ради собственнаго его блага, устроить правленіе и порядокъ. Вслѣдствіе сего, назначая васъ главнокомандующимъ въ семъ краю, и оставляя при всѣхъ другихъ вами исправляемыхъ должностяхъ, поручаемъ вамъ изданный отъ Насъ на сей случай Манифестъ, который по напечатаніи въ достаточномъ числѣ экземпляровъ къ вамъ препроводить Мы повелѣли, чрезъ избранныхъ вами чиновъ [illegible] торжественно и единовременно обнародовать, и по приложенной при ономъ формѣ отъ всѣхъ обитающихъ

مضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض؛ فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي.. فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة؛ فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم، وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود)، كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض. فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا؛ (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

писанные членами царственнаго Грузинскаго дома мужескаго пола, находятся здѣсь, въ Георгіевскѣ, при дѣлѣ главнокомандующаго, и всѣ прочіе хранятся Верховнаго Грузинскаго Правительства въ исполнительной экспедиціи. Въ 25 день мая сего 1802 года, при изданіи во всенародное извѣстіе, по Высочайше конфирмованному плану, изъясненія моего и постановленія внутренняго въ Грузіи управленія, по предварительномъ къ тому приготовленіи, торжественнымъ образомъ открыто въ Тифлисѣ Верховное Грузинское Правительство съ экспедиціями онаго, а въ послѣдующее время открыты такимъ же порядкомъ правительственныя мѣста въ уѣздахъ Грузіи Лорійскомъ, Горійскомъ, Душетскомъ, Телавскомъ и Сигнахскомъ, о чемъ всеподданнѣйше донесено мая 25-го числа. Начальники для экспедицій Верховнаго Грузинскаго Правительства и другіе чины, отъ утвержденія Правительствующаго Сената зависящіе, по представленіямъ моимъ утверждены и въ отправленіе должностей ихъ введены. Тоже исполнено и въ отношеніи комендантовъ въ города Грузіи Высочайшимъ приказомъ опредѣленныхъ. Уставъ Городской Полиціи мною вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи сочиненъ и на Высочайшее благоусмотрѣніе всеподданнѣйше представленъ іюля 12-го числа.

По прочимъ статьямъ сего Высочайшаго повелѣнія исполнено слѣдующее.

По 1-й. Во всякомъ случаѣ содержаніе статьи сей въ основаніе пріемлемо было.

По 2-й. Ко исполненію сего впредь по времени предложено правителю Грузіи исподволь собирать свѣдѣнія о положеніи духовенства Грузинскаго, дабы, сообразуясь съ настоящимъ состояніемъ онаго, удобно было часть сію привести по времени въ лучшій порядокъ.

По 3-й. Всѣ чиновники зависѣвшіе въ Грузіи до открытія Правительства должности наслѣдственно, отъ права сего устранены и для вознагражденія потерь ихъ приведены прежніе доходы ихъ въ извѣстность, по предложенію моему, правителемъ Грузіи, но дабы терпѣніе ихъ не ослабѣвало, большая часть таковыхъ чиновниковъ, предпочтительно способнѣйшіе, помѣщены въ правительства Грузинскія на мѣста, штатомъ постановленныя, и имъ предоставленныя; оставлены также при прежнихъ правахъ такъ называемые моуравы, пользующіеся отъ извѣстныхъ городовъ, деревень и земель за заслуги ихъ царямъ и отечеству оказанныя, нѣкоторымъ количествомъ доходовъ, сверхъ того чѣмъ обыватели обязаны казнѣ, — о чемъ подробно явствуетъ въ предложеніи моемъ, данномъ правителю Грузіи 11-го іюня сего 1802 года. О доходахъ съ имѣній духовныхъ показано выше, въ объясненіи на вторую статью. Что касается до членовъ царственнаго Грузинскаго дома, то о несклонности ихъ къ отъѣзду въ Россію, за всѣми моими убѣжденіями, явствуетъ въ всеподданнѣйшихъ моихъ донесеніяхъ, а паче въ донесеніи отъ 19-го числа іюля сего 1802 года. О приведеніи же въ извѣстность доходовъ ихъ въ Грузіи всеподданнѣйше донесено 5-го іюля и 20 августа сего 1802 года, о чемъ есть и новѣйшія Высочайшія повелѣнія.

По 4-й. Сборы государственные въ казну принадлежащіе производятся по тѣмъ статьямъ, кои при царяхъ существовали и о коихъ въ предложеніи моемъ, данномъ Верховнаго Грузинскаго Правительства казенной экспедиціи 11-го іюня сего 1802 года подробно означено, дабы новымъ распоряженіемъ не потрясти довѣренности народной. О сознаніи разныхъ состояній, на кои народъ Грузинскій раздѣляется, и о числѣ онаго прилагается всемѣрное попеченіе, по предложенію моему, правителемъ Грузіи.

По 5-й. Къ сему по новости введеннаго въ Грузіи правленія приступаемо еще не было.

По 6-й. Раздѣленіе Грузіи на пять уѣздовъ. Лорійской, коего правительственныя уѣздныя мѣста помѣщены въ Тифлисѣ по причинѣ, что городъ Лори не имѣетъ никакого поселенія; Горійской, Душетской, Телавской и Сигнахской, учинено на первой случай сообразное тому, какъ раздѣлялись при царяхъ Грузинскихъ Карталинія — на Верхнюю, Нижнюю и Сомхетію и Кахетія — на Верхнюю и Нижнюю; и посему сдѣлано росписаніе селеній, къ уѣздамъ тѣмъ присвоенныхъ, доколѣ топографическое описаніе Грузіи и вѣрная спеціальная карта къ окончанію приведены будутъ.

Положеніе таможенъ остается еще досель въ прежнемъ положеніи; равномѣрно и къ учрежденію карантиновъ никакого приступа не сдѣлано по причинѣ, что границы Грузіи со всѣхъ почти сторонъ открыты.

По 7-й. Часть горная въ Грузіи отдана въ непосредственное распоряженіе т. с. графа Мусина-Пушкина и о томъ послѣдовали Высочайшее Е. И. В. повелѣніе отъ 15-го числа ноября 1801 года и Указъ Правительствующаго Сената отъ 28-го числа декабря того же года. На основаніи ихъ, мѣдные и серебряные рудники, составляющіе главнѣйшую статью доходовъ Грузинскихъ, обратились въ вѣдомство графа Мусина-Пушкина, и по сему доходовъ Грузіи, сколько оные доселѣ извѣстны, едва достаетъ на удовлетвореніе расходовъ по штату Грузинскому

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم من مفتاح أو حجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد [illegible] الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابعها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
وتفسيرها بما يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة) المذكورة (في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

и по особымъ Высочайшимъ повелѣніямъ назначенныхъ. Но за всѣмъ тѣмъ, какъ учрежденіе народныхъ школъ въ Грузіи оказалось изъ важнѣйшихъ и нужнѣйшихъ предметовъ, то оныя въ двухъ классахъ 22-го сентября сего года въ Тифлисѣ и открыты; о чемъ подробно описано въ рапортѣ правителя Грузіи 26-го того же мѣсяца, но о семъ Е. И. В. еще не донесено

По 8-й. Къ снятію картъ Грузіи и къ сочиненію топографическаго и камеральнаго ей описанія назначены состоящіе при Кавказской инспекціи чины квартирмейстерской части полк. Дренякинъ и кап-ы баронъ Гертъ и Чуйко, и о семъ подробное наставленіе дано мною полк. Дренякину 10-го числа іюня сего 1802 года. Какъ же до окончанія операцій на него возложенныхъ, количество и качество пустопорожихъ земель въ Грузіи еще не можетъ быть извѣстно, то и къ мѣроположенію о переселенцахъ въ Грузію приступаемо не было. Но за всѣмъ тѣмъ древніе Грузинскіе подданные, увлеченные несчастьями изъ отечества и возвращающіеся изъ плѣна въ Грузію, принимаются и поселяются по желаніямъ ихъ къ существующимъ въ Грузіи селеніямъ.

По 9-й. Сообразно внѣшнимъ обстоятельствамъ Грузіи, ко обезпеченію сей земли, сверхъ находившихся тамъ до 1802 года войскъ, введены въ Грузію два полка Донскихъ козачьихъ и пѣхоты шесть ротъ, бывшія прежде флигель и гренадерскія, съ двумя орудіями артиллеріи. Продовольствіе ихъ производится покупкою съ земли по возможности сходными для казны цѣнами, тожъ наблюдалось и въ разсужденіи доставленія въ Грузію съ Линіи Кавказской разныхъ коммисаріатскихъ вещей, а для обезпеченія коммуникаціи Грузіи съ Кавказскою Линіею поставлены въ Владикавказской крѣпости двѣ роты мушкатерскія и 80 козаковъ. Что же относится до обузданія народовъ, чинящихъ по пути сему хищничества, сіе предоставлено удобному времени и изобрѣтенію пристойныхъ средствъ, о […] чиненіи репрезалій послѣдовали новѣйшія Высочайшія повелѣнія, явствующія въ журналѣ пограничной части, кои какъ доселѣ исполняемы были, такъ и впредь предлежатъ ко исполненію. Изысканіе пристойныхъ мѣръ къ постановленію обитающихъ на границахъ Грузинскихъ жителей на такую ногу, какъ линейные Кавказскіе козаки, можетъ тогда только приводиться въ дѣйствіе, когда народочисленіе Грузіи будетъ извѣстно. Что же касается до употребленія жителей къ преслѣдованію хищниковъ и къ дѣланію разъѣздовъ по границѣ, — о семъ даны подробныя наставленія 11-го іюня сего 1802 года командующему въ Грузіи войсками, — ген.-м. Лазареву, правителю Грузіи и ген.-м. князю Орбеліани, къ формированію въ Грузіи народной милиціи опредѣленному и въ Тифлисѣ нынѣ находящемуся

По 10-й. Сношенія съ окрестными Грузіи владѣльцами и народами всегда содержаны были соотвѣтственно къ расположенію, что существуетъ въ дѣлахъ по части Грузіи и по пограничнымъ; но преклонности отъ хановъ Эриванскаго, Ганджинскаго, Шекинскаго и Ширванскаго къ Россіи доселѣ не оказывалось, а по вліянію властвующаго въ Персіи Баба-хана являются они паче недоброжелателями къ толь близкому сосѣдству къ нимъ Русскихъ со стороны Грузіи, о чемъ изъ дѣлъ подробнѣе извѣстно. По сему и изобрѣтеніе способовъ на доставленіе къ войскамъ въ Грузію чрезъ Астрахань и Каспійское море по рѣкѣ Курѣ запасовъ предпріемлемо еще не было. Тоже самое происходило и со стороны Имеретіи, о которой основательныхъ свѣдѣній не пріобрѣтено еще и потому что чины квартирмейстерскіе частію заняты производствомъ работъ въ Грузіи и что царь Имеретинскій, принявъ участіе въ царевичахъ Грузинскихъ, къ нему удалившихся, не доставляетъ тѣмъ средствъ къ таковому близкому познанію его владѣній

По 11-й. Съ царемъ Имеретинскимъ и съ владѣльцомъ области Одишійской Дадіаномъ сношенія всегда были со стороны моей пріязненныя, съ Высочайше повелѣнною осторожностію; и относительно бывшаго желанія царева вступить въ покровительство Россіи, есть другія Всевысочайшія повелѣнія объ отклоненіи его отъ таковаго намѣренія. Націи Армянской всякія при удобныхъ случаяхъ оказываны были обласканія и съ главою церкви ихъ содержаны были всегда пріязненныя сношенія. Въ разсужденіи же пріема посланцовъ отъ Персидскихъ и Дагестанскихъ владѣльцовъ и о прочемъ, въ статьѣ сей содержащемся, есть особое Высочайшее повелѣніе, въ журналѣ пограничной части внесенное

552. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 19-го сентября 1801 года за № 2191. Москва.

Во Всевысочайшемъ рескриптѣ, послѣдовавшемъ ко мнѣ 12-го числа сего сентября, изображено между прочимъ, что Е. И. В., удостовѣрясь о внутреннемъ Грузіи бунтѣ и бѣдственномъ положеніи царства Грузинскаго, и снисходя всемилостивѣйше на всеобщее ко престолу Его взываніе народа, единовѣріемъ съ Державою Всероссійскою отъ давнихъ лѣтъ связаннаго, рѣшился въ царствѣ Грузинскомъ, ради собственна-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين تأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وكيف (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

го его влад. устроить правленіе и порядокъ, в. пр. предварительно о семъ извѣщая, единственно только для совѣта вашего присовокуплю, что мнѣ пе-поданы уже Всевысочайше и подробныя правила на устроеніе въ Грузіи правленія, сколько можно приближая оное къ нравамъ и умоначертаніямъ тамошняго народа, назначены туда главнокомандующимъ я и правителемъ д. с. с. Коваленскій, мѣста совѣтниковъ и многія другія предоставлено мнѣ въ правительствахъ наполнить изъ Грузинскихъ князей и дворянъ, болѣе другихъ къ должностямъ способныхъ и болѣе отечеству своему усердствующихъ. О всемъ же въ свое время послѣдуютъ отъ меня въ Грузію официальныя бумаги, на Всевысочайшемъ повелѣніи основанныя. До того времени продолжайте удерживать тамо порядокъ по прежнимъ предписаніямъ, а между тѣмъ истребуйте отъ Грузинскаго правительства самый вѣрный экземпляръ узаконеній царя Вахтанга и другихъ существующихъ въ Грузіи въ судопроизводствѣ правилъ, и какъ то, такъ и другое поспѣшите ко мнѣ въ Георгіевскъ доставьте для перевода ихъ на Россійскій языкъ и для моего соображенія.

553. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 10-го октября 1801 года, за № 4[illegible]3.

Объѣзжая Карталинію, нужнымъ почелъ въ г. Гори по обширности онаго учредить полицейской порядокъ сходно съ предписаніемъ в. пр., отъ 31-го [illegible] № 452 ко мнѣ послѣдовавшимъ, и раздѣлилъ городъ на двѣ части, а каждую часть на три квартала, да за городомъ одинъ кварталъ, повѣрилъ по представленію ко мнѣ подпол. Симоновича отправленіе полиціймейстерской должности тамошнему [illegible] Исаю Амирагову и назначилъ по усмо-жденію его-жь, Симоновича, частныхъ и квартальныхъ приставовъ, снабдивъ всѣхъ ихъ наставленіями и приказалъ жалованьемъ довольствовать по примѣру Тифлисскихъ чиновниковъ отъ общества городскаго. Подпол. же Симоновичу предписалъ имѣть какъ надъ полиціймейстеромъ, такъ и надъ всѣмъ городомъ и крѣпостью смотрѣніе.

554. Тоже, отъ 19-го ноября 1801 г., за № 483.

Сего числа усердные и приверженные Грузинскіе князья, прибывъ ко мнѣ, объявили, что здѣсь находится [illegible] нѣкоторыя на Грузинскомъ языкѣ бумаги, будто выведенія по повелѣнію Е. И. В. и присланныя изъ Петербурга. Я хотя старался оныя достать, но не могъ въ семъ успѣть и между прочими, письмо отъ царевича Іоанна къ царевичу Давиду, въ коемъ пишетъ, что Грузія до пріѣзда в. пр. въ Петербургъ учреждена была царствомъ по прежнему и что царевичъ Давидъ былъ утвержденъ царемъ, но по пріѣздѣ вашемъ оное перемѣнилось и сдѣлалось губерніею, и что будто бы на желаніе только 10 челов., и въ такомъ случаѣ совѣтуютъ царевичу Давиду собрать нѣсколько печатей, что они точно желаютъ имѣть его царемъ, почему и возставлено будетъ паки царство Грузинское. Онъ же съ своей стороны всѣ свои силы употребляетъ къ выполненію прописаннаго, и какъ сказывали мнѣ, что не только онъ одинъ, но и всѣ царевичи, какъ здѣсь находящіеся, такъ и въ Имеретіи, къ сему прожекту пріобщились.

555. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 25-го ноября 1801 года, за № 2482 — Георгіевскъ.

Донеся всеподданнѣйше Е. И. В. по рапорту ко мнѣ в. пр., что изъ Джавахетской области прибыли въ Грузію 17 семей и подали вамъ прошеніе, коимъ изъясняя, что предки ихъ были природные подданные Грузіи, но находясь въ непрестанной отъ горскихъ народовъ опасности, оставили Грузію и въ иныхъ безопасныхъ областяхъ водворились, а теперь сіи потомки ихъ, узнавъ, что Грузія пріемлется подъ законы Всероссійской Имперіи, притекли въ отечественную свою землю и просили [illegible] селеніе свое земли, съ тѣмъ однакожь, чтобы они принадлежали единственно коронѣ, а не князьямъ или дворянамъ, — испрашивалъ я Всевысочайшаго повелѣнія на пріемъ въ Грузію какъ сихъ 17 семей, такъ и другихъ Грузинскихъ подданныхъ, кои чаятельно приходить въ древнія свои жилища теперь будутъ, вслѣдствіе чего получено мною Всевысочайшее Е. И. В. отъ 18-го сего августа повелѣніе, въ коемъ изображено: „Г. ген.-л. Кноррингъ получилъ „въ донесеніи ваше о пришедшихъ къ Грузію изъ „Джавахетской области 17 семьяхъ, коихъ предки „были природные подданные Грузіи, съ тѣмъ чтобы „поселиться въ отечественной своей землѣ, то я со„глашаюсь, чтобы они приняты были сходственно „ихъ желанію, и впредь если бывшіе Грузинскіе под„данные возвращаться будутъ въ свое отечество, „то принимать ихъ на томъ же основаніи".

В. пр. извольте же содержаніе сей бумаги отнести къ свѣдѣнію Грузинскаго гражданскаго правительства и всемѣрно наблюсти, дабы приходящіе

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء لا يشتغلون إلا بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (وهي في القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

442

въ Грузію древніе ея подданные, которые съ Высочайшимъ повелѣніемъ, получали немедленно удовлетвореніе, своемъ въ Грузіи водвореніи, и каждый разъ, что подобные выходцы являться въ Грузію будутъ, мнѣ рапортуйте и ведите подробную вѣдомость объ нихъ со времени кончины царя Георгія.

556. Тоже, отъ 5-го декабря 1801 года, за № 2,597.

На рапортъ ко мнѣ в. пр. отъ 19-го минувшаго ноября, за № 483, нахожу сказать, что несклонность нѣкоторыхъ изъ царевичей Грузинскихъ и тамошнихъ князей къ свершившимся уже относительно царства Грузинскаго дѣламъ извѣстна по донесеніямъ моимъ и Е. И. В.; но благо цѣлой націи, перевѣсъ въ пользу сего дворянства, коего конечно большая половина желала добраго въ отечествѣ своемъ порядка, убѣдили Г. И. не отвергнуть отъ вниманія своего землю несчастіями обуреваемую и не уважать хотѣніе строптивыхъ. Сіе в. пр. можете разглашать между тѣми, кои еще намѣреваются успѣть въ предпріятіяхъ своихъ, противныхъ общему благосостоянію, но при томъ и не оставите ихъ примѣтить, что ежели они для того станутъ разсѣевать зловредныя плевелы, — поступлено съ ними будетъ, яко съ противниками Высочайшей власти.

557. Письмо неизвѣстнаго мокалака къ Іоанну Орбелани, отъ 13-го января 1802 года; изъ Россіи.

(Подлинника не оказалось)

Если ты любопытенъ о здѣшнихъ вѣстяхъ, [illegible] Манифестъ, конечно, ты уже видѣлъ, а теперь Дмитрію Орбелани дали сардальство, ты-жь не имѣешь уже онаго. Царевичей обратно не отпускаютъ [illegible] слышалъ я, что и тѣхъ, которые находятся у васъ, требуютъ сюда, а когда они будутъ переведены, то расположено дѣло такъ, чтобъ и всѣхъ родственниковъ и свойственниковъ Багратіоновыхъ перевесть сюда-жъ, а притомъ и всѣхъ знатныхъ людей, князей, дворянъ и мужиковъ, тамошнихъ хотятъ перевесть и поселить здѣсь, а здѣшнихъ козаковъ 14,000 дворовъ переводятъ въ Грузію. — Если хочешь знать, все сіе сдѣлано вашимъ Гарсеваномъ. — Ему дали генеральскій чинъ, а вы потеряли [illegible] отца твоего, и пишу къ тебѣ справедливо; воля ваша.

558. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 21-го января 1802 года, за № 21.

Къ находящимся въ Карталиніи 50 человѣкамъ козаковъ добавилъ я еще 50 человѣкъ, изъ [illegible] ихъ я предписалъ подпол. Симоновичу учредить въ нужныхъ мѣстахъ для непропуска изъ Ахалциха и Имеретіи людей, кордоны; сверхъ же сихъ поставилъ еще въ дер. Мухрани 50 чел., [illegible] изъ нихъ въ дер. Каралетъ 10 и въ м. Телат-гори, чрезъ которыя изъ Ахалциха люди могутъ имѣть проходъ, 7 чел.; всѣмъ же козакамъ симъ предписалъ состоять въ командѣ подпол. Симоновича.

559. Предписаніе ген.-л. Кнорринга Грузинскому Правительству, отъ 27-го января 1802 года, за № 301.

Утверждая откупы на текущій 1802 годъ по равнымъ статьямъ, съ коихъ доходы въ казну Грузинскую вступаютъ, показанные въ донесеніи ко мнѣ сего Правительства отъ 7-го сего января, за № 1, и именно откупъ таможенной пошлины за 17,400 р., откупъ марены, желѣза и конопля за 3,500 руб., откупъ Кахетинскихъ пошлинъ, учрежденныхъ въ Тифлисѣ, за 2,600 руб., вѣсовыхъ пошлинъ за 1,400 руб., мѣсячныхъ пяти-копѣечныхъ за 200 руб. и рыбныхъ за 1,400 руб. 65 коп., — предлагаю предоставить ихъ тѣмъ откупщикамъ, кои сіи цѣны по проекратнымъ торгамъ объявили, и на томъ съ ними условіи, что ежели въ теченіе сего года польза казеннаго интереса востребуетъ введенія въ статьи оныя нѣкоторыхъ перемѣнъ, откупщики тому бы тогда повиновались, съ сохраненіемъ однако своихъ выгодъ.

Что же относится до табашныхъ и винныхъ пошлинъ, также и извѣстныхъ мнѣ, по поданнымъ мнѣ въ бытность мою въ Тифлисѣ отъ Грузинскихъ чиновниковъ запискамъ, боевыхъ и кожевничьихъ, табашныхъ въ Кахетіи, за клейменіе товаровъ, о которыхъ ген.-м. Лазаревъ увѣдомляетъ меня, что оныя теперь отдаются за 4,633 руб. 33 коп. чистой казнѣ прибыли, и за печати въ Гори, о которыхъ тоже Лазаревъ пишетъ ко мнѣ, что оныя отдаются теперь за [illegible] руб. чистой же казнѣ прибыли. То изъ сихъ откупъ съ клейменія товаровъ въ Тифлисѣ и Гори, сходно вышеписанному, я утверждаю; а по тѣмъ статьямъ, на которыя торговъ еще не производилось, искать торговщиковъ непремѣнно и отдать имъ ихъ за цѣну, какая казнѣ будетъ дѣйствительно безвредна, на какой конецъ и послано мною предписаніе къ ген.-м. Лазареву, чтобы солдаты отнюдь въ табашныя торги [illegible] препятствія [illegible] бы правиламъ въ Грузинской землѣ наблюдаемымъ, подъ опасеніемъ строгаго съ ослушниковъ взысканія. За какую же цѣну и что именно отдано будетъ въ откупъ, буду ожидать увѣдомленія.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها تلك العوارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا ينجع فيه، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق.. (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) التخلق (بالمذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (وأما علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتنقية الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتنكبه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأمزجة والبلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما يرجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بالطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن. وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة. فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتحاموا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

447

дѣлахъ Грузинскихъ, возложено на Грузинскаго князя Давида Чолакаева, по особливой его къ сему способности, и о семъ сообщено правителю 5-го іюля 1802 года. Уголовныя дѣла производятся по общимъ законамъ Россійскаго Государства и сообраденія ихъ, равно какъ и гражданскихъ съ умоначертаніемъ Грузинскаго народа еще не уменено по вышеизъясненнымъ причинамъ.

Иноплеменные народы, въ Грузіи обитающіе, въ разбирательствѣ по части дѣлъ гражданскихъ оставлены на прежнемъ ихъ положеніи, а въ дѣлахъ уголовныхъ поступаемо съ ними по общимъ законамъ Имперіи.

Подписалъ Ген л Кноррингъ

565. Наставленіе Верховнаго Грузинскаго Правительства Уголовной Экспедиціи для производства въ ней по законамъ Россійской Имперіи слѣдственныхъ и уголовныхъ дѣлъ.

Должность Уголовной Экспедиціи Верховнаго Грузинскаго Правительства состоитъ въ слѣдующемъ:

1) Ей поручаются особенно уголовныя дѣла и слѣдственныя дѣла въ преступленіи должностей въ Грузіи.

2) Уголовныя дѣла, кои подвергаютъ обвиняемаго лишенію жизни или чести, на вносятся изъ Уѣзднаго Суда безъ всякой апелляціи или переноса прямо на ревизію и рѣшеніе Экспедиціи Уголовной.

3) Ревизія уголовныхъ дѣлъ ничто иное есть, какъ прилежное разсмотрѣніе, произведено ли порядочно и сходственно съ законами столь для оправданія невинности, столь и для приведенія въ ясность преступленій или для обличенія преступника.

4) Экспедиція Уголовная по полученіи уголовнаго дѣла изъ Уѣзднаго Суда, не мѣшкавъ ни мало, учинитъ по производству уголовнаго дѣла ревизію и приступаетъ къ рѣшительному вершенію дѣла, и для того вноситъ оное къ главнокомандующему въ Грузіи, дабы повелѣніемъ его въ страхъ злымъ наказанъ былъ преступникъ за преступленіе въ томъ уѣздѣ или городѣ, гдѣ учинитъ злое дѣло, а по дѣламъ присуждаемымъ къ отнятію у кого жизни или чести, исполненіе вовсе быть не должно, не донеся главнокомандующему.

5) Въ уголовныхъ дѣлахъ взносимыхъ изъ уѣздныхъ судовъ въ Уголовную Экспедицію, ежели усмотрятся къ рѣшенію ихъ недополненія, въ уѣздные суды не отсылать, а дѣлать тѣ недополненія въ самой Экспедиціи, на такомъ основаніи: 1) Когда по разсмотрѣнію Экспедиціею вступившаго въ оную изъ Уѣзднаго Суда уголовнаго дѣла найдутся недостатки и, необходимо нужно дополнить оные, напримѣръ допросить обвиняемаго или обвиняемыхъ въ пополненіе прежнихъ ихъ допросовъ, безъ переспроса же въ Экспедиціи обвиняемаго и никакого дѣла не рѣшать, хотя бы и пополненія не требовалось, взять откуда надлежитъ справку, привесть сомнительный пунктъ или состоящій на иностранномъ языкѣ документъ въ надлежащую ясность, выписать по матеріи дѣла изъ приличныхъ законовъ, словомъ, все что только касается до одного письменнаго производства, по силѣ 108 ст. Высочайшаго учрежденія, выполнять въ Экспедиціи и потомъ рѣшеніе чинить; 2) если же для точнаго рѣшенія по существу дѣла и для изысканія прямой истины необходимо нужно будетъ давать обвиняемому съ кѣмъ очныя ставки или же другія тому подобныя учинить розысканія, для которыхъ неминуемо самъ обвиняемый лично надобенъ быть тамъ, гдѣ преступленіе сдѣлано, въ такомъ случаѣ, не отдавая дѣла, самого только подсудимаго изъ Экспедиціи отсылать въ тѣ суды, гдѣ такое производствомъ началось съ яснымъ предписаніемъ, что именно тамъ сдѣлать слѣдуетъ; 3) чтобы уѣзднымъ судамъ не было поползновенія отсылать дѣла въ Экспедицію, не объяснивъ оныхъ всѣми подлежащими къ рѣшенію окрестностьми, въ томъ чаяніи, что оныя Экспедиціею дополняемы будутъ, то Экспедиція, примѣтивъ такое нерадѣніе и въ производствѣ дѣлъ упущеніе, имѣетъ по мѣрѣ оказаннаго небреженія налагать на уѣздные суды пени въ силу законовъ и предоставлять Исполнительной Экспедиціи о взысканіи оныхъ съ тѣхъ мѣстъ.

6) Уголовной Экспедиціи послѣдовавшіе въ оную по взносимымъ на ревизію и производимымъ прямо въ Экспедиціи уголовнымъ и слѣдственнымъ дѣламъ приговоры какъ подсудимымъ, такъ и другимъ, до кого оные касаться будутъ, кромѣ токмо тѣхъ подсудимыхъ, кои по порядку ревизіи дѣлъ осуждены къ лишенію жизни или къ лишенію чести или торговой казни и которымъ апелляція именнымъ 1764 года указомъ запрещена, объявить по точной силѣ Высочайшихъ учрежденій 126 ст. и, въ случаѣ неудовольствія оными, поступать относительно переноса тѣхъ дѣлъ въ общее собраніе Верховнаго Грузинскаго Правительства на томъ основаніи, какъ въ правительствующій Сенатъ по предписанной Высочайшихъ учрежденій 131 ст. и въ немедленной отсылкѣ тѣхъ дѣлъ къ разсмотрѣнію, когда апелляція подписана будетъ по имянному 1762 года іюля 30 го дня о апелляціяхъ указу.

Наконецъ, 7) поелику въ Высочайше конфирмованномъ Е И В въ 12 и день сентября 1801 года

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو العارض (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا (وعلماء الآخرة) أما (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) (من القلب) … (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (وتحولوا) (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) التحلي بـ(المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما …

постановленіи внутреннему въ Грузіи управленію между прочимъ сказано „Экспедиціи Уголовной взносить дѣла, кои подвергаютъ князей или дворянъ „лишенію жизни или чести, къ главнокомандующему, „а всѣ со мнѣніемъ своимъ представляетъ самъ „Императорскому Величеству. Уголовныя дѣла (въ „Грузіи) производить по общимъ законамъ Россій„скаго Государства, дозволяя однако же главнокоман„дующему вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи соображать „ихъ съ умоначертаніемъ тамошняго народа и пред„ставить мнѣніе свое на Всевысочайшее усмотрѣніе, „а между тѣмъ бдительно наблюдать слѣдуетъ, чтобы „во всѣхъ земляхъ управляемыхъ именемъ и властію „И. В. пресѣчены были всякія злоупотребленія, не„справедливости, угнетенія, разбои, смертоубійства „и также истязанія по дѣламъ уголовнымъ... Долгъ „главнокомандующаго будетъ облегчать жребіи и са„мыхъ преступниковъ благостью законовъ Россій„скихъ и истребить пытки и смертную казнь". — то доколѣ Высочайше повелѣнное соображеніе по части уголовной сдѣлано будетъ, прилагаетъ Уголовной Экспедиціи дѣла уголовныя, изображенныя въ нижеслѣдующихъ статьяхъ Устава благочинія или полицейскаго.

225. Подтверждается и возобновляется запрещеніе учинить уголовныя преступленія противъ жизни, какъ-то: 1) смертоубійство, 2) увѣчье и раны, 3) насильство разбоемъ или увозомъ или похищеніемъ.

226. Подтверждается и возобновляется запрещеніе учинить уголовныя преступленія противъ обитанія, какъ-то 1) пожегъ обитанія, 2) воровство со взломомъ.

227. Подтверждается и возобновляется запрещеніе учинить уголовныя преступленія противу имѣнія, какъ-то 1) воровство-грабежъ, 2) воровство-кража, 3) воровство-мошенничество, 4) злостный ущербъ или убытокъ.

228. Подтверждается и возобновляется запрещеніе учинить уголовныя преступленія лживые поступки, какъ-то 1) лживый поступокъ словесный, 2) лживый поступокъ дѣйствіемъ.

229. Подтверждается запрещеніе учинить уголовныя преступленія противъ правосудія вообще, какъ-то 1) сопротивленіе закону или должности, 2) преступленіе должности, 3) лихоимство или взятки, 4) взломъ тюрьмы, 5) утечка изъ-подъ стражи или бѣгство … изъ-подъ стражи, 7) упущеніе ко… подъ стражу имѣть повелѣно, 8) пріемъ краденой вещи, 9) скрытіе или утайку нужной къ производству дѣлъ бумаги или печати, 10) лживое употребленіе поддѣльнаго или скрытаго или утаеннаго, 11) письма или сочиненія ругательныя, 12) утайка уголовнаго преступленія.

230. Подтверждается запрещеніе учинить уголовныя преступленія противъ народной тишины, какъ-то: 1) сходбище подозрительное, 2) бѣгать или ходить стращая людей, 3) письма угрозительныя, 4) заемъ оглядъ, 5) поединки и драки, 6) … 7) челобитіе или прошеніе или доносъ скопомъ или заговоромъ, 8) насильное завладѣніе недвижимаго имѣнія, 9) разсѣеваніе лжи и клеветы.

231. Подтверждается запрещеніе учинить уголовное преступленіе противъ общей народной торговли, какъ-то 1) провозъ или отвозъ запрещеннаго, 2) безпошлинный привозъ или отвозъ товара, 3) неоплатимый долгъ или банкротъ, 4) лихва, 5) обманъ въ торговлѣ, 6) перекупъ товара.

232. Подтверждается запрещеніе учинить уголовное преступленіе противъ общественнаго здоровья, какъ-то 1) разносъ заразы, 2) продажа испорченнаго запаса пропитанія.

Правила сіи поставляются на первый случай для руководства Верховнаго Грузинскаго Правительства Уголовной Экспедиціи. Главнокомандующій въ Грузіи ожидаетъ точнаго по нихъ исполненія и ежемѣсячно по извѣстной формѣ вѣдомостей о дѣлахъ обоихъ родовъ гражданскихъ и уголовныхъ, рѣшенныхъ и нерѣшенныхъ, съ показаніемъ времени вступленія оныхъ, содержанія преступленій, чѣмъ и когда каждое изъ нихъ рѣшено и зачѣмъ прочія продолжаются, и о числѣ подсудимыхъ обрѣтающихся особо подъ стражею и особо на порукахъ.

566. Списокъ Верховнаго Грузинскаго Правительства и прочихъ уѣздныхъ присутственныхъ мѣстъ чиновникамъ, изъ князей и дворянъ Грузинскихъ, въ разныя должности избраннымъ.

Въ Экспедиціи

Исполнительную Въ совѣтники кн. Константинъ Багратіонъ Мухранскій, правитель.

Казенную Въ совѣтники, князья Евстаѳій Цициановъ, Александръ Макашвили, Сулханъ Тумановъ и Дарчи Бебутовъ.

Уголовную Въ совѣтники, князья Ревазъ Эристовъ, … Амилахваровъ, Иванъ … и Давидъ Абащевъ.

Гражданскую Въ совѣтники, князья Кайхосро Чолакаевъ, Заалъ Баратовъ, Игнатій Тумановъ и Оманъ Херхеулидзе.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن ، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضربوا لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

сять до семи войскомъ намѣренія итти на селеніе Гавазы, въ Кварели и прочія, и разбить оныя до основанія; а равно маіоръ Алексѣевъ сего числа мнѣ донесъ, что кап. Гарцевичъ ему сего теченія года 22-го числа своимъ рапортомъ извѣстилъ, что того-жъ числа Гарцевичу донесъ Гавазскій священникъ Іосифъ, что удалившійся изъ отечества къ царевичу Александру князь Вачнадзе-Бебуровъ съ четырьмя князьями подъѣзжалъ секретно къ оной деревнѣ Гавазы, для уговора къ своей сторонѣ жителей, кои положились непремѣнно исполнить волю царевича Александра съ ревностію, а князья увѣрили ихъ, что царевичъ Александръ непремѣнно 23-го или 24-го числъ сего мѣсяца прибудетъ съ войскомъ на полѣ Горцвели и потомъ съ небольшимъ числомъ конвоя пріѣдетъ близко деревни Гавазъ къ одной мельницѣ, гдѣ жители должны его будутъ встрѣтить, а между тѣмъ, какъ войска его приближаются, пришлетъ сказать начальнику Россійскихъ войскъ, чтобъ немедленно съ оными изъ деревни выступилъ; буде-же по данному отъ него извѣстію войска изъ деревни не выступятъ, въ ту же минуту на оныя напасть вооруженною рукою, а жители въ семъ случаѣ обѣщаются показать первое свое усердіе. И еще тѣ князья говорили жителямъ, что царевичъ Александръ пропускаетъ слухи дѣлать свое нападеніе на Кизикъ и другія мѣста единственно для того, чтобъ обезсилить войсками здѣшнее мѣсто, а что его непремѣнное намѣреніе—начальное впаденіе сдѣлать на Гавазы и Кварели и буде въ прописанныя числа онъ за какими либо причинами, какія нечаянно въ таковыхъ обстоятельствахъ случиться могутъ, къ деревнѣ Гавазамъ на назначенное мѣсто не пріѣдетъ, то жители непремѣнно должны отъ себя послать будутъ на поле къ Горисцвели и тамъ встрѣтить и получить отъ него всѣ приказанія къ выполненію злаго его замысла и они все сіе обѣщаютъ исполнить. Въ семъ заговорѣ первые были изъ жителей нацвали Ѳедоръ Годора-швили, Дато Годора-же швили, Гогія Ревази-швили и Хтисо Цихела-швили; посланный же имъ, Гарцевичемъ, Дидойскій Лезгинецъ въ Белаканы о развѣдываніи тамошнихъ обстоятельствъ былъ тамъ и Вачнадзе-Бебуровымъ заарестованъ, а потомъ выпущенъ съ запрещеніемъ объявлять, что онъ тамъ въ Белаканахъ видѣлъ и слышалъ. В. кр. о семъ донося, доложить честь имѣю, что я по симъ обстоятельствамъ взялъ всевозможныя предосторожности и съ ротою имени моего выступилъ изъ Телава въ селеніе Гавазы, оставивъ пристойное прикрытіе, при одномъ оберъ-офицерѣ, рядовыхъ 70 при Телавской крѣпости.

VI. ЦАРЕВИЧЪ ДАВИДЪ.

353. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу.

Всѣ дѣянія князя Давида суть пустяки и совершенно маловажны, но современемъ онѣ могли бы быть серьезны, а потому я и всегда нахожусь въ готовности. Но онъ всегда старается меня обмануть; противъ же его хитростей мною взяты мѣры, а потому онъ и не можетъ достигнуть до своего предмета, ибо онъ весьми нетерпимъ и даже ненавидимъ. Что-же касается до расходовъ, то честь имѣю при семъ представить записку о ежегодныхъ доходахъ покойнаго царя, которые однакожъ приращены быть могутъ; напримѣръ, откупъ марены всегда отдается за 3,500 р., оттого получаетъ откупщикъ 400 р. за то, что больше далъ, 10-я часть дивани и сало-хуцесы, а посему казнѣ достается только 2,790 р. Тифлисская таможня отдается за 17,100 р., изъ того откупщику 1,100 р. и такъ называемымъ судьямъ 1,710 р., а посему казнѣ 14,290 р. Кахетинскій откупъ за 2,600 р., изъ того откупщику 200 и вышеупомянутымъ (должно разумѣть) судьямъ 260, казнѣ 2,140 р.—итого откупы вмѣстѣ приносятъ 23,200 р., изъ того откупщикамъ 1,700 р. и 10-ю часть 2,260,—а по семъ казнѣ 19,240 р. Теперь находится человѣкъ, который деньги свои за откупъ отдаетъ казнѣ, а судьямъ дается жалованье, а посему получитъ казна 23,200 р. наличной серебряной монетой. Но мое мнѣніе,—если позволите доложить, состоитъ въ томъ, чтобы всѣ откупы уничтожить, а владѣть ими казнѣ; въ семъ случаѣ можно бы было получить если не втрое, то покрайней мѣрѣ вдвое противъ вышесказаннаго. Мѣдной рудникъ отдается за 12,000, изъ того получаетъ откупщикъ 1,100 р., Грекамъ 900 и такъ казнѣ 10,000 р.; при томъ она обязана представить работниковъ и дрова. Бывши тамъ, вычислилъ я, что за всѣми расходами при сей дурной работѣ казна можетъ имѣть около 30,000 р. прибыли. И такъ отъ сихъ только пунктовъ можетъ казна имѣть 73,200 руб. сер. Теперь прочіе доходы, какъ-то: Казахская махта 6,500 р., изъ того 10-ю часть моураву; Памбакская махта 3,400 р. Эриванскою монетою, которой 100 копѣекъ стоятъ отъ 70 до 80 копѣекъ; Шулаверская махта 1,500, которые теперь не берутся, потому что они Ганджинскимъ ханомъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيالا يتم النفع فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتجاوزين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) ويجمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلًا لأجل فهم العامة فقال

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يتصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون) باخراج (المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) هو اخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والاسهال)
بالأدوية المناسبة لاخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحتالون على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يعلم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
الضمير فيها يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل … بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يتصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
أن القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال

много заговоръ. Если дяди твои захотятъ прійдти въ Гори—не допускай. Заготовь свинцу и пороху. Я тебя назначилъ Карталинскимъ намѣстникомъ. Собери войска и изготовься. Да также провѣдывай, что у твоихъ дядей дѣлается. Декабря 20-го.

355. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 31-го декабря 1800 года.

30-го числа сего мѣсяца е. св. царевичъ Давидъ отдалъ мнѣ письмо за печатьми многихъ князей, изъ Кахетіи имъ полученное, въ день представленія царскаго; но по причинѣ объявленной мною воли Г. И. онъ мнѣ тогда не отдалъ, а нынче просилъ оное представить в. пр., также отвѣтъ царевичей Вахтанга и Миріана Иракліевичей, ко мнѣ послѣдовавшій на мое отношеніе къ нимъ, объявляющее волю Е. И. В., и мой отвѣтъ на желаніе ихъ при семъ на разсмотрѣніе в. пр. представить честь имѣю.

Письмо отъ Кахетинскихъ князей, дворянъ, духовенства и друг. къ ген.-м. Лазареву, отъ 23-го декабря 1800 года, изъ Телава.

[illegible]

Переводъ.—Вообще Кахетинскихъ князей, дворянъ, простаго народа и духовныхъ чиновъ и всѣхъ донесеніе состоитъ въ томъ, что такъ-какъ Е. В. Государь законнымъ порядкомъ и Высочайшею грамотою благоволилъ утвердить наслѣдникомъ царя Георгія сына Давида, то и мы кромѣ его никого не желаемъ имѣть царемъ, а особливо по той причинѣ, что прочіе царя Ираклія дѣти желали плѣнить и раззорить Грузію и согласились повергнуть Грузинскій народъ подъ покровительство разбойника Баба хана, предводительство вали Омаръ-хану и старались плѣнить женъ и дѣтей нашихъ. Есьлибы в. пр. не было здѣсь съ непобѣдимымъ воинствомъ, то непремѣнно по предводительству ихъ были бы мы въ плѣненіи и раззореніи; просимъ в. пр. сіе наше донесеніе представить Всемилостивѣйшему Государю и е. пр. ген.-л. Кноррингу, что мы царемъ нашимъ признали Давида, на царствованіе коего въ сіе время и присягнули, и кромѣ его никого не можемъ признать царемъ, и просимъ, дабы … воли … пр. … нашею волею, за что пребудемъ въ глубочайшемъ къ вамъ почтеніи и проч.

356. Письмо царевича Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 3-го января 1801 года (на русскомъ языкѣ).

Сію ночь получили мы отъ Теймураза царевича письмо, коимъ увѣдомляетъ, что Амилахваръ съ женою и дѣтьми бѣжалъ и присоединился къ Юлону, что Юлонъ и Парнаозъ переходятъ вездѣ въ Карталли и склоняютъ народъ къ бунту, увѣряя, что ваше объявленіе было прямо такое, что въ Грузіи нынѣ не должно быть царю, причемъ народу даютъ знать, что они потерпятъ совершенную неволю и погибель, а князья и дворяне будутъ сдѣланы такъ, какъ Черкесы и безъ всякаго уваженія будутъ оставлены,—и такъ вознося на васъ причину всего ихъ движенія и волнованія, ободряютъ народъ къ явному возстанію. Къ нимъ уѣхалъ еще изъ Кахетіи Кайхосро Чолакаевъ и находится теперь при Вахтангѣ, и хочетъ взять съ собою царевичей Вахтанга и Миріана и провести въ Кахетію, отчего тамошній народъ неминуемо придетъ въ волненіе. И такъ прошу васъ, м. г., взять мѣры для усмиренія сего толь явнаго бунта. Я никакъ не вѣрю, чтобы дядямъ моимъ было попускаемо, я вѣрю, что Государь единымъ своимъ словомъ можетъ все совершить и всѣ такіе замыслы опровергнуть и ежели вамъ не угодно по какой либо причинѣ въ сіе вмѣшаться, то прошу мнѣ дать волю и я ихъ усмирю, ибо вы видите мое повиновеніе. Что дѣлать, я считаю себѣ за долгъ и честь, напротивъ чего дяди мои явно васъ презираютъ, и чтобы при всемъ этомъ остаться спокойнымъ зрителемъ, я ни отъ васъ, ни отъ Россіи не упрошу, кольми паче когда не можно изгладить причины къ жалобѣ и, конечно, таковое волненіе не останется забвеннымъ. Прошу васъ, государь мой, покуда еще народъ не собрался, чтобы сіе заранѣе утушить и извѣстно вамъ, колико будетъ намъ бѣда и вамъ неизмѣрныя хлопоты; прошу, чтобы потушить сей огонь, пока еще не разгорѣлся; во время же сего бунтованія непріятель Омаръ-ханъ неминуемо симъ пользуется и можетъ легко деревню или двѣ похитить и раззорить, и кто же во всемъ этомъ дастъ отвѣтъ.

357. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 8-го января 1801 года, за № 12.

На сихъ дняхъ присланъ былъ ко мнѣ отъ князя Тамаза Орбеліани человѣкъ съ извѣщеніемъ, что онъ обиженъ со стороны е. св. царевича Давида, почему я писалъ къ нему о прибытіи его ко мнѣ, но посланный отъ меня князь Бегларъ Орбеліани, братъ ген.-м. Орбеліани, привезъ мнѣ отъ него письмо,

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة؛ فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف ...

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (والإسهال) وفي معناه الحجامة بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يتكلمون بالحشو (يشيرون بالأعمال الظاهرة) دون الاطلاع على الباطن (كما يشير الطرقية) وهم الذين يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية (من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق (بطلاء ظاهر البدن) فيداوون الناس على جهل منهم بمعرفة الداء (وعلماء الآخرة) الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما هو الأصل في العلاج (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) (وقلع مغارسها) وهو الأسباب التي تنبت منها (وهي في القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) والسعي في تحصيلها (لسهولة أعمال الجوارح) واستصعاب أعمال القلوب (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) البشعة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) (ويزيد في المواد) (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات) ثم ينجر ذلك بك إلى معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) (لا محالة، فإن القلب إذا خلى) من الأخلاق (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا ... ضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

объявя, что онъ догналъ его на дорогѣ и что ни отъ чего инаго онъ бѣжитъ, какъ оттого, что посланные отъ царевича Давида объявили ему, что онъ намѣренъ его убить, о чемъ нужнымъ почитаю в. пр. донести и всѣ тѣ письма и повелѣніе представить въ оригиналѣ. Привезшій же мнѣ первое отъ него письмо былъ на улицѣ раненъ человѣкомъ Аслана Орбеліани, за что сей послѣдній по приказанію царевича Іоанна получилъ на площади достойное наказаніе.

358. Воззваніе наслѣдника царевича Давида къ Грузинскому народу.

ხელმწიფე იმპერატორმა ინება ხუჴლიერითა წყალობითა ...

въ дѣйствительную отмѣну перваго своего завѣщанія, которое онъ съ сожалѣніемъ признавалъ основаннымъ на неправильной политикѣ и ради умиротворенія царя и царства, волновавшихся между собою, представивъ оное великому Императору, испрашивалъ вѣчнаго мира и тишины землѣ своей. Письмо сіе блаженной памяти отецъ мой царь Георгій врyчилъ полномочному послу своему Гарсевану Чавчавадзе, чрезъ коего возсоединилъ свое царство съ Россійскою Имперіею. Въ силу этихъ двухъ причинъ мнѣ Высочайше повелѣно торжественно приблизиться къ трону Грузіи, — по наслѣдству, въ званіи правителя оной. И такъ какъ необходимо было объявить о семъ всѣмъ моимъ народамъ, то симъ я извѣщаемъ о принятіи мною управленія наслѣдственнымъ престоломъ; буде же кто имѣетъ какой либо соблазнъ въ отношеніи ко мнѣ, тому обѣщаемъ простить вину его и примемъ обращающихся такъ, какъ возлюбленнаго блуднаго сына; если же кто и за симъ повелѣніемъ нарушитъ порядокъ, тотъ будетъ судимъ отъ имени Императора моего законнымъ порядкомъ, существующимъ въ Россіи. Января 15-го года хроникона 489.

359. Письмо царевича Давида къ Ген.-л. Кноррингу, отъ 16-го января 1801 года.

Почтеннѣйшее пр. в. письмо, писанное на имя новопреставленнаго царя родителя нашего, получилъ я отъ Е. И. В. Всемилостивѣйшаго нашего Государя, назначенный законнымъ царскаго предковъ и родителя моего престола наслѣдникомъ) чрезъ посланныхъ отъ Высочайшаго Е. И. В. двора князей, д. т. с. Георгія Авалова и с. с. оберъ-секретаря Элеазара Палавандова, чрезъ коихъ же удостоился я Высочайшей Монаршею милостію испрошеннаго письма на имя помянутаго же царя. Я, согласно Высочайшей волѣ, отправилъ ихъ къ Всемилостивѣйшему нашему Государю полномочными министрами, какъ отъ меня, такъ и отъ здѣшнихъ духо-

Г. И. угодно было законнымъ порядкомъ возврѣть на послѣднее письмо блаженной памяти дѣда моего царя Ираклія II, отъ 25-го мая хроникона 482 (отъ Р. Х. 1794), которое онъ пожаловалъ блаженной памяти сыну своему, а моему отцу, царю Георгію *),

*) Царевичъ Давидъ ссылается на слѣдующую грамоту царя Ираклія ... (footnote illegible beneath overprint)

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلدان (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على العامة (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما يشير الأطباء الكمل من الأعداء الباطنة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (وقلع مغارسها) ... إلى مواد الشر (من القلب)، ثم ... (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد ... (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) ... (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) ويجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) كذلك (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من المهالك (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طرؤها على القلب؟ (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من الخلق المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر ... مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

венства и совѣтскихъ весьма ... съ благодарными письмами, въ сопровожденіи семи князей, коихъ достоинства, имена и прозванія узнаете отъ великихъ посланниковъ нашихъ, коихъ будете вы отправлять къ Высочайшему двору. Прошу нижайше васъ, дабы могли удостоиться они въ непродолжительномъ времени предстать ... Е. И. В. подножію, для пріобрѣтенія мнѣ и царству моему заблаговременно благодѣйственной Высокомонаршей милости.

360. Тоже, къ ген.-м. Лазареву, отъ 18 января 1801 г.

Е. В. благоугодно было, чтобы я, будучи признанъ наслѣдникомъ, управлялъ въ семъ званіи Грузіею, и какъ я есмь рабъ Государя, то и повиновался совершенно, и нынѣ извѣстно в. пр., что Грузія нынѣ уже не есть Грузія, а Россія, и жители оной суть отнынѣ подданные Имперіи. Какъ же теперь дерзаютъ прямо бунтовать и разорять селенія грузинскія, когда вы здѣсь находитесь, то нужно и необходимо ваше имъ, дядямъ моимъ, увѣщаніе и прямое запрещеніе для ихъ усмиренія, или наконецъ нужно такъ поступить, какъ противу бунтовщиковъ Е. В. и Высочайшей Его воли; доношу вамъ, чтобъ войска, кои намѣрены вы послать въ Борчалы, были отправлены во Михетъ, ибо въ Борчалахъ все спокойно и повинуются, а во Михетѣ хотятъ дяди мои собраться и оттуда простереть дерзость свою далѣе; не упустите, прошу, сего случая. Пребываю съ истиннымъ моимъ къ вамъ почтеніемъ и пр.

361. Тоже, отъ 20-го января 1801 года.

Е. в. царица Дарія требовала у меня на свое содержаніе каждый день по 30 руб. Но какъ мы еще мало имѣемъ экономіи и не въ состояніи я былъ удѣлить столько, то посему чтобы ... опредѣлено ... отъ родителя моего царя Георгія, на томъ же основаніи и я предоставилъ. Царица Дарія получаетъ въ годъ доходу съ Цхинвальской красильни 2,000 руб., съ Горійской 2,000 р., въ Кахетіи имѣетъ двѣ деревни для продовольствія хлѣбомъ, въ Татарахъ одну деревню для продовольствія сарачинскимъ пшеномъ, масломъ и мясомъ, въ Гаретъ-Убани виноградный садъ, съ коего въ годъ получитъ 600 ведеръ, въ Авлабарѣ имѣетъ Шамхорельцевъ для доставленія дровъ, а здѣсь имѣетъ она Грузинъ для полученія отъ сихъ куръ, яицъ и молока. Если же будетъ Карла Ѳедоровича или васъ безпокоить о неимѣніи содержанія, то вотъ ей содержаніе, и какое и объ этомъ писала письмо къ царицѣ Даріи, съ онаго копію при семъ представляя, прошу увѣдомить и Карла Ѳедоровича, ибо она угрожаетъ мнѣ жалобою къ нему.

362. Тоже, къ царицѣ Даріи, отъ 21-го января 1801 года.

По волѣ Е. И. В. объявляю вамъ, свѣтлѣйшая царица Дарія.

Отъ блаженной памяти сына вашего царя Георгія назначенными для содержанія вашего выгодами (т. е. въ Цхинвалѣ красильня и въ Гори таковая-жъ, въ Авлабарѣ Шамхорельцы и всѣ жительствующіе Грузины, въ Гаретъ-Убанѣ садъ, въ Кахетіи — Санавардо и Кучатанъ селенія и Татары Хасанъ-Ходжскіе), должны быть довольны в. в., покуда будетъ рѣшено отъ Высочайшаго двора, на какомъ быть состояніи дому нашему; а что вы изволите объявлять, что Цхинвальскіе доходы отнимаетъ у васъ сынъ вашъ Парнаозъ, выставляя причину, что онъ никакого не имѣетъ владѣнія, то посему доношу вамъ, что если сынъ вашъ Парнаозъ обратится и, покорившись волѣ Государя, прибудетъ сюда и присягнетъ на вѣрность Великому Государю, тогда онъ все то, что отъ него пожалованнымъ вамъ отнято, сыномъ же вашимъ царемъ Георгіемъ — получитъ и по Высочайшему повелѣнію будетъ онъ тогда удовольствованъ всѣми своими владѣніями.

363. Тоже, къ ген.-м. Лазареву, отъ 25-го января 1801 года, за № 58.

Священное духовенство, сіятельнѣйшіе князья, почтенные дворяне и народъ Карталинскій!

Отъ 28-го числа прошедшаго декабря мѣсяца увѣдомлялъ я васъ о кончинѣ е. в. царя Георгія и объявлялъ вамъ отъ инспектора мнѣ предписанную Е. И. В. волю, дабы никто преемникомъ царства Грузинскаго, до воспослѣдованія соизволенія Е. И. В., избранъ не былъ; послѣ того е. св. царевичемъ и наслѣдникомъ Давидомъ посланъ къ вамъ Манифестъ, въ силу Высочайше имъ полученной грамоты на имя покойнаго царя вашего, чрезъ бывшихъ повѣренниковъ при Высочайшемъ дворѣ князей Авалова и Палавандова, по коей е. св. царевичъ утвержденъ наслѣдникомъ и управляетъ царствомъ Грузинскимъ до воспослѣдованія Высочайшей воли, почему и должны были вы повиноваться его повелѣніямъ, впредь до воспослѣдованія Г. И. соизволенія; но нынѣ, къ крайнему моему сожалѣнію, увѣдомился я, что нѣ-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي منها نشأة ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار والبواطن (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويحتالون على الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإخراج المواد الباطنة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) (من القلب) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنجباء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بربه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد في المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها (و) معرفة (علاجها) في تلك (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... وضرب لذلك مثلاً لأجل تفهيم العامة فقال:

которые изъ князей Карталинскихъ сего не выполняютъ, духовенство чинитъ поминовеніе царю, котораго нѣтъ, ибо никто еще не назначенъ Г. И., и сіе совсѣмъ противно Его Высочайшей волѣ, почему и предлагаю вамъ всѣ таковыя дерзости, противныя благоустроенному порядку, оставить и возвратиться въ должное повиновеніе, въ противномъ же случаѣ найдусь обязаннымъ принудить къ повиновенію всякаго непослушнаго. Впрочемъ же никакимъ издаваемымъ бумагамъ, исключая доходящихъ отъ е. св. наслѣдника, царевича Давида и отъ меня, по повелѣніямъ моего начальства объявляемыхъ, не вѣрить.

Подписалъ ген.-м. Лазаревъ.

364. Письмо Магомета Минасова къ царевичу Давиду.

عرضه داشت کمترین بندگان محمد میناسار بذروه عرض

По приказанію в. св. я прибылъ въ Ганджу и вручилъ лично письмо ваше, а равно и патріаршее Джевадъ-хану. Послѣдній, взявъ ихъ и прочтя патріаршее, ничего не отвѣчалъ, письмо же в. св., крѣпко разсердясь, не распечатывая возвратилъ мнѣ и нѣсколько спустя сказалъ, что о пріѣздѣ моемъ онъ слышалъ уже дней съ пять, шесть, и ожидалъ меня, чтобы не пустить къ Ибрагимъ-хану. Я отвѣчалъ, что намѣренъ туда ѣхать, что имѣю къ нему письмо, а также и словесныя порученія, и что еслибы я зналъ, что онъ со мною такъ худо поступитъ, то не направился бы сюда, а поѣхалъ бы другимъ путемъ. Послѣ чего Джевадъ-ханъ, опять нахмурясь, сказалъ, что будь на моемъ мѣстѣ другой, тотчасъ его убилъ бы; причемъ объявилъ, чтобы я ѣхалъ обратно туда, откуда пріѣхалъ и ничего болѣе-бы не говорилъ пустаго. Затѣмъ Джевадъ-ханъ ... послалъ во всѣ дороги караулы и препоручивъ меня 15 человѣкамъ, отправилъ съ ними, кои проводивъ меня до Шамхора, поѣхали обратно.

Такъ какъ Джевадъ-ханомъ строго было приказано этимъ караульнымъ (не пускать меня къ Ибрагимъ-хану), то я, опасаясь ихъ, самъ туда не поѣхалъ, а отдавъ двумъ исправнымъ и честнымъ всадникамъ 10 руб. на дорогу, передалъ имъ письмо къ Ибрагимъ-хану и словесныя ваши къ нему порученія и отправилъ ихъ въ Карабагъ, самъ же вернулся назадъ. Они, Богъ дастъ, скоро возвратятся и привезутъ положительный отвѣтъ.

Въ пріѣздъ мой въ Ганджу прибылъ туда Захарій, братъ Таудара (Таубера?) изъ Карабага; кажется онъ отправленъ былъ къ Персидскому шаху, и привезъ на имя Джевадъ-хана и царевича Александра фирманы Джевадъ-ханъ оказалъ ему благосклонность и ласковое вниманіе. Онъ (Захарій) намѣренъ на

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) لنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) وهارباً من الهلاك (هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم) ينجر ذلك بك إلى (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

дяхъ отправиться къ царевичу. Захарій разсказывалъ, что Персидскій шахъ отнялъ Карабагъ у Ибрагимъ-хана и отдалъ его сыну покойнаго Мустафа-хана Карадагскаго. Между Ибрагимъ-ханомъ и ханами Ширванскимъ и Шекинскимъ существуетъ переписка и сношенія. Вотъ всѣ обстоятельства, которыя я подробно докладываю в. с. Если вамъ угодно, я пріѣду и самъ, а если нѣтъ, такъ дождусь пріѣзда моихъ посланныхъ и по прибытіи ихъ, взявъ у нихъ отвѣтъ, явлюсь къ вамъ.

365. Письмо царевича Давида къ ген.-л. Кноррингу, отъ 3-го февраля 1801 года.

Предъ симъ я уже докладывалъ в. пр., что по причинѣ усиленія дерзости къ бунтованію дядей моихъ послалъ я князей Эристовыхъ, чтобы занять свои деревни, коими насильно завладѣлъ прежде царевичъ Юлонъ, дабы симъ развлеченіемъ пресѣчь и ослабить умножающуюся дерзость. Доношу еще, что всей Грузіи извѣстно, что Юлонъ царевичъ завладѣлъ деревнями самъ силою, а не по приказанію царя Ираклія, и слѣдовательно никакого не имѣетъ нынѣ права владѣть тѣми деревнями, потому что самъ царь Ираклій въ послѣднемъ своемъ уничтожающемъ завѣщаніи всѣхъ царевичей лишаетъ сіе права. Сверхъ сего, если эти деревни пока будутъ оставаться въ повелѣніи царевича Юлона, то по причинѣ мѣстоположенія ихъ всегда будутъ причиною и способомъ къ безпрестанному бунтованію и вреднѣйшему самовластельству, иначе же чтобы не укрѣпились и не возымѣли-бы надежду сообщаться съ Персіянами, какъ въ прошедшую осень то учинили и когда Персіяне пришли къ Эривану, то дяди мои, собравъ войска, приблизились къ Тифлису, ибо не будучи ни отъ кого обезпокоиваемы, всегда легко могутъ тамъ собирать себѣ войска и поступать на дальнѣйшее предпріятіе, и нынѣ на сихъ дняхъ дяди мои, собравъ нѣсколько войска, напали на князей Эристовыхъ, чтобы ихъ выгнать, но древняя еще преданность народа къ Эристовымъ не допустила до того, чтобъ дяди мои ихъ обидѣли. Сими вышеписанными и имъ подобными предпріемлемыми мѣрами, въ настоящемъ положеніи обстоятельствъ, при точномъ и благоразумномъ выполненіи вашихъ предписаній отъ ген.-м. Лазарева, уповаю, что современемъ всякое бунтованіе и самовольство будетъ пресѣчено и спокойствіе возстановлено. Что я ни дѣлаю, то все дѣлаю для того, чтобъ оказать мою услугу и ищу токмо общаго спокойствія. Въ случаѣ, ежели царица или дяди мои, а особливо Вахтангъ царевичъ, который есть зачинщикъ и глава всѣхъ затѣй и бунтовъ, будутъ вамъ жаловаться, то прошу неправильнымъ ихъ просьбамъ не внять и не приклонить къ онымъ вашего уха.

При семъ доношу в. пр., что Велисцихскій моуравъ Симонъ за дерзостное бунтованіе содержится нынѣ подъ арестомъ и какъ объ немъ прикажете, по законамъ ли Россійскимъ его судить или по законамъ здѣшнимъ, нашимъ.

Приписка. Какъ не безъизвѣстно в. пр., что во время прибытія сюда посланниковъ Авалова и Палавандова Георгій Амилахвари отличалъ себя весьма приверженностію и повиновеніемъ Г. И. волѣ, за что дяди мои, разграбя домъ Георгія Амилахвари, захватили съ безчестіемъ его жену, а мою племянницу и отвели въ крѣпость Белоти, какъ аманата, о чемъ прошу в. пр. сдѣлать сильнѣйшее увѣщаніе царицѣ Даріи и дядямъ моимъ, дабы отпустить племянницу мою изъ постыднаго заключенія, ибо увѣщаній моихъ и ген.-м. Лазарева не только не уважаютъ, но и все на-во что ставятъ.

366. Письмо царевича Давида къ царевичу Юлону, отъ 9-го февраля 1801 года.

Я слышу нынѣ, что вы отдали Лахви во владѣніе зятю вашему Реваз Эристову, а вы сами со всѣмъ семействомъ и съ братьями Парнаозомъ, такоже съ семействомъ, и Александромъ идете въ Имеретію; почему объявляю в. св., что какъ по Высочайшему повелѣнію я поставленъ правителемъ Грузіи, то вы и не имѣете никакого права жаловать кого недвижимымъ имѣніемъ и кромѣ сего ваше удаленіе въ Имеретію съ братьями вашими есть явное противленіе Высочайшей волѣ Государя. Кто васъ столько безпокоилъ, что вы ѣдете въ чужую землю и своихъ братьевъ туда уводите, а оставляете собственное свое отечество? Наше желаніе единственно было таково, что какъ в. св. были главою бунтовщиковъ и противниковъ воли Государя, то чтобы, признавъ свою винность, принесли раскаяніе и поступали бы потомъ праведнымъ путемъ. Но нынѣ, какъ я вижу, болѣе умножаете ваши дерзости и злонамѣренія; для того увѣряю васъ, какъ истинный христіанинъ, что ежели вы выполните Высочайшую Всемилостивѣйшаго Государя моего волю, преклоните Его повелѣніямъ вашу выю, учините въ вѣрность Г. И. присягу и подпишетесь на Всемилостивѣйшее Его подданство, то все оное отъ Всемилостивѣйшаго Государя моего будетъ вамъ прощено и отпущено. Ежели же не послушаетесь моего предложенія и увѣщанія, то тогда неминуемо гнѣвъ Его на себя навлечете. Оставьте нынѣ сіе ваше предпріятіе, не идите въ Имеретію, не подтверждайте симъ еще болѣе вашего противленія Высочайшей Государя моего волѣ и не окажитесь измѣнниками своему отечеству.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة (والحشوية) الذين يحشون كلامهم بالقشر من العلم (العلماء) بالأسباب الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) وينظرون إلى ظاهرها دون الاطلاع على بواطنها ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (وأما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء يشيرون على المرضى بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: بإفساد مغانيها (وقلع مغارسها من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعلمين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على مرشد كامل يربيه بالطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال يتعب في الطلاء) ويتعنى (ويزيد في المواد) وتتبع أعماق البدن (وتتضاعف به الأمراض) فيكون ذلك سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) وهاربا من هلاك الأبد (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرق (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات) ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا لم يدخله الكفر دخله الإيمان، ولذلك مثلوا لأحوالهم العامة فقالوا :

367. Тоже, ген.-л. Кнорринга къ царевичу Давиду, отъ 9-го марта 1801 года.—Науръ.

Разновременно получены мною изъ Грузіи жалобы ко мнѣ на утѣсненія то на отнятія фамильныхъ достоинствъ и имущества; между прочимъ же, дошло ко мнѣ письмо отъ вдовствующей царской невѣстки Кетеваны, урожденной княжны Багратіоновой, что по смерти брата ея Мухранскаго владѣльца Іоанна, оставшіяся его дѣти, сыновья Константинъ, Теймуразъ, Григорій, Давидъ и малолѣтній, да одна дочь крайне обижены во время своего сиротства. Отняты у нихъ оберъ-шталмейстерство, дворъ въ Тифлисѣ, церковь Цилканская со всѣми принадлежащими къ ней крестьянами и помѣстьями, и есть якобы намѣреніе лишить ихъ и прочихъ деревень, а у вдовствующей дочери покойнаго царя Ираклія Кетеваны отнята данная въ приданое за нею деревня Каралети. Во Всевысочайшемъ же Е. И. В. Манифестѣ къ Грузинскому народу, между прочимъ, изображено: „По присоединеніи царства Грузинскаго „на вѣчныя времена подъ державу Нашу не только „предоставлены въ цѣлости соблюдены будутъ Нами „любезно-вѣрнымъ новымъ подданнымъ Нашимъ царства Грузинскаго и всѣхъ оному подвластныхъ областей всѣ права, преимущества и собственность „законно каждому принадлежащая, но что отъ сего „времени каждое состояніе народное вышеозначенныхъ областей имѣетъ пользоваться и всѣми тѣми „правами, вольностями, выгодами и преимуществами, „каковыми древніе подданные и Россійскіе наслаждаются“. Изъ сего и заключаю, что каждый изъ подданныхъ Грузинскихъ долженъ владѣть всѣмъ тѣмъ, законно ему принадлежащимъ, что только составляло его достояніе при кончинѣ царя Георгія и всякій не иначе можетъ быть лишенъ онаго, какъ по Всевысочайшему Е. И. В. соизволенію за каковыя либо законопротивныя дѣянія, кои предварительно должны вынестись на Всевысочайшее усмотрѣніе; а имѣя обязанность, наложенную на меня Монаршими повелѣніями, наблюдать за точнымъ исполненіемъ священнѣйшихъ Е. И. В постановленій, кои единая токмо воля Е. В. вводить и отмѣнять по обстоятельствамъ можетъ, покорнѣйше прошу в. св. устранить всѣ притязанія, противныя достоинству Императорскаго слова, которое есть Высочайшій законъ, перемѣнъ ни отъ какой посторонней власти не терпящій, и оставить каждаго при томъ, что онъ имѣлъ при кончинѣ царя Георгія. Ежели же что вопреки сему уже сдѣлано, немедленно исправить, дабы не вовлечь въ справедливый гнѣвъ Августѣйшаго нашего Монарха. Надѣюсь, что в. св. не оставите все вышеписанное принять во уваженіе.

368. Вѣдомость тѣмъ имѣніямъ, крестьянамъ и чинамъ, кои царевичемъ Давидомъ у однихъ отняты, а другимъ отданы. 1801 годъ.

Деревня Каралети, которая царями Иракліемъ и Георгіемъ была отдана въ приданое царевнѣ Кетеванѣ, Мухранскаго владѣльца супругѣ, отнята у ней и отдана Эристовымъ.

Цилканская деревня и церковь съ находящимся въ ней епископомъ принадлежатъ Мухранскому владѣльцу, а царевичъ Давидъ далъ предписаніе Цилканскому епископу объ освобожденіи его и деревни отъ слѣдуемыхъ Мухранскому владѣльцу обязанностей.

Ратіевъ Бежанъ съ своимъ имѣніемъ и крестьянами принадлежитъ Мухранскому владѣльцу; теперь онъ отданъ Іоанну царевичу.

Деревни Эриставской волости, составлявшія удѣлъ царевича Юлона, отъ него отобраны и отданы Ксанскимъ Эриставамъ, по той причинѣ, что царевича Юлона и братьевъ его подозрѣвали, будто они замѣшаны въ противныя Государю дѣла, вслѣдствіе чего Эриставы, по приказанію ген.-м. Лазарева, пошли на нихъ съ войскомъ и 2 раза имѣвъ съ ними дѣло, выгнали ихъ и завладѣли своимъ наслѣдственнымъ имѣніемъ.

Бывшіе царскаго амилахварства имѣніе и крестьяне, владѣемые царевичемъ Юлономъ, переданы Гогію Амилахвару, а другая часть того же царскаго амилахварства, т. е. имѣніе и крестьяне, кои подчинялись царевичу же Юлону, отдана Теймуразу Павлепову.

Тоже изъ царскаго амилахварства изъ крестьянъ и имѣній, принадлежащихъ царевичу Юлону, отданы Іоанну Амилахвару.

Изъ сего же царскаго имѣнія и крестьянъ, владѣемыхъ царевичемъ Юлономъ, часть отдана Элизбару Манабели. Въ [illegible] Карталиніи [illegible] царевичу Юлону тоже принадлежали крестьяне и имѣнія; теперь они отданы Элизбару Манабели въ числѣ 15 дворовъ крестьянъ по фамиліи Гіуновы и 16 дымовъ Дицельцы.

Имѣніе съ частью изъ имѣнія Дмитрія Цицiанова также владѣлъ царевичъ Юлонъ; теперь она отдана Зазѣ Цицiанову.

Имѣніе и крестьяне, принадлежавшіе нѣкогда Давиду Цицiанову, состояли во владѣніи царевича Юлона, но теперь отданы Зазѣ Цицiанову.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمعالجة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابعها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها
من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) منهم (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) والفلاح (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم) أخلق (امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم الطلبة فقال:

Бывшее имѣніе и крестьяне Аслана Амиреджиба также были подвластны царевичу Юлону, а теперь отданы Зазѣ Амиреджибу.

Въ Гори жительствующій Бегіевъ состоялъ въ удѣлѣ царевича Юлона, а нынѣ отданъ мейтару*) Соломону Тарханову.

Садъ царевича Юлона въ Цхинвалѣ отданъ Оману Херхеулидзе.

Въ Цхинвалѣ же семью одну царевича Юлона царевичъ Давидъ передалъ тому-же Оману Херхеулидзе, которому отдана и купленная Юлономъ половина деревни Телети съ жителями.

Крестьяне и имѣнія входящіе въ составъ удѣла царевича Юлона, бывшіе прежде Бадура Цицiанова, отданы Амилбару Цицiанову.

Принадлежащія царицѣ 4 семьи жительствующихъ въ Гори купцовъ Каиси-швили отдалъ Евгенію Абашидзе.

Царскаго дворянина Тогибедова имѣнія въ Мохандагѣ (მოხანდაგს) отданы мейтару Соломону Тарханову.

Царская деревня Шулаверъ, которая состояла въ удѣлѣ царевича Александра, отдана теперь царевичу Іоанну.

Также Малый Шулаверъ, принадлежащій царевичу-же Александру, отданъ царскому зятю Луарсабу Тарханову.

Деревня Сари-Гильсія, на мѣстѣ бывшаго моста, также подвластная Александру царевичу, отдана Соломону Аргутову.

У сироты Ивана Херхеулидзе крестьяне и имѣнія отняты и отданы Гогію Херхеулидзе.

У Ивана Амилахвара отняты имѣнія и крестьяне и отданы Бежану Амилахвару.

У Реваза Абазадзе отнято имѣніе и отдано мирзѣ Гогію Ибраимову.

Царицыны новопоселенныя въ ущельѣ (Хепинисхеви) деревни съ жителями отданы тому-же Абашидзе.

Принадлежащую царицѣ деревню Али имѣлъ царевичъ Юлонъ; теперь она отдана мейтару Соломону Тарханову.

У Нхеидзе отобралъ образъ и крестъ и внесъ въ Сурамскую крѣпость и не возвращаетъ ему.

У Горійскаго жителя Абели-швили отнялъ домъ и отдалъ мейтару Соломону Тарханову.

Въ Гори садовое мѣсто и дворецъ царскій отданъ мдивану Сулхану Туманову.

Царскія три семьи людей, живущія въ Метехѣ, отданы сахтхуцесу Амилбару Магалову, изъ нихъ одна семья принадлежитъ Метехскому моураву Ивану Магалову.

Селеніе Тигва принадлежитъ минбаши Зазѣ Амиреджибу и его брату; оно теперь взято отъ нихъ Эристовыми, по приказу царевича Давида.

Въ Цедисѣ и Хидиставѣ живущіе съ ихъ имѣніями отобраны отъ Оомы Мегвинетхуци-швили и переданы Придону Панчеву.

Въ Хидиставѣ какія только есть имѣнія царскія, либо Атенскихъ жителей — все отдалъ, въ силу завѣщанія царя Георгія, духовнику его протопопу Іосифу Алексидзе, который имѣетъ какъ то духовное завѣщаніе, такъ и другіе письменные виды отъ царя Георгія на предоставленіе ему означенной деревни съ крестьянами.

Три двора царскихъ людей отданы мдивану Бартвелу Туманову.

Въ Тифлисѣ у одного Тифлисскаго жителя отнятъ домъ и отданъ Бартвелу Туманову.

Выморочное имѣніе, доставшееся Ивану Цицiанову, отдано теперь Гогію Цицiанову.

У Горійскаго мелика Автандила Тайнанова и у его родственниковъ царевичъ Давидъ отобралъ въ свою пользу имѣнія и крестьянъ.

У Гиви Цицiанова отняты крестьяне, имѣнія и деревня Павкиси и переданы въ казну.

Въ Тифлисѣ большую Благовѣщенскую церковь съ окружными домами отдалъ священнику Ларадзе и протопопу Іоанну.

На краю площади при царскомъ дворцѣ находящуюся мечеть Татарскую отдалъ Гогію Абашидзе.

Повыше баней есть садъ, принадлежащій царевичу Юлону; онъ отдалъ нѣкоему престолу Имеретину.

Бывшій назыря Ибрагима садъ въ Сеид-Абадѣ отнятъ у Худада Назырева и его брата и отданъ Осипу Якуличу (?).

Стараго придворнаго протопопа Николая лишилъ званія съ крестьянами Божіей Матери, предоставивъ то и другое священнику Іоанну Ларадзе.

Въ Сомхетіи у Николая Ростомова и брата его отнялъ принадлежащую имъ часть имѣнія и крестьянъ и отдалъ родственнику ихъ Датуѣ.

Священника Матѳея покойный царь Ираклій назначилъ въ число царскихъ, что было утверждено и покойнымъ царемъ Георгіемъ, но теперь, отобравши отъ него жалованныя письма, отдалъ священника мдивану Дмитрію Туманову

*) Мейтаръ, — по объясненію Грузинско-Русскаго словаря Чубинова есть придворная должность, заимствованная у Персіянъ, облеченное ею лицо постоянно находилось при государѣ и обязано было подносить ему носовой платокъ по востребованію. Въ Персіи это званіе обыкновенно возлагается на эвнуховъ, пользующихся, какъ извѣстно, особою довѣренностію

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم يجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج التي ينشأ منها ذلك العارض (والتهاون بإخراج المادة بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) الناصب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعبدين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا عن الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

У священника Алексѣя Алексидзе отнялъ одну семью людей и отдалъ Ивану Амилахвару.

Армянскому священнику Оганезу и его братьямъ покойный царь Георгій пожаловалъ Лорійскаго жителя Хангулія-швили; но теперь какъ его такъ и жалованную грамоту отняли и передали Баратовымъ.

У Іессея Баратова взялъ одного человѣка для царевича Джибраила.

У Тифлисскаго жителя Степана Гаспарова взялъ купленную имъ одну семью людей и отдалъ Бецію Туркистанову.

Деревня Кехви принадлежитъ царицѣ; изъ нея царевичъ Давидъ передалъ двѣ семьи людей Зазѣ Мачабели.

Въ Цхинвалѣ принадлежащія царицѣ три семьи крестьянъ Читаевыхъ отдалъ Гогію Херхеулидзе.

Въ Цхинвалѣ же принадлежащее царицѣ имѣніе отдано Ревазу Павленову.

Въ Кахетіи у Кирилла Авалова взята деревня Турис-цихе и отдана Луарсабу Ананіеву.

Пичховани, состоявшій въ владѣніи Натала-швили, отданъ салтхуцесу Макаеву

Кистауръ, принадлежащій царевичу Миріану, отданъ мдиван-бегу Бежану.

Царевичъ Іоаннъ имѣлъ сальхадѣ семьи людей въ Кондолѣ; они отданы ректору Давиду Алексѣеву.

Деревня Кандауръ составляла удѣлъ царевича Миріана, но отдана моураву Захару Андроникову и Авелю, а моуравъ той деревни Іосифъ Джандіеровъ отрѣшенъ отъ должности.

Въ Велисцихѣ, принадлежащемъ царицѣ, моуравомъ былъ Симонъ Джандіеровъ; теперь онъ смѣненъ и вмѣсто его назначенъ Ниніа Эристовъ.

Тамъ-же у моурава Джандіерова взята одна семья людей и отдана Мчитави-швили; а лѣсъ на краю этой крѣпости того-же Джандіерова переданъ [illegible].

Деревня Сурамъ, принадлежащая царевичу Миріану, царевичемъ Давидомъ присвоена себѣ; а вымороченное имѣніе и крестьяне Бежана Саакадзе, принадлежащіе царевичу Парнаозу, отданы имъ князю маіору Саакадзе.

Въ Тифлисѣ у Вахтанга Орбеліани отнятъ домъ и отданъ мдивану Дмитрію Туманову.

Въ Сомхетіи того же Вахтанга Орбеліани деревня Абулмуки съ жителями передана Дмитрію Савинову и его дядѣ Папуѣ.

Сверхъ этого всѣ остальные крестьяне Вахтанга Орбеліани перечислены въ казну.

Принадлежащее Тифлисской крѣпости домовое мѣсто отдано Михаилу Джомардидзе.

Кремоквили и Кусирети царемъ Георгіемъ были пожалованы Элизбару Тактакову, который и владѣлъ ими наслѣдственно, но Абашидзе Евгеній не отдаетъ ихъ ему.

У Ягулова взята царевичемъ Давидомъ въ свою собственность одна семья людей, да домъ его находящійся въ числѣ крѣпостныхъ лачугъ отданъ Апло (?) и еще одну семью людей, находящуюся въ Маломъ Шулаверѣ, отдалъ кому-то другому.

У Дмитрія Циціанова взята одна семья людей и отдана Заалу Капланову.

У Эрасти Гедеванова и у братьевъ его отобраны крестьяне и имѣнія, и отданы сердарю Гедевану Бекеву.

Съ Амилахвара Отара снято амилахварство и предоставлено Гогію Амилахвару.

Съ Тамаза Орбеліани сняты эшикагабашскій чинъ и моуравство Демурчасалинское и возложены на Аслана Орбеліани.

Моуравство надъ Лилойскими Осетинцами имѣли Наталовы; оно теперь отдано Заалу Зурабову.

Деревня Сартисчала подчинялась Сагареджскому моураву Тадію; нынѣ она передана настоятелю Евфимію.

Сагареджское моуравство отобрано отъ него, Тадія Чолакаева, и отдано Захарію Андроникову, да также отняли у него 4 быка и буйволь.

Кистаурской деревни моуравство снято съ Глахи Сагинова.

Въ Марткопи 18 семей царскихъ людей отданы Барамъ-назырю.

Въ Земохсопенѣ имѣніе у Хухаура отдано Гогилаурскимъ Пшавцамъ.

Деревня Уджарма есть наслѣдственная Тадія Чолакаева; она хотя и была взята въ казну царемъ Георгіемъ, но по просьбѣ владѣльца велѣно письменно возвратить ему его имѣніе и крестьянъ, что однако-же не исполнено.

Его-же Тадія три семьи людей, живущихъ въ Ахметѣ, отданы Подаровымъ.

Аргохи и Маграни отобраны отъ Натановыхъ и отданы моураву Захарію Андроникову.

Равномѣрно царская деревня Маграни, состоявшая въ удѣлѣ царевича Миріана, отдана Тушинскому моураву.

Въ Карданахи жительствующіе Мартіа-швилеби суть царскіе, но отданы Айдемиру Бебурову.

Три семьи людей, живущихъ въ Ахметѣ, царевича Александра, отданы царевнѣ Рипсимѣ.

Половинная часть Кахетинскаго салтхуцесства

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) والخلاص (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

принадлежала Кайхосро и Бесарiю Челокаевымъ; нынѣ она предоставлена эшикъ-агабашу Александру Макаеву.

369. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 24-го марта 1801 года, за № 188.

Князь Соломонъ Аргутинскiй-Долгоруковъ сейчасъ далъ мнѣ извѣстiе, отъ 2-хъ самыхъ приближенныхъ царевича Давида имъ слышанное, что е. св., получа послѣднее письмо в. пр., предпринялъ двухъ родовъ намѣренiе 1) склонить всѣхъ князей — писать при возстановленiи новаго правленiя къ Г. И. просительное письмо, что они желаютъ имѣть царя и провозгласить его царемъ, для чего старается ихъ всѣхъ привязать къ себѣ раздачей деревень; 2) буде сiе ему не удастся, уйти въ горы и для сего всячески ласкаетъ всѣхъ горцевъ, раздавая всѣ свои вещи. Всѣ сiи обстоятельства извѣстны князю Соломону Тарханову, князю Элизбару Эристову и князю Бегару Орбелiани, но сему меньше другихъ. Учинитъ же предпрiятiя свои намѣренъ либо когда все здѣсь объявится или по востребованiю его къ Высочайшему двору, то я, почитая сiе важнымъ, долгомъ поставляю в. пр. донести и къ тому-жъ и е. св. сего числа словесно объявилъ мнѣ, что онъ находитъ нѣкоторую перемѣну противъ просьбы е. в. покойнаго царя Георгiя.

370. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 24-го марта 1801 года *).

In dem Augenblick, da ich diesen Expressen abfertigen wollte, kam zu mir der Fürst Solomon Argutinski Dolgorukoff und meldete mir, dasz einer von den nächsten Freunden des Zarevitsch David hat ihm gesagt, dasz er hätte zweyerlei Meynungen vorgenommen im Fall, dasz er nicht Zar werden sollte das erste ist, einige von den Fürsten an sich zu ziehen und bey Eröffnung einer neuen Art von Regierung sie sollten fordern, dasz er Zar proklamirt seyn sollte, und gleich dem Kayser zu schreiben, dasz sie ihm wunschen, aber es findet sich beynahe Niemand, die das schreiben wollen; er sucht sie aber an sich zu ziehen durch unterschiedene Gnaden; wenn das nicht vor sich gehen sollte, so will er seinen Abschied bitten und sogleich sich zu den горцы retiriren, und nun sucht er sich diese zum Freunde zu machen durch unterschiedene Geschenke. Diese beyden Resolutions sollen vor sich gehen: in dem Fall, dasz er gefordert wird, oder dasz es ein Gouvernement angestellt werden sollte und wie es wurde mir gesagt, dasz er erstaunend trubbe ist seit der Zeit, dasz er Ihren letzten Brief bekommen hat, und wie ich noch immer krank bin und aus der Ursache ihn nicht gesehen habe, doch ging ich sogleich zu ihm das erste war, dasz er klagte sich über die Lüge von der Schwester des Muchranschen Fürst, was von einer Seite auch wahr ist, dasz sie hat ihn in dem Fall aus Bosheit völlig belogen. Man sagt, dasz hier die alte Königin, die Frau von Julon und diese die drey boshaftesten Weiber sind aus ganz Grusien. Hernach sagte er mir, dasz die Sachen gehen nicht so wie sein Vater hat es gebeten, so anwortete ich ihm, dasz ich nichts sehe unterschiedenes mit dem was jetzt vor sich geht. Es ist wahr, dasz der Zar hat in seiner Bitte im zweyten Punkt gesagt, dasz er wunschte der Zarische Titel mögte bleiben in seiner Familie und das glaube ich, dasz er rechnet, dasz es sich nicht erfüllt; aber ich habe mit ihm so lange gesprochen, dasz er scheint etwas ruhiger seyn.

Nun ist nöthig, dasz hier keine Briefe, Zeitungen und Neuigkeiten nicht eher ankommen als die Befehle, denn man bekommt aus Astrachan, Mosdok und andere Orter immer zwey drey Tage eher. So habe ich befohlen hier bey den Pforten, dasz alle ankommende von der Gräntze sollten zu mir gebracht werden, aber da kann man nicht alles sehen, denn aus den Pforten und gleich bey sind zwey Vorstädte, wo die ankommende lassen ihre Pferde und Gewehr und kommen wie Einwohner. So darf ich Euer Excellentz bitten in Mosdok zu befehlen, dasz man die Abreisenden visitiren sollte und alle Briefe in einen Post-Paket an mich adreszirt abfertigen mögte; auf diese Art glaube ich, er kann nicht eher wissen als ich und ich werde immer Zeit haben meine Maaszregeln zu nehmen.

Sonst gehet hier alles sehr gut bis jetzo; der Zarewitsch Tejmurasz ist so arm, dasz er hat nicht ein [illegible] um sich ein Kleid zu machen und das ist die Ursache weszwegen er nicht reiszt, er hat mich um Hülfe gebeten, aber es war so viel, denn er bat 300 Dukaten, so habe ich ihm völlig abgeschlagen, dasz ich ohne Befehl Euer Excellentz nichts geben kann.

Im Übrigen habe ich die Ehre mich zu empfehlen in Ihre Gewogenheit und bin ewig mit der tiefsten Hochachtung etc.

371. Предписанiе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 3-го апрѣля 1801 года, за № 756. Нашъ.

Поелику въ свитѣ царевичей Грузинскихъ Iоанна, Баграта и Михаила отправилось къ Высочай-

*) Письмо это печатается безъ измѣненiя орѳографiи подлинника

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعلاج الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من الناس (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد في المواد) ويتسع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لا هلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) فيزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

шему Двору довольное число Грузинскихъ князей; ожидается же ихъ не меньше и съ царевичами Вахтангомъ, Миріаномъ и Теймуразомъ; то и нѣтъ надобности склонять другихъ къ отъѣзду въ С.-Петербургъ.

На рапортъ в. пр., отъ 24-го минувшаго марта за № 188, сообщаю вамъ мысль мою, что намѣренія царевича Грузинскаго Давида, конечно, неважны; но какъ желаніе его быть въ Грузіи царемъ несовмѣстно принятымъ Дворомъ нашимъ относительно земли сей правиламъ, объявленнымъ цѣлому свѣту, то, не взирая на его затѣи, слѣдуетъ въ точности исполнять Всевысочайшія повелѣнія и для вящщаго въ томъ успѣха расположить во всѣхъ нужныхъ мѣстахъ войска, согласно съ прежнимъ моимъ, даннымъ вамъ предписаніемъ, вливая между тѣмъ въ народъ высокое мнѣніе о милосердіи царствующаго Г. И. и разглашая о знатномъ числѣ побѣдоносныхъ Е. И. В. войскъ, въ Грузію назначенныхъ.—Неизвѣстно мнѣ, съ какими предпріятіями располагается царевичъ Давидъ идти къ горскимъ народамъ; ежели съ тѣми, чтобы силою отыскивать свое право на Грузинскій престолъ, то способы его на сіе весьма слабы, ибо онъ долженъ будетъ тогда соединиться съ уѣхавшими въ Имеретію царевичами Грузинскими, дѣтьми царя Ираклія, и трудиться не по своему, не для себя уже, а для царевича Юлона, который все-конечно во всякомъ случаѣ не уступитъ ему своего права; да и Дворъ нашъ пренебрежетъ царевичемъ Давидомъ. В. пр. не оставьте непримѣтнымъ, но дѣйствительнымъ образомъ внушить сіе царевичу Давиду, и что ему гораздо полезнѣе воспользоваться милостями Е. И. В., нежели тщетно противостоять Высочайшимъ соизволеніямъ, изъявленнымъ ко устроенію блага Грузіи.

372. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го іюня 1801 года, за № 334.

Письмо писанное циферью е. св. царевичемъ Давидомъ Георгіевичемъ къ князю Беглару Орбеліани, кое я по сумнительству распечаталъ, переведя съ цифрю на Грузинскій, а съ Грузинскаго на Россійскій языкъ, подлинно поставляю представить у сего в. пр., для того, что подъ словами „къ Ивану „напиши, ежели до сентября не будетъ, такъ и послѣ „губернія останется, дѣло вѣчно испортится, непремѣнно напиши“,—что нибудь кроется, хотя въ Грузіи все состоитъ благополучно и никакія ихъ затѣи вреда сдѣлать не могутъ. Касательно-жь увѣдомленія въ письмѣ семъ, что одного солдата Лезгины поймали, обѣ руки отрубили, носъ отрѣзали и отпустили, и что Русскіе обижаютъ на базарѣ отнимаютъ, князей бьютъ, совсѣмъ несправедливо, ибо какъ перваго, такъ и послѣдняго никогда не бывало. О учрежденіи же билетовъ, то оные сдѣланы для впуска въ комнату, въ коей чиновники, правительство Грузинское составляющіе, имѣютъ засѣданіе и дѣлаютъ разбирательство по просьбамъ обитателей Грузіи, а впрочемъ ко мнѣ входъ не токмо князья, но и простой народъ Грузинскій безпрепятственно имѣютъ; валяющихся же на улицѣ князей никто изъ военнослужителей здѣсь находящихся не видитъ.

Переводъ шифрованнаго письма царевича Давида къ князю Беглару Орбеліани.

Четыре плута и одинъ дуракъ правятъ всею здѣшнею землею; сей дуракъ 2-хъ Лезгинскихъ мальчиковъ Джарскихъ поймалъ и сквозь строй прогналъ, за то они одного солдата поймали, обѣ руки отрубили, носъ отрѣзали и отпустили. Сіе Лазаревъ скрываетъ; сверхъ же этого Русскіе обижаютъ, на базарѣ отнимаютъ, князей бьютъ. Нынѣ билеты учреждены; у кого билета нѣтъ, къ себѣ не пускаетъ. Князья на улицѣ валяются. Ивану напиши*), ежели до сентября будетъ такъ и послѣ губернія останется—дѣло вѣчно испортится. Непремѣнно напиши, чтобы смѣнили Кобчьяго сына.

373. Письмо отъ царевича Давида къ Николаю Оникову.

(Подлинника не оказалось).

Теперь вамъ извѣстно, что Кноррингъ прибылъ сюда и тотчасъ меня отрѣшилъ отъ всѣхъ дѣлъ, а Лазаревъ выбралъ 4-хъ плутовъ и опредѣлилъ въ Грузинское правительство, которыхъ имена назадъ тому братьямъ моимъ писалъ; дѣло все они отправляютъ, а я ни въ какое дѣло не вмѣшиваюсь. Въ какомъ дѣлѣ находятся или въ какомъ положеніи братья мои и обо мнѣ что слышно? Спите или что вамъ сдѣлалось, что вы не стараетесь? Лазаревъ и отъ него выбранные сторону здѣшнюю всю ограбили, у брата моего Шулаверъ, Карелис-хеви и Пшавели отняли, а также имѣнія нѣкоторыхъ князей и достоинства. Лазаревъ теперича съ войскомъ пошелъ на Эривань и всѣхъ Персіянъ и Турокъ взбунтовалъ, и у нихъ великое приготовленіе къ Эриванскому хану, Шерифъ-пашѣ и вновь которые пришли въ городъ Хой 3,600 чел.; Кело-Али-Ханъ съ войскомъ на границѣ находится. Или работайте и старайтесь, чтобы до коронаціи кончилось все дѣло и утвердить царство наше, или дайте мнѣ справедливый знакъ, чтобы я не обнадеживался. Теперича есть случай показать усердіе, сколько можно постарайся при братьяхъ моихъ; сверхъ же этого постарайтесь узнать, что откудова происходило, что меня отъ всѣхъ дѣлъ отрѣшили. Теперь Лазаревъ отправилъ миркербаша

*) Т. е. царевичу Іоанну, который находился тогда въ Петербургѣ.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشتغل الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشتغلون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح وصعوبة أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يصعب عليه شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء، ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد والإسهال) وهو إخراج الدم من البدن ... للأدوية المناسبة لتلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشتغل الطرقية) من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا (وعلماء الآخرة لا يشتغلون إلا بتطهير الباطن) لكونه الكمل من الأطباء ... الأعداء الباطنة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها وهي في القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرشده إلى طريقه (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يتعب بشرب الأدوية المرة) النفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك) الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طرق إزالتها (و) معرفة (علاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود، كما [illegible]

къ Юлону, чтобы привести, какъ и обманулся, какъ царь Георгій былъ измѣнникъ своего отечества, то и изъ его братій никто не сдѣлается царемъ. Вотъ владѣніе ваше!—такимъ образомъ обманываютъ народъ и такія слухи пускаютъ. Іоанну, Баграту и Михаилу ничего не пишу; я на сухое дерево (?) для себя долженъ старался, а я одинъ и во всемъ терплю — и сіе тебѣ будетъ; извѣстно, что у Лазарева на дорогѣ разставлены люди, отсюда и оттуда письма перехватываютъ и распечатываютъ въ разсужденіи себя, что онъ боится. Когда будете писать письма, присылайте въ Моздокъ къ Ауштрову или Шароеву, а они ко мнѣ доставятъ, а что за почту денегъ выйдетъ—я здѣсь вдвое отдамъ. Постарайся узнать что нибудь и дай мнѣ знать. И Лезгинцевъ взбунтовалъ; нынѣче сего мѣсяца 5-го числа 2-хъ козаковъ убили, 2-хъ поймали и одного ранили около Натлуга; также послалъ Русское войско на Тріалети и встрѣтилось имъ 400 человѣкъ Лезгинъ, коихъ они увидя, ретировались, 8 Грузинъ убили, изъ коихъ знатныхъ Пурцеладзе и одного козака; Россійское и Грузинское войско разбили, а ложно написали, что будто они Лезгинъ разбили. Игнатій какъ можетъ управлять Грузіею? Іюля 5-го числа 1801 года. Тифлисъ. — Давидъ.

Братьямъ моимъ свидѣтельствую мое почтеніе; не знаю, мои письма получаютъ или нѣтъ. Въ которой улицѣ вы живете и въ какомъ домѣ,—дайте мнѣ знать, чтобы письма отправлять было можно. Георгію сардарю мое почтеніе и скажите ему, что Памбакскій плоть его задавитъ. Лазаревъ моураватство отдалъ Гавріилу.

Приписка. Брата моего Баграта сынъ скончался, а Лазаревъ не отпускалъ въ деревню, — смотри его совѣсть! Хотя Багратъ и писалъ, однако онъ не отпустилъ.

374. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 18-го декабря 1801 года, за № 6.

Изъ всеподданнѣйшаго донесенія моего о внутреннемъ и внѣшнемъ положеніи Грузіи, которое я имѣлъ счастіе представить В. И. В. 28 іюля сего года, извѣстно, что народъ тамошній желалъ быть подъ непосредственнымъ покровомъ В. И. В. ко спасенію себя отъ крайней гибели, близъ которой стоялъ онъ уже отъ раздоровъ царской Грузинской фамиліи, но что властолюбію членовъ оной, всеконечно, непріятна будетъ перемѣна ограничивающая своеволлія. За всѣмъ однако тѣмъ, гласъ цѣлой націи превозмогъ пользу частную царскаго дома; и В.И.В., внявъ Всемилостивѣйше прошенію народа, удостоили дать ему правленіе, въ огражденіе его отъ бѣдствій. Теперь дошедшія ко мнѣ изъ Грузіи извѣстія удостовѣряютъ, что царевичъ Іоаннъ Георгіевичъ, прежде нежели въ Грузіи извѣстно было содержаніе Всемилостивѣйшаго В. И. В. манифеста къ народу Грузинскому, въ 12 день сентября состоявшагося, прислалъ туда къ царевичу Давиду Георгіевичу переводъ съ онаго, совѣтовалъ ему, собравъ подписки отъ всѣхъ членовъ царскаго дома и отъ нѣкоторыхъ князей, доколѣ сіе коихъ накажется имъ удособно, что они желаютъ видѣть надъ собою царемъ царевича Давида, утруждать объ удовлетвореніи хотѣнію ихъ В. И. В. Хотя затѣи сіи происходятъ отъ того единственно, что царевичи и депутатство Грузинское, бывъ предупреждены увѣреніями о знатныхъ наградахъ, съ присоединеніемъ Грузіи къ Имперіи Всероссійской имъ предположенныхъ, всего того не получили, и теперешнее твердое положеніе наше въ Грузіи дѣлаетъ всякое покушеніе ихъ безплоднымъ; но дабы превратный дѣлу видъ, какой могутъ дать люди сіи отношеніями своими къ Высочайшему двору, не озаботилъ онаго напрасно, я о предпріятіи ихъ долгомъ поставляю предупредить всеподданнѣйше васъ, Всемилостивѣйшій Государь, сколько по обязанности службы, не менѣе и отъ вѣрнаго познанія, что ничто не поразитъ тягостнѣе народа Грузинскаго, какъ дозволеніе быть въ немъ прежней олигархіи.

Всенижайше присовокупить здѣсь осмѣливаюсь, что по письму ко мнѣ вице-канцлера, князя Куракина, изображающему Всевысочайше соизволеніе В. И. В., увѣдомилъ я царевича Юлона и Давида, что В. В. Всемилостивѣйше назначили имъ орденъ св. Александра Невскаго, предлагая однакоже пожаловать имъ оный тогда, какъ добровольно подвергнутъ себя тому жребію, который въ особенное благо царства Грузинскаго и ко счастію обитателей онаго нынѣ уготованъ. Но на сіе отвѣтовъ еще не имѣю.

375. Тоже, отъ 5-го февраля 1802 года, за № 5.

Царевичъ Грузинскій Давидъ, службы В. И. В. ген.-л., препровождая ко мнѣ писанное имъ на Высочайшее Ваше имя и запечатанное въ купертъ прошеніе объ отставкѣ его отъ службы, требуетъ, дабы оное представлено было къ Вамъ, Всемилостивѣйшій Государь. Осмѣливаясь всеподданнѣйше исполнить его желаніе, долгомъ поставляю всенижайше присовокупить, что въ предпріятіи томъ царевича Давида не нахожу иныхъ причинъ, какъ единое неудовольствіе его по недостиженіи верховной въ Грузіи власти.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشور عن اللباب ويتظاهرون بظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويلبسون على الناس على جهلهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما يفعل الكمل من الأطباء (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباينها (وقلع مغارسها) (و) هو الذي أشار إليه بقوله (وهي في القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) منهم (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركوه (لسهولة أعمال الجوارح) (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المذاق (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد في المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف) أي تتزايد (الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) أي الخلاص (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) في القلب (و) معرفة (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالها القلب إذا خلا من الكبر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

376. Письмо ген.-м. Лазарева къ царевичу Давиду, отъ 12-го марта 1802 года, № 173.

Изъ рапорта ко мнѣ подпол. Симоновича усматриваю, что есаулы, посланные якобы отъ васъ, пріѣхавъ въ деревни близъ Сурама расположенныя, начали дѣлать разныя наглости, отъ которыхъ [illegible] было обывателей тамошнихъ, что тѣ приняли было намѣреніе къ побѣгу, но находящимся тамъ ротою [illegible] квартирующимъ, отъ того удержаны.

Нынѣ же вторично есаулы тѣ, пріѣхавъ въ Сурамъ и не могши получить по требованіямъ ихъ вина, начали насильственнымъ образомъ у жителей Сурамскихъ ружья, котлы и одежду отнимать и выгребать весь имѣющійся у нихъ хлѣбъ, чѣмъ совершенно встревожили жителей тамошнихъ.

Я посему, весьма сомнѣваясь, чтобы они имѣли отъ в. св. таковыя повелѣнія, а также сомнѣваюсь еще и въ томъ, точно-ли они отъ васъ туда посланы, ибо в. св., конечно, посылая ихъ туда, извѣстили-бы и меня, предписалъ подпол. Симоновичу, дабы остановить наглости ими дѣлаемыя, отъ коихъ могутъ произойти довольно важныя слѣдствія, взять ихъ подъ присмотръ и прислать ко мнѣ.

377. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 19-го марта 1802 года, за № 198.

Квартирующій въ Сурамѣ Кавказскаго гренадерскаго полка кап. Вартеневъ, отъ 27-го февраля [illegible], что жители деревни Сурама, получивъ требованіе царевича Давида, съ есаулами своими имъ посланное, о взысканіи съ нихъ 320 пуд. пшеницы и ячменя, 20 пуд. лобія и 30 руб. сер. денегъ, почли сіе требованіе, какъ находится тамъ только 35 семей, по малолюдности весьма тягостнымъ; [illegible] 10 семей бросивъ свои домы и пожитки, пошли по показанію, отъ нихъ послѣ взятому, якобы въ Тифлисъ, а 15 намѣревались бѣжать въ Имеретію и Ахалцихъ.

Кап. Вартеневъ, увидѣвъ вышедшихъ уже изъ своихъ жилищъ 10 семей и узнавъ о намѣреніи бѣжать въ Ахалцихъ и Имеретію 15 семей, ихъ остановилъ, приказалъ жить спокойно въ своихъ жилищахъ, объявилъ имъ, что буде впредь они то сдѣлаютъ, примутся за бунтовщиковъ. Приказалъ между тѣмъ мамасахлису и десятскимъ дѣлать ночью обходы и о замѣчаніяхъ доносить ему, симъ успокоилъ [illegible] Сурамскихъ.

Теперь же, отъ 10-го числа подпол. Симоновичъ доноситъ, что есаулы тѣ пріѣхали опять съ князьемъ [illegible] Абашидзе въ дер. Сурамъ для отбиранія у обывателей вина, и какъ по требованію ихъ не могли онаго получить, то начали отнимать у нихъ ружья и одежду и приступили наглымъ образомъ выгребать весь хлѣбъ, который они имѣютъ, почему жители въ другой уже разъ, подобно первому, весьма встревожились.

Подпол. Симоновичъ, получивъ рапортъ о семъ кап. Вартенева, предписалъ есауловъ тѣхъ остановить у себя и донесъ мнѣ.

Я же, не имѣвъ никакого свѣдѣнія, почему они туда посланы, а бывъ только извѣстенъ изъ рапорта о дерзостныхъ ихъ и наглыхъ поступкахъ, сдѣлали было почти совершенный бунтъ, предписалъ подпол. Симоновичу ихъ арестовать и препроводить ко мнѣ.

378. Письмо царевича Давида къ ген.-л. Кноррингу, отъ 19-го мая 1802 года.

Отнюдь бы я не имѣлъ повода къ смѣлости столько безпокоить в. выс-о, еслибъ я не усматривалъ [illegible] отеческаго ко мнѣ милосердія, которое болѣе открылось мнѣ вчера, когда угодно было вамъ приказать, дабы я предъ вами объяснился обо всѣхъ моихъ недостаткахъ.

Извѣстны вы, м. г., что я сохранялъ себя завсегда въ вѣрности Е. В. и никакого Высочайшей Его воли преступленія мною не сдѣлано; скажу и то, что соединенію Грузіи съ Россіею причиною былъ я, и наконецъ [illegible] Омаръ-хана учинилось по совѣту моему, такъ что, еслибъ въ то время не находился я здѣсь, не были бы посланы [illegible] ителемъ моимъ, царемъ Георгіемъ, противъ него войска Россійскія и Грузинскія, поелику онъ по болѣзни своей не имѣлъ никакого распоряженія. Прошу теперь, какъ извѣстны в. выс-о и увѣрены въ моей къ Россіи вѣрности, представить съ увѣреніемъ о семъ Высочайшему двору, а наипаче и о томъ, что я прежде всѣхъ принялъ присягу и соблюдаю честно, поелику [illegible] есть соблюденіе своей честности.

Имѣю я болѣзнь, которая прибавляется ежевременно. Первая есть моя къ вамъ просьба, дабы я [illegible] Высочайшей воли имѣть милостивое позволеніе жить въ своемъ отечествѣ, да по причинѣ инаго воздуха не [illegible] приключилась болѣзнь смертная, что никому не сдѣлаетъ никакой пользы. А при семъ прошу и средствія къ моему здѣсь пребыванію. Я недостаточенъ [illegible] паче всѣхъ, что я имѣю, то единственно даровано мнѣ отъ моего родителя для домашней моей экономіи, такъ какъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم [illegible] (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون بالدين (وعلماء الآخرة) منهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بإزالة الأعراض (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: بإفساد منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) [illegible] (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء، والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق [illegible] (وتتضاعف الأمراض) [illegible] (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طرقها على القلب، ومعرفة (و) علاجها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم) في إزالتها (ينجر ذلك بك إلى) التحلي بـ(المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما [illegible]

по учрежденію Грузинскому не дается наслѣднику имѣніе, кромѣ нужныхъ къ домашней экономіи; ибо наслѣдникъ ожидается получить больше всѣхъ. Почему дѣдъ и родитель мой содержали меня пенсіею и служилъ я отечеству моему. Въ службѣ моей сверхъ Грузинъ, могутъ мнѣ свидѣтельствовать и другіе сосѣди.

Остались у меня въ крайней жалости трое сестеръ и одинъ братъ Теймуразъ, которые содержались пенсіею, а теперь, будучи лишены оной, остаются въ несчастномъ положеніи. Почему прошу в. выс-о, да не лишите ихъ вашего попеченія, а наипаче Теймураза, который находится въ такомъ убожествѣ, что я его взялъ къ себѣ почти для пропитанія.

Сверхъ сего есть нѣкоторыя особы, достигшія старости и въ убожествѣ находящіяся, которыя содержались отъ нашего дому; а какъ домъ нашъ уже недостаточествуетъ, то пріемля за долгъ, осмѣливаюсь просить, — не лишите ихъ пособія вашего. Благодѣянія имъ сдѣланныя будутъ вамъ способствовать какъ въ сей, такъ и въ будущей жизни.

Когда заставили измѣнить родителю моему и укрѣпить крѣпости Сурамскую и Кехвскую, тогда исполняя повелѣніе родителя моего, и служа отечеству, взялъ я обѣ сіи крѣпости, за что родитель мой пожаловалъ мнѣ въ награду Сурами и Кепинисъ-хеви, поелику, по обычаю Грузинскому отличившагося важнымъ дѣломъ дарили въ награду за службу имѣніемъ. Жители Сурамскіе по сіе время служили мнѣ, а теперь два мѣсяца тому, какъ начали ослушаться меня. Прошу приказать мужикамъ таимъ не дѣлать таковыхъ противъ меня дерзостей.

По отъѣздѣ вашемъ отсель прошлаго году царица Анна была изгнана Имеретинскимъ царемъ Соломономъ. Я, имѣя къ ней съ младенчества моего преданность и обязанность, пригласилъ ее къ себѣ для сохраненія ея жизни и далъ ей на время селеніе мое Кепинисъ-хеви, для исправленія своихъ нуждъ. По отъѣздѣ же царицы въ Россію владѣю я опять онымъ селеніемъ. Теперь доноситъ мнѣ моуравъ мой, что кап. Бартеневъ, съ коимъ я не имѣю знакомства и нѣтъ никакихъ между нами неудовольствій, осмѣлился смѣнить моего мамасахлиса; непристойно ему дѣлать мнѣ неудовольствіе, къ обидѣ моихъ чиновниковъ.

Нынѣшній годъ Россійскія войска выше моста стояли только у однихъ моихъ Татаръ, и кромѣ всѣхъ другихъ потребныхъ услугъ, взято у однихъ моихъ крестьянъ до 3,000 вьюковъ дровъ. Никому другому такихъ мнѣній не сдѣлано, — ни тому кто имѣетъ болѣе, ни-же тому кто меньше моихъ имѣетъ крестьянъ. Прошу приказать, дабы впредь не дѣлали мнѣ таковаго мщенія.

Люди мои ушли отъ меня и поселились въ Казахѣ и Памбакахъ; прошу позволить мнѣ получить ихъ обратно.

Моуравы моихъ селеній притѣсняютъ крестьянъ моихъ; а какъ они теперь въ нуждѣ, то прошу ихъ отрѣшить.

Прошу нижайше, внявъ всѣмъ моимъ просьбамъ, облаготворить меня исполненіемъ оныхъ, да я, чувствуя ваши ко мнѣ благодѣянія, пребуду навсегда преданнѣйшимъ.

379. Тоже, ген.-м. Лазарева къ царевичу Давиду, отъ 16-го августа 1802 года, за № 427.

Извѣстно в. св. легковѣріе народа Грузинскаго, по коему и теперешнее пребываніе ваше въ Борчалахъ подвержено, по умозаключеніямъ онаго, разнымъ мнѣніямъ. Я, какъ человѣкъ, привыкшій вести себя противу васъ откровенно и увѣренный въ дружественномъ вашемъ ко мнѣ расположеніи, убѣждаюсь усерднѣйше просить в. св. прибыть въ Тифлисъ, гдѣ буду имѣть пріятнѣйшее удовольствіе васъ видѣть и объяснить о тѣхъ причинахъ, кои къ сей просьбѣ меня побуждаютъ.

Я надѣюсь, что в. св., бывъ увѣрены въ моемъ къ вамъ искреннѣмъ почтеніи и пріязни, не усумнитесь и въ томъ, что приглашеніе васъ на прибытіе въ Тифлисъ дѣлаю единственно изъ одной моей къ вамъ преданности, — долгомъ поставляю сказать в. св., что онаго обстоятельства теперешнія и польза службы Всемилостивѣйшаго Г. И. нашего требуютъ, а потому и остаюсь увѣренъ, что вы просьбу мою выполнить не оставите.

380. Тоже, царевича Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 20-го августа 1802 года. — Аджикале.

Почтенное письмо ваше отъ 19-го сего мѣсяца я получилъ; пишете, что будто бы мои простонародныя занятія въ моей деревнѣ на содержаніе себя, кажутся въ глазахъ легкомысленныхъ Грузинъ чѣмъ-то инымъ. Прежде симъ и Петръ Ивановичъ (Коваленскій) писалъ мнѣ, что мои враги улучили время сдѣлать на меня доносъ о моей якобы перепискѣ съ возмутившимися Кахетинцами, между тѣмъ свидѣтель Богъ и совѣсть, что до письма Петра Ивановича я не зналъ о возмущеніи Кахетинцевъ, да и какъ бы рѣшился на такое безобразное дѣло, бывши товарищемъ явныхъ бунтовщиковъ противъ Государя.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المخرجة لتلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون إلا بمداواة الباطن ، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابعها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركيبه (لسهولة أعمال الجوارح) عليهم (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على كل أحد على وجود مرشد كامل يربيه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهري (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية (علاجها) ومعرفة (طرق معالجتها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

Не говоря прочемъ, я покинулъ [illegible] и что бы взамѣнъ сего вынудило меня на такой поступокъ. Если другіе не знаютъ, то вы должны знать, что въ моемъ сердцѣ уже нѣтъ желанія быть царемъ. Вы своими глазами видѣли, что я противъ Грузинскаго народа не имѣю никакой вины, кромѣ [illegible] лалъ добро съ отрочества, тѣ меня погубили — и я, [illegible] ману или другихъ сталъ-бы обманывать, то былъ-бы сумасшедшій. Если же Грузины легковѣрны и легкомысленны, то виноватъ ли я въ этомъ? Кому поручена Грузія, тотъ и долженъ смотрѣть за нею и учить ее. Я былъ бы виновенъ тогда, когда-бъ дѣйствовалъ внѣ или внутри словомъ, либо письмомъ, либо какъ нибудь иначе. Если мои враги насказываютъ на меня, — вы зачѣмъ имъ вѣрите? Развѣ вы не знаете исторіи о томъ, какъ Грузины во время владычества Османовъ и Персовъ погубили другъ друга; все что по сіе время представляетъ слѣды опустошенія въ Карталиніи, все это произведено взаимными злодѣйствомъ и корыстолюбіемъ. И теперь, [illegible] тивъ моего доносчика цѣлая Россія должна дать мнѣ удовлетвореніе.

Хотя вы требуете меня [illegible] бы[illegible]ло отправиться, но сельской работы у меня еще много, именно сборъ подати съ моихъ крестьянъ, сборъ моего собственнаго урожая [illegible] чи, такъ что я долженъ пробыть здѣсь еще недѣли двѣ или одну. Если дѣло дѣйствительно [illegible] то прикажите и я завтра же прибуду; но если требуете меня вслѣдствіе [illegible] могу понести убытка до 4,000 руб., да и самимъ вамъ неприлично [illegible] ствительно важное, то прикажите чтобъ я не замедлилъ, а въ противномъ случаѣ прибуду черезъ двѣ недѣли; здѣсь работы у меня еще на столько времени. Впрочемъ пребываю въ постоянномъ уваженіи къ вамъ.

381. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кнортингу, отъ 13-го декабря 1802 года, за № 596.

Самый вѣрнѣйшій мой конфидентъ донесъ мнѣ, что находящійся здѣсь Мирза-Раби имѣетъ дочь свою въ Тегеранѣ, въ замужествѣ за Касимъ-ханомъ, [illegible] царевичъ Давидъ [illegible] доны печати, сердаря, князя Орбеліани, [illegible] Дарчи и многихъ, между прочимъ и самого Мирзы Раби [illegible] буде онъ можетъ ему помочь, то чтобъ увѣдомилъ и тогда онъ отсюда отправится въ Тегеранъ. На сіе [illegible] фидентъ обѣщалъ мнѣ оный доставить.

VIII. Царевичъ Юаннъ.

382. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кнорингу, отъ 22-го марта 1801 года, за № 184.

На предписаніе [illegible] № 791, донести честь имѣю, что царевичи, дѣти покойнаго царя Георгія, Іоаннъ, Багратъ и Михаилъ 9-го числа отсель уже отправились. Царевичъ Теймуразъ по слабости здоровья своего находится еще здѣсь, но по выздоровленіи [illegible] также предпринять путь. Царевичи же, дѣти Ираклія, Вахтангъ и Миріанъ на проѣздъ свой до Линіи взяли у меня [illegible] 150 Голландскихъ червонцевъ [illegible] царевичъ Миріанъ выѣхалъ уже изъ Тифлиса. Списокъ о князьяхъ и дворянахъ съ царевичами отправившихся въ Россію, уѣхавшихъ и съ царевичемъ Вахтангомъ ѣдущихъ, у сего представить честь имѣю. Сердарь [illegible] Георгій Цициановъ также уѣхалъ въ Россію.

12 или 15 человѣкъ изъ знатныхъ княжескихъ и дворянскихъ въ Грузіи фамилій къ отправленію въ Россію приуготовить всячески постараюсь, но думаю, что нѣкоторыя по неимуществу ихъ безъ вспомоществованія выѣхать отсюда не могутъ. Списокъ знатнѣйшихъ въ Грузіи и усердствовавшихъ болѣе всѣхъ къ Е. И. В., и болѣе всѣхъ желающихъ быть въ подданствѣ Е. В., съ отмѣткою чиновъ по службѣ Грузинской, у сего представить честь имѣю. О [illegible] знатнѣйшихъ фамилій Грузинскихъ и о способностяхъ каждаго я всѣми мѣрами стараюсь развѣдывать и коль скоро вѣрно о семъ узнаю, списокъ доставить [illegible]

383. Предписаніе ген.-л. Кноринга ген.-м. Лазареву, отъ 22-го марта 1801 года, за № 921. — Цауръ.

Въ слѣдствіе [illegible] объясненія [illegible] свѣтлостей, царевичей Грузинскихъ Іоанна, Баграта и Михаила, сыновей покойнаго царя Георгія, [illegible]

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو إخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (والحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة. (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) فتح (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

310

Всемилостивѣйшему Г. И. [illegible] и просьбъ [illegible] ихъ мнѣ изъясненныхъ, рекомендую я в. пр., чтобы въ собственно принадлежащія царевичамъ симъ владѣнія оставались непремѣнно въ прежнемъ порядкѣ и спокойствіи, правители бы имѣній таковыхъ не сомнѣвались нимало въ отбытіи ихъ изъ Грузіи, которые суть есть въ собственному благу ихъ [illegible] изліянію на нихъ Высочайшихъ щедротъ Всемилостивѣйшаго Г. И. подвластные чтобы были покорны и во всемъ послушны ихъ фамиліямъ, и всѣ предписанія ихъ исполняли бы въ самой точности, и по собственному же желанію сихъ свѣтлѣйшихъ царевичей, в. пр. тѣ имѣнія ихъ имѣйте подъ собственнымъ вашимъ смотрѣніемъ,—что все вы и объявите отъ себя для исполненія означенныхъ имѣній правителямъ и народу.

384. Высочайшій рескриптъ ген.-л. Кноррингу, отъ 14-го іюля 1802 года.

Всемилостивѣйше уволивъ находящихся здѣсь Грузинскихъ царевичей Іоанна Георгіевича и Михаила Георгіевича обратно въ отечество ихъ, въ доводъ вящшаго къ нимъ благоволенія повелѣлъ Я производить имъ въ пенсіонъ изъ общихъ государственныхъ доходовъ по три тысячи рублей каждому. Вамъ же повелѣваю по возвращеніи ихъ въ Грузію оказывать имъ всѣ зависящія отъ васъ пособія, защиту и охраненіе, допустить ихъ къ владѣнію принадлежащихъ имъ удѣловъ и доставить имъ во всемъ спокойствіе. Пребываю впрочемъ вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано Е. И. В. рукою „Александръ“

385. Письмо князя Куракина къ ген.-л. Кноррингу, отъ 16-го іюля 1802 года.

Е. И. В., снисходя на желаніе Грузинскихъ царевичей Іоанна и Михаила, просившихъ объ отпускѣ ихъ во свояси, Всемилостивѣйше соизволилъ туда ихъ отпустить, въ слѣдствіе чего оные туда отправлены. А какъ сіи царевичи и братъ ихъ, царевичъ Баграть Георгіевичъ, удержаны были здѣсь единственно изъ предосторожности, чтобъ отъ присутствія ихъ въ Грузіи, при случаѣ введенія новаго образа правленія, не могло произойти какихъ либо затрудненій и помѣшательствъ, то Г. И., въ отвращеніе сего и всякихъ другихъ поползновеній, какія впредь могли бъ отъ нихъ и отъ прочихъ царевичей тамъ находящихся произойти, къ нарушенію спокойствія и тишины,—Высочайше указать соизволилъ, чтобъ в. пр. имѣли непримѣтнымъ образомъ за поступками всѣхъ ихъ такой присмотръ, дабы никто изъ нихъ не могъ подать никакого повода къ малѣйшему въ той землѣ безпорядку.

386. Высочайшій рескриптъ ген.-л. Кноррингу, отъ 15-го мая 1802 года.

Изъ особеннаго воззрѣнія на болѣзненное состояніе находившагося здѣсь Грузинскаго царевича Баграта Георгіевича, дозволилъ Я ему возвратиться въ свое отечество; а въ доводъ вящшаго Моего къ нему благоволенія назначилъ Я ему производить изъ государственныхъ казначействъ ежегодный пенсіонъ по три тысячи рублей. Вамъ же повелѣваю оказывать ему всѣ зависящія отъ васъ по званію вашему пособія, защиту и охраненіе къ невозбранному владѣнію его принадлежащимъ ему удѣломъ и къ доставленію ему во всемъ спокойствія. Пребываю впрочемъ вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою [illegible] „Александръ“

IX. Царевичъ Теймуразъ.

387. Письмо царевича Теймураза къ Амилахвару, отъ 12-го января 1807 года.

(Подлинника не оказалось)

Предлагаю вамъ мой совѣтъ. Бегларъ привезетъ къ вамъ письмо, то вы не будьте противникомъ Всемилостивѣйшему Государю. Извѣстно вамъ, что Государь пожаловалъ [illegible] Давиду, [illegible] хотятъ повелѣніе Государя преступить. Между Карталинцами ты первый. Кто вамъ спуститъ, что вы къ подпискѣ Юлону приложили двѣ печати? Если теперь же не покаешься, то ты — противникъ Всемилостивѣйшему Государю. Если теперь же ты себя не исправишь, то будетъ измѣненіе тебѣ измѣнничество Государю. Поставленнаго царемъ отъ Государя какъ ты можешь опровергнуть? Ты уже знаешь, что Давидъ признанъ царемъ и что въ сей землѣ будучи измѣнникъ Давиду, не можешь быть. Если поѣдешь [illegible] Россію, то тамъ Государь накажетъ тебя какъ измѣнника; если въ Имеретію, то и тамъ нельзя будетъ тебѣ жить; если въ Турцію, то тамъ превратятъ, хоть не тебя, то дѣтей твоихъ въ Турецкій законъ. На что себя такъ обижаешь?

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأمزجة والبلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لتلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على قصبة الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به (وعلماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما هو فعل الأطباء الحذاق (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من الهلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرق ورودها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

388. Тоже къ ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го апрѣля 1802 года.

Вслѣдствіе приказанія вашего имѣю донесть в. выс-ву слѣдующее.

Покойный царь Георгій при жизни своей жаловалъ мнѣ ежедневно деньгами, иногда 20 руб., иногда 15 руб., а иногда 10 руб., выключая воскресныхъ дней и малыхъ праздниковъ, въ которые получалъ я со излишествомъ.

Сверхъ сего, въ день Пасхи, Рождества Христова, Успенія Богородицы, также Петра и Павла жаловалъ мнѣ иногда по 400 руб., а иногда по 600 рублей.

Письменнымъ приказомъ, былъ я назначенъ судьею, мдиванъ-беги собирались у меня и я производилъ судъ, отъ чего и пользовался я не мало.

Пожалованы мнѣ были отъ покойнаго родителя моего деревни Караджали и Ломисцихе, и обѣщано мнѣ было отъ него же дать еще и другія, но за краткостію жизни своей не могъ онъ исполнить. Деревня Ломисцихе взята теперь у меня незаконно и безъ всякихъ причинъ; она мнѣ служила во время родителя моего и въ правленіе царевича Давида. Прошу, возвративъ мнѣ оную, приказать Кириллу Авалову отдать мнѣ полученные имъ въ прошломъ году хлѣбъ и вино.

Сверхъ сего, съ которой деревни въ Карталиніи требовалъ я хлѣбъ, вина и скота, — требованіе мое было выполняемо.

Прошу пожаловать мнѣ письменное ваше утвержденіе, дабы мнѣ по волѣ своей назначать надъ моими крестьянами моурава и чиновника, и никому-бъ другому не имѣть дѣла.

Прошу, употребивъ родительское бдительное попеченіе, исполнить просьбы мои и не лишить меня милости Государя, дабы я могъ по прежнему Его ... въ землѣ сей жить.

Вамъ преданный царевичъ Теймуразъ.

389. Отношеніе ген.-м. Лазарева къ д. с. с. Коваленскому, отъ 1-го іюня 1802 года, за № 305.

Въ полученномъ мною рапортѣ отъ подпол. Симоновича между прочимъ доносится, что царевичъ Теймуразъ, находясь въ Сурамѣ для какихъ-то сборовъ, дѣлаетъ какъ Сурамскимъ, такъ и прочихъ селеній жителямъ разныя притѣсненія по прежнимъ обычаямъ. Нужнымъ почитаю в. пр. известить о семъ, дабы отъ таковыхъ притѣсненій, если жители по прежнимъ своимъ обыкновеніямъ вознамѣрятся удалиться за-границы, сей ихъ поступокъ не былъ бы причиною отлучки войскъ и кордонныхъ начальниковъ; сверхъ сего заставляетъ священниковъ въ церквахъ поминать единственно Грузинскихъ царевичей, имѣетъ переписки съ Имеретіею и Ахалцыхомъ и часто собираетъ таковыхъ князей и дворянъ — подъ какими предлогами, мнѣ неизвѣстно; но какъ непослушаніе всякаго къ произшедшей перемѣнѣ уже явно со всѣхъ сторонъ обнаруживается, то о семъ в. пр. извѣщаю.

390. Рапортъ кап. Бантыева подпол. Симоновичу, отъ 2-го іюля 1802 года, за № 10.

Вчерашняго числа дежурный пор. Третьяковъ, будучи рундомъ, ходилъ въ 12 часу ночи, увидя въ Сурамѣ подлѣ церкви Теймураза царевича съ разными князьями въ собраніи немалое количество, гдѣ и Армянскій протопопъ Оруца-швили съ Сурамскими жителями. Объявя имъ, что послѣ пробитія вечерней такты, а паче по Россійскимъ узаконеніямъ быть на улицѣ запрещается, а въ своихъ мѣстахъ по саклямъ, и за симъ если впредь не въ свое время будутъ люди шататься, взяты будутъ подъ караулъ; но Теймуразъ царевичъ сказалъ на то, что „люди мои приносятъ съѣстные припасы для меня потребныя и Россійскихъ правъ „я-де не знаю; а по нашему такъ водится. Я не слушаю никого, а разговариваю съ принадлежащими „мнѣ-де поданными“, и что ему по ночамъ запрещается съ князьями сидѣть на улицѣ, говоря онъ о томъ, что писалъ Давиду царевичу, и еще будетъ писать.“ А какъ уже съ самаго его въ Сурамѣ пріѣзда всегда до полуночи, а иногда и долѣ, со всѣми упомянутыми князьями и прочими ихъ дворянами въ неизвѣстныхъ разговорахъ въ собраніи просиживаютъ, и что запрещать имъ, говоря онъ, никто не можетъ; раскладя они огонь, производятъ шумъ, а послѣ расходятся большими шайками, да и на сихъ днахъ пріѣзжало также подъ Сурамъ 7 чел. верхами, коихъ окликавъ, не отзываясь бѣжали, и что можетъ случиться, ... людей царевича шатающіеся каждую ночь, да и видно изъ того; говорилъ онъ, Теймуразъ царевичъ, князю Дарбазу Хадурову при бывшемъ собраніи, что „отцомъ моимъ отдано во владѣніе Россійскому Государю царство, а какъ отецъ мой былъ глупый, неразумный человѣкъ, и мнѣ нужно владѣть онымъ и всѣми крѣпостями“, къ чему по принужденію имъ Сурамскихъ жителей ... имя его, Теймураза, и Давида и какъ сіе не иначе только и возмущеніе народа, да и слышно отъ Су-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) وتغيير فيها ترجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

рамскихъ жителей въ разсужденіи его, Теймураза, въ несносныхъ требованіяхъ къ сбору разныхъ припасовъ приходятъ въ такое притѣсненіе въ уягость, намѣреваются бѣжать въ разныя мѣста,— въ такомъ случаѣ я высокобл. представляю, такъ какъ сіе мѣсто пограничное и со всѣхъ сторонъ неблагонамѣренные, нужно было бы воспретить въ нынѣшное время не ходить по улицамъ жителямъ, и много разъ ему, царевичу, объявляемо, дабы не въ свое время князьямъ и прочимъ жителямъ не шататься и подъ таковымъ предлогомъ не могло-бы послѣдовать каковыхъ либо съ другой стороны злоухищреній.

391. Письмо д. с. с. Коваленскаго къ царевичу Давиду, отъ 5-го іюля 1802 года, за № 31.

Ген.-м. Лазаревъ сообщаетъ мнѣ, что по доходящимъ къ нему свѣдѣніямъ, братецъ вашъ, свѣтлѣйшій царевичъ Теймуразъ, находясь въ Сурамѣ для какихъ-то сборовъ, дѣлаетъ какъ Сурамскаго, такъ и прочихъ селеній обывателямъ разныя притѣсненія, заставляетъ священниковъ поминать въ церквахъ однихъ, кромѣ Грузинскихъ, царевичей, имѣетъ якобы переписку въ Имеретію и Ахалцихъ и что дѣлаетъ собраніе къ себѣ князей и дворянъ, не извѣстно на какія совѣщанія. Обо всемъ томъ сообщая в. св., всепокорно прошу посовѣтовать царевичу братцу вашему вести себя скромнѣе, ибо и въ моихъ ему по вашему требованію даванныхъ дружескихъ наставленіяхъ скромность была поставлена основаніемъ всѣхъ добродѣтелей. Между тѣмъ смѣю предложить мой совѣтъ в. св., дабы не допустить до дальнѣйшихъ слѣдствій,— не лучше-ли по настоящимъ обстоятельствамъ совсѣмъ отозвать братца вашего изъ Сурама, оставя тамъ другаго кого либо по немъ. Я надѣюсь, что все сіе принять вы изволите за знакъ дружбы и усердія моего къ вамъ, коими всегда руководствуясь, имѣю честь быть и проч.

392. Тоже кап. Варсенѣвъ къ подпол. Симоновичу, отъ 5-го іюля 1802 года, за № 18.

По многимъ уже меня извѣщеніямъ за нужное предпочтя в. высокобл. увѣдомить, такъ какъ отъ Сурамскаго жителя Чичико Чубадзе, у коего пристанищемъ теперь Теймуразъ царевичъ, да и вамъ сей человѣкъ знамый — въ бытность вашу въ Сурамѣ пожаловали ему червонецъ, извѣстилъ меня, что разсмотрѣлъ онъ, Чубадзе, между Теймуразомъ царевичемъ и бывшими съ нимъ и князьями Абашидзе важные разговоры, потому что это въ его домѣ было ему видно. Царевичъ, получа письма изъ Тифлиса, а другія изъ Имеретіи отъ Грузинскихъ же царевичей, что войско Россійское стоитъ въ Памбакахъ и будетъ имѣть сраженіе съ Персіянами и Турками изъ Эривани и когда удастся тамъ побить всѣхъ Русскихъ, потому и здѣсь напасть съ соединившимися Турками, Лезгинами, Имеретинцами и частью съ пособствующими къ тому Грузинами на Сурамъ и всю Карталинію, гдѣ Русскихъ со всѣхъ сторонъ можемъ побѣдить, а о сказанныхъ письмахъ говорилъ онъ, Чубадзе, что царевичъ положилъ подъ постель, о коихъ просилъ я его, дабы невидимо было никому, взять тѣ письма и доставить ко мнѣ, за которыя отъ меня обѣщано ему, Чубадзе, вознагражденіе; равно пересказывалъ еще къ тому Гавріилъ Бебія-швили, что вчерашнюю ночь царевичъ и Абашидзе князья писали письма въ Ахалцихъ и Имеретію, кои съ людьми Абашидзе и отосланы; такимъ же образомъ штатные солдаты и Сурамскіе жители пересказывали, что князь Абашидзе и Ларца (*) Мурави-швили объявили разнымъ людямъ, якобы инспектора убили и козаковъ при немъ также, но въ таковыхъ неправильныхъ разглашеніяхъ единственно жителямъ въ возмущеніе. Селима-же Аги сынъ прибылъ въ дер. Чала, а о самомъ Селимъ-Агѣ сказываютъ, что онъ по близости въ Цалели или уже въ оной пребываетъ и имѣетъ съ разными князьями важные переговоры, но будетъ-ли онъ въ Калаубъ или нѣтъ, почему я и писалъ кап. Рейху, когда онъ будетъ ѣхать, то послать къ нему пять козаковъ и проводить его по нашему обыкновенію якобы въ предосторожность, прямо до Сурама, гдѣ не упущу тогда по вашимъ предписаніямъ взять къ удержанію его всевозможныя мѣры.

393. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 18-го іюля 1802 года, за № 255.

Получая частыя донесенія о весьма дурныхъ поступкахъ царевича Теймураза и князя Евгенія Абашидзе, соображаясь съ обстоятельствами теперешними, почитая оныя довольно важными, почелъ я нужнымъ отправиться въ Сурамъ, съ тѣмъ чтобы сдѣлать тамъ распросы и получивъ подтвержденіе о [illegible] въ двухъ рапортахъ и письмѣ [illegible] в. пр. представляемыхъ, прописаннаго, вызвать царевича Теймураза въ Тифлисъ и арестовать князя Абашидзе съ его сообщниками. 13-го числа, не доѣзжая Сурама, встрѣтилъ я царевича Теймураза

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأيدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخرّاج (**والتهاون باخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها**) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (**من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**وتزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) من الهلاك (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيف طروّها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشا منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون الى ظاهر الامور دون الاطلاع على الاسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع الى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجمع في أعماق البدن (ويتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

IV. СМУТЫ ВЪ ГРУЗІИ ПО КОНЧИНѢ ЦАРЯ ГЕОРГІЯ.

394. Письмо царевича Баграта къ ген.-м. Лазареву, отъ 2-го января 1801 года, изъ Телава.

Я и прежде сего спрашивалъ в. пр., если я отъ дядей своихъ буду имѣть какое нападеніе, то въ такомъ случаѣ что мнѣ дѣлать. Письма, сходныя съ письмомъ, при семъ приложеннымъ *), получили всѣ князья, коихъ понуждаютъ не дожидаться повелѣнія Августѣйшаго Государя, чѣмъ будучи возбуждены, ушли къ дядямъ моимъ гофмаршалъ князь Кайхосро и Георгій Чолакаевы, кои еще до своего удаленія призывали дядей моихъ, обѣщая имъ Кахетію, да также меня отдать имъ связаннаго. Почему на таковой случай прошу в. пр. до рѣшительнаго Е. И. В. повелѣнія — дать мнѣ приличную команду, которая бы была со мною въ Телавѣ. Отъ блаженной памяти родителя моего мнѣ была ввѣрена отдача откуповъ Кахетинскихъ и вѣдѣніе [illegible] дѣлами, и теперь прошу, чтобы сіе было въ вѣдомствѣ моемъ, да такую-жъ нести службу какъ и прежде.

395. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 3-го января 1801 года, за № [illegible].

Сейчасъ извѣстился я отъ моихъ конфидентовъ, что царевичи братья преставившагося царя собрали войско съ намѣреніемъ напасть на Гори, то въ отвращеніе междоусобія нужнымъ почелъ написать къ нимъ письмо, съ коего копію у сего прилагаю, также просилъ и патріарха, чтобы онъ съ своей стороны къ нимъ отписалъ. Полученныя же мною письма одно отъ с. св. царевича Давида, съ приложеніемъ таковаго-жъ отъ брата его Теймураза, и одно отъ Баграта, съ приложеніемъ письма къ Кахетинскимъ князьямъ [illegible] царскими писаннаго, при семъ в. пр. въ оригиналѣ представить честь имѣю. Изъ всего сего усмотрѣть в. пр. изволите, что весьма трудно удерживать ихъ отъ междоусобія и всѣ они другъ противъ друга. Также долгомъ поставляю и донести, что находившійся здѣсь, бывшій Горійскій моуравъ князь Амилахваровъ, преданный до сихъ поръ всегда царю, [illegible] къ царевичу Юлону.

Письмо [illegible], отъ 3-го января 1801 г., за № 7.

[illegible]

396. Тоже ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 8-го января 1801 года, за № 8.

На предписаніе в. пр. отъ 28-го прошлаго декабря подъ № 3001, мною сего числа полученное, донести честь имѣю, что въ разсужденіи открывшейся въ Имеретіи и Джавахетіи моровой язвы, со стороны Грузинской еще прежде [illegible] царя [illegible] и вторично отъ с. св. царевича Іоанна сдѣлано строжайшее подтвержденіе, съ своей же стороны я на

*) Т. е. царевичей Юлона, Вахтанга, Мирiана и Парнаоза. Этаго приложенія равно какъ и подлинника настоящаго письма въ дѣлѣ не оказалось.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والتشمير فيها وإجماع على سواد الشر (من القلب) ، ثم عذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
فالقلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

всѣхъ постахъ приказалъ, дабы пріѣзжающихъ изъ вышеписанныхъ мѣстъ разнаго званія людей въ городъ не впущать.

397. Высочайшее повелѣніе ген.-л. Кноррингу, отъ 19-го января 1801 года.

Г. ген.-л. Кноррингъ 2-й. — Получилъ Я донесенія ваши отъ 26-го декабря, касательно показавшейся моровой язвы въ границахъ Грузіи, то по теперешнимъ обстоятельствамъ связи нашей съ оною землею повелѣваю вамъ взять всѣ нужныя предосторожности къ недопущенію ея не только къ границамъ нашимъ, но даже, чтобы не могла она распространиться и въ Грузіи; объявленное же вамъ повелѣніе Мое о невпускѣ никого изъ-за границъ къ намъ безъ особаго Моего каждому пріѣзжающему позволенія, касается только до чужестранныхъ Европейскихъ державъ, а отнюдь не до народовъ сосѣдственныхъ къ границѣ нашей, въ вѣдѣніи вашемъ состоящей, которые на прежнемъ основаніи безпрепятственно пропускаемы быть могутъ. Пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано Е И В рукою тако: „Павелъ“

398. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го января 1801 года, за № 37.

Въ разсужденіи открывшихся здѣсь безпокойствъ со стороны царевичей, братьевъ покойнаго царя, о коихъ донесено в. пр., изъ находившагося въ Патардзеулѣ полковничьяго баталіона полка мнѣ ввѣреннаго двѣ роты подъ командой маіора князя Саакадзе, которые командированы были для квартированія въ Мцхетѣ, перевелъ я въ Душетъ, дабы удержать свободную коммуникацію съ в. пр. и двѣ роты выведены въ Сагареджо.

399. Письмо ген.-м. Лазарева къ царевичу Іоанну, отъ 20-го января 1801 года, за № 42.

Получа сейчасъ извѣстіе, что ихъ свѣтлости царевичи, дядюшки ваши, переправились чрезъ Арагву и слѣдуютъ къ Марткопи, почему донесъ е. св. царевичу и наслѣднику Давиду и со общаго согласія съ нимъ и съ посланниками здѣсь находящимися положено, чтобъ вы съ [illegible] и ген.-м. Гуляковъ съ баталіономъ слѣдовали въ Марткопи, куда они намѣрены прибыть, и внушили бы имъ, что сей ихъ поступокъ противенъ Высочайшей волѣ и благоустроенному порядку и что какъ царя нѣтъ и никого Е. И. В. не утверждено, а предоставлено наслѣднику утвержденному Е. И. В. править царствомъ впредь до воспослѣдованія Его Высочайшей воли, почему и долженствуютъ они возвратиться въ свои дома и ожидать оной. Впрочемъ же буде усмотрѣно вами будетъ въ князьяхъ упорство, то всегда имѣете взять оныхъ [illegible], не касаясь до царевичей дядюшекъ вашихъ.

400. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го января 1801 года, за № 44.

Сего числа пришелъ ко мнѣ князь Авaловъ и объявилъ, что князь Соломонъ Леонидзе имѣетъ тайные переговоры съ царицей Дарьей и что къ томъ же засвидѣтельствовать можетъ здѣшній митрополитъ Арсеній; а сверхъ того стараяся всячески выманивать тайны отъ царевича и наслѣдника Давида и оныя въ ночное время переносить къ царицѣ Дарьѣ, — почтя сіи обстоятельства весьма важными, тотъ же часъ пошелъ къ преосвященному Арсенію спросить его о истинѣ того произшествія, что онъ мнѣ утвердительно подтвердилъ и представилъ одного изъ своихъ келейниковъ, бывшихъ притомъ, когда Леонидзе съ царицею часа съ два въ его келліи тайно между собой разговаривали; сообразивъ сіи обстоятельства съ тѣмъ, что еще при жизни царя Ираклія онъ былъ публикованъ явнымъ сплетникомъ между имъ и царевичемъ Георгіемъ и потому, съ дозволенія е. св. царевича и наслѣдника, онаго Леонидзе арестовавъ, содержу подъ карауломъ впредь до повелѣнія в. пр.

401. Письмо царевича Давида къ ген.-л. Кноррингу, отъ 25-го января 1801 года.

Почтенное ваше письмо отъ 18-го января имѣлъ честь получить, коимъ весьма много меня обрадовали, за что приношу мою искреннюю благодарность. Касательно же обстоятельствъ донесу, что на сихъ дняхъ дяди мои отправились съ нѣсколькими людьми въ Кизикъ, дабы и въ Кахетіи привести народъ въ волненіе; узнавъ все сіе, тотчасъ ген.-м. Лазаревъ отправилъ ген.-м. Гулякова и полк. Карягина съ нѣсколькими войска, причемъ и царевичъ Іоаннъ, братъ мой, находился. Когда же дяди мои, будучи въ Кизикѣ, услыхали прибытіе полк. Карягина также въ Кизикъ, тотчасъ встали и побѣжали и спѣшно возвратились опять въ Карталинію. И такъ, когда предусмотрительная попечительность в. пр. о Грузіи съ таковымъ же благораспоряженіемъ будетъ про-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (والحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء المتجاوزين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

должны, то не токмо [illegible] ничего не могутъ учинить вреда какого, но и возстановлено будетъ совершенное во всемъ спокойствіе и благополучіе Грузіи. Всему свѣту извѣстно, что родитель мой [illegible] И. П. Грузію въ подданство и отнынѣ Грузія не будетъ уже называться Грузіею, но Россіею.

Уповаю в. пр. извѣстно, что многіе чины у насъ имѣются по наслѣдству [illegible] деревни Сагареджо принадлежитъ князю Чолакаеву, который теперь въ малолѣтствѣ, шести лѣтъ, для котораго поставленъ былъ отъ родителя моего опекуномъ князь Орбеліани Вахтангъ, зять царицы Дареджаны (Дарьи); сего самаго Вахтанга отправилъ я къ дядямъ моимъ, когда они собрались близко Тифлиса, чтобъ онъ ихъ увѣщавалъ; но онъ вмѣсто, чтобъ сдѣлать имъ увѣщаніе, ободрялъ ихъ еще больше, собралъ жителей Сагареджскихъ, уговаривалъ ихъ въ сторону дядей моихъ и потомъ, соединясь съ дядями моими, пошелъ съ ними въ Кизикъ; то по сей толь важной причинѣ отставилъ Вахтанга отъ опекунства и перемѣнилъ его, а на мѣсто его поставилъ вѣрнаго Г. И. князя Андроникова, зятя Гарсевану Чавчавадзе; уповаю, что царица Дареджанъ не преминетъ можетъ быть жаловаться, то прошу сему не внять обвиненію, которое не можетъ быть справедливо, ибо что я дѣлаю, то дѣлаю единственно для службы Е. В. и пользы отечества; увѣренъ я истинно, что конечно не оставите употребить всякаго случая для приведенія въ благополучное и спокойное состояніе Грузіи, чему и Лазаревъ усерднымъ и точнымъ, соображаясь съ обстоятельствами, выполненіемъ вашихъ предписаній весьма много пособствуетъ.

402. Предписаніе ген.-м Лазарева ген.-м Гулякову, отъ 27-го января 1801 года, № 66.

Рапортъ в. пр. отъ 25 го числа подъ № 42 я имѣлъ честь получить, на который отвѣтствую, что какъ царевичи Юлонъ и Вахтангъ отправили посланныхъ своихъ съ просьбою къ Омаръ-хану о доставленіи къ нимъ войскъ тотъ-часъ по прибытіи въ деревню, не бывъ еще извѣстны о слѣдованіи за ними нашихъ войскъ, что и полагаю, что и Омаръ-ханъ, который однакоже по послѣднимъ слухамъ находился въ [illegible], приказалъ войскамъ своимъ слѣдовать къ Алазани, не зная, что Россійскія туда идутъ, но извѣстился о семъ, а также, что и помянутые царевичи не дождались вспомоществованія его, обратились мгновенно въ свои жилища, равно какъ и отложеніе отъ царевича Александра бывшихъ при немъ 500 челов. Казахцевъ и что онъ самъ поспѣшно изъ Кизика уѣхалъ, вѣрно обратитъ ихъ назадъ. По симъ обстоятельствамъ и [illegible], ежели не предвидите вы крайнѣйшей опасности, съ 4-мя ротами баталіона [illegible] Тифлисъ; въ случаяхъ (что однакожъ весьма сумнительно) каковаго либо вступленія войскъ Омаръ-хана въ границы Грузіи, то полк. Карягинъ, долженствующій остаться нынѣ съ 3-мя ротами егерей и одною мушкатеръ и 2-мя орудіями, довольно силенъ ихъ отъ сего остановить и сдѣлать имъ должный отпоръ, коему в. пр. и предпишите быть по симъ обстоятельствамъ во всякой осторожности и, развѣдывая о всемъ, почасту меня рапортовать; людей же посланныхъ царевичами Юлономъ и Вахтангомъ къ Омаръ-хану, буде в. пр. изъ Сигнаха выступите, то предпишите полк. Карягину елико возможно стараться оныхъ переловить; ежели же сего сдѣлать невозможно, то хотя узнать, куда они поѣхали и гдѣ теперь находятся.

403. Секретное предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 20-го января 1801 года, изъ [illegible].

Усматривая изъ рапортовъ вашихъ упорные поступки царевичей, кои они при всякомъ случаѣ оказываютъ, и не имѣя почти никакой надежды, чтобъ они и впредь отъ того воздержались, принужденнымъ нашелся дать в. пр. нижеслѣдующее предписаніе.

Во 1-хъ, какъ скоро узнаете о разглашеніи ложныхъ вѣстей, кои съ тѣмъ намѣреніемъ выдуманы, чтобъ посредствомъ оныхъ нарушить общее спокойствіе и чтобъ ввести народъ въ заблужденіе и предпріятіямъ волѣ Г. И. противнымъ, — въ такомъ случаѣ имѣете всему дворянству, духовенству и народу объявить [illegible] такихъ вѣстей, объясняя при томъ, что тѣ, кои подобное сдѣлаютъ разглашеніе, яко нарушители общаго спокойствія наказаны быть имѣютъ.

Во 2-хъ, если кто отважится оказывать явное неповиновеніе противъ Высочайшей Е. И. В. воли, таковыхъ арестовать тотже часъ и содержать подъ карауломъ, съ наблюденіемъ при томъ того уваженія, которое кто по его чину и достоинству заслуживаетъ, а ко мнѣ о томъ рапортовать и не освобождать таковыхъ изъ-подъ караула до полученія на то моего предписанія.

Въ 3-хъ, изъ рапортовъ же в. пр. явствуетъ, что царевичъ Вахтангъ [illegible] причину ко всѣмъ безпокойствіямъ, и посему предлагаю вамъ, если точно злой умыселъ его доказывается, эта

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس في تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتحاولوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

ратса взяты его самого подъ караулъ, наблюдая при томъ строжайшій секретъ; для достиженія сего предмета можете послѣ вахтъ-парада, подъ какимъ ни есть предлогомъ, отрядить сто человѣкъ или сколько заблагоразсудите; сія команда должна съ наивозможнѣйшею поспѣшностію итти къ мѣсту пребыванія помянутаго царевича и арестовать его въ ночное время. Само по себѣ разумѣется, что сіе предпріятіе надежному офицеру препоручить должно.

Въ 4-хъ, приложить вамъ всевозможное стараніе, дабы предупредить, чтобъ нигдѣ скопища вооруженныхъ людей собрано не было; когда же кто либо отважится набрать таковую толпу, то долженствуете приказать, чтобъ она безо всякаго замедленія разрушена была; въ случаѣ же непослушанія разогнать такую толпу войсками Е. И. В. и, если можно, захватить предводителя той толпы. Напослѣдокъ предлагаю вамъ все сіе содержать тайно, дабы никто о содержаніи сего моего повелѣнія знать не могъ; къ произведенію же вышепрописаннаго въ дѣйствіе употреблять вамъ изъ достойнѣйшихъ и способнѣйшихъ штабъ и оберъ-офицеровъ...

404. Тоже, отъ 20-го января 1801 года.

На все ваши рапорты я вамъ иначе сказать не могу, кромѣ того, что уже вамъ объяснено въ секретномъ моемъ повелѣніи, на нѣмецкомъ языкѣ писанномъ и съ пятидесятникомъ Софьевымъ отправленномъ. Наблюдайте, чтобъ вездѣ было строгое повиновеніе; если кто отважится грозить, то отвѣчать вамъ угрозами. На первой случай можете ихъ письменно увѣщавать, когда же сіе не подѣйствуетъ, тогда употреблять силу.

Всякое скопище должно быть разогнано; вы имѣете добрыхъ солдатъ и довольное количество снарядовъ для разогнанія всякой толпы; доброжелательные изъ Грузинъ должны вамъ въ томъ содѣйствовать.

Когда толпа какая скопляется, то должны вы письменно или словесно дать имъ знать, что съ ними поступлено будетъ какъ съ нарушителями общаго спокойствія и какъ съ бунтовщиками, если они не тотъ же часъ разойдутся.

Вдовствующей царицѣ Дарiи объявите чрезъ [illegible] посланнаго словесно, что Высочайшая воля Г. И., до благосостоянія всей Грузіи касающаяся, всѣмъ обнародована и что тѣмъ болѣе васъ удивляетъ, когда она на себя принимаетъ видъ, якобы она того не знаетъ, объясня ей при томъ, что она таковыми поступками себя подвергаетъ подозрѣнію, будто она опровергаетъ мѣры, кои для общаго блага предпринимаются. Вы пишете ко мнѣ, что помянутая царица вамъ угрожаетъ, чтобъ вы остерегались, дабы не имѣть участь Спѣшнева,—таковыя бабьи угрозы никакого вниманія не заслуживаютъ; выполняйте только долгъ службы и тогда вамъ опасаться нечего. Царевичъ Давидъ пишетъ ко мнѣ, что онъ уполномоченъ быть, яко приближающій къ наслѣдству царства Грузинскаго; я на сіе до возвращенія посланниковъ отвѣчать не могу, не имѣя копіи сего препорученія и не зная, на каковомъ основаніи онъ уполномоченъ можетъ быть. Вы чрезъ Авалова обо всемъ знаете; въ нужномъ случаѣ можете посовѣтоваться съ царевичемъ Давидомъ или съ кѣмъ нибудь изъ привязанныхъ къ намъ; подозрительныхъ же арестовать, кто бъ то ни былъ, и содержать съ должнымъ по состоянію уваженіемъ подъ карауломъ. Паче всего повторяю вамъ мое предписаніе разогнать всякую толпу, употребляя на то силу, когда добромъ не соглаcятся. Касательно Абова я вамъ, кромѣ слѣдующей, иной резолюціи дать не могу, тоесть когда онъ виноватъ, то поступить съ нимъ какъ съ нарушителемъ общаго спокойствія.

Разбойники, кои архіерея въ монастырѣ ограбили (?), должны быть наказаны; отрядите сколько можете войска какъ Россійскаго, такъ и изъ Грузинъ для разогнанія оныхъ.

Я сіе на нѣмецкомъ языкѣ къ вамъ пишу, опасаясь, чтобъ сіе повелѣніе не попало въ чужія руки; если же вамъ что не ясно, то дайте мнѣ о томъ знать.

405. Тоже, отъ 29-го января 1801 года, за № 299.

Рапорты в. пр. отъ 15-го и 16-го числъ сего января, отправленные ко мнѣ съ сотникомъ Татариновымъ, нынѣшній день я получилъ и спѣшу моимъ вамъ на нихъ отзывомъ, что относительно возмущеній, въ Грузіи дѣлаемыхъ, притѣсненія, принужденія и грабительства народу, какъ въ таковомъ случаѣ вамъ поступать, разрѣшаетъ васъ предписаніе мое вамъ съ пятидесятникомъ Софьевымъ посланное, съ котораго и теперь посылаю я къ вамъ копію. У царевичей Юлона и Парнаоза настройте в. пр., чтобы они отъ поступковъ своихъ въ Карталиніи поудержались и сообщниковъ ихъ усовѣстите въ возмущеніяхъ ихъ и убѣдите на возвращеніе ихъ въ домы свои, гдѣ что они будутъ спокойны,—увѣрьте ихъ именемъ благодѣтельствующаго Грузіи Монарха; буде же и затѣмъ далѣе продолжатся въ Карталиніи принужденіе, насиліе и грабительство, что на-

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها، وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة طالبا للنجاة هاربا من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون) بإخراج (المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لتلك المادة (وحشوية) العلماء الذين يتقشرون بالقشور
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
فيحكون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيا لا ينفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) [illegible] (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال : (من القلب) (وإنما فزع
الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) [illegible] (لسهولة
أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يربيه، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وقف
على (علاجها) و (معرفة) طرق (علاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال :

рушать общее всей Грузіи спокойствіе, что вы въ прекращеніе всего того поступайте точно такъ, какъ прежде съ пятидесятникомъ Софьинымъ я къ вамъ писалъ и какъ нынѣ вмѣстѣ съ симъ на Нѣмецкомъ [illegible] посылаю мое вамъ подтвержденіе, да и вообще нигдѣ скопищъ отнюдь никакихъ не терпѣть и тотъ же часъ ихъ разгонять и съ противящимися тому поступать, какъ выше я уже сказалъ, а особливо царицею [illegible] и слабостію и во всякихъ при обстоятельствахъ таковыхъ нужныхъ случаяхъ отъ усердствующихъ особъ требуйте пособія, — о чемъ я теперь же пишу е. св. царевичу Давиду и прилагаю при семъ копію съ письма его ко мнѣ по жалобѣ къ нему Руисскаго архіерея, по которой что возможно вамъ будетъ, доставьте удовлетвореніе; въ противномъ же случаѣ въ невозможности удовлетворена, оно будетъ въ полной мѣрѣ по окончательномъ о Грузіи положеніи; дабы же впредь подобные поступки неотмѣнно запрещены были, обстоятельно вы о томъ пекитесь. Царевичу Вахтангу настоятельно я писалъ, чтобъ проходъ Грузинамъ былъ неотмѣнно свободный и чтобъ мосты, подвластными ему [illegible] разоренные, сколь можно поспѣшнѣе приведены были починкою въ надлежащую исправность и въ подтвержденіи имъ, чтобы они впредь ни подъ какимъ видомъ на подобные сему поступки не покушались, въ чемъ и вы со стороны своей настаивайте у него своими требованіями.

Угрозы царевича Александра въ письмѣ его къ вамъ, хотя бы оно и точно отъ самого его было писано, при [illegible] со стороны вашей попеченіи на прекращеніе всякихъ скопищъ и противныхъ затѣйностей, но какъ вы пишете, что оно фальшивое и сочинено соотвѣтствующею царицею Даріею, то о семъ и о томъ въ письмѣ ея къ вамъ объясненіи, что якобы она не знаетъ [illegible], по которому прибыли въ Грузію посланники Грузинскіе князья Аваловъ и Палавандовъ, что во всей Грузіи, особливо же въ Тифлисѣ совершенно уже гласно, объяснитесь съ нею безъ всякихъ письменныхъ вашихъ переписокъ и дайте ей при случаѣ семъ благопристойнымъ образомъ почувствовать, что незнаніемъ о пріѣздѣ означенныхъ посланниковъ могутъ отговариваться они только тѣ, кои не расположены къ благосостоянію Грузіи. Спросъ ея васъ знаете ли вы, что по [illegible] сдѣлалось и угрозы посланникамъ — весьма пустые и не вмѣстные; и я увѣренъ, что конвой имъ данъ вами благонадежный на всѣ опасные мѣста и [illegible] же послать уже имъ отсюда на встрѣчу. Весьма не мѣшаетъ, если вы при удобномъ случаѣ дадите ей почувствовать и то, что она мѣшается въ дѣла совсѣмъ до нее не принадлежащія и что она гораздо болѣе выиграетъ, если удалитъ себя отъ всѣхъ случаевъ подвергающихъ ее навлеченію на себя гнѣва Всемилостивѣйшаго Г. И. О мостахъ къ устроенію ихъ по дорогѣ Грузинской коль можно поспѣшнѣе, сильно я забочусь и в. пр. прошу со стороны вашей по посланному отъ меня къ вамъ предписанію коль можно позаботиться, о чемъ я теперь же пишу и е. св. царевичу Давиду. Впрочемъ во всемъ по обстоятельствамъ нынѣ Грузинскимъ поступайте в. пр. всегда съ должнымъ попеченіемъ, руководствуясь данными вамъ въ наставленіе предписаніями, но лучшей вамъ по мѣстному вашему тамъ пребыванію о всѣхъ онихъ извѣстности и я надѣюсь, что со стороны вашей ничто упущено не будетъ.

406. Письмо царевича Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 30-го января 1801 года.

Прошу в. пр. приказать архимандриту Петимію Хашминскому, чтобъ онъ прислалъ сюда находящагося нынѣ у него въ монастырѣ архимандрита Варсонофія Авалова, за то что сей Аваловъ архимандритъ разносилъ по всей Кахетіи письма возмутительныя отъ людей моихъ и убѣждавалъ Кахетинцовъ къ измѣнѣ и по сей причинѣ надобно истребовать отъ него допросъ, потому что онъ много знаетъ таковыхъ дѣлъ.

407. Всеподданнѣйшій рапортъ ген. Кноринга, отъ 1-го февраля 1801 года.

Изъ Грузіи отъ ген.-м. Лазарева получилъ я прошедшаго января 29-го дня съ нарочнымъ рапорты 11-го и 15-го того января, что дѣйствія царевичей братьевъ умершаго царя Георгія, невообразимы. Царевичъ Юлонъ, собравъ войска изъ своихъ подданныхъ, находясь въ Карталиніи, разоряетъ не хотящихъ ему присягать и подписываться, что онъ признанъ былъ царемъ, да и братъ (его царевичъ) Парнаозъ и шуринъ князь Амилахваровъ, бѣжавшіе къ нему изъ Гори, гдѣ онъ былъ моуравомъ, — во всемъ ему вспомоществуютъ, стараясь сколько можно поддерживать и умножать его партію; царевичи же Вахтангъ и Миріанъ, находящіеся въ Душетѣ, не пропускаютъ никого изъ Грузинъ, но забирая ихъ подъ караулъ, отбираютъ пакеты, и Осетинцы подвластные царевичу Вахтангу, живущіе въ ущеліи въ селеніи Гулети, разобрали 5 мостовъ и сдѣлали дорогу совершенно затруднительною, и хотя онъ, на

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج

المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو في غير البلاد الحارة (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، (وعلماء الآخرة) الذين يأخذون بالدين علماً وعملاً (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بالإسهال والفصد (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها، والأول هو المناسب لقوله: (وقلع مغارسها وهي) أي: منابت الشر (في القلب) إذ هو منبع الشرور كلها، (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) عليهم (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنقية (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) ويجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيهلك (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية (علاجها) ومعرفة أنواعها (على ما فصلناه في ربع المهلكات) (ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي: خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

заревъ просилъ его о приказаніи поправить сіи мосты, но не получилъ другаго отвѣта, какъ только жалобъ на проѣзжающихъ курьеровъ, дѣлая сіе единственно для того, чтобы подъ симъ видомъ закрыть чинимыя имъ неустройства; что-жъ касается до Высочайшей В. И. В. грамоты, присланной съ посланниками князьями Аваловымъ и Палавандовымъ, приглашены были отъ означенныхъ посланниковъ царевичи, дѣти умершаго царя Георгія, и князья Кахетинскіе и Карталинскіе; отъ царевичей же Юлона и Парнаоза на отношеніе къ нимъ, дабы и они въ Тифлисъ для того прибыли, и никакихъ отвѣтовъ не послѣдовало, и нѣкоторыхъ князей Карталинскихъ не допущаютъ они прибыть въ Тифлисъ, а царевичи Вахтангъ и Миріанъ прислали къ нему, ген.-м Лазареву, письмо отъ 11-го января, что какъ приглашеніе ихъ состоитъ въ общемъ дѣлѣ, то и отнеслись они о томъ къ старшему ихъ брату царевичу Юлону, на что настоящій отвѣтъ отъ всѣхъ ихъ четырехъ вмѣстѣ будетъ, и что за дальнимъ жительствомъ тѣхъ братьевъ ихъ къ назначенный срокъ на 14-го число не полагаютъ они пріѣздомъ своимъ поспѣть. Что царевичъ Александръ прибылъ въ мѣстечко Казахи и привезъ съ собою отъ Шушинскаго хана эшик-агабаша или адъютанта, коего царевичъ Давидъ приказалъ поймать; что князь Тамазъ Орбеліани и меликъ Абовъ имѣли тайныя съ царевичемъ Александромъ переписки и первый изъ нихъ, когда имъ, Лазаревымъ, былъ приглашенъ въ городъ, подъ видомъ якобы страху отъ царевича Давида, бѣжалъ къ Юлону, а послѣдній по вызову его въ Тифлисъ и теперь оттоль не выпущается подъ видомъ надобности въ немъ. Царевичи же, сыновья покойнаго царя Георгія, всѣ ведутъ себя такъ какъ прилично, также и ихъ приверженные. Что вдовствующая царица Дарія, супруга прежде умершаго царя Ираклія, два раза призывала его, Лазарева, къ себѣ (куда однакожъ онъ безъ посланниковъ не ходилъ) и жаловалась на царевича Баграта, будто онъ грабитъ въ Кахетіи ея людей, но сіе по развѣдыванію его, Лазарева, оказалось несправедливымъ, хотя же прежде кончины жизни покойнаго царя сіе и было дѣлано, но по кончинѣ его и послѣ объявленія Высочайшей В. И. В. воли онъ ничего не дѣлалъ; царица же Дарія, приславъ къ нему, Лазареву, письмо, имъ, Лазаревымъ, ко мнѣ препровожденное, въ которомъ она, доказывая право на царство Грузинское по старшинству братьевъ умершаго царя Георгія, а ея сыновей, требуетъ, чтобы до Высочайшаго В. И. В. о семъ по случаю смерти царя повелѣнія, съ признаніемъ наслѣдника престолу Грузинскому, пріостановлено было, велѣла постороннимъ образомъ спросить его, Лазарева „знаетъ-ли онъ, что со Спѣшневымъ дѣлалось", а князьямъ Авалову и Палавандову приказала сказать, что посмотритъ она, какъ они назадъ поѣдутъ, почему и рѣшился онъ, Лазаревъ, для безопаснаго ихъ проѣзда нарядить для нихъ роту егерей, и посланники намѣрены выѣхать 18-го числа непремѣнно. 2) отъ 16-го числа, что 15-го числа, въ собраніи духовенства и князей Грузинскихъ, посланники подали наслѣднику царевичу Давиду Высочайшую В. И. В. грамоту, коя по прочтеніи съ большимъ благоговѣніемъ и благодарностію была принята и всѣ единодушно молили Бога за здравіе и долгоденствіе В. И. В.; потомъ, по приглашенію наслѣдника, все духовенство, князья и Тифлисскіе жители пришли въ его, Лазарева, домъ, гдѣ подписывали благодарную В. И. В. грамоту за изліянныя на нихъ высокія милости и повторяли свои моленія за здравіе всего Всеавгустѣйшаго дома; благодарность и радость были изображены на всѣхъ лицахъ и желаніе подписывать простиралось даже до того, что многіе князья приходили уже ввечеру и просили, чтобы распечатать пакетъ, въ который означенная грамота положена была, что и они желаютъ сдѣлать рукоприкладство. Крѣпостцы Кизихи (?) Сураба князь Андрониковъ, будучи одержимъ болѣзнію, не могши быть въ собраніи, прислалъ къ нему, Лазареву, свою печать, съ довѣренностію за него оную приложить, что имъ и выполнено. 3) Отъ того же числа, — о рапортѣ къ нему, ген.-м. Лазареву, изъ крѣпости Гори Мушкатерскаго Гулякова полка кап. Гарцевича, съ ротою туда посланнаго, что онъ, прибывши туда, нашелъ весьма обрадованныхъ его прибытіемъ, и что коль скоро у царевича Юлона узнали о прибытіи въ Гори Россійскихъ войскъ, то весьма встревожились и человѣкъ 30, бѣжавшихъ изъ Гори къ нему въ станъ, возвратились въ свои жилища. Однакожъ онъ царевичъ разсылки по окрестнымъ селеніямъ не перестаетъ. 4) Того же отъ 16-го числа, при которомъ, представляя онъ, Лазаревъ, письмо писанное къ нему будто отъ царевича Александра, изъясняетъ, что письмо сіе руки писаря при царицѣ Даріи находящагося и дѣло выставлено 17-е будущее въ слѣдующій еще день; почему и полагаетъ онъ, что оное сочинено въ Тифлисѣ. Письмо же сіе содержитъ въ себѣ, что царевичъ Александръ, возвратившися въ отечество свое по совѣту ему матери и братьевъ его, что таковымъ поступкомъ будутъ исправлены всѣ его и братьевъ его дѣла и В. И. В. соблаговолите быть симъ довольны; далѣе продолжаетъ, что удалился

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب؛ وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض. فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين تأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والعباد (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بزيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

изъ Грузіи не для сопротивленія Россіи, ни-же для нанесенія убытку Грузіи, но единственно тому причиною былъ неправильный противъ матери и братьевъ его поступокъ царя и брата его Георгія, который былъ выше его терпѣнія, и просить, чтобы всѣ блаженной памяти родителя ихъ царя Ираклія [illegible] имъ утвержденныя милости, т. е. наслѣдство царства имѣть братьямъ по очереди, инако же перемѣненіе сего не можетъ быть сдѣлано отъ нихъ безъ пролитія крови. 5) Отъ того же числа, при которомъ получены мною на имя мое два письма отъ наслѣдника царевича Давида въ первомъ, отъ 16 числа, увѣдомляетъ онъ меня, что по случаю смерти родителя его, царя Георгія, будучи онъ наслѣдникъ царства Грузинскаго, удостоился принять 15-го числа Всемилостивѣйшую грамоту В. И. В., къ родителю его послѣдовавшую, доставленную посланниками, князьями Аваловымъ и Палавандовымъ, и того же числа сдѣлано всенародное объявленіе и весь собранный народъ Всевысочайшую В. И. В. къ нему милость принялъ съ радостнымъ сердецъ восхищеніемъ и принесъ благодареніе Богу о здравіи и долгоденствіи В. И. В. и всего Августѣйшаго дома, и что посланники къ Высочайшему двору отправлены будутъ 20-го числа того мѣсяца, при которомъ приложено съ копіи сдѣланное имъ, наслѣдникомъ, народу объявленіе о присоединеніи царства Грузинскаго къ Имперіи Россійской, и что онъ, имѣя Высочайшее повелѣніе приблизиться наслѣдствомъ къ престолу Грузинскому, принимаетъ торжественно управленіе наслѣдственнаго престола Грузинскаго, и если кто имѣетъ къ нему препятствіе, обѣщаетъ простить его въ погрѣшности той, а если кто по объявленіи семъ сдѣлаетъ вольное порядка преступленіе, тотъ сужденъ будетъ Всевысочайшимъ закономъ В. И. В. Во вторыхъ, отъ того же числа, увѣдомляетъ онъ царевичъ, меня о жалобѣ къ нему Руисскаго архіерея о разграбленіи его имѣнія царевичами Юлономъ и Парнаозомъ и просилъ защиты и обиженному удовлетворенія. И тут-же вмѣстѣ со всѣми сими бумагами получилъ я письмо и отъ самихъ посланниковъ князей Авалова и Палавандова, что они дѣло имъ порученное 15-го числа кончили, при каковомъ случаѣ [illegible] сильное желаніе народа быть въ подданствѣ В. И. В, и отправятся изъ Тифлиса къ Всевысочайшему двору 20-го числа того января мѣсяца. По каковымъ ко мнѣ рапортамъ ген.-м. Лазарева того же 29-го числа января послалъ я къ нему, Лазареву, съ нарочнымъ повелѣніе въ подтвержденіе прежде отъ меня къ нему посланнаго 18-го того же мѣсяца, что ежели царевичи, братья умершаго царя Георгія, Юлонъ и Парнаозъ и князья Грузинскіе, въ единомысліи съ ними находящіеся, отъ неистовствъ своихъ добровольно не отстанутъ и по домамъ своимъ не разъѣдутся, о чемъ предложить имъ предоставилъ ему, Лазареву, то сборища ихъ тотже часъ разогнать побѣдоноснымъ войскомъ В. И. В., и со всѣми тѣми, кто противиться будетъ, поступать яко съ сущимъ непріятелемъ; тѣхъ, кои окажутся продолжать какіе либо ложные вымыслы и разглашенія, арестовать тотже часъ и содержать подъ карауломъ, съ наблюденіемъ того уваженія, котораго кто по его чину и достоинству заслуживаетъ, скопищамъ вооруженныхъ людей собираться отнюдь не позволять, когда же кто на то отважится, то разрушать оныя, если добровольно не соглашается — силою оружія; и чтобы онъ, Лазаревъ, на всѣ случаи таковые взиралъ всегда попечительно и ни-же малѣйше бы ничего изъ виду его не упустилъ и все то, что нарушить можетъ общенародное спокойствіе, старался бы всегда заблаговременно уничтожать. Царевичу же Вахтангу въ то же время въ другой уже разъ писалъ я, чтобы проходъ Грузинскій былъ свободный и чтобы застава на случай сей имъ учрежденная уничтожена была неотмѣнно и мосты, подвластными ему Осетинцами раззоренные, приведены бы были немедленно въ надлежащее починкою исправленіе; въ инакомъ же случаѣ предписалъ я ген.-м. Лазареву къ тому его принудить. За всѣмъ симъ, вчерашній день получилъ я другаго отъ ген.-м. Лазарева нарочнаго, рапорты его, Лазарева, нарочнымъ симъ ко мнѣ доставленные, содержатъ въ себѣ слѣдующее 1) отъ 18-го января, что отъ Егерскаго [illegible] послалъ онъ въ крѣпость Мцхетъ двѣ роты, по дошедшему къ нему вѣрному свѣдѣнію, что царевичъ Юлонъ намѣренъ прибыть туда и [illegible] и въ крѣпость Кизикскую, на границѣ противъ владѣнія Аварскаго Ума-хана состоящую, три роты съ полк. Карягинымъ, по слуху къ нему дошедшему, что ханъ сей, находясь близко, собираетъ изъ побережныхъ владѣній его жителей войска, которыя роты съ [illegible] находящеюся оттуда въ 15-ти верстахъ въ деревнѣ Пховели ротою, имѣя 2 орудія, достаточны и сильны удержать непріятеля, ибо Ума-ханъ не можетъ въ означенныхъ мѣстахъ собрать войска болѣе 2 или 3,000, и при семъ его, ген.-м Лазарева, ко мнѣ рапортѣ приложено оригинальное письмо къ нему, Лазареву, и къ царевичу Іоанну, сыну покойнаго царя Георгія, писанное отъ князей въ Карталиніи царевича Юлона состоящихъ, въ которомъ они, напоминая наслѣдство на царство Грузинское по стар-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف
طرؤها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) فتح (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

шинству братьевъ умершаго царя Георгія, говорятъ, что они наслѣдникомъ престола Грузинскаго признали уже царевича Юлона; о именахъ которыхъ князей подношу всеподданнѣйше при семъ списокъ. 2) Отъ 19-го января, что по случаю неприбытія въ Тифлисъ царевича Юлона для выслушанія Высочайшей В. И. В. грамоты, доставленной посланниками, князьями Аваловымъ и Палавандовымъ, — по соглашенію его съ наслѣдникомъ царевичемъ Давидомъ Георгіевичемъ, послана къ нему*), царевичу Юлону, сія Высочайшая грамота въ копіи, за свидѣтельствомъ означенныхъ посланниковъ, при письмѣ его, Лазарева, съ требованіемъ въ оному, дабы войско имъ собранное, наносящее народу Карталинскому отягощеніе, распущено было по домамъ непремѣнно. 3) Отъ 20-го января, что князь Карталинскій Амилахваровъ царевичемъ Юлономъ ограбленъ, домъ раззоренъ и жена его захвачена, за то, что онъ былъ въ Тифлисѣ для выслушанія Высочайшей грамоты В. И. В., и что во всѣхъ подобныхъ сему случаяхъ много дѣйствуетъ царевичъ Миріанъ, въ службѣ В. И. В. бывшій и генералъ-маіоромъ отставленный. 4) Отъ того же числа, что по случаю открывшихся въ Грузіи безпокойствъ со стороны царевичей, братьевъ покойнаго царя, 2 роты Егерскаго имени его, ген.-м. Лазарева, полка [illegible] баталіона командированы были для квартированія въ Мхетъ, переведены въ м. Душетъ, на дорогѣ отсель въ Грузію состоящее, гдѣ настоящее жительство царевича Вахтанга, дабы удержать свободную отсель въ Грузію коммуникацію. 5) Отъ 23-го числа того же мѣсяца, съ представленіемъ показанія, взятаго имъ, ген.-м. Лазаревымъ, съ протоіерея Іоанна Осеева, исправлявшаго у царевича Вахтанга письменныя дѣла и бывшаго у него и у всѣхъ братьевъ его первымъ совѣтникомъ, по которому онъ означаетъ согласіе и заговоры ихъ, присланъ же онъ къ нему, Лазареву, отъ царевича Іоанна, которое показаніе подношу при семъ всеподданнѣйше В. И. В. 6) Отъ 24-го января, что по дошедшему къ нему свѣдѣнію, что царевичи, братья покойнаго царя, слѣдуютъ въ селеніе Марткопи, по согласію его съ наслѣдникомъ, царевичемъ Давидомъ, посланы къ нимъ туда царевичъ Іоаннъ и ген.-м. Гуляковъ, съ тремя ротами мушкатеръ имени его полка, для уничтоженія ихъ замысловъ, какіе по случаю прихода ихъ туда они имѣли, и для внушенія имъ о поступкѣ ихъ, что оный противенъ Высочайшей волѣ В. И. В и нарушаетъ общее всей Грузіи спокойствіе; и потому отъ ген.-м. Гулякова получилъ онъ, ген.-м. Лазаревъ, рапортъ, что въ Марткопи былъ одинъ токмо царевичъ Миріанъ и уѣхалъ въ Душетъ; бывшіе же при немъ дворяне и простаго званія люди отъ него отобраны; царевичи же Юлонъ и Вахтангъ отправились въ Кизикъ, за которыми и расположился онъ, ген.-м. Гуляковъ, слѣдовать. Въ семъ же рапортѣ ген.-м. Лазаревъ продолжаетъ, что 23-го числа того-же мѣсяца увѣдомился онъ, что царевичи Юлонъ и Вахтангъ послали повелѣнія своимъ подвластнымъ собрать войска и придти къ нимъ и писали въ Имеретію и къ Ума-хану о вспоможеніи имъ войсками, которыя обстоятельства хотя и маловажны, потому что имеретинскій царь и прежде сего въ таковой ихъ просьбѣ имъ отказалъ, у Ума-хана же въ сборѣ войска не болѣе 3,000 и самъ онъ находится въ Шушѣ, да и по ненастному нынѣ тамо времени неуповательно, чтобы и подвластные и самихъ царевичей согласились войско выставить; сверхъ же того, хотя-бы и всѣ оные совокупились вмѣстѣ, то для побѣдоносныхъ войскъ В. И. В., въ Грузіи теперь находящихся, ничего они не значутъ; но онъ, Лазаревъ, имѣя единственнымъ предметомъ не допускать до какового либо напраснаго кровопролитія или до сильнаго замѣшательства въ Грузіи, съ общаго согласія наслѣдника царевича Давида далъ предписаніе ген.-м. Гулякову, чтобы онъ князей и народъ, къ царевичамъ братьямъ покойнаго царя преклонившихся, стараяся всѣми силами уговорить къ настоящей истинѣ и всѣхъ тѣхъ, кои непреклонными будутъ, забиралъ подъ караулъ, да и самихъ царевичей, ежели не послушаютъ они благихъ имъ совѣтовъ и увѣщаній, арестовать. Сверхъ же сего, напослѣдокъ, въ семъ же рапортѣ онъ, ген.-м. Лазаревъ, изъясняетъ, что царевичи Юлонъ и Вахтангъ повстрѣчавшагося имъ на дорогѣ Казахскаго (?) моурава князя Андроникова, бывшаго въ Тифлисѣ для принятія мѣръ въ разсужденіи приготовленія провіанта для войскъ В. И. В. въ Грузіи находящихся, взяли подъ караулъ въ отмщеніе, что онъ, въ числѣ прочихъ, подписалъ благодарное письмо В. И. В., и 7), отъ того же 24-го числа, что царевичъ Александръ, находясь у Казахскихъ Татаръ, Грузіи принадлежащихъ, старается всѣми мѣрами взбунтовать ихъ и преклонить на свою сторону, почему онъ, ген.-м. Лазаревъ, по общему съ наслѣдникомъ согласію отправилъ къ нимъ [illegible] письмо. Сверхъ же сихъ, кромѣ ген.-м. Лазарева рапортовъ, получилъ я и еще нынѣшній день таковые рапорты, пущенные отъ 25-го того же января, что царевичъ Александръ у Казахскихъ Татаръ не успѣлъ ничего и отправился въ Кизикъ

*) Съ шефскимъ адъютантомъ Котляревскимъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت منها الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل خريت الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقوة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من المهالك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

къ братьямъ его Юлону и Вахтангу, куда пошедшимъ, и отъ народа Казахскаго присланъ къ нему, Лазареву, чиновникъ, который увѣрилъ его отъ всего народа, что они пребудутъ всегда усердными и послушными на исполненіе Всевысочайшей воли В. И. В.; что царевичи Юлонъ и Вахтангъ въ Кизикъ ушедшіе и расположившіеся были квартирами близъ Сигнаха, коль скоро услышали слѣдованіе къ нимъ царевича Іоанна и ген.-м. Гулякова, тотъ часъ обратились назадъ, были въ Кахетіи и не могши ни въ чемъ успѣть тамо по желанію своему, пошли въ Карталинію; почему онъ, ген.-м. Лазаревъ, тотъ же часъ послалъ письмо къ Карталинскимъ князьямъ, духовенству, дворянству и народу, дабы они къ сторонѣ царевичей сихъ, имѣющихъ противный всеобщему желанію поступокъ и нарушающихъ общее всей Грузіи спокойствіе, были непреклонны, и что князь Андрониковъ, царевичами сими было взятый по непреклонности его къ сторонѣ ихъ, сдѣланъ ими свободнымъ. Наслѣдникъ же царевичъ Давидъ въ письмѣ его ко мнѣ отъ того же 25-го числа января пишетъ, что предпріятіе братьевъ покойнаго родителя его, а его дядей, при продолженіи доброй попечительности ничего не значущія.

О чемъ всемъ дерзаю всеподданнѣйше донести В. И. В. и при томъ присовокупляю всеподданнѣйше, что посланники Грузинскіе князья Аваловъ и Палавандовъ вчерашній день прибыли въ г. Моздокъ и нынѣшній день ожидаю я прибытія ихъ сюда.

Списокъ князьямъ, въ партіи царевича Юлона состоящимъ, которые прислали письмо къ ген.-м. Лазареву и къ царевичу Грузинскому Іоанну, что они признали наслѣдникомъ Грузинскимъ царевича Юлона.

Сердарь князь Ревазъ Отаровъ Амилахваровъ, ген.-адъют. князь Тамазъ Орбеліани; князья Іоаннъ Омановъ Амилахваровъ; Георгій Орбеліани; Іессей Луарсабовъ Аваловъ; Беціа Иракліевъ Палавандовъ; Глаха Цзечабуковъ Палавандовъ; Авалъ Григоріевъ Аваловъ, Петръ Аваловъ; Луарсабъ Георгіевъ Мачабели; Соломонъ Давидовъ [illegible]; Николай Девдаріановъ [illegible]ціановъ; Леванъ Семеновъ Абашидзе; Автандилъ Эрастовъ Амилахваровъ; Іоаннъ Милахваровъ; Кайхосро [illegible]

408. Письмо отъ царевича Давида къ католикосу Антонію, отъ 7-го февраля 1801 года.

Доказательства имѣются отъ нѣкоторыхъ на преосвященнаго Амвросія Некресскаго, что будто и онъ также былъ въ согласіи съ тѣми князьями, которые противъ Высочайшей Г. И. воли поступили, и какъ благоизволеніемъ Великаго Государя поставленъ есмь правителемъ Грузіи, почему и извѣщаю ваше святѣйшество, что доколѣ вышесказанный архіерей не оправдается, дотолѣ не долженъ коснуться своей епархіи, коему и долженствуетъ ваше приказаніе и запрещеніе объявить.

409. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го февраля 1801 года, за № 89.

Лезгинскій старшина Давришъ, житель деревни Осхали, издавна преданный покойному царю Георгію и нынѣ по приверженности своей къ наслѣдному царевичу Давиду, пріѣхавъ сюда, [illegible] слѣдующее, что Омаръ-ханъ Аварскій, находящійся теперь въ Белаканахъ, не удовольствуясь побѣжденіемъ войскъ его побѣдоносными Россійскими войсками, спустя нѣсколько времени по пораженіи своемъ, писалъ къ Баба-хану и къ Ахалцихскому Сабидъ-пашѣ, что онъ дотолѣ не намѣренъ возвратиться въ свой домъ, пока не будетъ имѣть еще одинъ разъ весною съ Грузинскими войсками сраженія, почему и проситъ ихъ о вспоможеніи, за что отъ Баба-хана получилъ въ подарокъ весьма дорогой цѣны ружье; Ахалцихской же паша ему отвѣтствовалъ, что буде онъ не въ силахъ драться одинъ, то чтобы приходилъ къ нему и онъ дастъ ему войско. Сей Давришъ Магмадъ объявилъ, что все сіе слышалъ онъ отъ самого Омаръ-хана изустно.

410. Тоже, отъ 14-го февраля 1801 года, за № 105.

Вчерашняго числа получилъ я письмо, взятое у пойманныхъ Кизикскими жителями Лезгинъ. По переводѣ оного увидѣлъ я, что Омаръ-ханъ намѣревается въ мартѣ мѣсяцѣ впасть въ границы Грузіи; но думаю, что сіе предпріятіе его, когда узнаетъ, что Грузія уже совершенно подвластна Россіи, разрушится, да хотя бы онъ сіе и сдѣлалъ, то находящійся въ Сигнахѣ полкъ [illegible] его [illegible] можетъ остановить.

411. Письмо князя Соломона Леонидзе къ ген.-л. Кноррингу, отъ 17-го февраля 1801 года.

[illegible]

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتكالبون على الدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كالكسل والطمع والغش والعداوة الباطنة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : بإفساد منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها وهي في القلب) فهي أصل جميع الشرور (وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرشد (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) الكريهة (فلا يزال يتعب في الطلاء) للظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) وتكثر (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... وضرب ذلك مثلاً لأجل فهم العامة ...

[illegible]

Высочайшему двору, опасаясь чтобы не быть я безвинно сужденъ въ такомъ случаѣ, покорнѣйше прошу в. выс-а защиты и приказанія, чтобы Армянскій патріархъ, при вѣрныхъ свидѣтеляхъ и доказательствахъ [illegible] представилъ справедливость мою в. выс-у. По Великомъ Государѣ [illegible] есть отецъ и защитникъ [illegible] народу Грузинскому; съ моимъ скорбнымъ семействомъ слезно умоляю, — не дайте намъ пострадать безвинно.

412. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го февраля 1801 года, за № 131.

По отношенію е. св. царевича Давида о взятіи изъ крѣпости Гори князя Отара Амилахварова, посланъ былъ отъ меня съ командою Волгскаго казачьяго полка сотникъ Андреяновъ, который вчерашняго числа онаго князя привезъ. Я сдѣлалъ ему, какъ изъ главныхъ при царевичахъ бывшему, допросъ, который при семъ в. пр. представить честь имѣю.

Допросъ князю Отару Амилахварову.

[illegible]

Весьма удивляется Грузинское духовенство, свѣтскіе и народъ, что Иванъ Петровичъ содержитъ меня подъ карауломъ, — во первыхъ для того, что царь Георгій передъ своею болѣзнію, созвавъ царицу и дѣтей своихъ, да также служившихъ при немъ, [illegible] мою вѣрную службу, что и каждый при жизни своей утвердилъ; нынѣ же и царевичи клятвою подтверждаютъ, что я ни въ чемъ не виненъ. Въ Высочайшемъ Великаго Государя манифестѣ прочитали, что имѣющіе какую либо вину Императорскою милостію прощаются; а я безъ всякаго преступленія стражду по пустымъ непріятеля словамъ. М. г., долженъ я быть виноватымъ или по дѣлу, или по крайней мѣрѣ по словамъ, изъ коихъ произошло бы какое либо дѣло. Я Высочайшему двору былъ усерднымъ рабомъ, есмь и буду до послѣдней моей жизни. Во время присоединенія Грузіи къ Россійской Имперіи по трактату много я трудился; да сверхъ того [illegible] трактатъ сдѣланъ мною же и по моему старанію былъ подписанъ и утвержденъ отъ царей Грузинскаго и Имеретинскаго, князей, католикоса и архіереевъ, [illegible] Россійская Имперія болѣе распространиться и воспользоваться можетъ, что по усердію моему къ Великому Государю я уже объявилъ г. Коваленскому. Я ни въ чемъ не виноватъ, но по доносу враговъ моихъ къ

413. [illegible] ген.-м. Лазарева [illegible] Кноррингу, отъ 21-го февраля 1801 года.

Письмомъ вашимъ [illegible] подвесть списокъ всѣмъ болѣе усердствующимъ, то я

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بالمبدأ الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والمبتدئين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل بربه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرق علاجها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم) الخلق (امتلأ بالمحمود)، كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

могу смѣло сказать, что я не вижу ни одного лица, ни одной души, которая-бъ не восхищалась радостью быть Россійскими; но болѣе трудились со дня кончины е. в. и до оной 1-й, князь Игнатій Тумановъ, диванъ или секретарь царскій, который всѣ и донесенія писалъ къ Государю и оныя весьма хранилъ и даже царя въ предпріятіяхъ своихъ въ твердости поддерживалъ къ исполненію сего великаго дѣла; наконецъ по дежурству графа Пушкина также весьма много содѣйствовалъ, по кончинѣ же царя всѣхъ князей — своихъ знакомыхъ и ближнихъ, незнавшихъ тогда, которой стороны держаться, удержалъ въ совершенномъ спокойствіи и приуготовилъ къ выполненію священнѣйшей Высочайшей воли, объявленной князьями Аваловымъ и Палавандовымъ, за что отъ царевича Юлона деревня его раззорена, и два сына его, бывшіе тамъ, захвачены и всѣ находились при нихъ, и нынѣ еще оказываетъ много усердія, давая мнѣ знать о случающихся перемѣнахъ, не могущихъ однако дѣлать никакого вреда, но заслуживающія вниманія, дабы болѣе не разгорѣлись. Также большой его сынъ, поѣхавшій въ Петербургъ съ посланіемъ, весьма много оказывалъ своего усердія, тѣмъ удобнѣе, что зналъ совершенно Россійской языкъ и могъ мнѣ давать свѣдѣнія, по тогдашнему времени весьма нужныя къ удержанію порядка и тишины.—Князь Дарчи Бебутовъ, Тифлисскій меликъ, и дядя его князь Аветъ Бебутовъ, кои пользуясь привязанностію и довѣренностію здѣшнихъ обывателей, внушили имъ всю ихъ пользу, отъ настоящей перемѣны могущую произойти для нихъ, и удержали здѣшнихъ обывателей въ повиновеніи и тишинѣ; сверхъ того меликъ Дарчи, имѣя нетерпѣніе скорѣе видѣть въ городѣ существующій порядокъ, непрестанно требуетъ отъ меня завести хотя тѣнь онаго, что по приказанію наслѣднаго царевича и выполняется городъ раздѣленъ на нѣсколько частей, каждая на десятки, опредѣлены десятскіе и частные, кои наблюдаютъ чистоту и порядокъ, и сіе дѣлается съ такимъ удовольствіемъ отъ обывателей, что я никакъ ожидать не могъ по грубому Азіятскому нраву.—Моуравъ Кизикскій, Ревазъ князь Андрониковъ, который всегда оказывалъ свое усердіе и ревность въ выполненіи Высочайшей воли, удержалъ ему ввѣренную провинцію въ повиновеніи и въ послѣднемъ походѣ царевичей Юлона и Вахтанга, будучи у нихъ въ рукахъ и непрестанно принуждаемъ къ пріѣзду, пребылъ твердъ и какъ они, видя неудачу своего намѣренія, побѣжали, то онъ нашелъ случай отъ нихъ уйти; также весьма способствуетъ въ заготовленіи провіанта.—Царевича и наслѣдника адъютантъ князь Иванъ Андрониковъ и сердарь князь Орбеліани, кои оба во время шествія ихъ свѣтлостей царевичей Юлона и Вахтанга весьма много трудились къ превращенію на истинный путь бывшихъ съ ними и въ нѣкоторыхъ успѣли и во все время оказывали свое усердіе, также и адъютантъ вдовствующей царицы, князь Александръ Макашвили, который обще съ преосвященнымъ Бодбельскимъ Іоанномъ и съ архимандритомъ Евфиміемъ много работали у своихъ по пріѣздѣ князей Авалова и Палавандова, архимандритъ же Евфимій много удерживалъ царя въ предпринятомъ имъ намѣреніи и въ послѣдній разъ, при устройкѣ рудниковъ, онъ съ Мака-швилевымъ и Игнатіемъ-диваномъ много весьма трудились. Наконецъ, хотя и молодъ, но по тамъ своимъ весьма много обѣщающій и во многихъ дѣлахъ, переводахъ, развѣдываніяхъ и увѣдомленіяхъ оказалъ себя много трудившимся, князь Александръ Чавчавадзе, царскій ген. адъют. и сынъ посла въ Петербургѣ, имѣя преразумную мать, имѣющую по уму своему большое вліяніе надъ здѣшними, — будучи ею управляемъ, весьма много мнѣ способствовалъ. Наконецъ осмѣлюсь в. в. также объ нашихъ Русскихъ донести, кои весьма много также трудились, будучи мной употребляемы въ разныя препорученности, развѣдыванія и посылки, но безъ особаго вашего повелѣнія къ сему приступить не могу и потому теперь умалчиваю, а только доношу, что вообще всѣ генерально весьма много трудились и оказывали свое усердіе.

Теперь долгомъ поставляю к. и. донести вамъ радость, кою здѣсь произвелъ Высочайшій манифестъ; я, живучи здѣсь почти годъ, еще не видѣлъ такого совершеннаго удовольствія, какое нынче существуетъ со дня прибытія Золотарева всѣ какъ снова переродились и ожили; даже можно сказать, что сердятся, если ихъ назовутъ Грузинами, а говорятъ, что они Русскіе. Когда прибылъ Золотаревъ, то я разнесть съ нимъ вмѣстѣ всѣ письма по всѣмъ тѣмъ, кои были здѣсь и къ обѣимъ царицамъ и царевичъ оказывалъ мнѣ манифестъ, который приложенъ былъ къ нему въ Высочайшемъ рескриптѣ и показалъ весьма веселый видъ и благодарилъ государя за оказанную Грузіи милость; потомъ отнесъ къ царевичу Іоанну, который тотъ же часъ рѣшился ѣхать къ Высочайшему двору и сталъ дѣлать приуготовленія, и я какъ отгадалъ, что къ царевичу Михаилу забыто письмо и онъ однакожъ по моему совѣту намѣренъ былъ ѣхать и царица согласилась его отпустить, но сіе стоило мнѣ большихъ трудовъ, ибо онъ любимый ея сынъ. Они намѣревались въ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحِجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

VII.

ПУТИ СООБЩЕНІЯ

639. Письмо ген.-л. Кнорринга къ царю Георгію, отъ 27-го августа 1799 года.

Отъ 23-го прошедшаго іюля имѣлъ я честь объяснить в. в. мысль мою относительно устроенія пути во владѣніяхъ вашихъ чрезъ Кавказскія горы, для беззатруднительнаго шествія туда Егерскаго полка съ артиллеріею и слѣдованія къ двору в. в. министра, с. с. Коваленскаго. Нынѣ же удостоился получить отъ Е. И. В. имянное Высочайшее повелѣніе отъ 8-го текущаго августа, въ коемъ священная Е. И. В. воля, между прочимъ, слѣдующими словами изображена: „Повелѣваю вамъ объявить именемъ Моимъ царю Георгію Ираклієвичу, что покуда онъ не исправитъ дорогу, по которой долженъ слѣдовать Егерскій Лазарева полкъ въ Грузію, по тѣхъ поръ оный полкъ туда не пойдетъ, а хотя уже и тамъ будетъ, но если отъ небреженія дорога опять начнетъ портиться, то тотъ же часъ полкъ изъ Грузіи выведенъ будетъ. Коль же скоро дорогу исправятъ и время будетъ способно для слѣдованія чрезъ горы, то [illegible] предпишите ген.-м. Лазареву итти съ ввѣреннымъ ему полкомъ, прикомандировавъ къ нему артиллерію“. Поспѣшая отнести сію Всевысочайшую волю Е. И. В. къ в. в., питаюсь надеждою, что вы, свѣтлѣйшій царь, соизволите почтить меня увѣдомленіемъ, удовлетворяющимъ всему изображенному выше, данному мнѣ Всевысочайшему повелѣнію. Между же тѣмъ, все что только должно быть отправлено во владѣнія в. в. мною совершенно уже изготовлено.

640. Тоже, отъ 9-го сентября 1799 года.

В. в., удостоивъ меня отвѣтомъ на письмо мое отъ 27-го прошлаго августа, въ коемъ я имѣлъ честь отнести къ свѣтлѣйшей особѣ вашей священную Е. И. В. волю объ исправленіи чрезъ Кавказскія горы дороги, для слѣдованія во владѣнія в. в. Егерскаго полка и артиллеріи, и о всегдашнемъ недопущеніи оной дороги къ порчѣ, доколѣ полкъ въ Грузіи будетъ, — изволите предполагать, что исправленіе дороги и береженіе оной внѣ границы владѣнія в. в. возложено на меня, и требовать немедленнаго моего на то отзыва. Поспѣшаю представить в. в., что Е. И. В. Высочайшая воля есть, чтобы дорога не только исправлена нынѣ но и содержана впредь была во всякомъ береженіи отъ стороны в. в. чрезъ всѣ Кавказскія горы, а мнѣ Высочайше повелѣно отправить только немедленно въ Грузію Егерскій полкъ и артиллерію, когда скоро дорога будетъ [illegible] къ шествію полка удобною и время на то способно. Руководствуясь симъ, остается мнѣ, взявъ [illegible] въ отъ 27-го августа отношеніе, гдѣ я имѣлъ честь внести точныя слова Высочайшаго [illegible] ко мнѣ отъ 8-го того же августа повелѣнія и ожидать на сіе отъ в. в. благосклоннаго увѣдомленія

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة، كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة، وطالبا للنجاة، وهاربا من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة، وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة؛ فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ѣхать оттуда праздниковъ, но я имъ совѣтовалъ поспѣшить и такъ думаю, что на той недѣлѣ выѣдутъ царевичи Іоаннъ, Багратъ и Михаилъ, Теймуразъ же царевичъ находится въ Гори. Они намѣрены были взять съ собою весьма большое число людей, но я имъ совѣтывалъ ихъ оставить и елико возможно уменьшить свои свиты; объ другихъ же царевичахъ, братьяхъ царскихъ, я ничего не знаю, ибо Золотаревъ въ проѣздъ свой отдалъ письма въ Душетѣ царевичу Миріану и Вахтангу, а къ тѣмъ тремъ братьямъ я посылалъ его же, но онъ ихъ уже не засталъ и они переправились въ Имеретію чрезъ горы и съ ними поѣхало князей, дворянъ и черни, полагая мужеска и женска полу и малолѣтнихъ 296 душъ, изъ коихъ многіе пишутъ о своемъ возвращеніи и желаютъ весьма возвратиться. Почти всякій день бываетъ множество князей пріѣзжихъ, раскаявшихся въ своихъ заблужденіяхъ, возвращающихся на истинной путь и теперь такъ все спокойно, какъ нельзя лучше желать. Сей тишины, какъ я изъ разговоровъ возвратившихся судить могу, большая причина занятіе Ксани князьями Эристовыми и Душета егерскими ротами, въ Кахетіи же, какъ сказано, такъ и понынѣ царствуетъ тишина и спокойствіе.

Церемонія публикованія Высочайшаго манифеста весьма великолѣпно отправлена была патріархомъ Армянскимъ, но не такъ совсѣмъ Грузинскимъ; такъ какъ здѣшніе обыватели по большей части Армяне и ремесленники и торгующіе той религіи, а Грузинъ весьма малое количество, да и то пріѣзжихъ князей и дворянъ, то и рѣшился я 16-го въ субботу объявить оный въ соборной церкви Сіонской для Грузинъ, а настоящее торжество—въ воскресенье въ соборной же церкви Армянской за городомъ на форштатѣ находящейся, о чемъ сообщивъ царевичу Давиду и просилъ его о семъ дать знать патріархамъ, что онъ и выполнилъ. Итакъ 16-го числа была обѣдня отправляема первенствующимъ въ Тифлисѣ митрополитомъ, послѣ коей объявилъ всѣмъ, что получилъ в. пр. повелѣніе съ приложеніемъ Высочайшаго манифеста, для обнародованія, по коему Государь Всемилостивѣйше снисходя на просьбу покойнаго царя и всего народа, ихъ принимаетъ въ свое подданство, сколь они счастливы и благополучны, достигнувъ до сего великаго счастья, коего столько вѣковъ искали ихъ предки и достигнуть не могли, и сколь они много должны благодарить Бога и приносить моленія о здравіи и долгоденствіи Е. И. В. и всего Августѣйшаго дома, и также благодарить покойнаго царя Георгія о предоставленіи имъ сего счастія. Потомъ читалъ Манифестъ, который по-Грузински имъ читанъ былъ княземъ Петромъ Орбеліани и по прочтеніи начался молебенъ и весьма пріятна была радость на всѣхъ лицахъ, исключая патріарха, который по простотѣ своей не могъ скрыть своего неудовольствія на лицѣ изображеннаго, но царевичи, дѣти всѣ царскія оказывали большую радость; а на другой день какая была церемонія, то изъ приложеннаго при рапортѣ моемъ церемоніала усмотрѣть изволите. Я еще въ первый разъ видѣлъ такое большое стеченіе народа, какъ сей день было и такіе знаки радости. Также получилъ отъ маіора кн. Саакадзе и кап. Гарцевича рапорты изъ Душета и Гори, что точно такая же радость и въ тѣхъ мѣстахъ изъявлена была при публикованіи, какъ и здѣсь, а отъ перваго, что царевичъ Вахтангъ былъ первый примѣръ къ оказыванію своей радости; я ихъ рапортовъ теперь не представляю по причинѣ что ожидаю, когда соберу со всей Грузіи, тогда все в. пр. вмѣстѣ представить честь имѣть буду, но твердо увѣренъ, что вездѣ будетъ такая же радость, какъ въ вышеписанныхъ 13-хъ мѣстахъ. Патріархъ Армянскій весьма много старается о возстановленіи порядка въ фамиліи вдовствующей царицы Даріи, но сомнѣваюсь, чтобъ успѣлъ, ибо у нихъ вся Персидская политика, заключающая въ себѣ одинъ обманъ.

Я позабылъ было в. пр. представить объ усердіи и ревности здѣшняго, такъ сказать, полиціймейстера Микиртума Сурунова, который оказывалъ много ревности и усердія, какъ въ городѣ, такъ и при строеніи мостовъ прошлый годъ, да и нынѣшній годъ къ исправленію оныхъ, для проходящихъ войскъ употребленъ.

414. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 22-го февраля 1801 года, за № 140.

Изъ числа находящихся въ Грузіи казачьихъ командъ отрядилъ я въ крѣпость Сигнахъ при одномъ офицерѣ 30 человѣкъ казаковъ, кои по случаю угрожающаго впаденіемъ въ границы Грузіи Аварскаго Омаръ-хана могутъ дѣлать совмѣстно съ Грузинами около рѣки Алазани разъѣзды и посредствомъ коихъ полк. Карягинъ можетъ доставлять гораздо поспѣшнѣе и достовѣрнѣе о движеніи непріятеля, буде бы оное случилось, извѣстія.

415. Письмо царевича Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 24-го февраля 1801 года.

Сей Иванъ Амилахваровъ, довольно замѣчённый въ возмутительныхъ дѣлахъ, и уже три раза въ та-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتنقية الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والعباد (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قال: المراد القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

327

ковыхъ находился прежде, во время еще царя Ираклія, научалъ царевича Александра и тѣмъ въ Казахѣ произвелъ бунтъ; второй разъ, когда блаженной памяти родитель мой принялъ родительскій престолъ, то онъ же тогда отложился и присоединился къ царевичу Александру и укрѣпился въ крѣпости Тифлисской и потомъ — именно же въ третій разъ, былъ нынѣ при царевичахъ дядяхъ моихъ изъ главнѣйшихъ бунтовщиковъ и возмутителей. Я при семъ послѣднемъ случаѣ многократно его увѣщавалъ, но вмѣсто всякаго отвѣта онъ насмѣхался и издѣвался надъ моими увѣщаніями; когда же царевичи пошли въ Имеретію, онъ ихъ проводилъ и возвратился потомъ въ свой домъ. Я тотчасъ писалъ и призывалъ къ себѣ, и сіе писалъ неоднократно, но онъ мнѣ не внималъ и, какъ кажется, явно презиралъ, то за толикія его преступленія и явную непокоривость нужно было его арестовать, котораго посылая в. пр., прошу удержать у себя до времени, когда получимъ отъ е. пр. К. Ѳ. Кнорринга предписаніе и резолюцію.

418. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 25-го февраля 1801 года.

По поводу предписаній моихъ ген.-м. Лазареву, что ежели царевичи Грузинскіе, братья покойнаго царя Георгія, князья и дворяне по совѣтамъ и внушеніямъ имъ не отстанутъ отъ возмущеній въ Грузіи и дѣлаемыхъ отъ насилій, принужденія и отнятія собственности у тамошнихъ жителей, то съ таковыми поступать яко съ нарушителями общаго спокойствія, наблюдая при случаѣ таковомъ уваженіе по достоинству и чину каждаго. Наслѣдникъ Грузинскій царевичъ Давидъ далъ отъ себя письменно знать означенному ген.-м. Лазареву, что князь Отаръ Амилахваровъ первый есть виновникъ бывшему въ Грузіи безпокойству и неповиновенію, и находясь въ крѣпости Гори, по многимъ его вызовамъ къ нему не явился, и требовалъ дабы князь сей взятъ былъ подъ караулъ, почему ген.-м. Лазаревъ чрезъ нарочно посыланную въ крѣпость сію команду, взявъ его Амилахварова, арестовалъ и взятое съ него показаніе ко мнѣ представилъ, которое подношу я при семъ всеподданнѣйше В. И. В. Самъ же наслѣдникъ сей царевичъ Давидъ въ письмѣ своемъ ко мнѣ отъ 21-го числа сего февраля, увѣдомляя меня о всемъ вышеизъясненномъ, требуетъ, чтобъ я далъ свое согласіе, какъ означеннаго князя Амилахварова судить, по правиламъ-ли Русскихъ или Грузинскихъ законовъ.

417. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 2-го марта 1801 года.

. . . . . Наши Грузинскія обстоятельства всѣ идутъ, слава Богу, хорошо, какъ изъ рапортовъ моихъ усмотрѣть изволите; но газеты мнѣ надѣлали-бъ хлопоты въ приказахъ назначенъ [illegible] Шевелевъ полковымъ командиромъ. Тѣ изъ князей, кои усматриваютъ и твердо знаютъ, что у насъ непозволенные поступки не прощаются и намѣревались царевича Давида свести съ истиннаго пути, но благодаря Бога, пользуясь его довѣренностью, я скоро узналъ и тотчасъ старался опять обратить, и какъ во 2-мъ пунктѣ прощенія царскаго есть, чтобъ титулъ царя оставался въ его родѣ, то хотя на сей пунктъ и нѣтъ никакого отвѣту, но я ему оной такъ растолковалъ, что его успокоилъ.

Посыланные отъ меня съ манифестами офицеры всѣ вчерашній день возвратились и привезли пріятную вѣсть, что вездѣ оные приняты съ большою радостью, исключая подателя сего Андреянова, который ѣздилъ въ Памбаки, гдѣ, сказывалъ, одни магометане не изъявили такой радости. Князья, исключая тѣхъ, кои имѣли нѣкоторое вліяніе въ правленіе и потому способы къ грабительству и къ обогащенію, тѣ одни кажутся повѣся носъ ходятъ, прочіе же всѣ весьма довольны; но изъ первыхъ же, т. е. изъ имѣвшихъ правленіе, князья сардары Орбеліани, Ираклій и Сулханъ Тумановы, меликъ Дарчи Бебутовъ, князь Соломонъ Аргутинскій-Долгоруковъ, у коего рудники во владѣніяхъ, и еще нѣкоторые весьма довольны и благодарятъ Бога за сію перемѣну и меня часто извѣщаютъ о случающихся болтаніяхъ, о домѣ князя Чавчавадзе и Авалова, коихъ семья пребольшая и имѣющая большое вліяніе надъ здѣшними, бывъ весьма къ Россіи и преданы, говорить уже нечего. Теперь долженъ вамъ донести, что съ нѣкотораго времени слышу я, что царевичъ Давидъ отъ меня тайно у многихъ отнимаетъ имѣніе, отдаетъ оное другимъ, то я ему о семъ неоднократно съ пристойностію доказывалъ, чтобъ отъ сего воздержался, чтобъ за сіе не подвергнуть себя гнѣву Государеву, но онъ запирается и многіе жалуются, то я долгомъ поставляю и просить, не угодно-ли будетъ вамъ къ нему о семъ написать, такимъ образомъ, какъ будто сіе не отъ меня вы извѣстны, ибо если онъ узнаетъ, что я къ вамъ писалъ, то я могу въ немъ потерять довѣренность и тогда уже онъ все отъ меня таиться станетъ. Изъ числа же отнятыхъ [illegible] Мухрановой царевны Кетеваны, то какъ они въ числѣ Эристовскихъ, а по какой причинѣ Эристо-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا وتركته (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتتبع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Повелѣніемъ Е. И. В. мы, наслѣдники Грузіи Давидъ, утверждаемъ по сему жалованному письму какъ опредѣлено было царями [illegible] Февраля 12-го дня 1801 года.

644. Рапортъ кап. Чуйко ген.-л Кноррингу, отъ 25-го августа 1800 года, изъ Балты.

Мостовъ на рѣкѣ Терекѣ отъ начала Дарьяла до хребта Кавказскихъ горъ построено 27, въ которыхъ числѣ по осмотрѣніи оказались 16 годныхъ для переправы, 8 кои нужно поправить, а 3 вовсе неспособныхъ. Дорога по ущелью въ немногихъ мѣстахъ только расчищена и къ проѣзду неудобнѣйшая. Опредѣленные къ сей работѣ отъ е. в. царя Георгія начальники, князь Эристовъ и Тифлисскій нацвалъ Сургуновъ, какъ мосты подлежащіе поправленію переправить, а къ передѣлкѣ передѣлать, также и дорогу разчистить поспѣшаютъ и надѣются кончить сію работу въ два дня, считая отъ сего числа.

645. Тоже, маіора Савельева, отъ 13-го января 1802 года, за № 29,—изъ Наура.

По волѣ в. пр., Тагаурскіе старшины съ общаго согласія приняли на себя навсегда построеніе мостовъ, начиная отъ Дарьяла и до Балты,—всего тринадцати, цѣною за каждый мостъ по 30 руб. серебромъ, которые они обязываются содержать во всей прочности, исключая 3-хъ лѣтнихъ мѣсяцевъ, въ которые бываетъ сильное наводненіе, на которое время мосты должны будутъ разбирать, а какъ скоро наводненіе уменьшиться, то опять оные будутъ поставлены въ своемъ порядкѣ; а для предохраненія оныхъ отъ другихъ непріятелей, въ сосѣдствѣ съ ними живущихъ, равнымъ образомъ обязываются содержать во всегдашнее время [illegible] какую изволите положить имъ плату, предаютъ на разсмотрѣніе в. пр.; для-жъ настоящаго заключенія съ ними о семъ контракта при семъ как Кайтукъ Багиреевъ и при немъ довѣренныи отъ общества Тагаурскихъ старшинъ, старшина Дергетъ-Мурза Колаковъ къ в. пр. покорнѣйше представляются.

1802 года февраля 3 го дня, мы нижеподписавшiеся Осетинскіе старшины как Кайтука Дударовъ и Дергетъ Мурза Колаковъ сынъ Дударовъ [illegible]

Грузію по рѣкѣ Тереку отъ селенія Балты до Дарьяла десять фамилій Осетинскихъ Тагаурскаго уѣзда и именно Дударовой, Кундуховой, Есенеевой, Тугановой, Санаевой, Телатовой, Мансуровой, Іагсевой, Алдатовой и Тхостовой, обязались симъ [illegible] Кавказской инспекціи инспектору Кноррингу, въ томъ, чтобъ состоящіе отъ Балты до Дарьяла по рѣкѣ Тереку и по разливамъ ея по дорогѣ въ Грузію 13 мостовъ содержать на иждивеніи всѣхъ реченныхъ 10 Осетинскихъ фамилій, въ совершенной исправности, изъ своихъ матеріаловъ въ такой прочности, какъ обыкновенно мосты сіи тамъ содержатся, и дорогу отъ одного къ другому идущую имѣть въ возможной беззатруднительности для проходу и провозу, срокомъ сего тысяча восемь сотъ втораго года марта [illegible] ключая только то лѣтнее время, въ которое по возвышенію воды въ Терекѣ невозможно на рѣкѣ сей мосты удерживать. А проходить чрезъ сіи мосты безостановочно и безвозбранно 1) [illegible] въ Грузію и изъ Грузіи въ Россію отправляемымъ по казенной надобности; 2) чиновникамъ службою въ Грузію и изъ Грузіи призываемымъ [illegible] исключая того, если кто изъ нихъ изъ-за подтвержденія своего начальства, захочетъ подъ своимъ именемъ провезти какой либо чужой купеческій товаръ, съ котораго пошлины получать [illegible] щать, 3) казенной аммуниціи и другимъ казеннымъ же запасамъ, хотя бы то и партикулярными людьми по подряду въ Грузію или изъ Грузіи на Линію было доставляемо; [illegible] другимъ людямъ, службою обязаннымъ, исключая купечество, для собственной прибыли въ Грузію и изъ оной въ Россію съ товарами и безъ оныхъ проѣзжающее [illegible] наго золотомъ за мосты и прочищеніе дороги 400 руб., на содержаніе при нихъ всегдашняго караула 100 руб. и на провіантъ аманата, коего взять должно отъ Кистовъ, дабы они мостовъ разорять не отваживались, 25 руб., всего пять сотъ двадцать пять руб., изъ денегъ сихъ половину [illegible] при заключеніи сего обязательства, а другую, послѣднюю, чрезъ полгода въ сентябрѣ сего 1802 года [illegible] ступимъ или не выполнимъ, въ томъ повинны дать [illegible] Что же дѣйствительно все принимаемое нами на себя [illegible] Осетинскихъ фамилій [illegible] рукоприкладство

646. Свидѣтельство Осетинцу Бидарѣ.

Живущему на Кайшаурской горѣ, на Бѣлой Рѣчкѣ, Осетинцу Бидарѣ, поселившемуся съ семействомъ своимъ на мѣстѣ томъ, по приглашенію покойнаго царя Грузинскаго Иракія Теймуразовича, дабы проѣзжающіе чрезъ Кайшауръ, въ случаѣ опасныхъ метелей на горѣ сей свирѣпствующихъ, находили въ жилищѣ его, Бидары, убѣжище и защиту, дано сіе въ удостовѣреніе, что назначенное ему отъ царя Грузинскаго Георгія XII на ежегодное содержаніе жалованье деньгами 25 руб., пшеницы 50 и ячменя 30 кодь, вмѣстѣ съ другими выгодами имѣетъ [illegible] на прежнемъ правѣ своемъ относительно полученія заплаты отъ проѣзжающихъ чрезъ Кайшауръ и отъ [illegible] въ домахъ у поселившихся тамъ прочихъ его товарищей [illegible] нюдь не обижать и безъ заплаты ничего не требовать.

Городъ Тифлисъ, мая 10-го дня 1802 года.

Подписалъ Кноррингъ.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية [418] فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرض إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتجلوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

вымъ возвращены царевичемъ, вамъ уже извѣстно. Цилканское архіерейство отъ нихъ отнялъ царевичъ по причинѣ, что сыновья царевны Кетеваны ограбили сего архіерея и онъ царевичу Давиду жаловался, то онъ у нихъ и отнялъ; дѣти же ея, будучи племянники царевичу Юлону и Вахтангу, и доднесь не возвращаются въ Тифлисъ, а живутъ въ своихъ деревняхъ и преданы той сторонѣ; царевна же Кетевана имѣетъ претензію на сіе архіерейство, будто ей тотъ архіерей далъ во владѣніе за какую-то услугу, оказанную мужемъ ея, но все сіи отнятія сдѣланы совершенно безъ моего вѣдѣнія и въ прочихъ, кои дошли до меня жалобы, то во всѣхъ царевичъ запирается. Еще есть у него въ приближенныхъ князь Соломонъ Тархановъ, который, сказывали мнѣ, будто весьма при царевичѣ порочилъ произведенное въ дѣйствіе покойнымъ царемъ и старался развращать царевича, но такъ какъ здѣсь всѣ другъ другу злобствуютъ, то можетъ быть и сіе клевета. Потому формально в. пр. и не представляю, а имѣю около него двухъ надежныхъ шпіоновъ, и что далѣе узнаю, вамъ донести не премину. Е. св. окружилъ себя все молодыми людьми, незаслуживающими никакого вниманія, съ тѣми все совѣтуетъ, и тѣ, видя, что ихъ правленіе не долго будетъ, стараются всячески его развращать и теперь набивать карманы; онъ же немного невоздерженъ въ питьѣ, то они и находятъ удобный случай его заводить. Еще счастье, что имѣетъ малую довѣренность ко мнѣ, но и сей боюсь, что скоро потеряю; первой его совѣтникъ Бегларъ Орбеліани, братъ нашего князя Димитрія; по семъ можете судить о прочихъ; порядочные же люди всѣ только нетерпѣливо ожидаютъ, чтобы поскорѣе здѣсь введенъ былъ порядокъ нашъ.

Царевичи Іоаннъ и Багратъ Георгіевичи назначили свой отъѣздъ 5-го числа, Теймуразъ же и Михаилъ Георгіевичи еще не назначили по причинѣ болѣзни. Миріанъ Ираклієвичъ находится теперь здѣсь и ожидаетъ отъ в. пр. какого-то отвѣта. Вахтангъ Ираклієвичъ отзывается, что ему отъ в. пр. препоручено пещись о безнужномъ проходѣ войскъ. Прочіе же три царевичи, какъ вамъ уже имѣлъ честь донесть, уѣхали, да еще прислалъ ко мнѣ сердарь князь Цициановъ, — тесть покойнаго царя, письмо, коимъ проситъ представить в. пр., что намѣренъ ѣхать съ внукомъ своимъ царевичемъ Михаиломъ въ Петербургъ, и чтобъ я исходатайствовалъ ему позволенія. Весьма хорошо будетъ, если онъ отсюда удалится, ибо онъ первый, по жадности своей къ интересу, много дѣлаетъ безпокойствъ, хотя нынче и неприметно, но въ бытность здѣсь министра неоднократно останавливалъ караваны Эриванскіе, такъ какъ провинція, коей онъ управляетъ, находится на границѣ къ Эривани.

По письму в. пр. сомнѣваюсь я, чтобъ патріархъ скоро вамъ далъ отвѣтъ (?), ибо и по свѣтскимъ дѣламъ еще есть искра порядку, съ трудомъ могу выполнить волю вашу, а въ духовенствѣ никакой нѣтъ.

418. Тоже, отъ 8-го марта 1801 года.

Имѣя сію вѣрнѣйшую оказію, могу чистосердечнѣе и искреннѣе къ вамъ описать всѣ здѣшнія обстоятельства, кои иногда ни въ донесеніяхъ, ни въ партикулярныхъ письмахъ довѣрить не можно было. 1-е, что царевичи Вахтангъ и Миріанъ откладывали свой отъѣздъ подъ предлогомъ неимущества — суть не что иное, какъ Персидская политика, чтобъ довести дѣло до весны и сдѣлать опять въ Грузіи замѣшательство съ помощію окрестныхъ владѣльцовъ; но Миріанъ, увидя теперь, что ихъ прожектъ не можетъ быть выполненъ, рѣшился ѣхать и сдѣлалъ уже всѣ приуготовленія къ отъѣзду. Вахтангъ, какъ я замѣчаю, все еще проводитъ. 2-е, я третьяго дни всю исторію тѣхъ пяти братьевъ чрезъ Миріана узналъ; онъ мнѣ все разсказалъ, а именно что Александръ и Парнаозъ еще при жизни покойнаго отца своего царя Ираклія неоднократно оказывали разныя возмущенія и неповиновенія; наконецъ, передъ смертію царь Ираклій раздѣлилъ имъ удѣлы и между прочимъ Александру и Парнаозу назначилъ въ удѣлъ имѣнія царицы Даріи, но съ тѣмъ, чтобъ во владѣніе ихъ войти имъ по кончинѣ матери; когда царь Ираклій былъ уже при концѣ жизни, то царица Дарія выпросила для Парнаоза часть имѣнія царевича Миріана до возвращенія сего изъ Россіи, гдѣ сей тогда находился. Наконецъ царь скончался и начались споры о вступленіи на царство; но какъ Миріанъ возвратился изъ Россіи, то онъ ихъ пресѣкъ и подалъ свой голосъ за царя Георгія, почему отъ сего послѣдняго всегда и былъ любимъ; по усмиреніи всего сталъ отъ Парнаоза требовать своей части, но сей ему не отдавалъ до тѣхъ поръ, пока получитъ свое принадлежащее и наконецъ сталъ укрѣплять крѣпость Сурамъ. Царь, узнавъ сіе, послалъ противъ него царевича Давида и приказалъ у него отнять съ намѣреніемъ тѣмъ, чтобъ отдать Миріану; но получить удовольствіе отъ царицы Даріи не выполнилъ. Между тѣмъ царевичъ Александръ, требуя непрестанно, что ему отданы были Казахи, кои по здѣшнимъ законамъ, кромѣ царя, никому принадлежать не могутъ, и видя въ семъ упорность

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشرور بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد [illegible] الباطن (وقطع مواد الشرور بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من الهلاك) هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

329

рѣшился передаться къ Персамъ, и нѣкоторые говорятъ, будто уже и законъ принялъ; но сіе еще невѣрно. Юлонъ же все что ни дѣлаетъ, то по совѣту жены своей, кою весьма любитъ, и по повелѣнію матери; то когда напьется пьянъ, что съ нимъ всякій день случается; но дабы онъ не пришелъ въ раскаяніе и не возвратился бы, а истинный [illegible] приставлены къ нему Александръ и Парназъ, кои уже непреклонны. Царевичъ же Давидъ весьма теперь пасмуренъ, ибо онъ не такъ ожидалъ какъ дѣлается, и я замѣчаю въ немъ, что онъ весьма преданъ Французскимъ нынѣшнимъ постановленіямъ и всегда выхваляетъ Бонапарта, что онъ весьма славно сдѣлалъ революцію, что мнѣ въ немъ подаетъ сомнѣніе, и при жизни покойнаго царя онъ мнѣ неоднократно говаривалъ, что если Юлона сдѣлаетъ Государь царемъ, то онъ уйдетъ къ Туркамъ, но я сіи его рѣчи какъ вѣтеръ принималъ; окруженъ онъ молодыми людьми, весьма вѣтренными, но къ счастью, что имѣетъ ко мнѣ довѣренность и нѣкоторымъ образомъ боится меня, то я все что испортится немного, скоро поправляю, однако нынче сказывали мнѣ, что будто онъ уговаривалъ князей писать къ Государю и просить Его, что они кромѣ Давида никого не хотятъ царемъ, но они никакъ на сіе не согласились; царевичъ же Іоаннъ оказываетъ большое удовольствіе ѣхать въ Россію. Народъ весьма радуется, но нѣкоторые князья немного колеблются, но сіе происходитъ отъ того, что цѣлый народъ ничего инаго не видитъ, какъ только то, что передъ глазами, а вдаль ничего не понимаетъ, и весьма бы хорошо было поскорѣе ихъ привести къ присягѣ и утвердить какое нибудь правленіе, ибо теперь всѣ наперерывъ другъ предъ другомъ грабятъ и никакъ удержать не можно; тѣ кои мѣста жалованья получали изъ доходовъ части теперь оныхъ не имѣя, стараются какъ можно клеветать, чтобъ тѣмъ получать хотя штрафную часть. За симъ много вамъ можетъ сказать кап. Савельевъ, коему онъ былъ часто личный свидѣтель; весь народъ весьма радуется отъѣзду царевичей и желаютъ, чтобъ и послѣдняго взяли, также и царицу Дарію, коя всему злу и раззоренію корень.

419. Тоже, отъ 8-го марта 1801 года.

По письму в. пр. отъ 12-го числа прошедшаго мѣсяца касательно нѣкоторыхъ вопросовъ о теперешнемъ состояніи Грузіи имѣю донести честь имѣю, что замѣшкалъ своимъ отвѣтомъ по причинѣ старанія узнать все наивѣрнѣйшимъ образомъ, что однако здѣсь весьма трудно, ибо они и сами ничего вѣрнаго не знаютъ и потому что могъ почерпнуть при семъ представляю. На 1-е. Сколько въ Грузіи душъ, то они точнаго счету сами не знаютъ, ибо переписи никогда не имѣли, а сказываютъ, что лѣтъ за 15, при царѣ Иракліи, повелѣно было сдѣлать перепись, но въ иныхъ мѣстахъ не допускали до сего, а въ другихъ весьма много домовъ утаивали, но кладутъ примѣрно отъ 33-хъ до 35-ти тысячъ домовъ, въ коихъ самую меньшую пропорцію положить можно по 2 души мужеска и по столько же женска полу, по причинѣ множества малолѣтнихъ и потому что доднесь бывшихъ притѣсненій и угнетеніевъ обывателямъ многіе разбѣгались въ сосѣдственныя владѣнія, другихъ же крали Лезгины, то я и полагаю, что сія меньшая пропорція; нынѣ же думаю, что не только бѣгать не станутъ, но и бѣжавшіе возвратятся. — 2-е. На какія состоянія жители раздѣляются? Здѣсь находятся князья, царскіе дворяне, княжескіе дворяне, купцы, мокалаки или родъ мѣщанъ, духовенство, ремесленники и крестьяне. — 3-е. Какими правами и преимуществами каждый классъ пользуется? Князья пользуются правомъ занимать въ Государствѣ первые чины, кои въ фамиліяхъ идутъ по наслѣдству, и имѣть въ числѣ своихъ собственностей дворянъ. Дворяне царскіе пользовались придворными чинами и въ войскахъ служили при царѣ, получали, но весьма рѣдко, минбашинскія или полковничьи чины, а всегда имѣли чины юзбашей или капитановъ. Княжескіе дворяне получали свои чины отъ своихъ князей, составляли ихъ свиты и въ войскахъ служили при своихъ князьяхъ. Купцы имѣли право получать деревни, занимали чины въ царскомъ домѣ и пользовались равными правами съ царскими дворянами, имѣли первенство передъ княжескими. Мокалаки или мѣщане тѣ же имѣютъ права, что и купцы, токмо если въ сихъ послѣднихъ кто разбогатѣетъ или въ чьей фамиліи продолжается пятиповременный счастливой торгъ, то таковой поступаетъ въ мокалаки. Купцы и мокалаки всѣ почти Армяне, ибо Грузины за стыдъ почитаютъ торговать. — Духовенство, какъ въ сіе званіе поступаютъ изъ всѣхъ классовъ, то поступившіе изъ князей или дворянъ пользуются тѣми же правами, коими и въ свѣтской жизни пользовались; если же изъ низкаго состоянія поступитъ кто на высшій классъ духовнаго достоинства, и въ то мѣсто, кое прежде занималъ князь или дворянинъ, то пользуется тѣми же правами. Всѣ монастыри имѣютъ свои деревни и подданныхъ. — Ремесленники никакихъ правъ, кромѣ свободнаго житія въ городѣ, не имѣютъ, и сей

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم في مفصل خاص بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كالكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) ... (من القلب) ... فقال (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاول (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطرق ... (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ... وضرب لذلك مثلاً لأجل تفهيم العامة فقال

класса самый обширнѣйшій раздѣленъ на цехи и имѣетъ изрядной достатокъ. Крестьяне пользуются правомъ покупать на свое имя земли и людъ, но оныхъ безъ позволенія своихъ господъ продать не могутъ. Вообще же всѣ никакихъ особыхъ привилегіевъ не имѣютъ какъ князь, такъ и крестьянинъ равно служитъ; какъ князь, такъ и крестьянинъ равно наказывается.—На 4-е. Не было ли какихъ недвижимыхъ имѣній собственно царю принадлежащихъ и какой съ нихъ собирался доходъ? Собственно царю ничего принадлежащаго не было, исключая одного по близости города замка, называемаго Коджоры, гдѣ они лѣтомъ имѣли пребываніе; но доходу съ него никакого не было.—5-е. Какіе вообще поступали въ казну доходы и какія при сборѣ соблюдались правила? Главный царской доходъ былъ положенная на Татаръ ежегодная подать махта называемая; оная положена была хлѣбомъ и деньгами, но всегда собираема была и за хлѣбъ деньги и простирается до 35,500 р. Сію подать собираютъ осенью, когда кочующіе сіи Татары возвращаются съ горъ, и за прошедшій годъ собираютъ еще нынѣ недоимку; таковая же махта бралась и съ города Тифлиса до 4,000 р., которая положеннаго времени для сбора не имѣла, но собиралась по повелѣнію царскому, когда заблагоразсудится съ купцовъ, мокалаковъ и ремесленниковъ собирается родъ подушнаго сбора съ женатыхъ по 1 р. 20 к., а съ холостыхъ по 60 к., и сей сборъ простирается на Тифлисскихъ и Горискихъ купцовъ, но по прочимъ городамъ ничего не берутъ. Съ такъ называемыхъ экономическихъ крестьянъ, разсѣянныхъ по всѣмъ деревнямъ по нѣскольку дворовъ и о коихъ никто счету не знаетъ, собирается по 6 пудъ со двора хлѣба. Сверхъ сего отдавалось на годовой откупъ разное по приложенной при семъ вѣдомости, а мѣдный заводъ—на два года и собираемыя за тѣ деньги поступали также въ казну. Неположенные сборы были 1) штрафныя деньги, взимаемыя вмѣсто тѣлеснаго наказанія съ преступниковъ и по приговорамъ судебныхъ мѣстъ налагались и количество сихъ суммъ составляло большой источникъ доходовъ. 2) Положенный на Татаръ сурсатъ, такъ называемая подать, собираемая въ экстраординарныхъ случаяхъ простиралась до 8,250 р. 3) съ княжескихъ, духовныхъ и дворянскихъ деревень бралось въ такихъ же случаяхъ по 6 пуд хлѣбомъ. 3) При раздѣлахъ семей всегда царь получалъ 20 часть, за кою всегда бралъ деньгами. Годовые доходы собирали въ положенное время салтхуцесы или гофмаршалы, при коихъ находились диваны, и изъ всего получали вмѣсто жалованья 10 часть,

а экстраординарные и штрафные по назначенію царскому давались бараты или указы за печатью царской и дивановъ ихъ отдавали есаулъ-абашамъ или ген.-адъют., а сіи посылали есауловъ или экзекуторовъ, кои собравъ приносили и дивану и изъ всѣхъ вышеписанные чины получали 10 долю; также еще и моуравы или губернаторы. Еще съ откупщиковъ иногда бралось такимъ образомъ, что за забранные товары, провизію и таковыя же мелочныя вещи давались бараты или указъ на такова-то откупщика, который по проходѣ года вмѣсто денегъ вноситъ баратами и отъ того уже мѣдныхъ заводовъ откупщики считаютъ на царѣ долгу 3,500 р.—Махта съ города Тифлиса, съ разоренія Ага-Магометъ-хана, собираема не была.—6-е. По всѣмъ симъ статьямъ какія существовали присутственныя мѣста или начальства? При сборѣ доходовъ и при отданіи на откупъ были опредѣлены для Карталиніи 1-й салтхуцесъ или гофмаршалъ при покойномъ царѣ былъ и нынѣ есть сердарь князь Иванъ Орбеліани и при немъ 4 дивана или секретаря князья Тумановы, а для Кахетіи такой же салтхуцесъ царыцинъ, ген.-адъют. князь Макаевъ и при немъ 4 дивана, князья Кобуловы; для разбирательства тяжебныхъ дѣлъ было для Карталиніи 4 и для Кахетіи 4 мдиванбека, кои всѣ дѣла разбирали, по купеческимъ же дѣламъ присутствовалъ и городской меликъ; дѣла рѣшались по письменнымъ или личнымъ свидѣтельствамъ или присягой. Законы есть изданные царемъ Вахтангомъ первымъ, но по онымъ рѣдко поступаютъ, а по большей части воля царская была закономъ. Вмѣсто жалованья всѣ присутствующіе получали съ обвиненныхъ по 1 р. 20 к. съ хаты; малыя же полицейскія дѣла разбирали моуравы.—7-е. Нѣтъ ли особаго положенія для продажи вина и соли и откуда послѣдняя добывалась? Особаго никакого положенія нѣтъ, а за привозимое вино и соль въ Тифлисъ берется пошлина, коя отдается на откупъ, а соль привозится изъ Турецкой провинціи Карсъ.—8-е. Кѣмъ обработываются и управляются рудники, какой съ нихъ доходъ и куда оной поступаетъ? Золотые и серебряные рудники обработываютъ Греки, при коихъ приставленъ царскіи чиновникъ, и положено, что все золото принадлежало царю, а съ серебра съ пуда даютъ 150 р., прочіи же металлы остаются въ пользу рабочихъ; но прошлой годъ совсѣмъ работы не было и никакихъ доходовъ, какъ показываютъ. Мѣдной же заводъ отданъ прошлаго года въ мартѣ мѣсяцѣ на два года на откупъ и въ годъ платятъ по 10,050 р., кои поступаютъ въ государственные доходы къ Карталинскому салтхуцесу — 9-е,

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي ، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : بإفساد منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال :

Какіе торги производитъ купечество, какія по сей части существуютъ законоположенія, установленъ ли здѣсь пошлинный сборъ и до какой суммы простирается ежегодно? Купечество здѣшнее производитъ главный торгъ съ Персіею панскимъ товаромъ, привозя сюда парчи, дорогіе камни, хлопчатую бумагу, жемчугъ, иногда сахаръ и кофе и разные мелочные товары, а туда отвозятъ Россійское желѣзо, мягкую рухлядь, сукна и также разныя мелочи; съ Турціею имѣютъ торгъ мелочной. Законоположеній и компаній торговыхъ никакихъ не существуетъ а всѣ торгуютъ сами по себѣ. Пошлинной сборъ съ привозимыхъ въ Тифлисъ и вывозимыхъ изъ онаго товаровъ отдается на откупъ, за который берется обще съ солью 13 200 р., и какъ замѣтить можно, по сей части происходятъ большія злоупотребленія. — Наконецъ, на 10-е, какъ можно раздѣлить Грузію на уѣзды, ограничить оные одинъ отъ другаго и нѣтъ-ли возможности узнать число душъ каждаго уѣзда? отвѣтствовать честь имѣю, что я, сдѣлавъ съ кап. Чуйкой карту Грузіи, показавъ въ оной уѣзды и ограпича ихъ одинъ отъ другаго, а также положивъ примѣрно число душъ въ каждомъ уѣздѣ, къ в. пр. доставить не премину; а при томъ доношу, что всѣ мои теперешнія положенія никакъ вѣрны быть не могутъ, ибо и тѣ почерпнуты съ большимъ трудомъ, а они сами ни счету, ни именъ ничего не знаютъ.

420. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 9-го марта 1801 года, за № 62, изъ Наура.

В. пр. будучи извѣстны, что въ Грузію вводится знатное число нашихъ войскъ, внушите поселянамъ, чтобы они въ наступающее лѣто умножили посѣвы свои всѣхъ родовъ жита и провольствія для войскъ потребныхъ, въ томъ вѣрномъ предположеніи, что труды ихъ заплачены будутъ покупкою у нихъ на наличныя деньги всего войскамъ тѣмъ необходимо нужнаго. А затѣмъ наблюдите, чтобы жители Грузіи лучше продавали хлѣбъ нашимъ провіантскимъ коммисіонерамъ, нежели въ постороннія владѣнія, исключая однако мѣну хлѣба на вещи первой потребности, коими они заимствуются отъ своихъ сосѣдей, не имѣя того внутри Грузіи, какъ-то соль и проч.

421. Тоже, отъ 12-го марта 1801 г., за № 789. Науръ.

О князѣ Отарѣ Амилахваровѣ, который арестованъ в. пр. по требованію къ вамъ е. св. наслѣдника царевича Давида, донесъ я всеподданнѣйше Е. И. В. и е. св. увѣдомилъ о томъ письмомъ моимъ, какъ равно донесу я всеподданнѣйше и о князѣ Иванѣ Амилахваровѣ, тоже по требованію его, наслѣдника, вами арестованномъ. Отъ князя Соломона Леонидзе получилъ я письмо о безвинномъ якобы содержаніи вами его подъ карауломъ, о чемъ весьма удивляются Грузинское духовенство и свѣтскій народъ; поколику же мнѣ неизвѣстно, по какому именно случаю и съ котораго времени князь сей содержится подъ карауломъ, то и съ письма сего его ко мнѣ препровождая при семъ переводъ, предписываю в. пр. увѣдомить меня о томъ коль можно поспѣшнѣе.

422. Письмо царевича Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 12-го марта 1801 года.

Какъ вамъ не безъизвѣстно, что Тамазъ Орбеліани есть главнѣйшій изъ преступниковъ въ возмущеніи, — онъ имѣетъ здѣсь крѣпость Чапалу, которая и укрѣплена теперь отъ него и снабдена гарнизономъ Грузинскими его людьми, итакъ сія крѣпость, находясь въ его вѣдѣніи, не токмо дѣлаетъ ободреніе дядямъ моимъ, но и великій дѣлаетъ соблазнъ и худой примѣръ сосѣдямъ нашимъ, почему и имѣю при семъ сообщить, дабы в. пр. изволили принять неупустительно рѣшительныя мѣры для занятія сей крѣпости Чапалы и чтобъ не осталась до лѣта въ рукахъ затѣйщиковъ и бунтовщиковъ, нехотящихъ покидать возмутительныхъ своихъ намѣреній.

423. Тоже, ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 12-го марта 1801 года.

Письмо в. пр. отъ 4-го числа имѣлъ честь получить, при выпровожаніи царевичей, сыновъ покойнаго царя къ в. пр. Наконецъ нѣкоторая часть разорренія Грузіи предприняла начало ея облегченія; народъ и преданные столь рады, что я вамъ описать не могу, ихъ отъѣзду и нѣкоторые почти громко кричатъ, что большая Государева милость была и послѣднихъ всѣхъ взять. Но при всемъ томъ у насъ благополучно ни съ которой стороны не слыхать еще никакихъ непріязненныхъ слуховъ и такъ какъ ото всѣхъ отдаленныхъ частей чрезъ два дни получаю рапорты, то по сей часъ все доносятъ, что спокойно и благополучно, исключая одного для меня весьма важнаго происшествія, что патріархъ Армянскій 9-го числа скончался послѣ девяти-дневной горячки; онъ по нѣкоторымъ здѣшнимъ и государствен-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب (يشيرون بالأعمال الظاهرة) وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا (وعلماء الآخرة) هم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بتطهير أعماق البدن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها (و) هو المناسب (قلع مغارسها) (وإنما فزع) أي مال (الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على النفس (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف به الأمراض) إلى أن يفضي إلى الهلاك (فإن كنت مريدا) للآخرة (وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من الهلاك) الأبدي (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما ... لأن ...

нымъ обстоятельствамъ весьма нуженъ былъ по усердію его къ Государю.

Письмо вашего ... обрадовало ... что ... себѣ представить не можете, видя изъ онаго скорое ваше сюда прибытіе, тогда вы изволите ясно увидѣть всѣ каверзы и Персидскую политику, коя, только и основана на обманѣ. Царевичъ Миріанъ требовалъ отъ меня на проѣздъ свой 700 червонныхъ, но по долгомъ со мною спорѣ помирился на 150; Вахтангъ же царевичъ только предувѣдомилъ меня о полученномъ имъ вашемъ письмѣ, но еще не требовалъ; думаю, что постыдится по имѣнію столь большихъ владѣній. Я увѣренъ въ милостивомъ в. пр. ко мнѣ расположеніи, что изволите мнѣ дать знать о вашемъ прибытіи въ Каишауръ, дабы я могъ къ вамъ отправить на встрѣчу линѣйку и также что еще можетъ быть нужно.

Здѣсь носится слухъ, будто Омаръ-ханъ лишился ума, и сіе извѣстіе привезъ мнѣ изъ Кизика Алашеевъ, бывшій здѣсь за деньгами и ... отправившійся для закупки провіанта. О царевичахъ, братьяхъ царскихъ, ничего не слыхать изъ Имеретіи, а къ Александру везетъ изъ Тавриза отъ Бабахана его ... фирманъ; о семъ посланномъ я вчерашніи день узналъ чрезъ письмо, при рапортѣ моемъ приложенное съ переводомъ, а Грузинскій переводъ, на оборотѣ его находящійся, совсѣмъ невѣренъ, — и тотчасъ послалъ въ Казахи ... Фирманы же, о коихъ упоминается въ Татарскомъ отъ царевича Давида, по его словамъ были къ Джевадъ-хану о неразграбленіи Шамшадильцевъ и съ извѣщеніемъ о подданствѣ Грузіи, о семъ же и къ Ибрагимъ-хану, а словесныя его препорученія мнѣ ... извѣстны. Въ Ахалцихѣ идетъ междуусобная война между Сабидъ-пашею и Шерифъ-пашею, какъ изъ донесенія моего усмотрѣть изволите. Здѣсь же все, какъ я вамъ и прежде писать честь имѣлъ, стараются сколько возможно поскорѣе грабить и все дѣлаютъ отъ меня по секрету. Царевичу, когда о семъ докладываю, то онъ запирается и тѣмъ весьма нужное ... введеніе нашихъ порядковъ, а безъ ... боюсь, чтобъ не огорчили народъ. До сихъ поръ однако все благополучно. Слово въ Манифестѣ: всякой сохранитъ свое имущество законно каждому принадлежащее, здѣшніи глупыи народъ перетолковалъ совсѣмъ иначе, ... будто ... ихъ ... уволитъ и что они теперь никакой дани платить не должны и что нѣтъ никакихъ съ нихъ взысканій. Я ... узналъ, кротко ихъ уговорилъ, ... и грозилъ, если повиноваться не будутъ, то съ ни-

ли весьма скоро поступили; первые открыли своё неповиновеніе Шулаверы и Казахи, но какъ были у меня, то я ихъ уговорилъ, кажется, остались довольны.

Хотя я выше сказалъ, что ... извѣстно словесное приказаніе царевича Давида къ Ибрагимъ-хану, но сейчасъ извѣстно, что онъ ему приказывалъ о отогнатой скотинѣ у Казаховъ, чтобъ ее возвратить и запретить бы впредь дѣлать такіе набѣги.

424. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 16-го марта 1801 года, за № 14.

Сейчасъ получилъ я изъ Кизика извѣстіе, что Омаръ-ханъ Аварскій, находившійся въ Белаканахъ, 10-го числа сего мѣсяца умре и что тѣло его повезено къ его супругѣ.

425. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 16-го марта 1801 года.

Такъ изъ карты, отправленной къ в. пр. и нынѣ отправляемой, изволите увидѣть, что Сурамская крѣпость находится близъ границъ Ахалциха и Лезгины ... всегда ... тутъ пребываютъ, то не благоугодно ли будетъ приказать назначенныя по росписанію 2 роты егерей, долженствующія быть въ Лорѣ и Гори, поставить тутъ, а крѣпость Цхинвали часто бываетъ безпокоена Осетинцами, кои въ ней даже производятъ и смертоубійства, то тутъ по прибытіи всѣхъ войскъ поставить еще двѣ роты егерей, а 5-я рота того баталіона можетъ занять Душетъ, а теперь по причинѣ уже случившихся притѣсненій Цхинвальскимъ жителямъ отъ Осетинцевъ я принужденъ былъ имъ дать залогу изъ роты, въ Гори находящейся, и все спокойно до сихъ поръ, а по прибытіи баталіона до воспослѣдованія вашего повелѣнія предполагаю поставить одну роту изъ баталіона, въ Гори долженствующаго быть; въ Телавѣ же лѣтомъ отъ болѣзней весьма трудно бы ... а городъ сей въ серединѣ, не имѣетъ никакой опасности, то баталіонъ, въ немъ долженствующій быть, можетъ быть весь расположенъ въ окружности Сигнахской крѣпости, не имѣющей никакого жилья, исключая обнесенія пространнаго поля стѣнами, равно и Морская крѣпость, какъ я слышалъ, также никакого строенія не имѣетъ. Буде же в. пр. заблагоразсудите весь полкъ поставить, приказать ... Сигнахской окружности, то егерскія роты, при сихъ 2-хъ баталіонахъ долженствующія быть, полез-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها
من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والعباد (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

нѣе быть могутъ въ Цхинвалахъ, гдѣ съ постами въ Сурамѣ занимать могутъ лѣтомъ ущелье и мѣста, гдѣ обыкновенно Лезгины на грабежъ проходятъ

. . . .

По внѣшнимъ же слухамъ Сурамская и Цхинвальская крѣпости такъ обширны, что могутъ помѣстить въ себѣ цѣлые батальоны, въ Горчалахъ же въ разсужденіи многоизобилія сѣна можно будетъ занять драгунами.

426. Тожъ, отъ 16-го марта 1801 года.

По отправленіи послѣдняго моего курьера князя Назарова, здѣсь, какъ изъ рапортовъ усмотрѣть изволите, все благополучно и тихо со стороны сосѣдей и внутреннихъ дѣлъ, исключая только Ганджинскаго хана, который еще скотину отогналъ; впрочемъ со всѣхъ мѣстъ пріятныя вѣсти.

Какъ я вамъ съ маіоромъ Назаровымъ доносилъ рапортомъ о человѣкѣ царевича Александра, прибывшемъ въ Ганджу, что я его стараюсь не допустить и поймать, что сего мѣсяца 13-го числа и выполнено; при всѣхъ худыхъ караулахъ Грузинскихъ они его однако поймали уже во Мцхетѣ и главной былъ къ поимкѣ сей князь Тархановъ; писемъ у него найдено 29, кои при рапортѣ моемъ къ в. пр. представить честь имѣю, равно какъ и взятый съ онаго допросъ на Грузинскомъ языкѣ съ его переводомъ. Изъ допроса видно, что онъ посланъ еще въ ноябрѣ мѣсяцѣ и оттуда отправился въ январѣ; слѣдовательно сіе еще происходило до разбитія Омаръ-хана. Да что онъ называетъ Англійскими послами, — думаю я, что то Французы, о коихъ я в. пр. доносилъ, хотя онъ и сказываетъ, что нынѣшней весной Баба-ханъ и отказался дать вспоможеніе въ разсужденіи, что онъ самъ занятъ въ Хорасанѣ, но я сомнѣваюсь, чтобъ сіе не былъ Персидскій обманъ или ихъ политика, коя вся на семъ только и основана. Посланный мой къ ихъ свѣтлостямъ съ письмами в. пр. вчерашній день возвратился и привезъ ко мнѣ ихъ письма, въ коихъ всю вину своего преступленія слагаютъ теперь на меня и намѣреваются просить Государя, какъ изъ оригинальныхъ ихъ писемъ, при рапортѣ моемъ представленныхъ, усмотрѣть изволите, но при томъ также и замѣчанія достойно, что вамъ они писали, что въ Кахетію или съ намѣреніемъ видѣться со мною, а теперь пишетъ Юлонъ, что онъ шелъ по призыву князей Кахетинскихъ, о коихъ [illegible] ихъ противурѣчія доказываютъ ясно ихъ замыслы. Посланный мною къ нимъ съ письмами в. пр. князь Мача-беловъ, сдѣлалъ мнѣ слѣдующее донесеніе своихъ замѣчаній, что царевичей нашелъ онъ въ Чалахъ, — за день ѣзды отъ Кутаиса, стоятъ въ родѣ лагеря обнесенномъ плетнемъ и при нихъ всего мужеска и женска полу до 300 душъ и для содержанія ихъ наложено на всю Имеретію на каждый дворъ по 2 пуда хлѣба и по 8 тунгъ вина. По полученіи и прочтеніи писемъ многіе при нихъ князья просили видѣть тѣ письма, но они имъ не дали и сказали, что все тоже что и прежде писано было и сочинено генераломъ (т. е. мною), а что Государь о семъ ничего не знаетъ, показали же только одному царю Соломону, тогда бывшему съ ними, и сей на другой день по прочтеніи уѣхалъ въ свою столицу. Призвавъ къ себѣ моего посланнаго, объявилъ ему, что онъ ихъ къ себѣ никакъ не звалъ, но какъ они уже пріѣхали и находятся въ его владѣніяхъ и родня его, то онъ обязаннымъ почитаетъ ихъ довольствовать но боится за сіе понести гнѣвъ Государевъ; какъ посланный отъ него священникъ былъ здѣсь при объявленіи Манифеста, то онъ все уже знаетъ; находящіеся же при царевичахъ служители все ропщутъ, что имъ не сказываютъ что дѣлается въ Грузіи, отъ нихъ все таятъ. — Царевичи спрашивали, сколько теперь здѣсь войска, то онъ отвѣчалъ, что 4,000, а еще ожидаютъ 6000; и хотя они показали видъ невѣроятія, однако очень опечалились. Александръ царевичъ ожидалъ окончанія поста и намѣревался ѣхать изъ Имеретіи, но неизвѣстно — къ Баба-хану или къ Омаръ-хану; его же служители сказывали, что ѣдетъ къ Ибрагимъ-хану. Юлонъ же и Парнаозъ весьма больны и послѣдній врядъ-ли будетъ живъ; Юлонъ же приказывалъ царевичу Давиду секретно сказать, что онъ дурачится, веселится титуломъ наслѣдника, а теряетъ царство, — чтобъ онъ не дурачился — царство находится 1700 лѣтъ въ его родѣ, а онъ теряетъ и теперь ихъ зовутъ въ Россію, а скоро и онъ самъ будетъ призванъ, для нихъ уже все лучше умереть въ Имеретіи, чѣмъ выѣхать въ Грузію или отправиться въ Россію. Сіе сказаніе мнѣ и самъ царевичъ Давидъ подтвердилъ. Александръ царевичъ нетерпѣливо ожидалъ посланнаго своего Захарія Журасва (Джораева?), которой теперь нами пойманъ. Имеретинскія войска несправедливо чтобъ собирались, а даже о семъ тамъ и не помышляютъ и царь велѣлъ мнѣ сказать, что онъ пріиметъ своего человѣка ко мнѣ и всю свою невинность обнаружитъ; моего же посланнаго весьма уговаривали царевичи лаской и страхомъ остаться при нихъ, но онъ сказалъ, что онъ теперь Россійскій подданный и всѣ милости и наказанія ожидаетъ отъ своего Государя.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية والأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم من عرق (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية) وهم الذين يطوفون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا (وعلماء الآخرة) (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض بالأعداء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (وهي في القلب) (وإنما فزع) (الأكثرون) (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من الهلاك) من الهلاك (الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرأت على القلب (و) معرفة (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) (المذموم امتلأ بالمحمود) كما [illegible]

Царевичъ Вахтангъ писалъ на сихъ дняхъ ко мнѣ письмо и просилъ у меня по повелѣнію вашему 3,000 рублей, но я ему донесъ, что такой суммы у меня въ распоряженіи нѣтъ, то онъ просилъ, чтобъ я его снабдилъ сто пятидесятью червонцами и отдалъ бы ихъ царицѣ, матери его; но что онъ болѣе прежде требовалъ, то думалъ, что ему оное должно получить изъ царскихъ доходовъ.

Царевичъ Миріанъ вчерашній день отправился въ Россію и на имя его отъ братьевъ было письмо цифирью и хотя безъ печати, но по почерку съ моимъ письмомъ сходно, что отъ царевича Юлона и какъ то царевичъ Давидъ зналъ сей циферъ, то онъ и перевелъ, которое при рапортѣ моемъ съ азбукой и переводомъ представить честь имѣю; на азбукѣ всегда должно убавлять одну точку. Царевичъ Давидъ и его приближенные, какъ я и прежде в. пр. писалъ, не престаетъ дѣлать разныя многимъ неудовольствія и даже на сихъ дняхъ изъ нѣкоторыхъ деревень царицы Маріи выгналъ моуравъ ея есауловъ, собиравшихъ [illegible] доходы; я о семъ узнавъ, тотчасъ ему доложилъ и онъ хотя далъ строгое приказаніе, чтобъ впредь сего не дѣлать, однако царица, какъ я узналъ, по порядочности своей жаловалась чрезъ царевича Михаила на сего моурава графу Мусину-Пушкину. Еще третьяго дни за двѣ недѣли предъ симъ умеръ здѣсь одинъ архіерей Армянскій, то онъ съ монастыря его приказалъ имѣніе раздѣлить на три части: одну себѣ, другую одному князю, а третью монастырю и я опасаюсь, чтобъ сіи ихъ чинимыя злоупотребленія не сдѣлали бы какого нибудь волнованія, хотя теперь все еще спокойно; то думаю, что весьма нужна поскорѣе присяга, какъ самое твердое основаніе, а второе и какія нибудь законоположенія, ибо теперь никто ничего не знаетъ и потому весьма много дѣлаютъ недолжнаго.

427. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 21-го марта 1801 года, за № 181.

Получа предписаніе в. пр. отъ 12-го числа сего № 789, съ приложеніемъ въ копіи прошенія содержащагося подъ карауломъ князя Соломона Леонидзе, донести честь имѣю, что просьба его о безвинномъ якобы содержаніи его подъ карауломъ и что сему все Грузинское духовенство, свѣтскіе чины и народъ весьма удивляются, совсѣмъ несправедлива, ибо оный нашелся изобличеннымъ бывшими здѣсь Грузинскими министрами, князьями Аваловымъ и Палавандовымъ, въ тайныхъ переговорахъ съ вдовствующею царицею Даріею и въ переносѣ ихъ въ разное время всѣхъ секретовъ, кои онъ, стараясь выѣдывать отъ царевича Давида, дѣлалъ; я и оные князья, Аваловъ и Палавандовъ, считая сіе важнымъ, извѣстили меня какъ о семъ, такъ равно и о бывшемъ покойномъ нравѣ и свойствахъ его, что уже испытано при покойныхъ царяхъ Иракліи и Георгіи, между коими онъ сдѣлалъ ссору, сказавъ царю Ираклію, что царь Георгій намѣревается его отравить, а царю Георгію,—что Ираклій хочетъ лишить его званія, за что и снятъ былъ съ него мдиванбегской чинъ; а сверхъ того и въ другихъ безпокойныхъ дѣлахъ неоднократно себя онъ оказывалъ, почему я, сообразивъ важность сихъ обстоятельствъ съ нынѣшними и дабы онъ не могъ сдѣлать какого либо противъ воли Е. И. В. возмущенія, съ согласія наслѣдника царевича Давида, 19-го числа января взялъ его подъ караулъ, о чемъ и в. пр., отъ 20-го числа того же мѣсяца подъ № 44, имѣлъ честь донести. Содержанію его подъ карауломъ, какъ духовенство здѣшнее такъ и свѣтскіе чины и народъ, зная его свойство и прежніе поступки, нимало не удивляются.

428. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 23-го марта 1801 года, за № 649.—Георг.

Извѣщаю в. пр., что баталіонъ шефа Гренадерскаго Тучкова 2-го полка, съ четырьмя орудіями артиллеріи, выступилъ уже въ Грузію изъ Екатеринограда 16-го сего марта, а въ 1-хъ числахъ апрѣля отправленъ будетъ туда же и Мушкатерскій Леонтьева 1-го полкъ, съ 6-ю орудіями артиллеріи, который 17-го текущаго мѣсяца въ Екатериноградъ прибудетъ. В. пр. изволите въ отношеніи продовольствія ихъ отъ границъ Грузинскихъ до пунктовъ расположенія ихъ, кои предварительно имъ укажите, поступить сходно съ тѣмъ предписаніемъ, кое дано вамъ мною при вступленіи въ Грузію баталіона полков. Симоновича.

429. Письмо ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 24-го марта 1801 года.

Письмо в. пр. отъ 12-го числа не черезъ нарочнаго вашего, но какой-то слуга царевича Вахтанга привезъ ко мнѣ ваши депеши и въ два дни предъ тѣмъ приходили мнѣ сказывать, что Государь требуетъ сорокъ человѣкъ Грузинскихъ князей.

Царевичи Іоаннъ, Багратъ и Михаилъ Георгіевичи отправились уже давно и при полученіи сего

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب؛ كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يتنقلون في الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما هو المرضي عند الله تعالى (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من الناس (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بزيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) ويكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طرأت على القلب (وعلاجها) وإزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحقق بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلاه الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طردها عن القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Haus und den Titel wurde noch zur Zeit des seligen König abgenohmen, aber das musz ich auch sagen, dasz er nichts thut was er mit thun sollte, und ich habe ihn oft erinnert, aber das will nichts helfen, er antwortet immer dasz er nichts thut, und man dehlt er, dasz ich Euer Excellentz alles vorgestehlt habe. — Gleich den Augenblick schickte er mir zwey von seine Anvertraute zu sagen, dasz er hat sich vorgenohmen ohne mich nichts zu erfahren, er schickte er mich zu bitten, dasz ich auf die Feyertage den Ottar Amilachori auslaszen, denn seine Verwandten darum bitten, so habe ich laszen antworten, dasz seine Erlaucht weisz, dasz ein Arestant, von dem schon raportirt ist, er mag seyn wer er will, kann nicht ohne des Kaysers Befehl oder den Ihrigen ausgelaszen werden, so durfte ich es nicht thun und bitte mir darinn zu verzeihen; und kurz vor diesem die verwitwete alte Königin hat erzahlt, dasz ich den nämligen Fursten fur 2,000 Rubel ausgelaszen habe, da er nicht nur (nicht) ausgelaszen gewesen, sondern auch nicht aus dem Hause ging, wo er erhalten ist.

Seine Heiligkeit den Patriarchen habe ich wegen oben gesagten Raisons noch nie gesehen. Ich habe ihn mehr als 10 Mahl wegen der Antwort gesprochen; er macht mir immer die Ersetzung, dasz man schreibt, dasz man kann es nicht so geschwind machen, und dasz hier ist niemalen keine Ordnung gewesen. Ihre Excellentz haben sehr gut gerathen, dasz er dumm ist; das beste was ihm ist, scheint er sich in nichts zu mehren.

Ich bitte tausend Mahl um Vergebung, ich habe sehr schlecht Ihren Brief verstanden wegen dem Schinken, und ich hätte mein Fehler redreszirt in diesem Augenblick, aber wie ich glaube, dasz Euer Excellentz schon unterwegens sind, so hoffe ich Sie hier damit zu bewirthen.... Euer Excellentz befehlen mir ein Register Ihnen zu senden von denjenigen, die da was verdienen, eine sehr schwere Sache in einigen Punkten. Nach dem ersten Punkt von den Orden: Der Furst Ignatie Diwan Tumanoff, Melik von dieser Stadt Furst Dartschi-Bebutoff und der Furst Solomon Argutinskoy-Dolgorukoff sind nach meiner Meinung die drey ersten, die was verdienen. Ich habe einen Register gemacht und bey meinem Rapport habe die Ehre Ihnen vorzustellen, aber mein Wunsch ist immer der, dasz Euer Excellentz sie Selbst mogten sehen. Alle hiesige Edelleute sind nichts als unsere Odnodvortzi. Wer soll denn zu Grafen und Barons erhoben werden, und noch muss man dazusetzen, dasz ein Bruder ist von unserer Seite gewesen und der andere Rebell. Wie sollen sie gleich begnadigt werden. Bey Hofe aber zu dienen sind keine da, die Erziehung haben; denn man kann nicht erkenen einen Bauer-Sohn mit einen Zarewitsch. Ich habe schon etlige und werde noch verfertegen und sobald Euer Excellentz ankommen werden, alsdenn werde ich die Ehre haben sie vorzustellen und Euer Excellentz können als denn Selbst sie auswählen. — Niemals bin ich nicht so froh gewesen als wie ich las, dasz Sie balde balde ankommen werden. Ihre Ankunft wegen vieles ist hier nöthig und wegen mich am meisten, denn ich kann nicht alles so schreiben wie es zugeht.

Die hiesige dumme Köpfe wollen nicht glauben, dasz Truppen ankommen und man versichert sie, es ist nur eine List so wie ich jetzt Ihren Befehl habe Simanowitsch nach Tiflis zu stellen, so will ich ihn, wenn er ankommen wird, durch die Stadt laszen marschieren nach Martkobi oder Lilo. Da wird er sehr gute Quartiere haben. . . .

430. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 7-го апрѣля 1801 года, за № 95.

Баталіонъ Гренадерскаго Тучкова полка, съ подпол. Симоновичемъ въ Грузію прибывшій, расположилъ я въ крѣпости Гори и смѣнить роту мушкатерскаго Гулякова полка, находящуюся [illegible], предписавъ подпол. Симоновичу отдѣлить отъ онаго одну роту въ крѣпость Сурамъ, на границѣ Имеретинской и Турецкой лежащую, по причинѣ что партіи Лезгинскія, проѣзжая часто мимо крѣпости сей, дѣлаютъ нерѣдко ей грабительства, а сверхъ того командированной той роты будетъ имѣть смотрѣніе за пограничными жителями, какъ равно и стараться будетъ не допустить моровую язву, въ Имеретіи существующую, вкрасться въ границы Грузіи; въ крѣпости Цхинвалахъ предписалъ оставить туже самую команду, о коей рапортомъ моимъ и пр. имѣлъ честь донести.

431. Письмо ген.-м. Лазарева къ царевичу Давиду, отъ 7-го апрѣля 1801 года, за № 195.

Какъ въ нѣкоторыхъ заграничныхъ мѣстахъ свирѣпствуетъ повѣтріе моровой язвы, то я, имѣя предписаніе всячески стараться не допустить онаго вкрасться въ границы Грузіи, долгомъ поставляю [illegible] свѣтлѣйшій царевичъ, строжайше предписать всѣмъ пограничнымъ начальникамъ Грузинскимъ ни подъ какимъ видомъ не впущать пріѣзжающихъ изъ тѣхъ мѣстъ, въ коихъ моровая язва существуетъ, людей, а равно и товаровъ до тѣхъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو اخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية الناجعة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون الى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتآكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع الى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعبدين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لاهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في ازالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) اخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

поръ, пока не извѣстятъ о семъ меня. Въ случаѣ же каковой либо оплошности и упущенія язва сія можетъ причинить жителямъ Грузіи сильную пагубу.

Также в. св. за обязанность поставляю всепокорнѣйше просить запретить жителямъ города здѣшняго, для соблюденія собственнаго всѣхъ въ городѣ живущихъ здоровья, дѣлать разныя строенія до наступленія холоднаго времени, ибо съ того самаго времени какъ оное началось, разныя болѣзни какъ между жителей, такъ и военно-служителей стали существовать въ сильномъ градусѣ и даже многие умираютъ скоропостижно. Медицинскіе же чины здѣсь находящіеся утверждаютъ, что всѣ болѣзни происходятъ единственно отъ тяжелыхъ паровъ, происходящихъ отъ разрытія развалинъ, между коими не рѣдко находятся и части тѣлъ человѣческихъ.

432. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 8-го апрѣля 1801 г., за № 200.

По повелѣнію в. пр. отъ 23-го марта подъ № 643 о расположеніи войскъ здѣсь быть имѣющихъ, сдѣланное мною расположеніе оныхъ при семъ на разсмотрѣніе представить честь имѣю.

Какъ Лезгины дѣлаютъ главныя покушенія, переправясь Алазань ниже разворенной крѣпости Карагача, близъ Сигнаха лежащей, и слѣдуя чрезъ ущелье, въ коемъ протекаетъ рѣка Іора, пробираются до раззоренной крѣпости Сагурамо, гдѣ оставляя главный свой станъ, отправляютъ въ Карталинію разныя партіи, дѣлая при томъ дорогу отъ Душета до Мцхета весьма опасною, то для пресѣченія сихъ набѣговъ, причиняющихъ жителямъ Грузіи сильное раззореніе, полагаю я отъ крѣпости Сигнаха по селеніямъ внизъ по рѣкѣ Алазани лежащимъ, коихъ на семъ берегахъ находится довольно, расположить одинъ баталіонъ мушкатеръ, разставивъ при томъ отъ крѣпости Кара-агача до рѣки Куры, противъ деревни Манаглы протекающей, сильные козачьи пикеты, кои дѣлая одинъ отъ другаго частые разъѣзды, могутъ препятствовать Лезгинскимъ партіямъ пробираться въ границы Грузіи, относясь о всемъ происходящемъ къ командиру баталіона, по селеніямъ отъ Сигнаха внизъ расположеннаго. Буде-же случилось бы, что сильная партія Лезгинъ сдѣлала свой набѣгъ на сіи пикеты и прорвалась мимо оныхъ, то для подкрѣпленія ихъ и недопущенія Лезгинъ слѣдовать далѣе внутрь Грузіи, одинъ баталіонъ мушкатеръ того же полка расположить по селеніямъ отъ Марткони до Какабети, который и будетъ составлять 2-ю цѣпь и тогда уже какъ граница сія защищена и совсѣмъ безопасна будетъ, то Лезгины могутъ избрать себѣ другой путь, и переправясь рѣки Алазань и Куру, слѣдуя чрезъ владѣнія Ганжинскаго и Эриванскаго хановъ, проберутся къ Ахалциху и оттуда начнутъ дѣлать на Карталинію и Сомхетію свои набѣги, въ отвращеніе чего одинъ баталіонъ мушкатеръ съ нѣкоторымъ числомъ казаковъ нужно расположить по селеніямъ Памбакской провинціи, который, находясь тамъ, можетъ не допущать Лезгинъ пробраться въ Ахалцихъ и дѣлать оттуда разные набѣги, а къ тому-же и въ случаѣ каковаго либо нашествія Персидскаго владѣтеля Бабахана, будетъ первымъ пунктомъ дать ему отпоръ. Другой баталіонъ полка сего для лучшей коммуникаціи расположить полагаю я въ Тифлисѣ, ибо изъ Памбака въ Гори разстояніе весьма далеко, да и дорога лежитъ чрезъ Тифлисъ. Въ крѣпости Гори имѣть одинъ баталіонъ гренадеръ, отдѣлятся отъ онаго роты въ крѣпости Сурамъ и Цхинвали—въ первую для защищенія оной отъ набѣговъ Лезгинскихъ и изъ Имеретіи быть могущихъ, какъ равно и для наблюденія за пограничными жителями; въ послѣднюю же для защищенія ея отъ Осетинъ не рѣдко грабительства и даже убійства, какъ я прежде к. пр. имѣлъ честь доносить, въ крѣпости сей причиняющихъ. Другой баталіонъ полка сего для удобнаго сообщенія имѣть въ Тифлисѣ; Егерскаго полка одинъ баталіонъ полагаю я расположить въ Борчалахъ, которой составя впереди себя цѣпь изъ здѣшнихъ козаковъ, будетъ наблюдать, чтобы Ганджинскій ханъ не дѣлалъ никакихъ набѣговъ на провинцію Шамшадиль и будетъ служить защитой Ахталинскому серебряному заводу. Другаго же баталіона полка сего двѣ роты съ нѣсколькими человѣками козаковъ, для лучшей коммуникаціи съ Линіи въ Грузію, расположить въ Душетѣ. Остальныя же три роты должны содержать отъ Душета до Мцхета въ ущельѣ, называемомъ Гартискари, съ сильными козачьими командами пикеты. Отъ крѣпости же Сурама до вершины рѣки Алгета и отъ оной до вершины рѣки Машавера, а оттоль до Памбака учреждены быть имѣютъ пикеты изъ Грузинъ или Казаховъ. Полкъ кавалерійскій, для лучшаго и выгоднѣйшаго продовольствія фуражомъ, можетъ быть расположенъ въ Карталиніи и Татарахъ. — Козаки сверхъ тѣхъ, кои должны занимать посты и имѣющихъ находиться въ провинціи Памбакской и въ мѣстечкѣ Душетѣ, нужно имѣть нѣсколько человѣкъ въ крѣпости Сурамѣ или Гори, посредствомъ коихъ командиръ войскъ тамъ быть имѣющій давалъ бы поспѣшнѣе знать о всемъ на границѣ происходя-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والتصيير عنها وتتبع أصول الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكبه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

щемъ и недавно 200 [illegible] въ городѣ Тифлисѣ. Все сіе представляя на разсмотрѣніе в. пр., донести честь имѣю, что въ данное время здѣсь повсемѣстно, исключая верхней Грузіи и Кизика, бываютъ такія сильныя жары, что въ селеніяхъ никакъ жить не можно, ибо отъ оныхъ происходятъ весьма сильныя болѣзни, жители сами живутъ въ садахъ, то для сохраненія здоровья военнослужителей гораздо выгоднѣе было бы выводить войска на сіе время близъ мѣстъ расположенія ихъ въ лагерь.

433. Тоже, отъ 26-го апрѣля 1801 года, за № 225.

Какъ наступаетъ теперь весеннее время, въ которое Лезгины болѣе всего дѣлаютъ покушенія свои на Грузію, что уже и начали, переходя нѣкоторыми малыми партіями, за коими пѣхотѣ никакъ гнаться не можно, рѣку Алазань и войдя въ границы Грузіи, уводятъ и убиваютъ находящихся на поляхъ и въ лѣсу людей, то для отвращенія сихъ Лезгинскихъ набѣговъ, необходимо нужно учредить по рѣкѣ Алазани конные козачьи пикеты, ибо до тѣхъ поръ, пока кордонъ сей учрежденъ не будетъ, никакъ не возможно удержать Лезгинъ отъ ихъ покушеній, кои дѣлаютъ они весьма часто, потому что пѣшимъ войскамъ, въ Сигнахѣ квартирующимъ, за малыми партіями, бывающими почти всегда конными, поспѣть не можно, а на Грузинъ (изъ коихъ бы хотя и можно было учредить пикеты) надѣяться никакъ нельзя, поелику они, сверхъ того, что на пикетахъ стоятъ весьма оплошно и такъ что Лезгины безъ малѣйшаго труда, не смотря на ихъ пикеты, пройти въ Грузію, да и ихъ самихъ увести могутъ, дѣлаютъ и сами еще подобно Лезгинамъ, и увозя, какъ нерѣдко случается, подъ видомъ оныхъ людей, продаютъ непріятелямъ своимъ; для чего въ дѣло сіе употребить ихъ нѣтъ ни малѣйшей возможности. Для пресѣченія же пути Лезгинамъ пробираться въ Карталинію и дѣлать дорогу отъ Душета до Мцхета, по коей почти всегда ѣздятъ съ Линіи курьеры, опасною, необходимо нужнымъ почитаю я поставить на пикетахъ отъ Душета до Мцхета по урочищу называемому Гарпискари 2 роты егерей, употребивъ на сіе одну изъ квартирующихъ въ Душетѣ, а другую изъ Тифлиса, кои находясь тамъ, будутъ хотя нѣсколько препятствовать Лезгинамъ дѣлать набѣги на Карталинію и дорогу опасною, по прибытіи же сюда козаковъ, учредивъ по рѣкѣ Алазани пикеты, поставятся и при сихъ егерскихъ пикетахъ козачьи команды.

434. Тоже, отъ 3-го мая 1801 года, за № 237.

По полученнымъ здѣсь извѣстіямъ, повѣтріе моровой язвы, существующее въ Ахалцихѣ, воспріяло паки свои дѣйствія и хотя строго всѣмъ внѣшнимъ пограничнымъ начальникамъ предписано о непропускѣ оттуда какъ людей, такъ и товаровъ, но за всѣми осторожностями, Имеретинцы, имѣющіе торгъ въ Ахалцихѣ, прокрадываются тайными дорогами сюда, гдѣ однакожъ безъ сдѣланія надъ ними окуриванія и прочаго въ городъ не впускаютъ.

435. Тоже, отъ 5-го мая 1801 года, за № 239.

Баталіонъ гренадеръ съ артиллеріею, подъ командою ген.-м. Тучкова 2-го, сего числа вступилъ въ г. Тифлисъ, гдѣ и расположился по квартирамъ, а на сихъ же дняхъ, какъ я полагаю, прибудетъ сюда и Козачій Щедрова 2-го полкъ. В. пр. также донести честь имѣю, что по отдохновеніи гренадерскаго Тучкова баталіона и Козачьяго Щедрова полка намѣреваюсь я, дабы границу отъ Лезгинъ совсѣмъ обезопасить, отправить въ Кизикскую провинцію еще три роты мушкатеръ Гулякова полка, коихъ и расположить тамъ по квартирамъ, а егерскія роты, какъ и прежде [illegible] имѣлъ честь донесть, расположить по самымъ ближнимъ къ рѣкѣ Алазани лежащимъ деревнямъ. — Изъ козаковъ же Щедрова 2-го полка по обозрѣнію учредить по рѣкѣ Алазани кордонъ, а по прибытіи Мушкатерскаго Леонтьева полка, послѣдній баталіонъ Гулякова полка расположится по квартирамъ отъ сел. Марткопи до Какабети, а полка Леонтьева одинъ баталіонъ остается въ Тифлисѣ, а другой будетъ имѣть пребываніе въ Памбакской провинціи; баталіонъ же егерей включительно 3-хъ ротъ квартирующихъ по деревнямъ Кизикской провинціи, кои (по занятіи провинціи сей и селеній отъ Марткопи до Какабети Мушкатерскимъ Гулякова полкомъ, должны оттоль возвратиться) займетъ Борчалы.

436. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген. Кнорингу, отъ 8-го мая 1801 года.

Милостивое письмо в. пр. отъ 27-го апрѣля я имѣлъ честь получить; нетерпѣливо ожидаю прибытія вашего сюда, ибо по теперешней нерѣшимости судьбы Грузинъ весьма иногда бываютъ опасны тѣмъ, что, не зная будетъ ли у нихъ царь или губернія, безъ онаго (ибо нѣкоторые съ противной стороны имъ непрестанно толкуютъ, что Государь

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتجاوزين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنمرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرق ورودها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: إن القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

оставляетъ Грузію, ея произволъ приведя въ тому более основаній возвращеніемъ полку Тифлисскаго, съ коимъ Вахтангъ поздравлялъ мать свою и писалъ въ Имеретію), ведая, что мосты еще въ хорошемъ положеніи, ибо Ковачій полкъ сего числа пришедшій чрезъ городъ прошелъ и хотя по сихъ поръ все въ весьма хорошемъ положеніи и я за сіе обязанъ четыремъ особамъ, о коихъ я уже в. пр. неоднократно доносилъ, но нерушимость и сихъ не ремѣнить можетъ, тѣмъ более, что во второмъ пунктѣ просьбы царской, имъ прежами съ отвѣтомъ объявленной, сказано „Всеподданнѣйше проситъ, чтобъ „при врученіи царства его былъ онъ оставленъ, а „по немъ и наслѣдники его на престолѣ съ титу„ломъ царей, добровольно подвергшихъ себя и цар„ство подданству Всероссійской Имперіи, и имѣть „имъ, царямъ, главное въ своемъ царствѣ правленіе, „по тѣмъ законамъ, кои отъ Всевысочайшаго двора „даны быть имѣютъ; отъ себя же имъ безъ особаго „повелѣнія никакихъ узаконеній не вводить", и сія Грамота находится теперь у царевича Давида и отвѣтъ на сіе Государевъ былъ согласенъ; у меня же партикулярно съ требованій или съ просьбы царской имѣется копія, то по сему они и находятся въ недоумѣніи или, лучше сказать, въ сомнѣніи. Въ разсужденіи же Армянъ, что я ни въ какія дѣла не входилъ и не вхожу, исключая моихъ вамъ донесеній, и по сей матеріи ни одной бумаги не вышло; что я нахожусь въ пріязни съ архимандритомъ Григоріемъ, то на сіе есть двѣ причины первая, главная, в. пр. извѣстно, что у меня нѣтъ ни одного переводчика никакого языка, а онъ изъ дружбы ко мнѣ на себя сей трудъ беретъ, а вторая та, что какъ общество Армянское составляетъ главную часть здѣшнихъ жителей и духовенство имѣетъ надъ ними большое вліяніе, то по сему пріобрѣтается въ немъ имѣю крайнюю нужду, а что я слышу для чести моей весьма вредные слухи разглашаемые на Линіи, будто я и царевичъ Давидъ взяли съ него по десяти тысячь руб., то о послѣднемъ я ничего не знаю, а о себѣ увѣренъ, что в. пр. весьма меня знаете, сему конечно не повѣрите; но однако нужнымъ почитаю васъ всепокорнѣйше просить прислать изслѣдовать и если найдутъ, что я дѣйствительно въ семъ или въ другомъ какомъ нибудь дѣлѣ замѣшанъ взятками хотя на рубль, то прошу в. пр. представить Государю, дабы я за сіе былъ осужденъ по нашимъ законамъ, яко преступникъ, буде же сего не найдется, то чтобъ такой клеветникъ былъ наказанъ по нашимъ же законамъ, яко поносящій честь. Я, правда, бѣдный человѣкъ и имѣю очень разстроенное со-

стояніе, но при всемъ томъ не польстился на 20,000 серебромъ отъ ея в. царицы Даріи и на 40,000 серебромъ же отъ царевичей Юлона и Вахтанга за то только мнѣ обѣщаемыхъ, чтобъ баталіонъ нѣсколькими часами позднѣе выступилъ, польщусь ли я на 10,000, тогда когда я знаю, что въ томъ моя совѣсть вѣкъ мнѣ противъ моихъ сослуживцевъ попрекать станетъ во злѣ? Имѣя счастье съ 92 года командовать баталіономъ и полкомъ, не попрекну себя, да и послѣдній егерь не попрекнетъ, чтобъ я чѣмъ нибудь воспользовался тогда, когда сіе почиталось позволительнымъ; служилъ же я не изъ интересу, ни изъ чиновъ, ни изъ почестей, но единственно изъ одной бывшей охоты къ службѣ, коя нынѣ, конечно, по неправымъ такимъ клеветамъ простывать начинаетъ. Еще в. пр. прошу сію клевету приказать изслѣдовать и мнѣ, яко безвинному, доставить удовлетвореніе и повѣрьте в. пр., что честь мнѣ дороже и милѣе всего въ свѣтѣ,—такъ по себѣ посудите, сколь сіе должно быть прискорбно; а если бъ я сихъ правилъ не имѣлъ, то я бы, вѣрно уже теперь до 100,000 р. имѣлъ капитала. Въ разсужденіи же сего письма и въ ордерѣ в. пр. изображеннаго я ему (?) все объявилъ, на что онъ мнѣ объявилъ, что в. пр. будетъ самъ о семъ поступкѣ доносить, а въ прочемъ представилъ мнѣ копію съ именныхъ Высочайшихъ повелѣній, кои при семъ представить честь имѣю. Что же касается до патріаршаго имѣнія, то оно все въ цѣлости и даже приставленъ къ оному караулъ и находится въ его вѣдѣніи по духовной покойнаго и даже подтвержденной духовникомъ покойнаго въ числѣ четырехъ отправившихся въ Эчміадзинъ. Изъ всего сего в. пр. изволите увидѣть, что все вамъ ложно донесено; а сверхъ того и я оклеветанъ; что же касается до царевича Давида, то онъ дѣйствительно къ Эриванскому хану посылалъ, по просьбѣ всего Армянскаго общества здѣшняго и Карабагскаго и сіе сдѣлано такъ не за деньги, но единственно по присланной къ нему и къ здѣшнимъ лучшимъ Армянскаго исповѣданія Грузинскимъ князьямъ ихъ (согласительной) грамотѣ къ сему выбору; а я совсѣмъ въ сіе не былъ ни прямымъ, ни постороннимъ образомъ замѣшанъ, да и не хотѣлъ ничего о семъ знать.

437. Предписаніе ген.-м. Лазарева подпол. Симоновичу, отъ 11-го іюня 1801 года, за № 208.

Извѣстясь я, что въ Имеретіи и Ахалцихѣ открылось опять повѣтріе моровой язвы, предписываю в. выс. всѣми мѣрами наблюдать, чтобы жители зем-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى الطلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحضون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) (من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) النفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ли, кой не были пропускаемы въ границы Грузіи, а останавливаемы на кордонѣ.

438. Письмо маіора Алексѣева къ ген.-м. Лазареву, отъ 3-го августа 1801 года, изъ дер. Карганахи.

Хотя я и не имѣю счастія получать отъ в. пр. на всѣ мои донесенія ни одного повелѣнія, но усердіе и преданность моя къ в. пр. такъ велики, что не могу никакъ проминуть, чтобъ въ разсужденіи обязанности в. пр. о благоустройствѣ по всей Грузіи не доложить вамъ здѣшнихъ происшествій: безпокойства со стороны Лезгинъ продолжаются безпрестанно, отъ чего и вреда какъ Русскимъ, такъ и Грузинскимъ произошло много, да и конца сему не будетъ, потому что нѣкоторые изъ Грузинъ Лезгинамъ въ причиненіи вреда помогаютъ, и безъ того сіи грабежи не кончутся, ежели измѣнники и злоумышленники Грузинскіе, равно и нѣкоторыя ближайшія къ Алазани деревни Лезгинскія не накажутся.

Теперь еще в. пр. имѣю честь донести, что въ Кизикской провинціи открылось сборище измѣнниковъ и злоумышленниковъ, а именно главный начинщикъ бунтовщиковъ и пристанодержатель въ своемъ домѣ Лезгинскихъ воровъ—деревни Мачханъ асистави, который имѣя безпрестанную переписку съ Лезгинами, обо всемъ что въ Грузіи происходитъ онъ Лезгинъ извѣщаетъ, а въ нѣкоторыхъ случаяхъ и наставляетъ хищниковъ на разныя предпріятія, а чрезъ то, кромѣ получаемыхъ имъ отъ Лезгинъ за то прибытковъ, и въ Кизикской провинціи именитой человѣкъ и народъ отъ страху, чтобы не причинилъ имъ какого нибудь скрытымъ образомъ вреда, его почитаютъ и боятся. Его товарищи въ здомъ умыслѣ—также деревни Мачханъ нацвалъ юзбаши Бидзина, деревни Мирзаани кевха Давидъ, деревни Магаро попъ Николай, деревни Бодбискеви нацвалъ Соломонъ и зять его, той же деревни житель Бакура, деревни Кваго попъ Стефанъ и того деревни кевха и всѣ оные сдѣлали заговоръ, хотя и глупой, но не меньше того для предбудущаго времени и вредной, чтобъ имъ какъ возможно стараться склонить нѣсколько или весь народъ Кизикскій и приведи сюда Лезгинъ, помочь онымъ побить всѣхъ находящихся въ здѣшней области Русскихъ, а также и противниковъ ихъ намѣреніямъ Грузинъ, о каковомъ умыслѣ [illegible] воръ асистави [illegible] ими сообщниками писали въ Белаканъ и дѣлали тамошнимъ старшинамъ и всѣмъ Лезгинамъ сіе предложеніе съ просьбою, чтобъ они сколько можно набрали больше войскъ и пришли сюда нечаянно, а когда придутъ, то помогать имъ во всѣхъ случаяхъ не отрекутся, чему есть вѣрные доказатели, гдѣ сіи злодѣи уговаривались и письмо писали. Если в. пр. угодно будетъ сіе узнать достовѣрно, то когда прикажете помянутыхъ бунтовщиковъ заарестовать и посадить порознь каждаго подъ караулъ, тогда множество, кромѣ извѣстныхъ доказателей, еще изъ народа сію ихъ дерзость будутъ доказывать, а всего важнѣе, что оказываютъ, въ числѣ сего заговора есть одинъ изъ главнѣйшихъ Грузинскихъ чиновниковъ, то сіе всего бы нужнѣе узнать. Я бы не смѣлъ в. пр. о семъ доносить, еслибъ не множество оказалось сему доказательствъ, и всѣ говорятъ единогласно, такъ должно почитать за правду; можно сказать, что намѣреніе ихъ не очень умное и быть сего не можетъ, а къ несчастію и не безопасное, ибо мы теперь расположены врознь по квартирамъ, то сохрани Богъ насъ отъ участи Варшавской съ согласія хозяевъ, ежели достанетъ въ нихъ духу, могутъ много сдѣлать вреда постояльцамъ, а сверхъ того не безъизвѣстно в. пр., что сколько нашему солдату ни приказывай, чтобъ имѣлъ осторожность, но онъ на квартирѣ такъ стоитъ, какъ у мужика въ Россіи, и по таковымъ обстоятельствамъ спѣшу в. пр. о семъ донести и покорнѣйше прошу, что ежели угодно сіе прекратить, то заарестованіемъ вышесказанныхъ бунтовщиковъ не замедлить; можетъ тутъ и важнѣе всего какія дѣла откроются, а сверхъ сего, ежели была къ сему умыслу какая либо наклонность отъ народа, то когда начинщики будутъ арестованы, то народъ симъ устрашится и отстанетъ отъ единомыслія. Я о семъ никому не сказывалъ, кромѣ что доказатели мнѣ извѣстны и когда они мнѣ о семъ сказывали, то и имъ виду не подалъ, что сіе важно, а сказалъ, что это пустое и кто сіе умышляетъ, тѣ дураки, а мы ничего не боимся. В. пр. сдѣлайте милость, осчастливьте меня вашимъ увѣдомленіемъ; я доношу ужъ пятымъ письмомъ, но ни на одно не имѣлъ счастья получить ни одной строчки, а потому и сомнѣваюсь, что ежели мои донесенія изволили получить, а въ нѣкоторыхъ письмахъ и нужныя были в. пр. представленія, но ни на одно никакова повелѣнія отъ васъ не получилъ; теперь же въ ожиданіи на сіе мое донесеніе в. пр. резолюціи.

439. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген. Кноррингу, отъ 6-го августа 1801 года.

Нѣсколько изъ Кизика жителей противны тѣмъ, кои вы по моимъ донесеніямъ изъ другихъ мѣстъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعبدة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق المنفرة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من الخلق المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

получить изволите. Лезгины въ дистанціи расположенія ген.-м. Гулякова имѣли нѣкоторыя удачи, которыя изъ оригинальныхъ рапортовъ его, при моихъ препровожденныхъ, усмотрѣть изволите; но причина всѣмъ симъ удачамъ суть сами Грузины, кои, какъ я слышу, увѣрены е. св. царевичемъ Давидомъ, что онъ имѣетъ письма отъ братьевъ своихъ, что Государь утверждаетъ его царемъ и предпріятія покойнаго Г. И. опровергнуты, потомъ нѣкоторые князья, увѣрившись на его слова, стараются дѣлать разныя возмущенія, увѣряя что постановленіе, которое вы нынѣ сдѣлали здѣсь, сдѣлано вами самопроизвольно, но на сіе нѣтъ воли Е. И. В. и намѣревается всѣхъ нынѣ преданныхъ Россіи по утвержденіи сдѣлать жертвой своего мщенія, а особливо домъ князя Чавчавадзе; въ отсутствіе мое выпускалъ разные слухи подъ рукою, какъ мнѣ о томъ ген.-м. Тучковъ писалъ то—что Лезгины много увезли семей и убили Русскихъ, то нѣсколько сотъ Кизикскихъ напали нечаянно на нашихъ и ихъ перерѣзали и все генерально работаетъ, чтобъ опровергнуть уже все здѣсь устроенное, народъ увѣряя, что онъ имѣетъ изъ Петербурга письмо, въ коихъ онъ утвержденъ царемъ, а болѣе, видя уже неудачу отъ вспомоществованія Эриванскаго хана, устремилъ теперь всѣ свои предпріятія въ Кизикъ и Кахетію и старается вездѣ возжигать раздоры. Въ бытность же мою въ Памбакахъ разглашалъ, что я совершенно разбитъ и что [illegible]гіе изъ лучшихъ князей бывшихъ со мной, то побиты, то изувѣчены. Сдѣлайте милость, поспѣшите вашимъ прибытіемъ или пришлите какое повелѣніе, чтобъ я могъ ихъ переувѣрить, ибо онъ утверждаетъ и увѣряетъ всѣхъ, что Г. И. опровергъ Манифестъ покойнаго Императора и что я уже имѣю о семъ повелѣніе, но оное не публикую. Народъ, какъ в. пр. извѣстно, легковѣрный, въ семъ полагается и отъ сего уныніе и страхъ во всѣхъ приверженныхъ къ намъ князьяхъ и во всемъ народѣ и я весьма опасаюсь нехорошихъ слѣдствій, хотя и достаточно силенъ ихъ всѣ возбранить, но чтобъ отвѣтъ на меня частію не могъ и для своего лучшее по мнѣнію моему, средство есть, чтобъ всю Багратіоновскую фамилію отсюда вывести, а доколѣ оная здѣсь будетъ, безпорядкамъ не будетъ конца. Сейчасъ получилъ я отъ маіора Алексѣева, Кабардинскаго полку, человѣка весьма расторопнаго и весьма умнаго письмо, кое при семъ прилагаю, и по оному тотъ же часъ далъ ему повелѣніе секретное всѣхъ означенныхъ арестовать и прислать ко мнѣ, учинивъ имъ допросъ. Не премину оный представить в. пр. Какъ сіе письмо писано ко мнѣ по дружбѣ и по просьбѣ моей, чтобъ онъ меня увѣдомлялъ, то я его и не представляю при рапортѣ; отъ подпол.-же, командира баталіона въ Кизикѣ стоящаго, я о семъ никакого увѣдомленія не имѣю, однако предписалъ ему взять мѣры осторожности, да и къ ген.-м. Гулякову о томъ же предписалъ. Въ отсутствіе мое княгиня Чавчавадзе доставила ген.-м. Тучкову письмо, писанное царевичемъ Давидомъ къ брату его, царевичу Іоанну, въ Петербургъ, отъ имени князя Нины Андрониковой, по написаніи коего принуждалъ князя Андроникова оное подписать, но сей долго не соглашался, наконецъ принужденъ былъ и какимъ-то образомъ оное отъ него выманивъ, отдалъ княгинѣ Чавчавадзе, а сія ген.-м. Тучкову; я оное здѣсь съ переводомъ в. пр. представить честь имѣю. Сверхъ сего, ея в. царица Дарія отдала мнѣ письмо распечатанное ею,—какимъ образомъ оно къ ней попалось, мнѣ то неизвѣстно,—къ находящемуся при царевичѣ Іоаннѣ дворянину Николаю, которое при семъ въ оригиналѣ съ переводомъ представить честь имѣю, изъ коего можете видѣть всѣ его злохищренія и притомъ приложена записка, что будто я причиной смерти сына царевича Баграта, [illegible] княгиню въ деревню; первое, что она у меня никогда не просилась, а второе, что я былъ въ походѣ, когда онъ скончался. Слѣдственно я въ семъ не знаю какъ быть виноватымъ; что-же онъ пишетъ, что деревни отымаю, то сіе дѣлаетъ Правительство, отбирая у тѣхъ, кому онъ раздалъ и возвращая тѣмъ, кои имѣютъ грамоты покойнаго царя. Сіе дѣлается по предписанію в. пр. Что я разорилъ Грузію, то вамъ извѣстно, что все вамъ доносили, а нынѣ только и стращаютъ весь народъ, который однако же, чтобъ не подпасть подъ прежнее иго молитъ Бога о здравіи и долгоденствіи. Г. И., но разглашаемые по временамъ слухи его весьма тревожатъ и держутъ въ недовѣрчивости. Die alte Zarin ist mir jetzt recht gunstlich, aber ich lasse sie nicht aus den Augen, nur die Tochter Frau von Muchran Batona macht viel Dummes Zeug und horcht gar nicht dem Befehle vom Правительства. Впрочемъ могу в. пр. донести, что со стороны Эривана, Ахалцыха и Имеретіи все, слава Богу, теперь спокойно и кажется благопріятствуетъ. Лезгины немало шалятъ, что я думаю по вышеписаннымъ причинамъ и также по оплошности нашихъ войскъ, ибо моего полку подкрѣпленія, стоя тамъ семь мѣсяцевъ и раза съ три приходили партіи тысячь по четыре, онъ ихъ своими движеніями стращалъ однимъ, а малыя партіи и часто бивали, а нынѣ они часто даже и осмѣливаются дѣлать нападенія на табуны того баталіона, да и извѣстія я все имѣлъ невѣрныя, а нынѣ если-бъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتعلقون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

не малов[?] Алексѣевъ я-бъ не зналъ, что тамъ дѣлается. Весьма-бы хорошо было также осенью два эти мѣстечка — Джары и Белаканы разорить, ибо сии двѣ деревни суть скопища хищниковъ, а къ тому оныя издревле [illegible] принадлежали Грузіи; симъ средствомъ можно бы было Лезгинъ совсѣмъ загнать за горы. Въ объѣздъ мой границъ нашелъ я землю весьма хлѣбородную, скотоводство превеликое, воды прекрасныя и какъ мнѣ говорили, то рудники также немалую пользу принести могутъ, и видно, что напредъ сего народъ обитавшій жилъ весьма роскошно, ибо публичныя зданія, какъ-то церкви, мосты и проч. весьма великолѣпно и прочно сдѣланы и нѣкоторымъ считаютъ отъ 7 до 8 вѣковъ. Край отъ Казбека до Тифлиса нахожу я самымъ худшимъ. За симъ, представя в. пр. письма ко мнѣ присланныя съ прошеніемъ оныя вамъ вѣрнымъ образомъ доставить, смѣю доложить, что домъ вашъ принимается, ибо надѣюсь, что на сей недѣлѣ начнутъ рыть фундаментъ; но желалъ бы вамъ сердцемъ, чтобъ онъ могъ поспѣть къ пріѣзду вашему въ немъ, однакожъ сомнѣваюсь; а при томъ какъ я онаго скоро желаю, то если мое желаніе свершится, то можетъ быть и не успѣемъ. Арестованной дворянинъ Патредо (?), какъ изъ допроса его видно, ничѣмъ не виноватъ, какъ отъ малоумія пустымъ болтовствомъ; то я его выпустилъ, подтвердивъ ему впредь такъ не болтать, а быть осторожнѣе и безъ моего позволенія за границу не ѣздить, ибо симъ можетъ навлечь на себя подозрѣніе.

440. Тоже, отъ 14-го августа 1801 года.

Вчерашняго числа прибылъ обратно отъ Эриванскаго хана мой посланный князь Бараговъ, который привезъ мнѣ отъ него письмо, въ коемъ увѣдомляетъ меня, что по требованію моему онъ все выполнилъ, т. е. заарестованную мѣдь, везенную туда на продажу, освободилъ отъ онаго, да также и оставшихъ [illegible] 32 двора Памбакскихъ жителей, издавна бѣжавшихъ, выслалъ въ свои жилища, а словесно приказалъ мнѣ сказать, что онъ своимъ поведеніемъ заслужитъ милость Г. И., коего онъ желаетъ покровительства и на оное надѣется, но послать своего человѣка по причинѣ имѣющихся [illegible] залогъ у Баба-хана онъ опасается; но когда онъ точно будетъ увѣренъ, что Е. И. В. угодно будетъ его имѣть въ своемъ подданствѣ и покровительствѣ, то онъ ничего опасаться не будетъ. Ганджинскій Джевадъ-ханъ также прислалъ своего человѣка и словесно приказалъ мнѣ сказать, что какъ уже съ давнихъ временъ Ганджа и Грузія есть одно и какъ онъ увѣдомился, что Грузія теперь составляетъ часть Россіи, то и онъ надѣется, что отъ сего благополучія отвергнутъ не будетъ и потому проситъ меня, чтобъ я прислалъ къ нему одного чиновника, съ коимъ бы онъ могъ все свое предпріятіе мнѣ открыть и прислать своего человѣка для отправленія къ Высочайшему двору; а между тѣмъ, если мнѣ угодно, чтобъ я прислалъ одинъ баталіонъ занять крѣпость, коему онъ охотно ключи вручитъ. Я на сіе отвѣчалъ, что какъ я не есть главной, а имѣю надъ собою начальника въ особѣ в. пр., то всѣмъ мнѣ объявленномъ не премину донести; а чиновника къ нему отправилъ, дабы не упустить время. Касательно же Шерифъ-паши, то мнѣ кажется, что онъ ничто иное какъ обманщикъ, ибо увѣдомился, что Лезгинъ прогналъ и требуя въ чинимыхъ ему обидахъ сдѣлать удовлетвореніе, кое и сдѣлано, но самъ между тѣмъ отъ Лезгинъ покупаетъ плѣнныхъ и доднесь 200 чел. имѣетъ у себя на порціи, обѣщавъ ихъ всѣхъ выгнать. Изъ полученныхъ мною рапортовъ отъ подпол. Симоновича видно, что и Турки бываютъ въ Лезгинскихъ партіяхъ, ибо нѣсколько Лезгинъ взято въ плѣнъ съ Турецкими уборами. Лезгины шалятъ воровскими набѣгами, но имъ только удается противъ Мушкатерскихъ 2-хъ полковъ; егеря же и гренадеры по сихъ поръ Богомъ хранимы и, къ несчастію, на егерей и пробы не дѣлаютъ, хотя сіи находятся въ самыхъ опасныхъ мѣстахъ. Изъ донесеній отъ всѣхъ командъ при рапортѣ моемъ представляемыхъ в. пр. усмотрѣть изволите, и я не иначе какъ къ оплошности ихъ начальниковъ сіе приписать могу. Впрочемъ здѣсь все благополучно. Затѣвалось возмущеніе малое, но начинщики находятся у меня теперь подъ карауломъ и какъ я на Грузинскихъ судей много вѣры положить не могу, то нарядилъ судъ изъ двухъ баталіоновъ въ Тифлисѣ находящихся, въ коемъ самъ сѣлъ презусомъ, оныхъ изслѣдуя, в. пр. донести не премину.

441. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 25-го августа 1801 года, за № 414.

По полученнымъ мною извѣстіямъ узналъ я, что въ Кизикской провинціи нѣкоторыми чиновниками сдѣланъ заговоръ, чтобы отклониться отъ подданства Г. И. и сдѣлаться подобно какъ при царѣ Грузинскомъ Джары и Белаканы, кои были подвластны Грузіи, а нынѣ никому не принадлежатъ, и что заговорщики тѣ писали къ Лезгинамъ, чтобы они приходили къ нимъ и что вмѣстѣ Россійскія войска выгонятъ и сдѣлаются свободными.—Предписалъ Ка-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قال : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

бардинскаго Мушкатерскаго полка майору Алексѣеву ихъ арестовать и препроводить ко мнѣ, а здѣсь приказалъ ихъ изслѣдовать.

442. Отношеніе ген.-м. Лазарева въ Грузинское правительство, отъ 20-го сентября 1801 года, за № 370.

Какъ въ Ахалцихѣ свирѣпствуетъ моровая язва и настоитъ опасность, то предлагаю почтенному правительству Грузинскому, учредивъ по дорогѣ отъ Ахалциха, верстахъ въ шести отъ Сурама, карантинъ, приставить съ селеній близь Сурама лежащихъ 20 человѣкъ Грузинъ при надежномъ князѣ и приказать дѣлать надъ всѣми идущими и ѣдущими окуръ, отъ воинской же части будетъ также послана команда.

443. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 19-го ноября 1801 года, за № 481.

Какъ въ Ахалцихѣ свирѣпствуя моровая язва, нынѣ еще болѣе воспріяла свои силы, то я сдѣлалъ со стороны Ахалциха и Имеретіи нужныя предохраненія и учредилъ вездѣ караулы, дабы сія пагубная болѣзнь не могла вкрасться въ предѣлы Грузіи......

444. Предписаніе ген.-л Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 5-го декабря 1801 года, за № 2596. Георгіевскъ.

Въ отвѣтъ на рапортъ ко мнѣ в. пр. отъ 19-го минувшаго ноября за № 478 нахожу сказать, что поелику Е. И. В. не только не намѣренъ распространять настоящія границы областей Грузинскихъ, но и Высочайше повелѣваетъ удаляться отъ всякихъ на то покушеній, то в. пр. не извольте дѣлать приглашеній подданства, коего и Грузія не имѣетъ, тѣмъ паче Лезгинскимъ обществамъ, яко народу непостоянному; о наказаніи ихъ предоставить тому времени, какъ введется въ Грузіи добрый по Манифесту порядокъ и какъ мы тверже теперешняго тамъ себя поставимъ.

445. Тоже, отъ 5-го декабря 1801 года, за № 2599.

По рапортамъ в. пр. о свирѣпствующей въ Ахалцихѣ моровой язвѣ и о томъ, что живущіе на границѣ къ Турціи Грузины не престаютъ не наблюдать должной по сему осторожности, за всѣми вашими подтвержденіями, предписываю в. пр. оказывающихся наиболѣе въ томъ упорными брать въ Тифлисъ и предавать сужденію, какъ нарушителей общественнаго спокойствія, а кто явится упорнымъ изъ низкаго класса людей, таковыхъ, по точномъ изслѣдованіи вины ихъ, наказывать тѣлесно публично по Грузинскимъ обычаямъ, препоручая исполненіе сего тамошнимъ моуравамъ подъ надзоромъ нашего чиновника; поелику же иногда встрѣтится прямая нужда въ сношеніи съ Ахалцихомъ и Имеретіею по дѣламъ службы, то на сей конецъ и надобно учредить въ извѣстныхъ двухъ мѣстахъ тѣскіе карантины подъ надзираніемъ ближайшихъ къ онымъ нашихъ медицинскихъ чиновниковъ, кои бы могли окуривать депеши и отправлять ихъ въ надлежащія мѣста, а людей содержать въ карантинахъ надлежащее по карантиннымъ правиламъ время, и сіе по мнѣнію моему легко будетъ учинить вамъ, снесясь съ Грузинскимъ правительствомъ, яко о дѣлѣ народной безопасности касающемся.

446. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 7-го декабря 1801 года, за № 515.

На сихъ дняхъ полученъ мною отъ подпол. Симоновича рапортъ, что свирѣпствующее въ Ахалцихѣ моровое повѣтріе завезено уже и въ Имеретію, почему взяты по предписаніямъ моимъ со всѣхъ сторонъ надлежащія предосторожности, но по ненадежности на князей Грузинскихъ, живущихъ по границамъ, кои имѣютъ по древнимъ обыкновеніямъ свои караулы, съ большею трудностію и почти невозможно предохранить себя отъ ихъ охоты къ прибыли, чтобъ не были пропущаемы люди изъ мѣстъ, моровымъ повѣтріемъ одержимыхъ,—то предписалъ я подпол. Симоновичу отрядить по нѣскольку человѣкъ при надежныхъ начальникахъ изъ батальона ему ввѣреннаго въ мѣста болѣе проѣзжающими посѣщаемыя, но какъ нужно бы было дѣлать и частые разъѣзды, ибо стешки и дорожки, по которымъ украдкою проѣзжаютъ, здѣшнимъ гораздо болѣе извѣстны и потому проѣзжаютъ часто по таковымъ, дабы избѣгнуть караула, а козаковъ въ командѣ моей весьма теперь мало, то по сему предмету осмѣливаюсь доложить: не благоугодно-ли будетъ еще приказать добавить нѣсколько сотень, ежели уже цѣлаго полку невозможно.

447. Тоже, отъ 24-го декабря 1801 года, за № 535.

Подпол. Симоновичъ доноситъ, что въ бытность его въ Сурамѣ для осмотра нижнихъ чиновъ, кто

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشتغلون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض. فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشتغلون بالأعمال الظاهرة) يحصلونها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشتغلون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بما يقلع الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتجاوزوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق. (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) وهارباً من الهلاك (الهلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان. وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

служащихъ и неспособныхъ, явился у него вышедшій изъ Имеретіи въ Ваханъ, Сабидъ-паши чиновникъ Селимъ-ага, объявивъ ему, что по неотступной просьбѣ Ахалцихскаго Шерифъ-паши къ Имеретинскому царю Соломону о потребленіи вышеписаннаго Сабидъ-пашу, царь якобы не захотя гостепріимство свое употребить въ подлой предлогъ, взявъ Сабидъ-пашу въ свое покровительство, арестовалъ онаго съ семью его человѣками въ Кварисцихѣ, въ провинціи Рачи, пропустя слухъ, что сей паша пробрался въ Россію. Вышеозначенный же Селимъ-ага проситъ у меня позволенія,—видно что съ согласія царя Соломона, чтобъ взять одного Россійскаго чиновника и вывесть Сабидъ-пашу съ его людьми въ Грузію, въ покровительство Россіи.

Оной подпол. Симоновичъ доноситъ, что моровое повѣтріе, простираясь въ предѣлахъ Турціи вдоль границъ Карталиніи въ Ахалцихѣ, Ацхури, Оцхорѣ, Аспиндзѣ и въ прочихъ мѣстахъ и хотя князь Семенъ Абашидзе частыми своими письмами кап. Бартенева о противномъ твердо и увѣрялъ, но оное уже вкралось въ границы Имеретіи, въ деревни Хони и Хараскури (?), о чемъ посланной отъ умершаго подпол. Симоновича изъ Сурама въ Имеретію конфидентъ возвратясь объявилъ, что точно въ тѣхъ мѣстахъ моровое повѣтріе свирѣпствуетъ и самомощнія владѣльцы говорятъ, что единое средство выгнать Русскихъ изъ Грузіи есть сообщеніе чумы, а къ тому же неблагонамѣренные къ Россіи Грузинскіе князья пропускаютъ слухи, что Персидскій Баба-ханъ марш. сюда съ многочисленною арміею, а Русскіе идутъ назадъ, для чего якобы и провіантъ отправленъ на Казбекскую дорогу. По какимъ обстоятельствамъ, въ разсужденіи заразы не надѣясь на князей Абашидзе, какъ имѣющихъ большую связь съ Имеретіею, предписалъ кап. Бартеневу, для обращенія всѣхъ ѣдущихъ въ Грузію, гдѣ коммуникація съ Турціею и Имеретіею, отправить воинскую команду, какъ равно и въ прочія нужнѣйшія мѣста, подтвердя о семъ и всѣмъ пограничнымъ князьямъ и дворянамъ.

448. Свѣдѣнія о Грузіи 1801 года*).

До временъ раздѣленія Грузіи на три царства и на пять владѣтельствъ царь Грузинскій имѣлъ довольно силъ къ отраженію покушеній непріятельскихъ одними собственными своими войсками; иногда же Грузія, въ разсужденіи дружескаго союза, бывала вспомоществуема войсками Турецкими и Персидскими числомъ до 80,000 и меньше сего; но и сама также подавала имъ помощь своими войсками, въ случаѣ ихъ надобности.

Нынѣ Грузія безъ помощи Россіи не имѣетъ довольныхъ силъ къ отраженію впаденій войскъ Турецкихъ и Персидскихъ; покойный царь Ираклій II силою своею два раза побѣдилъ Персидскаго владѣтеля за границами Грузинскими и наложивъ подать на хановъ Гандженскаго, Эриванскаго и Нахичеванскаго. Что же касается до Дагестанскихъ войскъ, то когда они дѣлали явныя нападенія на Грузію, бывали многожды побѣждаемы собственною Грузинскою силою, которая достаточна и теперь къ отраженію нападеній Дагестанскихъ, а что Грузія чувствуетъ удары отъ Лезгиновъ, то сіе случается отъ хищническихъ и воровскихъ ихъ нападеній, коихъ часто Грузія наказывала жестоко, когда только могла узнавать.

До истребленія царственной фамиліи Сефіевъ Грузія имѣла слѣдующія обязательства. Персидскій государь имѣлъ власть выбирать въ Грузинскіе цари по произволу своему кого либо изъ Багратіоновъ; царь и знатные князья получали приличное жалованье отъ шаха ежегодно; имѣли отъ него пожалованныя имѣнія въ Персіи, коихъ доходы доставляемы были имъ каждый годъ въ Грузію и всякій годъ царь и знатные князья получали отъ шаха подарки, а Грузинскій царь отдавалъ ему въ теченіе семи лѣтъ однажды семь плѣнныхъ мальчиковъ и дѣвицъ; въ Тифлисской крѣпости были войска Персидскія для сбереженія оной. Когда овладѣли Грузіею Турки, тогда сіи установленія были отъ нихъ перемѣнены и учреждены новые порядки, служащіе къ намѣренію такому, дабы Грузію обратить въ магометанскій законъ; а когда Шахъ-Надиръ выгналъ изъ Грузіи Турковъ, призналъ царемъ Карталинскимъ и Кахетинскимъ Александра Багратіона; по немъ Карталинское царство дано дядѣ его Теймуразу, который по позволенію шаха и коронованъ въ Мцхетѣ, а Кахетинское царство отдано сыну его Ираклію II-му. Шахъ-Надиръ ввелъ опять порядки Персидскіе, изъ доходовъ Грузинскихъ получали приличное число жалованья цари, знатные князья и чиновники; были отъ шаха собраны войска Грузинскія для сбереженія Грузіи, коимъ также изъ доходовъ Грузинскихъ отпускалось жалованье, а недостатокъ былъ пополняемъ изъ собственной казны шаха; а какъ въ то время были частыя нападенія Лезгинцовъ на Грузію, то для сего каждый годъ

*) Свѣдѣнія эти составлены изъ отвѣтовъ, данныхъ на вопросы предложенные со стороны Главнокомандующаго Грузіею.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء التجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
(كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء يشيرون على المريض بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والمتعلمين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
أن القلب الذي خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

3,800 четв. государственныхъ, церковныхъ, княжескихъ и дворянскихъ крестьянъ и съ жительствующихъ въ городахъ сбора хлѣба и ячменя... обще его съ каждой семьи 3 сабы, т. е. 6 мѣръ, въ каковомъ сборѣ помѣщики и моурavы наблюдали порядокъ, смотря по состоянію каждаго, дабы недостатокъ одного былъ пополненъ другого, что все получивъ, есаулы отдавали нарочито при хлѣбныхъ амбарахъ назначенному. Когда царь отправлялся куда либо, то въ томъ мѣстѣ до прибытія его сбиралось для продовольствія царской свиты довольное число хлѣба, вина и скота. Всѣ вышеписанные сборы въ казну слѣдуютъ со всѣхъ вообще крестьянъ, а помѣщичьи и церковные крестьяне должны отдавать своимъ помѣщикамъ, кои пашутъ, со всякаго хлѣба шестую часть, а съ вина пятую часть; сверхъ сего обязаны разными работами по положенію каждаго мѣста. Два раза въ годъ, на праздники Пасхи и Рождества Христова, должны каждый, по состоянію, принесть своимъ помѣщикамъ подарокъ съѣстнаго, да также обязаны отдавать свадебное положеніе, т. е. когда помѣщикъ женится, бываетъ сборъ денежный или хлѣбный съ крестьянъ по состоянію каждаго; живельствующіе же въ городахъ помѣщичьи крестьяне платятъ своимъ помѣщикамъ женатые по 1 р., холостые по 60 коп., и приносятъ 2 раза въ годъ подарокъ и отдаютъ свадебное положеніе.

449. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 3-го января 1802 года, за № 35.

На рапорты ко мнѣ в. пр. за №№ 529, 530 и 533 въ резолюцію предлагаю:

1) Къ Шамшадильцамъ послать надежнаго чеповѣка утвердить ихъ въ мысляхъ, что поелику провинція сія по принятію Грузіи въ непосредственное Высочайшее управленіе Е. И. В. найдена принадлежащею къ областямъ царства Грузинскаго, то никакіе посторонніе замыслы на предпріятія не могутъ обратить ее въ чужія руки, и чтобъ они, бывъ въ сіе въ полной вѣрѣ, повиновались предписаніямъ и постановленіямъ своего начальства, иначе признаны будутъ за ослушниковъ.

2) Непокорныхъ законной власти Осетинъ привести къ семъ силою оружія, только съ наблюденіемъ всемѣрной осторожности, и чтобы сіе произошло болѣе кроткимъ образомъ, нежели кровопролитіемъ, почему дѣло сіе препоручить благонадежному офицеру и снабдить его подробнымъ наставленіемъ для осторожности

3) Въ разсужденіи принятія должныхъ мѣръ къ недопущенію въ Грузію заразы писано уже прежде къ вамъ, а теперь остается мнѣ подтвердить вамъ, чтобы для наблюденія за военными командами, поставленными въ извѣстныхъ пунктахъ для прекращенія пути въ Грузію изъ Имеретіи и Ахалциха, посылали чаще исправнѣйшаго чиновника, который бы дѣлалъ постамъ тѣмъ ревизію и приказывалъ имъ соблюдать всевѣрную осторожность.

4) Относительно Сабидъ-паши надобно прежде достовѣрно узнать, въ какомъ онъ положеніи у Турецкаго двора, и ежели онъ не преступникъ, то советовать ему искать безопасности своей у другихъ ближайшихъ Турецкихъ пашей, какъ-то въ Синопѣ и въ Анапѣ, и дать ему примѣтить при томъ, что въ Грузіи держать его, безъ особаго Высочайшаго повелѣнія, не можно.

450. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го января 1802 года.

Почтеннѣйшее письмо в. пр. имѣлъ честь получить. Повелѣнія ваши касательно осторожности всѣ въ точности выполняются неупустительно, какъ по письменнымъ, такъ и по словеснымъ в. пр. повелѣніямъ. Касательно извѣстія о Персіянахъ, то еще и сего числа при рапортѣ моемъ представленъ переводъ съ письма, полученнаго здѣшнимъ мѣдныхъ заводовъ откупщикомъ, на Греческомъ языкѣ. Правда, в. пр., что они дѣлаютъ планы и стращаютъ, но противъ побѣдоносныхъ войскъ Г. И. востать и удержаться не могутъ и, конечно, подвергаютъ себя потерянію нѣсколькихъ провинцій и почувствуютъ свою дерзость сильнымъ наказаніемъ. Но при всемъ томъ, мыслятъ такъ дерзко, что они немало могутъ сдѣлать большой вредъ, будучи подстрекаемы всей какъ здѣсь пребывающей, такъ и отсутствующей царской фамиліей и многими князьями, изъ одной вѣтрености, а не то чтобы они болѣе были преданы Персіянамъ, но единственно изъ любви къ перемѣнѣ и въ такомъ случаѣ не опасность отъ безпокойства войскамъ и длинные переходы могутъ быть затруднительны; а присовокупя къ сему разглашеніе, намъ извѣстно, что съ одной стороны хищные Лезгины, подкрѣпляемые Шемахинскимъ и Шушинскимъ ханами и Аварскимъ, съ другой стороны Баба-ханъ съ частію Персидскихъ войскъ, съ третьей всѣ войска Персидскія съ Эриванскимъ, съ четвертой бунтующій противъ султана Ахалцихскій Шерифъ-паша въ согласіи съ Имеретинскимъ царемъ и съ царевичами, въ Имеретіи

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

находящимися, кои имѣютъ явное согласіе съ здѣш[illegible] ними и съ царицами, — хотя и показываютъ между собой видъ недовольный другъ на друга [illegible] точно извѣстно, что имѣютъ тайныя соглашенія и въ [illegible] случаѣ воспользуются и Грузинскіе Осетинцы дѣлать раззоренія, а подъ ихъ слѣдъ и нѣкоторые Грузины, а [illegible] сему должны [illegible] быть [illegible] разграблены, либо безпрестанно въ движеніи, — одно, что можетъ быть [illegible] предпріятій сихъ безумныхъ. Впрочемъ я увѣренъ, что они за свои безразсудныя предпріятія получатъ должное наказаніе. Касательно ласкъ, кои мнѣ ея в. царица Дарія оказываетъ, то правда, что она ко мнѣ очень милостива, но я ея милости не иначе употребляю, какъ единственно плачу за ея учтивость, а къ тому еще, что какъ она въ самомъ совершенствѣ знаетъ науку Персидской политики (т. е. обманъ) и притомъ почтена отъ всѣхъ окрестныхъ хановъ, то дабы не могла еще болѣе сдѣлать зла, я ей оказываю таковое почтеніе, а между тѣмъ не упущаю ни одного ея шагу изъ вида и чрезъ то получилъ ея политичную довѣренность.—Ея в. царица Марія не что иное, какъ злая женщина, которая, видя, что уже никто не можетъ зла мнѣ сдѣлать, то выдумывая уже разныя неистовствы, дабы меня замарать, в. пр. донесла. Я, выполняя волю вашу на всѣ пункты опроверженія при особомъ письмѣ в. пр. представить честь имѣлъ сего числа. Ея доносъ такъ низокъ, что я по образу мною полученнаго воспитанія не только приказать такихъ злодѣйствъ, но даже и выдумать не могу. Впрочемъ изъ представленныхъ при моемъ оправданіи бумагъ ясно истина видна будетъ, а всего болѣе когда в. пр. сюда прибыть изволите. Ея претензіи удовлетворить не [illegible] мои, а ей хочется имѣть царство для Михаила и быть [illegible] той-же силѣ грабить и разорять [illegible] ихъ подданныхъ, какъ прежде сіе дѣлала. Доказательство одно въ Правительствѣ было производимо дѣло, по коему истецъ просилъ на отвѣтчика, что съ него на подарки беретъ лишнія деньги, почему нельзя было иначе вывесть наружу, какъ спросить у тѣхъ, кто получилъ; между прочимъ и ее имя было внесено, что она получила десять червонныхъ. Я [illegible] противился къ ней послать съ вопросомъ о истинѣ, но судьи на семъ настояли и она не постыдилась подписать своею рукою и приложить печать, что она за сіе дѣло получила только пять червонныхъ; а дѣло такое, что отнято имѣніе у самаго бѣднѣйшаго человѣка и отдано другому, весьма богатому, то изъ сего и посудите в. пр. о величествѣ ея духа; она не знаетъ можетъ быть, что

[illegible] насъ есть правосудіе и мы [illegible] стьемъ имѣть способы на оправданіе и получаемъ наказанія [illegible] такъ, какъ здѣсь до сихъ поръ было и какъ царско[illegible] ществовало что на кого донесутъ, не изыскавъ истины [illegible] вольности, а иногда жизни, а ея претензія—все то [illegible] должно принадлежать ей, отцу и дѣтямъ ея. На всѣ же ея доносы я могу предъ в. пр., судьями и Государемъ отвѣчать, а Правительство поступаетъ по предписаніямъ вашимъ, по законамъ царя Вахтанга и сущей справедливости. Слѣдственно кажется мнѣ, что я опасаться не иначе чего могу, какъ единственно злобы ея в., противъ коей моя защита—правосудіе В. И. В. и ваше. Чего же мнѣ опасаться должно? Дружба, пристрастіе и лихоимство никогда не были въ дѣлахъ мною произведенныхъ моими пружинами, но если, можетъ, иногда сдѣлана какая ошибка, то можетъ быть отъ неразумѣнія языка или непорядочнаго выразумѣнія дѣла, въ чемъ [illegible] васъ, не такъ какъ у начальника, но какъ у милостивца, буде вы изволите прибыть и усмотрите дѣла въ порядкѣ и народъ, исключая царской фамиліи, довольными, какое тогда должна мнѣ царица сдѣлать удовлетвореніе за сдѣланный доносъ, поносящій мою честь и все то, что я старался въ теченіи 25 лѣтняго служенія заслужить. Я не знаю ничего такого, чѣмъ бы она могла меня удовлетворить, [illegible] она полагаетъ, что обидѣть меня равно, какъ бы она обидѣла своего князя, который быль бы только доволенъ одними кровавыми деньгами за безчестіе, а назвать измѣнникомъ Русскаго,—такъ сего никакими сокровищами она заплатить не можетъ, [illegible] она меня зарѣзала. Судьямъ я также объявилъ приказаніе ваше, но и они съ такими-же чувствами приняли сіе, ибо, не бывъ винны и не зная за собою никакого преступленія, весьма больно имѣть огорченіе для чувствительныхъ людей.

Я весьма сожалѣю, что ложное письмо ея в. вамъ надѣлало столько безпокойства, но чистосердечно в. [illegible] доносу, что какъ изволите сюда прибыть, то сами ясно усмотрите, сколь злоба ея далеко простирается не на меня на одного, но вообще на всѣхъ Р[illegible]скихъ, и я здѣсь [illegible] увѣрить, что болѣе за выполненіе, нежели за невыполненіе ея претензіи я могу получать отъ в. пр. неудовольствіе. Кромѣ всѣхъ [illegible] доказательствъ и сіе достаточно сильно, что по кончинѣ царской всѣ печати она имѣла у себя, что у ней

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم في وقته الخاص (والإسهال) بحسب اختلاف أمزجة البلاد بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية) على تصحيفها (من الأطباء) الذين يطوفون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد إزالة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والتطهير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يسلك بهم الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) التنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

есть одна грамота, писанная женской рукой, а сверхъ того царевичъ Давидъ разсказывалъ разъ въ компаніи, что когда онъ, царевичъ, возжамѣрился переломать печати покойнаго царя, то ея отецъ ему давалъ 1000 рублей, дабы еще сутки сего не выполнять, и когда царевичи Давидъ, Іоаннъ и я пришли сіе выполнить, то царица просила, дабы еще сутки остановить и потомъ, когда не согласились, царевичъ Михаилъ ихъ нужно носить и чрезъ часъ принесть. Что все сіе значить должно?

Касательно счетовъ, то какіе мнѣ поданы отъ сердаря салтхуцеса князя Орбеліани при семъ в. пр. представить честь имѣю. Дѣятельность по сей матеріи здѣшнихъ господъ начальниковъ уже вамъ довольно извѣстна, и потому скорѣе сего выполнить не можно было. До 1-го января нѣкоторые пенсіями уже удовлетворены, тоесть самые бѣднѣйшіе, а другимъ также слѣдуетъ еще отдать, но съ 1-го января, исключая царицъ и царевича Давида, тѣ всѣ весьма бѣдны и потому имъ жить нечѣмъ будетъ, ибо и при царѣ, какъ сказываютъ, они удѣловъ не имѣли, а довольствовались изъ сборовъ казенныхъ.

Хлѣбъ и вино и подобныя подати собираются и надѣюсь, что къ пріѣзду в. пр. всѣ собраны будутъ и внесены въ приходъ; изъ подносимой при семъ вѣдомости и рапорта Правительства в. пр. ясно усмотрѣть изволите, что по матеріи откуповъ казнѣ сдѣлано приращеніе, если вы оное утвердить изволите; за откупъ таможенный давали и болѣе, но брали оный Персидскіе купцы и потому, какъ сіе не можно быть вѣрно, то я ихъ къ торгу припустить не осмѣлился. Прошлаго года всѣ сіи статьи, означенныя въ вѣдомости, были на откупу за 24,620 р. 10 к., а нынѣшній годъ послѣднія цѣны 32,670 р. 33 к., слѣдственно превозвышаютъ 8,050 р. 23 к. с.; табакъ же и вино еще не отданы, потому что цѣны противъ прошлаго года унизились, по причинѣ, что табакъ Русскіе покупаютъ безъ пошлинъ, а вина нынѣшній годъ урожаю не было. Сергѣю Алексѣевичу (Тучкову) касательно построенія присутственныхъ мѣстъ я говорилъ и онъ хотѣлъ самъ о семъ в. пр. донести; но наше общее мнѣніе есть то, что для присутственныхъ мѣстъ достаточно можно найти домовъ, а не лучше ли будетъ первымъ начать казармами, что какъ для спокойствія обывателей и солдатъ, такъ и для безопасности отъ какихъ нибудь глупыхъ покушеній въ квартирахъ и для здоровья всѣхъ вообще гораздо полезнѣе быть можетъ; за одно лѣто всѣ присутственныя мѣста и поспѣть не могутъ, а будетъ казармы, то войска могутъ быть въ лагерѣ, а квартиръ какъ для присутственныхъ мѣстъ, такъ для судей и проч. довольно будетъ, а дома для квартиръ или для квартированія въ Тифлисѣ войскамъ весьма тѣсны по причинѣ страшныхъ просьбъ отъ царской фамиліи.

Къ царевичу Давиду я на сихъ дняхъ назвался обѣдать, дабы какъ нибудь узнать его мысли объ отъѣздѣ въ Петербургъ; мы были съ Сергѣемъ Алексѣевичемъ, но сколько замѣтить могли, онъ сего желанія никакъ не имѣетъ, а напротивъ говорилъ, что онъ намѣренъ послать прошеніе въ отставку и ѣхать путешествовать по разнымъ Азіятскимъ городамъ, кои онъ мнѣ называлъ. Мы ему совѣтовали лучше, ежели имѣетъ охоту къ путешествіямъ, то ѣхать чрезъ Петербургъ въ Европейскія земли, но кажется онъ къ сему не очень склоненъ.

Въ разсужденіи фуражныхъ пріемовъ, то мы съ Сергѣемъ Алексѣевичемъ на наши полки точно принимаемъ натурою, потому что мы сѣна для полковъ совсѣмъ не косили, а для артелей хотя и накошено, но такъ мало, что они теперь уже покупаютъ мякину и лошадей кормятъ, а офицеры многіе своихъ распродали, что фуражъ очень дорогъ. Я не косилъ по причинѣ, что баталіонъ былъ въ самое сѣнокосное время, съ 1-го іюля по 6-е августа, въ походѣ, а второй баталіонъ, Душетскія роты всѣ находились на постахъ, а въ Шихетіи рота безпрестанно въ движеніи; въ Памбакахъ рота также въ разсужденіи опасности не могла болѣе накосить, какъ для артелей, то что на лагерномъ мѣстѣ было корма лошадей и лѣтомъ травой у коновязей; и потому я нигдѣ не могъ заготовить ... взять по назначенной цѣнѣ мнѣ не можно, ибо въ Тифлисѣ совсѣмъ сѣна нѣтъ. При покойномъ царѣ прошлаго года взяли по 15 к., но онъ отправилъ лошадей нашихъ по деревнямъ на свой отчетъ и приказалъ деревнямъ доставлять фуражъ, а по 15 к. брать; нынѣ же я сего сдѣлать не отважился, да и прошлый годъ симъ весьма мужики были отягощены. Касательно же за что по поданнымъ мнѣ вѣдомостямъ отъ провіантмейстера, никогда цѣна онаго не возвышалась до пяти рублей, но хотя и дорогъ здѣсь овесъ, однако я по положенной в. пр. цѣнѣ взять согласенъ.

О причинѣ двухъ полкахъ я неизвѣстенъ, но изъ рапортовъ также усматриваю, что у нихъ лошади на сѣнокосѣ пропадали. Ясное доказательство, что здѣсь кормить лошадей нечѣмъ — есть то, что я собственныхъ своихъ лошадей отправилъ въ Кизикъ на прокормъ; однако и тамъ покупаютъ сѣно для нихъ по абазу сенъ, что дѣлаетъ 34 коп.

По экспедиціи маіора Алексѣева точно изслѣ-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن. وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء يشيرون على المرضى بالأبعد وإصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعلمين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

довано и Лезгинская партіи неоднократно покушаются и доднесь ворваться въ границы, но важнаго ничего не могутъ сдѣлать отъ осторожности; онъ же штабъ-офицеръ весьма достойный и разумѣющій свою должность, то въ семъ дѣлѣ могу въ … увѣрить, что его поступокъ весьма удаленъ отъ поступка маіора Аналова. Разъ уже грубо не меня [illegible] но, то не мудрено, чтобъ еще чего не выдумали,— … сіе не долго. Въ … производите писать, что эта исторія даже въ Пруссіи, Цесаріи и Швеціи уже извѣстна, то я весьма жалѣю, но не думаю, чтобъ чрезъ то могъ получить какое нибудь неудовольствіе, коль скоро истина откроется, а между шутокъ осмѣлюсь вамъ доложить, что всякій чѣмъ нибудь прославляется; мой жребій былъ, чтобъ мое имя сдѣлалось извѣстно чрезъ ложь такую грубую; такъ судьбою опредѣлено,—уже помочь не можно. Но только то донесу, что и похожаго не было, нѣтъ и, думаю, не будетъ, какъ вся эта исторія выдумана.

451. Тоже, отъ 12-го февраля 1802 года.

По извѣстіямъ, полученнымъ изъ Имеретіи объ отправленномъ одномъ служителѣ царевича Александра съ письмами къ многимъ здѣшнимъ князьямъ, окрестнымъ ханамъ и народамъ, взялъ я должную осторожность онаго перехватить, но вмѣсто его попался другой со многими письмами. Между прочими было одно къ царевичу Давиду отъ Александра, по содержанію ничего не значущее, ибо онъ [illegible] только о своемъ здоровьѣ, увѣряетъ его въ дружбѣ и проситъ частаго увѣдомленія объ его обстоятельствахъ, но замѣчательно то, что сходно съ пунктами начертанными мыслей царевича Давида. Въ 3-мъ онъ говоритъ, что если Русскіе помогать не будутъ, то помирится съ непріятелями. Сіе уже довольно и здѣсь замѣчено, что онъ съ царицей Даріей и Вахтангомъ весьма подъ рукой дружны и имѣютъ ночныя свиданія. Въ письмѣ къ царицѣ Даріи ничего замѣчательнаго нѣтъ; онъ проситъ у нее коней къ … и лошади, изъ прочихъ же замѣчено, что многіе здѣсь есть съ нимъ согласные, за которыми я имѣю большой надсмотръ. Изъ рапорта … подпол. Симоновича при … моихъ представляемыхъ, в. пр. усмотрѣть изволите, что царевичи, въ Имеретіи находящіеся, также имѣютъ большое вліяніе въ волненіи Осетинцовъ, почему и отрядилъ я баталіонъ подпол. Симоновича, за оставленіемъ при мѣстахъ расположенія приличныхъ командъ, роту егерей изъ Карели, да двѣ роты своего баталіона—для приведенія ихъ въ повиновеніе; поручилъ произвесть сіе … вичу, предписавъ елико возможно удаляться отъ кровопролитія.

Бывшій въ Имеретіи здѣшній лекарь Татула по просьбѣ царя былъ мною къ нему отправленъ, на сихъ дняхъ возвратился и послѣ множества комплиментовъ отъ царя и царицы, … за донесъ мнѣ, что царевичъ Александръ приказалъ мнѣ сказать, что доколѣ не будетъ въ Грузіи царя изъ его роду, то его нога не будетъ въ Грузіи,— выраженія, изъявляющія его вѣтреность и непокорность. Здѣсь пронесся было слухъ, что Имеретинскій царь, находясь въ походѣ противъ Дадіана, убитъ и маленькій царевичъ, въ заточеніи находящійся, возведенъ на царство. Но сіе несправедливо. и я выдумателей таковыхъ новостей, отыскавъ, продержалъ съ недѣлю на хлѣбѣ и водѣ.

На сихъ дняхъ сказали мнѣ, что на мѣсто одного умершаго архіерея, первенствующаго въ Карталиніи, патріархъ намѣревается поставить Цилканскаго архіерея, который, какъ сказываютъ, говорилъ, прося у царицы Даріи и царевича Вахтанга сего мѣста, что какъ въ Манифестѣ сказано, духовенство должно первое учинить присягу, то если онъ сіе мѣсто получитъ, ни онъ не присягнетъ и никого къ оной не допуститъ. Я сіе узнавъ, ѣздилъ къ патріарху и спросилъ, правда ли мною слышанное. Онъ мнѣ сказалъ, что многіе его о семъ просили, но онъ безъ Государя никого опредѣлить не можетъ и потому и его не опредѣлитъ, а донесетъ о томъ въ Синодъ. Изъ всѣхъ царевичей болѣе доволенъ … имъ награжденіемъ онъ и оттого сталъ гораздо прилежнѣе въ царскіе дни служить молебны и правда, что ни въ какія интриги не вмѣшивается; Царевичъ Вахтангъ своимъ орденомъ былъ бы доволенъ, но ошибка въ Рескриптѣ его съ ума сводитъ и онъ намѣревается просить у Государя выполненія ошибки. . . . . .

По повелѣнію в. пр. Правительство выбрало въ нацвалы весьма достойнаго человѣка, о коемъ сего числа в. пр. и рапортъ отправленъ; но здѣшніе молаки симъ выборомъ весьма недовольны и просили меня два раза выборъ сей остановить и выбрать другаго или оставить прежняго, но причина тому, что сей новый весьма строгъ, а къ тому же наблюдаетъ, чтобъ никогда не было въ городѣ дороговизны и злоупотребительныхъ перекуповъ, что старый за взятки позволялъ, а нынѣ, имѣя уже надъ сей частью и начальство, конечно, до сего не допуститъ, то показываютъ сіе весьма непріятно; да и при царяхъ, какъ моуравъ-бэги объявляютъ, никогда вы-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة
فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا
للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها
على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم يجر
ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة
في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود والأرض
إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويحتالون على الناس بجهلهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع بهم فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركيبه (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
يتجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

боръ въ нацвалы имъ предоставленъ не былъ. Сей же человѣкъ — тотъ самый, который мнѣ всѣ вѣсти справедливыя изъ Персіи приноситъ, имѣя тамъ свой торгъ, то о семъ нужнымъ почелъ в пр. просить объ утвержденіи по представленію Правительства, какъ человѣка, дѣйствительно по теперешнимъ обстоятельствамъ нужнаго.

452. Тожъ, отъ 17-го февраля 1802 года.

Какъ уже теперь все касательно Грузіи пришло къ концу и ожидается только одно выполненіе постановленнаго, то тѣмъ больше царская фамилія даетъ себѣ волю работать въ умахъ малопросвѣщенныхъ здѣшнихъ обитателей разными способами.

Царица Дарія, имѣя большое вліяніе надъ всѣми умами по прежнему своему правленію, всей машиной управляетъ и вездѣ обѣщаетъ милости, проситъ помощи какъ внутри, такъ и снаружи царства. Хотя всѣ предосторожности взяты, чтобъ таковыя письма или посыльщики не могли проѣзжать, но какъ имъ извѣстны всѣ дороги, то никакъ за симъ усмотрѣть не можно. Царевичъ Вахтангъ, живучи здѣсь, весьма часто приглашаетъ къ себѣ на пиры Грузинскихъ князей и старается ихъ привлечь на свою сторону, разглашая, что когда будетъ Русская губернія, то съ нее будутъ брать подушныя, рекрутъ и тому подобныя подати, сверхъ обыкновенныхъ податей, и тѣмъ старается привлекать къ своей сторонѣ, дѣлая сіе тайно, явно же говоритъ, что ихъ домъ разорился отъ несогласія и что нужно быть всѣмъ согласнымъ, дабы получить милость великаго Государя. Царевичъ Давидъ хотя показываетъ большое желаніе въ апрѣлѣ ѣхать въ Петербургъ, но между тѣмъ работаетъ съ прочими союзно къ возстановленію здѣсь царства и царя изъ фамиліи Багратіоновъ. Царица Марія съ своей стороны, не бывъ приглашаема въ ихъ сообщество, старается елико возможно огорчать приверженныхъ къ намъ, дѣлая меня во всемъ инструментомъ князей — тѣмъ, что подаетъ на нихъ просьбы, а обывателей городскихъ стѣсненіемъ квартиръ, испрашивая освобожденія ей усердствующихъ и служащихъ, коихъ, къ несчастію, весьма много, ибо всѣ маленькіе царевичи имѣютъ свой дворъ каждый, а у ихъ прислужниковъ пропасть родственниковъ и такимъ образомъ всѣ стараются, чтобъ возстановить противъ Россійскихъ, хотя, къ счастію, можно сказать, что въ семъ весьма мало успѣваютъ въ черни; но нѣкоторые князья, коихъ умъ только въ однихъ глазахъ, бываютъ съ ними въ согласіи, а особливо со времени полученныхъ орденовъ.

Эриванскій ханъ, къ коему по случаю заарестованнаго въ Эривани Грузинскаго мѣднаго каравана я посылалъ, сверхъ писемъ, представленныхъ при рапортахъ моихъ, сего числа въ переводахъ, чрезъ своего адъютанта, присланнаго съ сими письмами, приказалъ мнѣ сказать, что онъ почитаетъ свое ханство составляющее часть Грузіи, то увѣряетъ меня, что зная теперь, что Грузія въ подданствѣ Г. И. онъ и себя полагаетъ также подданнымъ и потому, какъ здѣсь управляю въ отсутствіе ваше, то долгомъ поставляетъ донести, что отъ Александра царевича изъ Имеретіи пріѣхалъ человѣкъ съ письмами къ Баба-хану, и письма за печатьми царицы Даріи, царевичей Юлона, Вахтанга, Александра, Парнаоза и Давида, просящихъ защиты, покровительства и войскъ, и буде я прикажу, то онъ на возвратномъ пути сего посланнаго всѣ отвѣты отберетъ и ко мнѣ доставитъ. Патріархъ Эчміадзинскій также мнѣ о семъ далъ знать, а сверхъ того ханъ объявилъ, что Шушинскій и Ганджинскій ханы въ согласіи съ царевичами, а также Ахалцихскій бунтующій паша. Свѣдѣнія всѣ одинаки со всѣхъ сторонъ и потому судить, должны быть справедливы; также ханъ обѣщается платить обыкновенныя пошлины, какія онъ плачивалъ Грузинскимъ царямъ съ товаровъ Грузинскихъ; въ пользу купцовъ сложилъ съ каждаго вьюка пошлины по два рубля и желаетъ отправить къ Высочайшему двору своего чиновника. — Осетинцы, подданные Грузіи, будучи подкрѣпляемы царевичемъ Юлономъ, что онъ имъ дастъ помощь, дѣлаютъ большія неистовства и даже умертвили своего князя Мачабели, — то я, вслѣдствіе повелѣнія в пр. отрядилъ подпол. Симоновича ихъ усмирить. Царевичъ Вахтангъ уговорилъ многихъ князей, что до присяги они бы просили у в. имп. слова и когда оное дано будетъ, то съ (одни говорятъ) объявили, что они желаютъ царя изъ Багратіонова рода, (другіе же) было просить, чтобъ не было никакихъ податей, ни рекрутъ; но всѣ тѣ, которые нѣкоторымъ образомъ понимаютъ важность таковаго требованія, отреклись оное выполнить, а нѣкоторые, у коихъ, какъ я выше сказалъ, умъ въ глазахъ, на сіе согласны.

При выборѣ въ нацвалы также обнаружилась ихъ непокорность: выбранъ Правительствомъ препочтеннѣйшій человѣкъ изъ всѣхъ мокалаковъ, кому за три мѣсяца они сами дали аттестатъ, что онъ весьма хорошъ; но такъ какъ онъ строгъ, то и не пожелали его имѣть нацваломъ, а какъ до утвер-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشتغلون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتجاوزوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق: (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) النافعة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) وهاربا من هلاك الأبد (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

жденія в. пр. ему препоручена должность, то мока[illegible] лаки и стали дѣлать сходбища, разныя требованія отъ меня, чтобъ я его отмѣнилъ, но сходбища я съ своими ординарцами разогналъ и строго запретилъ имъ [illegible] тѣхъ, кои ко мнѣ приходили депутатами, объявилъ, что если они еще осмѣлятся дѣлать требованія незаконныя, то я поступлю съ ними какъ съ неповинующимися законной власти, но если они недовольны, просили бы [illegible] сего вышло, что князья смотрѣли, будетъ ли выполнено требованіе мокаловъ, и когда-бъ выполнилось, то и они намѣревались открыться, но теперь все утихло.

453. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 10-го марта 1802 года, за № 167.

На предписаніе в. пр. отъ 24-го февраля съ № 161, донести честь имѣю: конечно слухи о собраніи Персидскихъ войскъ на Грузію могутъ быть невѣрны, но по многимъ доказательствамъ, одно другимъ подтверждающимся, болѣе вѣрными нежели несправедливыми почтены быть должны, ибо не только слова, коими слухи о впаденіи войскъ Баба-хана въ Грузію со всѣхъ сторонъ подтверждаются, но многія письма, в. пр. много представленныя и теперь [illegible] переводами представляемыя, писанныя изъ Тегерана, яснымъ доказательствомъ служить могутъ, а къ тому же и предпріятія къ оборонѣ Эриванскаго хана, который, получая весьма частыя и справедливѣйшія отъ сына своего о всемъ происходящемъ въ Тегеранѣ извѣстія, подтверждающія въ самой точности донесенія мною в. пр. о намѣреніяхъ Баба-хана дѣлаемыя, старается елико можно укрѣплять крѣпость, заготовляя въ ней военные и съѣстные припасы, приславъ между тѣмъ ко мнѣ главнаго изъ чиновниковъ своихъ съ просьбами, въ рапортѣ моемъ съ № 162 в. пр. объясненными, увѣряютъ меня въ донесеніяхъ [illegible] конфидентовъ много получаемыхъ. Съ другой стороны отъѣздъ въ Персію царевича Александра, о коемъ слухи безпрестанно здѣсь носятся [illegible] рапортомъ подпол. Симоновича о полученныхъ имъ извѣстіяхъ подтверждаются, можетъ быть въ увѣреніе прежнихъ моихъ донесеній [illegible] ымъ доказательствомъ. Изъ всего здѣсь писаннаго в. пр. усмотрѣть изволите, что донесенія мои касательно впаденія въ Грузію войскъ Персидскихъ и о всѣхъ здѣшнихъ обстоятельствахъ основываются на самой справедливости, а что консулъ Скибиневскій, находясь ближе къ пребыванію Баба-хана, долженствуя быть извѣстенъ о предпріятіяхъ его, о томъ [illegible] не доносить, не могу дознать [illegible] прямой причины.

Касательно жъ достовѣрнаго узнанія о предметѣ прибытія въ Ахалцихъ Турецкихъ войскъ, то слухи о походѣ ихъ чрезъ конфидента моего изъ Имеретіи полученные подтверждаются, а предпріятія Шерифъ-паши къ оборонѣ, который по полученіи сихъ извѣстій, сверхъ того что укрѣпляется въ Ахалцихѣ и собираетъ войска свои, проситъ еще и Татаръ здѣшнихъ письмами своими о сдѣланіи ему вспоможенія, — доказываютъ, что войска Турецкія идутъ съ намѣреніемъ укротить бунтующаго Шерифъ-пашу. И всѣмъ начальникамъ Татаръ здѣшнихъ строжайше подтвердилъ елико можно наблюсти, чтобы изъ подчиненныхъ имъ Татаръ никто и ни подъ какимъ видомъ заграницу не отлучался, а письма, Татарами отъ Шерифъ-паши полученныя, старались бы представить ко мнѣ. Впрочемъ о узнаваніи о движеніяхъ у сосѣднихъ владѣльцевъ, дабы могъ я соображаться въ справедливости извѣстій мною получаемыхъ съ донесеніями, давно уже далъ я начальникамъ отдѣльныхъ частей повелѣнія, а теперь, по полученіи предписанія в. пр., оныя подтвердилъ. Всемѣрная же дисциплина и осторожность въ войскахъ всегда соблюдается.

О доставленіи мнѣ отвѣтныхъ писемъ, ожидающихся изъ Персіи къ царицѣ Даріи и прочимъ, просилъ я Эриванскаго хана съ отправленнымъ мною, прежде прибывшимъ сюда, чиновникомъ его, а между тѣмъ далъ предписанія мои о поимкѣ посланнаго царевичемъ Александромъ съ письмами, ежели буде онъ чрезъ Грузію поѣдетъ, воинскимъ начальникамъ; приказалъ также стараться о семъ и нѣкоторымъ приверженнымъ къ Россіи и находящимся на границахъ князьямъ Грузинскимъ, и буде получу въ семъ успѣхъ, в. пр. донести не премину. Царицѣ же Даріи и прочимъ — что тайныя намѣренія ихъ намъ извѣстны и что они симъ много потеряютъ, а ничего не выиграютъ, — постороннимъ образомъ дать знать постараюсь.

454. Извлеченіе изъ конфиденціальнаго письма ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го марта 1802 года.

[illegible] что какъ бы полкъ ни былъ выученъ и не выправленъ, но имѣя мундиры всѣ въ заплаткахъ, какъ цыганскій [illegible], а некоторые пощеголеватѣе хотя и сдѣлали для себя по достатку мундиры, другіе же половину оныхъ, а

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والتصير فيها وتتبع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم احتراصهم فتقال (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل ويه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

третьи одни рукава, [illegible] что [illegible] нѣтъ, но весьма на нихъ скверно смотрѣть. Шляпы [illegible] имѣть; половина въ сумахъ и съ ружьями, другая [illegible] вольно обезображивающая фрунта. но сему уже по- [illegible] ша будетъ, чтобъ мы поскорѣе получили недопу- [illegible] на полы, да рисунки какъ строить мундиры, то бь [illegible] кругъ и на пополненіе выстрѣленныхъ и поломан- ныхъ въ сраженіяхъ и на [illegible] патроновъ — за что бы мы всѣ [illegible] весьма благодарны были и инспекція ваша удостоилась бы получить благово- леніе.

Касательно объявленія царской фамиліи, что в. [illegible] изъ Персидскихъ предѣловъ много страннаго имѣете насчетъ ихъ — я выполнилъ, но сіе ничего не поможетъ, кромѣ что они болѣе станутъ [illegible] [illegible] дицу и самого Спасителя въ свидѣтели и полагать, что симъ весьма увѣрить могутъ. Они [illegible] клятву ни во что не ставятъ, а сохраненіе закона полагаютъ въ одномъ, что по постамъ, середамъ и [illegible] имѣнія, обокрасть и отнять жизнь у человѣка для сво- его интереса, за ничто поставляя, рады изъ-за рубля [illegible] Одинъ примѣръ, случившійся на сихъ дняхъ со [illegible] при жизни и по кончинѣ царской онъ былъ привер- женный человѣкъ къ царевичу Давиду и даже другъ его и тайны хранитель, но послѣ бывъ родней сей [illegible] даря кн. Орбеліани, преисправедливѣйшаго человѣка, отъ его партіи отсталъ и сдѣлался приверженъ къ общему желанію націи и во многихъ случаяхъ былъ отправляемымъ для развѣдыванія въ окрестныя хан- ства и [illegible] вѣсти и выполнялъ препорученности съ отличнымъ раченіемъ и усердіемъ. Нынѣ, получа я ваше пись- мо къ Джевадъ-хану, послалъ его къ нему, онъ и сіе выполнилъ хорошо. Въ отсутствіи его Давидъ царевичь объявилъ мнѣ, что будто сей князь дол- женъ ему 600 р. и не хочетъ ему платить, запи- рается. Я спросилъ что — онъ жалуется на него или партикулярно разсказываетъ? Они мнѣ сказали, что просить. Я отвѣчалъ, что когда онъ прибудетъ, то я его къ нему для раздѣлки пришлю. Тогда онъ на- чалъ его при многихъ тутъ бывшихъ поносить [illegible] ряя меня, что если-бъ онъ еще правилъ, то сего

[illegible] князя [illegible] бы высѣкли кнутомъ. Мой отвѣтъ былъ, что я его таковымъ преступникомъ не знаю, но знаю его за весьма усерднаго выполнителя препору- ченнаго. но если онъ таковъ, то что его выставить [illegible] дѣ его. Когда же сей князь возвратился, я ему о [illegible] вѣчалъ, что не долженъ. Я ему приказалъ объяс- ниться [illegible] перся, что мнѣ никогда не говорилъ, да сверхъ то- го князь Сакадзе полку 17-го маіоръ, видя сего князя Тарханова пріѣхавшаго (и будучи ему родней) во время, когда была публичная скачка, подъѣхалъ къ нему для обыкновенной ласковости, оказываемой роднымъ, слышалъ царевича Давида, тутъ же быв- шаго, говоря сему князю, что Русскіе ихъ хотятъ поссорить. Тогда я рѣшился ихъ свести, что и учи- нилъ при вышедшемъ удобномъ мнѣ случаѣ. По при- бытіи царевича въ Правительство, тогда я ему объ- явилъ, что князь Тархановъ запирается въ своемъ [illegible] долгъ? Я отвѣчалъ въ томъ, что вамъ долженъ 600 р. [illegible] ему припомнилъ время, обстоятельства и домъ, въ коемъ мы тогда были; онъ на сіе отвѣчалъ да, прав- [illegible] вы можете посудить, каковы всѣ Грузины, когда таковъ тотъ, кто показалъ себя достойнымъ здѣсь царствовать и нынѣ еще ту-же надежду имѣетъ, хотя съ нѣкоторой отмѣной, ибо раза съ два признавал- ся, что письмо, по которому онъ утверждался на- слѣдникомъ, есть ложное. Послѣ таковыхъ доказа- тельствъ какъ можно, чтобъ не былъ онъ, да и всѣ [illegible] рательствъ единственно для достиженія своего глупаго предпріятія, которое простирается въ томъ, чтобъ какимъ бы то образомъ ни было, но достигнуть цар- скій титулъ и, работая въ Персіи, не перестаютъ увѣ- [illegible] ютъ уже къ сему надежду.

[illegible] о рекрутахъ и подушныхъ сборахъ имѣю [illegible] сіе [illegible] уже совсѣмъ мною переувѣрены, а взяты другія предпріятія третьяго дня царевичъ Давидъ, будучи на площади, гдѣ обыкновенно бываетъ ученье, но сей день, какъ воскресный, не было никого, кромѣ [illegible] имъ, что всѣ Татары обращены будутъ въ козаки, надъ коими управленіе имѣть будетъ кн. Орбеліани, и что отъ сего будетъ имѣть 40,000 доходу. [illegible] одинъ князь, сему не вѣрившій, но знавшій, что даже

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإعداد الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهلاء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق. (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان. وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

и въ Татарамъ также писано [illegible] почему [illegible] онъ не искалъ сего мѣста? Его отвѣтъ былъ, что онъ ни [illegible] что въ свѣтѣ не надѣнетъ козачьяго платья. Тотъ ему отвѣчалъ, что лучше носить козацкій мундиръ, который есть Императорскій, чѣмъ Грузинскій кафтанъ. Его отвѣтъ былъ, что онъ имѣетъ генералъ-лейтенантскій мундиръ. Тотъ спросилъ почему же вы носите Грузинскую шапку, шаровары и туфли съ такимъ почетнымъ мундиромъ, а не хотите имѣть тотъ же почетный мундиръ и еще 40,000 при томъ доходу. — Да, говоритъ, шутя, а Татары будутъ козаки. Вотъ каково просить Русскихъ. — Тотъ отвѣчалъ, что лучше быть въ бѣднѣйшемъ состояніи у христіанъ, чѣмъ пребогатѣйшему у магометанъ или при такомъ правленіи, какъ было при царяхъ. На другой день около двадцати князей собрались ко мнѣ для узнанія истины, что съ Татарами будетъ и я принужденъ былъ, дабы ихъ извлечь изъ сомнѣнія, имъ прочесть присланныя при Манифестѣ росписи разныхъ судебныхъ мѣстъ, гдѣ именно о Татарахъ упоминается. Вотъ каковъ царскій родъ, что всѣми манерами старается озлобить на насъ націю, но не достигаетъ своего предмета.

Что в. пр. изволили примѣтить и удивиться, что я Грузинъ называю подданными, то прошу у в. пр. въ семъ извиненія, но оное сдѣлано неумышленно и основываясь на обоихъ манифестахъ и вашемъ предписаніи, а сверхъ того и на партикулярныхъ письмахъ изъ Петербурга, мною полученныхъ, кои ихъ не иначе разумѣютъ. А именно. въ Манифестѣ блаженной памяти Государя Павла I за собственноручнымъ Его подписаніемъ, сказано „не только предоставлены и въ цѣлости соблюдены будутъ Намъ „любезновѣрнымъ новымъ подданнымъ Нашимъ царства Грузинскаго“ и пр.—Въ Манифестѣ Г. И. Александра Павловича, въ одномъ пунктѣ сказано „Мы, „вступя на Всероссійской престолъ, обрѣли царство „Грузинское присоединенное къ Россіи; о чемъ и „Манифестъ въ 18-й день января 1801 года изданъ „уже былъ во всенародное извѣстіе“ Въ другомъ пунктѣ: „Возбужденная надежда ваша сей разъ „обманута не будетъ. Не для приращенія силъ, не „для корысти, не для распространенія предѣловъ и „такъ уже обширнѣйшей въ свѣтѣ Имперіи, пріемлемъ Мы на себя бремя управленія царства Грузинскаго“. — Въ предписаніяхъ в. пр., мнѣ данныхъ, въ 6-мъ пунктѣ объ имѣніяхъ розданныхъ царевичемъ Давидомъ, сказано въ отвѣтѣ, что „Грузія имѣетъ государство въ единой особѣ Е. И. В.“ Въ письмахъ отъ князя Прозоровскаго, мною полученныхъ, сказано, что Грузія уже получила свое основаніе въ [illegible] губерніи, а посему и не [illegible] гать, какъ то, что они дѣйствительно подданные, такъ какъ и въ сіе и публиковано; но теперь, видя свою ошибку, конечно, сего слова употреблять больше не буду.

Теперь скажу вамъ, какъ изъ рапортовъ моихъ усмотрѣть изволите, что несчастный Саба-паша, намъ преданный и Петру Ивановичу и мнѣ другъ, 6-го января, за описанную въ рапортѣ сумму, христіанскимъ царемъ, считающимъ за большой грѣхъ въ постъ ѣсть мясо, лишенъ жизни и голова его отослана въ Ахалцихъ. Боюсь, чтобъ сей же жребій не постигъ малютку, содержаннаго въ крѣпости, Имеретинской царицы сына, и Эриванскаго хана (?).

455. Рапортъ ген. м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 22-го марта 1802 года, за № 211.

Подпол. Симоновичъ отъ 12-го числа доноситъ мнѣ, что извѣстился онъ якобы изъ Персіи къ Ахалцихскому Шерифъ-пашѣ, а отъ него отправленъ къ Имеретинскому царю Соломону посланецъ съ препорученіями Баба-хана, состоящими въ томъ, что онъ, имѣя на сторонѣ своей и Дагестанскихъ народовъ, готовъ уже сдѣлать оттолѣ и Адербейджана движеніе войскъ своихъ къ нападенію на Россіянъ и потому не сомнѣвается, чтобы паша Ахалцихскій и царь Имеретинскій, вмѣстѣ съ царевичами Грузинскими въ Имеретіи находящимися, отъ стороны ихъ не были помощниками ему въ предпріятіяхъ его. На что будто бы Ахалцихскій паша, отвѣтствовалъ, что вести войну съ Россіянами явно онъ не можетъ, но тайно не оставитъ дѣлать пособіе Баба-хану.

456. Письмо ген. л. Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 31-го мая 1802 года, за № 38.

По поводу того: что нѣкоторые обыватели Карталиніи, собираясь подъ предводительствомъ своихъ помѣщиковъ, дерзаютъ самовольно вчинать во владѣнія Ахалцихской провинціи для произведенія репрезалій за причиненныя оттолѣ въ земляхъ Грузинскихъ хищничества, прошу в. пр. дать предписанія полицейскимъ уѣзднымъ чиновникамъ о строжайшемъ наблюденіи, дабы никто изъ обывателей Грузинскихъ не покушался безъ особливаго позволенія, чинить набѣги въ земли чужаго владѣнія; тѣмъ меньше причинять тамъ захвата людей, скота и прочаго иногда у невинныхъ, ибо, ожесточа ихъ, таковыми поступками, необходимо приведутся они

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (والإسهال) وهو في معناه بحسب اختلاف أمزجة البلاد (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب (يشيرون بالأعمال الظاهرة) وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (كما يشير الطرقية) الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا (وأما علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد إزالة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (وهي في القلب) (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة) وتجاوزوا (عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريداً للآخرة) (وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قال: الإيمان والكفر لا يجتمعان ...

354

къ взаимной пользѣ всѣмъ возмездіе, которое тоже обрушаться можетъ на совершенно въ оскорбленіи ихъ неучаствовавшихъ. Въ такомъ же случаѣ, ежели хищники примѣчены будутъ въ земляхъ Грузинскихъ, не только не возбраняется ихъ преслѣдовать до черты однако границы и изловя представлять ихъ начальству, но и должно всемѣрно обывателей здѣшнихъ даже возбуждать и взыскивать, ежели сіе клонящееся къ собственной безопасности ихъ упущено ими будетъ.

457. Тоже, ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 4-го іюня 1802 года.

Aus meinem langen Rapport werden Euer Excellentz ersehen, dasz hier die Stille nicht statt hat; seit Ihrer Abreise haben die Intriguen der Zarschen Familie ihren Gang fortgenommen. Alle sind jetzt einig und treten dem Julon den Zarschen Titel; viele Fursten gehen ein und es ist zu befurchten, dasz der Aufruhr heftiger wird. Wir sind alle sehr gewundert, dasz wir von Eueren Excellentz keine Nachrichten haben, seit Ihrer Abreise. Es hat sich hier die falsche Nachricht verreicht, als ob Euer Excellentz hatten Beschwerde gehabt unterwegens; Gott gebe, dasz es nicht wahr ware, aber die Gegenparthey ist sehr daruber zufrieden gewesen und ist es noch. Die uns Zugethanen sagen alle, dasz es ist ein Stuck von Wachtang. Und deszentwegen habe ich ihm jetzt geschrieben und gebeten, er sollte diesen Kurier bis Balta durch seine Leute begleiten lassen; ich weisz nicht was mit ihm seyn wird, aber ich wunsche sehr, dasz er glucklich durchkommt. Wenn ich in zwey Wochen keine Befehle von Euer Excellentz durch ihn nicht bekomme, so werde ich in der Meynung, dasz er unglucklich geworden ist, einen andern durch einen Weg schicken, der durch die Grusinischen Oszeten geht und in Kabarda heraus kommt. Eben in dem Augenblick kommt zu mir der Furst Eristow und sagt, dasz er gehort hatte, dasz ich gesonnen bin, einen Kerl zu Euer Excellentz zu schicken, dasz ich ihn diesen Weg nicht schicken sollte, sondern er nimmt es auf sich, ihm einen andern Weg gehn zu lassen und sicher zu Euer Excellentz vorzustellen. Ich nehme gern den Vorschlag an und ferdige ihn den neuen Weg.

458. Предписаніе ген.-м. Лазарева ген.-м. Гулякову, отъ 14-го іюня 1802 года, за № 271.

Оставаясь за отбытіемъ отселѣ на Кавказскую линію главнокомандующаго Грузіи начальникомъ какъ войскъ, въ Грузіи находящихся, такъ кордонныхъ и пограничныхъ, сообразно съ наставленіемъ его сіятельства, данныхъ въ наблюденіи по вашему кордону, полкомъ вами командуемымъ съ козачьими при ономъ командами занимаемому, особливо вамъ предписываю слѣдующее:

1) Главнымъ предметомъ надлежитъ поставить охраненіе въ цѣлости и безопасности мѣстъ Грузіи, въ кордонѣ вашемъ находящихся. 2) Буде случится надобность усилить воинскою командою одно мѣсто болѣе другаго, въ такомъ случаѣ вы въ тоже время давайте мнѣ знать, и я, по увѣдомленіямъ вашимъ, могу усилить мѣста на то время, въ которое опасность оныя предстоять будетъ. По миновaніи опасностей команды тѣ долженствуютъ поступать въ прежнее ихъ расположеніе. 3) Буде потребуется, что какая либо часть войскъ, въ кордонѣ и пр. расположенныхъ, должна двинуться для преслѣдованія непріятеля или недопущенія онаго къ сдѣланію злодѣяній въ границахъ Грузіи, вы въ тоже время долженствуете извѣщать меня, какъ равно и о возвращеніи оной въ мѣста расположенія, съ объясненіемъ, что по предмету выступленія части той въ походъ оное произведено, и ежели случится, что хищники за всѣми неослабными смотрѣніями и осторожностями кордоновъ ворвутся внутрь Грузіи, то преслѣдуя ихъ, тотъ-же часъ чинить имъ репрезали, не покушаясь однакожъ дѣлать оныя пропустивъ время, дабы тѣмъ не подвергнуть наказанію невинныхъ. Но ежели хищники, злодѣянія въ Грузіи сдѣлавшіе и отъ поисковъ нашихъ успѣвшіе скрыться, окажутся извѣстными послѣ, то на причиненіе въ жилищахъ ихъ репрезали не рѣшаться, а извѣщать меня. 4) Козакамъ, въ кордонѣ вашемъ расположеннымъ, строжайше подтвердить нужно, чтобы они дѣлали по части своей разъѣзды и осматривали слѣды непріятеля, а для того, дабы при видѣ непріятеля оповѣщались о немъ заранѣе воинскія команды, въ близости расположенныя, предпишите въ кордонѣ вашемъ учредить маяки, посредствомъ коихъ оные бы извѣщались. Сверхъ сего и обыватели Грузіи должны въ селеніяхъ своихъ быть подъ ... вокругъ земли, къ селеніямъ ихъ принадлежащей, и давать знать о томъ что увидятъ или примѣтятъ воинскому начальнику, близь ихъ расположенному,— какъ равно должны они и въ случаѣ тревоги стекаться по мѣстамъ, гдѣ оная произошла, и дѣйствовать противъ непріятеля вмѣстѣ съ войсками нашими.

О сдѣланіи по предмету сему подтвержденія, дабы въ точности здѣсь прописанное обывателями

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتعديل الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتجاوزين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يزيل الطرق بها (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية
من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف بها الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلًا لأجل فهم العامة فقال:

Umgange von vielen 1-tens das ganze Adel von Grusien ist unzufrieden mit der jetzigen Art, die Affairen zu behandeln. 2-tens aus Kachetien ist die Nachricht, dasz man den Gerichten gar nicht horcht; und viele Bursche laufen nach Eriwan zu gewesenen Zarewitsch Alexander In Kartalinien verhalten sich die Sachen auf dem namlichen Fusz. Die Tartarn wollen auch fluchten. Die Tiflisschen Kaufleute sind so eigensinnig, dasz sie keine Abgabe geben wollen und den Tag, da Euer Excellentz abreisten, haben sie alle Buden zugemacht. Die gewesene Zarsche Familie ist die erste Triebfeder zu allen Unruhen, die uns Zugethanen werden gedruckt und der Aufruhr ist beynahe offentlich und es ist zu befurchten, dasz es noch arger seyn wird. Ich halte es also fur meine Pflicht, es Euer Excellentz als dem hiesigen Haupt-Kommandeur alles das zu melden und dabey zu berichten, dasz die Zaritza Daria, die sich beständig uber ihre Armuth klagte, vor 15 Tagen schickte ihrem Sohn Alexander tausend Rubel und ein neues Kleid nach Eriwan Wachtang [illegible] in Muschet auszer dem, dasz er die Kommunikation schwer gemacht hat, da wir seit Ihrer Abreise keine Nachricht von Ihnen haben, hat mir der Duschetsche Isprawnik erzählt, dasz er in seinem Umkreise hatte verboten, ihm zu horchen, und dasz, wie die unangenehme Nachricht kam, als ob Sie hatten Beschwerde gehabt durchzukommen, so waren alle von ihm an bis an den letzten sehr erfreuet, und wie der Уездный Судья und der Isprawnik zu ihm kamen, um der Nachricht gewisser zu seyn, so antwortete er ich dachte, ich bin der einzige, der es wusste und viele von den hiesigen behaupten, dasz es durch seinen Befehl geschehen ist Auszer dem er unterhalt eine starke Korrespondentz mit seinen Brudern und arbeitet im inneren, um die Nation zu hetzen. Der Farnaos soll schreiben nach Grusien, dasz er wird bald kommen mit einem Korps von Lesguinern, Imeretinern und Turken und bittet alle sich an ihn zu vereinigen. Der Alexander arbeitet von seiner Seite in Persien und die Mutter soll ihm schon geschrieben haben, es wäre Zeit zu kommen Der Furst David, unter dem Vorwand eine Kupfer-Grube anzulegen, will einige Arbeits-Leute zusammen sammeln und hat deswegen an den Grafen Mussin-Puschkin geschrieben, [illegible] aber diese Sache mit Fleiss aufschiebt Auch hat sich David gegen dem Abgeschickten des Grafen geauszert, dasz er in einigen Tagen nach Bortschalu, wo nach seiner Aussage sich die Erze befinden sollen, zu reisen gesonnen ist Kurz zu sagen, das ganze Volk ist jetzo so viel unzufrieden, so sehr wie sie erst das gewunscht haben Alle uns Zugethanen werden nieder-

gedruckt doch bleiben Treue durch das beständige Predigen, aber es ist zu befurchten, dasz sie sich auch nicht wenden. Dem Serdar Kusten Orbeliani wird sehr oft von der Zaritza Daria vorgestellt, dasz er auch sich in den Complot begeben soll; man lasst ihm beständig sagen, die Russen haben ihn ganz beraubt wo ist seine [illegible] Stelle, wo ist seine [illegible] Stelle, wo ist sein Dorf? Und man verspricht ihm das alles wieder zu erstatten, sobald er zu ihrer Parthey seyn wurde, aber er fordert diese Versprechung der Konigin schriftlich (mit der Meynung es vorzustellen), welche selbe unter keiner andern Bedingung geben will, als dasz er sich endlich verpflichtet mit ihr gemeinschaftliche Sache zu machen; sein Streben dagegen hält bis jetzo noch die ganze Sache auf. Die Zaritza Maria macht sehr oft Visiten bey dem Zarewitsch David, wo sie vor der Zeit niemals den Fuss hingesetzt hat. Die Kasachschen Agalaren haben von dem Zarewitsch Alexander Briefe bekommen, in welchen er sie ermahnt, bei seinem baldigen Eintritt in Grusien nichts zu befurchten, denn er kommt nicht um ihnen zu schaden, sondern nur um die Russen zu vertreiben; deswegen waren alle Agalaren bey ihm mit Geschenken, auszer dem Aeltesten, der Pana-Aga heiszt. Die Bortschalinschen Tartarn sehen nur auf das, was die Kasachschen vornehmen werden, sie sind jetzt alle in den Gebirgen und sollen alle laut sprechen, dasz, wo sie im Winter Einquartirung kriegen, so wollen sie alle davon laufen. — So verhalten sich die innern Sachen; die Auswartigen benachrichtigen, dasz ein persisches Korps Truppen unter Kommando Pir-Kuli-Chan sich bis an die Eriwansche Gräntze begeben hatte, welche Nachricht um desto mehr glaubenswerth ist, weil der Eriwansche Chan wieder einen Gesandten geschickt hat, der bittet um Protektion und verspricht zugleich den Truppen einen jahrlichen Unterhalt von 10,000 Rubeln und allmögliche Hulfe und Dienste. Zugleich der Gesandte bat in seinen eigenen Namen dasz man von unserer Seite den Pir-Kuli-Chan wegtreiben Ich schlug ihm das ab, dasz ich ohne Ihren Befehl das mich nicht unterstehe zu thun und seinem Chan schrieb, dasz alles, was von ihm mir angekundigt gewesen ist, ich Euer Excellentz vorstellen werde, und damit fertigte ich ihn ab. Wenn ich noch gewissere Nachrichten von dem Marsch des persischen Korps haben werde, so werde den Obersten Karagin mit meinen zwey Batallionen noch verstärken.

Bey den oben gesagten Umständen von der Untreue der Zarschen Familie darf ich Euer Excellentz fragen, wenn ich noch uberzeugendere Beweise von der Untreue der Zarschen Familie erhalten sollte und

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن وعلماء الآخرة يشيرون بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي القلب وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن. (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والجهلاء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) و(هاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) من الخلق كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

---

ihre Korrespondentz [illegible] das Glück hatte, [illegible] werde ich es gut thun, wenn ich sie alle arretiere. Ich warte auf diesen Punkt Euer Excellentz Befehl und sollten Sie bey solchen Umständen arretirt werden, wo sollen [illegible] selben in Verwahrung gebracht werden. Wurde es vielleicht nicht am besten seyn, sie alle nach der Linie zu senden.

461. Письмо ген.-м. Лазарева къ ген.-л. Кноррингу, отъ 1-го іюля 1802 года.

Nach den jetzigen Umstanden sehe ich nöthig, um [illegible] mehr Truppen zu halten, also darf ich Euer Excellentz unterthanigst unterlegen, befehlen Sie nicht mein Bataillon auf die Winterquartieren so zu verlegen, dasz eine Kompagnie kömmt zu stehen in die nachsten Dörfer von Tiflis und die andern nebenbey, die eine in Adgi-Kala und eine in Sadachlu und die zwey vom zweyten Bataillon in Schulawer, die Lager-Zeit alle 6 auf dem Fluss Ksia, wo sie fertig sein werden in alle Ecken ihre Hulfe zu geben. Darauf werde ich Ihren gnadigen Befehl zu erwarten die Ehre haben. Da, wenn ich es darf sagen, sehe ich zwey Vortheile: 1-tens die Tatarn werden nicht Ursache haben zu sagen, dasz sie von Einquartirung geflüchtet sind; 2-tens die Stadt wird gedeckt und in Bahnen (Bangen, Furcht?) seyn.

462. Письмо д. с. с. Коваленскаго къ ген.-л. Кноррингу, отъ 15-го іюля 1802 года.

Я спѣшу сообщить извѣстнымъ [illegible] пр. возраждавшееся начало важнѣйшихъ произшествій въ Грузіи. Замыслы неблагонамѣренныхъ стали здѣсь болѣе усиливаться. Планъ ихъ, соображаемый, конечно, по операціямъ внѣшнимъ, приходитъ [illegible] и [illegible] Грузіи. Лезгины, въ сильныхъ партіяхъ здѣсь умножившіеся и разномѣстно на селенія нападающіе, увлекая жителей, безпокоя войска наши, безъ сомнѣнія имѣютъ связь съ общимъ симъ планомъ. Разсѣваемые въ народѣ угрожаемые или возмутительные слухи распространяютъ смятеніе, безпокойство и неувѣренность. Пресѣченіе коммуникаціи съ Кавказской линіи есть первый предметъ злоумышляющихъ. [illegible] относятъ возбужденіе Осетинцовъ противъ насъ, а потому и неприятную во время проѣзда вашего встрѣчу; окромѣ всеобщей здѣсь о семъ молвы, нѣчто вѣроподобное нахожу я въ донесеніи ко мнѣ маіора Гудима, находящагося уѣзднымъ судьею въ Душетѣ. Сей чиновникъ, по препорученію моему, за неимѣніемъ тамъ коменданта, завѣдывающій часть блю-

[illegible] замѣчать [illegible] уже [illegible] намѣренія въ царевичѣ Вахтангѣ — какъ изволите усмотрѣть изъ приложенныхъ [illegible] ко мнѣ бумагъ. Я, сообщивъ о всемъ томъ, за отсутствіемъ въ Су[illegible] ген.-м. Лазарева, ген.-м. Гулякову, полагалъ мое мнѣніе въ надобности поспѣшить отправить въ Душетъ [illegible] роту [illegible], дабы принять заранѣе осторожность и быть въ состояніи располагать дальнѣйшія къ отвращенію зла въ его началѣ мѣры. Отвѣтъ на сіе еще не имѣвъ, между тѣмъ способомъ, хотя и весьма слабымъ, чрезъ уѣзднаго судью и исправника, безъ всякой команды въ уѣздѣ томъ живущихъ, буду я стараться поколику можно и самъ тому способствовать. . . . . Дабы безопасно могла производиться коммуникація, не худо бы посылать почту или нарочныхъ по Куртатской дорогѣ.

463. Отношеніе ген.-м. Лазарева къ д. с. с. Коваленскому, отъ 16-го іюня 1802 года, за № 343.

Видѣвъ изъ многихъ донесеній ко мнѣ кордонныхъ начальниковъ, что набѣги и хищничества Лезгинъ усилились несравненно противу прежняго и даже до того, что несмотря на всѣ предосторожности къ недопущенію ихъ [illegible] вреда жителямъ Грузіи, со стороны воинской взятыя, осмѣливаются дѣлать набѣги и на близъ лежащія къ Тифлису селенія, чего прежде въ пребываніе здѣсь войскъ нашихъ не было, успѣвъ уже нынѣшнее лѣто оказать злодѣяніи свои, для Грузіи кажется довольно чувствительныя. По симъ необыкновеннымъ ихъ хищничествамъ полагаю я участвующими въ злодѣяніяхъ ихъ и нѣкоторыхъ изъ обитателей Грузіи, особенно же изъ числа приверженныхъ къ царской фамиліи, — вообще намъ, какъ и [illegible] пр., думаю я, извѣстно, недоброжелательствующей, дабы показать симъ прочимъ преданнымъ къ намъ остающимся, сколь мало и мы въ защищеніи ихъ успѣваемъ. По поводу сему я предписалъ кордоннымъ начальникамъ усугубить всѣми мѣрами воинскія осторожности, предписавъ также дѣлать замѣчанія о людяхъ, вышеписанные поступки оказывающихъ, и буде таковые найдутся, брать подъ арестъ, [illegible] людей въ поступкахъ противныхъ вѣрноподданнымъ и нарушающимъ присягу.

464. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 20-го іюля 1802 года, за № 1845. Георгіевскъ.

По поводу фирмановъ послѣдовавшихъ яко бы отъ Баба-хана къ царю Имеретинскому и къ царе-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

вину (?) какое послано ... ответное письмо мое къ царю, съ онаго списокъ для свѣдѣнія вашего здѣсь препровождаю, равномѣрно какъ и съ рапорта ко мнѣ г. правителя Грузіи и съ моего къ нему отзыва.

За твердость честныхъ правилъ, хранимую сердаремъ княземъ Орбеліани, изъявляю я ему мою признательность во влагаемомъ здѣсь письмѣ, которое и благоволите къ нему доставить, увѣривъ его, что коль скоро получу отъ г. правителя Грузіи списокъ о чиновникахъ, съ настоящею перемѣною потерявшихъ должности и сопряженныя съ оными выгоды, который предложено ему отъ меня сдѣлать, пріятнѣйшею обязанностію поставлю себѣ особенно ходатайствовать у Е. И. В. о пользахъ его, князя Орбеліани; а онъ бы между тѣмъ старался обнаружить замыслы, во вредъ благосостоянію Грузіи членами царственнаго Грузинскаго дома производимые.

По поводу рапорта къ подпол. Симоновичу отъ есаула Сапухина можете в. пр. предписать г. Симоновичу ... примѣчаніе за пріѣзжающими изъ Имеретіи къ волнованію народа и таковыхъ, хотя бы то былъ и самъ царевичъ Парназъ, стараться поймать и для содержанія подъ неослабнымъ карауломъ отправлять съ надежнымъ конвоемъ въ Тифлисскую крѣпость.

По изъясняемой в. пр. надобности въ присутствіи вашемъ въ Тифлисѣ, позволяю вамъ, яко начальнику войскъ Грузію объемлющихъ, имѣть тутъ ваше пребываніе.

Казахскихъ и Борчалинскихъ Татаръ можете в. пр. подъ рукою обнадежить, что (якобы по ходатайству вашему) въ слѣдующую зиму военнаго постоя у нихъ не будетъ, и что теперешнее, на лѣтнихъ жилищахъ ихъ расположеніе войскъ съ наступленіемъ осени перемѣнится.

Коль скоро обнаружатся явныя покушенія во вредъ Грузіи кого либо изъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома, участвующихъ въ семъ, хотя и слѣдуетъ, яко нарушителей покоя и присяги Е. И. В. данной, арестовать, но съ соблюденіемъ всей осторожности, натурѣ дѣла сего свойственной, и сохраненіемъ къ роду ихъ надлежащей почтительности. О семъ сообщилъ я г. правителю Грузіи, яко начальнику полиціи въ Грузіи въ мое отсутствіе, и в. пр. требованія его въ нужномъ случаѣ о воинскихъ командахъ выполнять оставьте, соотвѣтствуя всемѣрно пользѣ службы.

Въ разсужденіи примѣчаемыхъ вами безпокойствъ въ Грузіи позволяю в. пр. усилить войсками окольности Тифлиса, какъ въ письмѣ отъ 1-го сего іюля мнѣ предлагаете, и вообще такъ распоряжаться войсками, чтобы чрезъ то народная тишина была обезпечена. Между тѣмъ отправлены будутъ вскорѣ отъ Моздока во Владикавказъ двѣ бывшія гренадерскаго Кабардинскаго Мушкатерскаго полка роты, которыя соединясь тамъ съ двумя ротами Кавказскаго Гренадерскаго полка, въ первое способное въ августѣ мѣсяцѣ время въ Грузію отправятся; къ тому жъ почти въ (?) же времени уповаютъ быть здѣсь и набираемые изъ гарнизоновъ люди, кои на укомплектованіе ввѣреннаго вамъ полка слѣдуютъ.

405. Письмо ген.-л. Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 20 го іюля 1802 года, за № 144.

Доходящимъ ко мнѣ изъ Грузіи слухамъ, якобы члены царственнаго Грузинскаго дома почти явно дѣйствуютъ къ возрожденію въ народѣ тамошнемъ волненія, имѣя на сей конецъ частыя между собою, а паче съ царевичемъ Александромъ сильныя сношенія, и что по поводу его въ Кахетіи якобы обнаруживается духъ непокорности властямъ тамъ установленнымъ и готовность къ зловреднымъ покушеніямъ, и что отъ Казаховъ болѣе тридцати семей бѣжало въ Эривань, хотя я и не даю полной вѣры, потому что о таковыхъ обстоятельствахъ увѣдомленій отъ васъ не имѣю, но ежели бы сіе паче чаянія было справедливо, нужно неукоснительныя принять мѣры для сохраненія тишины народной и даже непротивно будетъ правиламъ, въ такихъ случаяхъ наблюдаемымъ, взять подъ стражу обнаружившихся въ дѣйствіи противъ народнаго благосостоянія и самыхъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома. Ген.-м. Лазаревъ получитъ теперь особенное предписаніе мое выполнять требованія в. пр. о воинскихъ командахъ, въ коихъ въ вышеписанномъ случаѣ надобность окажется.

406. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 20-го іюля 1802 года, за № 356.

Имѣю честь донести в. пр. о происшествіяхъ, случившихся въ Грузіи въ прошедшіе дни, долгомъ поставляю сдѣлать донесеніе мое о внѣшнемъ положеніи здѣшняго края и о внутреннемъ, какъ равно и о взятыхъ мною по онымъ къ предосторожности мѣрахъ.

Извѣстный уже, назначенный къ предпріятіямъ противъ насъ, сердарь Пиръ-Кули-ханъ, бывъ съ 10 т. войскъ своихъ въ Нахичевани, отправился съ оными болѣе 2-хъ недѣль къ Шушѣ и, какъ видно,

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرآنها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

для исполненія повелѣнія Бабахана, чтобы присо-
единивъ тамъ войска, слѣдовать и возстановить
вмѣсто Шекинскаго Мехмедъ-Хасанъ-хана Селимъ-
хана, пребывавшаго до сего времени у Ибрагимъ-
хана Шушинскаго, а потомъ совокупясь и съ симъ
итти назадъ и пройдя чрезъ Шушу въ Белаканы,
соединиться тамъ съ Лезгинами, куда оные безпре-
станно и весьма большими партіями изъ Дагестана
приходятъ, а потомъ впасть въ Кахетію и продол-
жать далѣе выполнять свои предпріятія. Царевичъ
Александръ съ чиновниками Грузинскими, при немъ
находящимися, на сихъ дняхъ получивъ якобы пись-
мо матери своей царицы Даріи, заключающее прось-
бу ея, чтобы онъ всѣми мѣрами старался выпол-
нять предпринятое уже ими дѣло и что теперь, по
малочисленности даже и въ городѣ войскъ нашихъ,
самое удобнѣйшее время, отправился къ Ибрагимъ-
хану Шушинскому въ Шушу, съ намѣреніемъ, дож-
давшись тамъ возвращенія Пиръ-Кули-хана, коего
якобы и просилъ уже о поспѣшнѣйшемъ исполне-
ніи порученностей на него возложенныхъ, итти съ
соединенными войсками Пиръ-Кули-хана въ Бела-
каны, присовокупивъ тамъ Лезгинъ, а войдти въ Ка-
хетію, гдѣ надѣются князей и дворянъ тамошнихъ
найти готовыми уже вспомоществовать ему, что по
преданности ихъ къ неблагонамѣренной партіи и
потому что большая часть изъ находящихся при ца-
ревичѣ Александрѣ князья и дворяне провинціи сей,
быть можетъ. Царь Имеретинскій, имѣя частую съ
нимъ переписку, получая также письма о сдѣланіи
имъ вспомоществованія, а притомъ, бывъ убѣжда-
емъ безпрестанно царевичами у него находящимися,
готовъ уже оказать оное и войска свои имѣетъ въ
готовности. Ахалцыхскій паша также по связи своей
съ царемъ Имеретинскимъ и царевичами имѣетъ на-
мѣреніе и не упуститъ съ ними соединиться, взявъ
съ собою и Лезгинъ во владѣніяхъ его находящих-
ся, коихъ полагается теперь тамъ около 3 т. Они
обѣ ожидаютъ только начала предпріятаго дѣла, пе-
реправою чрезъ р. Алазань Пиръ-Кули-хана съ ца-
ревичемъ Александромъ и со всѣми соединенными
войсками ознаменоваться долженствующаго.

Къ симъ главнымъ со стороны внѣшней обсто-
ятельствамъ присовокупляются [illegible]
ныхъ набѣгахъ и злодѣяніяхъ Лезгинъ состоящія,
дѣлающіяся, какъ я полагаю, единственно по прось-
бамъ обитателей Грузіи, къ царской фамиліи предан-
ныхъ и кои кажется сами подводятъ партіи Лезгин-
скія, дабы симъ доказать оставшимся до сего вре-
мени къ намъ преданными, сколь мало и мы, при
всей нашей бдительности и попеченіи о спокойствіи
ихъ, успѣваемъ, а тѣмъ самымъ привести ихъ въ
совершенную къ намъ недовѣрчивость и увѣрить,
что они въ исканіи быть подданными Россійскому Им-
ператорскому престолу весьма много потеряли и
ошиблись въ мнѣніяхъ своихъ, а утвердивъ ихъ въ
мысляхъ сихъ, въ чемъ по легковѣрію народа здѣш-
няго успѣть могутъ, [illegible] намъ. Дабы
же скорѣе и гораздо ощутительнѣе видѣть въ пред-
пріятіи семъ успѣхъ, всесильно стараются они раз-
сѣевать разные слухи, умножать въ жителяхъ здѣш-
нихъ страхъ и даже ропотъ противу насъ, стараясь
также вперить въ мысли ихъ, сколь невыгодно для
нихъ возстановленное нынѣ правленіе Россійское.
Съ другой же стороны царевичъ Вахтангъ подъ ви-
домъ защищенія отъ Лезгинъ, на владѣнія его ни-
когда набѣговъ не дѣлающихъ, приказываетъ быть
въ готовности, а иногда и собираетъ войска свои,
въ самомъ же дѣлѣ для того, чтобы способствовать
общему ихъ замыслу, дѣлая при томъ весьма частые
переговоры съ Тагаурцами и Осетинцами, въ ущель-
яхъ по дорогѣ изъ Россіи въ Грузію живущими, а
симъ вперяетъ болѣе страхъ въ преданныхъ къ
Россіи обитателяхъ здѣшнихъ и привлекаетъ ихъ
къ сторонѣ своей.—Царевичъ Давидъ, какъ и давно
замѣтно было, присоединился также къ партіи ихъ
и дѣлаетъ имъ свое пособіе: на сихъ дняхъ, во время
отбытія моего изъ Тифлиса, выѣхалъ въ горы къ
Борчалинскимъ Татарамъ, подъ предлогомъ лучшаго
тамъ воздуха, для поправленія своего здоровья, но въ
самомъ дѣлѣ для содѣйствованія въ предпріятіяхъ,
вообще всѣми ими принятыхъ. Онъ живетъ теперь
съ Татарами Борчалинскими и едва-ли когда оттоль
возвратится, прибавляя и симъ страхъ въ предан-
ныхъ къ намъ.—Царица Дарія, какъ уже извѣстно,
главнѣйшая начинщица всѣхъ сихъ замысловъ, жи-
вущи на Авлабарѣ, довольно ободряетъ преданныхъ
къ партіи ея и вселяетъ боязнь въ приверженныхъ
намъ, ведя между симъ тайно переписку съ царе-
вичемъ Александромъ и съ царевичами въ Имеретіи
находящимися, посылая къ первому и деньги, дѣлая
сіе весьма секретно. Полагаютъ, что изъ числа при-
верженныхъ къ ней зажженъ былъ и мостъ Авла-
барскій, а также думаютъ, что выстрѣлы, сдѣланные
на Авлабарѣ, произведены якобы пріѣзжавшими къ
ней людьми, для отвода сдѣлавъ другіе для сего же
выстрѣлы и близъ предмѣстія Чуки. Царица Марія,
согласная также съ ними, хотя и мало можетъ ока-
зывать помощи, однако также имѣетъ преданныхъ
къ себѣ людей, способствовать готовыхъ. Изъ кня-
зей и дворянъ здѣшнихъ, кои всѣ имѣютъ предан-
ными имъ нѣсколько подданныхъ своихъ, оставаясь

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) هم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إنقاء الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والتقصير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والمتجاهلين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكبه (لسهولة
أعمال الجوارح) لتوقفها على وجود مرشد (واستصعاب أعمال القلوب) على كل أحد
(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

усердствующими. Россія самая малѣйшая часть; да изъ сихъ кажущихся безъ сомнѣнія найдутся и такіе, кои давно преданы намъ и противной партіи и при случаѣ пристанутъ они къ той сторонѣ, коя въ виду ихъ будетъ выгоднѣйшею. Казахи, Борчалинцы и вообще Татары намъ весьма невѣрны и не упустятъ при чаемой перемѣнѣ явно противустать намъ, и къ коимъ также присоединится и ханъ Ганджинскій, неблагонамѣреніе свое уже прежде оказавшій. Я полагаю, что и Эриванскій ханъ за лучшее разсудитъ пристать къ партіи ихъ, хотя теперь и кажется къ оной непричастнымъ.

Стеченіе всѣхъ сихъ обстоятельствъ, доходя въ умы народные,—какъ уже испытано, весьма легковѣрные, а потому и слабые, гораздо еще болѣе въ увеличенномъ видѣ, присоединивъ къ тому и неудовольствіе на правленіе теперешнее, медленностію рѣшенія дѣлъ, какъ они говорятъ, на себя навлекшее, производятъ въ народѣ страхъ нападенія на нихъ непріятелей, негодованіе на Правительство и явный ропотъ противъ насъ. Умалчивая, что производитъ все сіе въ окружности Грузіи, донесу токмо, что г. Тифлисъ совершенно взволнованъ; жители онаго по безпрестаннымъ слухамъ о сильнѣйшемъ на нихъ нападеніи и завладѣніи городомъ соединенными со всѣхъ сторонъ силами, находятся въ великомъ страхѣ и безпокойствѣ, произнося безпрестанно ропотъ, и теряютъ совсѣмъ надежду въ защищеніи своемъ нами, какъ между тѣмъ неблагонамѣренными распускаются слухи о отступленіи нашемъ въ Россію и о стараніи царевича, буде мы здѣсь останемся, не пропустить сюда изъ Россіи съ помощью народовъ, въ горахъ живущихъ, войскъ нашихъ, въ чемъ они и твердо увѣряются.

Посему я всѣмъ воинскимъ начальникамъ войскъ, въ Грузіи находящихся, предписавъ о усугубленіи возможнѣйшихъ мѣръ къ осторожностямъ, сдѣлалъ предписаніе—стараться всячески успокоивать жителей Грузіи и обличая неблагонамѣренныхъ [illegible] поступающихъ противно присягѣ, ими на вѣрность Россійскому престолу принятой, брать подъ арестъ и представлять ко мнѣ. Дабы же доставить хотя нѣсколько успокоеніе жителямъ г Тифлиса, противу насъ уже почти возставшимъ, баталіонъ егерей 17 полка изъ лагеря, при р. Алгетѣ расположеннаго, введу въ г Тифлисъ и расположу въ самомъ Авлабарѣ. Въ городъ же Душетъ отправлю команду изъ 50 человѣкъ при надежномъ офицерѣ, коя при усиленіи довольно важнаго поста въ уроч. Гартискарѣ можетъ имѣть вліяніе на часть Карталиніи и не допускать царевича Вахтанга дѣлать столь явные, противные всему порядку нашему поступки, вселяющіе болѣе страхъ въ обитателяхъ Грузіи о будущемъ на нихъ нападеніи, безпокойствахъ и смятеніи, произойти отъ онаго по воображенію ихъ долженствующихъ и въ умахъ ихъ весьма увеличенными кажущихся. За симъ на случай отраженія непріятелей отъ нападенія ихъ располагаю сдѣлать слѣдующее: какъ главный и сильнѣйшій непріятель угрожаетъ нападеніемъ своимъ въ Кахетію, гдѣ, полагаю я, найдетъ онъ соединившимися съ нимъ князей и дворянъ Кахетинскихъ, а съ ними и нѣсколько войскъ двинуться къ той сторонѣ съ баталіономъ егерей, баталіономъ гренадеръ, десятью ротами Кабардинскаго Мушкатерскаго полка, по выступленіи моемъ отсель присоединиться имѣющими, съ нѣсколькими орудіями артиллеріи и козаками, при расположеніи войскъ сихъ находящимися — Казаховъ, Борчалинцевъ и другихъ близь живущихъ Татаръ полагаю соединившимися съ войсками хана Ганджинскаго и долженствующими противу насъ содѣйствовать силами сими. Для сего предполагаю слѣдовать къ сторонѣ той ген.-м. Леонтьеву съ частью его баталіона, двумя ротами егерей 2-го баталіона 17-го полка, нѣсколькими орудіями и козаками. Отъ стороны Эривани готовъ отражать непріятеля полк. Карягинъ съ деташаментомъ его и съ войсками Карскаго паши, союзника нашего. — Отъ Ахалциха и Имеретіи долженъ быть подпол. Симоновичъ съ деташаментомъ и къ коему прикомандируются еще нѣсколько Грузинъ въ командѣ князя Георгія Амилахварова. Для обезпеченія города и содержанія онаго въ повиновеніи, составить гарнизонъ въ самой цитадели изъ 250 чел., скомандировавъ оный изъ Кавказскаго гренадерскаго и Тифлисскаго мушкатерскаго баталіоновъ, поручивъ исправнѣйшему и надежнѣйшему штабъ-офицеру, который долженъ содержать и караулѣ въ городѣ, поставивъ въ цитадели еще и нѣсколько большихъ орудій. По занятіи [illegible] 6-ти важныхъ пунктовъ нужно непремѣнно занять постъ довольно сильнымъ деташаментомъ къ сторонѣ Ахалциха у уроч. Цихисъ-Джвари, дабы деташаментъ сей, находясь тамъ, могъ дѣлать диверсію свою далѣе и не допустилъ бы отряда Ахалцихскаго паши съ Лезгинами впасть съ сей стороны въ границы наши, что конечно, безъ сего сдѣлать онъ не упуститъ, а для сего и командировать туда подпол. Лихова съ двумя ротами егерей баталіона его, двумя мушкатеръ Тифлисскаго Мушкатерскаго полка, въ Квеши находящимися, двумя орудіями и нѣсколькими козаками. Постъ у переправы Едибулугской долженъ состоять тогда изъ двухъ ротъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإعداد الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروءها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

мушкатерскаго Тифлисскаго полка съ орудіемъ и нѣсколькими козаками, который можетъ дѣлать сикурсъ деташаменту ген.-м. Леонтьева. Постъ въ Гартискарѣ будетъ состоять изъ роты егерей, бывшей въ Карели, роты гренадеръ изъ Тифлиса, одного орудія и нѣсколькихъ козаковъ, который по усмотрѣнію въ немъ надобности можетъ занять и Душетъ и воспретить тѣмъ царевичу Вахтангу оказать какую либо помощь единомышленникамъ своимъ, въ случаѣ же нужды будетъ имѣть силы дать сикурсъ подпол. Симоновичу.—На мѣстѣ расположенія полка Кабардинскаго Мушкатерскаго и баталіона ген.-м. Леонтьева должны остаться также сильныя команды съ обозомъ и укрѣпиться въ вагенбургѣ или укрѣпленіяхъ. Обозы Кавказскаго гренадерскаго баталіона и 17-го егерскаго должны для безопасности быть въ Тифлисѣ; деташаментовъ полк. Карягина и подпол. Симоновича—по усмотрѣнію ихъ, въ удобныхъ мѣстахъ; 2-го баталіона 17-го Егерскаго полка и ротъ Тифлисскаго Мушкатерскаго полка, въ деташаментѣ подпол. Лякова, у переправы Клибулусской находиться долженствующихъ, свести въ одно мѣсто и укрѣпиться также въ вагенбургѣ или въ удобномъ укрѣпленіи.

За всѣмъ симъ предположеніемъ, обязанностью поставляю донести в. пр., что хотя разныя толпы стремящіеся на насъ непріятелей отражать и удержать тѣмъ тишину и спокойствіе я имѣю надежду; но при сихъ всѣхъ предполагаемыхъ частяхъ козаковъ весьма недостаточно, ибо и изъ состоящихъ теперь на лицо отъ частаго преслѣдованія за Лезгинами и содержанія пикетовъ много съ усталыми лошадьми, а тѣмъ еще болѣе малочисленность ихъ будетъ намъ ощутительна, что Грузины сторонѣ нашей совсѣмъ плохіе помощники и только есть надежда имѣть ихъ нѣсколько при деташаментѣ моемъ съ сердаремъ княземъ Орбеліановымъ и у подпол. Симоновича съ княземъ Георгіемъ Амилахваровымъ. А посему-то в. пр. сами усмотрѣть изволите необходимую въ никакихъ обстоятельствахъ теперешнихъ здѣсь нужду, какъ ровно и то, сколь нужно поспѣшить присылкою сюда двухъ козачьихъ или по крайней мѣрѣ хотя одного полка, который конечно можетъ оказать довольно чувствительное пособіе въ отраженіи непріятельскихъ [illegible].

467. Тоже, ген.-м. Леонтьева ген.-м. Лазареву, отъ 21-го іюля 1802 года, за № 122.

Сейчасъ получилъ я Кабардинскаго Мушкатерскаго полка отъ подпол. Соленіуса 2-го рапорты, полученные сего числа подъ № 332 и 336, коими доноситъ 1-мъ, получилъ онъ сношенія Сигнахскаго уѣзда исправляющаго должность капитанъ-исправника пор. Соколовскаго, что Карданахскій гзири (გზირი) [illegible] донесъ, что якобы удалившійся изъ отечества царевичъ Александръ находится въ Лезгинскихъ предѣлахъ, въ деревнѣ Белаканахъ, съ собраннымъ во многомъ количествѣ войскомъ и намѣревается генерально разорить всю Грузію, которое дѣло приводится имъ къ началу. 2-мъ рапортомъ— донесъ ему, Соленіусу, пор. [illegible], что по слухамъ дошедшимъ къ нему, что взбунтовались князья всей Грузіи и часть изъ обывателей, также всѣ Карданахскіе князья уѣхали въ собраніе въ калаки (?), которое числомъ до 40,000, отъ которыхъ завтрашняго числа или непремѣнно послѣ завтра хотѣли послать своихъ людей по селеніямъ, гдѣ только Русскіе квартируютъ, сказать, чтобъ изъ селеній вышли, а когда не выйдутъ, то непремѣнно на оные сдѣлаютъ свое злонамѣреніе въ дѣйство, въ томъ предположеніи, чтобы вооружить чрезъ сіе Грузинскихъ поселянъ противъ насъ. Посему донеся о семъ в. пр., ожидаю на сіе вашего предписанія, какъ въ семъ случаѣ поступить предписано будетъ.

466. Тоже, ген.-м. Гулякова ген.-м. Лазареву, отъ 22-го іюля 1802 года, за № 165, изъ Телава.

Сейчасъ увѣдомился я о заговорѣ Кахетинскихъ князей, сродномъ къ бунту противъ насъ, отъ одного благонамѣреннаго къ нашей сторонѣ, которыхъ я потому послалъ тотъ-же часъ заарестовать и доставить въ Телавъ; почему и содержаніе заговора князей тѣхъ и имена ихъ донесу в. пр. [illegible]жая времени, коль скоро ихъ сюда доставятъ. Сегодня я получилъ отъ подпол. Соленіуса два рапорта, изъясняющіе—первый, что царевичъ Александръ находится теперь въ Белаканахъ со многолюднымъ войскомъ и намѣревается разорить всю Грузію, а второй, что князья всей Грузіи и часть обывателей взбунтовались, а Карданахскіе князья уѣхали въ собраніе, числомъ до 40,000, простирающееся, о чемъ онъ и в. пр. донесъ; а какъ роты ввѣреннаго мнѣ Кабардинскаго Мушкатерскаго полка расположены теперь въ разныхъ и неблизкихъ селеніяхъ одна отъ другой, то по предмету возрождающагося заговора и всего здѣсь прописаннаго о принятіи мѣръ для соблюденія цѣлости своей стороны испрашиваю резолюціи в. пр. Слухи здѣсь носятся также, что царевичи Юлонъ и Парнаозъ съ своею партіею скрываются въ предѣлахъ Грузіи,—въ какомъ же точно мѣстѣ, того неизвѣстно. Я [illegible] онымъ далъ свои приказанія всѣмъ воинскимъ командамъ начальникамъ кордона моего.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

469. Тоже, отъ 22-го іюля 1802 года, за № 167, изъ Телава.

Начинщиковъ заговора, князей Семена и Давида Кобуловыхъ, [illegible] бѣжали къ царевичу Александру, и послѣдователей имъ князя Іосифа Павчавадзе и протоіерея Евстафія я заарестовалъ; — значеніе ихъ согласія открылось то, что первый разсылалъ по Кахетіи бумагу къ помѣщикамъ и приглашалъ желающихъ имѣть царя, а послѣдніе съ ними вмѣстѣ согласились въ томъ, показавъ тѣмъ явно неусердное принятіе ихъ покровительства Всемилостивѣйшаго Г. И. и нарушеніе присяги. В. пр. о семъ донеся, имѣю честь доложить, что отправленіемъ ихъ по теперешнимъ обстоятельствамъ къ в. пр. я предостановился, а предпринялъ ожидать резолюціи вашей по предмету сему, которую симъ испрашиваю и прилагаю при семъ подлинное прошеніе ко мнѣ Кобуловымъ поданное, на разсмотрѣніе в. пр. и два письма, найденныя у Кобулова, одно изъ нихъ писанное къ нимъ, а другое [illegible] водъ отъ условія ихъ въ себѣ какъ видно заключающее.

470. Письмо д. с. с. Коваленскаго къ ген.-м. Лазареву, отъ 22-го іюля 1802 года, за № 49.

Извѣщаю в. пр., что получилъ я изъ Кахетіи достовѣрное извѣстіе о составляемомъ тамъ согласіи и самой даже подпискѣ, къ нарушенію общаго спокойствія и на испровержение настоящаго здѣсь правительства клонящихся, и что въ дѣлѣ семъ до сихъ поръ участвуютъ якобы токмо князья 1) Георгій, 2) Дмитрій (кажется Дурмишхановъ сынъ) и 3) Давидъ Чолакаевы, 4) Симонъ и 5) Давидъ Кобуловы, 6) Тарханъ, 7) Луарсабъ и 8) Оманъ Джандіеровы, 9) Іосифъ и 10) Нинія Павчавадзе, 11) Гевазъ Вачнадзе и 12) священникъ Елевтерій. — По важности обстоятельства предполагаю я произвести всему тому какъ наскорѣе подлежащее изслѣдованіе и на сей конецъ завтрашняго числа назначаю для отправленія въ Телавъ исполнительной экспедиціи совѣтника Карнѣева съ секретаремъ; къ содѣйствію же въ томъ в. пр. покорнѣйше прошу, вопервыхъ, нарядить для препровожденія сихъ чиновниковъ до мѣста и обратно безопасный по настоящимъ отъ Лезгинъ нападеніямъ конвой, а вовторыхъ, предписать теперь же безъ упущенія времени всѣмъ начальникамъ, расположеннымъ въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ вышеозначенные участники въ возмущеніи жительствуютъ или обрѣтаются, взять надъ ними предварительно строгій, но самоскромнѣйшій надзоръ, — съ тѣмъ, что когда скоро окажутся они дѣйствительно таковыми по первому изслѣдованію посылаемаго отъ меня совѣтника, то по сношенію его взять ихъ единовременно каждаго порознь подъ арестъ, препроводить къ нему въ Телавъ и тамъ такимъ же образомъ содержать ихъ впредь до окончанія дѣла. И присовокупляя къ сему покорнѣйшую къ в. пр. просьбу о строжайшемъ подтвержденіи начальнаго исполненія безъ малѣйшей продолжительности времени онаго [illegible]

471. Тоже, отъ 22-го іюля 1802 года, за № 50.

По обстоятельствамъ, имѣющимъ связь съ тѣми, о которыхъ я имѣлъ честь относиться сего числа за № 49 къ в. пр., нужно взять строгій надзоръ также и за членами царскаго дома, а наипаче за вдовствующею царицею Дарьею здѣсь, царевичемъ Вахтангомъ въ Душетѣ и за царевичемъ Давидомъ, въ горахъ съ Борчалинцами находящимися. Въ слѣдствіе того покорнѣйше прошу в. пр. не оставить со стороны вашей содѣйствіемъ къ тому, которое по мнѣнію моему могло бы быть произведено — здѣсь нарядомъ приличнаго караула къ ея в. царицѣ, подъ предлогомъ тѣмъ, что она сама съ просьбою ко мнѣ о семъ въ разсужденіи мнимой яко бы отъ Лезгинъ опасности уже относилась; въ Душетѣ командированіемъ роты съ пушкой назначенной туда по росписанію войскъ; а въ горы подъ видомъ употребленія по части полицейской при находящемся тамъ помощникѣ пристава. — Въ дальнѣйшемъ же касательно принятія мѣръ по предмету сему распоряженія я поставляю долгомъ по соображенію открываемыхъ обстоятельствъ съ в. пр. соглашаться впредь.

472. Рапортъ ген.-м. Гулякова ген.-м. Лазареву, отъ 22-го іюля 1802 года, за № 174.

Сегодня бывшихъ въ непріязненномъ сторонѣ [illegible] собраніи князей заарестованы съ мною, заарестовалъ я еще, бывшихъ въ томъ же собраніи дворянина Давида Алексѣева, князя Семена Кобулова сына Тамаза, протоіерея Хелашвили сына Николая и Армянина Казара, открывшаго частію заговоръ князей съ бумагами, кои и къ в. пр. отправилъ вчерашній день, данными ему отъ князя Кобулова для доставленія къ сыну его, у царевича Александра находящемуся, въ числѣ которыхъ и письмо находится по цифрамъ писанное; о чемъ в. пр. донеся, имѣю честь приложить при семъ допросъ, взятый съ Армянина Казара Байрахтарова, на благоусмотрѣніе

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد ويتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف موجبات ذلك (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين قنعوا بالقشر عن اللباب (يشيرون بالأعمال الظاهرة) وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فقط ولا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما يقل عن الكمل إلا بالخلوة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابعها (وقلع مغارسها) (و) لتلك (وهي في القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من الجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) (ويزيد المواد) فتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

Назадъ тому двѣ недѣли присылалъ былъ два раза узнать къ нему отъ князя Семена Кобулова служитель съ тѣмъ, что онъ ѣдетъ ли въ Эривань и ... служитель въ отвѣтъ, что тогда дастъ знать. А какъ онъ донесъ о семъ ... Василию Семеновичу Гутякову, что князь Семенъ Кобуловъ хочетъ ... были ему, — доставить ихъ къ ... что онъ съ симъ намѣреніемъ ... 22 ... у него князей Адама Джандіерова и Тархана, объявилъ имъ обманомъ, что онъ ѣдетъ въ Эривань, то тогда дали ему два письма, которыя теперь на ... Гутякова ... что онъ ѣдетъ въ Эривань и они сдѣлаютъ между тѣмъ дѣло хорошее и спрашивали его, будетъ ли онъ съ ними согласенъ въ томъ дѣлѣ и ежели ... будетъ, а при томъ говоря имъ, что ежели онъ поѣдетъ въ Эривань, то какъ бы Лезгины не взяли въ полонъ; но князья ему сказали, что Лезгины ... нихъ посланъ; а ежели хочетъ, они ему дадутъ баратъ о пропускѣ ... четыре дня сюда, въ Кахетію, упоминая и сіе, что царевичъ Давидъ долженъ къ нимъ присоединиться, а царевичъ Баграть будто бы изъ Россіи ... остановится противъ деревни Кисмоходашени при урочищѣ Сакарауло, про визію тому войску доставлять будутъ они, вино патріаршеское и ... Чавчавадзе на то употребитъ. Оманъ Джандіеровъ и Тарханъ сказали ... Кизикцы, то бы уже тогда ... онное было говорено за обѣдомъ и пили за царевича Юлона здоровье, съ тѣмъ ... Адамъ Джандіеровъ сказалъ ... голову надобно снять. Да еще онъ слышалъ, что собраніе было въ нѣкото... а при томъ ложное написали прошеніе ... и прочимъ Русскимъ особамъ, дабы тѣмъ прикрыть ихъ тайное согласіе ... царевичамъ и послали къ нимъ листы подписанные подъ присягою; а при томъ ... десять или болѣе запечатанныхъ ... войскъ Россійскихъ, то противъ того доказывается еще, что князя Евгенія ... отъ царевича Юлона, такъ и отъ здѣшнихъ князей, чтобы Лезгины съ ними ... При допросѣ былъ и по его, Казара, прошенію, за незнаніемъ грамоты, руку приложилъ Тифлисскій житель Иванъ Те...

473. Письмо Кизикскихъ князей и народа къ князьямъ и народу внутренней Кахетіи.

Ихъ сіятельствамъ, всѣмъ вообще князьямъ и простолюдинамъ внутренней Кахетіи — мы вообще Андрониковы, Вачнадзе и Кизикцы шлемъ поклонъ. Сегодня, 25-го числа, мы собрались на Келмечурѣ и присягнули на воцареніе Юлона и на то, чтобы пролить кровь за того, кто будетъ задержанъ (Русскими). Въ это время къ намъ подступилъ подполковникъ съ войскомъ и артиллеріей; мы его встрѣтили твердо, и онъ воротился. Теперь и вы, какъ князья, такъ и прочіе, будьте тверды и мужайтесь. Мы еще дадимъ вамъ знать.—Іюля 25-го хроникона 490.—Всѣ другія новости разскажетъ вамъ сей Луарсабъ. Дайте объ этомъ знать и на ту сторону. Мы присягали на вѣрность Государю и на воцареніе Юлона. Всѣ подробности ... Пшавы, Тушины, Хевсуры ... вазцы, Кварельцы, Енисельскіе моуравы, Нодаріаны (т. е. Джорджадзе), — и вы, конечно, не отстанете отъ нашего братства. Преосвященный Некреселъ ты также будь прилеженъ, ободри народъ и обяжи его клятвою быть усерднымъ Государю и ... Мака-швили, Чолака-швили, Корнибаши-швили, Базіертъ-Хуци-швили и всѣ вообще Чолака-швили, — ... Іюля 25-го.—Бодбійскій митрополитъ Іоаннъ, Давидогареджійскій настоятель, всѣ Андрониковы, Вачнадзе, Джандіери-швили, всѣ Кизикскіе чиновники и Кизикцы пишемъ.

474. Рапортъ ... Кноррингу, отъ 26-го іюля 1802 года, за № 356.

Увѣдомился я ... Грузію, что есть собраніе у урочища Келмечуры всей Кахетіи князья, Тушинскіе, Кизикскіе ... преосвященныи. Бодбель, которые дѣлаютъ въ селеніяхъ Кизикскихъ по ночамъ заклинъ, чтобъ непре-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال (وحشوية العلماء) يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن (وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم (والإسهال) وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن ، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء وتجاوزوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يسلك به الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) للنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاكه (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) التجلي
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود)
قالوا القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان

мѣнно [illegible] къ оному собранію будетъ царевичъ Юлонъ, а воиско наше хотятъ истребить, и что онъ будетъ въ Грузіи царемъ, если же не пойдутъ оныхъ хотятъ совсѣмъ раззорить. Я же для уговариванія ихъ къ тому собранію ѣздитъ, коихъ было до ста человѣкъ, въ томъ числѣ и преосвященный Бодбель, и какія они мнѣ дѣлали грубости, не [illegible] обстоятельно донести, а теперь объ ономъ описать подробно время не [illegible], и еще изъ многихъ деревень пришедъ ко мнѣ чернь и проситъ со слезами, чтобы я ихъ въ семъ защитилъ, почему я, опасаясь дабы и чернь къ сему не согласилась, собравъ баталіонъ имени моего, его числа для атакованія оныхъ выступилъ, и прошу в. пр. на сей случай прислать сюда постарше меня, котораго могутъ слушать болѣе, и усилить здѣсь нѣсколькимъ войскомъ, а всего нужнѣе конницею, коимъ прибыть къ Сигнаху, а къ собранію никакъ неудобно, потому что оные свои мѣста часто перемѣняютъ.

475. Тоже, ген.-м. [illegible]лякова ген.-м. Лазареву, отъ 26-го іюля 1802 года, за № 181.

Послѣ того какъ я заарестовалъ изобличенныхъ и главныхъ заговорщиковъ, были въ окрестности Кахетіи многія собранія князей и какъ слышно было, сіи имѣли намѣреніе выручить ихъ отъ меня силою, но таковаго предпріятія отъ нихъ еще не видно и до сихъ поръ склоняли также черный народъ слѣдовать ихъ дерзкому умыслу; но какъ я предупредилъ нѣкоторыхъ князей, при своихъ мѣстахъ остающихся, и обывателей словеснымъ и письменнымъ объявленіемъ пагубныхъ слѣдствій умысла бунтовщиковъ, то они въ ономъ успѣха не имѣютъ и теперь, партіями раздѣлившись, скрываются днемъ по лѣсамъ, а ночью въ селеніяхъ. Въ [illegible] о семъ доносія, испрашиваю резолюціи, какъ поступать съ неблагонамѣренными намъ князьями и не соблаговолите ли приказать [illegible] брать ихъ явно подъ арестъ тамъ, гдѣ только они покажутся.

476. Письмо Кахетинскихъ князей къ ген.-м. Лазареву, отъ 27-го іюля 1802 года.

Вопервыхъ, божимся Животворящимъ Крестомъ, потомъ именемъ Всемилостивѣйшаго Государя, что [illegible] было извѣстно прочемъ того, что мы обще Кахетинскіе князья имѣли условіе подать прошеніе Государю и просить своего наслѣдственнаго царя; мы собрались на Лакбѣ и потребовали къ себѣ Бодбеля онъ пріѣхалъ къ намъ, ничего не зная [illegible] мы ему объявили, потомъ [illegible]нули прежде объ усердіи Государю, наконецъ нашему потомственному царю и чтобъ Юлона просить царемъ у Всемилостивѣйшаго Государя; кромѣ же сего, другихъ причинъ не имѣли, а Бодбель о нашемъ дѣлѣ до сихъ поръ не зналъ, пока мы его не вызвали; тогда получилъ онъ извѣстіе, что хотятъ его взять, побоялся и не могъ поѣхать; доныне онъ насъ удерживалъ не допускать до дурного, а теперь отправился къ вамъ и всѣ наши обстоятельства онъ словесно донесетъ.

Слѣдуютъ подписи

477. Рапортъ ген.-м. Леонтьева ген.-м. Лазареву, отъ 28-го іюля 1802 года, за № 138.

Сейчасъ получилъ я извѣстіе отъ квартирующаго въ Манавѣ кап. Крикопсова, а онъ извѣстенъ вообще отъ жителей, что всѣ Манавскіе князья ѣздятъ всякій день на сборное мѣсто за гору и ожидаютъ царевича Александра съ многочисленнымъ войскомъ, дабы напасть на наши войска, располо-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها، وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

женныя въ моемъ кордонѣ, а далѣе на Манаву, а потомъ и далѣе, при чемъ и жителей стращаютъ, чтобы они шли съ ними, если нѣтъ то ихъ раззорятъ. Манавскіе же жители никакъ на сіе непреклонны и хотятъ вмѣстѣ съ Россіянами защищаться, почему я и предписалъ кап. Кривоносову всѣхъ князей Манавскихъ заарестовать [illegible] намѣрены имъ помочь; въ случаѣ же сопротивленія отъ князей войскомъ вооруженною рукою съ ними поступить; я же съ тремя ротами завтрашній день вступлю на мѣсто Омаркаленскаго дѣла, куда и Александръ намѣренъ прибыть, и буду его тамъ ожидать. Полагаю, что и жители купно со мною выступятъ.

478. Тоже, отъ 29-го іюля 1802 года, за № 139, изъ лагеря при сел. Манави.

По извѣщенію ввѣреннаго мнѣ Тифлисскаго мушкатерскаго полка кап. Кривоносова, квартирующаго съ ротою въ селеніи Манави, о злом умыслѣ князей селенія Малой Манави, подъ названіемъ Тохлаури, я подъ предлогомъ необходимой во нихъ надобности сперва посылалъ за ними неоднократно и чтобъ моуравъ пришелъ ко мнѣ, но онъ отзывался болѣзнію; наконецъ, по увѣренію селенія Манави священника Исаака и прочихъ жителей о дѣйствительномъ ихъ зломъ умыслѣ, которые намѣревались въ сію ночь непремѣнно навести непріятельскую партію на роту и на селеніе, то дабы сего послѣдовать не могло, предписалъ я кап. Кривоносову, забравъ ихъ, представить ко мнѣ, который съ небольшимъ числомъ нижнихъ чиновъ въ показанное селеніе Малую Манаву для взятія тѣхъ князей отправился, гдѣ успѣлъ едва изловить изъ нихъ только двухъ князей—моурава Нико и Константина Чолокашвили, которые, схвативъ ружья, побѣжали было въ лѣсъ, но скоро были пойманы, а прочіе князья—моуравъ Николосъ, Соломонъ съ товарищами, всего 4 человѣка, бывшіе совершенно виновные, лишь только изъ лѣсу показались, пустились въ бѣгство въ лѣсъ окружающій всѣ ихъ сакли, дѣлая ружейные выстрѣлы, при чемъ одного рядоваго убили,—для изловленія которыхъ хотя и употреблялъ всѣ силы, но въ разсужденіи густѣйшаго лѣса никакъ изловить ихъ не могли. Послѣ того тотчасъ жители были разосланы по лѣсу по извѣстности имъ мѣстъ, для изловленія ихъ, изъ которыхъ двое пришедъ извѣстили, что они и съ женами находятся въ небольшой деревнѣ Маріамджвари, состоящей отъ Малой Манави верстахъ въ 3-хъ, въ густѣйшемъ лѣсу, куда ночью

отправлена была команда, но ихъ тамъ не захватили, ибо недолго во оной бывъ, уѣхали—какъ говорятъ Грузины, въ Кахетію и чрезъ людей своихъ велѣли сказать жителямъ, что они отъ рукъ ихъ не уйдутъ и будутъ раззорены; жены же ихъ изъ той деревни возвратили обратно въ Малую Манаву. Князь Пиніа на вопросъ мой отвѣчалъ, что онъ зналъ о семъ умыслѣ только 28-го числа сего іюля отъ моурава Николоса и хотѣлъ ѣхать ко мнѣ объявить, но былъ въ тѣ поры взятъ командою; притомъ увѣряетъ, что онъ никогда съ ними въ согласіи не былъ и въ собраніе для сговору никуда не ѣздилъ; прочіе же вышеписанные князья въ томъ собраніи разъ вмѣстѣ были, куда ѣзжали ночью, онъ же увѣряетъ, что собраніе сей шайки болѣе одной или двухъ ночей на одномъ мѣстѣ не бываетъ, ибо они боятся быть захвачены.

479. Тоже, ген.-м. Лазарева ген.-л. Кнррингу, отъ 29-го іюля 1802 года, за № 2.

Для усмиренія бунтующихъ князей Кахетинскихъ и прочихъ обывателей Грузіи, къ нимъ присоединившихся, а равно и для отраженія внѣшнихъ непріятелей, впаденіемъ своимъ въ Грузію отъ стороны Кахетіи съ сильными толпами войскъ Дагестанскихъ и Лезгинскихъ угрожающихъ, Высочайше ввѣреннаго мнѣ полка съ баталіономъ моего имени сего числа выступилъ въ походъ, а расположенный близъ Тифлиса въ лагерѣ при рѣчкѣ Алгетѣ баталіонъ подпол. Ляхова перевелъ въ Тифлисъ и расположился въ предмѣстьи Авлабаръ.

480. Тоже, отъ 29-го іюля 1802 года, за № 374.

Сіятельству донесеніе мое [illegible] отъ 20-го числа, за № 365, о внѣшнихъ обстоятельствахъ Грузіи и внутреннихъ, имѣю честь донести подробно о происшествіяхъ, послѣ отправленнаго мною рапорта случившихся, а вмѣстѣ съ симъ и о томъ, что я по обстоятельствамъ симъ исполнилъ и исполнять предпринялъ.

По отправленіи къ в. пр. донесеніи моихъ, по случаю 22-го числа, сокрушеніе правителя Грузіи, здѣсь въ копіи (см. выше) представляемое Соображая содержаніе сношенія его съ тѣмъ предположеніемъ царевича Александра, коимъ онъ располагалъ впасть въ Грузію отъ стороны Кахетіи и найти тамъ преданныхъ себѣ [illegible] потомъ [illegible] князей Кахетинскихъ, какъ я и имѣлъ честь в. пр. донести, и почитая обстоятельства сіи довольно важ-

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأمزجة والبلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية (العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الإطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على طرق الناس ويدلون على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما هو الأصل الأكمل (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركيبه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من هلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرأت على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قاله الحكماء: إذا خلا القلب دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إدواء الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يرشده إلى الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

ными далъ отношеніе мое ген.-м. Гулякову о точномъ выполненіи всего, въ сношеніи правителя ко мнѣ прописаннаго. Тотъ же день получилъ и другое отъ него сношеніе за № 51, здѣсь же въ копіи слѣдующее, предписавъ по содержанію онаго подпол. Солеініусу. По исполненіи сего, 24-го числа по полудни въ 1-мъ часу получилъ рапортъ ген.-м. Гулякова, что онъ, извѣстясь о заговорѣ князей къ бунту противъ насъ, посылалъ ихъ арестовать и доставить въ Телавъ, и что какъ о именахъ ихъ, такъ и о содержаніи заговора донесетъ по доставленіи оныхъ.

Вслѣдъ за симъ, въ 3 часу получилъ рапортъ его, коимъ доноситъ, что начинщиковъ заговора, князей Семена и Давида Кобуловыхъ, князя Іосифа Чавчавадзе и протоіерея Елевтерія (коихъ имена находятся и въ сношеніи ко мнѣ д. с. Коваленскаго), изъ коихъ первый разсылалъ письма по Кахетіи и бумагу къ подпискѣ имѣть имъ царя, а послѣдніе съ нимъ вмѣстѣ въ томъ согласились, онъ арестовалъ, и что отправленіемъ ихъ сюда остановился, спрашивая моего на сіе повелѣнія; съ симъ рапортомъ представилъ онъ ко мнѣ прошеніе на имя его княземъ Семеномъ Кобуловымъ ему поданное и два письма, изъ коихъ одно писанное по цыфрамъ у князя сего найденныя, отправ[illegible] другія письма, у него же найденныя, къ правителю Грузіи, изъ коихъ одно на Высочайшее имя и два къ г. Коваленскому. Я по сему снесясь словесно о дѣлѣ семъ съ нимъ, Коваленскимъ, предписалъ ген.-м. Гулякову, чтобы онъ по извѣстности ему дѣлъ тѣхъ имѣлъ участіе въ изслѣдованіи оныхъ съ посланнымъ уже для сего совѣтникомъ Карнѣевымъ, в. же пр. имѣю честь представить оригинальное прошеніе съ переводомъ, къ ген.-м. Гулякову поданное, и переводъ цыфирнаго письма и другаго, или рапортъ присланнаго, съ ихъ оригиналами. 25-го числа получилъ я отъ него же рапортъ, что онъ арестовалъ и еще единомышленниковъ арестованныхъ предъ симъ князей—дворянина Давида Алексѣева, сына князя Семена Кобулова Тамаза, сына протоіерея Николая и Армянина Казара, открывшаго частію заговоръ князей тѣхъ и доставившаго къ нему письма, княземъ Семеномъ Кобуловымъ сыну его, при царевичѣ Александрѣ находящемуся, писанныя, кои представляются здѣсь и о коихъ выше сего сказано. При рапортѣ семъ прислалъ допросъ Армянину Казару, здѣсь въ оригиналѣ представляемый; вмѣстѣ съ симъ донесеніемъ рапортовалъ онъ мнѣ, что живущіе въ сел. Кварели князья Григорій и Паата Чавчавадзе неизвѣстно куда бѣжали. 27-го числа полученнымъ мною отъ него же рапортомъ донесъ онъ, что по арестованіи имъ вышесказанныхъ людей князья Кахетинскіе сдѣлали разныя сборища, и какъ слышно, имѣли якобы намѣреніе взять силою арестованныхъ, что князья сіи склоняли черный народъ слѣдовать ихъ дерзкому умыслу, но по упрежденію его обитателей о худыхъ слѣдствіяхъ, отъ сего произойти могущихъ, не имѣютъ въ семъ успѣха, и что они раздѣляясь теперь партіями, скрываются днемъ въ лѣсахъ, а ночью въ селеніяхъ. Въ рапортѣ семъ спрашиваетъ онъ предписанія моего, производить-ли явно арестъ сборищамъ князей сихъ? Сей же день въ 12 часу пополудни получилъ я донесеніе подпол. Солеініуса, которое нужнымъ поставляю представить в. пр. въ оригиналѣ. Соображая обстоятельства сіи и видѣвъ, что бунтъ князей Кахетинскихъ становится почти явнымъ, ген.-м. Гулякову далъ отношеніе мое въ слѣдующихъ словахъ:

„Какъ уже явно почти открывается бунтъ противу „насъ князей Грузинскихъ и другихъ людей въ Телавскомъ и Сигнахскомъ уѣздахъ, то потому я, со„образуясь съ смутными обстоятельствами теперешними, на представленіе в. пр. нужнымъ нахожу „сказать, что арестъ бунтовщиковъ производимъ „быть долженъ, однако-же и въ немъ слѣдуетъ по„ступать со всевозможною осторожностію, дабы слѣд„видомъ бунтовщиковъ не были арестованы и невин„ные, по причинамъ симъ осмотрительность и осто„рожность должна соблюстись въ своей силѣ". Подпол. же Солеініусу предписалъ стараться всячески привлекать къ сторонѣ нашей черный народъ, увѣряя оный, что всѣ остающіеся намъ преданными окажутъ усердіе свое и сколь ревностны они къ выполненію присяги на вѣрность ими принятой, объяснивъ имъ и то, что они, конечно, въ скоромъ времени почувствуютъ всю пользу и выгоду подданства ихъ столь великому и милосердому въ щедротахъ Монарху;—при семъ извѣстилъ его, что по обстоятельствамъ теперешнимъ я самъ прибуду къ нему съ баталіономъ егерей и нѣсколькими человѣками козаковъ. Не успѣвъ я вчерашній день отправить сихъ повелѣній, какъ явился у меня князь Дварсабъ Орбеліани, бывшій въ собраніи князей Кахетинскихъ, подавъ мнѣ отъ собранія того письмо. Содержаніе письма сего, какъ изъ перевода съ оригиналомъ здѣсь представляемаго в. пр. усмотрѣть изволите, совершенно подтвердило явный бунтъ противу насъ князей Кахетинскихъ, какъ равно объяснило и то, что письмо ген.-м. Гулякову, княземъ Семеномъ Кобуловымъ поданное, писано ими единственно для того, чтобы скрыть тѣмъ настоящее ихъ намѣреніе;

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) [illegible] النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا [illegible] الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

письмо же о коемъ сказано, что они писали ко мнѣ, я неполучилъ.—Въ сіе самое время прислалъ ко мнѣ правитель Грузіи сообщеніе жителей Джугенскихъ къ капитанъ-исправнику Сигнахскому, подтверждающее также о бунтѣ ихъ, кое въ копіи здѣсь слѣдуетъ. Посему я, въ дополненіе сношенія моего къ генер. Гулякову, предписалъ ему, что какъ бунтъ Кахетіи отъ князей тамошнихъ явно обнаруженъ, то по сообщенію моему о дѣлѣ семъ посланному, прошу его предписать воинскимъ начальникамъ брать подъ арестъ сконища, изъ князей Кахетинскихъ составляющіяся, поступая съ ними яко съ бунтовщиками, нарушающими общее благо и спокойствіе Грузіи, принятіемъ оной въ подданство Всемилостивѣйшаго Г. И. нашего и присоединеніемъ къ Россіи доставленное. Послѣ сего князь Луарсабъ Орбеліани доставилъ ко мнѣ и другія три письма, изъ коихъ одно къ ген.-м. князю Орбеліани, также бунтъ князей Кахетинскихъ означающія,—всѣ здѣсь въ переводахъ съ оригиналами слѣдующія, донеся при томъ словесно, что бунтовщики сіи писали на сихъ дняхъ къ царевичу Вахтангу, просили его о непропускѣ въ Грузію войскъ нашихъ, о сломаніи мостовъ и о пресѣченіи коммуникаціи съ Россіею,—намѣревались писать къ царевичу Александру, извѣстить его о ихъ дѣяніяхъ, а также и къ Казахамъ, чтобы исполняли они то, что имъ слѣдуетъ, но что подъ словами сими разумѣется, онъ, Орбеліани, не знаетъ.

Сообразивъ стеченіе всего здѣсь прописаннаго съ обстоятельствами и положеніемъ теперешнимъ Грузіи, почитая бунтъ князей Кахетинскихъ весьма важнымъ, особливо же тогда, когда внѣшніе непріятели, со всѣхъ сторонъ Грузію окружающіе, стремятся нападеніемъ на насъ разными толпами, бывъ убѣждаемъ къ тому еще и болѣе царскою фамиліею,—завтрашній день съ баталіономъ егерей 17-го полка на Авлабарѣ расположеннымъ, однимъ орудіемъ и нѣсколькими козаками предположилъ я выступить въ Кахетію съ тѣмъ, чтобы, прибывъ туда, разрушить сборища бунтовщиковъ сихъ, стараясь прежде увѣщаніями и убѣжденіями, какія только употребить можно будетъ, а потомъ, буде не увижу въ семъ успѣхъ, употреблю и силу войскъ нашихъ, арестуя главнѣйшихъ бунтовщиковъ, дабы уничтожить симъ ихъ заговоры, не только обитателямъ Грузіи, особенно же черному народу къ сторонѣ нашей преданному, но войскамъ нашимъ причинить вредъ могущіе. О всемъ же мною по обстоятельствамъ симъ исполненномъ и теперь къ исполненію предпринятомъ сношусь я съ правителемъ Грузіи письменно и словесно.

Сдѣлавъ предположеніе сіе, намѣреваясь привести оное въ исполненіе, часу въ 12-мъ по полудни извѣщенъ я, что къ Авлабару пріѣхалъ митрополитъ Бодбельскій, приводившій къ присягѣ князей Кахетинскихъ, со свитою;—митрополита сего отсылалъ коменданта здѣшняго г. Чернова, въ сіе время у меня бывшаго, просить ко мнѣ со всѣми находящимися при немъ людьми; по приходѣ своемъ подалъ онъ мнѣ письмо, отъ бунтующихъ князей писанное, съ переводомъ здѣсь представляемое, объясняя притомъ разныя нелѣпыя причины къ бунту князей Кахетинскихъ, а его къ приведенію ихъ къ присягѣ понудившія. Не входя въ дальніе распросы и изслѣдованія дѣлъ митрополита сего, какъ до меня не касающіяся, по соглашенію бывшихъ у меня тогда ген.-м. Тучкова и правителя Грузіи, оставилъ его у себя на квартирѣ подъ приличнымъ сану его присмотромъ, а пріѣхавшаго съ нимъ священника отдалъ подъ присмотръ здѣшнему коменданту, прочихъ же людей свиты его, какъ они составляли только конвой митрополита, поутру сегодня отпустить. Священнику, взятому подъ присмотръ, комендантъ Черновъ сдѣлалъ допросъ (ко мнѣ въ копіи препровожденный и здѣсь в. пр. представляемый), объясняющій поступки митрополита Бодбельскаго и князей Кахетинскихъ. А взятое съ митрополита объясненіе находится у правителя Грузіи. Я же привожу въ исполненіе вышеизъясненное предпріятіе мое, выступаю завтрашній день въ походъ, предписавъ, какъ въ городѣ необходимо нужно быть умноженну числу войскъ, по причинамъ, уже мною въ рапортѣ за № 356 отправленномъ,—вступить на Авлабаръ баталіону егерей полк. Лихова, лагеремъ на р. Алгетѣ расположенному, прибывъ сюда весьма налегкѣ и оставя тяжелый обозъ въ дер. Кодѣ, гдѣ и по прежнему предположенію сему и четырехъ ротъ Тифлисскаго Мушкатерскаго полка быть назначено. Донося о семъ в. пр., имѣю честь донести и о томъ, что князь Евгеній Абашидзе съ единомышленниками его арестованъ, а потому и желающіе бы сдѣлать возмущеніе опасаются произвести оное. Царица Дарія, царевичи Вахтангъ и Давидъ ведутъ себя, какъ я прежде в. пр. имѣлъ честь донести. Царевичъ Теймуразъ, видимъ весьма малый успѣхъ въ предпріятіяхъ своихъ, пріѣхалъ въ Тифлисъ и живетъ здѣсь. Патріархъ Антоній имѣетъ также въ дѣлахъ ихъ участіе. Я по обстоятельствамъ теперешнимъ, дабы имѣть хотя малый присмотръ за царицею Даріею, послалъ къ ней караулъ [illegible] подъ предлогомъ удовлетворенія просьбы ея о семъ къ ген.-м. Тучкову. Въ Душетъ отправилъ съ половиною роты

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبد
فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكامل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تطهير الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل لرؤية الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لا هلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Кавказскаго гренадерскаго полка кап. Александро- [illegible] ва, давъ ему наставленіе, какъ поступать на посту [illegible] должно, — другая же половина роты сей находится на посту Гартискарскомъ, для усиленія онаго. [illegible] царевичъ Давидъ [illegible] вать предпріятіямъ вообще ими принятымъ, просилъ я [illegible] Грузіи [illegible] о вызовѣ его въ Тифлисъ. За симъ долгомъ и обязанностію [illegible] ныхъ обстоятельствахъ Грузіи весьма и даже почти необходимо нужно арестовать вдовствующую царицу Дарію и царевича Вахтанга, какъ главнѣйшихъ виновниковъ всего теперь отъ стороны внѣшней и внутренней Грузіи происходящаго, о чемъ уже изъ донесеній моихъ в. пр. извѣстно, прежде же всего нужно приступить къ аресту царевича Вахтанга, который, находясь въ Душетѣ, ведетъ переписку съ царицею Даріею и съ царевичами Юлономъ и Александромъ, извѣщаетъ ихъ о всемъ здѣсь происходящемъ, получаетъ отъ нихъ также разныя свѣдѣнія [illegible] весьма тайно, а между тѣмъ не упущаетъ производить дѣянія, описанныя въ рапортѣ моемъ за № 566, имѣетъ также переписку и [illegible] бунтующими князьями, дѣлаетъ имъ пособія и полагать должно, даетъ и совѣты, дѣлая сверхъ сего коммуникацію изъ Россіи сюда весьма трудною и опасною; — арестовавъ же его, гораздо легче и удобнѣе будетъ возстановить тишину и спокойствіе въ Грузіи отъ внутреннихъ ея непріятелей, а потому уже и внѣшніе не столь опасными казаться будутъ, [illegible] же въ глазахъ преданныхъ до сего времени къ сторонѣ нашей людей и чернаго народа.

Касательно внѣшнихъ обстоятельствъ здѣшняго края, имѣю донести в. пр. только то, что Пиръ-Кули-ханъ, по послѣднимъ свѣдѣніямъ, ко мнѣ чрезъ рапортъ полк. Карягина дошедшимъ, возвратился отъ Шуши обратно и расположенъ нынѣ съ войсками своими у уроч. Осіанъ, верстахъ въ 60 отъ Нахичевани; — въ войскахъ его находится и сынъ Ибрагимъ-хана Шушинскаго. Онъ намѣренъ, какъ видно, окончивъ дѣло свое въ Нахичевани, а потомъ уже вспомоществовать царевичу Александру. — Имеретинскій царь и Ахалцихскій паша остаются въ положеніи прежнемъ и [illegible] находятся царевичи Юлонъ и Парнаозъ, хотя и пронесся было слухъ, что они пребываютъ нынѣ въ Грузіи. Лезгины изъ Дагестана въ Белаканы прибавляются. Ганджинскій ханъ готовъ оказывать пособіе свое противной намъ сторонѣ; Эриванскій ханъ ничего противу насъ не предпринимаетъ. О точномъ мѣстѣ пребыванія царевича Александра вѣрно утвердиться не можно, потому что по послѣднимъ слухамъ и извѣстіямъ находится онъ въ войскѣ Пиръ-Кули-хана и въ Белаканахъ. — А для точнаго узнанія послалъ вѣрныхъ людей, а также предписалъ стараться развѣдывать [illegible] Карягину и подполк. Солениусу. Неизвѣстно теперь также и то, съ которой точно стороны сдѣлаетъ вторженіе свое съ войсками Пиръ-Кули-ханъ: въ Кахетію ли соединенно съ Лезгинами по прежнему [illegible] предположенію, или со стороны Ганджи, буде Эриванскій ханъ его не пропуститъ, а въ Кахетію вступитъ одинъ царевичъ Александръ. Но со всѣхъ сторонъ отражать ихъ готовъ и войска въ Грузіи находящіяся, по посланному передъ симъ отъ меня предварительному повелѣнію, состоятъ въ готовности выступить въ походъ и слѣдовать туда, куда которой части назначено будетъ во всякій часъ. Остается мнѣ только повторить представленіе мое в. пр. о присылкѣ сюда двухъ или хотя одного казачьяго полка, о необходимой коихъ нуждѣ излишне было бы здѣсь описывать, донеся уже въ прежнемъ рапортѣ и зная, что причины къ сему меня побуждающія в. пр. справедливыми признать изволите.

481. Тоже, ген.-м. Гулякова ген.-м. Лазаревр, отъ 29-го іюля 1802 года, за № 184, изъ Телава.

Изъ собранія неблагонамѣренныхъ князей вчерашній день прислано ко мнѣ князя Мераба Ратвадзе въ письмомъ на Грузинскомъ діалектѣ, подписаннымъ митрополитомъ Бодбелемъ и князьями Андрониковыми, которое прилагая при семъ, имѣю честь донести, что на бумагу сію, какъ такую, которою стараются они отвлечь время, употребляющееся на другія важнѣйшія дѣла, я не отвѣчалъ и означеннаго князя отъ стороны неблагонамѣренныхъ въ одномъ собраніи съ ними бывшаго арестовалъ.

Письмо генерала Гулякова, отъ 29 го іюля [illegible]

[illegible]

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل تربية الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال . وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن ، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

его въ ономъ лѣсу и еще съ нимъ несколько, которые тайно скрываются, а какъ они спрашивали отъ меня порученныя мнѣ письма, но я, сомнѣваясь, не показалъ оныя, сказавъ имъ, что тѣ письма находятся въ деревнѣ Калаури; также они досадуютъ(?) о неудачномъ ихъ злодѣйскаго намѣренія бунта и возмущенія, откуда я и уѣхалъ отъ нихъ съ тѣмъ намѣреніемъ, чтобъ препорученныя мнѣ письма отдать Русскимъ, а какъ я пріѣхалъ въ деревню Карданахи, узналъ собраніе народа и во ономъ шт.-кап. Гебуадзе и адъютанта Муратова, рѣшился къ нимъ явиться и отдать имѣющіяся при мнѣ письма; но я отдавъ ему только два письма, третье — самое важное осталось у меня, а какъ шт.-к. Гебуадзе и адъютантъ Муратовъ, выѣхавъ изъ деревни Карданахи где и остановилъ меня противу деревни Сакобо и приказалъ имѣющимся при немъ Джуганскимъ кевхамъ и тѣмъ Грузинамъ, о которыхъ значится въ рапортѣ, меня обезоружить, и началъ обыскивать, гдѣ и нашелъ въ сумкѣ потайное вышесказанное секретное письмо и спросилъ меня вышесказанный шт.-к. Гебуадзе и адъютантъ Муратовъ для чего я сіе письмо удержалъ? но я отвѣчалъ ему, что сіе не съ умысломъ сдѣлано, а единственно по незнанію моему, которыя всѣ три находились вмѣстѣ и я полагалъ, что оныя всѣ ему отдалъ.

463. Показанія разныхъ лицъ, снятыя 29 и 30 іюля 1802 года.

Князь Симонъ Кобуловъ.

1-е) Зовутъ меня Симонъ Ивановъ сынъ Кобуловъ, отъ роду мнѣ 42 года, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бывалъ, жительство имѣю Телавскаго уѣзда въ деревнѣ Кисисхеви, на вѣрность и на службу Е. И. В. при опредѣленіи въ Телавскій уѣздъ уѣзднымъ казначеемъ присягалъ.

2-е) Князья Марткопскій моуравъ Иванъ Андрониковъ и Калаурскій моуравъ Оманъ Джандіеровъ, Іосифъ и Иванъ Чавчавадзе, назадъ тому недѣли двѣ, пріѣхавши ко мнѣ въ домъ, склоняли меня согласиться просить обще съ ними Е. И. В. о возведеніи на царство Грузинскаго Юлона царевича, по духовной царя Ираклія, на что я и согласился, съ тѣмъ, чтобы всѣ князья Кахетинскіе на избраніе царя подписались; сказанные моуравы принуждали меня также подписаться на письмѣ къ царевичу Юлону, коимъ вызывали его въ Грузію для скорѣйшаго возведенія на царство, но я отъ того отказался безъ донесенія Государю Императору.

3-е) Причина сихъ замысловъ нашихъ какъ желаніе наше — древнюю царскую фамилію Багратіоновыхъ утвердить на царствѣ Грузинскомъ, такъ и разглашеніе здѣшняго кап.-исправника, что наши моуравства будутъ отняты отъ насъ настоящимъ правительствомъ; а сверхъ того Калаурскій моуравъ и князь Гарсеванъ(?) Джандіеровъ увѣряли меня, что Россійскій Императоръ повелѣлъ ѣхать въ Грузію т. с. Лашкареву (о чемъ извѣстилъ ихъ князь Соломонъ Аваловъ) спросить народъ Грузинскій, не хотите ли вы по прежнему имѣть своего царя? По поводу чего, упреждая прибытіе сюда Лашкарева, сочинили мы прошеніе на Всевысочайшее Е. И. В. имя, дабы позволено было возвесть на престолъ Грузинскій одного изъ царевичей, по духовной царя Ираклія, но съ тѣмъ, чтобы быть подъ Монаршимъ покровительствомъ. Простаго народа къ единомыслію съ нами я не склонялъ, и соглашалъ ли ихъ кто на сіе, — не знаю.

4-е) Участвовали въ ономъ заговорѣ нашемъ всѣ тѣ князья, коихъ имена усмотрѣть можно изъ отобраннаго у меня на Всевысочайшее имя прошенія; письменно ни съ кѣмъ никакого сношенія по сему дѣлу я не имѣлъ, особо никому не присягалъ, кромѣ того, что сдѣлали мы между собою клятву хранить въ тайнѣ наше положеніе, покуда оное приведено будетъ въ дѣйствіе, и во всемъ вышеписанномъ показалъ сущую правду.

Князь Давидъ Кобуловъ.

1-е) Зовутъ меня Давидъ Отаровъ сынъ Кобуловъ, 54-хъ лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бывалъ, на вѣрность и на службу Е. И. В. при опредѣленіи въ Телавскій уѣздный судъ засѣдателемъ присягалъ, жительство имѣю Телавскаго уѣзда въ деревнѣ Кисисхеви.

2-е) Первоначальные заговорщики были Калаурскій моуравъ Оманъ Джандіеровъ, Гарсеванъ(?) Джандіеровъ, Марткопскій моуравъ Иванъ Андрониковъ и Іосифъ Чавчавадзе, которые, пріѣхавши къ родственнику моему Симону Кобулову, присылали за мною; по пріѣздѣ къ нимъ сказанные князья принуждали меня сначала присягнуть въ томъ, что я сохраню тайну, которую они мнѣ открыть хотятъ, въ чемъ я и поклялся предъ церковью и святыми иконами; по окончаніи сего Иванъ Андрониковъ сказалъ мнѣ, что онъ присланъ отъ князей Кахетинскихъ напомнить всѣмъ намъ, что мы имѣемъ Грузинскаго престола наслѣдника, а потому и надобно намъ просить Е. И. В., чтобы далъ намъ царя изъ наслѣдниковъ ца-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإبراز العلة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم) الخلق (امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

рей Грузинскихъ. По окончаніи сего разговора князь Симонъ Кобуловъ сѣлъ и написалъ прошеніе, которое всѣ бывшіе тутъ князья и подписали, и потомъ отправлены были князья. Ниніа Чавчавадзе, Кириллъ Аваловъ, Оманъ Джандіеровъ и Луарсабъ Джандіеровъ къ прочимъ князьямъ, въ Кахетіи и Кизикѣ обитающимъ; показанные князья также въ совѣтѣ своемъ положили, чтобы писать письмо и къ князю Гарсевану Чавчавадзе, которое тамъ же мною и прочими князьями подписано.

3-е) Все сіе происходило назадъ тому недѣли двѣ или три; но отчего оные князья взяли намѣреніе сдѣлать въ Грузіи царя, я не знаю.

4-е) Про участниковъ въ семъ дѣлѣ, кромѣ показанныхъ мною, вовсе ничего не знаю и ни съ кѣмъ по сему дѣлу переписки не имѣлъ; простова народа на сіе не соглашалъ и соглашалъ ли кто другой, я не знаю; на правительство и чиновниковъ никакихъ неудовольствій не имѣю и во всемъ показую сущую правду.

Князь Мерабъ Чавчавадзе.

1-е) Зовутъ меня Мерабъ Борисовъ сынъ Чавчавадзе, 50 лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бываю, на вѣрность Е. И. В. присягалъ, жительство имѣю Телавскаго уѣзда въ деревнѣ Цинандали.

2-е) Про начинщиковъ заговора сдѣланнаго между Кахетинскими князьями не зналъ я до пріѣзда въ домъ мой князей Симона Кобулова, Давида Кобулова, Омана Джандіерова, Ивана Андроникова и Луарсаба Джандіерова, гдѣ подавши мнѣ прошеніе на Всевысочайшее Е. И. В. имя, принуждали подписать, сказывая, что оное о избраніи Юлона въ царя Грузинскаго и когда я не соглашался, то они хотѣли меня прибить, чего я убоявшись исполнилъ волю ихъ; потомъ оную просьбу князья Иванъ Чавчавадзе, Кириллъ Аваловъ и оба Джандіеровы развозили ко всѣмъ князьямъ для подписки какъ въ Кахетіи, такъ и Кизикѣ.

3-е) Въ которое время и отчего они вздумали оное предпріятіе, мнѣ неизвѣстно, а узналъ я про то назадъ тому недѣли двѣ, такимъ образомъ какъ выше показано. Черезъ нѣсколько потомъ дней князья, коихъ числомъ до 30-ти человѣкъ, послали меня изъ собранія своего, въ которое я нечаянно попался, находившись по собственному своему дѣлу въ Кизикѣ, съ письмомъ къ ген.-м. Гулякову, которое читалъ въ оном собраніи князь Давидъ Чолакаевъ, и хотя я не хотѣлъ того письма везти, но меня тѣ князья принудили.

4-е) Больше участниковъ по сему дѣлу не знаю и во всемъ показалъ сущую правду.

Князь Іосифъ Чавчавадзе.

1-е) Зовутъ меня Іосифъ Борисовъ сынъ Чавчавадзе, отъ роду мнѣ 46 лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бывалъ, на вѣрноподданство и на службу Е. И. В. при опредѣленіи въ Телавскую нижнюю полицейскую управу засѣдателемъ присягалъ, жительство имѣю въ деревнѣ Цинандали.

2-е) Сего іюля 13-го числа прибыли ко мнѣ въ деревню Марткопскій моуравъ Иванъ Андрониковъ и Калаурскій моуравъ Оманъ Джандіеровъ, гдѣ пригласивъ меня и двоюроднаго брата моего Ивана въ деревню Симона Кобулова, по прибытіи въ оную и. ссѣвши подлѣ церкви, пригласили также къ себѣ и Давида Кобулова. Сказанные моуравы извѣстили тутъ насъ, что т. с. Лашкаревъ ѣдетъ изъ С.-Петербурга спросить народъ Грузинскій, не имѣетъ ли оный желанія имѣть по прежнему у себя царя? По поводу чего, предупреждая пріѣздъ его, мы всѣ вообще согласились писать прошеніе къ Е. И. В. съ тѣмъ чтобы намъ позволено было возвесть на царство Грузинское царевича Юлона; потомъ оные князья, поговоривши еще что-то промежъ собою, тайно отъ меня, — ввечеру уже привели меня въ церковь и принудили присягнуть содержать за тайну предположеніе наше, покудова оное будетъ произведено въ дѣйство, которое нами на другой день и подписано; прошеніе наше хотѣли сказанные князья препроводить къ ген.-м. Гулякову и просить объ отсылкѣ онаго къ правителю Грузіи, съ тѣмъ чтобы отъ него представлено оное было къ Е. И. В. и ничего не предпринимать до разсмотрѣнія Государева.

3-е) Къ сему предпріятію преступникъ я болѣе по наклоненію князей Кобуловыхъ; быть недовольнымъ правительствомъ я никакихъ причинъ не имѣлъ; простого народа о нашемъ намѣреніи не извѣщалъ и не соглашалъ.

4-е) Участвующіе въ избраніи царя — тѣ только, которые подписались на прошеніи, а особыхъ участниковъ я не зналъ и ни съ кѣмъ никакихъ переписокъ не имѣлъ; подписку же возилъ ко всѣмъ князьямъ двоюродный братъ мой Иванъ Чавчавадзе, въ чемъ показую сущую правду.

Дворянинъ Николай Михайловъ.

1-е) Зовутъ меня Николай Гервасьевъ сынъ Михайловъ, изъ Грузинскихъ дворянъ, 24-хъ лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Свя-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون) بإخراج (المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
(كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتناولون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما يشير الطبيب الحاذق على المرضى بالإسهال (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (وقلع مغارسها) هو المناسب لقوله:
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والجهلاء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
بصير (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة
فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

тыхъ Таинъ ежегодно бываю, на вѣрность Е. И. В. присягалъ, жительство имѣю въ г. Телавѣ.

2-е) Начальникъ дѣла сіего заговора, сколько мнѣ извѣстно,—князь Симонъ Кобуловъ; потомъ пристали къ его мнѣнію Оманъ Джандіеровъ, Лаурсабъ Джандіеровъ, Иванъ Андрониковъ и Иванъ Чавчавадзе; я узналъ про сіе изъ писемъ, присланныхъ ко мнѣ для переписки, изъ коихъ первое было къ D. И., 2-е къ Гарсевану Чавчавадзе, 3-е условіе всѣхъ князей быть вѣрными дому Багратіоновъ, которыя бумаги я, убоявшись угрозъ сдѣланныхъ мнѣ отъ онаго князя Кобулова, переписалъ.

3-е) Когда это случилось, то точно не упомню, а кажется, что есть около 3-хъ недѣль; какой имѣли къ тому князья поводъ—не знаю, а слышалъ я отъ князей Симона Кобулова, Омана и Лаурсаба Джандіеровыхъ, якобы всѣ князья Кахетинскіе хотятъ, собравшись вмѣстѣ, объявить ген.-м. Гулякову, что они хотятъ въ Грузіи поставить царя; между тѣмъ, когда Оманъ Джандіеровъ спросилъ, „чѣмъ мы будемъ содержать князей, когда всѣ соберутся", то Симонъ Кобуловъ отвѣчалъ, что онъ можетъ дать 500 хлѣбовъ, тогда и Оманъ сказалъ, что и онъ можетъ доставить вина двѣ сапальни и тогда же за обѣдомъ пилъ Оманъ Джандіеровъ за здравіе новаго царя, но имени не упомянулъ.

4-е) Кромѣ показанныхъ князей никакихъ участниковъ не знаю и во всемъ показалъ сущую правду.

Князь Реваз Бебуровъ.

1-е) Зовутъ меня Реваз Давидовъ сынъ Бебуровъ, отъ роду мнѣ 60 лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бываю, жительство имѣю Сигнахскаго уѣзда въ деревнѣ Карданахи, на вѣрность Е. И. В. присягалъ.

2-е) Про начальника заговора сдѣлавшагося между князьями Кахетинскими не знаю, а назадъ тому недѣли двѣ, когда я изъ деревни своей ѣхалъ въ Гавазы, попались мнѣ на дорогѣ князья Иванъ Андрониковъ, Оманъ Джандіеровъ и Луарсабъ Джандіеровъ и просили, чтобы я подписалъ прошеніе на Всевысочайшее имя о возстановленіи царевича Юлона на царство, которое письмо якобы обѣщалась доставить въ С.-Петербургъ княгиня Маріамъ Чавчавадзе совмѣстно съ письмомъ къ князю Гарсевану Чавчавадзе; я то и другое, а равно и подписку о храненіи въ тайности предпріятія нашего подписалъ, а письма къ царевичу Юлону, которымъ Кахетинскіе князья даютъ ему знать, что онъ избирается на царство Грузинское и что ежели Россійскій Императоръ на то не согласится, то они найдутъ другія средства сдѣлать его царемъ, я не согласился подписать и кѣмъ оно было подписано и сочинено—не знаю; народы черный склоняли на сіе князья Мамучевы, Джандіеровы, Бебуровы, Андрониковы и Чавчавадзе, во всѣхъ деревняхъ, гдѣ они проѣзжали.

3-е) Причины къ утвержденію на царство царевича Юлона другой не имѣю, кромѣ того, что капитанъ-исправникъ Телавскій стращалъ меня, якобы отнятыя будутъ отъ насъ наши [illegible] и что онъ выводилъ мужиковъ изъ нашего повиновенія; на правительство же никакихъ неудовольствій не имѣю и про другія предпріятія князей ничего не знаю.

Протоіерей Елевтерій Зукаковъ.

1-е) Зовутъ меня Елевтерій Давидовъ сынъ Зукаковъ, отъ роду мнѣ 37 лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ по священству моему всегда бываю, на вѣрность Е. И. В. присягалъ.

2-е) Про начальника заговора о возстановленіи царя въ Грузіи не знаю, а назадъ тому недѣли двѣ писалъ ко мнѣ письмо кн. Симонъ Кобуловъ, чтобы я къ нему пріѣхалъ, на что я отвѣчалъ, что не имѣю лошади. На другой день сказанный князь прислалъ ко мнѣ верховую лошадь и катера для экипажа моего изъ деревни его Кисисхеви, на другой день пріѣзда моего прибыли и князья Джандіеровы, которые увѣдомили меня, что всѣ князья Кахетинскіе подписуютъ прошеніе къ Россійскому Императору, съ тѣмъ чтобы повелѣно было воцарить въ Грузіи царевича Юлона, и преклоняли меня, дабы прошеніе подписать, такъ равно письмо къ кн. Чавчавадзе и подписку о непремѣнной вѣрности Багратіонамъ, на что я по принужденію тѣхъ князей и согласился.

3-е) Отъ чего дѣло сіе начало свое воспріяло и отъ кого, я не знаю; отъ правительства же и отъ чиновниковъ Россійскихъ я обидъ и притѣсненій не чувствовалъ и къ подпискѣ сказанныхъ бумагъ принудили меня князья противъ желанія моего, по наводкѣ діавольскому; прошеніе и письма сочинилъ, какъ я слышалъ, кн. Симонъ Кобуловъ, а переписывалъ дворянинъ Николай Хелаевъ.

Князь Тамазъ Кобуловъ.

1-е) Зовутъ меня Тамазъ Симоновъ сынъ Кобуловъ, 20 лѣтъ, Греческаго исповѣданія, у исповѣди и причастія Святыхъ Таинъ ежегодно бываю, на вѣрность Е. И. В. за болѣзнью не присягалъ, жительство имѣю Телавскаго уѣзда въ деревнѣ Кисисхеви.

2-е) Про начальниковъ заговора сдѣлавшагося

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من استصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي ، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ؛ فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل ، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لإخراج تلك المواد (وحشوية العلماء) هم الذين يقنعون بالقشور عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يحتالون على الناس على جهلهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير البدن (وقطع مواد الشر بإفسادها) وفي نسخة : منابتها (وقلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر ، وهو المناسب لقوله : (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من الناس (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) فيما بطن البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات) ثم (ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ؛ فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب؛ كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو [illegible] (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأزمنة والبلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (وأما علماء الآخرة فإنهم لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا) خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) أي [illegible] ... وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان

лямъ [illegible] моё [illegible] еще разъ приглашаю я ихъ обратиться на путь истинный съ [illegible] и въ такомъ случаѣ [illegible] Высочайшаго имени прощенія и свободы въ мѣстопребываніи ихъ, коль скоро каждый изъ нихъ въ назначенный вами срокъ явится къ вамъ или прямо ко мнѣ и дастъ потребную подписку, въ чемъ и поручилъ я ихъ увѣрить лично митрополиту Іоанну Бодбельскому и князю Александру Макашвили, коимъ приказалъ я отправиться съ в. пр. для употребленія ихъ въ посылку съ увѣщаніемъ къ возмутителямъ, считая, что первый по принесенному въ поступкѣ своемъ публично раскаянію, а послѣдній по испытанному усердію къ службѣ могутъ быть въ семъ случаѣ полезными.

Не излишнимъ однакожъ было бы, при отпускѣ упомянутаго архипастыря, обязать его подпискою по образцу, для всѣхъ его сообщниковъ изготовленному и у сего влагаемому. Впрочемъ, когда за истощеніемъ всѣхъ способовъ человѣколюбивыхъ, безпримѣрному Монаршему милосердію свойственныхъ, въ случаѣ упорства ихъ и невниманія в. пр. войдете въ право поступать съ ними, яко съ бунтовщиками, — долгъ мой есть васъ въ такомъ случаѣ просить, не оставить сдѣлать приличное распоряженіе, какъ въ разсужденіи описи имѣній главныхъ преступниковъ, такъ и назначенія въ тѣ селенія, кои остались бы безъ начальства, новыхъ моуравовъ или другихъ начальниковъ, склоняя выборъ ихъ желаніемъ народа, коего обласканіе въ настоящихъ обстоятельствахъ, какъ в. пр. сами знать изволите, весьма интересно.

Во всѣхъ подобныхъ до земскаго начальства касающихся предметахъ предложилъ я коменданту и кап.-исправнику Сигнахскимъ исполнять требованія ваши.

486. Тоже, къ подпол. Симоновичу, отъ 2-го августа 1802 года.

По случаю открывшагося между князьями Кахетинскими возмущенія, для укрощенія коего ген.-м. Лазаревъ отправился въ Кахетію, считаю я нужнымъ принять и въ Карталиніи осторожность тѣмъ паче, дабы побѣгъ царевича Вахтанга, изъ Душета учиненный, произведя смятеніе на Арагвѣ и Ксанѣ, не произвелъ поколебать нѣкоторые умы и въ князьяхъ Карталинскихъ; и для того, не упуская изъ виду прочихъ по предмету сему наблюденій, не излишнимъ было бы приличнымъ образомъ внушить князьямъ Карталинскимъ, чтобы они составили между собою родъ обязательной бумаги или подписки по прежнему обычаю, муджеламъ называемый, въ подтвержденіе долга присяги ихъ и въ осужденіе всякаго соучастія въ возмущеніи и сношеніи съ сообщниками онаго: [illegible] рода и по усердію къ службѣ, приличнѣе всѣхъ исполнить можетъ добрый вашъ и мой пріятель князь Георгій Амилахваровъ, котораго и прошу васъ на дѣло сіе подъ рукою употребить и о послѣдующемъ меня почтить увѣдомленіемъ.

487. Тоже, отъ 2-го августа 1802 года.

[illegible] и чаю, уже извѣщены вы отъ ген.-м. Тучкова, что царевичъ Вахтангъ, для приглашенія и препровожденія коего туда онъ отправился, съ прибытіемъ его туда бѣжалъ, а какъ по примѣчанію побѣгъ сего царевича долженъ быть въ его владѣнія Мтулети, гдѣ онъ надѣется усилить себя вооруженными людьми изъ своихъ подданныхъ, то между тѣмъ, когда отъ Душета будетъ за нимъ преслѣдованіе, весьма бы хорошо было, по мнѣнію моему, сдѣлать неожидаемый имъ поискъ отъ Осетинцевъ на Ліахвѣ [illegible] прямою дорогою съ одной стороны, а отъ Хевсуровъ и Пшавовъ — съ другой. Сей послѣдній подвигъ препоручить уже я сдѣлать тѣхъ краевъ моуравамъ, стараясь соединиться съ нашимъ войскомъ на Арагвѣ у Гуда-Макари и объ Осетинской экспедиціи, сообщая вамъ, м. г. мой, отношу вамъ же по усердію вашему къ службѣ и на исполненіе, буде то возможнымъ вы признать изволите.

488. Тоже, ген.-м. Лазарева къ князьямъ Кахетинскимъ и Кизикскимъ, отъ 3-го августа 1802 года, за № 389, изъ лагеря при г. Дакве.

Усматривая изъ писемъ ко мнѣ вашихъ, что вы, заблуждаясь въ мнѣніяхъ своихъ, оказываете поступки совсѣмъ вѣрноподданнымъ Всемилостивѣйшаго [illegible] неприличествующіе и нарушающіе общее благо и спокойствіе соотчичей. Ваши старанія ввергнуть ихъ въ иго-бѣдствіе, изъ коихъ обители Грузіи всесильною рукою безпримѣрнаго въ милосердіи и щедротахъ Монарха извлечены [illegible] съ тѣмъ, чтобы вывести васъ изъ заблужденія и обратить на путь истинный. По поводу сего, отправляя къ вамъ преосвященнаго митрополита Бодбельскаго, прибывшаго въ Тифлисъ и признавшаго ошибку свою, принесши чистосердечное раскаяніе, что въ поступки его вовлеченъ онъ единымъ недоразумѣніемъ, и князя Александра Макашвили, оказывающа-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبتت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والعباد (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

го усердіе свое и ревность къ службѣ Всемилостивѣйшаго Г. И. нашего и отличающагося въ ономъ, посылаю съ ними обвѣщаніе къ вамъ правителя Грузіи д. с. с. Коваленскаго и объявляю вамъ, что всякій изъ васъ, сдѣлающій признаніе въ противныхъ поступкахъ, вами уже оказанныхъ, бывъ вовлечены въ оные недоразумѣніемъ или каковымъ либо внушеніемъ неблагонамѣренныхъ, принеся въ томъ чистосердечное раскаяніе, получитъ прощеніе милосердаго Монарха нашего и свободное пребываніе въ жилищахъ своихъ. Въ чемъ я поручилъ увѣрить васъ лично преосвященному митрополиту Бодбельскому и князю Александру [illegible], кои по прибытіи своемъ въ собраніе ваше объяснятъ вамъ все имъ лично порученное; отъ васъ же требую, чтобы всякій изъ васъ, признавшій поступки свои противу Высочайшей власти оказанные и коими вы нарушили уже долгъ присяги, свято сохраниться и наблюдаться долженствующей, и раскаявшися въ заблужденіяхъ своихъ, прибылъ 6-го числа ко мнѣ въ Сигнахъ; буде же кто изъ сообщниковъ вашихъ находится въ отдаленности, — 7-го числа. Я буду ожидать прибытія вашего и надѣюсь, что всякій изъ васъ, имѣя разсудокъ и усматривая пользу свою въ столь справедливомъ требованіи моемъ, конечно не упустите выполнить оное.

489. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 4-го августа 1802 года, за № 2019. — Георгіевскъ.

Препровождаю копію съ письма моего къ царевичу Вахтангу, изъ котораго усмотрите, что я, давая ему на примѣчаніе поведеніе его и прочихъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома, требую отъ него [illegible] построеніе мостовъ отъ границъ Грузинскихъ до Казбека по Тереку. О семъ я писалъ теперь же и къ правителю Грузіи. Роты Кавказскаго гренадерскаго съ ротами Кабардинскаго мушкатерскаго полка и съ двумя орудіями артиллеріи соединяется теперь въ Владикавказѣ и, ежели того обстоятельства востребуютъ, присовокупятся къ нимъ же идущія теперь изъ Георгіевска въ Владикавказъ роты Тифлисскаго мушкатерскаго полка и всѣ вмѣстѣ въ первое удобное время отправятся въ Грузію, и [illegible] слѣдамъ ихъ выступятъ туда же идущіе уже изъ крѣпости Св. Дмитрія 600 человѣкъ нижнихъ чиновъ на укомплектованіе тамошнихъ полковъ. На сихъ дняхъ будетъ отправленъ къ вамъ въ Грузію по Куртатской дорогѣ одинъ комплектный Донской козачій полкъ, о препровожденіи котораго и доставленіи ему пособія писалъ я теперь къ князьямъ Эристовымъ. В. пр. благоволите и отъ себя о томъ же къ нимъ отнестись. Прикажите провіантскимъ коммисіонерамъ имѣть нужную часть провіанта въ Казбекѣ и Кайшаурѣ, также и для Козачьяго полка въ Цхинвалахъ. Я предписалъ быть готовымъ къ походу и одному Драгунскому полку, коль скоро получу увѣдомленіе ваше о необходимой въ немъ Грузіи надобности. Ежели сверхъ ожиданія моего окажется, что по вліянію царевича Вахтанга Тагаурцы вознамѣрятся чинить препятствіе войскамъ, въ Владикавказѣ въ Грузію итти имѣющимъ, нужно тогда послать одну роту въ Казбекъ изъ Грузіи для очищенія пути съ той стороны.

490. Тоже, отъ 4-го августа 1802 года, за № 2020.

Донесеніе в. пр. отъ 20-го минувшаго іюля за № [illegible] я получилъ и распоряженіе ваше на случай впаденія въ Грузію ея непріятелей нахожу сообразнымъ съ настоящими обстоятельствами лучшимъ образомъ. Только мнѣ кажется, что [illegible] Тифлисъ тогда сильнѣе сдѣлать должно, дабы въ случаѣ неуспѣха (чего Боже сохрани) оный могъ удерживать цѣлость Тифлиса. — Нехудо, ежели заблаговременно и провіантскій магазинъ перенесенъ будетъ изъ Гори въ [illegible]. За поведеніемъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома имѣть неослабное наблюденіе, а по первомъ явномъ паденіи на нихъ подозрѣній въ бунтѣ содержать ихъ подъ карауломъ. Тоже разумѣется и о ихъ единомышленникахъ, кои по [illegible] къ правительству Грузіи обнаружатся. — Къ царевичу Давиду напишите, чтобъ подъ какимъ ни есть изобрѣтеннымъ вами предлогомъ, [illegible] и чрезъ сей-ли способъ, или чрезъ другой удобный, возвратить его въ Тифлисъ, сказавъ ему, что сего обстоятельства и пользы службы требуютъ. — Къ сопредѣльнымъ Грузіи владѣльцамъ напишите, что васъ удивляютъ [illegible] войсками производимые, и требуйте увѣдомленія, на какой конецъ все то ими дѣлается, что какъ Имперія Россійская находится къ нимъ въ мирномъ положеніи, то несправедливо [illegible] неблагопріязненно къ Грузіи, управляемой Е. И. В.

491. Воззваніе ген.-м. Лазарева къ жителямъ Сигнахскаго уѣзда, отъ 7-го августа 1802 года.

Прибывъ къ Сигнаху по случаю замѣшательства [illegible] князей здѣшнихъ, съ особеннымъ удовольствіемъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو اخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو اخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف امزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء التجاوز (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

усмотрѣть [illegible] чтобы вы и при [illegible] смутныхъ обстоятельствахъ, храня вѣрность и соблюдая долгъ присяги не [illegible] оказывать [illegible] ревность и усердіе, вѣрноподданнымъ Всемилостивѣйшаго Г. И. нашего приличествующія. Таковые похвальные поступки ваши заслуживаютъ всякое одобреніе и я пріятнѣйшимъ долгомъ [illegible] объявить вамъ за оные благодарность; надѣюсь и увѣренъ, что вы, видѣвъ таковую мою признательность, будете и впредь продолжать поступки ваши и вести себя такъ, какъ вѣрноподданнымъ Г. И. нашего надлежитъ и какъ вы нынѣ то исполняете.

Таковаго же содержанія [illegible] жителямъ города [illegible]

492. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 9-го августа 1802 года, за № 23.

Послѣдствія всеподданнѣйше представленныхъ мною В. И. В. отъ 19-го минувшаго іюля происшествій внѣ и внутри Грузіи по рапортамъ ко мнѣ изъ Грузіи отъ ген.-м. 17-го Егерскаго полка шефа Лазарева, отъ 20-го іюля содержатся въ слѣдующемъ:

Сердаръ властвующаго въ Персіи Баба-хана, именуемаго въ большей части Персіи шахомъ, Пиръ-Кули-ханъ отъ Эривана и Нахичевана обратился уже въ Карабагское владѣніе къ Шушѣ съ десятью тысячьми войскъ, съ тѣмъ, чтобы, умноживъ ихъ въ Карабагѣ, поступать прежде на возведеніе въ Шекинскіе владѣльцы Селимъ-хана, пребывающаго въ [illegible] на мѣсто Мегмедъ-Хассанъ-хана, противника Баба-хану; потомъ, присовокупя къ себѣ войска Шекинскія, а далѣе и Лезгинскія, пройти со всѣми силами въ главное гнѣздо сихъ варварскихъ народовъ — въ мѣстечко Белаканы, близь лежащей къ Грузинской области Кахетіи, и оттоль уже дѣйствовать на вытѣсненіе войскъ В. И. В. изъ Грузіи и возведеніе на царство Грузинское царевича Юлона, который Баба-ханомъ въ достоинствѣ царя уже провозглашенъ, — какъ содержаніе всеподданнѣйше представленнаго мною предъ симъ фирмана вновь удостовѣряетъ. А въ удобнѣйшемъ сего достиженіи обнадеживается Пиръ-Кули-ханъ помощію хана Ганджинскаго, Шерифъ-паши Ахалцихскаго, царя Имеретинскаго и доброжелательствомъ къ операціямъ его членовъ царственнаго Грузинскаго дома и многихъ ихъ внутри Грузіи кроющихся сообщниковъ, намѣреваясь единовременно съ разныхъ мѣстъ сдѣлать удары на Грузію. Дѣйствительно, Лезгинцы прежде ходившими противу прошедшихъ годовъ партіями врываются теперь въ Грузію, сколько прямо отъ жилищъ своихъ изъ-за рѣки Алазани, болѣе же отъ Ахалциха, гдѣ ихъ у Шерифъ-паши до четырехъ тысячъ уже скопилось и кои жителямъ Грузіи немалыя причиняютъ разоренія, причемъ отъ преслѣдующихъ ихъ войскъ Русскихъ всегда скрываются въ предѣлы областей Порты Оттоманской, внутрь Ахалцихской провинціи; а взятые въ плѣнъ Лезгины показываютъ, что со дня на день партіи ихъ въ Белаканахъ умножаются и стремятся пройти въ Ахалцихъ по приглашеніямъ Шерифъ-паши, читаннымъ по всѣмъ ихъ селеніямъ, коими обѣщаетъ онъ каждому Лезгину жалованья въ день по курушу. Предъ симъ имѣлъ я увѣдомленіе Карсскаго паши, что ему отъ Порты приказано наказать Шерифъ-пашу; однакожъ, сколько досель извѣстно, не рѣшается онъ на исполненіе сего, не находясь довольно сильнымъ, а Шерифъ-паша, ободряясь тѣмъ, вящше укрѣпляетъ себя въ Ахалцихѣ союзами своими съ Персидскими владѣльцами и даже съ Баба-ханомъ. Хотя же прежде и доходили въ Грузію довольно вѣроятныя извѣстія, якобы Турецкій дворъ отправилъ сильный корпусъ войскъ для сверженія Шерифъ-паши, но секеръ оказывается [illegible] несправедливымъ и произошло отъ воинскаго конвоя, съ которымъ нѣкоторый паша осматривалъ Анатолійскія провинціи. По видимому Турки не имѣютъ способовъ наказать Шерифъ-пашу, совсѣмъ отъ зависимости ихъ отторгшагося, ибо и по Высочайшему повелѣнію В. И. В., данному 5-го октября 1801 года министру при Портѣ Оттоманской Тамарѣ, о представленіи [illegible] двору поступковъ Шерифъ-паши, — послѣдствій не оказывается и паша сей съ продолженіемъ времени болѣе и болѣе для Грузіи дѣлается вреденъ.

Всѣ происшествія, поставляющія Грузію въ заботливое положеніе, а войска Русскія въ безпрестанныя почти преслѣдованіе и поиски непріятелей, рождаются отъ царицы Даріи Георгіевны и Грузинскихъ царевичей, какъ внѣ, такъ и внутри Грузіи находящихся. Они увѣряютъ Персіянъ и Дагестанцевъ, что войскъ Русскихъ въ Грузіи весьма мало и только остались тѣ, кои Тифлисъ занимаютъ. Царица Дарія Георгіевна болѣе всѣхъ въ предпріятіяхъ ихъ участвуетъ, дѣйствуя самымъ [illegible] образомъ. Царевичи Вахтангъ и Давидъ, бывъ всегда врагами, примирились и соединенно стараются паче всего народъ Грузинскій, и безъ того робкій, привесть въ недовѣрчивость къ Россіи, а князей, ожидавшихъ прежде съ подданствомъ Россійскому престолу большихъ наградъ, — поставить въ озлобленіе. Недавно открылось, что столбы моста чрезъ р. Куру

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح ، واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة ، وطالباً للنجاة ، وهارباً من الهلاك
الأبدي.. فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها ، على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم
ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لأمزجة تلك البلاد (وحشوية العلماء) وهم الذين يتقشرون عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويدلون الناس على جهلهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن ، (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها
من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) لتركيبها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل بربه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرؤها على القلب (و) كيفية (علاجها) في إصلاحها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قال : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

соединяющаго предмѣстія Тифлиса съ самымъ городомъ намазаны были нефтью и уже подложенъ былъ огонь къ сожженію моста сего, который одинъ въ возвышеніе воды въ Куръ соединяетъ Карталинію съ Кахетіею; но зло сіе отвращено тогда же полиціею и ни къ кому иному по всѣмъ вѣроятностямъ относится, какъ царицѣ Даріи Георгіевнѣ.

По поводу сему къ баталіону Кавказскаго Гренадерскаго полка, занимающему Тифлисъ, присовокупленъ теперь еще одинъ баталіонъ 17-го Егерскаго полка и расположенъ въ самомъ Тифлисскомъ предмѣстіи Авлабарѣ, гдѣ имѣетъ жительство свое царица Дарія. Для видимыхъ же съ Персіянами и Дагестанцами дѣйствій, коихъ главнѣйшій пунктъ будетъ [illegible] Белаканы, также сторона къ Ганджѣ и къ Ахалциху, далъ я ордеръ ген.-м. Лазареву поставить благовременно къ отраженію непріятелей отъ Белаканъ баталіонъ Кавказскаго Гренадерскаго, десять ротъ Кабардинскаго Мушкатерскаго и баталіонъ 17-го Егерскаго полка; отъ Ганджи — шесть ротъ Тифлисскаго Мушкатерскаго и двѣ роты егерей; отъ Ахалциха и Имеретіи — баталіонъ Кавказскаго Гренадерскаго, двѣ роты Тифлисскаго Мушкатерскаго и двѣ роты 17-го Егерскаго полка, и вездѣ по нѣкоторой части артиллеріи, козаковъ и надежнѣйшихъ изъ Грузинъ. Изъ послѣднихъ войскъ расположить три роты въ Тифлисской цитадели и занять другіе важнѣйшіе посты, а въ провинціи Памбакской оставить тѣже войска, кои по росписанію тамъ теперь находятся и могутъ подкрѣплять деташаментъ, противъ Ахалциха предназначаемый. Затѣмъ ко усиленію войскъ В. И. В. въ Грузіи дней чрезъ 12, по первой возможности имѣть въ дефилеяхъ горъ Кавказскихъ переправы чрезъ рѣку Терекъ, отправятся туда изъ Владикавказской крѣпости всѣ шесть ротъ [illegible] полковъ Кавказскаго Гренадерскаго и Мушкатерскихъ Тифлисскаго и Кабардинскаго, съ двумя орудіями артиллеріи; съ Кавказской Линіи — Донской козачій войсковаго старшины Ефремова полкъ, который на сихъ дняхъ туда выступитъ чрезъ жилища Осетинскихъ и Ку[illegible]татскихъ народовъ, вправо отъ Терека ко Имеретіи лежащія, по которому пути въ средніе мѣсяцы лѣта слѣдовать безъ обозовъ удобно и который выводитъ прямо чрезъ Кавказскія горы въ Карталинію, къ крѣпости Цхинвальской, равномѣрно предписалъ и Нарвскому Драгунскому полку быть въ ежечасной готовности къ походу въ Грузію въ текущемъ же августѣ мѣсяцѣ.

Съ таковымъ откомандированіемъ войскъ въ Грузію съ Кавказской Линіи составится тамъ 9 баталіоновъ тяжелой пѣхоты и 3 — 17-го Егерскаго полка, безъ 600 человѣкъ, недостающихъ во оный по новому положенію, которые однако бывъ уже теперь выбраны изъ гарнизоновъ Кавказской инспекціи, въ сентябрѣ туда уже отправятся; одинъ Драгунскій полкъ, три Донскихъ козачьихъ и двадцать одно орудіе полевой артиллеріи. Сими силами можно надѣяться съ помощію Всевышняго побѣдить непріятелей Грузіи, но частныхъ бѣдствій нельзя въ полной мѣрѣ отвратить отъ жителей, доколѣ Грузія, оставаясь въ настоящихъ предѣлахъ, хищниками со всѣхъ сторонъ будетъ объемлема, поелику она вездѣ открыта и учрежденіе непрерывной цѣпи кордона неудобно по причинѣ, что для связи кордона нѣтъ на границѣ въ способныхъ мѣстахъ укрѣпленій; что Грузія имѣетъ гористое мѣстоположеніе, покрытое дремучимъ лѣсомъ, и что всѣ крѣпкія и едва проходимыя мѣста въ Грузіи Лезгинамъ весьма извѣстны.

На Кавказской же Линіи остаются: два Мушкатерскихъ, одинъ Егерскій, три Драгунскихъ и до 5,400 козаковъ. По пространству ея войскъ сихъ уже не достаточно на обезопасеніе здѣшняго кордона, ибо послѣ занятія Грузіи войсками, Кавказскую Линію прежде охранявшими, хотя и прибавлено сюда Донскихъ четыре козачьи полка, но изъ нихъ два находятся въ Грузіи, а еще одинъ теперь туда отправляется. О сей нуждѣ въ подкрѣпленіи Кавказской Линіи я объяснилъ Воинской коммисіи въ донесеніи моемъ, поданномъ августа 20-го дня 1801 года, и В. И. В. осмѣливаюсь всеподданнѣйше просить о Всевысочайшемъ повелѣніи командировать на Кавказскую Линію изъ Войска Донскаго хотя два полка.

493. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го августа 1802 года, за № 403.

Выступивъ въ походъ въ Кахетію для укрощенія бунтовавшихъ Кахетинскихъ князей, — взялъ съ собою данныхъ мнѣ правителемъ Грузіи князя Александра Макашвили, оказывавшаго усердіе и преданность къ Россіи, и митрополита Бодбельскаго, признавшаго поступки свои противными и принесшаго раскаяніе въ оныхъ, для употребленія ихъ обоихъ въ посылку къ князьямъ Кахетинскимъ, въ собраніи находившимся. Прибывъ 6-го числа на р. Лакбу, въ 15 верстахъ отъ Сигнаха, и узнавъ, что собраніе князей неподалеку отъ мѣста расположенія моего, 8-го числа написалъ я письмо къ князьямъ тѣмъ, здѣсь въ копіи в пр. представляемое, требуя добровольнаго прибытія ихъ ко мнѣ въ Сиг-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي.. فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يحتالون على الناس ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتركوه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة الطروق (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من المهالك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم يجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة؛ فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق (بطلاء ظاهر البدن) فيغرون الناس بجهلهم فلا يأتي منهم النفع، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (وأما علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباتها (وهو المناسب لقوله) (قلع مغارسها من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع) أي رجع (الأكثرون) من العلماء والعباد (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل وبصيرة نافذة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) النفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في (إزالتها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم يجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، ولذلك مثل لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يدله على الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنكرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قال: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

[illegible Georgian text]

Я нижеподписавшійся, признаваясь самопроизвольно, безъ всякаго принужденія, въ заблужденіи моемъ, въ которое вовлеченъ я недоразумѣніемъ и внушеніемъ неблагонамѣренныхъ отечеству моему, искавшихъ не для блага онаго, но для личныхъ своихъ видовъ имѣть паки царя въ Грузіи и раскаяваясь чистосердечно въ принятомъ мною соучастіи въ томъ, обязуюсь, въ надеждѣ милосердаго прощенія, такъ свое поведеніе впредь располагать, какъ требуетъ того отъ меня точный и прямой смыслъ присяги, предъ Всемогущимъ Богомъ прежде мною учиненной и нынѣ паки повторенной; въ противномъ же случаѣ подвергаю себя безпощадному по законамъ наказанію, въ чемъ и подписуюсь —Бодбельскій митрополитъ Іоаннъ Князья Ревазъ, Захарій, Семенъ, Адамъ, Иванъ, Іосифъ, Дмитрій, Соломонъ, Заалъ, Абелъ, Иванъ, Іосифъ, Барамъ и Эрастъ Андрониковы Луарсабъ, Айдемуръ, Іосифъ, Семенъ, Іосифъ, [illegible], Соломонъ, Іосебъ, [illegible], Захарій, [illegible], Иванъ, Каплавъ, Иванъ, Дмитрій и Давидъ [illegible]надзе Давидъ [illegible]шидзе, Иванъ Абхазовъ, Іосебъ Константине-швили Иванъ, Николай, Соломонъ, Романъ, [illegible] и Константинъ Черкезовы, [illegible], Иванъ и [illegible] Джорджадзе Оманъ, Луарсабъ, Іосифъ и Ефремъ Джандіеровы; Григорій и Павелъ Чавчавадзе

Переводъ письма митрополита Іоанна и князей къ царевичу Юлону.

Предъ симъ писали мы къ в св письмо, объявляя въ немъ вамъ [illegible] принять таковое ваше правленіе; но нынѣ узнавъ, что сіе Е В противно— не дай Богъ впредь затѣвать подобныя дѣла, ибо приведя Его симъ въ гнѣвъ, не знаемъ кто нашъ будетъ послѣ и покровителемъ, и такъ мы уже нарушили первую присягу Всемилостивѣйшаго Государя, то исполняя Его волю, вторично [illegible] присягу и утвердили быть вѣрными [illegible] крови капли; а у в св просимъ въ томъ извиненія. Мы такою присягою и подпискою обязались, что всѣмъ нашимъ замысламъ быть уже никакъ не возможно, въ чемъ совершенно утвердясь, даемъ в св знать и подписуемся Бодбійскій Іоаннъ и князья на присягѣ означенные

Тоже къ царевичу Вахтангу

Мы прежде писали къ брату в св Юлону письмо, просяего быть по волѣ И царевъ, и извѣстили о семъ васъ но какъ то противно Е В, то оставя все заблужденіе, утвердили нынѣ вторительно присягу Всемилостивѣйшему Государю и дали подписку быть вѣрными и усердными до послѣдней крови капли и обязались такъ, что уже никакіе замыслы наши исполнены быть не могутъ,—о чемъ извѣстивъ царевича Юлона, даемъ знать и в св

494. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 12-го августа 1802 года, за № 409.

О внѣшнихъ обстоятельствахъ Грузіи имѣю честь донести слѣдующее

Пиръ-Кули-ханъ, по слухамъ послѣднимъ и кажется вѣрнымъ, примирился съ ханомъ Эриванскимъ на нѣкоторыхъ условіяхъ и отступилъ съ войсками своими къ границамъ Карабагскимъ, расположась близь оныхъ лагеремъ, а съ нимъ находится и царевичъ Александръ. Въ мѣсто расположенія его пріѣзжали къ нему Ибрагимъ-ханъ Шушинскій съ сыновьями и Селимъ-ханъ; сдѣлали совѣтъ и положили на ономъ слѣдовать къ Нухинскому Мегмедъ-Хасанъ-хану и возстановить вмѣсто его Селимъ-хана, а возвратясь оттуда, послать къ хану Ганджинскому приглашеніе быть къ ихъ предпріятіямъ склоннымъ и содѣйствовать съ ними противу насъ; буде же на сіе онъ не согласится,—итти къ нему и раззорить его. Хойскій Джафаръ Кули-ханъ и Нухинскій Мегмедъ-Хасанъ-ханъ заключили дружественный уговоръ, соединясь вмѣстѣ, отрекась [illegible] Пиръ-Кули-хана; Эриванскій же ханъ по примиреніи съ нимъ обѣщается ему оказывать свое пособіе. Царевичъ Александръ, находясь вмѣстѣ съ Пиръ-Кули-ханомъ, всячески старается о скорѣйшемъ приведеніи къ окончанію дѣлъ на совѣтѣ ихъ положенныхъ и потомъ о нападеніи на Грузію, извѣщая между тѣмъ царя Имеретинскаго и Ахалцихскаго пашу о хорошихъ успѣхахъ его и что онъ имѣетъ уже довольно войскъ Персидскихъ. Слухъ бывшій прежде, что онъ находился въ Белаканахъ, оказался ложнымъ и кажется разсѣянъ оный князьями Кахетинскими съ тѣмъ намѣреніемъ, дабы устрашивъ симъ народъ привлечь оный къ сторонѣ ихъ. Имеретинскій царь имѣетъ войска свои въ готовности, Ахалцихскій паша также и старается привлекать къ себѣ Лезгинъ, выдавая имъ жалованье, а старшинъ награждая подарками. Лезгины изъ Дагестана въ Белаканахъ не прибавляются, но стараются пробираться къ Ахалцихскому пашѣ.

Новый сей союзъ Эриванскаго хана съ Пиръ-Кули-ханомъ для насъ, конечно, немного опасенъ, но при осторожности вреденъ быть никакъ не можетъ. Я ожидаю что будетъ отвѣчать Мегмедъ-ханъ на письмо мое, въ коемъ требовалъ я отвѣта на посланное отъ в. пр. изъ Грузіи и ко мнѣ въ копіи при послѣднихъ повелѣніяхъ присланное письмо. Вмѣстѣ съ симъ долгомъ считаю донести, что всегда и во всѣхъ мѣстахъ отражать стремящихся на насъ непріятелей я готовъ; недостатокъ только въ козакахъ, коихъ весьма мало, ибо изъ находящихся здѣсь половина почти худоконныхъ, пѣшихъ и больныхъ.

Имѣю честь представить письмо къ князю Соломону Аргутинскому отъ брата его изъ Эривани писанное. Въ немъ явствуетъ о условіяхъ, на коихъ примирился ханъ Эриванскій, и о прочихъ обстоятельствахъ касательно Грузіи.

Отъ Захарія Агатова къ князю Соломону Аргутову, изъ Эривани, іюля 30-го хроникона 490 (1802).

Если желаете знать о Персіянахъ, то Пиръ-Кули ханъ и Мухаммедъ ханъ помирились насчетъ Нахичевани Эриванскій ханъ отдалъ Нахичеванскому 200 [illegible] Кенгерлинцевъ и затѣмъ Александръ царевичъ и Пиръ-Кули-ханъ отправились въ Учь-тапаларъ, что въ Карабагѣ, куда прибылъ и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب.

وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض.

فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتجلاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي: خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المواد (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء، ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من هلاك الأبد، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر من اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يحتوون الناس على تحصيلها (بطلاء ظاهر البدن) فيا لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل تربه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يتصعب عليه شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأمزجة والبلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحضون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إنقاء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتاكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابعها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (وهي في القلب) ثم اعتذر عنهم فقال (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنحاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بريه الطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لا هلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من أهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشير الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك فعليك بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك) الأبد (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) فالتخلي (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشتغلون بالأعمال الظاهرة كما يشتغل الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشتغلون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كان مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فليشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم يجر ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) وإزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم من العرق، وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ويسطون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) وضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء وتحولوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنحاة (إلى الأعمال الظاهرة) وتركته (عن تطهير القلب) (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

390

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنحاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من أهوال (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم يجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تنقية الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنحاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم يجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلًا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبتت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء الظاهر (ويزيد المواد) وتجمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Грузіи вообще и особенно со стороны правъ, выгодъ и преимуществъ почетнѣйшей части народа, яко-то духовенства, князей и дворянъ здѣшнихъ; нынѣ же съ удивленіемъ моимъ усмотрѣлъ я изъ писемъ вашихъ ко мнѣ, чрезъ князя Луарсаба Орбеліани и чрезъ митрополита Бодбельскаго, нѣсколькими часами одно послѣ другаго мною полученныхъ, что по неполученію отъ меня отвѣта заблужденіе ваше простерлось до самой высочайшей дерзости и что вы нарушивъ присягу, учиненную вами предъ Всемогущимъ Богомъ и предъ лицемъ всѣхъ своихъ соотчичей въ вѣрности Г И и вопреки священныхъ и великодушнѣйшихъ Е Б выраженій Высочайшаго Манифеста, признали въ собраніи вашемъ царя надъ Грузіею, которая торжественнымъ образомъ для собственнаго блага ея, объявлена подъ верховное [illegible] управленіемъ Е И В Дерзкое сіе преступленіе заключаетъ въ себѣ и оскорбленіе Величества Всемилостивѣйшаго Монарха и измѣну отечеству вашему, котораго спасеніе и благоденствіе въ состояніи народа Карталинскаго и Кахетинскаго общимъ гласомъ признавали и признаютъ въ безпосредственномъ обладаніи ими Е И В По симъ сильнымъ уваженіямъ, Высочайше возложенный на меня долгъ управленія Грузіи [illegible] по себѣ развязываетъ уже мнѣ [illegible] ія дѣйствовать противу возмутителей общаго спокойствія по всей строгости законовъ; но убѣждаясь сострадательными чувствованіями моими къ вамъ и [illegible], что не [illegible] понудились бы [illegible] вамъ и отечеству вашему недоброжелательствующихъ, и въ отвращеніе жребія за беззаконные поступки сіи праведно вамъ грозящаго, еще разъ приглашаю васъ обратиться [illegible] обѣщая вамъ именемъ Всемилостивѣйшаго Государя нашего всякое прощеніе и свободу въ мѣсто пребыванія, если въ назначенный вамъ отъ ген -м Лазарева срокъ, каждый изъ васъ безъ малѣйшаго [illegible] явится къ нему или сюда [illegible] и дастъ потребную подписку, о чемъ препоручилъ я увѣрить васъ торжественно митрополиту Іоанну Бодбельскому и князю Александру Макашвили Въ противномъ же случаѣ, когда и за симъ снисходительнымъ увѣщаніемъ, въ собственную вашу пользу чинимымъ, не обратитесь, то сами будете и причиною всѣхъ послѣдующихъ отъ упорства вашего несчастій

Рапортъ [illegible] с в [illegible] д с с К[illegible]скому, отъ 31-го іюля 1802 года, изъ Тѣлава

По предмету отправленія моего въ Телавскій уѣздъ прибывши въ Телавъ и явившись къ ген м Гулякову, узналъ я, что 9 человѣкъ изъ князей и дворянъ Грузинскихъ, участвовавшихъ въ заговорѣ на избраніе царя, содержатся подъ стражею; и [illegible] отобранію съ нихъ отвѣтовъ, оный ген м и я за надобнѣйшее почли ѣхать къ князю Давиду Чолакаеву и въ нѣкоторыя Телавскаго уѣзда деревни, волновавшіяся отъ посѣянныхъ вездѣ Кахетинскими князьями измѣническихъ заговоровъ. 27 го числа сего мѣсяца, прибывши къ сказанному князю Чолакаеву въ деревню Вепхвисцихе, не застали его дома, но [illegible] ѣхавши [illegible] для нѣкоторыхъ [illegible] съ ген -м Гуляковымъ переговоровъ, узналъ на дорогѣ, что мы проѣхали [illegible] нему, а потому и возвратился въ свою деревню, гдѣ и нашелъ насъ; тутъ извѣстилъ онъ, что изъ числа бунтующихъ князей на 2[illegible] е число ночью пріѣзжали къ нему около 100 человѣкъ и, пригласивъ его въ лѣсъ, [illegible] прочимъ сказали ему что если ген м Гуляковъ дастъ подписку, что не будутъ брать ихъ подъ стражу, то они оставятъ свое намѣреніе и разъѣдутся по домамъ Я, потребовавши потомъ отъ него извѣстную в пр подписку, узналъ, что онъ не могъ уже достать оной по той причинѣ, что заговоръ князей сдѣлался гласнымъ и что обѣщавшіеся оную ему доставить взяты подъ стражу Въ сіе время хотя и надлежало бы мнѣ, въ [illegible] предписанія в пр Чолакаева арестовать, но какъ ген м Гуляковъ и я ничего не нашли въ немъ подозрительнаго въ вѣрности Е И В и [illegible] [illegible] для узнанія [illegible] и [illegible] бунтующихъ князей, то, отложивши формальный арестъ, приказали ему на другой день пріѣхать въ городъ Телавъ, гдѣ и находится онъ нынѣ подъ предлогомъ [illegible] совѣтовъ, за присмотромъ скрытымъ отъ него, впредь до повелѣнія в пр

Проѣзжая чрезъ деревни Кондоли, Тогніани, Турисцихе, Чинчріани, [illegible] и [illegible] [illegible] ген м Гуляковъ [illegible] с [illegible] кій со всевозможною кротостію и дѣйствующею въ насъ къ пользѣ Монаршей ревностію старались, при напоминовеніи священникамъ и народу обязанности ихъ сохранять свято присягу на вѣрности Е И В, представили вразумительно подъ настоящимъ Правительствомъ ихъ пользу и ихъ спокойствіе и что ничего [illegible] для нихъ [illegible], какъ пристать къ бунтующей партіи, роющей погибель отечеству своему Нельзя не донести в пр о нашемъ удовольствіи, которое мы имѣли, найдя вездѣ черный народъ искренно преданнымъ [illegible] да и по прибытіи въ Телавъ 2[illegible]-го и 30-го чиселъ мужики приходили цѣлыми деревнями къ ген -м Гулякову испрашивать наставленій, какъ поступать имъ въ таковыхъ смутныхъ обстоятельствахъ, которые всегда отходили и довольными и вразумленными къ должностямъ своимъ, съ строгимъ при томъ запрещеніемъ, чтобы они не выходили изъ послушанія [illegible] своихъ если они не [illegible] преклонять ихъ къ измѣнѣ

2[illegible]-го и 30-го чиселъ [illegible] были допросы вышеупомянутымъ князьямъ, изъ коихъ князь Симонъ Кобуловъ, Телавскій уѣздный судья, показалъ, что у него хранятся три бумаги 1-я изъ нихъ прощеніе на Всевысочайшее Е И [illegible] имя, [illegible] письмо къ князю Гарсевану Чавчавадзе и 3-я подписка всѣхъ князей быть вѣрными дому Багратіоновыхъ — Отобраніе какъ сихъ, такъ и обыскъ у всѣхъ преступниковъ порученъ былъ тит с Лофицкому; но кромѣ сказанныхъ трехъ бумагъ ничего больше не найдено, тѣже за подписаніемъ всѣхъ почти Кахетинскихъ князей и почетнѣйшаго духовенства, по важности коихъ я не рѣшился съ симъ препроводить, а оставляю лично представить в пр Главныхъ виновниковъ заговора и истины, отъ чего воспріятъ оной Кахетинскими князьями, не можно было извлечь изъ добровольнаго признанія князей, находящихся подъ арестомъ, хотя же по нѣкоторымъ отвѣтамъ и должно бы подходить ближе къ основанію онаго; но какъ главные бунтовщики, князья Джандіеровы, скрылись, то и нельзя узнать, отъ кого произошли Кахетію возмутившіе слухи, якобы Г И посылаетъ т с Лашкарева спросить князей и народъ Грузинскій не хотятъ-ли они по прежнему имѣть царя изъ дому Багратіоновыхъ Изъ тѣхъ же отвѣтовъ извлечено, что княгиня Марія Чавчавадзе обѣщалась—какъ просьбу къ Г И, такъ и письмо къ мужу своему доставить въ С Петербургъ

Вникая за тѣмъ по настоящимъ обстоятельствамъ въ мысли оставшихся при непоколебимой вѣрности немногихъ князей, полагать можно, что скрывшіе волнующихся не разъѣзжаются для того по домамъ, что боятся быть захваченными въ оныхъ и арестованными, и что весьма многіе уже раскаеваются, приставши къ партіи развратниковъ Джандіеровыхъ и Симона Кобулова, неоднократно и прежнимъ царямъ прежнимъ на вѣроподданство нарушавшаго По симъ обстоятельствамъ не безнужно бы было со стороны Правительства увѣрить ихъ, что они будутъ прощены, какъ скоро оставятъ намѣреніе свое и разъѣдутся въ домы [illegible] я къ тому приступить не смѣю безъ повелѣнія в пр

496. Письмо ген.-м. Тучкова къ д. с. с. Коваленскому, отъ 12-го августа 1802 года, за № 118.

Доставя царевича Вахтанга въ Тифлисъ, долгомъ почитаю увѣдомить в. пр., что всѣ смятенія и междуусобіе, готовое возникнуть между преданными Россіи Карталинскими князьями и народомъ, въ смежности границъ оной обитающими, являются совершенно укрощенными.

Коль неминуемы оныя быть казались, если-бъ хотя мало промедлили — в. пр. изъ прежнихъ моихъ съ вами сношеній достаточно заключить можете, а потому наипріятнѣйшимъ долгомъ почитаю я, отдавая совершенную справедливость, симъ свидѣтельствовать о усердіи, попеченіи и расторопности правящаго въ Душетѣ комендантскую должность уѣзднаго судьи маіора Гурима и земскаго исправника Переяславцова, изъ которыхъ первый, находясь при мнѣ неотлучно въ Душетѣ, весьма немало вспомоществовалъ мнѣ въ укрощеніи мятежа и междуусобія (готоваго возникнуть) безъ малѣйшаго кровопролитія и насилія; а послѣдній, бывъ отдѣляемъ съ воинскими партіями, оказалъ примѣрную расторопность и дѣятельность, успѣвалъ вездѣ пресѣкать путь къ распространенію зла и удерживать народъ по деревнямъ живущій въ своей повинности, а такъ-же князей Грузинскихъ Соломона Тарханова, Михаила и Шанше Эристовыхъ и управа князя Дмитрія Чолакаева, которые при таковыхъ смутныхъ обстоятельствахъ своею примѣрною вѣрностію, усердіемъ, расторопностію и тщаніемъ заслуживая особое вниманіе вообще съ Россійскими военными и гражданскими чиновниками, споспѣшествовали мнѣ самыми кроткими мѣрами возстановить спокойствіе и тишину въ сей волнующейся уже части Грузіи.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال . وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح ، واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبتت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لتلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يشتغلون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويعالجون الناس (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابعها (وقلع مغارسها) الضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

---

497. Рапортъ д. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 13-го августа 1802 года, за № 105.

Ген.-м. Тучковъ, отъ 12-го числа сего мѣсяца, изъ Душета извѣстилъ меня о новооткрывшемся покушеніи на потрясеніе общаго спокойствія въ Карталиніи (чего по общей связи возмутительнаго плана ожидать было должно) и о подвигахъ царевича Юлона къ нападенію на Белоти, бывшій его удѣлъ въ верхней Карталиніи, для возбужденія Осетинцовъ тамошнихъ; но какъ согласно съ воинскимъ его распоряженіемъ къ принятымъ прежде уже въ сей части Грузіи, по предписаніямъ моимъ, на случай сей осторожностямъ присовокуплены дѣятельнѣйшія мѣры, въ слѣдствіе коихъ по полученному уже мною донесенію одинъ изъ употребленныхъ къ возмутительнымъ отъ царевича подвигамъ чиновникъ уже пойманъ и повсюду усугублены предосторожности, то и не полагаю я, чтобы злой сей умыселъ возмогъ имѣть дальнѣйшія слѣдствія,—тѣмъ паче, что главныя части плана сего въ Кахетіи и на Арагвѣ совершенно нами разрушены.

498. Тоже, ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 13-го августа 1802 года, за № 4[illegible].

Поданное мнѣ княземъ Александромъ Мака-швили письмо, писанное къ нему изъ Петербурга царевичемъ Іоанномъ и привезенное оттоле кажется царевичемъ Багратомъ, но отданное князю Мака-швили однимъ изъ находящихся при немъ служителей, имѣю честь представить в. пр. Оное заключаетъ въ себѣ матерію довольной важности, и я полагаю, что царевичъ Багратъ, находясь здѣсь, будетъ дѣлать также возмущенія и вспомоществовать тѣмъ содержанію письма, здѣсь [illegible] думаю также и то, что и къ другимъ князьямъ разосланы подобныя возмутительныя письма, о пересмотрѣ коихъ и у кого окажутся отобранія сдѣлалъ я предписанія.

Письмо царевича Іоанна къ князю Александру Макаеву

499. Рапортъ подпол. Осипенко ген.-м. Лазареву, отъ 15-го августа 1802 года, за № 397.

Сего числа прибыли съ той стороны рѣки Алазани изъ деревни Белаканъ шесть человѣкъ Сигнахскихъ Армянъ, которые объявили, что оные отправились изъ Белаканъ [illegible] съ товаромъ, при нихъ были для препровожденія Лезгинскіе старшины деревни Белаканъ Али Джали Абдула, Ами Муртуз-Али Узулъ Магматъ, Гола Джали Ибрагимъ, которые по прибытіи на [illegible], гдѣ пріѣхали изъ деревни Чаръ при старшинѣ двадцать человѣкъ Лезгинъ, у которыхъ Армянъ отняли весь товаръ, въ томъ числѣ семь чуваловъ шелку и одного Армянина [illegible], бывшіе же для препровожденія старшины вдругъ отъ оныхъ ускакали обратно въ Белаканъ, гдѣ взявъ своихъ подданныхъ, догнали тѣхъ хищниковъ, у коихъ оный шелкъ отбили обратно и отдали симъ Армянамъ и еще объявили они, что оные видѣли лично пріѣхавшихъ въ деревню Белаканъ изъ бѣжавшихъ Грузинскихъ князей селенія Карданахъ Адама Вебурова, Кико Вебурова и селенія Марткопи Грузина, которые были посланы напредъ сего въ разные Персидскіе городы, сначала въ Эривань къ хану Мегмедъ-хану, а потомъ изъ онаго въ Нахичевань къ Кельб-Али-хану, въ Ганджу Джевадъ-хану, въ Шушу Ибрагимъ-хану и въ Нуху къ Селимъ-хану и къ бѣжавшему царевичу Александру отъ прежде бунтующихъ князей съ письмами, которые всѣ согласясь, и прислали таковыя жъ письмы съ вышеписанными князьями и Грузиномъ къ Лезгинскимъ всѣмъ старшинамъ, которые по полученіи писемъ собравшись, многіе пріѣхали для совѣта къ Шушинскому хану, а Александръ царевичъ находится въ городѣ Нахичевани у хана Кельб-Али. Князья Адамъ Вебуровъ, Кико Вебуровъ и Грузинъ въ скоромъ времени отправятся изъ Белаканъ къ Александру царевичу.

500. Отношеніе ген.-м. Лазарева къ д. с. с. Коваленскому, отъ 18-го августа 1802 года, за № 483.

По рапортамъ и другимъ свѣдѣніямъ, ко мнѣ доходящимъ, беру я подозрѣніе, что письма отправляемыя въ Имеретію къ царю и царевичамъ, изъ Грузіи удалившимся, пересылаются посредствомъ царевенъ Анастасіи, супруги князя Реваза Эристова, и Кетеваны, супруги царевича [illegible] до свѣдѣнія в. пр., долгомъ поставляю сообщить вамъ, м. г. мой, мнѣніе мое, что для пресѣченія переписки таковой, особенно же въ владѣтельствующей [illegible]

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لذلك (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون في الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (وأما علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تقوية الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) لتركيبه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

рицы Дарія и царевичъ Вахтангъ, который и находясь здѣсь безъ бдительнаго за поведеніемъ его надзора легко можетъ вести оную,—весьма полезно было бы пригласить обѣихъ царевенъ тѣхъ на временное житье въ Тифлисъ. Впрочемъ, исполненіе сего предоставляю я в. пр., надѣясь однако, что вы и сами усмотрите пользу оного.

501. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген. Кноррингу, отъ 20-го августа 1802 года, за № 440.

По послѣднимъ рапортамъ и разнымъ достовѣрнымъ свѣдѣніямъ, чрезъ людей для развѣдыванія посылаемыхъ мною полученнымъ, обстоятельства здѣшнія суть слѣдующія.

Царь Имеретинскій, собравъ свои войска, приблизился къ границамъ Грузіи и находится уже въ дер. Чала, отъ границъ Грузинскихъ въ 30 верстахъ расположенной;—къ нему присоединились нѣсколько Лезгинъ, коихъ онъ отъ Ахалцихскаго паши требовалъ;—всѣхъ войскъ Имеретинскихъ и Лезгинскихъ полагаютъ до 3000, но вѣрнаго счету имъ не извѣстно; съ войсками сими находятся царевичи Юлонъ и Парнаозъ, и сдѣлано уже предположеніе впасть въ границы Грузіи съ двухъ сторонъ: отъ деревни Чала, въ коей они находятся, и отъ стороны Осетіи, какъ въ тоже самое время Турки съ Лезгинами должны впасть въ Грузію отъ стороны Джавахетіи или, смотря по обстоятельствамъ, соединиться съ Имеретинскими войсками. Прежде же сего царевичи Юлонъ и Парнаозъ, находясь въ деревнѣ Имеретинской Свери, принадлежащей князю Малхазу Андроникову, разослали письма къ князьямъ Карталинскимъ, прислали также и къ Осетинцамъ приглашеніе къ сторонѣ своей. Письма сіи разосланы были съ дворяниномъ [illegible]. [illegible] царевичъ Юлонъ находился въ Осетинской деревнѣ Свери близъ Цхинвала съ нѣкоторыми князьями, какъ въ рапортѣ ген.-м. Тучкова, то донесено было по ошибкѣ одного наименованія Имеретинской деревни Свери, гдѣ онъ находился, съ Осетинскою, въ коей его полагали.

По симъ обстоятельствамъ вчерашній день предписалъ я ген.-м. Тучкову, взявъ двѣ роты гренадеръ [illegible]тѣ, кои находились у урочища Гартискаръ, одно орудіе артиллеріи и 20 козаковъ, изъ Тифлиса слѣдовать въ Карталинію; по прибытіи туда, распорядясь войсками съ нимъ слѣдующими и въ деташаментѣ подпол. Симоновича находящимися, какъ равно и Грузинскими, съ княземъ Георгіемъ Амилахваровымъ быть имѣющими, такъ чтобы всякое мѣсто оставалось въ безопасности, развѣдать, съ которой стороны точно непріятель сей впаденіе свое сдѣлать намѣренъ, и слѣдовать на встрѣчу оному, встрѣтить на самой чертѣ границъ Грузинскихъ и дать отраженіе. Между тѣмъ князья Эристовы съ войсками своими, сколько набрать могутъ, должны быть во всякой готовности и употребляться къ усиленію ген.-м. Тучкова.—Крѣпость Белоти близъ Осетіи занята 50-ю человѣками гренадеръ съ офицеромъ и при нихъ 12 человѣкъ козаковъ. Осетинцамъ подпол. Симоновичемъ сдѣлано предвареніе, чтобы они отнюдь не смѣли вспомоществовать царевичамъ или въ противномъ случаѣ сами погибнуть должны, о семъ же подтвердитъ имъ и ген.-м. Тучковъ. Симъ способомъ отъ стороны сей я обезпеченъ; дабы же не допустить Лезгинъ съ Турками впасть въ Грузію отъ стороны Джавахетіи, я чрезъ нѣсколько дней получилъ извѣстіе отъ ген.-м. Тучкова о началѣ дѣлъ его, коему также предписалъ и о развѣдываніи объ отрядѣ Турокъ и Лезгинъ, къ предпріятію сему назначенномъ. Пославъ между тѣмъ развѣдать о немъ и нарочнаго моего, выступлю отсель съ баталіономъ егерей и козаками, сколько собрать можно будетъ, и какъ дорога, по коей слѣдовать мнѣ должно, лежитъ по горамъ и весьма трудная, то на самомъ легкѣ съ единороговъ [illegible] пройду къ Джавахетіи; буду стараться сыскать отрядъ тотъ, ежели онъ точно будетъ, сыщу, не допущу его войти въ границы Грузіи, ниже соединиться съ Имеретинскими войсками и конечно, буде только успѣю въ предпріятіи моемъ сойтись съ ними, пораженный [illegible]. выступленіемъ же моимъ отсель для занятія Тифлиса предпишу вступить ротамъ Тифлисскаго мушкетерскаго полка шефскаго баталіона. Впрочемъ, какъ всѣ сіи предпріятія были сдѣланы ими кажется до полученія извѣстія о усмиреніи князей Кахетинскихъ и привезеніи въ Тифлисъ царевича Вахтанга, то весьма легко быть можетъ, что они и разрушатся, особливо же когда приблизится къ сторонѣ той ген.-м. Тучковъ; однако-жъ осторожность не только при сихъ обстоятельствахъ, но и всегда неизлишняя, а теперь и необходимо нужна, а потому и взятыя мною мѣры кажется весьма полезны. Между тѣмъ до сего я послалъ вопросы мои къ царю Имеретинскому и Ахалцихскому Шерифъ-пашѣ по содержанію предписанія в. пр. ко мнѣ за № 2020, а также просилъ письмомъ моимъ царевича Давида пріѣхать въ Тифлисъ, объясня въ ономъ дружескими выраженіями, сколько теперешнее пребываніе его невыгодно [illegible] ніямъ и сколь нужно ему побывать въ Тифлисѣ, сказавъ также, что и польза службы его требуетъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقشرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (من القلب) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركوه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتتبع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكشف طرقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضربوا لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Чрезъ нѣсколько дней я ожидаю на сіи письма отвѣта.

Въ подтвержденіе извѣстій о дѣйствіяхъ Пиръ-Кули-хана, я къ описаннымъ въ рапортѣ моемъ за № 409, имѣю честь донести только то, что онъ по слухамъ находится и теперь на томъ же мѣстѣ, намѣреваясь двинуться къ Нухинскому Мегмедъ-хану; съ нимъ же живетъ и царевичъ Александръ. Медленное дѣйствіе Пиръ-Кули-хана заставляетъ мыслить, что онъ находится въ нерѣшимости въ предпріятіяхъ своихъ итти къ Нухинскому хану.

Въ Белаканы и Джары пріѣзжалъ на сихъ дняхъ съ письмами отъ Ибрагимъ-хана Шушинскаго и царевича Александра князь Адамъ Бебуровъ и что нѣкоторые изъ старшинъ Лезгинскихъ намѣреваются отправиться къ Ибрагимъ-хану, а князь Бебуровъ съ двумя товарищами — къ царевичу Александру.

Полагать должно, что отъѣздъ старшинъ Лезгинскихъ будетъ для совѣта о рѣшительныхъ положеніяхъ къ окончанію предпріятія ихъ на Грузію.

Я обязанностію поставляю донести здѣсь в. пр., что для пресѣченія всѣхъ сихъ безпокойствъ весьма нужно арестовать, съ соблюденіемъ должнаго уваженія, вдовствующую царицу Дарію, какъ главную виновницу всего въ Грузіи происшедшаго и теперь происходящаго. Она наставляетъ во всемъ дѣтей своихъ и одними ея совѣтами они руководствуются, и все что ими дѣлается исполняютъ по ея наставленіямъ. Царевичъ Вахтангъ хотя и находится въ Тифлисѣ, но бывъ свободенъ, тоже почти самое и болѣе можетъ дѣлать, что дѣлалъ и въ Душетѣ, а потому и его нужно арестовать формально, дабы способомъ симъ не допустить ихъ болѣе ни къ какимъ поступкамъ, подобнымъ ими оказываемымъ. Я о семъ извѣщалъ правителя Грузіи, желалъ положить съ нимъ рѣшительныя мѣры къ аресту обѣихъ сихъ особъ, но онъ отозвался словесно, что сдѣлать сего не можетъ и не только сего не дѣлаетъ, но даже и [illegible] присмотръ за дѣяніями царевича самый слабый, отчего и мало весьма пользы въ теперешнемъ его пребываніи.

По рапортамъ и другимъ свѣдѣніямъ, ко мнѣ доходящимъ, извѣстенъ я, что переписка отъ царицы Даріи, царевича Вахтанга и другихъ особъ изъ Грузіи въ Имеретію идетъ чрезъ царевенъ Кетевану, супругу царевича Іоанна, и Анастасію, дочь царицы Даріи, супругу князя Реваза Эристова; сообщилъ о семъ правителю Грузіи и просилъ о приглашеніи ихъ въ Тифлисъ. Дворянина Пирана Черкезова предписалъ я во всѣ мѣста начальникамъ воинскимъ стараться поймать, а теперь взятъ [illegible] дворяниномъ [illegible] Евстатій Гедевановъ, съ коимъ онъ имѣлъ тайные переговоры, — подпол. Симоновичемъ арестованъ и находится въ Гори, коего я предписалъ доставить сюда.

502. Письмо графа Мусина-Пушкина къ е. высокоп. Дмитрію Прокофьевичу Трощинскому, отъ 20-го августа 1802 года, за № 61.

Душевное почитаніе къ благородному духу и любви къ отечеству в. выс-а и милостивое дозволеніе ваше относиться къ вамъ изъ отдаленныхъ сихъ краевъ влагаютъ мнѣ нынѣ перо къ изъявленію сердечнаго сожалѣнія о видимыхъ мною здѣсь произшествіяхъ.

Участіе, которое имѣлъ я по случаю первой посылки моей въ присоединеніи Грузіи къ Россіи, все милостивѣйшее довѣріе, въ послѣдствіе коего и нынѣ употребляюсь на открытіе одного изъ важнѣйшихъ источниковъ будущаго богатства короны Грузинскаго, чувствованія яко Росіянина, а при томъ и искреннее желаніе посвѣшествовать къ счастію здѣшняго народа, — всѣ сіи побужденія дѣлываютъ долгомъ для меня объясниться предъ вами въ положеніи здѣшняго края, предоставляя потомъ благоусмотрѣнію в. выс-а, заслуживаетъ ли сіе объясненіе воззрѣнія Монаршаго.

Въ послѣдующемъ изданномъ Манифестѣ, при принятіи Грузіи въ подданство, предполагаются правила, на коихъ устроиться должно будущее правленіе царства сего; и по истинѣ оныя таковы, что ожидать можно было отъ нихъ благоденствія народнаго, внутренней тишины и обезпеченія для каждаго гражданина. Послѣдствіи однако же весьма различествуютъ съ предположеніемъ. Съ самаго прибытія моего земля сія находится въ безпокойствіи, а въ части и въ мятежѣ при присутствіи войскъ Россійскихъ; ежедневныя набѣги хищныхъ Лезгиновъ наносятъ повсюду въ селеніяхъ здѣшнихъ раззореніе и страхъ; дерзновеніе оныхъ таково, что встревоженъ былъ даже и самый Тифлисъ быстрымъ проѣгомъ и пальбою небольшой партіи оныхъ во время ночное подъ стѣнами онаго. Таковыя неудовольствія въ самыхъ окрестностяхъ столицы здѣшняго царства нимало не могутъ приписаны быть каковому либо недостатку въ бдѣніи со стороны военнаго начальства; напротивъ того, войска здѣшнія въ безпрерывномъ движеніи, и поистинѣ сказать можно, что въ Кавказскомъ Гренадерскомъ полку, подъ Тифлисомъ стоящимъ, и Егерскомъ ген.-м. Лазарева [illegible] не только недѣли, но и еди-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركيبه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق. (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

396

ной день, чтобъ не гоняться разными отрядами за таковыми хищниками, — рѣдко однако же съ успѣхомъ, ибо возможно-ли пѣхотѣ догнать конницу, на Персидскихъ лошадяхъ воюющую? Козаковъ же здѣсь только и есть до трехъ полковъ, но кромѣ того, что лошади ихъ несравненно уступаютъ Лезгинскимъ, какъ оные раздѣлены по границѣ, то и не находятся нигдѣ въ достаточномъ количествѣ, чтобъ опровергнуть дѣйствительно нападеніи многочисленнаго непріятеля. Я имѣю при себѣ теперь одинъ изъ главнѣйшихъ отрядовъ козацкихъ, составляющій не болѣе 70-ти человѣкъ; при многихъ военныхъ отрядахъ не болѣе пяти и шести ихъ находится. Лезгиновъ же, какъ слышно, въ разные предѣлы Грузіи или на границахъ оной ворвалось отъ 5-хъ до 7-хъ тысячь, — слѣдовательно находящеюся здѣсь нерегулярною конницею, по положенію ихъ, успѣшно дѣйствовать противъ ихъ невозможно.

Обстоятельства Линіи Кавказской въ разсужденіи горцевъ между тѣмъ таковы, что сколько ни усердствуетъ главнокомандующій тамошними предѣлами генералъ Кноррингъ и усердіе его, коему я былъ очевидный свидѣтель, по истинѣ велико, [illegible] удѣлить можетъ неизбѣжно нужную здѣсь регулярную и легкую кавалерію на подкрѣпленіе войскъ Россійскихъ, здѣсь находящихся, по малому количеству сихъ самыхъ войскъ на Линіи Кавказской и по мятежному духу Большой Кабарды и нѣкоторыхъ другихъ горскихъ обывателей. Весьма презрительно бы было по истинѣ для Россіянъ тревожиться [illegible] малозначущимъ врагомъ, каковы суть Лезгинцы; но къ онымъ присоединяются и другія безпокойства. Домъ царскій, изъ предѣловъ здѣшнихъ не отдаленный, съ завистливымъ духомъ взираетъ на потерянную корону и разные члены онаго, прежде сего между собою враждовавшіе, оставя собственныя несогласія, соединяются нынѣ единогласно, дабы всѣми ухищреніями и коварствомъ Азіятской политики навлекать Россіянамъ со всѣхъ сторонъ враговъ. Бѣжавшіе царевичи возбуждаютъ Персіянъ и Имеретинцевъ и питаютъ при дворѣ у Ахалцихскаго паши надежду участвовать въ той гибели, которую они Россіянамъ приготовить желаютъ. Подробность сихъ обстоятельствъ извѣстна вамъ, конечно, изъ донесеній генерала Кнорринга, и я не для того объ нихъ упоминаю, чтобъ увѣдомить васъ объ чемъ-либо новомъ, но въ разсужденіи послѣдствій и вліянія, которыя они на здѣшній народъ имѣютъ. Лезгинскіе набѣги большею частію по внушеніямъ царскаго дома происходятъ, — не въ томъ намѣреніи, чтобъ разорять Грузію, но болѣе для того, чтобъ убѣдить здѣсь простой народъ, что защита Россійская къ обезопасенію его недостаточна. Многіе изъ князей Грузинскихъ, лишившіеся силою законовъ Россійскихъ способовъ грабить и притѣснять подданныхъ своихъ, соспѣшествуютъ въ предпріятіяхъ царской фамиліи; между прочимъ, на сихъ дняхъ [illegible] до 800 человѣкъ составляющее, собравшися въ Кахетіи и принудя одного изъ здѣшнихъ почтеннѣйшихъ архіереевъ участвовать въ семъ собраніи, провозгласило царевича Юлона царемъ, которому при помянутомъ архіереѣ и присягнуло, принудя и его самого тоже сдѣлать, и утвердить дѣйствіе сіе подпискою; прислало архіерея вмѣстѣ [illegible] го съ объявленіемъ о семъ произшествіи Правительству Россійскому. Мѣры къ усмиренію сего бунта движеніемъ ген.-м. Лазарева съ войскомъ въ ту же минуту приняты, и какъ слышать, по приближеніи войскъ Россійскихъ обратился уже въ ничто, тѣмъ паче, что народъ никакъ участвовать въ заговорѣ семъ не хотѣлъ, а пристанными письменными объявленіями, увѣряя о вѣрности своей, просилъ единственно о защитѣ отъ мятежниковъ. Съ другой стороны царевичъ Вахтангъ, имѣющій владѣнія свои при подошвѣ смежныхъ горъ, Грузію съ Россіею раздѣляющихъ, внушеніями и вліяніемъ своимъ надъ сосѣдственными горцами старался весьма потаенно возмутить Тагаурцовъ на Терекѣ живущихъ и тѣмъ самымъ пресѣчь сообщеніе между Россіею и Грузіею, если не войсками, то по крайней мѣрѣ извѣстіями; старанія сего царевича, изъ всего царскаго дома дарованіями и духомъ отличающагося и котораго весьма бы полезно было отличіями и щедротами привлечь на сторону Россійскую, не осталися безуспѣшными. Съ прошлаго уже года почти всякой проѣзжающій Россіянинъ Тагаурцами ограбленъ, или по крайней мѣрѣ платитъ имъ тяжелую дань; въ томъ числѣ и я отъ хищничества ихъ хотя не потерпѣлъ заслуживающаго вниманія убытку, но лишился важныхъ для меня горныхъ инструментовъ и нѣкоторыхъ другихъ вещей и въ одномъ мѣстѣ не иначе продолжать могъ путь свой, какъ придвинувъ къ мосту, за которымъ Тагаурцы возбранять мнѣ оный хотѣли, изъ конвоя моего гренадеровъ съ примкнутыми штыками; да и самъ главнокомандующій Грузіею генералъ Кноррингъ, на возвратномъ пути своемъ изъ Тифлиса въ Моздокъ, желая наказать одного изъ Тагаурскихъ владѣльцовъ, нашелъ такое сопротивленіе, которое стоило ему нѣсколько человѣкъ убитыхъ и 18 раненыхъ гренадеровъ, а какъ конвой при немъ находившійся недостаточенъ былъ на выполненіе его предпріятія, то съ тѣхъ поръ не-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يشتغلون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابعها وهو المناسب لقوله (وقلع مغارسها) (من القلب) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) أي إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر حلّه الإيمان وضربوا لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

дѣлъ на пять пресѣчено было всякое сообщеніе между Грузіею и Линіей Кавказской, такъ что ни единая почта оттуда не доходила, да и здѣшнія бумаги едва-ли получены на Линіи; нынче однако-же два курьера получены, изъ коихъ одинъ потому токмо Тагаурцами пропущенъ, что находился при свитѣ Грузинскаго царевича Баграта, возвращающагося изъ Россіи.

Все время разрыву сообщенія сего между Моздокомъ и Тифлисомъ употребили недоброжелатели съ величайшею дѣятельностію: — въ теченіе онаго усилилися набѣги Лезгинцевъ, усилилася равномѣрно переписка между разными сосѣдственными владѣльцами и членами царскаго дома, ко вреду Россіянъ относящаяся; — произведенъ въ Кахетіи, какъ уже и выше сказано, бунтъ князей Кахетинскихъ, разпущены разные нелѣпые слухи къ отвлеченію отъ преданности къ Россіи народа и помѣщиковъ здѣшнихъ, безразсудность коихъ не заслуживаетъ того, чтобъ занимать оною в. выс-о., но которая можетъ однако-же имѣть немалое вліяніе на непросвѣщенныхъ обывателей здѣшнихъ. — Неоднократно въ городѣ Тифлисѣ проносилася молва, будто хотятъ покуситься на находящихся тамъ Россіянъ, по примѣру въ Варшавѣ случившемуся. Однимъ словомъ, всячески старалися тревожить подданныхъ Россійскихъ и приуготовить ожиданія другихъ къ какой-либо важной перемѣнѣ. Всѣ сіи обстоятельства побудили правителя Грузіи, г. с. Коваленскаго и начальствующаго надъ войсками, въ отсутствіи ген.-л. Кнорринга, ген.-м. Лазарева, по неполученію никакихъ предписаній отъ главнокомандующаго Грузіею, въ разсужденіи разрыва сообщенія составить совѣтъ, къ коему приглашены были нѣсколько Россіянъ и Грузинъ, въ томъ числѣ и я, какъ изъ приложенной при семъ бумаги усмотрѣть изволите. Совѣтъ сей, уважая обстоятельства, почелъ, что весьма нужно пригласить съ приличной вѣжливостію, но не принимая однако-же отговорокъ, царевича Вахтанга, въ шестидесяти верстахъ отсюда въ деревняхъ своихъ живущаго, — пріѣхать въ Тифлисъ, дабы находясь подъ глазами Правительства, не могъ онъ столь легко снеситься съ мятежниками; когда же протоколы совѣта по сему предмету готовы уже были къ подписанію, пріѣхалъ необычайною дорогою курьеръ отъ ген.-л. Кнорринга, который привезъ гг. Коваленскому и Лазареву наставленія почти таковаго же содержанія, какъ и резолюція совѣтомъ принятая; почему видя, какъ думалъ я, сообщеніе между Россіею и Грузіею возобновленнымъ и не желая вмѣшиваться въ дѣла, мнѣ непорученныя, а при томъ только непріятныя, отказался я отъ дальнѣйшаго участія въ оныхъ, да и собраніе совѣта сего пресѣклось; гг. же Коваленскій и Лазаревъ возложили на ген.-м. Тучкова привезти царевича Вахтанга въ Тифлисъ, который, увѣдомясь однако же между тѣмъ о прибытіи г. Тучкова и подозрѣвая по вѣроятности, что связи его съ мятежниками открыты, бѣжалъ изъ Душета съ нѣкоторыми своими приближенными и тщетно искалъ вооружить подданныхъ своихъ. По таковой неудачѣ, какъ слышалъ, предлагаетъ нынѣ самъ чрезъ письмо къ правителю Грузіи пріѣхать въ Тифлисъ, если токмо возвращено будетъ ему имѣніе, и при томъ дано увѣреніе, что онъ не потерпитъ за сей проступокъ.

Среди всѣхъ сихъ неспокойствъ всякаго рода дѣятельность и промыслы здѣсь уничтожаются, а потому владычествуетъ уныніе, а иногда и отчаяніе. Поселяне, видя со всѣхъ сторонъ и подъ самимъ Тифлисомъ даже раззоряющіяся селенія, не смѣютъ приступать къ сельскимъ работамъ. Путешествующіе по дѣламъ своимъ граждане и купцы, а особливо сіи послѣдніе, пускаются въ путь свой со страхомъ и нѣкоторымъ образомъ украдкою, едва дерзая по ночамъ прокрадываться отъ селенія къ селенію; да и мы сами или по экспедиціи моей употребляемые чиновники не иначе какъ съ весьма надежными конвоями ѣздить по видамъ горнымъ можемъ. Таковое состояніе безпокойствія и безъ надежды на подпору Россійскую можетъ по истинѣ имѣть весьма зловредное вліяніе надъ здѣшнимъ народомъ, и къ прекращенію онаго поспѣшить, какъ кажется, должно принять единственныя къ обезопасенію здѣшняго края мѣры, — вопервыхъ, удаленіемъ изъ Грузіи всѣхъ членовъ дома царскаго, которые доколѣ здѣсь останутся, не престанутъ всевозможными способами стараться питать безпокойствія и мятежи, а особливо царица Дарія, — женщина рѣдкаго духа и паче всѣхъ царевичей о утратѣ короны изъ дому своего сѣтующая, и неспокойствія въ Грузіи и на границѣ письмами и посланными своими всѣми мѣрами питающая въ ложной надеждѣ, что всѣ сіи непріятности побудятъ когда либо Государя отозвать отсюда войска свои и предать царство сіе нещастливому своему жребію. Вовторыхъ, усилить войско здѣсь находящееся регулярною кавалеріею и нѣсколькими козацкими полками, дабы не изнурялася пѣхота, бѣгая тщетно за конницею Лезгинскою. Втретьихъ, составить сообщеніе или чрезъ Имеретію или чрезъ Дагестанъ съ Россіею, занятіемъ онаго войсками нашими. Таковое Имеретіи занятіе обѣщаетъ несщетныя выгоды Крыму лѣсами, при Черномъ морѣ находящимися; Дагестанъ же коль скоро

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

будетъ въ рукахъ Россійскихъ, то пресѣкутся всякія покушенія Лезгинцовъ на Грузію и способомъ Ганджи легкій откроется путь изъ Астрахани и внутренности Россіи до самаго Тифлиса; притѣсненіе же, въ которомъ Имеретія и поморскія Персидскія владѣнія находятся отъ владѣльцевъ своихъ, содѣлаетъ таковое занятіе истиннымъ благодѣяніемъ для многихъ тысячь народа, а при томъ въ короткое время усмирятся дерзновенный духъ Кавказскихъ обывателей, чрезъ что утвердится благосостояніе не токмо Грузіи, но весьма пространныхъ предѣловъ Россійскихъ, между Волгою и Дономъ лежащихъ. Вчетвертыхъ, почитаю что непремѣнно нужно усмирить хищничество Тагаурцовъ, ибо при теперешнихъ обстоятельствахъ отъ разрыва сообщенія между линіею и предѣловъ Грузинскихъ зловреднѣйшія произойти могутъ по истинѣ послѣдствія, да и весьма непріятное вліяніе на общее мнѣніе здѣшнихъ жителей раждается отъ ложнаго мнѣнія, что не можетъ Россія будто бы привести въ повиновеніе толпу хищниковъ сихъ, едва ли тысячу человѣкъ составляющую; приведеніе же ихъ въ послушаніе весьма легко и нужно токмо въ трехъ мѣстахъ ущелій, по коимъ Терекъ съ страшною быстротою протекаетъ,—именно же въ Балтѣ, при входѣ въ горы и первой переправѣ чрезъ Терекъ; въ Ларсѣ, самомъ узкомъ проходѣ всего ущелья, и въ Дарьялѣ, при вступленіи въ Грузинскую границу, поставить небольшіе военные посты, снабдя каждый изъ оныхъ хотя двумя полевыми орудіями. Чрезъ сіе пресѣчется не токмо всякое хищничество Тагаурцовъ, но и самые горцы не будутъ смѣть безъ дозволенія Россійскаго показаться по дорогѣ сей; дорога же оная составляетъ теперь единственно возможный путь для проѣзда на подводахъ изъ Россіи въ Грузію, слѣдственно и есть предметъ первѣйшей важности для охраненія царства сего. Пятое непремѣнно нужно снабдить Правительство достаточнымъ количествомъ искусныхъ переводчиковъ, могущихъ переводить и письменныя дѣла и въ коихъ здѣсь совершенный недостатокъ, такъ что равные члены Правленія, какъ Грузины, такъ и Россіяне, не разумѣя другъ друга и не въ состояніи будучи вникнуть въ дѣла имъ предлагаемыя, остаются почти въ недѣятельности, отчего и должны дѣла рѣшаться болѣе домашнимъ производствомъ у правителя Грузіи, нежели явнымъ и законнымъ теченіемъ въ самыхъ палатахъ, что наноситъ, какъ замѣтно, всеобщее неудовольствіе. Осмѣливаюсь при семъ случаѣ напомнить вашему [illegible], что весьма бы полезно было прислать сюда поскорѣе переводъ узаконеній Екатерины Великой, поднесенный Е. И. В. коллежскимъ совѣтникомъ Животовымъ чрезъ милостивое посредство ваше и который, какъ думаю, остался въ канцеляріи вашей. Почитаю также обязанностію донести и о томъ, что хотя предположенное по здѣшнимъ уѣздамъ земское правленіе современемъ и будетъ весьма полезно, для внутренняго благосостоянія Грузіи, но по новости подданства и по обычаямъ здѣшнимъ, не безъ ропоту поминая о прежнихъ обрядахъ, какъ князья, такъ и народъ оному повинуются, особливо же жалуются на многочисленность мелкихъ чиновниковъ, снѣдающихъ жалованьемъ своимъ доходы здѣшніе, а иногда, какъ то и вездѣ случается, отъ злоупотребленія наносящихъ притѣсненія и частному имуществу, и кажется по истинѣ, что часть сія требуетъ новаго соображенія съ образомъ жизни, мыслей и съ обычаями Азіятскими. Наконецъ, поставляя всегда долгомъ, какъ уже и прежде доносилъ в. выс-у, не скрывать нигдѣ отъ Государя и отъ васъ истины, почитаю нужнымъ объяснить, что тѣ изъ князей здѣшнихъ, которые при присоединеніи Грузіи къ Россіи самое величайшее имѣли участіе и въ случаѣ неудачи [illegible], какъ говорятъ, головъ [illegible], осталися не токмо ненагражденными, но даже лишилися тѣхъ отличій и доходовъ, которые по мѣстамъ своимъ имѣли тогда, когда многіе изъ противниковъ Россійскихъ награждены или отличіями или жалованьемъ. Сіе, подавая первымъ причину къ праведному какъ кажется неудовольствію, подаетъ послѣднимъ, и теперь еще возмущенія въ Грузіи питающимъ, поводъ укоризнами и насмѣшками надъ первыми сими къ Россіи князьями отвращать и ихъ отъ преданности къ державѣ Россійской. Именамъ и достоинству сихъ приверженныхъ князей прилагается при семъ списокъ; я же смѣю утвердительно донести, что награжденіемъ оныхъ покорятся всѣ преданные къ Россіи и многія причины къ неудовольствіямъ и мятежамъ пресѣкутся. Болѣе же всѣхъ вниманія между ими заслуживаетъ сардаръ или бывшій фельдмаршалъ здѣшнихъ войскъ князь Иванъ Орбеліани, который, будучи довольно достаточный человѣкъ, не столько жалованьемъ, какъ наружнымъ знакомъ милости Государевой награжденъ быть можетъ. Впрочемъ вліяніе всѣхъ сихъ [illegible] по фамильнымъ связямъ ихъ и уваженію народному заслуживаетъ величайшаго вниманія, а посему самому и усердіе ихъ, какъ думаю, награды или по крайней мѣрѣ того, чтобъ не лишить ихъ тѣхъ доходовъ по службѣ, которые они прежде сего получали, и пристойнаго отъ прочихъ отличія.

Въ заключеніе долженъ прибавить, что немалая

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل بهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) أي إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا عن الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلًا لأجل فهم العامة فقال:

399

причина неустройства здѣшняго по гражданской части происходитъ отъ того, что многія ассигнованныя суммы на успѣшное теченіе дѣлъ въ Грузіи изъ доходовъ царства сего назначены, а хотя и безсомнѣнно, что по нѣсколькихъ годахъ не только достаточны будутъ доходы сіи на таковое назначеніе, но, какъ думаю, и на содержаніе войскъ, для обороны края здѣшняго нужныхъ, теперешнее состояніе Грузіи, изъ притѣсненій нѣсколько вѣковъ продолжавшихся проистекающее, на нынѣшній годъ доходы [illegible] обращаетъ почти въ ничто, и на года три или четыре непремѣнно требовать будутъ денежныхъ пособій со стороны Россіи — пособій, которыя всеконечно возвратятся въ короткое время съ избыткомъ, коль скоро тишина и устройство и послѣдствіемъ оныхъ поощренія сельскихъ промысловъ водворятся въ предѣлахъ здѣшнихъ. Мнѣ неизвѣстно, донесено ли сіе обстоятельство Е. И. В. въ томъ видѣ, въ которомъ представлено бы быть долженствовало, но истинная совѣсть заставляетъ увѣрить [illegible], что заслуживаетъ оно величайшаго уваженія.

Въ дополненіе къ вышедоносимому прибавлю, что царевичъ Вахтангъ искусными движеніями ген.-м. Тучкова столько стѣсненъ былъ въ горахъ, куда было скрылся, что принужденъ былъ пріѣхать самъ къ помянутому генералу и привезенъ имъ сюда въ Тифлисъ, а какъ во время отсутствія секвестровано имѣніе его, что весьма было полезно воспользоваться симъ случаемъ удержать оное, яко ключъ дороги изъ Россіи чрезъ снѣговыя горы лежащей, и отнять симъ самымъ способы у царевича сего возмущать горцевъ и питать сѣмя мятежей въ владѣніяхъ своихъ, [illegible] же: съ соизволенія можно бы пожаловать ему таковое же въ Россіи, а симъ самымъ подать поводъ къ удаленію его изъ Грузіи, къ чему также и слѣдующее произшествіе послужить можетъ.

Какъ въ первую мою поѣздку въ Тифлисъ, проѣзжая чрезъ Душетъ, помянутому царевичу принадлежащій, объяснялся онъ тогда со мною объ обстоятельствахъ своихъ въ разсужденіи несогласія съ покойнымъ [illegible], о чемъ и донесъ я въ то же время въ Бозѣ почивающему Государю, то сберегъ онъ, какъ кажется, нѣкоторую ко мнѣ довѣренность и мы гдѣ встрѣчаемся, весьма дружественно доселѣ обходились. Сіе самое побудило меня на другой день возвращенія царевича Вахтанга въ Тифлисъ посѣтить его въ домѣ царицы Даріи, куда онъ привезенъ; онъ говорилъ много о невинности и горести своей и утверждалъ, что для того только удалился изъ Душета, что будучи сынъ царя Ираклія, не хотѣлъ подвергнуть себя посрамленію быть привезенъ яко плѣнникъ козаками въ городъ, куда прежде въѣзжалъ какъ почитаемый народомъ царевичъ; сокрушался также много о лишеніи имѣнія, которое Правительство здѣшнее, какъ думаю, безъ воли Государевой возвратить ему не можетъ. Мое дѣло, такъ какъ посторонняго во всѣхъ сихъ произшествіяхъ человѣка, состояло утѣшить его вѣжливыми отвѣтами и притомъ изъясненіемъ, что по извѣстному милосердію и щедротѣ Е. И. В. нельзя думать, чтобъ не прощенъ ему былъ сей поступокъ, при чемъ всеконечно или возвратится или замѣнится [illegible] ное имѣніе; казалось однакоже, что царевичъ съ великою нетерпѣливостію взиралъ на отдаленность срока таковаго возвращенія и неоднократно говорилъ, что весьма бы желалъ, чтобъ отданы были ему деревни дня черезъ три или четыре. Сіе заставляетъ меня думать, что потому болѣе съ прискорбіемъ себя видитъ теперь лишеннымъ способовъ дѣйствовать по видамъ своимъ въ Душетѣ и въ горахъ къ оному прилежащихъ, что теперешнее время, по всѣмъ получаемымъ извѣстіямъ, назначено бѣжавшими царевичами Юлономъ, Парнаозомъ и Александромъ для вступленія съ разныхъ сторонъ въ границу Грузинскую и нѣкоторые, хотя еще и недостовѣрные слухи доходятъ, что уже Юлонъ съ нанятыми имъ Лезгинцами стоитъ на оной границѣ, почему и вѣроятно, что и Вахтангъ съ своей стороны намѣревался вооружить своихъ подданныхъ для содѣйствія съ ними; но побѣгъ его и слѣдующія произшествія уничтожили сіи предпріятія — Вчерашняго дня посѣтилъ меня Вахтангъ, почему въ лагерѣ, въ которомъ стою, верстахъ въ пяти отъ Тифлиса; нашъ разговоръ нѣсколько часовъ продолжавшійся, былъ сначала повеселѣе прежняго, а наконецъ и откровеннѣе; царевичъ самъ шутилъ на щетъ [illegible] своего и нѣкоторыхъ приближенныхъ его, во время побѣгу его здѣсь въ Тифлисѣ захваченныхъ, наконецъ, продолжая сей тонъ шутки, спрашивалъ, зачѣмъ не призванъ онъ простымъ приглашеніемъ въ Тифлисъ, а пришла туда за нимъ команда? объявляя между тѣмъ опять неоднократно о своей невинности. Я таковыми же шутками отвѣчалъ ему, что почитаю его [illegible], а при томъ и привязаннымъ къ бѣжавшимъ братьямъ своимъ, чтобъ совершенно на слова его положиться; при чемъ просилъ его, можетъ ли онъ торжественно утвердить, что не жалѣетъ съ матерью своею о Грузинской коронѣ, изъ дому Багратіоновъ выходящей, просилъ его отвѣтствовать мнѣ правдиво, такъ какъ другу. — Онъ, по нѣкоторой остановкѣ, наконецъ рѣшительнымъ голосомъ отвѣчалъ: Не могу жалѣть

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيّون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد [illegible] الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء المتحلين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المعرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

и сильно жалѣемъ. Заслуживали бы мы почтены быть безумными, если бы таковое сожалѣніе не существовало.“ — Не того-ли же заслуживаете, — представилъ я ему, — если не дѣлаете расчету, что всѣми покушеніями вашего и вооруженіями скитающихся хищниковъ и разслабленныхъ войскъ Азійскихъ не можете противустоять могуществу Россійской Имперіи и войскамъ, отъ коихъ неоднократно трепетала вся Европа? Какія могутъ быть послѣдствія для васъ и для единомышленниковъ вашихъ отъ таковыхъ покушеній, на которыя, кромѣ нѣсколькихъ мятежныхъ князей, народъ Грузинскій никогда не согласится? Не нанесете ли наконецъ, при гибели союзникамъ вашимъ, и разоренія вашему отечеству, которое, какъ думаю, любите. Вы утверждаете, равно какъ и царица, что никакого доказательства намѣреній вашихъ нѣтъ. Я и самъ увѣренъ, что вы чрезъ чуръ остроумны, чтобъ ввѣрить таковыя доказательства, а особливо письменныя — въ руки постороннихъ; но отвѣчайте искренно, можно ли благоразумному человѣку положиться на сіи увѣренія ваши?“ — Онъ смѣявшись отвѣтствовалъ. — „Не можно“. — На что же вы жалуетесь, — продолжалъ я, — и какія должно было принять мѣры прозорливое Правительство противу таковыхъ покушеній, совершенно противныхъ соизволенію Г. И. Высочайшимъ Манифестомъ изъясненному? Какія же послѣдствія для васъ и дому вашего всѣ произшествія сіи имѣть будутъ?“ — „Весьма гибельныя, отвѣтствовалъ царевичъ, и я только тревожусь положеніемъ моимъ, что не останусь, думаю, живъ до отъѣзда изъ Петербурга ожидаемаго.“ — „Напрасно мнѣваетесь вы, говорилъ я, о милосердіи Е. И. В. Оное безмѣрно, но если позволите подать себѣ дружескій совѣтъ, то заслужите оное, отнесяся прямо къ Е. И. В. съ частнымъ признаніемъ какъ со стороны вашей, такъ и ея в. царицы, и удостовѣренъ, что гораздо пріятнѣе будетъ для Государя, если, оставя всѣ косвенныя дороги, довѣренностію вашею прямо къ Императору стараться будете пріобрѣсти Его прощеніе, а при томъ и объявите, чего вы желаете въ замѣнъ короны, изъ дому вашего вышедшей; постарайтесь равномѣрно усмирить мятежи, Грузію изнуряющія и уговорить братьевъ вашихъ, изъ царства сего удалившихся, къ покорности. Я увѣренъ, что по вліянію вашему на нихъ не безуспѣшно сіе предпріимете. Вотъ единственная дорога, которую по истинной къ вамъ дружбѣ предложить могу къ привлеченію на васъ благоволенія Монаршаго и къ отвращенію той гибели, которая безъ того вамъ и соучастникамъ вашимъ угрожаетъ.“ — „Но не навлечется ли, отвѣтствовалъ царевичъ, таковымъ признаніемъ еще болѣе на насъ столь страшнаго для насъ гнѣва Е. И. В.?“ — „Развѣ думаете вы, сказалъ я, что скрыты отъ Государя дѣянія ваши? Они извѣстны Ему многими путями. Что же пріятнѣе будетъ для него, узнавать объ нихъ отъ постороннихъ, или видѣть собственное раскаяніе ваше въ чистомъ и искреннемъ признаніи?“ — „На сіе послѣднее, сказалъ царевичъ, вынимая образъ, который имѣлъ на груди, и со слезами на глазахъ, — всячески стараться буду, переговоря съ матерью моею, убѣдить ее къ таковому предъ Государемъ признанію и къ братьямъ напишу“. Разговоръ нашъ о семъ продолжался еще часа съ два, и Вахтангъ поѣхалъ наконецъ отъ меня, повторяя увѣренія, что послѣдуетъ совѣту моему; не знаю однакоже, рѣшится ли на сіе по переговорѣ съ царицею, по правиламъ политики Азіятской. Дабы убѣдить его однако же къ оному, не скрылъ я отъ него, что я о разговорѣ нашемъ не оставлю подробнѣйше донести в. выс-у, дабы какъ онъ, такъ и мать его утвердительно знали, что не останется оное безъизвѣстнымъ Государю; почему и намѣреваюся при первомъ свиданіи сообщить ему и то донесеніе мое, которое можно ему показать будетъ. Онъ спрашивалъ также, между прочимъ: можетъ ли надѣяться, что таковое письмо дойдетъ вѣрно до рукъ Монаршихъ? Я отвѣтствовалъ, что имѣетъ на сіе два пути, а именно послать оное чрезъ ген.-л. Кнорринга и, если хочетъ, для отвращенія всякаго сомнѣнія, въ дубликатѣ чрезъ братьевъ своихъ, въ Россіи живущихъ. Вообще долженъ и я съ своей стороны просить в. выс-во наставленія, какъ мнѣ поступать; ибо хотя и не поручено мнѣ вмѣшиваться въ дѣла здѣшнія, но многие какъ изъ членовъ царскаго дома, такъ и изъ князей, по довѣренности и благорасположенію, которымъ я столько щастливъ быть отъ народа здѣшняго почтеннымъ, приходятъ и спрашиваютъ моего совѣта, что случилося напримѣръ и въ разсужденіи бунта Кахетинскихъ князей, о коемъ я прежде всѣхъ былъ извѣщенъ приверженными къ Россіи князьями; бунтъ сей между тѣмъ дѣятельными движеніями ген.-м. Лазарева, безъ всякихъ злыхъ послѣдствій и безъ пролитія крови, усмиренъ; но твердо увѣрену быть можно, что вскорѣ опять новые мятежи родятся, если не отвращены будутъ единственною мѣрою удаленія изъ Грузіи всѣхъ членовъ дома Багратіонова, тоесть царской фамиліи.

На сихъ дняхъ отряженная отъ меня партія для распространенія разглядокъ весьма надежнаго золотаго пріиска, подъ прикрытіемъ двадцати пяти человѣкъ пѣхоты, выдержала сильное нападеніе отъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويأخذون أموال الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتاكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها)
الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والمتجلين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يربيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

трехъ-сотъ Лезгинцовъ, которыхъ хотя и отразила, но съ утратою пяти человѣкъ убитыхъ и десяти раненыхъ. Отличное поведенiе и храбрость унтеръ-офицера Тифлисскаго Мушкатерскаго полка Амельянова, малымъ симъ отрядомъ командовавшаго и болѣе восьми часовъ выдержавшаго на открытомъ почти мѣстѣ толь сильное нападенiе, заслуживая съ моей стороны величайшей признательности, заставляютъ принять смѣлость [illegible] въ высокопокорнѣйшею просьбою, не возможно-ли исходатайствовать ему отъ щедроты Монаршей чина [illegible], по совершенной бѣдности, хотя рублей двѣсти на экипировку. При донесенiи [illegible] всего вышеписаннаго, покорнѣйше прошу не иначе на оное взирать, какъ на знакъ совершенной преданности къ вамъ и любви къ отечеству; если по неизвѣстнымъ мнѣ обстоятельствамъ предлагаемыя мною мѣры къ усмиренiю здѣшняго края невозможны или недостаточны, то по крайней мѣрѣ изъ всего что здѣсь замѣтить могъ, кажутся доселѣ едиными удобными. О собственной моей экспедицiи вскорѣ надѣюсь обстоятельно донести; оная довольно успѣшна и, какъ думаю, откроетъ способы распространить [illegible] отъ рудного промысла ожидаемое на немалое количество здѣшнихъ обывателей.

РЕЕСТРЪ

Князьямъ Грузинскимъ, показавшимъ особенное усердiе и преданность къ Державѣ Россiйской при присоединенiи Грузiи къ Россiи, и которыхъ [illegible] награжденiи

1 Князь Иванъ [illegible], бывшiй Грузинскiй первый фельдмаршалъ и оберъ гофмаршалъ

2 Князь Соломонъ Тархановъ, — былъ при дворѣ царскомъ [illegible] и правитель

Серебр 3 Князь Бебутовъ Дарчи, былъ меликъ и мамасахлисъ, то есть главный судья и правитель всего Армянскаго народа, живущаго въ Тифлисѣ

4 Князь Игнатiй Тумановъ, бывшiй царскимъ старшимъ секретаремъ и [illegible]

5 Князь Соломонъ Аргутинскiй былъ минъ-башею или полковникомъ, — племянникъ бывшаго патрiарха Армянскаго

Золот 6 и 7 Князь Михаилъ Эристовъ и братъ его князь [illegible] Эристовъ, бывшiй при царѣ Георгiи моуравомъ Большихъ Шулаверъ и [illegible] царскимъ и вообще почти весь родъ князей Эристовыхъ, лишившихся имѣнiя отъ усердiя къ Державѣ Россiйской

Серебр 8 Князь Александръ [illegible] бывшiй при царѣ адъютантомъ и салтхуцесъ Кахетинскiй, т. е. главный начальникъ гражданскiй по части хозяйственной [illegible] провинцiи

„ 9 Заалу Баратову

Всѣ сiи князья были обнадежены милостями Монаршими, каковое обнадеживанiе [illegible] не только занимаемыхъ ими прежде чиновъ и должностей, но сопряженныхъ съ оными выгодъ и доходовъ. Замѣчено мною нѣкоторое неудовольствiе князей въ награжденiи ихъ медалями, потому особенно что не желаютъ уподобиться чрезъ таковую награду съ людьми, неимѣющими наслѣдственныхъ титуловъ и достоинства, [illegible] сабли [illegible] кiе были бы кажется весьма приличнымъ награжденiемъ, ибо послѣднiе прибавляютъ важность собственныхъ заслугъ къ достоинству дворянства, коего древностiю и преимуществами только здѣсь гордятся.

Подлинный подписалъ тайн. сов. графъ Мусинъ-Пушкинъ

503. Письмо полковн. Симоновича къ д. с. с. Коваленскому, отъ 24-го августа 1802 года.

Сдѣланное мною и княземъ Георгiемъ Амилахваровымъ, по предписанiю в. пр., обязательство, такъ называемое муджалямъ, на утвержденiе присяги на вѣрность Е. И. В. Карталинскимъ духовенству, князьямъ и дворянамъ представилъ я на трехъ листахъ ген.-м. Лазареву. — Князь Ревазъ Эристовъ не явился, который былъ чрезъ письмо отъ меня къ сему обязательству приглашаемъ, не подписалъ оное, что всѣ прочiе безъ всякаго затрудненiя охотно исполнили; и будучи я свидѣтелемъ ихъ усердiя и преданности, которую они съ своими подданными оказали и при [illegible] мною войска надъ царевичами, и въ преслѣдованiи ихъ за-границу, рекомендую оныхъ в. пр.

504. Рапортъ д. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 27-го августа 1802 года, за № 424.

Съ укрощенiемъ замѣшательствъ въ Кахетiи [illegible] спокойствiе Грузiи пребываетъ нерушимо; возникшая было потомъ въ Карталинiи отрасль общаго возмутительнаго плана, такъ какъ я предполагалъ, въ самомъ своемъ началѣ уничтожилась безъ малѣйшаго для неблагонамѣренныхъ успѣха о произведенiи не новоду кому экспедицiи воинской, подъ личнымъ предводительствомъ ген.-м. Тучкова, хотя отъ командующаго здѣсь расположенными войсками я и не былъ извѣщенъ, но по полученнымъ мною по земской части донесенiямъ о обстоятельствахъ вышепомянутыхъ, что побужденiе царевичей Юлона и Парнаоза состояло начально въ письмахъ къ четыремъ Карталинскимъ князьямъ, изъ коихъ нѣкоторые сами оныя представили, а другiя отысканы у пойманныхъ 2-хъ живущихъ въ Грузинскомъ селенiи Мартхопи Имеретинцевъ; а потомъ въ прибытiи ихъ царевичей, съ небольшимъ отрядомъ не Имеретинскихъ и не Лезгинскихъ войскъ, а приверженныхъ имъ людей числомъ до 100 человѣкъ, въ границы Грузинскiя къ горѣ Перангѣ, съ намѣренiемъ якобы прорваться въ Кахетiю, конечно считая на соединенiе приглашавшихъ ихъ Кахетинскихъ возмутителей; но лишь только узнали въ томъ мѣстѣ перночевавъ, и свѣдомясь о приближенiи 2-хъ ротъ съ подкрѣпленiемъ изъ Грузинъ собранныхъ до 700 человѣкъ, подъ командою полков. Симоновича — царевичи обратно въ Имеретiю бѣжали, бывъ тщетно преслѣдуемы отъ нашего отряда, при каковомъ случаѣ поймано

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء، والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكبته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

изъ партіи ихъ три человѣка, но какіе люди и гдѣ они содержатся—отъ воинскаго начальства я до сихъ поръ не извѣщенъ. По симъ обстоятельствамъ спокойствіе въ Карталиніи по прежнему возстановлено дѣйствіемъ отряда Симоновича, съ собраннымъ по моимъ предписаніямъ княземъ Георгіемъ Амилахваровымъ, совмѣстно съ Горійскимъ кап.-исправникомъ Енохинымъ, въ наивозможнѣйшей скорости, земскимъ ополченіемъ, которое по донесеніямъ ихъ состояло въ сорока двухъ князьяхъ, семидесяти дворянахъ и пяти стахъ тридцати четырехъ крестьянахъ. Ген.-м же Тучковъ съ ротами отсюда взятыми возвратился обратно, не успѣвъ принять въ дѣлѣ томъ личнаго соучастія.

За симъ поставляю долгомъ рекомендовать въ благоволительное вниманіе вашего выс-а употребленныхъ мною въ семъ дѣлѣ со стороны земской, отличившихся усердіемъ къ службѣ, расторопностію и дѣятельностію совѣтника Уголовной Экспедиціи князя Георгія Амилахварова, Горійскаго коменданта маіора Бокальчинскаго и кап.-исправника штабсъ-ротмистра Енохина, кои ознаменовали себя при семъ случаѣ каждый по своей части и особенно первый, который имѣя отъ меня предписаніе, при появленіи еще въ Кахетіи возмущенія, о принятіи нужныхъ мѣръ осторожности внушеніемъ князьямъ его собратіямъ объ устраненіи ихъ отъ соучастія съ возмутителями и составленіемъ на сей конецъ письменнаго обязательства между ими, преуспѣлъ все то въ свое время ревностно исполнить, и тѣмъ утвердилъ умы въ непоколебимости, положивъ преграду успѣхамъ неблагонамѣренныхъ, а потомъ, когда предписано было отъ меня по случаю доходившихъ извѣстій о нападеніи съ войсками со стороны Имеретіи царевича Юлона, собралъ оныхъ до семи-сотъ человѣкъ въ самое короткое время и дѣйствовалъ ими въ экспедиціи, какъ сказано выше.

505. Тоже, ген.-м. Лазареву, отъ 30-го августа 1802 года, за № 460.

Князь Адамъ Бебуровъ, о коемъ я доносилъ въ рапортѣ моемъ 20-го числа, за № 440, бывъ въ Джарахъ и Белаканахъ, пріѣзжалъ въ Казахскую провинцію, въ деревню Карданахъ, гдѣ онъ жительство свое имѣетъ; но пробывъ тамъ ночью не болѣе 7-ми часовъ, такъ что ни одинъ человѣкъ, кромѣ жены его, о семъ не зналъ, уѣхалъ обратно, отдавъ находившіяся у него письма женѣ съ приказаніемъ объ отдачѣ оныхъ для разсылки по адресамъ брату своему: приказавъ сказать ему же, что онъ пріѣхалъ изъ Шукиі, гдѣ находятся у Ибрагимъ хана Джарскіе и Белаканскіе старшины, уѣхалъ обратно, по словамъ его, въ Джары и Белаканы для собранія войскъ.

Черезъ три дня уже послѣ отъѣзда его, письма отданы были брату его, который собравъ прочихъ братьевъ своихъ, объявилъ, что отъ раздачи писемъ сихъ кому оныя слѣдуютъ могутъ произойти весьма непріятныя для нихъ слѣдствія, а потому и рѣшились, не отдавая писемъ, принести оныя къ воинскому начальнику, что и исполнили, отославъ оныя съ княземъ Луарсабомъ Орбеліани къ ген.-м. Гулякову, объяснивъ при томъ, что буде они когда либо узнаютъ о пріѣздѣ брата ихъ, то всѣ мѣры употребятъ на поимку его и дадутъ знать о томъ воинскому начальнику. Донося о семъ в. пр., представляю въ оригиналахъ съ переводами письма*), Ибрагимъ-ханомъ, Джарскими и Белаканскими старшинами, царевичемъ Александромъ и князьями при немъ находящимися писанныя, съ присовокупленіемъ, что по послѣднимъ слухамъ Пиръ-Кули-ханъ все еще съ прежняго мѣста неподвиженъ вмѣстѣ съ царевичемъ Александромъ и вѣроятно, что ожидаютъ они отвѣта на письма у сего слѣдующія или по крайней мѣрѣ возвращенія Адама Бебурова, а по тому и будутъ уже располагаться въ своихъ предпріятіяхъ. Я полагаю, что Пиръ-Кули-ханъ, получивъ сіи извѣстія, кои привезетъ къ нимъ Бебуровъ, а притомъ и то, что Нухинскій ханъ укрѣпляется, отложитъ походъ къ нему до другаго времени.

506. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 6-го сентября 1802 года, за № 28.

Съ ускромленіемъ замѣшательствъ произшедшихъ было въ Грузинской провинціи Кахетіи и въ удѣлѣ царевича Вахтанга, о чемъ донесъ я всеподданнѣйше В. И. В 25-го числа прошедшаго августа мѣсяца, повсемѣстное спокойствіе въ Грузіи, какъ гласятъ полученныя мною оттоль оффиціальныя извѣщенія, пребываетъ нерушимо, возникшая было потомъ въ Карталиніи отрасль общаго возмутительнаго плана въ самомъ своемъ началѣ уничтожилась безъ малѣйшаго для неблагонамѣренныхъ успѣха. Царевичи Юлонъ и Парнаозъ хотя и предприняли покушеніе, состоявшее начально въ письмахъ къ четыремъ Карталинскимъ князьямъ изъ главнѣйшихъ, которые сами оныя представили, другія же отыска-

*) Письма эти, какъ не заключающія въ себѣ ничего особенно важнаго, не печатаются. Содержаніе всѣхъ ихъ одинаково: въ нихъ идетъ рѣчь о 12,000 вспомогательнаго Персидскаго войска, съ коими царевичъ Александръ намѣревался вторгнуться въ Кахетію

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشور عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويحثون الناس على تحصيلها ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا ينتفع به (وعلماء الدنيا) الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما يشيرون على المرضى الأطباء الكمل (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (وقلع مغارسها) (و) هو المناسب لقوله (وهي) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال) يتعب في الطلاء) (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من هلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طريق التخلص منها (وعلاجها) (ومعرفة) أدويتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) وخلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ны у пойманныхъ двухъ Имеретинцевъ, а потомъ въ прибытіи ихъ, царевичей, съ приверженными имъ людьми, числомъ до ста человѣкъ, изъ Имеретіи въ границы Грузинскія къ горѣ Перангѣ, съ намѣреніемъ пробраться въ Кахетію, конечно на соединеніе приглашавшихъ ихъ прежде Кахетинскихъ возмутителей; но лишь только успѣли въ одномъ мѣстѣ переночевать и свѣдомясь о приближеніи двухъ ротъ Кавказскаго Гренадерскаго полка, подъ командою подпол. Симоновича, съ подкрѣпленіемъ изъ Грузинъ сорока двухъ князей, семидесяти дворянъ и пятисотъ тридцати четырехъ крестьянъ,— въ Имеретію бѣжали, при каковомъ случаѣ поймано изъ партіи ихъ три человѣка, а съ тѣмъ вмѣстѣ и спокойствіе въ Карталиніи по прежнему возстановлено.

507. Отношеніе ген.-м. Лазарева къ д. с. с. Коваленскому, отъ 2-го октября 1802 года, за № 500.

По свѣдѣніямъ мною полученнымъ, что въ Кахетіи царевичъ Александръ старается опять возжечь мятежъ и что нѣкоторые изъ князей, по вѣтренности нравовъ ихъ, склонны къ нему будутъ, и склонившись для того начнутъ стараться привлекать къ сторонѣ своей черный народъ, полезно было бы въ той части Грузіи остановить на нѣсколько времени сборъ хлѣба. Пользу отъ сего полагаю я ту, что князья, привлекая народъ къ сторонѣ своей, будутъ побуждать разные къ наклоненію ихъ пристать къ нимъ предлоги, и буде случится въ сіе время сборъ хлѣба, то они, конечно, не упустятъ свой поставить въ мысляхъ народа совсѣмъ въ иномъ видѣ, нежели въ самомъ дѣлѣ быть долженъ.

508. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 3-го октября 1802 года, за № 505.

О свѣдѣніяхъ полученныхъ мною касательно обстоятельствъ внѣшнихъ и внутреннихъ Грузіи, имѣю честь донести в. пр. слѣдующее.

Царевичъ Александръ, находясь въ Гянджѣ, кромѣ отправленныхъ имъ чиновниковъ въ Джары и Белаканы, отправилъ еще въ Дагестанъ съ письмами приглашающими Дагестанцевъ къ нему, обѣщавая въ письмахъ тѣхъ каждому изъ нихъ по 50 руб. сер., а между тѣмъ старается привлечь на сторону свою всѣхъ Татаръ, а къ Шамшадильскому султану пишетъ онъ и Гянджинскій ханъ, чтобы онъ пристали къ царевичу и пришли со всѣми Шамшадильцами къ Гянджѣ, угрожая за невыполненіе сего требованія ихъ раззореніемъ Шамшадильскихъ деревень; съ Кахетинцами ведетъ переписку и надѣется, что они въ предпріятіяхъ его вспомоществовать ему будутъ. Царица Дарія на сихъ дняхъ отправила къ нему человѣка своего съ письмомъ, прося въ ономъ времени посылать исполненіе предпріятыхъ имъ дѣлъ, извѣщала, что Кахетинцы помогать имъ готовы, что княгиня Кахетинскіе взяты къ ней и она посылаетъ своихъ людей къ нимъ; наконецъ пишетъ къ нему, что царь Имеретинскій и царевичи Юлонъ и Парназозъ ожидаютъ только, чтобы онъ пришелъ съ войсками въ Кахетію и что они въ Карталинію войти готовы. У царицы собранъ совѣтъ, въ коемъ члены: царевичъ Вахтангъ, патріархъ Антоній, князья Константинъ Багратіонъ, Кайхосро и Иванъ Чолакаевы и Зазъ Баратовъ; въ семъ совѣтѣ она разсуждаетъ якобы о дѣлахъ своихъ и дѣлаетъ дальнѣйшія предложенія.

Слышно, что Баба-ханъ пишетъ къ Дагестанскимъ владѣльцамъ Ахмедъ-хану и Султанъ-Ахмеду, а также къ Хомутайскому владѣльцу письмы, прося ихъ собрать войска свои и быть съ оными готовымъ, и чтобы тогда, когда пошлетъ онъ корпусъ свой въ Грузію, и они шли туда же. Слухъ сей привезъ одинъ мулла, бывшій болѣе мѣсяца предъ симъ въ Дагестанѣ и пріѣхавшій нынѣ въ селеніе Карели для торговли.

Царь Имеретинскій просилъ Шерифъ-пашу, чтобы онъ всѣхъ приходящихъ къ нему Лезгинъ отправлялъ въ Имеретію, и сей исполнить то обѣщается, ожидая на сихъ дняхъ прибытія 600 человѣкъ. Князь Гуріель просилъ также Шерифъ-пашу о присылкѣ Лезгинъ къ нему, посылая для сего дядю паши князя Шалика-швили, но ему въ проѣздѣ его отказано; изъ сего и можно видѣть согласіе Шерифъ-паши съ царемъ Имеретинскимъ.

По обстоятельствамъ здѣсь описаннымъ, дабы не допустить царевича Александра сдѣлать нападеніе на Шамшадиль, на первый разъ посылаю я туда роту мушкетеръ, орудіе артиллеріи и 40 человѣкъ козаковъ, давъ наставленіе мое маіору Первушину, роту сію ведущему, какъ поступать ему на посту семъ должно. Смотря же по обстоятельствамъ, если будетъ нужно, я подкрѣплю постъ сей и другимъ командаментомъ. Войска въ Грузіи находящіяся всѣ, какъ изъ прежнихъ рапортовъ моихъ в. пр. извѣстно, готовы слѣдовать къ отраженію непріятеля во всякій часъ и вездѣ, отколь оный нападеніе свое сдѣлать покусился бы и потому нѣтъ ни малѣйшей опасности отъ нападенія внѣшнихъ непріятелей, слѣдуетъ только удерживать, чтобы внутренніе къ нимъ не приставали.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) وتحلى بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم من العروق ومثله الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر من اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون بالدين الدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل (كما يفزع) الطرقي (إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

возмутительныхъ по примѣру прежнему обвѣщаній и положеній, въ чемъ и болѣе еще удостовѣрился я тѣмъ, что они ни къ коменданту, ни ко мнѣ не являлись то, приказавъ призвать ихъ къ себѣ чрезъ полицію и въ присутствіи случившихся тогда у меня до десяти человѣкъ почетнѣйшихъ князей, весьма деликатно далъ имъ на замѣчаніе, что слѣдуя порядку Россійскому и здѣшнему, надлежало бы имъ явиться у меня, или у мѣстнаго начальника, и что я надѣюсь, что они сами то признаютъ и въ упущеніи своемъ извинятся; но замѣчаніе сіе не токмо надъ ними не подѣйствовало, но и было еще сопровождаемо, къ удивленію всѣхъ предстоявшихъ, самыми грубыми выраженіями тѣхъ Кахетинскихъ князей, изъявивъ къ званію Высочайше на меня возложенному явное неуваженіе публично.

Не столько оскорбленіе личности моей (каковыхъ претензій по правиламъ моимъ я весьма чуждъ), сколько удобность случая подъ симъ предлогомъ дать острастку мятежной связи, отъ соучастія коей и нахальная на оную грубость ихъ видимо происходила, — убѣдили меня приказать ихъ взять подъ арестъ, содержа однакожъ прилично происхожденію ихъ, къ каковой мѣрѣ тѣмъ рѣшительнѣе я приступилъ, что они подвергали себя сего рода надзору и по нарушенію уже ими прежде долга присяги. Чрезъ двое же сутокъ, когда тѣ самые усердные князья, кои на нихъ подозрѣніе ко мнѣ внесли, изъясняя, что сія вынужденная мѣра строгости постигла своей цѣли устрашеніемъ заводчиковъ скопа, и что сами арестованные признаются и въ раскаяніемъ въ поступкѣ своемъ, просили меня ихъ освободить, во уваженіе чего я приказалъ имъ дать свободу и, приглася ихъ къ себѣ, принялъ отъ нихъ извиненіе, сдѣлавъ приличное на поведеніе ихъ наставленіе въ присутствіи почти всѣхъ здѣсь находящихся князей.

512. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л Кнорринга, отъ 30-го ноября 1802 года, за № 342.*)

Всеподданнѣйше донеся о семъ В. И. В., осмѣливаюсь всеподданнѣйше присовокупить, что князь Чавчавадзе и супруга его съ братьями своими и прочими ихъ сообщниками были и суть источникомъ колебанія народнаго, по всеподданнѣйшему донесенію моему В. И. В. отъ 25-го августа, на самой истинѣ основанному, на которое, конечно, получилъ Высочайшее повелѣніе уже ген.-л. князь Циціановъ, о чемъ еще мнѣ неизвѣстно; но на случай невоспослѣдованія на то Монаршаго В. И. В. соизволенія, сознывается оное тѣмъ нужнѣе, что князь Чавчавадзе, сверхъ развлеченія князей Грузинскихъ, вошелъ въ переписку за границу, вступилъ самъ собою въ управленіе Казахскихъ и Шамшадильскихъ Татаръ, что они имѣли при покойномъ царѣ Георгіи, кои по невѣдѣнію движимы будучи его внушеніями, ослушными оказались даже приказаніямъ правителя Грузіи и явно не повинуются приставленному къ нимъ чиновнику, чрезъ что наипаче происходитъ затрудненіе въ сборѣ съ Татаръ сихъ подлежащихъ въ казну податей, а по ихъ примѣру и другіе въ повинности сей колеблются.

*) Изъ этого документа приводится только одно заключеніе, такъ какъ все прочее есть буквальное повтореніе того, о чемъ писалъ Коваленскій въ рапортахъ помѣщенныхъ выше подъ №№ 510 и 511.

513. Письмо ген.-л. Кнорринга къ князю П. Д. Циціанову, отъ 4-го декабря 1802 года, за № 361.

Георгіевскъ.

Дабы поставить въ виду в. с. внутреннее и внѣшнее положеніе дѣлъ Грузіи, имѣю честь вамъ, м. г., сообщить слѣдующее.

Обстоятельства внутри Грузіи.

По открытіи въ Грузіи Правительства въ 8-й день мая текущаго года, всѣ сословія народа Грузинскаго, кромѣ членовъ царственнаго дома, изъявляли нелестно радованіе свое о принятіи ихъ въ могущественное управленіе и непосредственное покровительство Е. И. В. По отбытіи моемъ изъ Грузіи въ іюнѣ сего же года, когда Управы земской полиціи по обязанности своей должны были входить въ разбирательство жалобъ крестьянъ на своихъ помѣщиковъ за причиняемыя ими насильства и утѣсненія, то сіе было первымъ поводомъ для нѣкоторыхъ князей и дворянъ къ неудовольствію на Правительство, что обязаны они отвѣтствовать Полицейской управѣ и Уѣздному суду за предосудительное поведеніе свое съ крестьянами и не имѣть уже неограниченнаго надъ ними произволенія, какъ то издавна велось въ Грузіи. Нѣкоторыя неправильныя показанія въ вѣдомости о раздѣленіи селеній Грузіи на уѣзды, сочиненной чиновниками участвовавшими въ правительствѣ при царяхъ Грузинскихъ, въ коей чиновники сіи, конечно, по ошибкѣ назначили иныя помѣщичьи деревни принадлежащими казнѣ, были второю причиною ропота неблагонамѣренныхъ, хотя ошибки вскорѣ исправлены и хотя они вѣдали, что достоянія ихъ сею случайностію не отъ-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشور عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) (من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من علماء الدنيا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) أي: ركنوا إليها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم) من الخلق (امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

емлются. А устраненіе отъ [illegible] должностей ихъ [illegible] нѣкоторыхъ князей и дворянъ, имѣвшихъ ихъ фамильно и получавшихъ прежде [illegible] знатные доходы, да и вообще пресѣченіе способовъ, коими дворянство [illegible] народа прежде обогащалось, подало третій поводъ къ неудовольствію тѣмъ, кои благо собственное предпочитаютъ общему. Члены царственнаго Грузинскаго дома, въ Имеретію удалившіеся и въ Грузіи находящіеся, пользовались всегда таковымъ положеніемъ дѣлъ, представляли преданнымъ имъ князьямъ и дворянамъ тягость настоящаго правленія и убѣдили ихъ, а паче царевичъ Александръ, въ Эривани тогда обрѣтавшійся, и изъ С.-Петербурга письмами своими царевичъ Іоаннъ Георгіевичъ и князь Гарсеванъ Чавчавадзе—учинить общую подписку о желаніи имѣть царя изъ роду Багратіоновъ и оную препроводить къ царевичу Іоанну для поднесенія къ Е. И. В. Между тѣмъ, когда къ сему чинились въ Кахетіи у князей тайныя соглашенія, Лезгины изъ-за Алазани и отъ Ахалциха, по подстреканію членовъ царственнаго дома, вторгаясь необыкновенно часто въ Карталинію и Кахетію, производили злодѣйства. Цѣль таковаго коварнаго члена членовъ царственнаго дома и имъ преданныхъ состояла въ томъ, чтобъ, приведя народъ въ уныніе и недовѣрчивость къ Правительству, съ коимъ обѣщано имъ было Манифестомъ огражденіе его отъ опасностей внѣшнихъ, противопоставить его Русскимъ и показать, что Русскіе защитить ихъ не въ состояніи и что несчастія отъ хищеній Лезгинскихъ теперь гораздо возникли противу случавшихся въ правленіе царей. При всемъ же томъ, моленія членовъ царственнаго дома, а паче царевича Александра и увѣренія на успѣхъ предпринятаго ими дѣла, что въ Грузіи войскъ Русскихъ весьма мало, убѣдили властвующаго въ Персіи Баба-хана отправить къ Эривану одного изъ военно-начальниковъ своихъ, Пиръ-Кули-хана, съ тѣмъ чтобъ онъ, собравъ войска въ Карабагѣ и пріобрѣвъ пособіе прочихъ хановъ, Грузіи недоброжелательныхъ, подкрѣплялъ намѣренія царевича Александра, надѣявшагося на бунтъ Кахетинцовъ и на войска Лезгинскія, кои къ сему приглашаемы были фирманомъ Баба-хана и фирманомъ Турецкаго султана,—ложнымъ или справедливымъ, сіе неизвѣстно: вѣдомо только, что оный имѣлъ печать султана и вышелъ изъ рукъ бывшаго въ Ахалцихѣ Шерифъ-паши, обѣщавшаго каждому Лезгину жалованья въ день по куруш. Хотя Пиръ-Кули-ханъ и не весьма удачно операціи свои производилъ въ дѣйство, ибо по достовѣрнѣйшимъ извѣстіямъ имѣлъ не болѣе 1,800 человѣкъ войска своего, но слухи, якобы онъ ведетъ до двадцати тысячъ, ободрили злонамѣренныхъ въ Грузіи и они въ прошедшемъ августѣ дѣйствительно собрали въ Кахетіи заговоръ, учинили подписку о избраніи на царство царевича Юлона, который на достоинство сіе отъ Баба-хана чрезъ Пиръ-Кули-хана и грамоту уже получилъ, и подписку оную отправили въ Душетъ къ царевичу Вахтангу. Движенія таковыя не укрылись отъ вниманія военнаго и гражданскаго въ Грузіи начальства. Немедленно ген.-м. Тучкову 2-му предписано было слѣдовать въ Душетъ, вызвать оттуда царевича Вахтанга, и ежели упорствовать будетъ, взять его туда силою. Но Тучковъ едва появился въ Душетъ, царевичъ Вахтангъ, предусмотрѣвъ причину его пріѣзда, бѣжалъ во владѣнія свои, лежащія въ Мтіулетіи, въ ущельяхъ горъ Кавказскихъ, ведущихъ изъ Россіи въ Грузію. Г. Тучковъ, взявъ двѣ роты гренадеръ, отправился по слѣдамъ его и приблизился къ мѣстечку Гудамакари, гдѣ находился тогда царевичъ. А правитель Грузіи чрезъ посредство Душетской земской Управы обнародовалъ во всемъ удѣлѣ царевича Вахтанга, что какъ онъ оказался противящимся законной власти, то подданные его поступаютъ уже въ непосредственное вѣдомство Правительства. Сіи два предпріятія такой имѣли успѣхъ, что царевичу никто изъ подданныхъ его не повиновался и прежняя надежда его, собравъ войска изъ своего удѣла, запереть ими входъ въ Грузію приготовленному къ слѣдованію отъ Моздока воинскому подкрѣпленію и тѣмъ подать живѣйшіе способы начинаніямъ Кахетинскимъ, не достигла своей цѣли, поелику царевичъ не нашелъ болѣе 30 человѣкъ приверженцевъ. Видя себя въ таковой крайности, принужденъ онъ былъ склониться на письменныя мои и правителя Грузіи Коваленскаго убѣжденія, что ему никакого оскорбленія нанесено не будетъ, и явясь къ г. Тучкову, въ нѣсколькихъ верстахъ отъ Гудамакари съ воинскимъ деташаментомъ стоявшему, отправился съ нимъ въ Тифлисъ, гдѣ и нынѣ находится,—хотя на свободѣ, но подъ непримѣтнымъ надзоромъ. Съ удѣла его доходы ему предоставлены, однако до воспослѣдованія Высочайшихъ повелѣній на мое о сихъ бывшихъ происшествіяхъ въ Грузіи донесеніе, отъ распоряженія подданными своими устраненъ, дабы чрезъ то утвердилось вліяніе на нихъ Душетской Управы земской полиціи, отъ зависимости коей царевичъ удалялъ ихъ прежде. Съ другой стороны, къ скопу возмутившихся Кахетинцовъ правитель Грузіи послалъ письменное увѣщаніе, чтобъ они, оставя свои затѣи, явились съ раскаяніемъ въ своемъ заблужденіи къ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بالطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

408

генмъ Лазареву, съ воинскимъ деташаментомъ къ нимъ отправившемуся, увѣривъ ихъ, что они получатъ прощеніе. Дѣйствительно, лишь только г. Лазаревъ къ нимъ приблизился, они всѣ предстали къ нему съ повиновеніемъ, а потомъ по одиначкѣ являлись въ Тифлисѣ къ правителю Грузіи и приведены имъ вновь на вѣрность Е. И. В. и присягѣ. Царевичи же въ Имеретіи обрѣтающіеся, не знавъ еще таковаго разрушенія въ Кахетіи и въ Душетѣ общаго ихъ плана, а полагая, что дѣла идутъ по ихъ желанію, приближились было къ границамъ Карталиніи, дабы и въ сей покойно на все взиравшей области породить волненіе, но благовременное появленіе на встрѣчу имъ воинскаго деташамента козни ихъ упразднило, чѣмъ замѣшательство въ Грузіи, а паче прибытіемъ туда, въ минувшемъ сентябрѣ, съ Линіи Кавказской до двухъ тысячъ человѣкъ войскъ съ двумя орудіями артиллеріи, коей съ прежде состоявшею тамъ составилось теперь двадцать четыре орудія,—и прекращено совершенно. Хотя же царевичъ Александръ, находясь нынѣ въ Ганжѣ, имѣя при себѣ и нѣкоторыхъ бѣжавшихъ къ нему Грузинскихъ князей, силится произвесть опять въ Грузіи безпокойства, продолжая приглашать на сей конецъ Лезгинъ, хановъ Ганджинскаго, Шушинскаго, Эриванскаго и Нахичеванскаго и царя Имеретинскаго, оказывающихся къ тому наклонными, однако отъ сего нельзя ожидать еще важныхъ дѣйствій, ибо войска Русскія Грузію облегающія довольно достаточны на остановленіе подобныхъ злоумышленій. Вообще замѣчено, что въ волненіи Кахетинскомъ низшій классъ народа ни малѣйшаго не принималъ участія, хотя недоброжелателями до открытія еще въ Грузіи Правительства разсѣваемо было, яко-бы всѣ обитатели Грузіи частію переведены будутъ въ Россію, частію обратятся въ козаки въ присовокупленіе къ тѣмъ Русскимъ козакамъ, кои по ихъ разсказамъ поселятся въ Грузіи, и что единовременно за два года взыщутся съ обывателей государственныя подати. О всѣхъ вышеписанныхъ произшествіяхъ подробнѣе явствуетъ во всеподданнѣйшемъ донесеніи моемъ Е. И. В. отъ 25-го августа текущаго года и въ новѣйшихъ

Обстоятельства внѣ Грузіи.

По открытіи въ Грузіи Правительства извѣстилъ я циркулярными письмами сопредѣльныхъ Грузіи владѣльцевъ царя Имеретинскаго, пашей Турецкихъ областей Ахалцихскаго, Карсскаго и Баязетскаго, хановъ Эриванскаго, Ганджинскаго, Хойскаго, Шушинскаго, Шекинскаго, Шемахинскаго, а также Лезгинскія общества, что по случаю принятія Грузіи въ непосредственное покровительство и управленіе Е. И. В. Высочайше повелѣно мнѣ имѣть съ ними пріязненныя по дѣламъ сношенія и оказывать во всемъ томъ справедливое удовлетвореніе, въ чемъ иногда дѣла ихъ Грузіи коснутся. На сіе получилъ въ нѣкоторыхъ письма, что они завидуютъ благой судьбѣ Грузіи, что, бывъ увѣрены о могуществѣ Всероссійской Державы, имѣютъ надежду удостоиться ея покровительства и отъ утѣсненій непріятелей ихъ защиты, паче при толь близкомъ сосѣдствѣ къ нимъ войскъ Россійскихъ, и о прочемъ, во увѣреніяхъ дружбы ихъ къ намъ содержащемся. За тѣмъ въ продолженіе времени были нижеписанныя произшествія.

Имеретія. Царь Имеретинскій Соломонъ Арчиловичъ, по претензіямъ своимъ на лежащія на границѣ Грузинской къ Имеретіи нѣкоторыя селенія въ волости Кепинисхевской, яко-бы оныя издревле принадлежатъ къ Имеретіи и къ Грузіи несправедливо присвоены, присылалъ ко мнѣ чиновника своего просить объ ихъ возвращеніи. Войдя въ разсмотрѣніе сего дѣла, я по удостовѣреніямъ царевича Давида и другихъ, что деревни оныя зависятъ дѣйствительно отъ царства Имеретинскаго, хотя и предписалъ было отдать ихъ въ распоряженіе царя Имеретинскаго; но какъ вскорѣ потомъ явились ко мнѣ другіе изъ Грузинскихъ князей, утверждавшіе принадлежность деревень тѣхъ къ Грузіи, яко лежащихъ внутри границы, между Грузіею и Имеретіею издревле существующей, и что на сіе имѣются и документы, и сообщилъ царю, чтобы онъ благоволилъ для разбирательства сего дѣла и для твердаго постановленія границъ прислать въ Грузію благонадежныхъ людей, а объ исполненіи сего со стороны Грузіи предложилъ правителю Грузіи, но чѣмъ сіе рѣшено донесенія еще не получено доселѣ. Царь Имеретинскій находится теперь въ войнѣ съ Дадіаномъ, владѣльцемъ области Одишской, и, по послѣднимъ извѣстіямъ, производитъ ее не съ большими успѣхами, по причинѣ что яко-бы присланныя къ нему бывшимъ Ахалцихскимъ Шерифъ-пашею Лезгинскія войска знатною частію перешли на помощь къ Дадіану. Царь беретъ великое участіе въ судьбѣ родственника своего царевича Юлона и, конечно, не оставилъ бы воспользоваться благопріятствующими Юлону обстоятельствами, хотя теперь увѣряетъ о приверженности своей къ Россійской державѣ, такъ что яко-бы готовъ вступить и въ подданство Россіи, какъ въ дѣлахъ подробнѣе явствуетъ.

Ахалцихъ. Ахалцихскій Шерифъ-паша есть изъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بالبدء بالباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من الخلق) المذموم (امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمّل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم من العرق وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ؛ (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر بك ذلك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

число оттаго, не нашелъ уже самъ Шерифъ-паши, который тайнымъ образомъ, въ сопровожденіи тѣлохранителей своихъ до ста человѣкъ, бѣжалъ по дорогѣ ведущей къ Баязету и обрѣтается нынѣ въ какомъ-то мѣстечкѣ близъ Эрзрума, гдѣ начальствуетъ его шуринъ, который и старается вспомоществовать ему деньгами. Каковое же по произшествіи семъ правленіе въ Ахалцихѣ установлено, извѣстія еще нѣтъ.

Карсъ. Карсскій Мегмедъ-паша всегда оказывалъ себя и прежде и нынѣ къ Грузіи миролюбнымъ. Въ маѣ сего года Нахичеванскій Келбъ-Али-ханъ по нѣкоторымъ претензіямъ, а паче по убѣжденію царевича Александра предпріялъ было съ своими и съ войсками Эриванскаго хана разорить Карсскую провинцію, но какъ паша прибѣгъ съ просьбою о защитѣ къ войскамъ Русскимъ, въ Грузинской провинціи Памбакахъ расположеннымъ, а Келбъ-Али-ханъ долженъ былъ проходить въ Карсскую провинцію по самой чертѣ границы Грузинской къ Карсу то по уваженію, что ежели онъ успѣетъ въ своемъ предпріятіи, тогда весь правый флангъ Грузіи будетъ объятъ ея недоброжелателями, которые не имѣли бы уже въ средоточіи своемъ противника ихъ намѣреніямъ, ибо тогда властвовалъ въ Ахалцихѣ Шерифъ-паша, видимо имъ способствовавшій — предписалъ я детачаменту войскъ Русскихъ въ Памбакахъ расположенныхъ стать на самой чертѣ границы къ Карсу и, соединясь тутъ съ войсками Карсскаго паши, поразить Нахичеванскаго Келбъ-Али-хана, что и произведено счастливо въ дѣйство и о семъ всеподданнѣйше донесено іюня 8-го сего года. Участіе же Карсскаго паши въ новомъ произшествіи Ахалцихскомъ показано въ статьѣ объ Ахалцихѣ, а въ послѣдствіи онаго дошло ко мнѣ на сихъ дняхъ свѣдѣніе, якобы Шерифъ-паша, желая мстить Карсскому пашѣ, соглашаетъ Баязетскаго пашу и Нахичеванскаго Келбъ-Али-хана учинить нападеніе на Карсъ.

Эриванскій Мегмедъ-ханъ въ 1801 году, до открытія еще въ Грузіи Правительства, пользуясь тогдашнею нерѣшимостію о землѣ сей Высочайшаго двора, приступилъ было къ присвоенію одной провинціи Грузинской, — Памбаки называемой, основывая право свое на какой-то данной ему властвовавшимъ въ Персіи Ага-Магомедъ-ханомъ жалованной грамотѣ, но появленіе на границѣ Эриванской детачамента войскъ Русскихъ намѣреніе его уничтожило; послѣ же, когда грозила ему опасность отъ Баба-хана, намѣревавшагося занять Эриванскую крѣпость для успѣшнѣйшихъ дѣйствій на Грузію, тогда искалъ защиты Россійской и изъявлялъ желаніе свое вступить въ подданство, на что и Высочайшее повелѣніе ко мнѣ послѣдовало; но какъ угроженіе оное миновало, то онъ и началъ отъ прежняго намѣренія своего отклоняться и теперь хотя показываетъ себя доброжелательнымъ къ Грузіи, но сіе есть одна наружность; впрочемъ онъ беретъ участіе въ предпріятіяхъ прочихъ сосѣдей своихъ, если не вытѣснить изъ Грузіи Русскихъ, покрайней мѣрѣ причинять имъ вредъ по возможности. Имъ руководствуетъ наипаче вышепомянутый Нахичеванскій Келбъ-Али-ханъ, Ага-Магомедъ-ханомъ лишенный зрѣнія, но предпріимчивый недоброжелатель Русскимъ, имѣвшій долгое пребываніе свое у Эриванскаго хана.

Ганджа. Ганджинскій Джевадъ-ханъ есть изъ первѣйшихъ недоброжелателей Грузіи. Онъ имѣетъ претензію на Грузинскую провинцію Шамшадиль, на границѣ къ Ганджѣ лежащую, яко-бы оная издревле къ Ганджѣ принадлежитъ; но какъ провинція сія по кончинѣ царя Георгія обрѣтена въ зависимости Грузіи, то по неоднократнымъ предпріятіямъ хана Ганджинскаго захватить всѣхъ жителей ея и ввесть въ Ганджу, въ чемъ до открытія въ Грузіи правленія и имѣлъ онъ нѣкоторые успѣхи, но послѣ удаляло то присутствіе войскъ Русскихъ, въ такихъ случаяхъ всегда туда посылаемыхъ. У Ганджинскаго хана находится теперь и царевичъ Александръ, принятый имъ дружелюбно. И какъ предпріятія сего царевича клонятся въ семъ близкомъ сосѣдствѣ къ Грузіи возраждать въ ней волненіе умноженіемъ партіи своей приверженными къ нему нѣкоторыми Кахетинскими князьями и старшинами Казахскаго и Борчалинскаго Татарскаго народа, въ Грузіи обитающаго, и производить на Грузію набѣги, то для воспрепятствованія таковымъ его затѣямъ поставленъ недавно въ Шамшадилѣ баталіонъ егерей.

Хой, Шуша, Шеки и Шемаха. Относительно хановъ Хойскаго Джафаръ-Кули, Шушинскаго Ибрагима, Шекинскаго Мегмедъ-Хасана и Шемахинскаго Мустафы, съ открытія въ Грузіи правленія ничего особеннаго не послѣдовало; но извѣстно, что Шушинскій ханъ вступилъ было въ пособіе операціямъ нынѣшняго лѣта, Баба-хана противъ Грузіи и царевичъ Александръ вмѣстѣ съ военачальникомъ Баба-хана Пиръ-Кули-ханомъ, находившись прежде въ Шушѣ, положили соединенными силами прежде лишить владѣнія хана Шекинскаго и, поставя на мѣсто его другаго, съ видами ихъ согласнаго, приступить тогда соединенными силами къ Грузіи отъ стороны Лезгинскихъ жилищъ къ Кахетіи, но замыслы сіи сами собою теперь упразднились, и болѣе потому, что волненіе въ Грузіи кончилось не такъ, какъ не-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإعداد الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة) عن تطهير القلب (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) لمرارة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

благонамѣренные ожидали и мнѣ Пиръ-Кули-ханъ не нашелъ въ Карабагѣ знатнаго подкрѣпленія; однакожъ онъ все еще находится въ сей области и по послѣднимъ извѣстіямъ — у Нахичевана.

Лезгинцы. Къ Лезгинскимъ обществамъ хотя и посылалъ я съ нарочными убѣжденія мои, чтобъ они, оставя всегдашнія покушенія свои на злодѣянія въ Грузіи, содержали бы себя къ ней пріязненно, увѣряя ихъ, что они въ такомъ случаѣ ничего отъ Русскихъ не только не потерпятъ, но найдутъ пользу свою въ мѣнѣ товаровъ въ Грузіи и требовалъ отъ нихъ аманатовъ, но они отвѣтствовали, что имъ несвойственно вступать въ договоры съ начальникомъ войскъ толь сильной державы; впрочемъ поколѣнія сихъ Лезгинцовъ Анцухское, Капучинское и Карахское, прилегая къ городу Телаву, суть миролюбивѣйшія и производятъ въ Грузіи торговлю сукномъ, бурками и прочими.

Тагаурцы. Наконецъ остается мнѣ извѣстить В. И. В. и о народахъ, по пути въ Грузію съ Кавказской Линіи обитающихъ. Проходомъ въ Грузію чрезъ ущелья горъ Кавказскихъ отъ Владикавказа до Даріяла границы Грузіи, владѣютъ Осетинскаго народа Тагаурскаго поколѣнія десять старшинскихъ фамилій. Нѣкоторые изъ старшинъ сихъ имѣютъ Русскіе чины и для ношенія на шеѣ медали. Они довольно покойны, но по закоренѣлой привычкѣ чинятъ иногда грабленіе проѣзжающихъ изъ Моздока въ Грузію и обратно, и какъ въ семъ наиболѣе участвовалъ всегда старшина Дударука Ахметовъ, то при возвращеніи моемъ сего лѣта изъ Грузіи, предпріявъ наказать его, посылалъ въ жилище его одну роту пѣхоты и до двухъ сотъ козаковъ, которые большую часть селенія его превратили въ пепелъ и убили нѣсколько людей. О чемъ всеподданнѣйше доношу В. И. В. 29-го іюня сего года. Послѣ того, когда войска собраны были въ Владикавказѣ для слѣдованія въ Грузію, Тагаурцы, полагая что войска сіи назначены для ихъ наказанія, заняли было важнѣйшіе въ ущельѣ ведущемъ въ Грузію пункты и приуготовлялись къ оборонѣ, призвавъ для того въ помощь себѣ и Лезгинъ; но какъ посыланный мною чиновникъ увѣрилъ ихъ, что предпріятій во вредъ ихъ никакихъ нѣтъ, то они дали двухъ аманатовъ, содержащихся теперь въ Грузіи, въ городѣ Душетѣ, впустили войска безвозбранно въ ущелья свои и построили для нихъ мосты по Тереку, такъ что теперь на благонамѣренность ихъ можно надѣяться, если поступятъ безъ нарушенія обычаевъ и правъ, вѣками между ими утвержденныхъ.

514. Рапортъ д. с. с. Коваленскаго кн. П. Д. Циціанову, отъ 18-го декабря 1802 г., за № 275.

По поводу дошедшаго ко мнѣ отъ Сигнахскихъ коменданта и капитана-исправника свѣдѣнія, что находящіеся въ скопищѣ царевича Александра князья, составя предварительно тайное соглашеніе съ Кардахскими и Кварельскими князьями, намѣреваются съ собранными въ Бѣлаканахъ Лезгинскими войсками, по прибытіи туда самого царевича, на сихъ дняхъ напасть на Сигнахъ и въ крѣпости сей утвердиться, сдѣлавъ въ тоже время нападеніе съ помощію помянутыхъ, въ границахъ Грузіи живущихъ князей на Кварели и на другія мѣста по Алазани, для вытѣсненія оттуда войскъ Россійскихъ я, сообщивъ о семъ ген.-м. Лазареву, подтвердилъ чиновникамъ Земской полиціи обоихъ Кахетинскихъ уѣздовъ о усугубленіи наблюденія, въ сходство прежнихъ моихъ предписаній, за князьями, въ соучастіи семъ подозрѣваемыми, и вообще о замѣчаніи и отвращеніи, дабы злоумышленники не предуспѣли ничего вреднаго предпринять; въ противномъ же случаѣ тѣхъ, кои попустятъ себя на то, поступать сходно съ прежними предписаніями, арестовавъ тотчасъ таковыхъ и давъ о томъ мнѣ знать безъ замедленія, снесясь къ содѣйствію въ томъ съ мѣстнымъ воинскимъ начальствомъ. При таковыхъ мѣрахъ, до дѣйствія коихъ я чаю, не дойдетъ дѣло, не упустилъ я и другихъ для успокоенія умовъ, возложа на нѣкоторыхъ изъ усердныхъ намъ князей о воздержаніи отъ всякаго вреднаго посягательства колеблющихся увѣщательными внушеніями, особливо-же обывателей, въ Сигнахѣ и за Алазанью живущихъ, яко народъ по военному своему духу, болѣе къ мятежничеству склонный, а дабы сборъ сурсата — поголовной подати съ земли, коего остановленіе до сихъ поръ воздерживало чернь въ вящшей къ намъ приверженности, не могъ произвести въ народѣ толь непріятнаго слѣдствія, я рѣшился сборомъ симъ, впредь до успокоенія края, паки пріостановиться, впрочемъ, по замѣчанію моему, между князьями, дворянствомъ и духовенствомъ въ Карталиніи и въ здѣшнемъ городѣ, а также и между большею частію въ Кахетіи существуетъ спокойствіе и благонамѣренные къ намъ воспріяли повсюду прежнюю свою поверхность, имѣя какъ между собою доброе согласіе такъ и въ отношеніи довѣрія и уваженія къ Правительству и лично ко мнѣ — Князь Чавчавадзе со времени извѣстнаго моего объявленія поставилъ себя въ предѣлахъ скромности; я, не имѣя объ немъ никакого на представленіе мое разрѣше-

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~ المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) للنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (~~المقامات المحمودة المذكور~~ في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

нія и усмотрѣвъ въ немъ перемѣну, по разсмотрѣніи его документа на моуравство Казахское, сдѣлалъ ему порученіе о сборѣ податей по оному.

515. Тоже, ген.-м. Тучкова ген.-м. Лазареву, отъ 19-го декабря 1802 года, за № 196.

Подпол. Симоновичъ отъ 16-го числа декабря сего года рапортомъ ко мнѣ представилъ, что не только въ Джавахетинской деревнѣ Чилдирѣ, но въ самыхъ подвластныхъ Грузіи Татарахъ открылось моровое повѣтріе, которое обыкновенно туда изъ Турецкаго города Эрзерума и большею частію чрезъ Эривань вкрадывается.

516. Приказъ ген.-м. Лазарева во всѣ полки и другія воинскія команды, въ Грузіи расположенныя.

Многіе изъ жителей Грузинскихъ входятъ ко мнѣ съ жалобами, что военные начальники, даже и квартирующіе съ малыми частьми по селеніямъ вмѣшиваются во внутреннія дѣла обывателей, самовольно дѣлаютъ наряды, подводъ и лошадей меньше по надобностямъ службы, какъ по прихотямъ своимъ, берутъ самовольно и подводы и лошадей безъ всякихъ отъ начальства письменныхъ видовъ и позволеній для переѣздовъ съ одного мѣста на другое, не платя ни копѣйки и тѣмъ отвлекая земледѣльцевъ отъ упражненій домашнихъ приводятъ въ разстройство ихъ хозяйство, да вообще допускаютъ подчиненныхъ своихъ къ причиненію разныхъ личныхъ обидъ жителямъ и къ похищенію у нихъ скота, живности, плодовъ и прочаго; опустошаютъ ихъ сады и огороды и вынимая вино изъ кувшиновъ, врытыхъ по обыкновенію здѣшнему въ землю, отъ безразсудной шалости наполняютъ ихъ землею. Все сіе ничего инаго не представляетъ, какъ ослабленіе дисциплины,—души военной службы. Уже въ прошедшемъ году требовалъ я циркулярнымъ приказомъ истреблять зло сіе, а нынѣ убѣждаюсь строжайше предписать, что ежели на кого либо изъ воинскихъ чиновъ получится мною жалоба, сей, чрезъ будетъ арестованъ и потерпитъ всѣ непріятныя слѣдствія сего наказанія, а нижніе чины будутъ гоняемы сквозь строй, безъ малѣйшаго послабленія. Теперь открыто въ Грузіи гражданское правительство и слѣдственно и наряды подводъ и другія обывательскія обязанности зависятъ отъ единственнаго распоряженія властей на то поставленныхъ и слѣдственно всякія покушенія военнослужащихъ во вредъ жителей Грузинскихъ будутъ входить по мѣрѣ новыми стезями. Надобно же, напротивъ того, обывателей здѣшнихъ не только не обижать, но ласкать, дабы управленіе народами здѣшними именемъ и властію Е. И. В. ограждало ихъ отъ прежнихъ бѣдствій и приводило ихъ къ любленію установленнаго порядка. И требую, чтобы сей приказъ былъ извѣстенъ каждой отдѣльной воинской части и чтобы начальники оныхъ, поступая сами по содержанію его, пеклись неослабно, дабы подчиненные ихъ не преступали мѣры воинскихъ правилъ.

517. Списокъ Грузинскимъ чиновникамъ, отличившимся усердіемъ на пользу службы, по случаю бывшаго въ Грузіи возмущенія.

Тифлисскій митрополитъ Арсеній; Михаилъ митрополитъ Никоцминдскій; Самаврскій архіепископъ Іоаннъ; сердарь кн. Иванъ Орбеліани; князья, въ должности совѣтниковъ въ Правительствѣ Кайхосро Чолакаевъ, Георгій Амилахваровъ, Александръ Макашвили и Дарчи Бебутовъ; Соломонъ Тархановъ; Пшавскій и Хевсурскій моуравъ Дмитрій Андроникаевъ; Михаилъ и Шанше Эристовы; Шіошъ Тумановъ, у исправленія дѣлъ при правителѣ; Тифлисскій казначей кн. Иванъ Бектабеговъ-Магакеловъ; Шулаверскій моуравъ, бывшій Грузинской артиллеріи полк. Аѳанасій Меликъ-Калантаровъ; Телавской полицейской Управы засѣдатель кн. Бежанъ Сидамоновъ-Эристовъ.

Нацвалы или полицмейстеры. Дворяне Тифлисскій Никита Сургуловъ, Душетскій Иванъ Кобізовъ; Сигнахскій, Григорій Нацваловъ; Мирза Апріамъ Ениколоповъ, у исправленія дѣлъ при правителѣ; бинбаши князь Іосифъ Баратовъ.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها
من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

V

ПОСТУПЛЕНІЕ ГРУЗІИ ВЪ РУССКОЕ ПОДДАНСТВО И УЧРЕЖДЕНІЕ ВЪ НЕЙ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

518. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 6-го января 1801 года, за № 93.

По силѣ Всевысочайшаго Е. И. В. ко мнѣ повелѣнія рекомендую в. пр. постараться доставить ко мнѣ, коль можно поспѣшнѣе, подробное описаніе Грузіи и правленія ея, съ раздѣленіемъ на губерніи и суды, дабы по сему можно было приступить въ свое время къ постановленію правленія и означить разстояніе отъ столичнаго нынѣ города; впрочемъ я полагаю, что къ описанію таковому имѣетъ способность находящійся въ Грузіи по квартирмейстерской части кап. и кавалеръ Чуйко, котораго в. пр. и употребите въ сіе дѣло и бдительно пекитесь, чтобы описаніе сіе доставлено было ко мнѣ, коль можно поспѣшнѣе для всеподданнѣйшаго моего Е. И. В. представленія.

519. Высочайшій рескриптъ на имя ген.-л. Кнорринга, отъ 18-го января 1801 года.

Г. Ген.-л. Кноррингъ 2, донесенія ваши о кончинѣ Грузинскаго царя Георгія, Мною получены. Въ дополненіе данныхъ уже вамъ приказаній отъ 17-го и 18-го чиселъ прошедшаго мѣсяца, на случай присоединенія Грузіи къ Россійской имперіи, въ подданство, кои уже уповательно вами исполнены во всей точности, остается предписать лишь наблюдать, дабы настоящая тишина сего царства отъ внутреннихъ раздоровъ и внѣшнихъ на него отъ сосѣдовъ покушеній предохранена была, для чего и нужно содѣлать извѣстнымъ Манифестъ, къ вамъ препровожденный и здѣсь сего же дня обнародованный. Поспѣшите отправленіемъ сюда посланниковъ или депутатовъ отъ народа Грузинскаго, кои на публичной, данной Мною имъ аудіенціи приведены въ присутствіи Моемъ къ присягѣ будутъ, что и вы потомъ въ Грузіи исполните; но обо всемъ семъ получите во-время потребныя наставленія, приложенное при семъ письмо къ царевичу Давиду доставьте къ нему немедленно. Впрочемъ пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою тако: «Павелъ».

520. Тоже (собственноручный), отъ 20-го января 1801 года.

Я отмѣнно доволенъ службою и поступками вашими, какъ и благоразуміемъ вашимъ, за что долгомъ почитаю изъявить вамъ особую Мою благодарность и удовольствіе; — ожидаю только извѣстія о присягѣ изъявить какъ вамъ, такъ и соучаствовавшимъ (которыхъ пришлите какъ нашихъ, такъ и Грузинскихъ списокъ) особыми знаками Мою признательность. Я хочу, чтобы Грузія, какъ уже къ вамъ и писалъ, была губернія и такъ тотчасъ и поставьте ее въ сношенія съ Сенатомъ, а по духовной части съ Сунодомъ, не трогая ихъ привилегіи. Губернаторъ пусть будетъ кто либо изъ царской крови, но подъ вами и будетъ шефъ Гусарскаго [illegible] новаго полка. За симъ есмь, конечно, благосклонный вамъ

„Павелъ“

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بتنقية الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل عارف بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر) ذلك (بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

521. Тоже, отъ 20-го января 1801 года.

Г. Генер. Кнорингъ 2. Получилъ Я донесенія ваши отъ 5-го января и весьма доволенъ всѣми сдѣланными вами распоряженіями касательно Грузіи и расположенія остающагося войска на Линіи, и все вами представляемое апробую. Повелѣвая 1-е, когда царевичъ Александръ, раскаясь въ своихъ поступкахъ, отнесется къ вамъ для испрошенія ему прощенія Моего, то объявите тогда ему именемъ Моимъ, что Я пріемлю его раскаяніе, соглашаясь предать забвенію прошедшее и надѣюсь, что онъ будущимъ своимъ поведеніемъ заслужитъ таковую Мою милость и когда онъ пріѣдетъ къ вамъ, то отправьте его ко Мнѣ съ почестію, при одномъ изъ вашихъ адъютантовъ. 2-е напишите царевичу Вахтангу и всѣмъ царевичамъ, братьямъ и дѣтямъ покойнаго царя Георгія Ираклієвича, что Я желаю ихъ видѣть у себя и по мѣрѣ, какъ можно будетъ имъ сюда отправляться, хотя и не всѣмъ вмѣстѣ, со всею почестію отправляйте. 3-е, при рескриптѣ Моемъ отъ вчерашняго числа получите вы 50 печатныхъ экземпляровъ Манифеста о принятіи Грузіи въ подданство Мое согласно просьбѣ последне царствовавшаго покойнаго царя Грузинскаго Георгія Ираклієвича и желанія какъ всѣхъ царевичей, такъ и всего Грузинскаго народа, то немедля и публикуйте оные манифесты и по первой возможности ввести туда войска, которыя назначены, приступите къ оному. Пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано собственною рукою Е. И. В. тако: Павелъ.

522. Тоже, отъ 23-го января 1801 года.

Старайтесь Грузію утвердить на томъ основаніи, какъ уже къ вамъ и писано, не ищите иныхъ пріобрѣтеній дѣлать, какъ тѣ, которыя добровольно будутъ искать Моего покровительства; лучше имѣть союзниковъ интересованныхъ въ союзѣ, нежели подданныхъ ненадежныхъ; лѣвая ваша сторона обезпечена таковыми, не находите Туркамъ страха, тогда и правая сторона будетъ надежна; ищите Арменіи интересовать къ сближенію для торгу и торгомъ, дабы каналъ имѣть чрезъ нихъ и далѣе, соблюдите привиллегіи, но установите нашъ порядокъ; комплектуйте старые полки нашими рекрутами, но полковъ мало по пространству и такъ счислитесь, не можете ли умножить тамошними жителями и доходами тамошними, ищите руды всякаго рода и промысловъ, такъ же и таможни перенесите на границу; займитесь теперь не завоеваніемъ, но пріобрѣтеніемъ добровольнымъ, соглашеніемъ Арменіи. Вотъ мои мысли, вамъ благосклонный Павелъ.

Чтобы всѣ прибавки и заведенія не превышали доходовъ тамошнихъ.

Писано и подписано собственною Его И. В. рукою.

523. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кнорингу, отъ 25-го января 1801 года, за № 61.

По повелѣнію в. пр., подъ № 93, о раздѣленіи Грузіи на губерніи и суды, донести честь имѣю: Грузія, имѣющая небольшое пространство земли, можетъ раздѣлиться только на одну губернію, въ коей полагаю я округъ Тифлисская, Горская, Душетская, Телавская, Сигнахская, Лорская и Тушинская, всего 7, кои могутъ быть хотя и пространны, но жительства весьма мало въ себѣ заключающія. Изъ всѣхъ сихъ окружныхъ городовъ только Телава и Туши, кои могутъ не имѣть комендантовъ, ибо гарнизона по нахожденію ихъ внутри царства не нужно; прочіе же должны оныхъ имѣть непремѣнно.

524. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 5-го февраля 1801 года, за № 309, изъ Наура.

Вслѣдствіе полученныхъ мною отъ Е. И. В. Всевысочайшихъ повелѣній, послѣдовавшихъ отъ 18, 19 и 20-го числъ минувшаго января, предписываю в. пр. препровождаемый при семъ оригинальный Всевысочайшій Манифестъ къ Грузинскому народу о принятіи его въ подданство Е. И. В. согласно просьбѣ последне-царствовавшаго покойнаго царя Георгія и желанію какъ царевичей, такъ и всего Грузинскаго народа, и печатные экземпляры онаго Манифеста, обнародованнаго уже въ С.-Петербургѣ 18-го прошедшаго января, прилично важности и достоинству Императорскаго слова публиковать немедленно во всей Грузіи, для чего и умножить число переводовъ оригинальнаго съ оныхъ и здѣсь слѣдующихъ на Грузинскомъ и Татарскомъ языкахъ, употребивъ къ тому людей могущихъ вразумить каждому его содержаніе и вперить пользу столь великодушнаго присоединенія Грузинскаго народа къ Имперіи Всероссійской.

Наблюдать притомъ, дабы настоящая тишина царства Грузинскаго отъ внутреннихъ раздоровъ и внѣшнихъ на него отъ сосѣдовъ покушеній предохранена была, для чего въ вящщее обезпеченіе четыре баталіона пѣхоты съ 12-ю орудіями полевой и батарейной артиллеріи и 10 эскадроновъ драгунъ не только къ слѣдованію въ Грузію готовы, но уже ба-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المذاق (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (عن) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

талiонъ Гренадерскаго Тучкова 1-го полку подпол. Симоновича на дняхъ въ Грузiю выступаетъ; а въ слѣдъ за нимъ выпровождены будутъ и прочiя части. В. пр. извольте повсемѣстно въ Грузiи о томъ разгласить.

Какiя по Всевысочайшему повелѣнiю посланы мною теперь письмы къ царевичамъ Грузинскимъ, братьямъ покойнаго царя Георгiя и къ дѣтямъ его, слѣдуетъ при семъ списокъ и другой съ письма моего къ царевичу Александру. В. пр. не оставьте содѣйствовать къ успѣху сдѣланныхъ мною къ нимъ отношенiй, поколику то пристойно будетъ; въ особенности-жъ старайтесь, дабы царевичъ Александръ требовалъ отъ меня исходатайствованiя ему отъ Е. И. В. всемилостивѣйшаго прощенiя, которое онъ навѣрное и получитъ.

Е. И. В., ожидая прибытiя въ С.-Петербургъ посланниковъ князей Авалова и Палавандова и депутатовъ съ ними слѣдующихъ отъ Грузинскаго народа, соизволитъ на публичной данной имъ аудiенцiи видѣть приведенiе ихъ къ присягѣ въ присутствiи Своемъ, что исполнено потомъ будетъ и въ Грузiи; но о семъ послѣдуютъ въ время Всевысочайшiя повелѣнiя.

525. Письмо ген.-л. Кнорринга къ Грузинскому католикосу, царевичу Антонiю, отъ 5-го февраля 1801 года.

Е. И. В. всемилостивѣйшiй и великодушнѣйшiй нашъ Государь, внимая прошенiю послѣдне-царствовавшаго въ Грузiи царя Георгiя и желанiю Грузинскаго народа, торжественнымъ посольствомъ принесенному, и вѣдая, что царство Грузинское, съ давнихъ временъ будучи угнетено [illegible] сосѣдами, истощало силы свои непрестаннымъ ратованiемъ въ собственную оборону, чувствуя неизбѣжныя слѣдствiя войны почти всегда несчастливой, угрожавшей областямъ онаго совершеннымъ паденiемъ, по сродному Ему ко всѣмъ единовѣрцамъ нашимъ милосердiю и по всегдашнему Е. И. В. о пользахъ Грузинскаго народа попеченiю, соизволилъ Всемилостивѣйше предѣлить исполнить царя Георгiя и Грузинскаго народа желанiе; и, присоединяя царство Грузинское на вѣчныя времена подъ Всероссiйскую Державу, и жалуя всѣмъ состоянiямъ онаго права, выгоды и преимущества, каковыми наслаждаются древнiе Россiйско-подданные по милости Е. И. В., Всевысочайше повелѣть мнѣ соизволилъ, сколько для удержанiя внутренняго въ землѣ устройства, столько для огражденiя оной отъ внѣшнихъ нападенiй, ввести еще побѣдоносныя войска Е. И. В. во области Грузинскiя, что и воспрiемлетъ уже дѣйствительное начало въ теперешнемъ отправленiи мною въ Грузiю 4-хъ баталiоновъ пѣхоты и 10 эскадроновъ кавалерiи съ знатнымъ числомъ артиллерiи. Поставляя долгомъ моимъ извѣстить о семъ в. св. о таковомъ Высокомонаршемъ Е. И. В. ко устроенiю блага Грузiи снизхожденiи, пространнѣе явствующемъ изъ Всевысочайшаго Манифеста, котораго какъ оригиналъ, такъ и печатные и писанные экземпляры препровождены мною къ ген.-м. Лазареву для опубликованiя, имѣю честь просить васъ покорнѣйше внушить всѣмъ членамъ паствы вашея таковое неоцѣненное Монаршее о нихъ благопризрѣнiе.

* Такого же содержанiя письма отправлены къ царевичамъ Юлону, Вахтангу, Мирiану, Парнаозу, Iоанну и Баграту, съ слѣдующимъ присовокупленiемъ

Е. И. В., въ данномъ мнѣ Всевысочайшемъ рескриптѣ, изволилъ изъявить желанiе видѣть васъ у Себя, для излiянiя на васъ Высокомонаршихъ Своихъ щедротъ и повелѣть мнѣ дѣлать вамъ прiемъ и угощенiе со всею почестiю, высокому роду вашему соотвѣтственною. На таковое же благоволенiе можетъ быть надеженъ и царевичъ Александръ Ираклiевичъ, когда, раскаяся въ своихъ поступкахъ, отнесется ко мнѣ для испрошенiя ему отъ Е. И. В. всемилостивѣйшаго нашего Государя прощенiя. Я съ большимъ желанiемъ ожидаю отъ в. св. на все сiе благосклоннѣйшаго отзыва.

526. Письмо ген.-м. Лазарева къ царевичу Давиду, отъ 13-го февраля 1801 года, за № 101.

Получа при повелѣнiи ген.-л. Кнорринга Высочайшiе манифесты, долженствующiе быть обнародованы съ приличнымъ къ оному торжествомъ, для чего въ назначенный въ св. день будущаго 16-го числа имѣю покорно в. св. сообщить, здѣшнему католикосу, дабы приказалъ въ оной день въ Сiонскомъ соборѣ имѣть литургiю, послѣ коей будетъ прочтенъ Манифестъ, а послѣ онаго благодарственное молебствiе о здравiи Е. И. В. и всей Августѣйшей Фамилiи, которое я надѣюсь, что его высокопреосвященство не откажется самъ оной совершить; 17-го же числа, по сношенiю моему съ святѣйшимъ патрiархомъ Iосифомъ, будетъ отправляться таже церемонiя въ Армянскомъ соборѣ, почему и надѣюсь, что в. св. повелѣть изволите всѣмъ [illegible] князьямъ и дворянамъ быть во оба оные дни къ церквамъ по ихъ исповѣданiю, для выслушанiя Манифеста.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

527. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 15-го февраля 1801 г., за № 494, изъ Наура.

Три письма Хойскаго Джафаръ-Кули-хана одно на имя [illegible], другое на имя Мухрабъ-бека и третье на имя сердаря Грузинскаго князя Циціанова я получилъ. В. пр. [illegible] дать знать [illegible], что все-милостивѣйшій великій Г. И. Всероссійскій, по всеподданнѣйшимъ прошеніямъ къ Е. И. В. царя Грузинскаго, царевичей и всего Грузинскаго народа о разстроенномъ Грузіи положеніи отъ внѣшнихъ и внутреннихъ обстоятельствъ и потому о принятіи ея къ благосостоянію и спокойствію ея въ подданство Е. И. В., по врожденному человѣколюбію Своему, таковымъ прошеніямъ ихъ Всемилостивѣйше удовлетворилъ, и потому теперь уже Грузія состоитъ въ подданствѣ Е. И. В.; и 2-е, что письмо его по главному моему въ Грузіи и на Кавказской Линіи начальству представляемо было отъ васъ ко мнѣ и я намѣреніе его, относящееся къ собственнымъ пользамъ его, одобряю и похваляю; впрочемъ каковымъ образомъ достигнуть онъ можетъ Всемилостивѣйшаго Е. И. В. воззрѣнія на себя, в. пр. имѣете уже на таковой случай мои увѣдомленія, и по соображенію съ ними извѣстите о томъ отъ себя его [illegible] благопристойнымъ и учтивымъ образомъ, [illegible] знать, чтобы онъ по всѣмъ дѣламъ своимъ до Грузіи касающимся, по состоянію уже ея въ подданствѣ Всемилостивѣйшаго великаго Г. И. Всероссійскаго относился всегда прямо къ одному токмо Россійскому въ Грузіи начальнику. И в. пр. письма, посторонними въ Грузіи людьми отъ Персидскихъ и отъ прочихъ владѣльцовъ получаемыя старайтесь всегда имѣть у себя и представляйте ихъ ко мнѣ.

528. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 18-го февраля 1801 года, за № 127.

Присланной отъ в. пр. съ предписаніемъ отъ 5-го числа, подъ № 302, Высочайшій Е. И. В. о принятіи царства Грузинскаго на вѣчныя времена въ Россійское подданство Манифестъ былъ публикованъ слѣдующимъ образомъ: 16-го числа въ здѣшнемъ Сіонскомъ соборѣ отправляема была первенствующимъ митрополитомъ Арсеніемъ Божественная литургія, по окончаніи коей, въ присутствіи наслѣднаго царевича Давида и прочихъ царевичей, дѣтей царскихъ, всѣхъ бывшихъ въ сіе время въ городѣ князей и народа, по объявленіи моемъ, что получилъ я при предписаніи в. пр Высочайшій Манифестъ, который долженъ публиковаться, читанъ былъ на Россійскомъ и Грузинскомъ діалектахъ оный, по окончаніи коего изъяснилъ я всѣмъ, сколь сіи изливаемыя на нихъ высокія Всеавгустѣйшаго Монарха нашего милости для нихъ велики и полезны, и что за всѣ оныя должны возблагодарить Всемилостивѣйшаго Государя и принести о здравіи Его моленія. Всѣ присутствовавшіе тутъ приняли Манифестъ сей съ должнымъ благоговѣніемъ и благодарностію. Послѣ сего Грузинскій патріархъ Антоній отправлялъ о здравіи и долгоденствіи Г. И. и всего Августѣйшаго дома благодарственный молебенъ, а на другой день, т. е. 17-го числа, какъ жителей въ Тифлисѣ большая часть Армянскаго исповѣданія, то и публикованъ былъ Манифестъ въ церкви, называемой Ванкъ. Какая же при сей публикаціи со стороны Армянскаго патріарха Іосифа сдѣлана церемонія, оной описаніе, присланное ко мнѣ отъ его святѣйшества, представить честь имѣю (?); а по окончаніи публикаціи въ Армянской церкви, за дежурнаго маіора, кап. Егерскаго полка Тагановъ съ 24 козаками, ѣздивъ по всѣмъ улицамъ, читалъ оный Манифестъ на Россійскомъ, Грузинскомъ, Армянскомъ и Татарскомъ діалектахъ. Ввечеру-жь сего числа весь городъ былъ иллюминованъ и лавки по Азіятскому обычаю украшены были лучшими товарами и всѣ жители, воспѣвая въ славу Всемилостивѣйшаго Государя нашего разныя пѣсни, приносили благодаренія за изліяніе на нихъ столь великихъ милостей и съ радостію восклицали, что они теперь уже Россіяне, о чемъ в. пр. долгомъ поставляю донести, равно и о томъ, что во всѣ въ Грузіи находящіеся провинціи и города отправилъ я Высочайшіе манифесты на Россійскомъ, Грузинскомъ, Армянскомъ и Татарскомъ діалектахъ; въ тѣ мѣста, гдѣ квартируютъ Россійскія войска, къ командующимъ оными, предписавъ имъ, снесясь съ мѣстными начальниками, сей Манифестъ прилично важности Императорскому слову [illegible] немедленно публиковать и внушить всякому пользу сего присоединенія, сколь милость Августѣйшаго Монарха нашего для нихъ велика. Въ мѣста же, гдѣ нѣтъ Россійскихъ войскъ, я взявъ отъ е. св. царевича Давида могущихъ въ дѣло сіе быть употребленными и приверженныхъ въ выполненію Высочайшей воли людей, и пославъ съ ними же козачьихъ старшинъ, съ кап. Савельевымъ прибывшихъ, Манифесты сіи отправилъ, подтвердивъ строжайше каждому, чтобы они всѣмъ жителямъ Грузіи натолковали и внушили, сколь присовокупленіе ихъ подъ Всероссійскую Державу для нихъ полезно и сколь милость Е. И. В. къ нимъ велика.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المكرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان. وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

---

538. Предложеніе ген. л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 31-го мая 1801 года, за № 459 — Тифлисъ.

Представленіе в. пр. касательно заведенія въ Тифлисѣ полицейскаго порядка и тѣмъ достиженія удобности къ прекращенію всѣхъ неустройствъ, какія отъ безначалія здѣсь происходятъ, конечно не можетъ не быть признано за самое полезнѣйшее вообще для жителей города, сколько и для каждаго особенно.—Но какъ строгость правилъ, къ соблюденію онаго законами у насъ предписанная, и въ распорядки здѣшнему народу никогда ихъ невидѣвшему, будутъ весьма затруднительны, то дабы сколь можно сдѣлать сіе легче, выбралъ я только нѣкоторые пункты изъ Устава благочинія, относящіеся до первыхъ началъ и больше къ наблюденію нужные, одни на должность начальника полиціи, а другіе частнымъ приставамъ и другимъ служителямъ.— Препровождая оные при семъ къ в. пр., рекомендую приступить по онымъ къ устроенію въ г. Тифлисѣ полицейскаго порядка пристойнымъ образомъ, внушая чрезъ кого надлежитъ жителямъ, колико сіе будетъ относиться ихъ общаго и частнаго блага состоянія, истину чего вскорѣ сами они возчувствуютъ.

Касательно опредѣленія къ управленію должности начальника полицейскаго порядка, мелика здѣшняго князя Дарчи Бебутова и подъ нимъ въ помощники ему нацвала Микиртума Сргунова (?) я согласенъ, полагаясь на удостоеніе ваше, поколику ихъ поведеніе, честныя правила и ревность къ пользамъ общественнымъ вамъ больше извѣстны; предоставляя вашему же пр. наполненіе достойными людьми и другихъ должностей по частямъ города, который имѣетъ состоять изъ 3-хъ частей. 1-я и 2-я въ самомъ городѣ и 3-я въ предмѣстіи, называемомъ Гаретубань; Авлабаръ же — предмѣстіе принадлежащее вдовствующей царицѣ Даріи, изъ уваженія къ ея особѣ, оставить на давномъ положеніи, какъ есть теперь; развѣ бы ея в. сама изволила дать согласіе на учрежденіе тамо части, и тогда вы къ тому и приступить можете.

Начальникъ полиціи здѣшней, въ отсутствіе мое оставаясь подъ распоряженіемъ и приказаніями в. пр., обязанъ оныя исполнять въ точности; вы же наблюдая и устрояя тутъ все нужное, имѣете мнѣ о всякомъ чрезвычайномъ случаѣ рапортовать.

Если бы сверхъ теперь написанныхъ для полиціи пунктовъ въ послѣдствіи времени потребовалось необходимымъ еще что либо присовокупить, то по уваженію пользы и обстоятельствъ можете сдѣлать и прибавку изъ статей Устава благочинія, коего и доставляю къ вамъ одинъ экземпляръ; но о всякомъ таковомъ новомъ заведеніи или прибавкѣ мнѣ имѣете донести.

СТАТЬИ

НАЧАЛЬНИКУ УЧРЕЖДАЕМОМУ ВЪ Г. ТИФЛИСѢ ДЛЯ НАБЛЮДЕНІЯ ПОЛИЦІИ И СМОТРѢНІЯ НАДЪ ГОРОДОМЪ, НА ТРИ ЧАСТИ РАЗДѢЛЯЕМЫМЪ, ИЗЪ КОИХЪ 1 И 2 ВЪ САМОМЪ ГОРОДѢ, А 3 ВЪ ПРЕДМѢСТІИ ГАРЕТУБАНЬ

1) Наблюдать вообще что до благочинія, устройства, чистоты, тишины и безопасности города относится; какъ и за частными приставами и за всѣми служителями, въ полиціи опредѣленными, въ точномъ каждымъ своей должности исполненіи по правиламъ предписаннымъ имъ, кои для свѣдѣнія ихъ здѣсь и влагаются, въ случаѣ же какихъ неисправностей или нерадѣнія, о перемѣнѣ онаго другимъ представлять начальнику войскъ, здѣсь находящихся.

2) Наблюдать, чтобы никто запрещеннымъ товаромъ въ городѣ не торговалъ и онаго бы не ввозилъ, въ чемъ оказавшіеся подвергаются взысканію

3) Быть свѣдущу о торговыхъ цѣнахъ въ городѣ всякаго рода хлѣба и прочихъ съѣстныхъ припасовъ и наблюдать крѣпко, чтобы оные продавались всегда сходными цѣнами и безъ отягощенія жителей

4) Имѣть смотрѣніе, чтобы вѣсы и мѣры въ городѣ были вѣрные и исправные, за лживые же съ виновниковъ чинить взысканіе

5) Строго наблюдать чтобы никто въ городѣ не принималъ къ себѣ бѣглыхъ людей, не держалъ ихъ у себя и не укрывалъ; о поступающихъ же противно сему доносить начальнику войскъ

6) Полиціи въ вѣдѣніе его поручаются дороги, улицы, мосты и переправы въ городѣ и предмѣстіяхъ онаго, то и долженъ онъ непремѣнно наблюдать, чтобы были оные въ совершенной исправности и не причиняли бы ни малаго затрудненія или остановки проѣзжающимъ и проходящимъ

7) Какъ квартиры городскія и въ предмѣстіи онаго находящіяся состоятъ имѣютъ въ вѣдѣніи его, то всѣмъ проходящимъ воинскимъ командамъ и здѣсь расположеннымъ должны оныя отводиться по приказанію его

8) Имѣть наблюденіе, чтобы бродяги и нищіе въ городѣ не были и буде сыщутся праздношатающіеся люди, таковыхъ тотчасъ отсылать въ тѣ деревни, въ коихъ они жительство имѣютъ, и приказывать смотрѣть за оными начальнику деревень

9) Всѣ ссоры и драки въ городѣ случающіяся разбираемы всегда быть должны начальникомъ полиціи, отъ него доставляется обиженнымъ удовольствіе [illegible] и тому подобныя; важные же случаи представлять куда слѣдуетъ

10) На всѣ сіи употребленія, сверхъ приставовъ по частямъ и другихъ служителей, имѣетъ начальникъ полиціи себѣ особаго помощника, коего куда нужно по дѣламъ и будетъ употреблять; и собирая отъ нихъ о всякихъ происшествіяхъ въ городѣ подробныя свѣдѣнія, доносить о семъ ежедневно начальнику войскъ, коего повелѣнія долженствуютъ исполняться въ точности, съ вѣрностію и усердіемъ

Правила къ наблюденію и исполненію по частямъ города частныхъ приставовъ, сотскихъ и десятскихъ

1) Въ части частному приставу, въ отвѣтъ сотскому и пятидесятскимъ надлежитъ имѣть всегда свѣдѣнія, сколько въ ихъ частяхъ домовъ, и въ каждомъ число душъ мужескаго и женскаго, какого исповѣданія, промысла, торговли и ремесла, а о князьяхъ и дворянахъ,—въ какой кто должности находится

2) Пятидесятникъ долженъ освѣдомляться каждое утро по всѣмъ дворамъ своей части или квартала, все-ли благополучно и здорово, и ежели кто заболѣлъ, то [illegible] свѣдѣнія своему сотнику, а оный частному приставу, сей же полиціймейстеру или начальнику полиціи

3) Всѣ вообще полицейскіе чины и наипаче каждый въ своей части, сотники и пятидесятники смотрятъ за чистотою по улицамъ, приказываютъ хозяевамъ [illegible] осторожности отъ огня въ домахъ и опрятности въ онихъ и противъ ихъ; въ княжескихъ же домахъ отдать сіе ихъ людямъ, кои должны безотговорочно ему въ томъ повиноваться, а ослушники имѣютъ быть за то наказаны

4) Въ случаѣ пожара или другаго какого чрезвычайнаго происшествія всѣ вообще полицейскіе служители единодушно обязаны подавать другъ другу надлежащую помощь и побуждать ко оному обывателей

5) Хозяева домовъ должны невозбранно допущать къ себѣ въ домъ полицейскихъ служителей во всякое время днемъ и ночью, когда законная надобность того потребуетъ

6) Хозяева домовъ увѣдомляютъ части своей начальника во всякое время днемъ и ночью, не медля ни мало, о пріѣзжихъ къ нимъ изъ другихъ мѣстъ, тѣмъ паче изъ подверженныхъ опасностямъ язвы, донося при томъ, кто такой и откудова пріѣхалъ, и полиція узнаетъ подробно, за какимъ дѣломъ и сколько времени надѣется прожить,—за чѣмъ полицейскимъ служить

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتحلين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طرقها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الأخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلًا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم في علاج اختلاف أمزجة البدن (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (والحشوية) (العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين (و) أما علماء (الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إزالة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم أشار إلى سبب ذلك فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطريقة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) ويكون سبباً لإهلاك بالأبد (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) ويتحلى بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: إذا خلا القلب من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بالدواء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من هلاك الأبد) من الهلاك (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

нужное число канцелярскихъ служителей и переводчиковъ.

Въ Тифлисѣ назначается комендантъ, который можетъ быть и презусомъ Коммисіи уголовнаго су[да], а должность ему для Полиціи ... опредѣлить полицiймейстера.

Въ предположеніи, что доходы Царства Грузинскаго на первые два или три года изъяты будутъ отъ всякихъ подушныхъ и поземельныхъ податей, Провинціальныхъ канцелярій, комендантовъ, городничихъ, земскихъ коммиссаровъ и приставовъ иноплеменныхъ народовъ обязанностію будетъ въ сіе время заняться описью подвѣдомственныхъ имъ народовъ; долгъ же первоуправляющаго губерніею общё съ губернаторомъ изыскать правила, какъ безъ отягощенія народа разложить на него подать, и все то что донынѣ собиралось скотомъ, виномъ и другими продуктами привести во взыскъ денежный, исключая хлѣбъ, который для содержанія войскъ можно свозить въ магазины, по уѣздамъ учрежденные, для чего и изобрѣсть порядокъ народу нечувствительный.

Объ учрежденіи въ пристойныхъ мѣстахъ границъ таможенъ и карантиновъ, изъ коихъ первыя существуютъ нынѣ только въ воротахъ Тифлиса, Гори и Телава, послѣднихъ же нѣтъ вовсе, какъ и по прочимъ статьямъ, доходы казны составляющимъ, сдѣлать распоряженіе между временемъ окончанія сроковъ откупамъ таможеннымъ и другимъ, а карантины назначить теперь же у крѣпостей одинъ у Турецкихъ владѣній при Поти, другой отъ Имеретіи при Сурамѣ, третій отъ Эривани и Ганджи въ Казахахъ и четвертый отъ Лезгинскихъ владѣній въ Кахетіи у Кара-агача.

О разработкѣ металлическихъ рудниковъ, кои ... откупщиковъ ... зинскихъ приносили въ иной годъ дохода казнѣ до 70,000 руб. Грузинскою монетою, когда только четвертая часть въ казну поступала и кромѣ золота въ серебрѣ знатно содержащемся, которое безъ изъятія въ доходъ Царскій ..., надобно чтобъ Бергъ-Коллегія преподала правила по мѣстному предмета сего соображеніи.

Всѣ ... доходы казны возвышались, по забраннымъ мною справкамъ, до 240,000 р. Грузинскою или Россійскою серебряною монетою.

Но самые употребленные въ сборъ ... чиновники удостовѣряютъ, что ежели прекратятся многія монополіи ... въ совершенной казнѣ убытокъ, наипаче когда царь заимствовался отъ кого либо и съ купечествующихъ наличнымъ день...

...гами легко могутъ даже устроиться безъ отягощенія промысловъ и торговли.

Въ заключеніе всего осмѣливаюсь всеподданнѣйше представить В. И. В., что употреблялъ я всё ... мои къ исполненію Всевысочайшаго довѣрія, въ толь важномъ дѣлѣ на меня обращеннаго, и во исполненіи Всевысочайшаго Вашего повелѣнія управлялся единою истиною и прямымъ къ службѣ В. И. В. усердіемъ.

544. Тифлисъ, отъ 15-го августа 1801 года, за № ...

... Ген.-м. Лазаревъ отъ 29-го іюня рапортуетъ мнѣ, что изъ Джавахетской области, лежащей близь Сальянской провинціи, прибыли въ Грузію 17 семей, имѣющіе 120 душъ, и подали ему прошеніе, коимъ изъясняя, что предки ихъ были природные подданные Грузіи; но, находясь въ непрестанной отъ Горскихъ народовъ опасности, оставили Грузію и въ иныхъ безопаснѣйшихъ областяхъ водворились, а теперь сіи потомки ихъ, узнавъ, что Грузія пріемлется подъ законы Всероссійской Имперіи, притекли въ отечественную свою землю и просятъ позволенія ... свое земли съ тѣмъ однакожъ, чтобъ они принадлежали единственно коронѣ, а не князьямъ или дворянамъ.

В. И. В. всеподданнѣйше о семъ тоже донося, осмѣливаюсь испрашивать Всевысочайшаго повелѣнія на пріемъ въ Грузію какъ ихъ 17 семей, такъ и другихъ разсѣянныхъ Грузинскихъ подданныхъ, кои чаятельно приходить въ древнія свои жилища теперь будутъ.

545. Рескриптъ, отъ 28-го августа 1801 года.

Господинъ ген.-л. Кноррингъ.

Получивъ я донесеніе ваше о принятіи въ Грузію изъ Джавахетской области 17 семей, коихъ предки были природные подданные Грузіи, съ тѣмъ чтобы поселиться въ отечественной своей землѣ, то я соглашаюсь, чтобы они приняты были сходственно ихъ желанію, и впредь если бывшіе Грузинскіе подданные возвращаться будутъ въ свое отечество, то принимать ихъ на томъ же основаніи. Пребываю вамъ благосклонный ...

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою «Александръ».

546. Предписаніе ген.-м. Лазарева подполк. Симоновичу, отъ 8-го сентября 1801 года, за № 424.

Прибывъ въ Гори, нашелъ все въ законъ порядкѣ, какъ предписано ген. л. Кнорринга онаго тре...

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء، والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل به الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لا هلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

[illegible] за сiе въ Высочайшую мою признательность и къ настоящему исполненiю предписываю слѣдующее: 1) Учредить по обширности города 2 части, избрать надъ оными достойныхъ начальниковъ, коимъ состоять подъ начальствомъ здѣшняго мамасахлиса; каждую часть раздѣлить на кварталы, къ коимъ также слѣдуетъ избрать надежныхъ людей. 2) Должность мамасахлиса и всѣхъ сихъ начальниковъ будетъ наблюденiе чистоты, тишины и спокойствiя въ городѣ, наблюдать дабы никто изъ обывателей одинъ предъ другимъ не имѣлъ лишней тягости; вѣсы и мѣры должны быть вѣрны и сходныя съ Тифлисскими 3) Для разбирательства дѣлъ маловажныхъ, какъ-то сдѣланныя воровства, драки и тому подобныя долженъ разбирать моуравъ подъ руководствомъ вашимъ. 4) Ежемѣсячно обязанъ моуравъ доставлять справки о торговыхъ цѣнахъ на голландскiе червонцы, курсомъ въ 4 руб 78 коп., въ Правительство и къ коммиссiонеру 9-го класса Кистову за своимъ подписанiемъ и здѣшняго мамасахлиса. 5) Содержанiе сихъ полицейскихъ чиновъ, какъ служащихъ обществу должно быть производимо отъ онаго 6) Истреблять всякое злоупотребленiе, лихоимство и притѣсненiя. Впрочемъ въ скоромъ времени къ вамъ доставлю Положенiе Тифлисской полицiи, сообразясь съ коей здѣшней поступать должно. Все сiе будетъ существовать до воспослѣдованiя Высочайшаго въ Грузiи положенiя.

547. Высочайшiй Манифестъ 12-го сентября 1802 г

Божiею милостiю Мы, Александръ первый, Императоръ и Самодержецъ Всероссiйскiй, и прочая и прочая и прочая.

Объявляемъ всѣмъ обитателямъ царства Грузинскаго, кому о томъ вѣдать надлежитъ.

Покровительство и верховная власть Россiйской Имперiи надъ царствомъ Грузинскимъ всегда налагала на Монарховъ Россiйскихъ и долгъ защиты. Въ 1796 году, противъ сильнаго впаденiя къ вамъ Ага-Магмедъ-хана, въ Бозѣ почившая великая Государыня Императрица Екатерина Алексiевна послала часть войскъ своихъ Столь успѣшное тогда не токмо спасенiе царства Грузинскаго, но и счастливое покоренiе всѣхъ областей и народовъ отъ береговъ Каспiйскаго моря до рѣкъ Куры и Аракса, ограждали васъ отъ всякихъ опасностей оставалось токмо внутреннимъ благоучрежденiемъ благоденствiе ваше утвердить на вѣки По внезапное и скоропостижное отступленiе войскъ Россiйскихъ изъ Персiи, Армении и изъ предѣловъ вашихъ, испровергли справедливое ожиданiе ваше. Вы потомъ претерпѣнныя вами бѣдствiя, — нашествiе невѣрныхъ и иноплеменныхъ народовъ, разоренiе городовъ и селенiй, порабощенiе и увлеченiе въ плѣнъ отцовъ, матерей, женъ и дѣтей вашихъ, наконецъ раздоръ царской фамилiи и раздѣленiе народа между разными искателями царскаго достоинства, влекли васъ къ междоусобныя брани. Окружающiе васъ хищные народы готовы были напасть на царство ваше и ненасытно растерзать его остатки. Соединенiемъ всѣхъ сихъ золъ не токмо народъ, но даже и имя народа Грузинскаго, храбростью прежде столь славнаго во всей Азiи, потребилось бы отъ лица земли Стоя въ бездне сей, неоднократно призывали вы покровительство Россiйское Вступленiе войскъ нашихъ и пораженiе Омаръ-хана Аварскаго прiостановили гибель вашу, устрашивъ всѣхъ хищниковъ наполняющихъ горы Кавказскiя и тѣхъ, кои раздираютъ область Персiи и Великой Арменiи. затихли крамолы посреди васъ и всѣ вы единодушно и торжественно воззвали власть Россiйскую управлять вами непосредственно. Мы, вступя на Всероссiйскiй престолъ, обрѣли царство Грузинское присоединеннымъ къ Россiи, о чемъ и Манифестъ въ 18 день января 1801 года изданъ уже былъ во всенародное извѣстiе. — Вникая въ положенiе ваше и видя что средство и присутствiе войскъ Россiйскихъ въ Грузiи и донынѣ одно удерживаетъ пролитiе крови вашей единовѣрныхъ и конечную гибель, уготованную вамъ отъ хищныхъ и невѣрныхъ сопредѣльныхъ вамъ народовъ, желали Мы испытать еще, нѣтъ ли возможности возстановить первое правленiе подъ покровительствомъ Нашимъ и сохранить васъ въ спокойствiи и въ безопасности. Но ближайшiя по сему изслѣдованiя наконецъ убѣдили Насъ, что разныя части народа Грузинскаго, равно драгоцѣнныя Намъ по человѣчеству, праведно страшатся гоненiя и мести того, кто изъ искателей достоинства царскаго могъ бы достигнуть власти, поелику противъ всѣхъ ихъ бывшая часть въ народѣ столь явно себя обнаружила. Одно сомнѣнiе и страхъ сихъ послѣдствiй, возродивъ безпокойства, неминуемо были бы источникомъ междоусобiй и кровопролитiя. Сверхъ того, бывшее правленiе даже и въ царство царя Ираклiя, который духомъ и достоинствомъ своимъ соединилъ все подъ власть свою, не могло утвердить ни внѣшней, ни внутренней безопасности; напротивъ того, многократно вовлекало васъ въ бездну золъ, на краю коей и нынѣ вы стоите и въ которую по всѣмъ соображенiямъ должны вы будете низвергнуться, если мощная рука справедливой власти отъ паденiя сего васъ не удер-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون بالدنيا ؛ (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : مبانيها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة ؛ (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال :

въ Грузіи состояній, въ непоколебимой вѣрности и въ повиновеніи постановляемой отъ Насъ надъ ними власти, принять присягу. Вмѣстѣ съ симъ, по прилагаемой при семъ формѣ плаката, издавъ во всенародное извѣстіе утвержденное Нами постановленіе внутренняго въ Грузіи управленія, возлагаемъ на васъ привести оное во исполненіе по штату, при постановленіи ономъ приложенному, назначивъ правителемъ Грузіи д. с. с. Коваленскаго, по способности его и по мѣстному того края и языка познанію, — мѣста начальниковъ экспедиціи и другихъ чиновъ, отъ утвержденія Правительствующаго Сената зависящихъ, повелѣли Мы по представленіямъ вашимъ наполнить достойнѣйшими и способнѣйшими чиновниками, предоставляя вамъ въ коменданты и въ полицейскія должности избрать и опредѣлить изъ военнослужащихъ, склоняя выборъ вашъ на такихъ, кои бы при твердомъ поведеніи имѣли всѣ нужныя свойства, чтобъ при новомъ введеніи правленія, а особливо полицейской части, умѣли заставить не только повиноваться себѣ, но и любить себя. Для сего же самаго учрежденіе городской и земской полиціи должно быть приведено вами вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи въ такія правила, чтобъ обитатели не потерпѣли въ семъ чувствительной перемѣны, но пришли бы удобностію къ порядку, коего и тѣни они по сіе время не видали; на сей конецъ весьма нужно, сочинивъ особенный городской и земской полиціи уставъ, поднесть къ Нашему утвержденію. Впрочемъ къ руководству и въ разрѣшеніе по разнымъ предлежащаго вамъ служенія предметамъ, за нужное признаемъ преподать вамъ еще слѣдующія правила:

1) Полагая въ основаніе наставленій сихъ содержаніе и силу Манифеста Нашего Грузинскому народу, яко прямое израженіе Нашего о участи земли сей промышленія, Мы желаемъ, чтобъ назиданіе существеннаго благоденствія обитателей сего края подъ сѣнію верховной власти Нашей совершилось на самомъ дѣлѣ; правило сіе поставляемъ Мы за главный предметъ во всѣхъ вашихъ дѣйствіяхъ и обращеніяхъ при введеніи новаго тамъ управленія, относя къ первому долгу вашему соображаться въ семъ случаѣ съ нравами, обычаями и умоначертаніемъ народа.

2) Съ возстановленіемъ предположеннаго устройства по части гражданской неменѣе признаемъ нужнымъ, чтобъ и часть духовная того края въ соразмѣрной проводима была порядокъ; по собраніи потребныхъ свѣдѣній къ соображенію сей статьи не оставьте о семъ сдѣлать обстоятельное представленіе, поставя тутъ въ предметѣ и учрежденіе духовныхъ лицъ уваженіе, коимъ пользуется чинъ сей въ Грузіи и вліяніе его на умы представляетъ удобность чрезъ его посредство ввести туда начальное просвѣщеніе народное; подвигъ для обращенія горскихъ язычниковъ въ вѣру христіанскую можетъ имѣть теперь, при благоразумномъ распоряженіи, гораздо лучшій успѣхъ посылкою миссіонеровъ изъ Грузіи, нежели доселѣ то происходило изъ Россіи. Правила въ семъ случаѣ могутъ служить тѣ же, кои приняты за основаніе при учрежденіи для сей цѣли извѣстной Осетинской экспедиціи. Сіе къ замѣчанію вашему предоставляя, соизволяемъ, чтобъ вы и сей предметъ не упустили изъ виду, когда откроется дѣйствительная къ тому удобность.

3) Хотя по общему правилу и оставляются всѣ состоянія обитателей царства Грузинскаго при своихъ правахъ и преимуществахъ; но само собою разумѣется, что изъ онаго изъяты должны быть всѣ доселѣ занимавшіе наслѣдственно чины и мѣста, для вознагражденія потерь ихъ; приведя оные въ извѣстность, можно назначить имъ соразмѣрные по жизнь пенсіоны, о чемъ и представить ко утвержденію Нашему; сіе же самое предположить было бы прилично по времени и въ разсужденіи духовныхъ имѣній, для чего сдѣлать предварительно опись настоящимъ доходамъ ихъ. А что касается до членовъ царской фамиліи, то для успокоенія края и отвращенія всякаго соблазна къ вреднымъ какимъ либо замысламъ, желательно было бы, чтобъ обѣ царицы и всѣ царевичи, а особливо болѣе безпокойные, согласны были выѣхать въ Россію, въ какомъ случаѣ съ сохраненіемъ почестей, знаменитому роду ихъ приличныхъ, получать они здѣсь всевозможныя выгоды, съ пожалованіемъ имъ и родамъ ихъ потомственно такихъ пенсіоновъ, сколько составляютъ доходы въ Грузіи, нынѣ ими получаемые, для чего и привести оные въ точную извѣстность заблаговременно и Намъ представить.

4) Сборы государственные въ казну и особенно царскому дому прежде принадлежавшіе привесть въ такое положеніе, чтобы все то, что кромѣ хлѣба натурою прежде собиралось, обращено могло быть въ сборъ хлѣбный, по мѣрѣ надобности онаго къ продовольствію войскъ, а остатокъ расчислить въ подать денежную; наблюдая однакожъ преимущественно, чтобы сіе новое распоряженіе не токмо не произвело ни малѣйшаго отягощенія жителямъ, но и доставило бы имъ всевозможное облегченіе, свободу и ободреніе въ ихъ упражненіяхъ. Какъ одна изъ главныхъ заботъ вашихъ состоять будетъ въ различеніи разныхъ состояній, составляющихъ народъ Грузинскій,

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها، وهي القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم، وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها وهي القلب) ثم أشار إلى سبب فزعهم إلى الشر بقوله: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل عارف بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا للهلاك (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

командами пріѣзжающихъ иногда въ самое почти сердцѣ Грузіи внѣшнихъ ея злодѣевъ

10) Сверхъ сношенія съ окрестными владѣльцами и народами, стараться пріумножить число приверженныхъ къ Россіи, особенно же привлечь хановъ Эриванскаго, Ганджинскаго, Шекинскаго, Ширванскаго, Бакинскаго и другихъ, ... Баба-хана еще не утвердилась и кои потому въ настоящихъ обстоятельствахъ для безопасности своей будутъ конечно преклонны болѣе къ Россіи. Посредствомъ сношенія съ тѣми изъ нихъ, коихъ владѣнія лежатъ на лѣвомъ берегу Аракса и прилегаютъ къ р. Куръ, стараться особливо чрезъ хана Бакинскаго, который владѣетъ и устьемъ Куры, и лучшимъ портомъ на Каспійскомъ морѣ, достигнуть до способовъ доставлять къ войскамъ нашимъ въ Грузіи тягости изъ Астрахани водою, а не трудными путемъ чрезъ горы Кавказскія, и естли бы представилась возможность имѣть тутъ коммуникацію, то положа на мѣрѣ все то, что открытію оной и обезпеченію способствовать можетъ, представить мнѣніе. По примѣру сему обратить вниманіе и на коммуникацію, могущую быть съ Чернымъ моремъ чрезъ Имеретію по р. Ріону или Фазу, и вообще стараться познать скрытнымъ образомъ положеніе земли сей и прочіе берега сей стороны Чернаго моря.

11) Съ царемъ Имеретинскимъ и съ владѣльцемъ области Одишійской Дадіаномъ должествуете вы имѣть пріязненное сношеніе, не подавая однако тѣмъ повода къ подозрѣніямъ чиновникамъ Порты Оттоманской въ краю семъ начальствующимъ. И какъ изъ донесеній вашихъ извѣстно Намъ, что царь Имеретинской, водимый волею бабки своей, вдовствующей царицы Грузинской Даріи, желаетъ быть въ Нашемъ покровительствѣ, то по обстоятельству сему дано вамъ будетъ особенное предписаніе, кои не упустите вы во всей силѣ ихъ выполнить и съ нимъ въ поведеніи вашемъ сообразоваться. Къ особенному же наблюденію вашему предоставляемъ привлекать къ себѣ націю Армянскую всякими обласканіями. Способъ сей, по многочисленности сего племени въ окрестностяхъ Грузіи, есть одинъ изъ надежнѣйшихъ къ пріумноженію силы народной и вмѣстѣ къ утвержденію общаго благосостоянія христіанъ. На сей конецъ соизволяемъ, чтобы вы, оказывая ваше по возможности покровительство Араратскому патріаршему престолу Эчміадзину, содержали съ главою церкви онаго пріязненныя сношенія. Въ сношеніяхъ же къ властвующему въ Персіи Бабахану и прочимъ Персидскимъ владѣльцамъ имѣете руководствоваться тѣми же правилами, кои предъ симъ вы соблюдали. Впрочемъ предполагая, чтобы всѣ того края владѣльцы и народы въ надобностяхъ своихъ къ двору Нашему не иначе относились, какъ чрезъ ваше посредство, и на сей конецъ намѣреваясь уполномочить васъ особенно, дабы вы, принимая посланцовъ отъ нихъ, давали бы имъ именемъ Нашимъ отвѣты; а о важнѣйшихъ предметахъ Намъ представляли, — не оставимъ Мы предписать Нашей Коллегіи иностранныхъ дѣлъ о приведеніи порядка сего въ его дѣйствіе, съ тѣмъ чтобы снабдевались вы отъ оной и потребною на пріемъ и угощеніе сихъ посланцевъ и на подарки имъ суммою на счетъ ея, которая распоряженіемъ вашимъ сбережена здѣсь будетъ.

Въ заключеніе сего остается Намъ сказать, что усердіе ваше къ службѣ и благоразуміе побудили Насъ соединить въ особѣ вашей всѣ въ царствѣ Грузинскомъ власти; а какъ чрезъ сіе преподаются вамъ всѣ возможные способы и средства къ легчайшему управленію той земли, къ исполненію повелѣній Нашихъ, то и надѣемся, что учините все къ совершенной Нашей благоугодности и что неослабное будете имѣть око на всѣхъ вамъ подчиненныхъ, дабы каждый и всѣ въ отправленіи дѣлъ своихъ являли безкорыстіе, честность, правдолюбіе, безпристрастіе, свободный доступъ, ласку, снисхожденіе и даже готовность всякому показать, гдѣ онъ можетъ сыскать правосудіе. Вы сами во всемъ томъ, конечно, подчиненнымъ вашимъ будете служить примѣромъ, по-часту убѣждая ихъ, что при положеніи первыхъ началъ правительства всего нужнѣе пріобрѣсть любовь и довѣренность народа и что утвержденіе правленія, устройство его и порядочное движеніе на будущее время весьма много зависитъ отъ перваго впечатлѣнія, какое начальники произведутъ поведеніемъ своимъ въ людяхъ, управленію ихъ ввѣренныхъ. Между тѣмъ будемъ Мы ожидать донесеній вашихъ о всемъ томъ, что по открывающимся обстоятельствамъ и по положенію дѣлъ къ благоустройству Грузіи и къ усугубленію пользъ ея способствовать можетъ, и каждый подвигъ вашъ къ сему примемъ Мы съ особливымъ благоволеніемъ, пребывая впрочемъ Императорскою Нашею милостію вамъ всегда благосклонны.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою Александръ.

549. Высочайшій манифестъ ... Грузинскому народу, въ 12-й день сентября 1801 года, въ Москвѣ.

Приступивъ къ исполненію Высочайшей воли

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء التجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Е. В. Императора Всероссійскаго имѣю я долгъ и обязанность учредить впредь до времени въ Тифлисѣ, подъ предсѣдательствомъ моимъ, Верховное Грузинское Правленіе, а въ городахъ и округахъ, какъ суды и расправу, такъ и благочиніе. Въ слѣдствіе чего, издавая при семъ во всенародное извѣстіе постановленіе внутренняго въ Грузіи управленія, утвержденнаго священною волею Г. И., обязанъ я ограждать области ея отъ внѣшнихъ нападествій, сохранить обывателей въ безопасности личной и имущественной и доставить правленіемъ бдительнымъ и сильнымъ, всегда готовымъ дать правосудіе обиженному, защитить невинность и въ примѣръ злымъ наказать преступника. А посему да не дерзаетъ никто самовольно и насильственно удовлетворять иску своему, но да принесетъ каждый жалобу свою въ учрежденныхъ для того мѣстахъ, — надѣясь несомнѣнно, что получитъ скорое и безпристрастное рѣшеніе. Воспоминанія о бѣдствіяхъ, свирѣпствовавшихъ въ Грузіи, суть вѣрнымъ за всѣхъ обитателей ея ручательствомъ, что съ полнымъ упованіемъ признаютъ они власть учрежденнаго правительства, которое отвратитъ отъ нихъ тучу золъ ихъ обременяющую, простретъ на всѣ предѣлы ихъ покровъ мира и безопасности, что уваженіе собственнаго благоденствія подвигнетъ сердца ихъ къ вѣчной благодарности и приверженности и совершеннымъ повиновеніемъ оправдаютъ они попеченія воли, зиждущей ихъ благосостояніе. Любящіе миръ и человѣчество да убѣдятся, что прилежаніе и труды, а не происки, отечество обывателей, а не нищета ихъ, твердая и непоколебимая надежда на благость Господню, а не отчаяніе, наконецъ не коварство, кровопролитіе, буйство, жестокости и дерзости, но простодушіе, человѣколюбіе и снисхожденіе — добродѣтели, долженствующія отличать христіанина, суть источники спокойствія и благоденствія народовъ.

На подлинномъ написано: «Быть по сему». — Александръ.

550. — Постановленіе внутренняго въ Грузіи управленія, Высочайше утвержденное въ 12-й день Сентября 1801 года, въ Москвѣ.

Грузія раздѣляется на 5 уѣздовъ, изъ коихъ 3 въ Карталиніи: Горійскій, Лорійскій, Душетскій, а 2 въ Кахетіи: Телавскій и Сигнахскій.

Чиновники и мѣста для управленія Грузіею назначаются слѣдующіе:

Главнокомандующій

Правитель

Верховное Грузинское Правительство, которому имѣть пребываніе свое въ Тифлисѣ.

Верховное Грузинское Правительство дѣлится на четыре экспедиціи

1) Для дѣлъ исполнительныхъ или правленія.

Въ ней предсѣдательствуетъ правитель Грузіи и 2 совѣтника или мдиванъ-бега, одинъ изъ Россійскихъ чиновниковъ, а другой изъ князей Грузинскихъ.

2) Для дѣлъ казенныхъ и экономическихъ.

Въ ней начальникъ изъ Россійскихъ чиновниковъ и засѣдаютъ четыре совѣтника или мдиванъ-бега изъ князей Грузинскихъ, 2 Карталинскихъ и 2 Кахетинскихъ и губернскій казначей или салтхуцесъ.

3) Для дѣлъ уголовныхъ.

Въ ней начальникъ изъ Россійскихъ чиновниковъ и засѣдаютъ 4 совѣтника или мдиванъ-бега изъ князей Грузинскихъ.

4) Для дѣлъ гражданскихъ.

Въ ней начальникъ изъ Россійскихъ чиновниковъ и засѣдаютъ 4 совѣтника или мдиванъ-бега изъ князей Грузинскихъ.

Правитель Грузіи, начальники и совѣтники экспедицій суть члены Верховнаго Грузинскаго Правительства.

Въ общемъ собраніи онаго предсѣдательствуетъ главнокомандующій, а въ небытность его правитель Грузіи.

Общее собраніе Верховнаго Грузинскаго Правительства есть мѣсто, которое принимаетъ апелляціи на экспедиціи и большинствомъ голосовъ рѣшаетъ дѣла окончательно.

Экспедиціи поступаютъ: Исполнительная — по правиламъ Губернскому Правленію, а Казенная, Уголовная и Гражданская — Палатамъ, особенно и всѣмъ вообще въ законахъ Россійской Имперіи постановленнымъ, съ тою однако отмѣною, каковую по соображенію обстоятельствъ найдетъ нужнымъ ввести главнокомандующій вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи, со Всевысочайшаго утвержденія.

Экспедиція Уголовная вноситъ дѣла, кои подвергаютъ князя или дворянина лишенію жизни или чести, къ главнокомандующему, а сей съ мнѣніемъ своимъ представляетъ оныя И. В.

Въ каждомъ уѣздѣ быть Уѣздному суду.

Въ каждомъ уѣздномъ судѣ засѣдаетъ уѣздный судья изъ Россійскихъ чиновниковъ и 2 засѣдателя или мсаджули изъ дворянъ Грузинскихъ той округи.

Къ исполненію сихъ судовъ относятся дѣла принадлежащія къ уѣзднымъ судамъ по Россійскимъ законоположеніямъ, слѣдственно и апелляціи на сіи суды вносятся по роду дѣлъ въ экспедиціи Верховнаго Грузинскаго Правительства.

الله ﷺ فقال: علمني من غرائب العلم، فقال له: ما صنعت في رأس العلم؟ فقال: وما رأس العلم؟ قال ﷺ: هل عرفت الرب تعالى؟ فقال: نعم. قال: فما صنعت في حقه؟ قال: ما شاء الله. قال ﷺ: هل عرفت الموت؟ قال: نعم. قال: فما أعددت له؟ قال: ما شاء الله. قال ﷺ: اذهب فأحكم ما هناك ثم تعال نعلمك من غرائب العلم. بل ينبغي أن يكون المتعلم من جنس ما روي عن حاتم الأصم تلميذ شقيق البلخي رضي الله عنهما أنه قال له شقيق: منذ كم صحبتني؟ قال حاتم: منذ ثلاث وثلاثين سنة.

(وروي أن رجلاً جاء إلى رسول الله ﷺ وقال له: علمني من غرائب العلم. فقال له: ما صنعت في رأس العلم؟ قال: وما رأس العلم؟ فقال له ﷺ: هل عرفت الرب سبحانه؟ قال: نعم. قال: فما صنعت في معرفته؟ قال: ما شاء الله. قال: هل عرفت الموت؟ قال: نعم. قال: فما أعددت له؟ قال: ما شاء الله. قال: اذهب فأحكم ما هناك ثم تعال نعلمك من غرائب العلم) قال العراقي: رواه أبو بكر بن السني، وأبو نعيم كل واحد في كتابه رياضة المتعلمين، وابن عبد البر في بيان العلم من رواية خالد بن أبي كريمة، عن عبدالله بن المسور قال: جاء رجل إلى النبي ﷺ فقال: يا رسول الله أتيتك لتعلمني من غرائب العلم فذكره وهو ضعيف جداً. قال ابن أبي حاتم: عبدالله بن مسور بن عون بن جعفر بن أبي طالب الهاشمي المدائني سألت أبي عنه فقال: الهاشميون لا يعرفونه وهو ضعيف الحديث يحدث عن المراسيل لا يوجد لها أصل في أحاديث الثقات وقال أحمد بن حنبل: أحاديثه موضوعة كان يضع الحديث ويكذب اهـ.

قلت: وفي الديوان للذهبي عبد الله بن مساور تابعي مجهول. وأما الراوي عنه خالد بن أبي كريمة فمن رجال النسائي وابن ماجه وثق وقال أبو حاتم ليس بالقوي ثم إنه قد يكون المراد بغرائب العلم الأحاديث الغرائب التي لا يحتج بروايتها، وقد ورد عن جماعة من العلماء كراهة الاشتغال بها وذهاب الأوقات في طلبها، فقد أخرج الخطيب في مناقب شرف أصحاب الحديث له من طريق محمد بن جابر، عن الأعمش، عن إبراهيم قال: كانوا يكرهون غريب الكلام وغريب الحديث وأخرج من طريق بشر بن الوليد قال: سمعت أبا يوسف يقول: لا تكثروا من الحديث الغريب الذي لا يجيء به الفقهاء. وآخر أمر صاحبه أن يقال كذاب. وأخرج من طريق المروزي قال: سمعت أحمد بن حنبل يقول: تركوا الحديث وأقبلوا على الغرائب ما أقل الفقه فيهم، فعلم من ذلك أن السؤال في غرائب الكلام والحديث مذموم والمدار على معرفة رأس العلم الذي هو معرفة الله سبحانه ثم (بل ينبغي أن يكون المتعلم) في العلم (من جنس ما روي عن حاتم) بن علوان (الأصم تلميذ شقيق) بن إبراهيم (البلخي) الزاهد رحمها الله تعالى (أنه قال له شقيق منذ كم صحبتني) أي في السلوك؟ (قال حاتم: منذ ثلاث وثلاثين سنة. قال: فما تعلمت مني في

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (والإسهال) وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهلاء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

Въ уѣзд[illegible]

Горійскій уѣздный Судъ Въ засѣдатели, князья Николай Цициановъ и Бидзина Тумановъ.

Въ полицейскую Управу Въ засѣдатели, князья. Вахушти Джаваховъ и Иванъ Бегтабеговъ.

Лорійскій уѣздный Судъ Въ засѣдатели, князья Исаій Бегтабеговъ и Заза Орбеловъ.

Въ полицейскую Управу Въ засѣдатели, дворяне. Гавриилъ Корсановъ и Андрей Габаевъ.

Душетскій уѣздный Судъ. Въ засѣдатели, князь Биртвелъ Тумановъ и дворянинъ Глаха Чиладзе.

Въ полицейскую Управу. Въ засѣдатели, дворяне Ревазъ Мурвановъ и Паремузъ Чиладзе.

Телавскій уѣздный Судъ. Въ засѣдатели, князья Георгій Чолакаевъ и Давидъ Кобуловъ.

Въ полицейскую Управу. Въ засѣдатели, князья: Бежанъ Сидамонъ-Эристовъ и Іосифъ Чавчавадзе.

Сигнахскій уѣздный Судъ. Въ засѣдатели, князья Адамъ Андрониковъ и Асланъ Вачнадзе.

Въ полицейскую Управу Въ засѣдатели, князь Ревазъ Андрониковъ и дворянинъ Адамъ Насидзе.

Въ уѣздные казначеи

Въ Тифлисъ. кн. Иванъ Бегтабеговъ-Малакеловъ.

Въ Душетъ дворянинъ Иванъ Амираговъ.

Въ Гори кн. Иванъ Шаликовъ.

Въ Лори порутч. изъ дворянъ Грузинскихъ Григорій Тулаевъ.

Въ Телавъ кн. Семенъ Кобуловъ.

Въ Сигнахъ кн. Давидъ Макашвили.

Въ полицмейстеры

Въ Тифлисъ изъ дворянъ Микиртумъ Сургуновъ.

Въ Гори изъ дворянъ кап. Мануилъ Арютюновъ.

Въ Телавъ кн. Иванъ Гургенидзе.

Въ Сигнахъ изъ дворянъ Григорій Нацваловъ.

Въ Душетъ дворянинъ Иванъ Кобіевъ.

567. Наставленіе Верховнаго Грузинскаго Правительства Гражданской Экспедиціи.

Въ Высочайше конфирмованномъ Е. И. В. въ 12-й день сентября 1801 года постановленіи внутренняго въ Грузіи управленія, между прочимъ, сказано „Экспедиція Гражданская поступаетъ по правиламъ „въ законахъ Россійской Имперіи постановленнымъ, „съ тою однако отмѣною, каковую по соображеніи обстоятельствъ найдетъ нужнымъ ввести главно„командующій вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи, со „Всевысочайшаго утвержденія“.

Дѣла гражданскія имѣютъ быть производимы „по настоящимъ Грузинскимъ обычаямъ, кои слѣ„дуетъ привести въ извѣстность, какъ сдѣлано сіе „при учрежденіи въ Кабардѣ Родовыхъ судовъ и рас„правы и по Уложенію изданному царемъ Вахтан„гомъ, яко по коренному Грузинскому закону. Глав„нокомандующій вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи „должны начертать изъ Уложенія сего и изъ обы„чаевъ народныхъ правила въ поведеніи судовъ въ „Грузіи учреждаемыхъ правительствъ, и въ случаѣ „какого-либо недостатка, который въ продолженіе „времени, конечно, оказаться можетъ, руководство„ваться законами Россійской Имперіи“.

Слѣдуя силѣ сего постановленія, Гражданской Экспедиціи поручается апелляція для ревизіи гражданскихъ дѣлъ на уѣздные суды въ Грузіи учреждаемые, и какъ дѣла сего рода имѣютъ быть производимы по Уложенію изданному царемъ Вахтангомъ, коего одинъ экземпляръ на Грузинскомъ діалектѣ при семъ препровождается, и по настоящимъ Грузинскимъ обычаямъ, кои должно еще привести въ извѣстность, то Гражданская Экспедиція обязана въ дѣлахъ гражданскихъ руководствоваться онымъ Уложеніемъ и утвержденными долговременностью обычаями, кои въ производствѣ дѣлъ тяжебныхъ сами собою открываться будутъ, какъ со стороны истцовъ, такъ и отвѣтчиковъ, доколѣ не будутъ приведены оные обычаи въ постоянныя правила самою же Экспедиціею сею изъ обстоятельствъ извлекаемыя и ко мнѣ относимыя, а въ недостаткѣ ни правилъ Уложенія, ни правилъ обычаевъ Грузинскихъ довлѣетъ заимствоваться законами Россійской Имперіи, по которымъ и порядокъ движенія всегда да происходитъ.

Гражданской Экспедиціи обращается къ свѣдѣнію и исполненію все то, что въ наставленіи уѣзднымъ судамъ, въ Грузіи учрежденнымъ, относительно дѣлъ гражданскихъ сказано.

Апелляціи на Гражданскую Экспедицію входитъ въ общее собраніе Верховнаго Грузинскаго Правительства, и какъ Экспедиція сія по Высочайше конфирмованному постановленію имѣетъ степень гражданской палаты по дѣламъ рѣшенію ея подлежащимъ, то и переносъ дѣла изъ Экспедиціи сей въ общее собраніе да происходитъ тѣмъ же порядкомъ, какой наблюдается при переносѣ дѣлъ изъ Палаты въ Правительствующій Сенатъ.

Главнокомандующій ожидаетъ отъ Гражданской Экспедиціи ежемѣсячныхъ вѣдомостей о дѣлахъ рѣшенныхъ и нерѣшенныхъ, съ показаніемъ времени вступленія оныхъ, содержанія ихъ, чѣмъ и когда изъ нихъ каждое рѣшено и зачѣмъ прочія продолжаются.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل [illegible] الطرق المنقية (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب بيت إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

568. Правила Верховнаго Грузинскаго Правительства Исполнительной Экспедиціи или правленію, извлеченныя изъ законоположеній Россійской Имперіи.

1) Исполнительная Экспедиція или правленіе есть то мѣсто, которое управлять имѣетъ всею Грузіею въ силу законовъ имянемъ И. В. и сходно Высочайше апробованному въ 12-й день сентября 1801 года Грузіи постановленію; обнародываетъ и объявляетъ повсюду въ подчиненныхъ оному областяхъ законы, указы, учрежденія, повелѣнія и приказанія И. В. и выходящія изъ Сената и изъ прочихъ мѣстъ на то власть имѣющихъ.

2) Предсѣдатель Исполнительной Экспедиціи есть правитель Грузіи.

3) Исполнительная Экспедиція бдѣніе свое простираетъ, дабы законы и предписанія начальства, власть на то имѣющаго, были вездѣ исполняемы; взысканіе чинитъ со всѣхъ непослушныхъ, роптивыхъ, лѣнивыхъ и медлительныхъ, пеню на нихъ налагаетъ, и буде не исправляются, то оныхъ къ суду отсылаетъ; тщаніе имѣетъ дабы учрежденія полицейскія или благочинія сохраняемы и исполняемы были съ точностію; всѣ непорядки законамъ противные заблаговременно прекращаетъ, прилежное стараніе имѣетъ о успокоеніи учрежденій и о сохраненіи порядка, мира и тишины не только въ городахъ, селахъ и деревняхъ, но и во всѣхъ подчиненныхъ Грузіи земляхъ и водахъ, также и на дорогахъ въ оной лежащихъ.

4) Въ Исполнительную Экспедицію вносятся, производятся и отправляются въ оной всѣ дѣла исполнительныя и скораго отправленія или приказанія требующія, также и тѣ, о которыхъ противорѣчія или спора быть не можетъ, какъ напримѣръ подписанные должникомъ счеты, или векселя, или контракты, ясные и явные; по которымъ въ срокъ платежъ не воспослѣдовалъ; по таковымъ дѣламъ жалобы вносятся въ Исполнительную Экспедицію и отъ оной дѣлается понужденіе; буде же такое дѣло окажется не безспорно и нѣкоторому сомнѣнію подлежитъ, тогда отсылается для разбиранія спорящихся въ тѣ мѣста, куда надлежитъ.

5) Наложеніе ареста на имѣніе или на часть онаго въ долги по приговору судебнаго мѣста есть дѣло Исполнительной Экспедиціи. Туда же слѣдуетъ и прошеніе въ проволочкѣ въ подчиненныхъ мѣстахъ и понужденіе дѣлается отъ Исполнительной Экспедиціи, по разсмотрѣніи обстоятельствъ.

6) Къ исполненію повелѣній Исполнительной Экспедиціи обязаны уѣздные суды, коменданты, управы земской полиціи и моуравы съ ихъ помощниками, въ Грузіи находящіеся.

7) Кто же Исполнительною Экспедиціею не доволенъ, тотъ жалобу свою приносить имѣетъ въ общее собраніе Верховнаго Грузинскаго Правительства.

8) О получаемыхъ изъ Правительствующаго Сената указахъ и изъ другихъ государственныхъ мѣстъ и отъ лицъ предложеніяхъ и сношеніяхъ доставлять къ главнокомандующему, въ отсутствіе его изъ Грузіи, ежемѣсячно вѣдомости по извѣстной формѣ и съ показаніемъ, какое по тому учинено исполненіе.

Главнокомандующій поставляетъ долгомъ представить здѣсь во всегдашнюю память чиновникамъ, къ управленію Грузіею назначеннымъ, Монаршее И. В. соизволеніе, изображенное во Всевысочайшемъ повелѣніи, послѣдовавшемъ къ главнокомандующему отъ 12-го числа сентября 1801 года, чтобы каждый и всѣ въ отправленіи дѣлъ своихъ являли безкорыстіе, честность, правдолюбіе, безпристрастіе, свободный доступъ, ласку, снисхожденіе и даже готовность всякому показать, что онъ можетъ сыскать правосудіе: что при положеніи первыхъ началъ правительства въ Грузіи всего нужнѣе пріобрѣсть любовь и довѣренность народа и что утвержденіе правленія, устройство его и порядочное движеніе на будущее время весьма много зависѣть будетъ отъ перваго впечатлѣнія, какое начальники произведутъ поведеніемъ своимъ въ дѣлахъ, управленію ихъ ввѣренныхъ.

569. Наставленіе Управамъ Земской Полиціи, учрежденнымъ по уѣздамъ Грузіи, извлеченное изъ законоположеній Россійской Имперіи.

1) Управа Земской Полиціи долженствуетъ во-первыхъ имѣть бдѣніе, дабы въ уѣздѣ сохранены были благочиніе, добронравіе и порядокъ; второе, чтобы предписанное законами и отъ начальствъ, власть на то имѣющихъ, полезное повсюду въ уѣздѣ исполняемо и сохраняемо было, въ случаѣ же нарушенія оныхъ Управа Земской Полиціи по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лицо, всякаго должна приводить къ исполненію предписаннаго, и третье, Управа Земской Полиціи одна въ уѣздѣ право имѣетъ приводить въ дѣйствіе повелѣнія Исполнительной и рѣшенія прочихъ экспедицій Верховнаго Грузинскаго Правительства и чинить отказы.

2) По дѣламъ до полиціи или благочинія земскаго касающимся и по дѣламъ о мостахъ и дорогахъ Управа Земской Полиціи состоитъ прямо подъ повелѣніемъ Исполнительной Экспедиціи.

3) Управа Земской Полиціи долженствуетъ на-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدنيا بالدين، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإزالة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مناتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

блюдать дабы никто запрещенными не торговалъ въ уѣздѣ и чрезъ межу уѣзда не возилъ запрещеннаго.

4) Управа Земской Полиціи должна имѣть свѣдѣніе о торговыхъ цѣнахъ въ уѣздѣ всякаго рода хлѣба и карманы и о сѣнѣ по прошествіи каждаго мѣсяца дѣлать записку и вносить въ особливую на то книгу, дабы всегда по ней справиться можно было, по какой цѣнѣ, въ которое время въ году хлѣбъ и харчъ состоялъ; а также о томъ ежемѣсячно посылаетъ вѣдомости въ Исполнительную Экспедицію и къ главнокомандующему, для соображеній по продовольствію войскъ, Грузію облегающихъ.

5) Управа Земской Полиціи имѣетъ также прилежное смотрѣніе, чтобъ въ уѣздѣ вездѣ мѣры и вѣсы были вѣрные; за лживые же чинитъ взысканія по узаконеніямъ.

6) Управа Земской Полиціи бдѣніе свое имѣетъ, чтобъ въ уѣздѣ никто бѣглыхъ людей не принималъ, не держалъ и не скрывалъ, и буде гдѣ явится таковой ослушникъ и нарушитель установленнаго порядка, кто бы принималъ, держалъ или у себя укрывалъ бѣглаго, то Управа должна (буде не отдастъ добровольно) поступить съ таковымъ какъ по законамъ предписано.

7) Управа Земской Полиціи въ вѣдомствѣ своемъ имѣетъ всѣ дороги и мосты и прилагаетъ неусыпное смотрѣніе и попеченіе, чтобъ дороги и мосты и переправы чрезъ рѣки и воды въ таковомъ исправномъ состояніи содержаны были, чтобъ проѣзжимъ не было ни остановки, ни опасности.

8) Управа Земской Полиціи вездѣ на мѣстѣ дѣла вѣдомства своего изслѣдываетъ, не требуя никакого рода заплаты ни за дѣла, ни за проѣздъ, а какъ скоро свѣдаетъ о таковыхъ дѣлахъ, кои обществу вредъ наносятъ и не до его рѣшенія принадлежатъ, о томъ даетъ знать куда надлежитъ.

9) Буде явится дѣло такого рода, что многое число людей допросить надлежитъ изъ одного или изъ разныхъ селеній или жилищъ, то Управа Земской Полиціи должна ѣхать изъ одного мѣста въ другое, дабы не забирать людей излишне и ихъ не отлучать отъ домовъ, работъ, ремесла и прокормленія, и по зрѣлому и точному разсмотрѣнію всѣхъ обстоятельствъ на мѣстѣ, Управа заключитъ приговоръ, который по самой истинѣ и въ слѣдствіе законовъ учинить надлежитъ.

10) Управа Земской Полиціи не имѣетъ опредѣленнаго въ году дня засѣданія, но во всякое время собирается въ уѣздѣ тамъ, гдѣ свѣдаетъ, что непорядки учинились, или куда позвана или послана будетъ.

11) Управѣ Земской Полиціи наблюдать строжайше, дабы никто не дерзалъ отягощать народъ никакими поборами и налогами, кромѣ установленныхъ.

12) При пріемѣ отъ обывателей сборнаго въ казну хлѣба, кому то препоручено будетъ, Управа Земской Полиціи или одинъ изъ членовъ ея того уѣзда должны въ уѣздѣ наблюдать, чтобы привозимая мука и все прочее казнѣ принадлежащее принимаемо было отъ отдатчиковъ немедленно, обыкновеннымъ вѣсомъ, мѣрою и счетомъ, со всевозможною вѣрностію и сбереженіемъ, смотря чтобъ мука и прочее было самаго добраго качества; чтобъ поселянъ отнюдь напрасно не держать, а принимать отъ нихъ хлѣбную подать и прочее и отпускать въ дома въ тотъ же самый день, въ который оную привезутъ; если же сего иногда за многимъ привозомъ учинить будетъ невозможно, то, конечно, на другой, а по крайней мѣрѣ на третій день и далѣе сего срока ни подъ какимъ уже видомъ тѣхъ поселянъ не удерживать, подъ опасеніемъ строгаго по законамъ взысканія.

13) Пріемнымъ хлѣбнымъ магазинамъ состоять въ вѣдѣніи магазейныхъ приставовъ, подъ присмотромъ—въ городахъ комендантовъ, а въ уѣздахъ Управы Земской Полиціи, которые всѣ обязаны, каждый въ своемъ мѣстѣ, наипрачительнѣйшее имѣть попеченіе обще съ магазинными приставами о предохраненіи хлѣба отъ порчи и утраты, за что они наравнѣ съ приставами отвѣтствовать должны.

14) Когда послѣдуетъ отъ Казенной Экспедиціи предписаніе объ отпускѣ хлѣба и прочаго изъ сихъ магазиновъ для отвоза въ главные, или для отдачи въ воинскія команды, то пристава въ городахъ — въ присутствіи комендантовъ, а въ уѣздахъ капитанъ-исправниковъ или Управы Земской Полиціи засѣдателей, должны повелѣнное количество муки и прочаго отпустить.

570. Тоже, къ писанія исправникамъ, учрежденнымъ по уѣздамъ, извлеченное изъ законоположеній Россійской Имперіи.

1. Капитанъ-исправникъ засѣдаетъ въ Управѣ Земской Полиціи съ двумя засѣдателями.

2. Управѣ Земской Полиціи поручается въ уѣздѣ 1) наблюденіе благочинія; 2) приведеніе въ исполненіе законовъ; 3) приведеніе въ дѣйствіе повелѣній Исполнительной Экспедиціи Верховнаго Грузинскаго Правительства и проч. Отъ капитана-же исправника, какъ есть первый засѣдатель Земской Полиціи, требуется и предписывается ему слѣдующее.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم من عرق وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد [illegible] الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيهما يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكبته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بالطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) لنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم) الخلق (امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

452

3. Капитанъ-исправнику надлежитъ отправлять должность свою съ непоколебимою вѣрностію и ревностію къ службѣ И. В., съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы вездѣ установленный порядокъ вездѣ и каждымъ въ уѣздѣ сохраняемъ былъ въ цѣлости.

4. Капитанъ-исправникъ самъ и всѣ въ уѣздѣ живущіе обязаны клятвою предъ Всемогущимъ Богомъ въ сохраненіи ненарушимой вѣрности къ особѣ И. В., и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ, для того капитанъ-исправнику поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность долга и послушанія въ уѣздѣ ничего не предпріялъ и не учинилъ; буде же паче чаянія гдѣ окажется сему противное предпріятіе, то капитанъ-исправникъ не токмо о томъ увѣдомить долженствуетъ Исполнительную Экспедицію Верховнаго Грузинскаго Правительства, главнокомандующаго или правителя Грузіи, но имѣетъ до того не допустить и смирить, по мѣрѣ данной ему власти, нарушителя общаго, частнаго, собственнаго своего покоя и блаженства, въ чемъ всякій вѣрный гражданинъ обязанъ по мѣрѣ власти, силъ и возможности своей помогать всякому исправнику *).

. . . .

7. Буде окажутся гдѣ въ уѣздѣ цѣлыя селенія зараженныя одною опасною болѣзнію, то капитанъ-исправнику приложить попеченіе и стараніе о излѣченіи и сохраненіи человѣческаго рода **).

14. Буде случится полку И. В. или войскамъ или командѣ, при которой знамена, пройти чрезъ уѣздъ, тогда капитанъ-исправникъ самъ или одинъ изъ засѣдателей Управы Земской Полиціи встрѣчаетъ у межи уѣзда и провожаетъ воинскихъ людей до межи сосѣдняго уѣзда ***)

16. Капитанъ-исправникъ властенъ подтвердить единожды о прилежнѣйшемъ смотрѣніи каждому хозяину, чтобъ крайняя вездѣ осторожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня и на поляхъ при выжиганіи травъ, жнивъ и коренья и чтобъ проѣзжіе раскладывали огни отъ мостовъ, строеній и лѣсовъ въ такой отдаленности, чтобъ пожара отъ того учиниться не могло и чтобы при отъѣздѣ со становъ огни гасили; буде же, гдѣ въ уѣздныхъ дачахъ учинится (отъ чего Боже сохрани) такой пожаръ, что весь лѣсъ будетъ въ опасности сгорѣть, то капитанъ-исправникъ долженствуетъ самъ на мѣстѣ учинить всевозможныя распоряженія къ утушенію пожара и обывателей заставить окапывать рвами или канавами тѣ мѣста, дабы огонь далѣе не распространялся. . . . . *).

18. Капитанъ-исправникъ словами долженствуетъ поощрять не токмо земледѣльцевъ къ земледѣлію и трудолюбію, а сѣченія къ тому, чтобы всегда нѣсколько хлѣба въ запасѣ имѣли, дабы въ случаѣ неурожая обыватели нужды терпѣть не могли, но вообще всѣхъ людей къ добронравію и порядочному житію **).

20. Буде въ четырехъ-недѣльный срокъ не внесутся въ уѣздѣ сборы въ казну опредѣленные и росписки о пріемѣ въ Управу Земской Полиціи представлены не будутъ, тогда капитанъ-исправникъ самъ долженъ ѣхать въ то мѣсто, гдѣ учинилась недоимка и оную собирать или же одинъ изъ засѣдателей той Управы полиціи и для того придать тому взысканію двухъ человѣкъ солдатъ штатной команды, коимъ ежедневно, буде законныхъ причинъ недоимки по изслѣдованію не окажется, производить свою порцію на счетъ неисправныхъ плательщиковъ до тѣхъ поръ, пока не будетъ выплачена въ казну подать; буде же въ три сутки неисправный плательщикъ не внесетъ подати, тогда капитанъ-исправникъ имѣетъ право поступать, какъ о неисправныхъ плательщикахъ въ наставленіи казенной Экспедиціи написано, и все сіе дѣлается неисправнымъ плательщикамъ въ стыдъ и наказаніе, ибо всякій исправнымъ быть долженствуетъ.

21. Буде же уѣздный казначей станетъ мѣшкать въ пріемѣ сбора или въ отдачѣ росписокъ о пріемѣ и на него въ томъ жалоба будетъ Управѣ Земской Полиціи, тогда капитанъ-исправникъ долженъ казначея напомнить о исполненіи его должности и о томъ увѣдомить Казенную Экспедицію, дабы за неисправленіе по мѣрѣ вины и воздаяніе получить могли.

171. Тоже, комендантамъ въ Тифлисѣ и въ прочихъ городахъ Грузіи опредѣленнымъ, извлеченное изъ законоположеній Россійской Имперіи

Должность коменданта въ Тифлисѣ и въ прочихъ уѣздныхъ городахъ есть слѣдующая

*) Замѣчаютъ [illegible] съ §§ 7 и 8-мъ Наставленія Комендантамъ (см ниже)

**) Послѣ этого рѣчь идетъ о томъ же, о чемъ говорится въ §§ 10—15 Наставленія Комендантамъ

***) См 16 и 17 §§ Комендантской инструкціи

*) 18 § Комендантской инструкціи

**) 21 § Комендантской инструкціи

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتحلين (إلى الأعمال الظاهرة) عن تطهير القلب وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

1) Комендантъ, яко городничій, не судья, но долженствуетъ, во первыхъ, имѣть бдѣніе, дабы въ городѣ сохранены были благочиніе, доброправіе и порядокъ; второе, чтобы предписанное законами полезное въ городѣ исполняемо и сохраняемо было, въ случаѣ же нарушенія онаго, комендантъ по состоянію дѣла, не смотря ни на какое лице, всякому напоминать можетъ о исполненіи предписаннаго закономъ, а въ случаѣ непослушанія даетъ о томъ знать судебному мѣсту для сужденія виновнаго; третье, комендантъ въ городѣ право имѣетъ привести въ дѣйствіе Верховнаго Грузинскаго Правительства Исполнительной Экспедиціи повелѣнія, рѣшенія Экспедиціи Уголовной и Гражданской и прочихъ судовъ.

2) Коменданту надлежитъ отправлять должность свою съ непоколебимою вѣрностію и ревностію къ службѣ И. В., съ доброхотствомъ и человѣколюбіемъ къ народу, съ осторожною кротостію безъ ослабленія во всѣхъ дѣлахъ и съ непрестаннымъ бдѣніемъ, дабы установленный порядокъ всѣми и каждымъ въ городѣ сохраненъ былъ въ цѣлости.

3) Комендантъ самъ и всѣ въ городѣ живущіе обязаны клятвою въ сохраненіи ненарушимо вѣрности къ особѣ И. В. и какъ безъ нарушенія временнаго и вѣчнаго своего блаженства клятву свою преступить не могутъ, для того коменданту поручается и предписывается бдѣніе, дабы никто въ противность долга своего и послушанія въ городѣ ничего не предпріялъ и не учинилъ; буде же, паче чаянія, гдѣ окажется сему противное предпріятіе, то комендантъ не медля о томъ увѣдомить долженствуетъ Исполнительную Экспедицію, главнокомандующаго въ Грузіи и правителя Грузіи, но имѣетъ до того не допустить и смирить по мѣрѣ данной ему власти нарушителя общаго, частнаго и собственнаго своего покоя и благоденствія, въ чемъ всякій вѣрный И. В. гражданинъ обязанъ по мѣрѣ власти, силы и возможности своей помогать коменданту.

4) Штатныя команды, кои въ городахъ находятся при разныхъ караулахъ присутственныхъ мѣстъ или при должностяхъ, суть въ командѣ коменданта, который въ случаѣ опасности, оставя часовыхъ гдѣ необходимо нужно, оныя собрать и употребить можетъ для предохраненія общаго блага отъ опасности: почему коменданту надлежитъ за исправнымъ состояніемъ той штатной команды прилежное смотрѣніе имѣть.

5) Для выемокъ корчемства комендантъ даетъ команды, и когда что законамъ противное найдется, отсылаетъ виновныхъ къ суду, куда по законамъ надлежитъ; когда же Судъ не засѣдаетъ, то содержитъ виновныхъ подъ стражею и доноситъ Исполнительной Экспедиціи.

6) За мѣрами и вѣсами въ городѣ имѣетъ комендантъ смотрѣніе.

7) Буде (отъ чего Боже сохрани) въ городѣ окажутся на людяхъ прилипчивыя болѣзни, яко-то горячки съ пятнами, кровавые поносы и другія тому подобныя болѣзни, то коменданту освидѣтельствовать немедленно самому на мѣстѣ съ находящимся въ городѣ лекаремъ, при приходскомъ священникѣ и двухъ свидѣтеляхъ, и буде подлинно таковыя болѣзни по освидѣтельствованіи явятся, тогда для предупрежденія прилипчивости комендантъ отлучать имѣетъ здоровыхъ отъ больныхъ, такъ чтобъ сообщенія одни съ другими не имѣли, пользованіе и излеченіе поручаетъ врачамъ, самъ же о болѣзни увѣдомляетъ не мѣшкавъ Исполнительную Экспедицію, главнокомандующаго и правителя Грузіи, съ яснымъ лекарскимъ описаніемъ какъ болѣзни, такъ и гдѣ, кому и отъ чего она приключилась.

8) Буде въ городѣ заподлинно язва окажется, тогда комендантъ поступать имѣетъ въ силу предписанія 1771 года объ осторожностяхъ, а именно 1) о приставленіи карауловъ къ опаснымъ мѣстамъ, 2) о запрещеніи проѣзда сквозь зараженныя мѣста, 3) о дѣланіи огней, 4) объ употребленіи предосторожностей для уменьшенія бѣдствія, 5) о приведеніи въ дѣйствіе, какъ предохранить себя отъ прилипчивости.

9) Комендантъ ни въ какомъ опасномъ случаѣ города не покидаетъ, подъ опасеніемъ лишенія мѣста и чести.

10) Буде въ городѣ окажется скотскій падежъ, о томъ комендантъ свидѣтельствовать велитъ немедленно на мѣстѣ и о семъ увѣдомляетъ, не мѣшкавъ, Исполнительную Экспедицію, главнокомандующаго и правителя Грузіи, съ яснымъ описаніемъ отъ чего и сколько скота пало; зараженный скотъ комендантъ отдѣлить велитъ отъ здороваго, а палый прикажетъ отъ жилыхъ, въ отдаленныхъ мѣстахъ, не снимая отнюдь кожъ и не касаясь до онаго руками, зарыть въ глубокія ямы, къ зарытію же употреблять надлежитъ длинные шесты, а ямы засыпать землею.

11) Буде въ городѣ окажется возмущеніе отъ цѣлаго общества, то комендантъ о семъ увѣдомитъ Исполнительную Экспедицію, главнокомандующаго и правителя Грузіи, а между тѣмъ приложитъ стараніе ослушныхъ привести въ послушаніе, по мѣрѣ данной ему власти.

12) Комендантъ всякому обиженному долженствуетъ дать начальничье покровительство и для

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يسلك الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) البشعة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

того, буде въ городѣ окажется насильство, комендантъ велитъ о томъ тотчасъ на мѣстѣ изслѣдывать безъ многаго письменнаго производства, но единственно привести въ ясность, — учинился ли такой случай или нѣтъ, и свидѣтелей допросить велитъ, и увѣдомляетъ о томъ Судъ и отошлетъ въ оный тѣхъ кои явятся виновными, найденыя же исецъ или обиженный просьбу производить должны по законамъ

13) Буде въ городѣ окажется скопище воровъ или бѣглыхъ людей, то комендантъ, не теряя времени, приложитъ всевозможное стараніе воровъ имать, въ чемъ каждый домъ въ городѣ обязанъ подать руку помощи, и буде по слѣдствію окажется, что гдѣ въ домѣ воры или бѣглые были и ихъ не имали небреженіемъ, то таковые дома подвержены пени и комендантъ предложитъ Суду, который имѣетъ наложить на нерадивыхъ общей безопасности пени и взыскивать съ таковыхъ домовъ — съ тѣхъ людей кои домъ вѣдаютъ — по рублю за каждаго человѣка, что упустили, могши его имать.

14) Комендантъ самъ собою ни на кого не налагаетъ пени или наказанія, но сіе учинить имѣетъ Судъ по законамъ.

15) Комендантъ смотрѣніе имѣть долженъ въ городѣ за мостами, переправами и улицами, дабы оные въ тѣхъ исправномъ состояніи были, чтобъ на нихъ остановки и опасности никому не приключилось, и буде гдѣ испортятся, поправлять велитъ тѣмъ кому надлежитъ, безъ упущенія времени, и къ тому принудить можетъ. Комендантъ наблюдаетъ и то, чтобъ мостовъ и улицъ никто не перекопалъ, перегородилъ и не переложилъ съ одного мѣста на другое безъ повелѣнія и чтобы вездѣ въ городѣ на улицахъ и мостахъ была чистота, и падлой, скотины или мертвечины, отъ чего вредный духъ происходить, гдѣ въ городѣ не валялось.

16) Буде случится войскамъ И. В. полку или командѣ пройти чрезъ городъ, тогда когда надобно, коменданту велитъ отвести квартиры, смотря чтобъ обывателямъ однимъ предъ другими отягощенія не было и безъ крайней необходимости, развѣ по множеству воинскихъ людей и за неимѣніемъ достаточнаго для нихъ жилья, отводить и ставить не инако, какъ по два человѣка солдатъ на каждый обывательскій покой; буде же жилья мало, а команда во многомъ числѣ, то тогда разставить по разсмотрѣнію возможности по сколько на какой придется; о томъ комендантъ, съ показаніемъ полковъ и командъ и какъ имъ квартиры отведены, присылать имѣетъ рапортъ Исполнительной Экспедиціи, къ главнокомандующему и къ правителю Грузіи; тоже учинить и, по выступленіи полка или команды изъ города. Во все же время бытности полка или воинской команды въ городѣ имѣютъ смотрѣніе, чтобъ обоюдныхъ обидъ и притѣсненій никому не было; буде же гдѣ окажутся обиды или притѣсненія, то комендантъ, разсмотря за обывателей, буде кто изъ нихъ обиженъ, требовать имѣетъ удовольствіе, такъ какъ и съ нихъ, обывателей, взысканіе чинить велитъ, буде они кого обидѣли; буде же комендантъ отъ воинскаго командира удовольствія за обиды или притѣсненія обывателямъ не получитъ, то имѣетъ о томъ увѣдомить Исполнительную Экспедицію, главнокомандующаго или правителя Грузіи, прося заступленія, удовольствія и удовлетворенія, какъ своей должности и власти, такъ и обиженнымъ обывателямъ.

17) Буде въ городскихъ выгонахъ посребно будетъ отводить воинскимъ командамъ для лошадей въ лѣтнее время по силѣ плаката пастбища, то комендантъ оныя отвести велитъ и смотрѣть ему при томъ, чтобъ никому обиды не было и чтобы посѣянному хлѣбу и другимъ сѣнокоснымъ покосамъ и огородамъ травли и толоки не было, и буде паче чаянія какія обиды окажутся, то поступать коменданту, какъ о семъ предписано выше.

18) Полкамъ, состоящимъ въ городѣ или проходящимъ, лѣса изъ городовыхъ дачъ на построеніе полковыхъ тягостей и на другія надобности комендантъ самъ собою отводить не велитъ, ибо по инструкціи полковничьей велѣно полкамъ довольствоваться покупкою, на что и деньги въ полки отпускаются; на вареніе же каши и печеніе хлѣба въ лагерное время, по повелѣнію Исполнительной Экспедиціи, комендантъ отвести велитъ изъ валежника, подсохлаго лѣса и подстою.

19) Комендантъ властенъ подтвердить единожды о прилежнѣйшемъ смотрѣніи каждому хозяину, чтобы крайняя вездѣ осторожность наблюдаема была въ домахъ отъ огня и пожара; буде же (отъ чего Боже сохрани) учинится въ городѣ пожаръ, то комендантъ долженствуетъ самъ на мѣстѣ дѣлать всевозможныя распоряженія къ утушенію и погашенію пожара, и обывателей заставить приложить о томъ стараніе

20) Комендантъ словами долженствуетъ побуждать обывателей не токмо ко всякому роду дозволеннаго трудолюбія, рукодѣлія и промысла, но и вообще всѣхъ людей въ городѣ живущихъ къ добронравію, человѣколюбію и порядочному житію.

21) Комендантъ о прокормленіи нищихъ и убогихъ въ городѣ особливое попеченіе имѣть долженствуетъ и стараться, чтобъ всякій приходъ своихъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفسادها منابتها وقلع مغارسها من القلب وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يسير بطريق الحقيقة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

нищихъ и убогихъ и по тѣлеснымъ недугамъ работать немогущихъ прокормилъ и оныхъ отнюдь не допускалъ до такой крайности, чтобъ отъ голода и холода принуждены были по-міру шататься и стыднымъ и порочнымъ образомъ докучать людямъ подъ окнами или на улицахъ и мостахъ прошеніемъ милостыни; буде же подъ видомъ нищихъ набредутъ изъ другихъ мѣстъ въ городѣ празднощатающіеся люди, то таковыхъ изловя, высылать вонъ изъ города; буде же бѣглые и безпаспортные, то отсылать куда принадлежитъ, а пока не отошлются, буде работать могутъ, — заставить чистить улицы и мосты, вмѣсто наемныхъ обывателями, за что и обыватели дадутъ имъ дневную нужную пищу.

22) Коменданту наблюдать строжайше, дабы въ городѣ никто не дерзалъ отягощать народа никакими поборами, кромѣ установленныхъ.

23) При пріемѣ отъ обывателей сборнаго въ казну хлѣба уѣзднымъ казначеямъ или кому то препоручено будетъ, комендантъ въ городѣ долженъ наблюдать, чтобы привозимая мука и все прочее казнѣ принадлежащее принимаемо было отъ отдатчиковъ немедленно обыкновеннымъ вѣсомъ, мѣрою и счетомъ, со всевозможною вѣрностью и сбереженіемъ, смотря чтобы мука и прочее были самаго добраго качества, чтобъ поселянъ отнюдь напрасно не держать, а принимать отъ нихъ хлѣбную подать и прочее и отпускать въ домы въ тотъ же самый день въ который оную привезутъ; если же сего иногда за многимъ привозомъ учинить будетъ невозможно, то конечно на другой день, а по крайней мѣрѣ на третій и далѣе сего срока ни подъ какимъ уже видомъ тѣхъ поселянъ не удерживать, подъ опасеніемъ строгаго по законамъ взысканія.

24) Пріемнымъ хлѣбнымъ магазинамъ состоять въ вѣдѣніи магазейныхъ приставовъ, подъ присмотромъ въ городахъ комендантовъ а въ уѣздахъ управъ Земской Полиціи, которые всѣ обязаны, каждый въ своемъ мѣстѣ, наирачительнѣйшее имѣть попеченіе обще съ магазейными приставами о предохраненіи хлѣба отъ порчи и утраты, за что они наравнѣ съ приставами отвѣтствовать должны.

25) Когда послѣдуетъ отъ Казенной Экспедиціи предписаніе объ отпускѣ хлѣба и прочаго изъ казенныхъ магазиновъ, для отвоза въ главные или для отдачи въ воинскія команды, то въ присутствіи комендантовъ, а въ уѣздахъ капитанъ-исправниковъ или Управы Земской Полиціи засѣдателей должны повелѣнное количество муки и прочаго отпустить.

26) Сверхъ того, къ наблюденію комендантовъ, яко полицейскихъ въ городахъ начальниковъ относится указъ Правительствующаго Сената, состоявшійся въ 18 день февраля 1798 г., въ которомъ написано: „Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе г. д. т. с генералъ-прокурора и кавалера князя Алексѣя Борисовича Куракина, слѣдующаго содержанія: Изъ доходящихъ въ Правительствующій Сенатъ представленій усматривается, что по нѣкоторымъ губерніямъ городская и земская полиціи не только о маловажныхъ преступленіяхъ, но и о важныхъ уголовныхъ, яко-то означившемся убійствѣ, разбоѣ и тому подобнымъ учиненныя ими изслѣдованія, буде не найдутъ никого виновнаго, оставляютъ у себя, не отсылая никуда для просмотра и рѣшенія въ судебныя мѣста, чрезъ что и самыя упущенія полиціи, каковыя нерѣдко открываются при ревизіи взносимыхъ дѣлъ, оставаться могутъ въ неизвѣстности и безъ поправленія, а вмѣстѣ съ симъ иногда и самый преступникъ, по недостаточному только изслѣдованію необличенный, останется безъ обнаруженія и возмездія. Таковой примѣръ удержанія полиціей произведеннаго объ убитомъ мертвомъ тѣлѣ изслѣдованія, недавно замѣтилъ я по Ярославской губерніи, гдѣ и Губернское Правленіе, кромѣ одного совѣтника на то согласилось. Напротивъ чего, по 110 ст. Высочайшихъ учрежденій о губерніяхъ и самымъ судебнымъ мѣстамъ нижней степени дана власть исполнять ихъ приговоръ по такимъ только дѣламъ, буде преступленіе не подлежитъ ни лишенію жизни, ни лишенію чести, ни торговой казни; — въ разсужденіи сего не благоволитъ-ли Правительствующій Сенатъ подтвердить всѣмъ губернскимъ правленіямъ, дабы изслѣдованія о такихъ преступленіяхъ, за которыя виновный подлежитъ по закону лишенію жизни, или чести, или торговой казни, непремѣнно отсылались изъ Полиціи въ нижнія судебныя мѣста, а изъ оныхъ и въ Палату, хотя бы и преступника обличено не было; для обревизованія однакожъ самаго изслѣдованія и производства по 108 ст. Учрежденій, учинено ли оное порядочно и сходно съ законами, сколь для приведенія въ ясность преступленія, столь и для обличенія преступника. Приказали: Въ уваженіе изъясненныхъ генералъ-прокуроромъ и кавалеромъ обстоятельствъ, согласно оному предложенію его, предписать указами всѣмъ губернскимъ правленіямъ и палатамъ суда и расправы первымъ Департаментомъ, дабы по тому исполняемо было въ точности“.

27) Первое, комендантъ принимаетъ указы отъ главнокомандующаго, правителя Грузіи и отъ всѣхъ экспедицій Верховнаго Грузинскаго Правительства и къ онымъ посылаетъ рапорты и доношенія; второе,

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكملة من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بدواء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتحلوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) ونكتته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

коменданта власть далѣе того города, гдѣ опредѣленъ, и того города предмѣстій и слободъ не распространяется; буде же въ вѣдомствѣ предмѣстія или слободы коменданта, гдѣ споръ или сомнѣніе окажется, то о семъ точное рѣшеніе принадлежитъ Правленію Грузіи; третье, комендантъ исполняетъ къ нему присланные отъ судебныхъ мѣстъ приговоры, опредѣленія и рѣшенія, и объ исполненіи доноситъ и сообщаетъ куда надлежитъ; четвертое, комендантъ во всемъ по дѣламъ законная нужда случится, съ Уѣзднымъ Судомъ, уѣзднымъ казначеемъ, Управою Земской Полиціи и съ капитанъ-исправникомъ сносится сообщеніями, прописывая законныя причины, тоже и съ комендантомъ и прочими равными мѣстами другаго города или округа; пятое, комендантъ въ подсудное мѣсто другаго мѣста да воздержится вступаться; шестое, комендантъ, буде нужда случится напоминать или понуждать какое судебное мѣсто города или округа о исполненіи по законамъ, о томъ представляетъ доношеніемъ Исполнительной Экспедиціи; седьмое, комендантъ, буде что онъ законамъ противное гдѣ усмотритъ или достовѣрно провѣдаетъ, доноситъ Исполнительной Экспедиціи.

28) Буде комендантъ увѣдомится, что въ городѣ разсѣянъ слухъ кому вредъ наносящій или же клеветы или поношенія, или злословіе, или слухъ умаляющій довѣріе или почтеніе къ особѣ, къ коей подобаетъ почтеніе, или лжепредсказаніе или предзнаменованіе, — изслѣдуетъ отъ кого происходитъ, то по изслѣдованіи да донесетъ Исполнительной Экспедиціи.

29) Назначенные въ Тифлисѣ и въ прочихъ городахъ Грузіи полиціймейстеры или нацвалы суть помощники комендантамъ въ ихъ должности и состоять подъ ихъ начальствомъ.

Правила для раздѣленія городовъ на части и кварталы и прочее къ благочинію относящееся, по надлежащемъ соображеніи, преподаны будутъ въ скорости.

572. Тоже, для производства дѣлъ Верховнаго Грузинскаго Правительства въ Казенной Экспедиціи, основанное на законоположеніяхъ Всероссійской Имперіи.

Должность вообще Верховнаго Грузинскаго Правительства Казенной Экспедиціи до будущихъ соображеній состоитъ имѣетъ въ слѣдующемъ

Отдѣленіе I.

§ 1. Стараться, дабы доходы въ Грузіи по разнымъ статьямъ, въ особой вѣдомости показанные, сполна и въ надлежащее время собраны были, а кто на срокъ взносить положеннаго не станетъ, о таковыхъ по полученіи вѣдомостей сообщать конечно на другой день Верховнаго Грузинскаго Правительства въ Исполнительную Экспедицію, дабы и оттуда по тому же непремѣнно на другой же день реэстры отправлены были въ управы Земской Полиціи или къ комендантамъ, что до кого принадлежитъ, и приказано было тотчасъ спрашивать у тѣхъ кто недоимкою записанъ, для чего не платитъ *).

§ 2. Стараться, дабы суммы, сколько куда по штату чиновъ для управленія Грузіи назначено и по особымъ предложеніямъ главнокомандующаго опредѣлено безъ и малѣйшаго упущенія доставляемы были. Сколько же куда денегъ отправлено будетъ, давать въ тѣ мѣста того же дня знать и требовать отъ нихъ о полученіи сихъ денегъ увѣдомленія.

§ 3. Свидѣтельствовать всякій мѣсяцъ счеты, присылаемые изъ всѣхъ мѣстъ Грузіи, и вести онымъ генеральный счетъ, доколѣ приспѣетъ время отправлять изъ оныхъ выписки и отчетъ къ главнокомандующему въ Грузіи, а при свидѣтельствѣ наблюдать, нѣтъ-ли гдѣ утраты казенныхъ денегъ, хлѣба и прочихъ сборовъ, послабленія въ томъ или упущенія, или не упадаетъ ли какой сборъ, нѣтъ ли не указныхъ расходовъ или выдачь на выбылыхъ людей или тѣхъ, кои въ отпуску были и законами вычитать велѣно, либо на что точной ассигнаціи не состоитъ.

§ 4. Гдѣ усмотрѣно будетъ утрата казенныхъ денегъ, хлѣба и прочаго, или упущенія въ сборахъ, либо неуказныя выдачи, объ оныхъ дѣлать тотчасъ надлежащія взысканія, порядкомъ установленнымъ въ учрежденіяхъ изданныхъ о управленіи губерній, а о сборахъ кои упадаютъ дѣлать изысканія, отъ чего оныя происходятъ и придумывать способы, какимъ оныя паки возстановить возможно.

§ 5. Хотя въ 157 статьѣ изданныхъ учрежденій повелѣно во всѣхъ гражданскихъ мѣстахъ жалованье производить на то только число людей, сколько гдѣ на лицо состоитъ, а остаточную же сумму причислять къ наличной суммѣ; но сіе разумѣется кромѣ той суммы, которая по штатамъ опредѣлена каждому мѣсту вообще на канцелярскихъ служителей и расходы, ибо сумма сія зависитъ собственно отъ распоряженія каждаго мѣста, — почему остатковъ сихъ не отбирать, а только свидѣтельствовать въ томъ, сколько въ которой трети таковыхъ денегъ издержано и сколько въ которомъ мѣстѣ въ остаткѣ состоитъ.

*) Симъ средствомъ не только скорѣе взысканіе сборовъ послѣдуетъ, но и самые казначеи будутъ повѣряемы въ запискѣ въ приходъ вступаемыхъ денегъ, хлѣба и прочаго.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد تطهير الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب)، وتركيبه (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) وإزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

---

§ 6. Никакихъ сборовъ, кои въ Грузіи не установлены или расходовъ на что или ассигнаціи отъ главнокомандующаго въ Грузіи нѣтъ, самой не дѣлать, ни другимъ чинить не позволять, также и тѣхъ сборовъ, кои уже учреждены, сборъ не выключать, хотя бы то и малѣйшій сборъ былъ.

§ 7. Доносить главнокомандующему, ежели [illegible] гдѣ вновь какой либо сборъ или оброчныя статьи открылись для присоединенія оныхъ въ общую окладную книгу.

§ 8. Посылать вѣдомости къ главнокомандующему, какъ помѣсячно, такъ и по третямъ, когда опредѣлено и на такіе сроки, какъ предписано, почему и за прочими мѣстами, отъ коихъ Казенной Экспедиціи вѣдомости получать слѣдуетъ, смотрѣть, дабы безъ и малѣйшаго упущенія доставляемы были въ своей силѣ и въ свое время.

§ 9. Гдѣ есть сборъ хлѣбный или фуражный, тамъ долженствуетъ Казенная Экспедиція распорядить, куда и когда удобнѣе ставить арбы, дабы въ оныхъ напрасной волокиты не было, исключая время распутья, и при всякой отдачѣ назначать отъ себя особаго депутата, которому отдачу за обывателей дѣлать въ магазины или прямо въ полки и команды, куда назначено будетъ.

§ 10. Казенная Экспедиція имѣетъ власть посылать члена своего свидѣтельствовать денежную казну, книги и счеты, куда и когда заблагоразсудитъ.

§ 11. Всѣмъ получаемымъ указамъ, предложеніямъ, сообщеніямъ, рапортамъ и вѣдомостямъ, словомъ какого бы рода дѣла ни были, имѣть генеральный въ Казенной Экспедиціи реестръ.

§ 12. Опредѣленія въ Казенной Экспедиціи подписываются всѣми членами по силѣ Генеральнаго Регламента.

§ 13. Имѣть въ Казенной Экспедиціи всѣмъ казеннымъ селеніямъ подробное описаніе, сколько въ которомъ и какого рода людей состоитъ, чѣмъ они промышляютъ, какія въ которомъ выгодности состоятъ и сколько земли числится. Равномѣрно стараться собрать вѣрныя свѣдѣнія, скромнымъ образомъ, о числѣ душъ всякаго состоянія въ Грузіи находящихся.

§ 14. Обо всѣхъ казенныхъ оброчныхъ статьяхъ имѣть окладныя книги по мѣстамъ и по званіямъ каждаго сбора и стараться, чтобы ни который изъ сихъ сборовъ не упадалъ, но приносилъ казнѣ пользу и прибытокъ.

§ 15. Которымъ оброчнымъ статьямъ приходятъ [illegible] будутъ сроки къ окончанію и слѣдуютъ къ переоброчкѣ, о таковыхъ производить публики и торги заблаговременно, такъ чтобы за всѣми публиками и встрѣчающимися затрудненіями и препятствіями могли контракты заключаемы быть прежде окончанія старыхъ сроковъ; при торгахъ наблюдать, чтобы оброчныя статьи не только менѣе прежней цѣны, за какую ходили, отданы не были, но время отъ времени возвышались.

§ 16. Паче всего смотрѣть, чтобы оброчныя статьи, кои уже донынѣ состоятъ, не опустѣли, и тѣ, кои пустыми состоятъ, возобновлены быть могли и приносили казнѣ пользу; почему такія статьи извѣдывать и изыскавъ средство, чѣмъ оныя паки возстановить можно, представлять главнокомандующему.

§ 17. Гдѣ за удовольствіемъ казенныхъ обывателей имѣются въ излишествѣ земли, таковыя, внося въ реестръ казенныхъ остаточныхъ земель, стараться также обратить въ пользу казенную чрезъ отдачу въ оброкъ и потому и объ нихъ представлять къ главнокомандующему, съ показаніемъ сколько какихъ земель состоитъ и почему тамъ земли въ наймы ходятъ.

§ 18. По статьѣ таможенныхъ доходовъ, на откупу нынѣ состоящей, стараться изыскивать средства умноженію казеннаго сбора и какія изобрѣтены будутъ, представлять къ главнокомандующему.

§ 19. Кто пожелаетъ изъ помѣщиковъ людей своихъ изъ уѣзда въ уѣздъ переводить, принимать доношенія и удовлетворять, съ соблюденіемъ нужныхъ предосторожностей.

Отдѣленіе II.

О должности губернскаго казначея.

§ 20. Губернскому казначею поручается свѣдѣніе о приходахъ и расходахъ, ревизія счетовъ и отправленія по сей части всякихъ вѣдомостей.

§ 21. Губернскій казначей долженъ имѣть у себя книги 1) о числѣ окладныхъ съ душъ сборовъ каждаго города и уѣзда и иноплеменныхъ народовъ, подъ вѣдѣніемъ особыхъ моуравовъ состоящихъ, порознь, сколько оныхъ, съ кого брать надлежитъ и въ какіе сроки; 2) о всѣхъ откупныхъ статьяхъ, о каждой особенно по уѣздамъ, сколько съ кого по откупу, по переоброчкѣ или по указамъ собирать надлежитъ и въ какіе сроки; 3) о неокладныхъ сборахъ изъ трехъ разныхъ годовъ особливую книгу по статьямъ, съ чего въ которомъ уѣздѣ сборъ состоялъ и сколько котораго сбора въ приходѣ было, дабы видѣть было можно высокій, средній и самый меньшій приходъ; 4) сколько изъ собираемыхъ доходовъ по штатамъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب؛ وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض؛ فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والتطهير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب): ثم استدرك عليهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاول (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بطريقه (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة: (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) (وهاربا من الهلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

и указать на расходы по Грузіи въ каждомъ уѣздѣ порознь опредѣлено, сколько затѣмъ остается и куда оные ассигнованы и въ какіе сроки.

§ 22. Имѣя сіи книги, наблюдать, дабы всѣ доходы оные и въ настоящее время собраны были, чтобы оныя нигдѣ понапрасну не лежали, но по росписаніямъ куда надлежитъ всякій мѣсяцъ доставляемы были; гдѣ же доходы не въ срокъ собраны будутъ или собраны, да не отправлены куда слѣдуетъ, представлять Казенной Экспедиціи.

§ 23. Наблюдать, дабы изо всѣхъ мѣстъ опредѣленныя о приходѣ и расходѣ сборовъ вѣдомости на срокъ отправлены и въ Казенную Экспедицію доставлены были; откуда же таковыхъ вѣдомостей прислано не будетъ, представлять Казенной Экспедиціи для понужденія и надлежащаго по законамъ взысканія.

§ 24. Всѣ получаемыя вѣдомости имѣть подъ своимъ надсмотромъ и смотрѣть, дабы оныя были исправны и безъ всякихъ ошибокъ, а гдѣ окажутся какія либо несходства, требовать на оныя тотчасъ объясненій и приводить въ ясность, донося обо всѣхъ неисправностяхъ Казенной Экспедиціи.

§ 25. Сочинять мѣсячныя и третныя вѣдомости для отправленія къ главнокомандующему и предлагать Казенной Экспедиціи для утвержденія, наблюдая чтобы оныя вѣдомости въ срокъ сочинены и отправлены были, что собственно на его отчетѣ лежитъ.

§ 26. При всякомъ отправленіи по мѣстамъ денежной казны, хлѣба и прочихъ сборовъ представлять о томъ Казенной Экспедиціи для рѣшенія, а безъ дозволенія Казенной Экспедиціи собою такихъ отправленій не дѣлать.

§ 27. Наиточнѣйше наблюдать, дабы во всѣхъ мѣстахъ Грузіи, гдѣ есть приходъ и расходъ, счеты ведены были помѣсячно, и чтобы всякій мѣсяцъ изъ счетовъ выписка представлена была въ Казенную Экспедицію по тому порядку, какъ кому оныя доставлять слѣдуетъ; откуда же таковыхъ выписокъ представлено не будетъ,—представлять Казенной Экспедиціи.

§ 28. Всѣ оныя счетныя выписки безъ всякаго отлагательства свидѣтельствовать съ имѣющимися у него о доходахъ и расходахъ окладными книгами и смотрѣть, нѣтъ-ли какого упущенія въ сборахъ, утраты казенныхъ денегъ, хлѣба и прочаго или неуказныхъ расходовъ, на такомъ основаніи, какъ должности Казенной Экспедиціи предписано, и что усмотрѣно будетъ, тотчасъ безъ всякаго отлагательства представлять Казенной Экспедиціи для надлежащаго по законамъ взысканія.

§ 29. По окончаніи года сочинять генеральный обо всей Грузіи отчетъ въ расходахъ дѣлаемыхъ и изъ свидѣтельствованныхъ счетовъ краткія выписки къ общему разсмотрѣнію и утвержденію Казенной Экспедиціи.

§ 30. Деньги и прочіе сборы вступаемые въ Казенную Экспедицію губернскій казначей отдаетъ въ кладовыя, подъ присмотръ того города уѣзднаго казначея, но счетъ онымъ производитъ помѣсячно и изъ оныхъ выписки подаетъ въ Казенную Экспедицію самъ губернскій казначей.

§ 31 Всякія требованія объ отпускѣ денежной казны и прочихъ сборовъ изъ доходовъ Грузіи, какого бы то рода ни было, должны быть производимы чрезъ губернскаго казначея, но самъ онъ выдачъ ни отпусковъ никакихъ чинить не можетъ, а представляетъ Казенной Экспедиціи и по ея опредѣленіямъ исполненіе чинитъ.

§ 32. При счетахъ наблюдать также, чтобы капитальныя суммы, кои на что либо отчислены, не смѣшиваны были, но особо каждая содержалась и была въ цѣлости.

§ 33. Смотрѣть также, чтобы всѣ выдачи, исключая суммъ опредѣленныхъ на канцелярскіе расходы и на канцелярскихъ чиновъ, отпускаемы были не иначе, какъ на наличное число, и чтобы остатки причисляемы были къ наличной суммѣ; также, чтобы всѣ вычеты, кои по законамъ или частно у кого либо учинить велѣно, при отпускахъ не пропущены были.

§ 34. Какъ всѣ вѣдомости о приходахъ и расходахъ состоятъ подъ надсмотромъ губернскаго казначея, то изъ оныхъ примѣчать ему, не упадаютъ-ли гдѣ какіе либо сборы или нѣтъ-ли такого сбора, который безъ всякаго законнаго опредѣленія остановленъ или выключенъ, либо нѣтъ-ли такихъ неуказныхъ сборовъ или же выдачъ, на что ассигнацій нѣтъ. Обо всѣхъ таковыхъ случаяхъ замѣчая, должно тотчасъ представить Казенной Экспедиціи, для принятія надлежащихъ мѣръ.

§ 35. Подъ его же вѣдомствомъ состоятъ всѣ казначеи въ Грузіи учрежденные.

Казенная Экспедиція имѣетъ снабдить уѣздныхъ казначеевъ на отправленіе должностей ихъ правилами сообразно симъ наставленіямъ и образцами къ соблюденію порядка въ теченіи дѣлъ, соотвѣтственно тѣмъ статьямъ, доходы казнѣ приносящимъ кои въ особой вѣдомости показаны, а что казначеямъ уѣзднымъ отъ Казенной Экспедиціи предложено въ наставленіе будетъ, о томъ Экспедиція обязана увѣдомить главнокомандующаго, правителя Грузіи и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل الطرق؛ (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Верховнаго Грузинскаго Правительства Исполнительную Экспедицію *).

573. Наставленіе Уѣзднымъ Судамъ, учрежденнымъ по уѣздамъ въ Грузіи, извлеченное изъ законоположеній Россійской Имперіи и изъ Высочайше апробованнаго Е. И. В. постановленія для внутренняго управленія Грузіею.

1) Должность Уѣзднаго Суда есть слѣдующая Уѣздный Судъ имѣетъ отправлять въ уѣздѣ правосудіе какъ по уголовнымъ, такъ и по гражданскимъ дѣламъ.

2) Уѣздный Судъ самъ собою не вступается ни въ какой разборъ, но принимается за дѣло или по жалобѣ или по иску частныхъ людей или по сообщенію другаго Суда или по повелѣнію Верховнаго Грузинскаго Правительства Исполнительной и прочихъ Экспедицій.

3) Какъ Уѣздный Судъ имѣетъ разбирать всѣ о земляхъ споры, то положенъ сей Судъ (буде нужда того требуетъ) осматривать на мѣстѣ спорныя межи и границы, объявя какъ истцу, такъ и отвѣтчику срокъ такого осмотра за шесть недѣль.

4) Кто въ уѣздѣ купитъ деревню, тотъ купчую да объявитъ въ Уѣздномъ Судѣ; Уѣздный же Судъ къ судейскимъ дверямъ прибьетъ листъ, что деревня такова куплена такимъ и за такую цѣну и о семъ даетъ знать въ Исполнительную Экспедицію для опубликованія по всей Грузіи, и буде отъ того времени чрезъ два года никто не явится для спора, то впредь всякій споръ о купчей да уничтожится и деревню за покупщикомъ Уѣздный Судъ велитъ Управѣ Земской Полиціи отказать безспорно.

5) Уѣздному Суду предписывается оканчивать немедленно дѣла, по которымъ кто содержится подъ стражею, и буде на Уѣздный Судъ жалобы будутъ въ напрасномъ медленіи, то члены Уѣзднаго Суда лишатся годоваго жалованья въ пользу терпящаго или его наслѣдниковъ.

6) а) Уѣздный Судъ принимаетъ указы и повелѣнія отъ экспедицій Верховнаго Грузинскаго Правительства и къ онымъ мѣстамъ присылаетъ рапорты и доношенія; б) Уѣзднаго Суда власть далѣе того округа, гдѣ учрежденъ, не простирается; в) Уѣздный Судъ въ Управу Земской Полиціи того уѣзда при указѣ, а къ коменданту того города при сообщеніи посылаетъ свои приговоры, опредѣленія и рѣшенія для исполненія, и отъ Управы Земской Полиціи принимаетъ рапорты, а отъ коменданта получаетъ сообщенія о исполненіи; г) Уѣздный Судъ хотя между равными ему мѣстами, а именно комендантомъ и уѣзднымъ казначеемъ, есть первый, однакоже чемъ по дѣламъ законная нужда случится, сообщаетъ съ прописаніемъ законныхъ причинъ, да благоволитъ комендантъ или уѣздный казначей приказать или послать или какъ по которому случаю складно, прилично или нужно имѣетъ, тоже и Уѣзднымъ Судомъ и прочими равными судами другаго округа или города или посада; д) Уѣздный Судъ въ подсудное вѣдомство другаго равнаго оному Суда да воздержится писать или послать свои приговоры, опредѣленія и рѣшенія; е) Уѣздный Судъ, буде нужда случится напоминать или понуждать другое какое верхнее или равное мѣсто о исполненіи по законамъ, то о томъ представляетъ доношеніемъ Исполнительной Экспедиціи.

7) Понеже всѣ судебныя мѣста равно обязаны суть поспѣшествовать доброму порядку и для того во всякомъ случаѣ, гдѣ служба И. В. для общаго блага и сила законовъ того требуетъ, Уѣздный Судъ, комендантъ, уѣздный казначей, Управа Земской Полиціи и капитанъ-исправникъ другъ другу помощи подавать обязаны къ исполненію законовъ, отправленію правосудія и должностей, сохраненію благочинія и поспѣшествовать всякаго добра и къ отвращенію вреда, наносящаго службѣ И. В., общему дѣлу правосудія и установленному порядку.

8) Теченіе уголовныхъ дѣлъ да будетъ слѣдующимъ порядкомъ: буде кто учинитъ уголовное преступленіе въ подсудномъ вѣдомствѣ Уѣзднаго Суда, тогда долженствуетъ оный учинить немедленное изслѣдованіе произшедшаго преступленія, и буде преступленіе не подлежитъ ни лишенію жизни, ни лишенію чести, ни торговой казни, то судъ, изслѣдовавъ, властенъ учинить въ силу законовъ приговоръ рѣшительный, который для исполненія и наказанія преступника нарочно Уѣздный Судъ вручитъ Управѣ Земской Полиціи.

9) Буде обвиняемый за преступленіе подлежитъ лишенію чести или торговой казни, тогда по изслѣдованіи дѣла съ приличными законами и со мнѣніемъ отошлетъ дѣло и обвиненнаго Уѣздный Судъ для приговора Верховнаго Грузинскаго Правительства въ Уголовную Экспедицію.

10) Въ Высочайше конфирмованномъ Е. И. В. въ 12-й день сентября 1801 года постановленіи внутренняго въ Грузіи управленія, между прочимъ, о дѣлахъ уголовныхъ сказано: „Уголовныя дѣла (въ Грузіи) производить по общимъ законамъ Россій-

*) Затѣмъ слѣдуетъ заключеніе во всемъ сходное съ заключеніемъ инструкціи, данной въ руководство Исполнительной Экспедиціи.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يدل على الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

скаго государства дозволяя однакожъ главнокомандующему вмѣстѣ съ правителемъ сообразить ихъ съ умоначертаніемъ тамошняго народа и представить мнѣніе свое на Высочайшее усмотрѣніе, а между тѣмъ бдительно наблюдать слѣдуетъ, чтобы во всѣхъ земляхъ управляемыхъ именемъ и властію И. В. пресѣчены были всякія злоупотребленія, разбои, смертоубійства, а также угнетенія и истязанія по дѣламъ уголовнымъ; доколѣ главнокомандующій будетъ облегчить жребій и самыхъ преступниковъ благостію законовъ Россійскихъ и истребить пытки и смертную казнь“,—то доколѣ Высочайше повелѣнное соображеніе по части уголовной сдѣлано будетъ, предлежатъ Уѣздному Суду дѣла уголовныя, изображенныя въ нижеслѣдующихъ статьяхъ Устава благочинія или полицейскаго *).

11) Въ томъ же Высочайше конфирмованномъ постановленіи внутренняго въ Грузіи управленія изображено „Экспедиція Гражданская (Верховнаго Грузинскаго Правительства) поступаетъ по правиламъ въ законахъ Россійской Имперіи постановленнымъ съ тою однако отмѣною, каковую по соображеніи обстоятельствъ найдетъ нужнымъ ввести главнокомандующій вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи, со Всевысочайшаго утвержденія; дѣла гражданскія имѣютъ быть производимы по настоящимъ Грузинскимъ обычаямъ, кои слѣдуетъ привести въ извѣстность, какъ сдѣлано сіе при учрежденіи въ Кабардѣ Родовыхъ судовъ и расправъ, и по Уложенію изданному царемъ Вахтангомъ, яко по коренному Грузинскому закону; главнокомандующій вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи должны начертать изъ Уложенія сего и изъ обычаевъ народныхъ правила въ поведеніе всѣхъ въ Грузіи учреждаемыхъ правительствъ и въ случаѣ какого-либо недостатка, который въ продолженіе времени, конечно, оказаться можетъ, руководствоваться законами Россійской Имперіи“. Слѣдуя силѣ сего постановленія, экспедиціямъ Верховнаго Грузинскаго Правительства Уголовной и Гражданской поручается апелляція: для ревизіи уголовныхъ и гражданскихъ дѣлъ, на Уѣздные Суды въ Грузіи учрежденные на томъ же самомъ основаніи, какъ происходитъ сіе по законоположеніямъ Россійскимъ изъ уѣздныхъ судовъ въ палаты, и какъ дѣла гражданскія должны быть производимы по Уложенію, изданному царемъ Вахтангомъ, коего экземпляръ на Грузинскомъ діалектѣ имѣется въ Гражданской Экспедиціи и по настоящимъ Грузинскимъ обычаямъ, кои должно еще привесть въ извѣстность то подъ руководствомъ Гражданской Экспедиціи и обязаны Уѣздные Суды основываться на оныхъ Уложеніи и обычаяхъ утвержденныхъ долговременностію, кои Гражданская Экспедиція извлекши изъ обстоятельствъ, не оставитъ преподать свѣдѣнія объ обычаяхъ тѣхъ и уѣзднымъ судамъ; въ недостаткѣ же ни правилъ Уложенія, ни правилъ обычаевъ Грузинскихъ слѣдуетъ заимствоваться законами Россійской Имперіи, по предварительномъ испрошеніи на то резолюціи отъ Гражданской Экспедиціи, по которымъ и порядокъ движенія дѣлъ всегда да происходитъ.

12) Главнокомандующій ожидаетъ отъ Уѣздныхъ Судовъ ежемѣсячныхъ вѣдомостей о дѣлахъ рѣшенныхъ и нерѣшенныхъ, особо уголовныхъ и особо гражданскихъ, съ показаніемъ времени вступленія оныхъ, содержанія, чѣмъ и когда каждое рѣшено и зачѣмъ продолжаются, и числѣ подсудимыхъ, обрѣтающихся особо подъ стражею и особо на порукахъ.

574. Письмо ген.-л. Кнорринга къ моураву Пшавскому и Хевсурскому князю Димитрію Чолакаеву, отъ 7-го мая 1802 года.

Объявите протоіереямъ (деканозамъ) и почетнымъ старшинамъ народа Пшавскаго и Хевсурскаго, чтобы они для объявленія имъ Высочайшей Е. И. В. милости и для представленія ихъ въ чемъ имѣютъ надобностей, прибыли сюда отъ каждаго рода по одному первостепенному старшинѣ съ протоіереями ихъ. Возлагая на васъ сію порученность, буду ожидать немедленнаго оной исполненія; а для увѣренія тѣхъ народовъ утверждаю сіе моимъ подписаніемъ, съ приложеніемъ моей печати.

*) За симъ слѣдуютъ въ извлеченіи тѣ статьи Устава благочинія, которыя уже приведены въ наставленіи Уголовной Экспедиціи.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ مُن المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

575. Вѣдомость о раздѣленіи Грузіи на пять уѣздовъ, три въ Карталиніи—Лорійскій, Горійскій и Душетскій, и два въ Кахетіи—Телавскій и Сигнахскій, съ показаніями: 1) уѣздныхъ городовъ и селеній, къ уѣздамъ тѣмъ принадлежащихъ, поколику селенія сіи доселѣ дознаны; 2) націй жителей, въ городахъ и селеніяхъ тѣхъ обитающихъ; 3) принадлежности ихъ къ казнѣ, къ церкви, къ удѣламъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома и къ помѣщикамъ, 4) какъ иноплеменные народы должны быть управляемы по исключительнымъ привиллегіямъ. Мая 8 го дня 1802 года.

Названіе уѣздовъ, уѣздныхъ городовъ и селеній къ нимъ принадлежащихъ	Какой націи жители городовъ тѣхъ и селеній	Показаніе, кому жители тѣ принадлежатъ	Показаніе, какъ иноплеменные жители должны быть управляемы по исключительнымъ привилегіямъ
Въ Карталиніи уѣзды.			
1. Лорійскій.			
Уѣздное Управленіе онаго въ городѣ Тифлисѣ. . . .	Грузины, Армяне, Католики и Татары.	Государственные, церковные и помѣщичьи	
Селенія, къ уѣзду сему принадлежащія			
Мцхета.		Церковные.	
Земо-Авчала	Грузины		
Квемо-Авчала.		Помѣщичьи.	
Дигоми	Грузины и Армяне	Государст., церк. и помѣщ.	
Цкнети		Помѣщичьи.	
[illegible]	Грузины		
Оба Авлабара	Грузины и Армяне	Государственные.	
Букія, Дидубе и Цицкари.			
[illegible]	Окрещенные изъ Осетинъ.		
Навтлухи	Грузины и Армяне . .	Государственные и церк	
[illegible]		Государств. и помѣщичьи.	
Крцаниси	Армяне	Церковные.	
[illegible]	Грузины и Армяне.	Помѣщичьи.	
Табахмела			
Хатисъ-Телети.	Армяне	Государственные.	
[illegible]		Церковные и помѣщичьи	
Телети, Мухранскаго владѣльца		Помѣщичьи.	
Кумиси		Церковные и помѣщичьи.	
Вашловани			
[illegible]			
[illegible]			
Борбала.			
Мухати			
Кода.			
Марабда.			
Марнеули.	Армяне		
Колагири	Армяне	Къ удѣлу царицъ.	
Въ волости Шулаверской			
Патара Шулавери.	Армяне и Татары		
Диди Шулавери	Армяне	Государственные.	

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمّل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء، ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون باخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروها على القلب **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
ويقتصرون على ظواهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون من العلماء) والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
كذلك (فلا يزال) من حاله (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات). والتحلي
بها (فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قال: والقلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Муганлу. Къ удѣлу царевич. и церк.
Надджбединлу. Помѣщичьи.
Борчалы.
Бараклу. Агмакмадлу. Таркевини. Помѣщичьи.
Байталоглисъ-сопели. Царевны Софіи.
Земо-Сарали. Квемо-Сарали. Араплу. Кайходжалу.
Сеид-ходжалу. Кирихлу. Къ удѣлу царевичей.
Вышедшаго изъ Карабага
Ханджалази. Малжогли. Ахли. Куллари. Шулаверы. Пахрало. Садаклу.
Въ Борчалахъ же и Ашикале обитаютъ вновь вышедшіе изъ Карабага, принадлежащіе меликамъ Джимшиду и Фридону.
Сверхъ того:
Армяне и нѣсколько Татаръ, принадлежащіе Карабагскому мелику Абову.
Въ селеніяхъ сихъ жители, кои не принадлежатъ къ меликамъ Джимшиду и Фридону, состоятъ въ удѣлѣ царевичей.
Узунларъ

Сей народъ,—Борчалинскіе и Шулаверскіе Татары, яко иноплеменцы въ разбирательствѣ по части дѣлъ гражданскихъ остаются на прежнемъ ихъ положеніи, а въ дѣлахъ уголовныхъ поступаютъ ... начертаннымъ въ постановленіи для управленія Грузіею правиламъ. Къ народу сему назначаются, особенно къ каждому племени, особые моуравы, которыхъ и есть долгъ имѣть сношеніе съ ... правительственнымъ мѣстамъ ... по части дѣлъ уголовныхъ и по части сборовъ, отъ Борчалинцевъ и Шулаверцевъ въ казну поступающихъ.

Сіи вновь вышедшіе изъ Карабага Армяне, въ Борчалахъ и въ другихъ мѣстахъ Лорійскаго уѣзда поселившіеся, равномѣрно какъ и тѣ, кои впредь къ показаннымъ меликамъ приходить изъ Карабага будутъ, остаются подъ управленіемъ своихъ меликовъ; но меликовъ сихъ долгъ есть по части дѣлъ уголовныхъ имѣть соотношеніе отъ подвластныхъ своихъ ... правительственнымъ мѣстамъ Лорійскаго уѣзда.

Селеніе сіе есть государственное, пожалованное царемъ Георгіемъ ... 1800 г. мелику Джимшиду ... царемъ Георгіемъ мелику Джимшиду ... царемъ Георгіемъ мелику Фридону поселить своихъ людей, вновь вышедшихъ изъ Карабага.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج **(والتهاون باخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد. **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنقية **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيفية طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

464

Патара Бдибеки
Налбандлу
Салмани
Ортнови.
Чотури
Кочкара
Сиодаги
Курсали.
Ахамлу
Сарали
Патара-Абдуллаги.
Кулладже.
Кизилъ Орани
Чиргдамали
Карабоя.

Казахи.

Шихилу.
Сеид-айрумлу
Киличпирзали
Кущи-айрумъ.
Асланъ-бегли.
Кизыл-хаджилу
Пойлу
Кущи-айрумъ
Краг-кесаманъ.
Джамил-Ага
Халфалу.
Дешъ-кишлаги
Тала-кенды
Хусейн-бегли.
Фахрали.
Даг-кесамани
Килич-кенды
Дилибозглу
Чапаглу
Чахмахлу
Каракоюнлу 1-е
Тоже 2-е
Колагиръ

Сей народъ Памбакскіе Татары, яко иноплеменцы, въ разбирательствѣ по части дѣлъ гражданскихъ остаются на прежнемъ ихъ положеніи, а въ дѣлахъ уголовныхъ поступать съ ними по общимъ начертаннымъ въ постановленіи для управленія Грузіею правиламъ. Къ народу сему назначается особый моуравъ, котораго и есть долгъ имѣть соотношеніе къ правительственнымъ мѣстамъ Лорійскаго уѣзда по части дѣлъ уголовныхъ и по части сборовъ, поступающихъ въ казну.

Сей народъ—Казахскіе Татары, яко иноплеменцы, въ разбирательствѣ по части дѣлъ гражданскихъ остаются на прежнемъ ихъ положеніи, а въ дѣлахъ уголовныхъ поступать съ ними по общимъ начертаннымъ въ постановленіи для управленія Грузіею правиламъ. Къ народу сему назначается особый моуравъ, котораго и есть долгъ имѣть соотношеніе къ правительственнымъ мѣстамъ Лорійскаго уѣзда по части дѣлъ уголовныхъ и по сборамъ, поступающимъ въ казну. Казахцевъ

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~ المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد منابتها)** وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصّلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر ملئ بالإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج **(والتهاون باخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء، والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهм العامة فقال:

особыми селеніями, а частію обитающіе и въ селеніяхъ Грузинскихъ и Армянскихъ, яко иноплеменные, въ разбирательствъ по части дѣлъ гражданскихъ остаются на ... а въ дѣлахъ уголовныхъ поступать съ ними по общимъ начертаннымъ въ постановленіи для управленія Грузіею правиламъ. Къ нимъ назначится особый моуравъ, который и будетъ долгъ имѣть сношеніе къ правительственнымъ мѣстамъ Горискаго уѣзда.

Въ немъ уѣздный городъ Душеть — Грузины и Армяне — Къ удѣлу цар. Вахтанга

Селенія къ уѣзду сему принадлежащія

По рѣкѣ Ксану.

Ахал-цихе		Къ удѣлу царевичей
Ламис-кана	Грузины, Армяне и Осет.	Къ удѣлу цар. и помѣщ.
Боли		Помѣщичьи.
Ахал-гори	Грузины и Армяне	Государственные.
Канчіети		Помѣщичьи.
Алеви		Государственные и церк.
Коринта		
Садзегури		Государственные.
Швеліети		Государственные.
Курта		
Карбали		
Въ Дчуртской волости		
Карчокской волости		Къ удѣлу царевичей.
Ксоврией		
Дампала	Грузины и Армяне.	Помѣщичьи
Мчадис-джвари	Грузины, Армяне и Осет.	
Мухрани	Грузины, Армяне и Осет	Помѣщичьи
Канда	Грузины	

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيفية طروها على القلب **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما أن القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

По рѣкѣ Арагвѣ		
Чилурти	Грузины и Армяне	Къ удѣлу царевичей.
Эбниси		Помѣщичьи
Гремис-хеви и Тонча		Государств и помѣщичьи.
Базалети		[illegible]
Сашабуро...		Помѣщичьи
Бодорна		Церковные
Аргуни ..		
Бзавили		Къ удѣлу царевичей
Іори		
Квавлиси		
Арагвис-пири		Къ удѣлу цар. и помѣщ.
Арагиси		
Жинвали		Помѣщичьи.
Чинти		
Аши-Апхави		Къ удѣлу царевичей
Квасисхеви		Церковные и помѣщичьи.
Ананури	Грузины и Армяне.	
Авениси		Къ удѣл цар. и церк.
Цихис-гори		
Павлеури		Къ удѣлу царевичей
Чартали .		Къ удѣлу цар. и помѣщ.
Жандо		Къ удѣлу царевичей
Хорхи		
Гудамакари		
Мтиулети		
Шуахеви		Къ удѣлу цар. и помѣщ
Сиони		Къ удѣлу царевичей.
Сно		Къ удѣлу цар. и помѣщ
Степанцминда и Гергети		Къ удѣлу царевичей
По рѣкѣ Ксани		
Хромисъ-цкаро		
Икоти		Церковные. О [illegible] Осетинцахъ тоже разумѣть должно, что объ Осетинцахъ Горійскаго уѣзда сказано выше
Ичурской волости		Къ удѣлу царевичей
Тамурской волости ...		
Цирдзмиской волости		Государственные.
По рѣкѣ Арагвѣ		
Гуда-Осни		
Тчиахеви [illegible]		Къ удѣлу царевичей
Копи-Ачхоти		
Сверхъ того причисляются къ Душетскому уѣзду се[illegible] ленія		
Пшавскія	Пшавы	Эти народы, живущіе особыми селеніями, въ разбирательствѣ по части дѣлъ гражданскихъ [illegible]ются на прежнемъ ихъ положеніи, а въ дѣлахъ уголовныхъ поступать съ ними по общимъ начер-
Хевсурскія	Хевсуры	

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء، والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيفية طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

таннымъ въ постановле-ніи для управленія Грузіею правилами; къ народамъ симъ назначается особый моуравъ, который и есть долгъ имѣть сношеніе къ уѣзднымъ правительственнымъ мѣстамъ Душетскимъ по дѣламъ уголовнымъ и по сборамъ, отъ Пшавовъ и Хевсуровъ въ казну поступающимъ.

Въ Кахетіи уѣзды.

1. Телавскій.

Въ немъ уѣздный городъ		
Телавь	Грузины и Армяне	Государственные
Селенія къ уѣзду сему принадлежащія		
Булачаури	Грузины	Церковные и помѣщичьи
Пшанети	Грузины и Хевсуры	Государ., церк. и помѣщ.
Ахмета	Грузины	
Кистаури	Грузины и Армяне	Государств. и помѣщичьи.
Акшани	Грузины	Государств. и церковные.
Ичехлети	Грузины и Армяне	
Оболидзе	Грузины	
Хорхели	Грузины и Армяне	
Алавердули	Грузины	
Алаверди	Грузины и Армяне	
Бегито		
Погото	Грузины	
Вардисани		
Джанани	Грузины и Армяне	
Ожіо		
Земо-Холашени		Княз. Парина, церк. и пом.
Ацкури		Церковные и помѣщичьи.
Таллаури		
Икалто		Помѣщичьи.
Артозани 1		Церковные
Артозани 2		
Руиспири		Помѣщичьи.
Ахатели	Грузины и Армяне	
Мере	Грузины	Церковные
Вардисъ-убани		
Гулгула	Грузины и Армяне	
Земо-Телави и Курдгелаури		Помѣщичьи.
Шалвари		Государственные и церк.
Кисисхеви	Грузины	Церковн. и помѣщичьи
Насомхари		Церковные.
Кондори		Церковные и помѣщичьи

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخراج (**والتهاون بإخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**ويزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيفية طروها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات**) (**ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

473

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والتطهير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل ومربي الطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفسادمنابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يصعب عليه شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا (وأما علماء الآخرة) فهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعلاج الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) هو المناسب لقوله: (و) في نسخة: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرشد الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يصعب عليه شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) الأبدية (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

577. Прошеніе князей Бебутовыхъ, поданное ген.-л. Кноррингу, отъ 21-го мая 1802 года.

300 тому лѣтъ, какъ предки наши по прекращеніи достоинства народа Армянскаго переселены въ [illegible] Тифлисъ. Съ того времени понынѣ при разныхъ [illegible] всегда надлежащими почестями; потомъ 1714 года царями Грузинскими пожалованы предки наши въ Тифлисѣ меликами, мамасахлисами и нацвалами; когда-жъ Грузія въ разныя времена подвергалась державамъ Турецкимъ и Персидскимъ, не токмо не лишались они своихъ почестей и чиновъ, но по трудамъ своимъ, подвигамъ и усердной своей службѣ получали они отъ державъ вящшее состоянія своего утвержденіе, какъ явствуетъ въ грамотахъ Турецкаго султана, Персидскихъ шаховъ и Грузинскихъ царей. Кромѣ сего Шахъ-Ибрагимъ дѣду нашему мелику Агѣ пожаловалъ еще чинъ мири-шикар-баши, назначилъ ему 1,000 рублей годовой пенсіи изъ Борчалинскихъ доходовъ, что и получали, покуда отданы были Борчалы въ удѣлъ царю Георгію, а потомъ въ замѣнъ той пенсіи довольствовались мы изъ другихъ мѣстъ; да сверхъ сего покойный царь Ираклій назначилъ насъ въ члены въ приходныхъ и расходныхъ [illegible] мдиванъ-бегами.

Когда-жъ по соизволенію всеблагаго Бога земля Грузинская получила покровительство преславленной Россійской Имперіи, со времени прибытія сюда графа [illegible] всѣмъ находящимся здѣсь начальникамъ и чиновникамъ Россійскимъ оказывали мы завсегда усердіе и услуги, равно-жъ и по дѣламъ Государственнымъ со всею возможностію и стараніемъ усердствовали, о чемъ надѣемся, что и в высо[illegible] извѣстны.

Нынѣ ожидаемаго предками нашими благополучія мы удостоились, благоволивъ Всеавгустѣйшій Монархъ принять народъ Грузинскій въ [illegible] свое управленіе; а какъ по открытіи здѣсь Правительства должности по чинамъ нашимъ поступили въ разныя присутствія, то и просимъ в. высо[illegible] дя въ состояніе наше, употребить ваше начальни[illegible] Высокомонаршихъ всещедрой десницы Г. И. милостей, соотвѣтственно тѣмъ нашимъ наслѣдственнымъ и [illegible] почестямъ и выгодамъ, кои со времени предковъ нашихъ сохранены нами и при разныхъ [illegible] Грузіи возмущеніяхъ и притѣсненіяхъ.

578. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 25-го мая 1802 года, за № 13.

По всеподданнѣйшемъ донесеніи моемъ В. И. В. отъ 12-го апрѣля [illegible] въ Тифлисѣ всѣхъ сословій народа Грузинскаго къ присягѣ, отправился я для обозрѣнія границъ Грузіи къ сторонѣ Персіи, былъ я въ сопредѣльныхъ Эривану Грузинскихъ селеніяхъ Памбакскихъ и проѣхалъ оттолѣ чрезъ жилища подвластныхъ Грузіи народовъ Татарскихъ, Казахскихъ, Борчалинскихъ и Шулаверскихъ и въ Шамшадильскія селенія, къ области Ганджинской прилегающія. Вездѣ представлялась мнѣ земля отъ природы обогащенная, но селенія отъ рукъ хищниковъ внѣшнихъ и отъ внутреннихъ крамолъ раззоренныя и опустѣвшія. Вездѣ слышимы были мною горькія воспоминанія прошедшихъ бѣдствій и изъясненія радости о принятіи Грузіи въ могущественное покровительство и управленіе В. И. В. Тутъ же позналъ я, что посты въ Памбакахъ и въ Шамшадилѣ суть важнѣйшіе къ безопасности границъ Грузинскихъ отъ Эривана и Ганджи. Въ первомъ мѣстѣ расположено было прежде двѣ роты мушкатерскихъ и одна егерская съ однимъ полевымъ орудіемъ. Я усилилъ ихъ еще одною ротою егерей и [illegible] казаками, подъ командою 17-го Егерскаго полка полк. Карягина. Шамшадиль, неимѣвшую донынѣ войскъ, занялъ я одною ротою мушкатеръ и осьмью ротами 17-го Егерскаго полка, изъ одного прежняго баталіона по новымъ штатамъ сформированными, [illegible] казаками и тремя орудіями полевой артиллеріи, подъ командою ген.-м. 17-го Егерскаго полка шефа Лазарева. Симъ ограждены главнѣйшіе пункты границы Грузинской со стороны Персіи. И поелику теперь полки приводятся въ трехбаталіонное положеніе, съ чѣмъ по времени войскъ въ Грузіи прибавится, учиню новое для расположенія ихъ росписаніе и буду имѣть счастіе всеподданнѣйше представить В. И. В. на Высочайшее благоусмотрѣніе.

При той заботливости, съ какою предпринято [illegible] удостоенное уже Высочайшей В. И. В. апробаціи, въ повелѣніи отъ 23-го апрѣля изображенной, [illegible] Грузіи отъ покушеній [illegible] когда съ прибытіемъ моимъ въ Грузію прибавилось въ ней до семисотъ лучшихъ линейныхъ казаковъ, [illegible] вездѣ по границѣ Грузинской, когда слѣдовали поспѣшно въ Грузію транспорты съ артиллеріей, [illegible] и Донской казачій полкъ; когда двѣ бывшія флигель-роты Кавказскаго гренадерскаго полка, оставя Моздокъ, заняли

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون
بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض. فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف الأمزجة والبلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين على تحصيلهم على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
(و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكامل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد تطهير الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها
من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة) وتجاوزوا (عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة)
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: التخلية ثم التحلية، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

у самаго входа въ горы Кавказскія, по пути въ Грузію, упраздненную Владикавказскую крѣпость, быть въ ежечасной готовности идти въ Грузію; когда бывшія двѣ гренадерскія роты Кабардинскаго мушкатерскаго полка перешли изъ Кизляра въ Моздокъ, ожидая повелѣнія о выступленіи въ Грузію, и когда разсѣялись въ Персіи увеличенные слухи объ оныхъ производимыхъ усиленіяхъ Грузіи съ Кавказской Линіи войсками и воинскими запасами, намѣренія Баба-хана объ отрядѣ войскъ своихъ на Эривань прежде пріостановились, а въ бытность въ Шамшадилѣ получилъ я весьма вѣроятное увѣдомленіе, что онъ и совершенно отложилъ уже предпріятіе свое на Эривань, тѣмъ меньше на Грузію, по убѣжденію матери своей, всегда совѣтующей ему пользоваться поверхностію своею только въ Персіи, а уклоняться войны съ Россіянами. И такъ теперь миновала уже забота со стороны властвующаго въ Персіи Баба-хана; но ежели бы въ теченіи времени возобновилъ онъ намѣренія свои или на Эривань или на Грузію, тогда потщусь поступить точно по Высочайшему повелѣнію В. И. В., отъ 23-го апрѣля къ мнѣ послѣдовавшему; до того же не нахожу надобности въ передвиженіи съ Кавказской Линіи въ Грузію драгунскихъ полковъ Нарвскаго и Нижегородскаго, а только присовокуплю къ онымъ полкамъ въ Грузіи расположеннымъ находящіяся отъ нихъ на Кавказской Линіи бывшія гренадерскія и фузелерныя роты, коли тогда не предстанетъ вящшей надобности въ нихъ на Кавказской Линіи. Но беру въ Грузію съ Кавказской Линіи находящіяся безъ употребленія въ гарнизонной артиллеріи три трехфунтовыя пушки, ради того, что оныя, будучи легки, удобно могутъ служить здѣсь, при преслѣдованіи войсками В. И. В. по утесамъ горъ и лѣсамъ хищниковъ злодѣевъ, и заступятъ въ сихъ случаяхъ большія орудія артиллеріи, при полкахъ состоящія.

Возвратясь изъ Шамшадиля въ Тифлисъ, избралъ я по достоинству князей и дворянъ Грузинскихъ къ должности по правительству Грузинскому для нихъ предназначенныя и, съ помощію Всевышняго, къ совершенному радованію всѣхъ любящихъ отечество свое и тишину и порядокъ обитателей Грузіи, въ 8-й день текущаго мѣсяца торжественно открылъ въ Тифлисѣ, по Высочайше конфирмованному В. И. В. въ 12-й день сентября 1801 года для управленія Грузіею постановленію, Верховное Грузинское Правительство съ экспедиціями онаго Исполнительною, Казенною, Уголовною и Гражданскою, преподавъ общему собранію, каждой особенно Экспедиціи, комендантамъ, капитан-исправникамъ и моуравамъ при иноплеменныхъ народахъ, до ближайшихъ соображеній обычаевъ и умоначертаній народовъ здѣшнихъ, правила къ производству дѣлъ и отправленію должностей, извлеченныя изъ законоположеній Россійской Имперіи, снабдилъ таковыми же и уѣздныя правительства, открываемыя теперь начальниками экспедицій Верховнаго Грузинскаго Правительства, учинилъ раздѣлъ Грузіи на уѣзды, въ первому теченію дѣлъ удобный, до сочиненія камеральнаго Грузіи описанія, съ пріобрѣтеніемъ котораго и раздѣленіе ея легко поставлено будетъ въ правильнѣйшія границы, и тогда найдусь въ возможности представить всеподданнѣйше В. И. В. вѣрную спеціальную карту на Высочайшее благоусмотрѣніе и утвержденіе. Вообще моею неослабное стараніе вмѣстѣ съ правителемъ Грузіи, д. с. с. Коваленскимъ, о приведеніи въ точную извѣстность всего до внутренности Грузіи относящагося, борясь съ многими въ томъ препятствіями, по великому неустройству, коимъ правленіе Грузіи доселѣ помрачено было. Не дерзаю утруждать священную особу В. И. В. пространнымъ онаго описаніемъ; но осмѣливаюсь всенижайше представить здѣсь только то, что ни одинъ изъ чиновниковъ Грузинскихъ, долговременно находившихся у царей при дѣлахъ, не преподалъ мнѣ вѣрнаго свѣдѣнія о званіяхъ и числѣ селеній, націй народовъ въ нихъ обитающихъ и принадлежности ихъ казнѣ, къ церкви, къ удѣламъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома и къ помѣщикамъ, тѣмъ меньше понятія о числѣ домовъ или семействъ сколько нибудь близкаго къ истинѣ.

Дальнѣйшія о всѣхъ операціяхъ моихъ въ Грузіи, при открытіи новаго Правленія мною произведенныхъ, всеподданнѣйше представлены будутъ мною В. И. В. въ непродолжительномъ времени. Между тѣмъ осмѣливаюсь всенижайше донести, что по устроеніи въ Грузіи Верховнаго Грузинскаго Правительства, былъ я и въ Кахетіи и осмотрѣлъ черту со стороны ея къ Лезгинскимъ жилищамъ толь къ Грузіи близкимъ, что оныя, лежа на возвышенной покатости горъ, ясно взору отселѣ представляются, и обрѣлъ въ Кахетіи тѣже печальные признаки прежнихъ несчастій, потерпѣнныхъ обитателями отъ неукротимаго варварства сосѣднихъ Лезгинъ, кои и въ другихъ мѣстахъ Грузіи глазамъ моимъ встрѣчались; и ознакомясь съ мѣстоположеніемъ страны сей, избираю теперь средство на вящшее удержаніе хищническихъ на нее покушеній новымъ устроеніемъ цѣпи кордонной. За симъ обращусь въ Карталинію и по обозрѣніи границъ ея къ Имеретіи и къ провинціямъ Турецкимъ учиню и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

тутъ надлежащія распоряженія и потомъ возвращусь на Кавказскую Линію.

Пріемлю смѣлость всеподданнѣйше представить В. И. В. усердіе и ревность къ службѣ правителя Грузіи [illegible], который, раздѣляя со мною труды по части внутренняго устроенія въ Грузіи порядка, какого и тѣни здѣсь не существовало, содѣйствовалъ пользѣ службы отличными способностями своими, который пріобрѣлъ здѣсь любовь народа и уваженіе еще въ нахожденіе свое при послѣднемъ царѣ Грузинскомъ министромъ, благоразумнымъ поведеніемъ своимъ, доказаннымъ наипаче въ самомъ смутномъ дѣлъ положеніи, при приближеніи къ Грузіи въ 1800 году тридцати тысячъ войскъ Баба-хана, въ чемъ единогласнымъ свидѣтельствомъ всѣхъ сословій здѣшняго народа, изъявлявшаго не одинъ разъ признательность свою къ нему, вящше нынѣ я увѣрился, и подвиги котораго я уже прежде дерзалъ всеподданнѣйше представлять В. И. В.; также инспекторскаго адъютанта моего, Тифлисскаго мушкатерскаго полка маіора Бутькова, который безъ малѣйшаго упущенія дѣлъ, прямо къ должности званія его относящихся, будучи употребленъ мною по способностямъ его, съ самаго открытія ближайшихъ сношеній Россійско-Императорскаго двора съ Грузіею, по всегдашнему усердію своему къ службѣ, понесъ на пользу оной и при теперешнемъ открытіи въ Грузіи Правительства, и при распорядкахъ къ обезпеченію ея произведенныхъ и производимыхъ неутомимые труды въ дѣлахъ требующихъ особливаго познанія, прилежанія и дѣятельности. Обоихъ ихъ повергаю во Всемилостивѣйшее В. И. В. благоволеніе.

579. Письмо ген.-л. Кнорринга къ Д. П. Трощинскому, отъ 25-го мая 1802 года, за № 23.

По кончинѣ царя Грузинскаго Георгія знаки инвеституры и другіе Всемилостивѣйше пожалованные ему Е. В. блаженныя памяти Г. И. Павломъ Петровичемъ: корона, скипетръ, знамя, порфира, сабля, тронъ и орденъ святаго Андрея, брилліантами украшенный, а также и орденъ святаго Александра, брилліантами же украшенный, которые получены царемъ Георгіемъ въ бытіе его еще наслѣдникомъ, — сохранялись досель подъ особливымъ присмотромъ. Теперь изъ знаковъ сихъ внесены мною для сбереженія въ Верховное Грузинское Правительство корона, скипетръ, знамя, порфира и тронъ, прочіе же остались у вдовствующей супруги царя Георгія, царицы Маріи Георгіевны. В выс-о всепокорнѣйше прошу доложить Е. И. В., что учинить со всѣми оными знаками; здѣсь же имѣю честь донести В. И. В., что царица Марія Георгіевна оказывала желаніе саблю и оба ордена у себя оставить.

580. Рапортъ к. с. Ставровскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 30-го мая 1802 года.

По препорученію мнѣ отъ г. правителя Грузіи, послѣдовавшему въ сходство предписанія в. выс-а назначенныя въ уѣздномъ городѣ Гори, по Всевысочайше конфирмованному Е. И. В. въ 12-й день сентября прошлаго 1801 года постановленію и штату о Грузіи, присутственныя мѣста Уѣздный Судъ и Управа Земской Полиціи, сего мая 25-го числа, торжественнымъ образомъ, сообразно обряду въ Тифлисѣ бывшему, въ присутствіи моемъ открыты и опредѣленные въ Горійскій уѣздъ чиновники вступили въ отправленіе ихъ должностей.

ОБРЯДЪ,

исполненный при открытіи уѣздныхъ присутственныхъ мѣстъ, учрежденныхъ въ городѣ Гори.

1) Предъ наступленіемъ назначеннаго къ открытію уѣздныхъ въ гор. Гори присутственныхъ мѣстъ и имянно 24-го числа сего мѣсяца, по препорученію отъ начальника Гражданской Экспедиціи, кол. сов. Ставровскаго, Горійскій комендантъ съ отрядомъ военной команды, при барабанномъ боѣ, въ 4 часа пополудни объявилъ на трехъ открытыхъ мѣстахъ города Россійскимъ и Грузинскимъ діалектами, что въ слѣдующій потомъ день, по силѣ Высочайшаго Е. И. В. соизволенія имѣютъ быть торжественнымъ образомъ открыты въ гор. Гори Уѣздный Судъ и Нижняя Полицейская Управа.

2) Въ день, назначенный къ открытію Горійскихъ уѣздныхъ присутственныхъ мѣстъ, мая 25 числа съ полуночи отправлено въ церквахъ всенощное бдѣніе, а въ 7 часовъ утра данъ былъ сигналъ тремя пушечными выстрѣлами, съ разстановкою по полу часу послѣ каждаго выстрѣла, и въ половинѣ девятаго часа начался благовѣстъ къ обѣднѣ и продолжался до прибытія въ церковь церемоніи; между тѣмъ по прибытіи чиновниковъ, князей и дворянъ въ 8 часовъ, по повѣсткѣ, въ квартиру начальника Гражданской Экспедиціи, — начальникъ, сказавъ имъ о препорученіи ему отъ главнокомандующаго въ Грузіи и правителя Грузіи открыть въ Гори уѣздныя присутственныя мѣста, которыя на основаніи Высочайшихъ Е. И. В. Манифеста, штата и постановленія о Грузіи, имѣютъ быть въ тотъ день съ помощію Божіею открыты, — тутъ же велѣлъ прочесть списокъ всѣмъ чиновникамъ опредѣленнымъ къ должностямъ; послѣ чего началось шествіе въ церковь слѣдующимъ порядкомъ.

3) Впереди шли полицейскіе служители, которыхъ долгъ былъ наблюдать, дабы во время шествія соблюдено было во всей точности благочиніе, тишина и порядокъ, за ними слѣдовалъ начальникъ Гражданской Экспедиціи съ Горійскимъ комендантомъ, исправляющимъ временно должность и уѣзднаго судьи, за симъ по сторонамъ два засѣдателя Уѣзднаго Суда и опредѣленный въ оный къ исправленію секретарской должности и переводчикъ; потомъ въ должности капитана-исправника, по сторонамъ его два засѣдателя, съ опредѣленнымъ въ должность секретарскую и съ нимъ переводчикъ; за сими и присяжными заѣздами ходъ сей князья и дворяне. Во время шествія сего по пути отъ квартиры начальника до церкви и изъ церкви до присутственныхъ мѣстъ одна часть войскъ впереди, а другая позади чиновниковъ слѣдовала, съ барабаннымъ боемъ. — По прибытіи сим образомъ въ церковь тотчасъ началась Божественная литургія, которую соборомъ совершалъ преосвященный епископъ Іустинъ, а равномѣрно и въ церквахъ Армянской и Римско Католическаго исповѣданія отправлялось также по чиноположенію ихъ въ одно время Богослуженіе, гдѣ предъ онымъ читаны были на Грузинскомъ языкѣ объявленіе главнокомандующаго къ Грузинскому народу и постановленіе о Грузіи, — при комендантѣ въ одной, а въ другой при капитанъ-исправникѣ, нарочно для того по распоряженію начальника въ время опредѣленныхъ, по окончаніи же и въ Грузинской церкви литургіи сперва два чиновника — одинъ по Россійски, а другой по Грузински прочитали означен

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) لتطهير فيها، أجمع إلى مواد الشر (من القلب) ثم عمهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن فيكون سببا لا هلاك البدن بمرة، (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قيل: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

ное объщеніе и постановленіе о Грузіи, потомъ всѣ опредѣленные къ должностямъ учинили на вѣрность службы по обыкновенной формѣ присягу, которую читали начальникъ на Россійскомъ, а протоіерей Горійскій на Грузинскомъ языкахъ, и по отпѣтіи отъ духовенства соборомъ среди церкви о здравіи и долгоденствіи Е И В и всего Августѣйшаго Его дому съ колѣнопреклоненіемъ молебна, при возглашеніи многолѣтія производилась пушечная въ 101 выстрѣлахъ и отъ войскъ троекратно бѣглымъ огнемъ пальба, потомъ начальникъ шелъ изъ церкви въ предшествіи во всемъ священномъ одѣяніи двухъ преосвященныхъ,—помянутаго Іустина и епископа Юлія съ духовенствомъ и со всѣмъ церковнымъ причтомъ, съ пѣніемъ приличныхъ стиховъ, выше изъясненнымъ же порядкомъ, въ домъ опредѣленный для присутственныхъ мѣстъ, по прибытіи куда и по возглашеніи и отпѣтіи Е И В и всей Высочайшей фамиліи при пушечной пальбѣ многолѣтія, преосвященный Іустинъ окропивъ святою водою присутственную камеру, въ тотчасъ открылось первое засѣданіе Уѣзднаго Суда и учиненъ протоколъ объ открытіи онаго; подобнымъ же образомъ при питіи за Высочайшее здравіе многолѣтія и при окропленіи мѣста святою водою, открыта и Нижняя Полицейская Управа.

4) По окончаніи всей вышеизъясненной церемоніи означенные преосвященные съ почетнѣйшимъ духовенствомъ, тоже чиновники какъ военные, такъ и статскіе и почетнѣйшіе князья и дворяне угощались въ квартирѣ начальника на 40 кувертахъ столомъ, во время коего при питіи за Высочайшее Е И В и всей Императорской фамиліи здравіе производима была пушечная пальба, въ вечеру собраніе угощалось также вечернимъ столомъ; присутственныя мѣста и весь городъ были иллюминованы, а наипаче въ купеческихъ лавкахъ при украшеніи и иллюминованіи оныхъ играли на разныхъ инструментахъ, пировали и веселились жители почти чрезъ всю ночь.

581. Тоже, начальника Верховнаго Грузинскаго Правительства Казенной Экспедиціи к. С. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 1 іюня 1802 г., за № 12.

По препорученію мнѣ отъ г. правителя Грузіи, послѣдовавшему въ слѣдствіе предписанія в. выс., назначенныя въ уѣздныхъ городахъ Сигнахѣ и Телавѣ, по Всевысочайше конфирмованному Е И В въ 12-й день сентября прошлаго 1801 года постановленію и штату о Грузіи, присутственныя мѣста: уѣздные суды и нижнія полицейскія управы минувшаго мая—въ Сигнахѣ 26-го, а въ Телавѣ 31-го числъ торжественнымъ образомъ, сообразно обряду въ Тифлисѣ бывшему, въ присутствіи моемъ открыты и опредѣленные чиновники къ исправленію должностей вступили въ отправленіе оныхъ.

582. Тоже, правителя Грузіи д. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 4-го іюня 1802 года, за № 336.

Вслѣдствіе приказанія в. пр., по представленію мнѣ отъ меня прошенію старшинъ Пшавовъ и Хевсуровъ, дано отъ меня же князю Дмитрію Чолакаеву предписаніе, что онъ согласно желанію помянутыхъ народовъ утвержденъ по прежнему надъ ними моуравомъ, съ присвоеніемъ симъ народамъ всѣхъ тѣхъ правъ, выгодъ и преимуществъ, которыя издревле имъ были предоставлены и которыя въ періодъ ... высочайши подносимы ... при томъ ... что Хевсурскому старшинѣ, Гуданскому, Чинчарскому Мгелу Курдгелидзе, вмѣсто пожалованныхъ за отличную службу грамотою покойнаго царя Георгія ежегодно 50 кусковъ матеріи, производимо будетъ съ 1-го января будущаго года деньгами, по приведеніи въ извѣстность, какой суммы оная стоитъ; о семъ послѣднемъ дано отъ меня знать Казенной Экспедиціи.

583. Тоже, отъ 9-го іюня 1802 года, за № 389.

Въ слѣдствіе сдѣланнаго мнѣ отъ в. выс. препорученія, учинилъ я изъ доставленныхъ ко мнѣ отъ чиновниковъ, прежде бывшаго временнаго въ Тифлисѣ правительства вѣдомостей и лично по словеснымъ ихъ объясненіямъ о приходѣ, расходѣ и объ остаткѣ Грузинскихъ доходовъ разсчетъ, приведя сколько можно было, по неясности и неакуратности тѣхъ вѣдомостей и словесныхъ объясненій, приходныя и расходныя статьи въ извѣстность, и предоставя времени извѣстнѣйшее испытаніе о точности прежняго вступленія доходовъ посредствомъ полицейскихъ чиновъ и другими скромными способами; имѣю честь представить у сего в. выс. всѣхъ двѣ вѣдомости приходную и расходную. по первой показаны доходы за весь прошедшій 1801 и въ другомъ отдѣленіи съ 1-го января по 1-е число мая нынѣшняго года, а по послѣдней расходы прошлаго 1801 года съ 1-го января по ... мѣсяцъ ... день открытія здѣсь временнаго правительства, яко чиненные по прежнему еще порядку, поставлены однимъ общимъ счетомъ, а съ 1-го іюня по январь и съ онаго по май мѣсяцъ — подробнѣе по статьямъ; во 2-хъ, составленныя изъ тѣхъ разсчетныхъ вѣдомостей, потребныя для Казенной Верховнаго Грузинскаго Правительства Экспедиціи, два росписанія одно о доходахъ въ нынѣшнемъ году быть долженствующихъ, съ означеніемъ генерально званія оныхъ и узаконенныхъ отдѣленій ихъ и съ поясненіемъ въ подробности, съ кого, какіе и по скольку тѣхъ сборовъ слѣдуетъ взыскивать, со включеніемъ притомъ о хлѣбномъ сборѣ, храненіи онаго и отпускѣ наставленія, а также коликое изъ нихъ число по 1-е мая сего-жъ года взыскано и затѣмъ должно донять, особыхъ вѣдомостей; другое о расходахъ на всѣ присутственныя въ Грузіи мѣста, на штатныя команды и другихъ чиновниковъ, по Высочайше конфирмованному о Грузіи штату полагаемыхъ и пенсіонерамъ опредѣленныхъ. Долгомъ поставляю ... семъ ... изъяснить, во 1-хъ, касательно прежнихъ доходовъ, повелѣніями царей Грузинскихъ установленныхъ и въ обычаяхъ народа до кончины послѣдняго царя Георгія существовавшихъ, изъ коихъ, то по запискамъ, поданнымъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

отъ чиновниковъ, какъ выше сказано, объясненіямъ составлены нынѣ положительныя извѣстныя статьи, а кромѣ таковыхъ не открылось; можно однако-жь, по небольшому оныхъ количеству, заключить, нѣтъ ли еще какихъ въ неизвѣстности остающихся, приносящихъ нарочитый казнѣ доходъ; но по неимѣнію Государственной архивы нельзя никакого свѣдѣнія и справокъ взять, и для того не благоугодно ли будетъ вамъ повелѣть обвѣстить по всей Грузіи, буде-кто какія статьи прежнихъ доходовъ сверхъ извѣстныхъ уже откроетъ и увѣдомитъ Правительство, положить тому въ награду нѣкоторую часть изъ открытаго имъ. Въ разсужденіи пошлинныхъ сборовъ убѣждаюсь необходимостію, по причинѣ неограниченности оныхъ, представить мнѣніе мое; какъ изъ вышеписанныхъ сборовъ, кромѣ отданныхъ отъ казны на откупъ, есть еще многіе разнаго званія по подносимой вѣдомости, присвоенные особамъ царскаго дома, католикосу, церквамъ и другимъ прежнимъ чиновникамъ и фамиліямъ, то по разнообразности таковой и запутанности тѣхъ сборовъ, для вящшей выгоды и увѣренности торгующихъ и промышленниковъ, что они съ казною будутъ имѣть дѣло на твердомъ и одинаковомъ постановленіи пошлиннаго сбора, а не съ частными лицами, кои отдавали также отъ себя тѣ присвоенныя имъ статьи на откупъ, и иногда съ ущербомъ своимъ по неизвѣстности получаютъ доходы отъ откупщиковъ, а сіи послѣдніе нерѣдко по корыстолюбію могутъ притѣснять промышленниковъ и тѣмъ затруднять съ одной стороны свободу торговли, а съ другой и казеннымъ доходамъ наносить ущербъ передачею права уступки въ пошлинахъ или освобожденія отъ оныхъ на постороннія лица. По уваженіямъ симъ я считаю нужнымъ отмѣнить оные сборы и разсмотря ихъ, обратить въ казенный доходъ, а лицамъ царственнаго дома, католикосу, церквамъ и другимъ, кому надлежать будетъ, назначить и отпускать изъ казны ежегодно извѣстную, соразмѣрно прежнему ихъ отъ того доходу, сумму. На сей конецъ, для соображенія таковаго, честь имѣю приложить тарифъ, по которому взимаются въ казну пошлины и, который также подлежитъ разсмотрѣнію и исправленію, въ разсужденіи неограниченности его и другихъ неудобствъ; изъ коихъ наипаче откупы мясной и рыбной и прочія статьи жизненныхъ потребностей слѣдуетъ привести въ соображеніе, соединяя пользу казенную съ пользою общественною; по каковому примѣру и другія статьи откуповъ соразмѣрить, облегчая то, что для жизни нужно и замѣняя ущербъ на то, что къ прихотямъ служитъ. Въ числѣ необыкновенныхъ временно вступающихъ сборовъ помѣщены слѣдующіе по взысканію по Россійскимъ узаконеніямъ, въ 12 пунктахъ изъясненные, яко-то вмѣсто гербовой за простую бумагу и прочее; статью сію нужно, кажется, ограничить токмо на дѣла тяжебныя при формальномъ судопроизводствѣ и на совершеніе крѣпостей и на другія сдѣлки, а прочія прошенія принимать и дѣла производить, во облегченіе здѣшнихъ обитателей, вообще почти весьма скудныхъ и разсоренныхъ, на простой бумагѣ, безъ всякаго взысканія; вмѣсто же того можно поставить въ доходъ по разсмотрѣніи изъ прежнихъ таковыхъ же съ дѣлъ, по обычаямъ здѣшнимъ сборовъ, яко болѣе свойственныхъ, буде оныя выгоднѣе для казны и необтяготительными для народа окажутся.

Что-жь принадлежитъ до расходовъ, то сверхъ означенныхъ въ прилагаемомъ расходномъ росписаніи, необходимо нужно еще назначить сумму единовременно на устроеніе въ четырехъ уѣздныхъ городахъ — Гори, Душетѣ, Телавѣ и Сигнахѣ присутственныхъ мѣстъ и особливо денежныхъ кладовыхъ и по крайней хоть по два въ каждомъ хлѣбныхъ магазиновъ, и ежегодно — на провозъ изъ уѣздныхъ городовъ въ Тифлисъ денежной казны, на содержаніе писцовъ и освѣщеніе колодниковъ и на отправленіе ихъ куда слѣдовать будутъ, то-жь на починку мостовъ и дорогъ и на другіе непредвидимые расходы; равно на жалованье приставамъ и вахтерамъ хлѣбныхъ магазиновъ.

ВѢДОМОСТЬ

приходовъ 1801 года, за весь сей годъ

По откупнымъ статьямъ

	руб.	коп.
1 Таможенныхъ пошлинъ отданныхъ за 13,800 р, за исключеніемъ на халатъ 600 р	13,200	—
2 По мѣдному заводу отданному съ 1 го іюня 1801 по окончательный годовой 1802 года срокъ за 12,000 р, за исключеніемъ разницы по договору учетовъ	10,056	
3 Табачныхъ пошлинъ, кои отданы за 5,300 р, за исключеніемъ на халатъ 300 р	5,000	
4 За печатаніе товаровъ 4,100 р исключая же отданныхъ за набавку цѣны при торгѣ 250 р, осталось	3,850	—
5 За бойницы, отданныя за 3,300 р, исключая же за набавку цѣны 200 р, осталось	3,100	
6 Винныхъ пошлинъ, кои отданы за 3,300 р, исключая же за набавку цѣны 366 р 70 к	2,933	30
7 Горійской пошлины, которая отдана за 1,620 р, исключая же на халатъ 220 р	1,400	—
8 [illegible], кои отданы за 850, исключая же на халатъ 83 р 30 к	766	70
9 Рыбныя пошлины, отданныя за 1,200 р, исключая же на халатъ 146 р 60 к	[illegible]	
10 Доходовъ съ монетнаго двора, за исключеніемъ 3 хъ кусковъ серебра, съ 1 го января по 1 [illegible]	[illegible]	—
11 Казахской [illegible] деньгами 6 500 р, да хлѣбомъ, который обращенъ въ деньги, на 6,500 р	13,000	
12 Пошлинъ, собираемыхъ при продажѣ недвижимыхъ имѣній подъ названіемъ дахниши (')	390	80

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبتت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالباً للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو خراج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء، والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة؛ فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض
إذا نقيت من الحشيش نبتت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
ينظرون إلى الظاهر دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها
من القلب)، الضمير فيها راجع لمواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروّها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
فالقلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

584. Письмо ген.-л. Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 10-го іюня 1802 года, за № 30.

Слѣдуя Высочайше конфирмованному объ управленіи Грузіи постановленію, которымъ между прочимъ повелѣно моуравовъ или приставовъ опредѣлять въ иноплеменнымъ народамъ въ Грузіи обитающимъ, равномѣрно какъ и меликовъ Армянскихъ снабдить на отправленіе должностей ихъ наставленіями сообразно тѣмъ правиламъ, какія преподаны кап.-исправникамъ, — начерталъ я генеральное для моуравовъ тѣхъ наставленіе*) и оное при семъ препровождая, прошу васъ обратить его къ руководству моуравамъ, къ иноплеменнымъ народамъ Грузіи назначаемымъ, равномѣрно какъ и помощникамъ ихъ, гдѣ оные состоятъ опредѣленными изъ Россійскихъ чиновниковъ, съ строгимъ симъ послѣднимъ подтвержденіемъ, чтобы они не только за ввѣреннымъ народомъ, но даже и за поведеніемъ моуравовъ надзирали и ежели сіи по прежней привычкѣ покусятся на какое либо законопротивное дѣло, обязанность ихъ отъ того отвращать и прямо отъ себя доносить начальству. При томъ должность моуравовъ и помощниковъ ихъ такъ связать между собою, чтобы операціи одного не производились въ дѣйствіе безъ другаго, отдавая однакожъ во всякомъ случаѣ старшинство моуравамъ.

По теперешнемъ ближайшемъ сознаніи Грузіи оказывается прямая надобность имѣть приставовъ особо — одного при Пшавахъ и Хевсурахъ, одного при Тушахъ, одного при Казахахъ, одного при Борчалахъ и Шулаверахъ, одного въ Памбакахъ и одного же или двухъ при Осетинскихъ народахъ. При Пшавахъ и Хевсурахъ, также и при Тушахъ и Осетинцахъ по сю сторону горъ Кавказскихъ обитаю-

*) Наставленіе это не печатается, такъ какъ всѣ его параграфы сообразны съ наставленіемъ кап.-исправникамъ, комендантамъ, управамъ Земской полиціи, судамъ и проч.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء [illegible]
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يسير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

щихъ остаются моуравами тѣже князья Грузинскіе, кои тамъ теперь находятся, ради того, чтобы не подвергнуть обитателей тамошнихъ почти дикихъ чувствительной перемѣнѣ въ начальствѣ; но ежели бы обитатели сіи сами оказали какое-либо справедливое неудовольствіе на теперешнихъ моуравовъ, должно будетъ ихъ смѣнить и занять мѣста ихъ достойнѣйшими по предварительномъ о семъ отношеніи ко мнѣ в. пр. Калоуельскому, Тушинскому, Хевсурскому и Пшавскому моуравамъ можно раздѣлить изъ окладнаго по мѣрѣ раздѣленія поколѣній оныхъ на разныя моуравства. Приставы при Осетинцахъ могутъ оставаться еще безъ жалованья и пользоваться содержаніемъ отъ своихъ моуравствъ, съ наблюденіемъ однако, чтобы сіе производилось съ крайнею умѣренностію и конечно бы не родило въ народѣ неудовольствія. Къ Казахамъ назначается моуравомъ князь Гарсеванъ Чавчавадзе, службы нашей д. с. с., а за отсутствіемъ его поручается отправленіе должности сей князю Соломону Авалову. Выборъ моуравовъ къ Памбакамъ, къ Борчалинцамъ и Шулаверцамъ возлагаю на в. пр., въ твердой надеждѣ, что оный падетъ на достойныхъ и кто найдены способными къ тому будутъ, объ оныхъ благоволите меня увѣдомить, введя ихъ между тѣмъ въ отправленіе должностей.

583. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 10-го іюня 1802 года, за № 1,558.

Открывъ въ Грузіи Правительство по Всевысочайше конфирмованному Е. И. В. постановленію, я теперь возвращаюсь на время на Кавказскую Линію. Отдѣленіе страны сей отъ Грузіи труднымъ проходомъ чрезъ горы Кавказскія и окруженіе ея почти со всѣхъ сторонъ народами склонными къ хищничествамъ и злодѣйствамъ, для удержанія которыхъ требуется неупустительное во времени распоряженіе, обязываетъ меня препоручить в. пр. команду надъ всѣми облегающими Грузію войсками на случай моего изъ оной отсутствія. Ввѣряю оныя начальству вашему и въ руководство на предлежащее вамъ здѣсь служеніе обращаю нижеслѣдующія статьи 1. Охраненіе цѣлости и безопасности Грузіи и со всѣхъ ея сторонъ да будетъ главнѣйшею вашею заботою. Вѣдая изъ росписанія, предъ симъ къ вамъ препровожденнаго, расположеніе здѣсь войскъ Россійскихъ, можете въ нуждѣ одно мѣсто усиливать изъ другаго, гдѣ постъ не толь важенъ, но всегда по миновании надобности возвращать воинскія части на пункты, по росписанію имъ назначенные. 2. По теперешнему свѣдѣнію моему о внѣшнихъ обстоятельствахъ, хотя и не предвидится, чтобы были справедливы слухи разсѣянные съ открытіемъ минувшей весны, что бы властвующій въ Персіи Баба-ханъ намѣренъ покуситься на Эривань, угрожая тѣмъ и Грузіи, но если бы собылось сіе на самомъ дѣлѣ, тогда по первому движенію войскъ его къ сторонѣ Грузіи или Эривани удостовѣренію, должно немедленно выступить сильной части войскъ нашихъ на самую черту границы къ Эривани и примѣчать тамъ операціи войскъ Баба-хана. Между тѣмъ немедленно писать ко мнѣ и ожидать дальнѣйшихъ предписаній. Я предполагаю, что кромѣ прочихъ войскъ можно въ томъ случаѣ взять войска и въ Тифлисѣ расположенныя, занявъ тогда Тифлисъ одною ротою изъ Гори, но всегда оставлять одну роту на мѣдныхъ и серебряныхъ рудникахъ, гдѣ теперь съ вящшею дѣятельностію производимы будутъ разработки по распоряженію т. с. графа Мусина-Пушкина. В. пр. долженствуете поступать тогда сообразно обстоятельствамъ и, конечно, такъ, что когда одна сторона Грузіи обезпечена будетъ, другая въ то же время не была-бы ослаблена, тѣмъ же меньше повержена въ опасность отъ злодѣевъ. 3. Въ такомъ случаѣ, когда гдѣ ожидаемъ будетъ въ превосходныхъ силахъ непріятель и оный точно угрожать станетъ Грузіи, имѣете увѣдомить о томъ немедленно правителя Грузіи д. с. с. Коваленскаго и требовать, дабы народы воинственные Грузіи, какъ-то Кизики, Казахи, Памбаки и другіе, въ необходимо надобномъ числѣ явились въ ту сторону, гдѣ предстоитъ непріятель и поступали на то время подъ ваше распоряженіе. 4. Но и кромѣ того, какъ весьма естественно ограждать каждому личную и имущественную безопасность свою, изъ сего и истекаетъ, что обыватели Грузіи, кои только имѣютъ оружіе, обязаны и сами охранять свои земли и селенія отъ хищниковъ; въ случаѣ тревоги стекаться немедленно въ то мѣсто, гдѣ оная происходитъ и дѣйствовать противу врага соединенно съ нашими войсками, тѣмъ паче, что хотя войскъ Россійскихъ на охраненіе Грузіи и достаточно противу непріятелей явныхъ, но какъ Грузія со всѣхъ почти сторонъ открыта и даетъ способъ хищникамъ проходить въ самую ея внутренность, то и невозможно пѣхотнымъ войскамъ открывать злодѣйскія убѣжища, а козаковъ нашихъ на нѣ подобныя употребленія не будетъ въ полной мѣрѣ достаточно, обитатели же Грузіи, бывъ подъ защитою войскъ нашихъ и подвизаясь на войну, укрѣпятся въ бодрости, толь имъ необходимой въ здѣшней землѣ, объемлемой хищными народами; да и нимало не тягостно, ежели

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم في ... بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحرضون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
(وهي في القلب) ثم علل ذلك بقوله: (وإنما فزع) ... (الأكثرون) ... (إلى الأعمال
الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل به الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) ... (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) ... (وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) ...
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
... الكفر خلا بالإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

обывателей, делая ежедневно объезды вокругъ пространства земли, селеніемъ ихъ владѣемаго, будутъ давать знать о томъ, что видѣли или примѣтили, расположенному тамъ воинскому начальнику; а когда сего учинить или должности исполнять не станутъ, несчастнымъ приключеніямъ отъ хищниковъ сами подвергнутся, за что отвѣтствовать ... не будетъ. О семъ извѣстилъ я г. правителя Грузіи и в. пр., по содержанію статьи сей, можете съ нимъ списываться, не вмѣшиваяся однако въ распоряженіе поселянами, гражданскому вѣдомству подлежащими. 5. За всѣмъ однако тѣмъ, когда бы поселяне возлагаемое на нихъ береженіе границы и земель своихъ и не упускали, не менѣе должно чтобъ и наши козаки, повсюду въ Грузіи расположенные, производили и сами собою осмотры сопредѣльныхъ пребыванію ихъ мѣстъ и для сего надобно устроить маяки, дабы при видѣ непріятеля ближайшія воинскія команды о немъ заранѣе освѣдомлялись. Наблюдать при томъ, дабы козаки не были растаскиваемы куда ихъ прямой долгъ службы не призываетъ. За симъ в. пр. имѣйте строгое наблюденіе, а я далъ командирамъ козачьихъ полковъ однажды на всегда предписаніе, чтобы они, конечно одинъ разъ въ два мѣсяца всѣхъ козаковъ полковъ имъ ввѣренныхъ на мѣстахъ осматривали; давали имъ подтвержденіе о исправности и рапортовали бы мнѣ, если кто либо изъ козаковъ или старшинъ обращенъ не въ надлежащую службу, дабы виновные понесли должное взысканіе. 6. Какъ равно желать, чтобъ здѣшніе, наипаче князья и дворяне, не имѣя занятія по службѣ государственной, упражнялись въ дѣлахъ военныхъ предпочтительно имъ свойственныхъ, то если при какой либо экспедиціи войскъ нашихъ на непріятелей оные князья и дворяне являться будутъ на службу, таковыхъ не только употреблять, но и подавать имъ случаи оказать рвеніе свое на пользу отечества; и объ отличившихся въ томъ мнѣ доносить; дабы я могъ поощрять ихъ представленіемъ всеподданнѣйше на Всевысочайшее благоусмотрѣніе; здѣсь же находящемуся ген.-м. князю Орбеліани, долженствующему по времени формировать въ Грузіи народную милицію, препоручилъ я убѣждать Грузинскихъ князей и дворянъ, каждой разъ въ случаяхъ ... войскъ Россійскихъ съ непріятелями Грузіи, — стекаться немедленно въ то мѣсто и тамъ подъ начальствомъ его содѣйствовать войскамъ Россійскимъ. В. пр. можете въ оныхъ случаяхъ препоручать ему, князю Орбеліани, и всѣ Грузинскія войска, пока оныя пребудутъ въ вашемъ распоряженіи, кои, какъ выше сказано, имѣютъ быть высылаемы въ нуждѣ правителемъ Грузіи. 7. Какимъ образомъ вести себя должно всѣмъ военнымъ начальникамъ съ сопредѣльными Грузіи народами, то есть наблюдать неослабную осторожность отъ хищниковъ, всемѣрно охранять цѣлость препорученныхъ имъ мѣстъ, распоряжаяся для сего по лучшему своему на мѣстѣ разсужденію въ такихъ случаяхъ, когда время не терпитъ дожидаться на то отъ начальства повелѣнія; не только не подавать повода противу положенныхъ Грузіи народамъ къ произведенію воровства, грабежа и злодѣйства въ Грузіи, но паче обходиться съ ними ласково, внушая имъ, что когда они будутъ сосѣдями покойными, нечего имъ тогда насъ опасаться; не препоручать отдѣленные посты ненадежнымъ чиновникамъ; и наконецъ, если хищники, за всѣми неослабными осторожностями кордоновъ, ворвутся внутрь Грузіи, преслѣдовать ихъ въ тотъ же часъ, съ наблюденіемъ воинской осторожности, и чинить имъ репрезали, не покушаяся однако на оныя, пропустивъ время, дабы тогда не подвергнуть наказанію невинныхъ. — Все сіе бывъ повелѣно мнѣ Всевысочайше отъ Е. И. В., извѣстно уже какъ в. пр., такъ и всѣмъ начальникамъ войскъ нашихъ, здѣсь расположенныхъ. 8. Но ежели хищники, причинившіе зло въ Грузіи и успѣвшіе отъ поисковъ нашихъ скрыться, будутъ послѣ извѣстны, то не рѣшаться на причиненіе въ жилищахъ ихъ репрезаліи, не испросивъ прежде отъ меня точнаго на то предписанія; а когда бы кто изъ обывателей Грузіи, что доселѣ случалось, дерзнулъ поступить вопреки сего, яко основаннаго на послѣдовавшихъ ко мнѣ Всевысочайшихъ повелѣніяхъ, и начальники войскъ Россійскихъ, бывъ ближе всѣхъ къ узнанію подобныхъ покушеній, васъ объ оныхъ извѣстили, в. пр. обязаны увѣдомить о томъ правителя Грузіи, дабы ослушники восприяли наказаніе, и рапортовать мнѣ. 9. Г-нъ правитель Грузіи имѣетъ долгъ доставлять мнѣ увѣдомленія, ежели здѣшніе обыватели въ чемъ либо потерпятъ отъ хищниковъ. Итакъ, ежели случится кому преслѣдовать злодѣевъ сихъ или въ репрезаліи на нихъ произведенной учинить у нихъ захватъ людей, скота и прочаго, о всемъ захваченномъ подробно мнѣ рапортовать, дабы потерпѣвшіе изъ Грузинскихъ обывателей могли быть вознаграждены по моему разсмотрѣнію. Ежели же употребившіе себя въ экспедиціи сіи Грузины сами учинятъ захватъ имуществу непріятеля, оныя предоставлять имъ въ ... полонъ захваченныхъ людей, тогда отъ ... отбирать и держа за карауломъ, яко плѣнныхъ, требуя на таковыхъ и провіантъ по силѣ 9-го отдѣленія 12 главы регул. провіантскихъ, ожидать отъ меня увѣдомленія какъ съ ними поступить слѣдуетъ. —

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) النفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

10. Въ д[illegible] предпоручается имѣть наблюденіе за поведеніемъ сопредѣльныхъ Грузіи владѣльцовъ и о всемъ заграницею происходящемъ. На сей конецъ должно, чтобы расположенные на границахъ и въ прочихъ мѣстахъ военные начальники о всемъ къ нимъ доходящемъ васъ увѣдомляли, а вы бы, пріобрѣтая сими и другими средствами разныя свѣдѣнія, сообразно тому и располагались и мнѣ объ ономъ рапортовали. Дабы же свѣдѣнія к пр. и далѣе распространялись о дѣйствіяхъ внутри Персіи, предложилъ я генеральному въ Персіи консулу, г. над. сов. Скибиневскому, пребывающему теперь въ Баку, чтобы онъ извѣщалъ васъ о томъ при всякомъ удобномъ случаѣ. Въ такихъ обстоятельствахъ, ежели бы кто изъ сопредѣльныхъ владѣльцовъ началъ собирать войска свои въ сторонѣ прикосновенной къ Грузіи, можете къ нему посылать вопрошеніи, на каковой конецъ сіе чинится, и ежели за всѣми другими дѣла сего видами предпріятіе его клониться будетъ во вредъ Грузіи, можете тогда принимать должныя мѣры и не ожидая вторженія въ границы встрѣчать дерзкихъ на самой ея чертѣ, не дѣлая однако поисковъ внѣшнихъ, развѣ послѣ обстоятельства войны повлекутъ васъ въ сію необходимость. 11. Имѣю долгъ сказать здѣсь в пр. и о настоящемъ расположеніи къ намъ сосѣднихъ народовъ и владѣльцовъ. Лезгины и другіе въ той сторонѣ обитающіе, яко закоренѣлые въ склонностяхъ къ хищничеству, суть первые враги Грузіи; со стороны ихъ всего паче обезопасить себя слѣдуетъ. Ханъ Шекинскій оказываетъ себя миролюбивымъ, и отъ него не было еще зловредныхъ покушеній на Грузію. Ханъ Ганджинскій, хотя всегда изъясняется пріятельски, но тѣмъ меньше вѣры имѣть къ нему должно, что уже и въ прошедшемъ году учинилъ захватъ людей изъ Шамшадили, которую мы нашли по царѣ Георгіи принадлежащею къ Грузіи, а имъ по какимъ то правамъ присвоеваемою. Онъ же и теперь имѣетъ на нее претензіи и кажется намѣренъ воспользоваться первымъ случаемъ. За нимъ имѣть неослабное примѣчаніе и не допускать его къ успѣху въ предпріятіяхъ его на Шамшадиль. Эриванскій ханъ болѣе другихъ старается оказывать преданность свою къ Высочайшему двору; и когда Бабаханъ угрожалъ нападеніемъ на Эривань, онъ тогда просилъ защиты Россійской, но теперь съ минованіемъ вѣроятности и предпріятіи Бабахана на Эривань, кажется уклоняетъ себя отъ продолженія искательства о покровительствѣ. Имъ руководствуетъ нѣкто Келб-Али ханъ, человѣкъ предпріимчивый и готовый безпокоить границы Грузіи, наипаче со стороны Памбакъ, бывъ уже на дняхъ сихъ пораженъ тамо войсками нашими, при покушеніи его на Карсскую Турецкую провинцію. Въ Эривани же находится Грузинскій царевичъ Александръ, котораго Эриванскій ханъ задержалъ, сказываютъ, отъ дальнѣйшаго путешествія въ Персію изъ опасности, чтобъ не вовлечь себя въ неудовольствіе Персидскаго Двора, однакожъ слухъ сей едва-ли дѣйствителенъ. На посту Памбакскомъ должно имѣть наблюденіе на Эривань рачительнѣйшее. Паша Карсскій всѣхъ паче оказываетъ свое къ намъ усердіе и его должно ласкать по возможности, дѣлая виды, что мы поддерживать его готовы всегда противу его непріятелей, какъ уже то недавно и учинили. Ахалцихскій Шерифъ-паша весьма къ доброму сосѣдству ненадеженъ. Противу его надобно всегда держать себя въ осторожности; и какъ онъ скопляетъ войска свои изъ Лезгинъ, то при всякомъ случаѣ давать ему знать, что пока Лезгины сіи, гнѣздясь въ Ахалцихской провинціи, или по крайней мѣрѣ, проходя чрезъ нея въ границу Грузинскую, будутъ причинять въ Грузіи злодѣйства, дотолѣ и онъ, Шерифъ-паша, не можетъ быть въ надеждѣ, что поступки его останутся безъ наказанія. Имеретинскій царь, давшій убѣжище царевичамъ Грузинскимъ, удалившимся изъ Грузіи, чувствуетъ неудовольствіе, что народы земли здѣшней вступили въ непосредственное управленіе Е. И. В. На него должно взирать, какъ на царя народа единоплеменнаго Грузіи, и тѣмъ неменѣе осторожности имѣть отъ стороны Имеретіи надобно, что царь въ союзѣ съ пашею Ахалцихскимъ. Въ семъ краткомъ описаніи представляю вамъ настоящее положеніе внѣшнихъ дѣлъ В. пр. въ немаловременное здѣсь пребываніе сыскали уже и сами основательныя свѣдѣнія, какъ поступать должно съ сопредѣльными Грузіи владѣльцами, и потому мнѣ остается ожидать, что водиться всегда будете крайнею осторожностію. 12 Ежели случится, что кто-либо изъ сопредѣльныхъ Грузіи владѣльцовъ возъимѣетъ надобность относиться о нуждахъ своихъ къ Высочайшему двору, — вы, получа отъ владѣльца того объ ономъ предъувѣдомленіе, должны мнѣ рапортовать, владѣльцу же отвѣчать, что ожидаете моего рѣшенія. Вообще возлагаются на васъ всѣ заграничныя операціи. Но дѣла касающіяся собственно Грузіи по торговлѣ, по претензіямъ подданныхъ ея на подданныхъ другихъ владѣній или другія подобныя предлежатъ къ г. правителю Грузіи. 13. Изъ произшествій извѣстно, что подданные сопредѣльныхъ Грузіи владѣній, а паче Лезгины, учинивъ въ землѣ своей убійство или другое подобное преступленіе, и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (والحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتنكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

не имѣя способовъ укрыться въ своихъ мѣстахъ, при- ... и гражданскихъ бумагъ. В. пр. увѣдомите о семъ всѣ воинскія команды, подтвердивъ, чтобы депеши бѣгаютъ въ Грузію подъ защиту войскъ Россій- скихъ. Когда впредь [illegible] имѣете в. пр ... ихъ непремѣнно приходили въ Тифлисъ въ субботу нюдь не принимать подобныхъ преступниковъ, а вы- и были-бъ при особой картѣ адресованы къ Тифлис- проводить ихъ за границу и предоставить имъ на во- скому коменданту подполк. Чернову, для дальнѣйшаго лю искать спасенія въ другомъ мѣстѣ. 14. Что от- препровожденія. Въ чрезвычайныхъ случаяхъ из- носится до внутренняго служенія вашего въ Грузіи, вольте посылать ко мнѣ донесенія ваши съ нароч- то хотя здѣсь и не предстоитъ в. пр особливаго ными; съ каждою же почтою извѣщать меня о бла- занятія, поелику вездѣ теперь установлены граждан- ... о приключеніяхъ въ теченіе скія власти; но какъ Грузія имѣетъ нѣкоторые ино- недѣли встрѣтившихся.—18 В. пр., извлекши изъ племенные народы, особливо на южной своей гра- всего предписанія сего правила въ поведеніе всѣмъ ницѣ, кои по вѣтренности часто отъ ложныхъ умо- воинскимъ въ Грузіи начальникамъ, извольте огне- заключеній готовы чинить побѣгъ въ чужія владѣ- сти ихъ къ нимъ для надлежащаго исполненія ру- нія, въ такомъ непредвидимомъ случаѣ должны в. пр. ководя ихъ подобно сему и въ продолженіе времени не только сами по первому вѣрному о томъ извѣстію

принимать на пользу службы мѣры, но принимать ихъ и по полученіи увѣдомленій о таковыхъ при- ключеніяхъ, или прямо отъ чиновниковъ уѣздныхъ

586. Тоже, ген.-м. князю Орбеліани, отъ 10-го іюня 1802 года, за № 1,554.

полицейскихъ мѣстъ, или по сообщенію правителя Грузіи; и каждый разъ о произшедшемъ обстоятельно мнѣ рапортовать, стараясь дабы войска напрасными тревогами безпокоены не были. 15. Равномѣрно и въ такихъ неожидаемыхъ приключеніяхъ, когда бы ока- залась ослушность законной власти отъ цѣлыхъ се- леній или народовъ, или гдѣ должно будетъ привести въ исполненіе какое-либо важное опредѣленіе судеб- наго мѣста, или повелѣніе главнаго начальства, то въ пособіе земской полиціи Грузіи, неимѣющей еще теперь всѣхъ способовъ дѣйствовать съ довлѣемою ей силою, должно по отношенію къ вамъ правителя Грузіи подавать пособіе и прекращать входившіеся непорядки въ самомъ появленіи оныхъ, со всевоз- можною осторожностію. 16. Всякой разъ, что слу- чится изъ одного селенія передвинуть въ другое ка- кую либо воинскую часть, должно увѣдомлять пра- вителя Грузіи, яко хозяина земли сей; а ежели бы селенія почувствовали утѣсненіе отъ постоя, мѣсто же сіе составляетъ важный постъ для общей безо- пасности Грузіи, въ такомъ случаѣ оныхъ воинской команды изъ селенія того не выводить, не отнесясь прежде ко мнѣ и не получивъ моего на то разрѣ- шенія. 17. Для коммуникаціи Грузіи съ Кавказскою Линіею поставлены вездѣ по пути до Балты козаки, что изъ росписанія вамъ уже извѣстно, будучи также въ теченіе лѣта сего находиться оные съ Кавказской Линіи и въ Владикавказѣ; и какъ первые должны употребляться и на доставленіе въ Моздокъ депешъ отъ учрежденныхъ въ Грузіи правительственныхъ и судебныхъ мѣстъ, то и назначается мною воскре- сенье для совмѣстнаго одинъ разъ въ недѣлю отправ- ленія изъ Грузіи на Кавказскую Линію и воинскихъ

По случаю отбытія моего на время изъ Грузіи на Кавказскую Линію, въ предписаніяхъ моихъ дан- ныхъ ген.-м. Лазареву, коему препоручена команда надъ войсками въ Грузіи расположенными, и прави- телю Грузіи Коваленскому преподалъ я, между про- чимъ, правила: 1) что въ такомъ случаѣ, когда гдѣ ожидаемъ будетъ въ превосходныхъ силахъ непрія- тель и оный точно угрожать станетъ Грузіи, пра- витель Грузіи обязанъ тогда воинственныхъ наро- довъ Грузіи, какъ-то Казиковъ, Казаховъ, Шамшадиль и другихъ въ необходимо надобномъ числѣ посы- лать въ ту сторону, гдѣ предстоять будетъ непрія- тель, и чтобы народы сіи поступали въ полное распоряженіе г. Лазарева. 2) Что какъ надобно же- лать, дабы здѣшніе наипаче князья и дворяне, неимѣ- ющіе занятія по службѣ государственной, упражня- лись въ дѣлахъ военныхъ, предпочтительно имъ свой- ственныхъ, то ежели при какой либо экспедиціи войскъ Россійскихъ на непріятелей, оные князья и дворяне являться будутъ на службу, таковыхъ не только употреблять, но и подавать имъ случаи ока- зать рвеніе свое на пользу отечества и объ отли- чившихся въ томъ доносить мнѣ, для всеподданнѣй- шаго моего о достойныхъ подвигахъ ихъ представ- ленія Е. И. В., и 3) Что в. с. до времени, пока мож- но будетъ приступить къ формированію въ Грузіи народной милиціи, предложено мною убѣждать Гру- зинскихъ князей и дворянъ каждый разъ, что слу- чится явное дѣло у войскъ Россійскихъ съ непріяте- ми Грузіи, стекаться немедленно въ то мѣсто и тамъ и подъ начальствомъ вашимъ содѣйствовать войскамъ Россійскимъ; и чтобы в. с. препоручаемы были отъ г. Лазарева и тѣ Грузинскія войска, пока оныя пре-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم، وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يعلمون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) [illegible] (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنقية (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

будутъ въ его распоряженіи, кои, какъ сказано выше, имѣютъ быть высылаемы въ нуждѣ г. правителемъ Грузіи.

О всемъ томъ извѣщая в. с., обращаю содержаніе ордера сего къ надлежащему вашему свѣдѣнію и исполненію, позволяя вамъ дѣлать мнѣ донесенія о каждомъ изъ подвиговъ вашихъ на дѣло противъ непріятеля подъятыхъ, съ объясненіемъ въ подробности, кто въ оныхъ участвовалъ съ вами изъ князей и дворянъ Грузинскихъ, и кто и въ чемъ оказалъ отличіе.

587. Тоже, полк. Дренякину, отъ 10-го іюня 1802 года, за № 1,565.

По открытіи въ Грузіи съ помощію Всевышняго правительственныхъ и судебныхъ мѣстъ, предлежитъ теперь узнать подробно и точно внутреннее земли сей состояніе, которое нынѣ тѣмъ темнѣе представляется, что никто изъ чиновниковъ Грузинскихъ не преподаетъ ясныхъ о ней понятій. И какъ Высочайшимъ Е. И. В рескриптомъ, даннымъ мнѣ въ 12-й день сентября 1801 года, повелѣно на сочиненіе камеральнаго о Грузіи описанія, по неопредѣленію сюда особыхъ землемѣровъ, употребить чиновъ Генеральнаго штаба при Кавказской инспекціи состоящихъ, на каковой конецъ вы и другія команды вашей офицеры мною съ Кавказской Линіи въ Грузію и вызваны; то и возлагаю на в. выс-діе и на двухъ капитановъ команды вашей, барона Гіерта и Чуйко сочиненіе камеральнаго о Грузіи описанія и предписываю къ исполненію вашему слѣдующее: 1) По теперешнему удобному времени приступить немедленно къ препоручаемымъ вамъ операціямъ, для чего командируются къ вамъ 10 козаковъ, которые до окончанія экспедиціи вашей должны быть при васъ безотлучно. 2) Сдѣлать во-первыхъ вѣрные планы городамъ Тифлису, Телаву, Гори и Душету, съ показаніемъ числа церквей, домовъ, торговыхъ лавокъ, фабрикъ и другихъ заведеній, когда въ оныхъ бываютъ торги, и какіе и отколь на оные привозятся сухопутно или водою продукты и въ какомъ изобиліи? 3) За симъ обратиться въ Карталинію и по теченію рѣкъ, съ поименованіемъ ихъ и съ изъясненіемъ истоковъ, тоесть вершинъ, теченія и устьевъ разлитія по временамъ и удобности къ судоходству по онымъ, могутъ ли оттоль и куда сплавливать по нимъ лѣсъ, и какія въ нихъ плодятся рыбы? Снимать на карту инструментомъ всѣ селенія, монастыри и прочія жилища съ вѣрнымъ развѣданіемъ кѣмъ селенія тѣ обитаемы, кому принадлежатъ—къ казнѣ, къ церкви, къ удѣламъ членовъ царственнаго Грузинскаго дома или къ помѣщикамъ, показавъ о церковныхъ, къ какой именно епархіи или къ какому монастырю сопричислены; объ удѣлахъ членовъ царственнаго дома, къ какому именно царевичу или царицѣ или царевнѣ присвоены, а о помѣщичьихъ—къ какому именно помѣщику принадлежатъ; если ли крестьяне какого либо селенія спорны между помѣщиками, замѣчать и сіе, безъ всякаго однако принятія участія въ разбирательствѣ подобныхъ споровъ; узнать, кто въ селеніяхъ тѣхъ имѣютъ жительство изъ князей и дворянъ Грузинскихъ; въ чемъ состоитъ главный промыселъ обывателей, въ хлѣбопашествѣ, въ скотоводствѣ, въ шелководствѣ, въ садоводствѣ, или въ посѣвѣ хлопчатой бумаги, и съ прилежаніемъ-ли въ томъ упражняются? Какое количество отъ всѣхъ промысловъ сихъ получается ими ежегодныхъ произведеній, и за употребленіемъ на домашній обиходъ, куда дѣваютъ излишекъ, какого качества земля къ каждому селенію принадлежащая, гориста и до какого хотя примѣрно оказать возвышенія простираются горы, также глиниста и камениста, объяснивъ и цвѣтъ оной и удобность почвы ея къ хлѣбопашеству и сѣнокошенію; нѣтъ-ли гдѣ въ ней какихъ камней, замѣчанія заслуживающихъ, какъ то асписовъ, земли для мыльной глины, равно и какихъ либо, буде только можно вамъ свѣдѣніе получить, минераловъ и истекающихъ изъ ней минеральныхъ водъ и другихъ ключей? Лѣса въ дальнемъ или въ близкомъ отъ селеній разстояніи и какого рода лѣса вообще, какіе гдѣ звѣри въ оныхъ водятся? какой гдѣ климатъ—умѣренный или жаркій въ лѣтнее время, либо холодный, какой воздухъ, благорастворенный и больше-ли бываетъ ясная погода или сумрачная. Также какія воды здоровы-ли къ употребленію для жизни человѣческой, и по всему сему каковы гдѣ жители въ здоровьѣ и крѣпости силъ, или гдѣ бываютъ болѣзни обыкновенныя мѣсту, какія и отъ чего оныя приключаются, распрашивая о семъ послѣднемъ пунктѣ болѣе у медицинскихъ чиновниковъ, находящихся при воинскихъ командахъ. Примѣтить подъ рукою, довольно-ли каждое селеніе по числу семействъ имѣетъ земли и лѣсовъ, и измѣрить и пространство сельскихъ дачъ хотя примѣрно, но близко къ истинѣ; предпочтительно же узнать, коли невозможно о числѣ душъ особо мужескаго и особо женскаго пола, то хотя о числѣ домовъ или семействъ, въ каждомъ селеніи обитающихъ особо Грузинъ, особо Армянъ, особо Татаръ, особо Осетинцевъ, особо Жидовъ и другихъ націй жителей, какіе гдѣ обитаютъ, съ показаніемъ, кото-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو إخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) لتوقفها على وجود مرشد (واستصعاب أعمال القلوب) على كل أحد
(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

[illegible]
другой? и какихъ нравовъ какой народъ, пылкихъ
[illegible]
людей примѣтить. А какъ многія селенія имѣютъ
[illegible]
удѣламъ членовъ царственнаго дома и къ помѣщи-
[illegible]
леній сказано. Узнать, что каждое селеніе отколѣ
[illegible]
димо нужными, какъ-то солью, желѣзомъ и прочимъ,
[illegible]
гдѣ какія либо рукодѣлья, включить и оныя въ опи-
[illegible]
рукодѣлій сихъ въ обращеніе въ народъ исходитъ,
[illegible]
дается и откуда получаютъ хозяева оныхъ надобные
[illegible]
селенія къ другому, вносить на карту и особо опи-
сывать мѣстоположеніе оныхъ, не упуская изъ замѣ-
[illegible]
[illegible]
по сосѣдству, къ ближайшимъ уѣзднымъ городамъ
[illegible]
[illegible]
описать ихъ съ большею точностію, снимая оныя
[illegible]
менные Грузіи народы на время лѣта, оставляя обы-
[illegible]
[illegible]
времена года и особо тѣ, гдѣ они проводятъ лѣто,
[illegible]
мною примѣчанія. 6) Я предупредить васъ долженъ,
[illegible]
[illegible]
сылало чиновниковъ, всегда народъ, по невѣдѣнію
[illegible]
ваемымъ и даже тревожился. Посему и должны вы
дѣлать всѣ нужныя развѣданія безъ огласки, съ лю-
[illegible]
щать жалующихся на какія либо невыгоды естест-
[illegible]
[illegible]
нія жителей отъ предразсудковъ насчетъ экспедиціи
[illegible]
яясь съ ними ласково и, всеконечно, не дѣлая излиш-
нихъ отъ нихъ требованій. Въ случаѣ, ежели гдѣ-
[illegible]
щихъ явится какое либо затрудненіе, можете испы-
[illegible]
[illegible]
по Грузіи расположенныхъ, чиновники нижнихъ

[illegible]
перь въ Грузіи, и моуравы и помѣщики тѣхъ мѣстъ
[illegible]
вѣрить должно, поелику они обыкновенно умень-
[illegible]
ихъ выгодъ. Я уже не присовокупляю здѣсь, что
[illegible]
безпокоить семейства обывателей, входя внутрь ихъ
[illegible]
ное, можетъ возродить въ жителяхъ неудовольствіе.
[illegible]
какую только преподали мнѣ чиновники Грузинскіе.
[illegible]
гомъ невѣрною, но въ томъ состоитъ главное ваше
[illegible]
и въ выс-діе, повѣряя по ней селенія, націю народовъ
[illegible]
житъ, должны о томъ хотя одинъ разъ въ двѣ не-
дѣли доставлять къ правителю Грузіи [illegible]
[illegible]
[illegible]
какую либо главную часть, напримѣръ Сомхетію,
[illegible]
и Верхнюю Кахетію и проч. и сіи частныя подроб-
ныя описанія обработавъ, доставляйте и ко мнѣ и къ
[illegible]
по Грузіи должны вы будете обозрѣвать такія мѣста,
[illegible]
[illegible]
по влагаемому здѣсь открытому ордеру моему, тре-
[illegible]
прикрытія; только въ семъ случаѣ относительно ре-
гулярныхъ войскъ наблюдите, чтобъ не отвлекать
[illegible]
встрѣчающихся вамъ командахъ будетъ ихъ недо-
[illegible]
скаго полка шефа Лазарева, который по отбытіи
моемъ на время изъ Грузіи остается здѣсь коман-
[illegible]
9) Ежели открылись бы съ непріятелями Грузіи дѣй-
ствія войскъ нашихъ, разумѣя не преслѣдованія хищ-
[illegible]
скоро получите о томъ требованіе отъ ген. Лазарева,
[illegible]
изъ офицеровъ вашихъ для употребленія при воин-
скихъ операціяхъ, относящихся къ долгу чиновъ
[illegible]
ведите точный маршрутъ и по окончаніи описанія
какой либо одной части, оныя ко мнѣ доставляйте,
[illegible]
на прогоны для васъ на пять, как барону Гіерту

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيُّ من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقيُّ من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويحتالون على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإصلاح الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طرقها على القلب (و) بمعرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
أن القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن، وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي ينشأ منها تلك العوارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

ВѢДОМОСТЬ

[illegible]овъ откупныхъ статьяхъ на нынѣшній годъ съ присовокупленіемъ остатка отъ прошлогоднихъ доходовъ и съ показаніемъ годовой порознь за каждую статью суммы, сколько изъ оной съ 1-го января по 1-е мая слѣдовало и получено и сколько за тѣмъ [illegible] 1803 года [illegible]

Число		За сколько отдавы		Сколько получено по 1 мая		Сколько еще донять	
		р	к	р	к	р	к
1	Чельяки	17,400	—	5,800	—	11,600	—
2	Марены съ 1-го ноября	3,500	—	1,750	—	1,750	—
3	[illegible]етинской	2,600	—	866	66²/₃	1,733	33¹/₃
4	Вѣсы	1,400	—	466	66²/₃	933	33¹/₃
5	За печати	4,633	35	1,263	63	3,369	72
6	Рыбной	1,466	[illegible]	488	83¹/₃	977	[illegible]
7	Горійской	1,820		606	66²/₃	1,213	33¹/₃
8	Винныхъ	2,500	—	833	33¹/₃	1,666	66²/₃
9	Табачныхъ	5,000	—	1,666	66²/₃	3,333	33¹/₃
10	Мѣсячныхъ съ лавокъ	200	—	66	66²	133	33
11	Мыльной	60	—	20	—	40	—
12	Мясного откупа съ 10 го марта	[illegible]	—	472	21	3,927	79
	Итого	43,980	—	14,301	39	29,678	61

ВѢДОМОСТЬ

собранного въ Кахетіи въ пользу казны [illegible] кулухи.

	Сапалей	
Съ деревни Сагареджо	40	За исключеніемъ
Съ деревни Калаури	25	[illegible]
Съ деревни Шашіани	[illegible]	
Съ деревни Квемоходошени	5	
Съ деревни Марткопи	10	ликосу

Итого въ казну 125 сапалей.

589. Письмо ген.-л. Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 11-го іюня 1802 года, за № 97.

По открытіи въ Грузіи, по Всевысочайше конфирмованному Е. В. въ 12-й день сентября 1801 г. [illegible] управленія Грузіею постановленію, имѣю я необходимость отбыть на нѣкоторое время на Кавказскую Линію, призываясь туда должностями по краю тому Всевысочайше на меня возложенными, и какъ въ устроеніи порядка въ Грузіи остается еще выполнить Всевысочайшія [illegible] изображенныя въ постановленіи 1) соображеніемъ съ обстоятельствами здѣшними правилъ общему собранію Верховнаго Грузинскаго Правительства, экспедиціямъ онаго и всѣмъ вообще присутственнымъ мѣстамъ и чиновникамъ, на основаніи законоположеній Россійской Имперіи преподанныхъ, 2) учрежденіемъ магистратовъ въ тѣхъ городахъ Грузіи, гдѣ окажется прямая въ нихъ нужда, 3) приуготовленіемъ [illegible] менно пристойныхъ правилъ къ выбору, чрезъ годъ, открытія Правительства, въ совѣтники и въ прочія должности, Грузинскимъ князьямъ и дворянамъ предоставленныя, 4) приведеніемъ въ извѣстность законовъ Грузинскихъ царя Вахтанга и обычаевъ здѣшнихъ касательно дѣлъ гражданскихъ, для начертанія изъ того правилъ въ подвѣдѣніе всѣхъ учрежденныхъ въ Грузіи правительствъ, 5) соображеніемъ уголовныхъ законоположеній Россійской Имперіи съ умонаклоненіемъ здѣшняго народа и съ особо послѣдовавшимъ ко мнѣ въ 12-й день сентября 1801 года Высочайшимъ Е. И. В. повелѣніемъ, изъ коего выписка при семъ слѣдуетъ, 6) сочиненіемъ городской и земской полиціи уставовъ, 7) собраніемъ потребныхъ свѣдѣній о приведеніи въ соразмѣрный порядокъ духовной края сего части, поставя тутъ в предметѣ и учрежденіе духовныхъ училищъ и обращеніе язычниковъ горскихъ въ православную вѣру, 8) приведеніемъ въ извѣстность потерь занимавшихъ доселѣ наслѣдственно чины и мѣста, дабы вознаградить ихъ соразмѣрными по жизнь пенсіонами, 9) предварительнымъ описаніемъ настоящихъ доходовъ съ духовныхъ имѣній, дабы предположить можно было по времени и о нихъ тоже что о чиновникахъ наслѣдственныхъ выше сказано, 10) приведеніемъ въ точную извѣстность государственныхъ сборовъ и въ такое по времени положеніе, чтобы все то, что, кромѣ хлѣба натурою прежде собиралось, обращено могло быть въ сборъ хлѣбный, по мѣрѣ надобности онаго въ продовольствіи войскъ, а остатокъ раскинленъ былъ въ подать денежную, безъ отягощенія однако жителей, 11) раздѣленіемъ разныхъ состояній составляющихъ народъ Грузинскій и приведеніемъ въ извѣстность повинностей ихъ, дабы [illegible] въ тѣмъ вмѣстѣ дознать о точномъ числѣ жителей Грузіи, стараясь однако произвесть сіе самымъ скромнымъ образомъ, 12) внимательнымъ разсмотрѣніемъ части хозяйственной для умноженія елико можно доходовъ, безъ отягощенія и стѣсненія народнаго, способомъ ободренія и распространенія въ землѣ торговли, ремеслъ, земледѣлія и скотоводства, 13) раздѣленіемъ Грузіи на уѣзды сообразно мѣстнымъ положеніямъ, 14) соображеніемъ, какъ лучше устроить въ Грузіи часть таможенную и гдѣ и какіе учредить карантины, 15) привлеченіемъ въ Грузію переселенцевъ изъ-за границы, наипаче христіанъ, и для ободренія таковыхъ назначеніемъ имъ достаточнаго количества изъ пустопорожнихъ земель, кои на сей конецъ описать и привести въ извѣстность; положеніемъ на мѣрѣ выгодъ и преимуществъ, какія можно доставить на обзаведеніе симъ приходящимъ въ Грузію изъ-за границы, чиня имъ всякія вспоможенія, дабы болѣе ихъ къ переселенію приохотить, безъ потрясенія однако добраго разумѣнія между Россіею и Портою существующаго,—то и прошу в. пр. всѣми сими предметами, какіе нужно предпочтительно прочимъ прежде образовать, заняться и мнѣнія ваши о нихъ сообщать мнѣ для моихъ умозаключеній и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون) أي التساهل (بإخراج المادة) التي تنشأ منها ذلك الخراج (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب (يشيرون بالأعمال الظاهرة) وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) ولا يأتي النفع بذلك لهؤلاء الذين يتأكلون بالدنيا، (أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباتها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من الجهلة والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركوه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طرقها (وعلاجها) معرفة (و) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ (من) أي خلا (عن المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

для всеподданнѣйшаго по оному сужденіи представленія Е. И. В

Окруженіе Грузіи со всѣхъ сторонъ народами ей враждебными требовало отъ меня преподать къ безопасности земли сей подробныя правила ген.-м Лазареву, которому ввѣрена мною команда надъ всѣми расположенными въ Грузіи войсками ... нія нынѣ ему даннаго препровождая здѣсь списокъ, ... содержаніе сей бумаги, поколику оное должности вашей касается, на надлежащее свѣдѣніе и исполненіе в. пр.

590. Высочайшій рескриптъ ген. Кноррингу, отъ 25-го іюня 1802 года.

Донесенія ваши объ открытіи въ Грузіи Правительства, объ осмотрѣ ея предѣловъ, о распоряженіяхъ сдѣланныхъ вами къ лучшей ихъ безопасности и о желаніи народа Грузинскаго отправить сюда депутацію для принесенія Мнѣ благодарности, я получилъ. Въ разсужденіи сего послѣдняго поручаю вамъ объявить князьямъ, дворянству и народу Мою признательность и вмѣстѣ отклонить сей подвигъ ихъ, яко съ важными для нихъ издержками сопряженный и по вѣрности ... излишній. Царскія Регаліи должны остаться подъ надежнымъ присмотромъ, впредь до Моего повелѣнія; знаки же орденовъ покойнаго царя и сабля его ... вдовствующей царицы находящіеся, у нее и оставить.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою тако:
«Александръ».

591. Представленіе Верховнаго Грузинскаго Правительства Уголовной Экспедиціи ген.-л. Кноррингу, отъ 28-го іюня 1802 года, за № 15.

Въ сей Экспедиціи, по случаю ... ляющаго въ оной должность секретаря г. с Оленича, въ коемъ изъясняетъ, что опредѣленные въ сію Экспедицію канцелярскіе служители (кромѣ повытчика, губернскаго регистратора Гуляева и подканцеляриста Лукашева, ... къ должностямъ своимъ не являются съ 14-го числа сего іюня, и по позывѣ ихъ отговариваются, что ... за январскую сего года треть жалованья, не имѣя одежды и обуви, къ исправленію должностей своихъ явиться не могутъ. Высочайшимъ же объ управленіи губерніи учрежденія 156 ст. повелѣно „Понеже по статамъ опредѣлена особая для канцелярскихъ расходовъ сумма, которую въ кладовыхъ содержать неудобно, ибо ежечасно потребна для расходовъ, того ради ... отпускать для расходовъ и на жалованье служителямъ ту сумму предъ наступленіемъ каждой трети въ тѣ мѣста, куда надлежитъ, и тогда той трети быть уже на отвѣтѣ тѣхъ мѣстъ, въ которыхъ принята". Генеральнаго Регламента въ 25-й главѣ между прочимъ повелѣно „Президенты и вице-президенты имѣютъ ... надъ поступками и обхожденіемъ подчиненныхъ своихъ служителей и каждаго къ добродѣтели и достойному любочестію побуждали, и чтобы безбожнаго житія не имѣли, также питія и игры, ссоры и соманства удерживали, и чтобы оные въ одеждѣ чисто содержались, а въ обхожденіи постоянно и недерзостно поступали". Наставленія, даннаго Верховнаго Грузинскаго Правительства Казенной Экспедиціи отъ и пр., въ § 5-мъ сказано „Хотя во 157 ст. изданныхъ учрежденій повелѣно во всѣхъ гражданскихъ мѣстахъ жалованье производить на то только число людей, сколько гдѣ на лицо состоитъ, остальную же сумму причислять къ наличной суммѣ, но сіе разумѣется кромѣ той суммы, которая по штатамъ опредѣлена каждому мѣсту вообще на канцелярскихъ служителей и расходы, ибо сумма сія зависитъ собственно отъ распоряженія каждаго мѣста; почему остатковъ сихъ не отбирать, а только свидѣтельствовать въ томъ, сколько въ которой трети таковыхъ денегъ издержано и сколько въ которомъ мѣстѣ въ остаткѣ состоитъ", опредѣлено съ прописаніемъ вышесказаннаго увѣдомить правителя Грузіи, что по неотпуску суммы изъ 10,000 руб., въ распоряженіе его предоставленныхъ на канцелярскихъ служителей и расходъ по всѣмъ экспедиціямъ Верховнаго Грузинскаго Правительства положенныхъ, изъ коихъ бы нанять вахмистра и сторожа, не имѣютъ многихъ нужныхъ вещей къ производству дѣлъ потребныхъ, а особливо что служители не являются къ должностямъ своимъ, можетъ послѣдовать въ дѣлахъ уголовныхъ промедленіе и колодникамъ содержаніемъ подъ стражею напрасное изнуреніе; — просить отдѣленія принадлежащей сей Экспедиціи суммы, которая по прописаннымъ законамъ должна быть на отчетѣ всякаго судебнаго мѣста, къ употребленію ее по ежечасной потребности въ расходъ.

592. Письмо ген.-л Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 30-го іюня 1802 года, за № 118.

Возвращая при семъ пункты в. пр. на разсмотрѣніе ко мнѣ доставленныя: 1) объ открытіи въ Тифлисѣ училища для дѣтей, 2, 3, 4, 5) объ установленіяхъ Приказа Общественнаго Призрѣнія, совѣст-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

ныхъ судовъ, Дворянскаго собранія и Городской думы и 6) объ учрежденіи принятія и разсылки писемъ внутрь и внѣ Грузіи въ Россію, согласенъ я на приведеніе теперь же въ исполненіе перваго и послѣдняго пунктовъ. Суммы на содержаніе школъ можно будетъ получать изъ Грузинскихъ доходовъ, за удовлетвореніемъ опредѣленныхъ уже расходовъ. О правилахъ почтовой корреспонденціи, предполагаемыхъ в. пр., сообщу я нынѣ же Тамбовскому почтамту съ требованіемъ, дабы оный благоволилъ предписать Моздокской почтовой экспедиціи вести счетъ посредствомъ в. пр. въ деньгахъ за письма, кои внутрь Россіи изъ Грузіи слѣдовать будутъ, и доставилъ бы къ вамъ обыкновенную почтовую таксу. Между тѣмъ буду ожидать отъ в. пр. увѣдомленія о взиманіи вѣсовыхъ за пересылку партикулярныхъ писемъ изъ Грузіи до Моздока денегъ, сообразно затрудненіямъ, путемъ симъ представляемымъ; равномѣрно и о мѣрахъ, кои нужно принять на вознагражденіе издержекъ исходящихъ въ доставленіи партикулярной корреспонденціи изъ Моздока въ Грузію: въ чемъ нужно, кажется, требовать уплату отъ тѣхъ, къ коимъ письма будутъ адресованы.

Что относится до установленія въ Грузіи Приказа Общественнаго Призрѣнія, совѣстныхъ судовъ, Дворянскаго собранія и Городской думы, о чемъ не оставлю я взойти всеподданнѣйшимъ представленіемъ моимъ къ Е. И. В., учинивъ предварительно нужныя соображенія.

592. Прошеніе общества Тифлисскихъ мокалаковъ или гражданъ къ ген.-л. Кноррингу и отвѣтъ сего послѣдняго на оное.

Прош. 1) О утвержденіи привиллегій нашихъ, пожалованныхъ намъ отъ царя Вахтанга, по коимъ сравнены мы въ почестяхъ и преимуществахъ съ дворянами, раздѣляясь такъ, какъ и сіи, на три степени, съ правомъ имѣть и покупать недвижимое имѣніе, какъ равно и крестьянъ.

Отв. Всевысочайшимъ Е. И. В. отъ 12-го сентября 1801 года Манифестомъ утверждены всѣмъ состояніямъ народовъ Грузинскихъ прежнія ихъ права и преимущества; слѣдственно и мокалаки Тифлисскіе сею Монаршею милостію пользоваться имѣютъ.

Прош. 2) О утвержденіи намъ права, отъ прежнихъ царей пожалованнаго, быть свободными отъ личной службы и въ самое военное время, кромѣ собственнаго произволенія.

Отв. Сіе равномѣрно остается на прежнемъ основаніи.

Прош. 3) О утвержденіи намъ права разбираться между собою въ гражданскихъ дѣлахъ по древнимъ нашимъ обычаямъ, которые просимъ привести въ извѣстность, и чего не достаетъ—пополнить особыми наставленіями, и о позволеніи намъ имѣть особый для того судъ, въ которой члены назначались бы по выбору общества и по утвержденію главнаго начальства, съ дозволеніемъ однако-жь недовольному на рѣшеніе суда брать апелляцію въ Экспедицію Верховнаго Грузинскаго Правительства;—въ дѣлахъ же уголовныхъ подвергаемся мы, съ сохраненіемъ имуществъ дворянскихъ, общимъ по Грузіи законоположеніямъ.

Отв. На основаніи Всевысочайшаго постановленія объ управленіи Грузіею, установленъ будетъ въ Тифлисѣ Магистратъ, коль скоро соберутся нужныя касательно предмета сего свѣдѣнія; и поелику Магистратъ составляется всегда изъ гражданъ, то и здѣсь поступлено будетъ такъ же, съ присвоеніемъ гражданству по общему правилу правъ ихъ и преимуществъ въ томъ, что до дѣлъ гражданскихъ относится.

Прош. 4) Подати въ казну царскую, которыя полагались на насъ по временамъ и обстоятельствамъ непостоянно, кромѣ мали или податей личныхъ, именно: съ каждаго женатаго человѣка по 1 р. 20 к., а съ холостаго—по 60 коп. сер., наложены наконецъ были на все наше общество ежегодно по 4,000 руб. подъ названіемъ махты, которую и вносили мы до раззоренія Персіянами города Тифлиса; а какъ съ того времени доселѣ по смутнымъ обстоятельствамъ торговля и промыслы наши въ крайнемъ упадкѣ, да и число жителей увлеченными въ плѣнъ коихъ по силамъ своимъ и теперь еще дорогою цѣною выкупаемъ, и разбѣжавшимися гораздо уменьшилось, то и просимъ столько въ снисхожденіе намъ, столько во убѣжденіе къ возврату отлучившихся подать сію до времени поправленія состоянія нашего оставить.

Отв. Извѣстно, что въ послѣдніе годы правленія царя Георгія отъ Тифлисскихъ мокалаковъ получаемо было въ казну царскую до 10,000 руб. Сіе однако не пріемлется теперь въ основаніе, но поелику всякій гражданинъ обязанъ по мѣрѣ силъ своихъ нести общія повинности, способствующія благу частному и общему, то и должны Тифлисскіе мокалаки по возможности состоянія своего доставить въ казну на текущій годъ какую либо извѣстную сумму сборовъ, подъ именемъ махты разумѣемыхъ, кромѣ подушнаго сбора, который долженъ быть въ полной мѣрѣ добранъ.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابعها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقنوة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Прош. 5) Пошлины съ товаровъ подъ разными именами, съ разныхъ мѣстъ, кромѣ казны и въ пользу другихъ лицъ, собираются, что самое и стѣсняетъ торговлю купечествующихъ, а потому и просимъ предметъ сей по сображеніи пользы казенной взять въ особенное вниманіе.

Отв. Какъ устроеніе подлинныхъ народовъ Грузіи вообще есть изъ первѣйшихъ заботъ установленныхъ въ Грузіи властей, то и по предмету пошлинъ съ товаровъ и по прочему, до торговли относящемуся, учинено будетъ полное соображеніе.

Прош 6) Во уваженіе, что квартированіе Россійскихъ чиновъ въ домахъ нашихъ стѣсняетъ крайне съ одной стороны собственныя наши жительства, совсѣмъ опустошенныя, а съ другой по разности образа жизни обычая нашего, то и осмѣливаемся просить освобожденія отъ онаго, дабы мы не могли сугубо притти въ раззореніе, а до того постои въ городѣ Тифлисѣ, во облегченіе доселѣ несущихъ сію повинность однихъ насъ, расположить на всѣ состоянія живущихъ здѣсь безъ исключенія.

Отв. Обыватели вездѣ обязаны давать квартиры подъ постой военныхъ чиновъ, тѣмъ менѣе и здѣсь могутъ быть уволены; но ежели бы доходовъ съ земли доставало, тогда бы были выстроены и особыя для войскъ казармы.

Прош. 7) Желая обратить въ полной мѣрѣ всѣ способы на распространеніе торговли, ремеслъ и рукодѣлій, въ коимъ взываетъ насъ Высочайшій Манифестъ, осмѣливаемся на сей предметъ, съ пользою казенною соединенный, во уваженіе претерпѣннаго нами раззоренія, испрашивать отъ щедротъ Монаршихъ пожалованія намъ заимообразно подъ общее поручительство, соразмѣрной суммы денегъ, по примѣру воспользовавшихся сею Высочайшею милостію, переселившихся въ Россію нашихъ единоземцевъ.

Отв. Къ удовлетворительному отвѣтствію на статью сію тѣмъ менѣе имѣю возможности, что неизвѣстно еще мнѣ состояніе здѣшнихъ гражданъ.

Прош. 8) Наконецъ, буде отъ князей и дворянъ къ Высочайшему двору отправятся съ принесеніемъ достодолжнаго ко престолу Монаршему, за изліянныя на народъ Грузинскій милости, благодаренія—испрашиваемъ позволенія вмѣстѣ назначить отъ нашего сословія одного или двухъ почетнѣйшихъ гражданъ.

Отв. Когда послѣдуетъ Высочайшее соизволеніе объ отправленіи по желанію Грузинскаго народа къ Высочайшему двору депутатовъ, тогда и на сію статью рѣшеніе дано будетъ

594. Всеподданнѣйшій рапортъ ген. л. Кнорринга, отъ 12-го іюля 1802 года, за № 19.

Во Всевысочайшемъ повелѣніи В. И. В., данномъ мнѣ объ управленіи Грузіею въ 12-й день сентября 1801 года, между прочимъ, изображено. „Учрежденіе „Городской и Земской полиціи должно быть приведено „въ такія правила, чтобъ обитатели не потерпѣли „въ немъ чувствительной перемѣны, но прешли бы „съ удобностію къ порядку, коего и тѣни они по „сіе время не видали. На сей конецъ весьма нужно, „сочинивъ особливый Городской и Земской полиціи „уставъ, поднесть къ Нашему утвержденію“. Вслѣдствіе чего сочиненный мною, по совмѣстномъ съ правителемъ Грузіи соображеніи обычаевъ и умоначертанія Грузинскаго народа, Уставъ полицейскій для Тифлиса и прочихъ уѣздныхъ городовъ Грузіи всеподданнѣйше при семъ представляю на Всевысочайшее В. И. В. благоусмотрѣніе.

Уставъ Полицейскій

Отдѣленіе I.

Раздѣленіи города и о чинахъ.

§ 1. По состоянію въ Тифлисѣ болѣе 2,000 и въ предмѣстьи онаго, именуемомъ Авлабарѣ, свыше 300 домовъ, полагается въ городѣ 3 части, а въ Авлабарѣ четвертая; почему и раздѣлить городъ на оныя по удобности, наименовавъ ихъ по достопамятнымъ урочищамъ; а каждую часть раздѣлить на два квартала, потому что въ частяхъ и кварталахъ хотя число домовъ довольно будетъ великое, но всѣ сіи дома малопространны и такъ близко соединены, что каждая часть и кварталъ весьма малымъ разстояніемъ мѣста ограничится.

§ 2. Въ каждую часть города и въ предмѣстье опредѣлить по одному есаулу съ соцкими и десяцкими, и всякій есаулъ свою часть, а соцкіе и десяцкіе свои кварталы, въ кои будутъ опредѣлены, вѣдать и отвѣтствовать за нихъ должны.

§ 3 Есаулы долженствуютъ быть люди безпорочнаго поведенія, здраваго разсудка въ дѣлахъ, ревностны къ службѣ государственной и общественной, наблюдающіе точность въ исполненіи повелѣній начальства и безкорыстіе; а соцкіе и десяцкіе также извѣстнаго и добраго состоянія, трезвы, вѣрны и трудолюбивы.

§ 4. Всѣ частные есаулы имѣютъ состоять въ непосредственномъ вѣдомствѣ коменданта и отъ него или съ вѣдома его и отъ полиціймейстера получать приказанія и коменданту доносить о всемъ, что въ частяхъ ихъ случиться можетъ, узнавая о томъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس لتحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم ابتدر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل به الطرقية (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) سائر (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

494

сами или чрезъ сотскихъ и десятскихъ, имъ по сему [illegible] случаю подвластныхъ.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

О должности Есаула.

§ 1 Есаулу предписывается имѣть прилежное смотрѣніе, дабы въ его части 1) не происходило ничего нарушающаго законъ Божій, 2) чтобъ общій порядокъ сохраненъ былъ во всѣхъ вещахъ и случаяхъ, 3) чтобъ ничего не принималось и не дѣлалось противнаго службѣ И. В. и общему добру, и 4) дабы изданныя и обнародованныя узаконенія и повелѣнія начальства исполняемы были всѣми безъ изъятія, для сохраненія мира и спокойства общаго между гражданами

§ 2. Есаулъ долженствуетъ домъ или квартиру имѣть въ той части, которая ему поручена, дабы имѣющіе къ нему надобность могли днемъ и ночью и всякій часъ къ нему приходить съ жалобами, прошеніями, извѣщеніями и донесеніями о содѣянномъ въ его части, и онъ повиненъ всякаго безпрепятственно къ себѣ допускать, ласково принимать и терпѣливо выслушивать

§ 3. Есаулъ по выслушаніи жалобы, прошенія, увѣдомленія или донесенія о непорядкѣ, неустройствѣ и законопротивномъ поступкѣ, въ его части происшедшемъ, тотчасъ словесно изслѣдуетъ, стараясь прилежно узнать истину чрезъ очевидное доказательство или чрезъ вѣрныхъ и неподозрительныхъ свидѣтелей; что же по тому найдется, если дѣло стоитъ уваженія, не мѣшкавъ доноситъ коменданту.

§ 4. При слѣдствіи всякаго рода преступленія, а паче уголовнаго, во избѣжаніе затрудненій и замѣшательства въ открытіи истины, есаулу держаться слѣдующаго порядка узнать, 1) о особѣ надъ кѣмъ учинено, 2) о дѣйствіи, что учинено, 3) о способѣ или орудіи чѣмъ учинено, 4) о времени когда учинено, 5) о мѣстѣ гдѣ учинено, 6) о обстоятельствахъ объясняющихъ, съ намѣреніемъ или безъ намѣренія и утверждающихъ или обличающихъ какъ учинено и 7) преступника кѣмъ учинено и какого онъ состоянія и качества.

§ 5. Приведеннаго или пойманнаго преступника, наипаче въ уголовномъ преступленіи, есаулъ тотчасъ допрашиваетъ и чинитъ, какъ выше изъяснено, производства во всѣхъ надобность [illegible], записывая все кратко по порядку.

§ 6. Уголовнаго преступника беретъ есаулъ подъ стражу, въ чемъ ему всякій въ городѣ живущій вспомоществовать обязанъ, подъ опасеніемъ въ про-

[illegible] неослабнаго взысканія, и онаго преступника безъ замедленія и съ объясненіемъ учиненнаго преступленія представляетъ коменданту.

§ 7 Уголовныя преступленія суть сопротивленіе власти и закону, неповиновеніе закону, презрѣніе и умышленное исполненіе закона, увѣчье и тяжкія раны, смертоубійство и воровство, коего три рода суть 1) воровство-грабежъ, 2) воровство-кража и 3) воровство-мошенничество.

1) Воровство-грабежъ есть, буде кто на сухомъ пути или на водѣ на кого нападетъ или остановитъ, страшая дѣйствіемъ какъ-то, орудіемъ или рукою или инымъ чѣмъ, или словомъ, или кого поранитъ, или нахально ограбитъ, или что отъиметъ, или дать себѣ принудитъ; или воспользуется страхомъ отъ пожара, или темнотою кого ограбитъ, или отниметъ у кого деньги, или сниметъ съ кого платье, или съ повозокъ или съ корабля пожитки или товары или какое движимое имѣніе

2) Воровство-кража есть, буде кто у кого тайнымъ образомъ возьметъ деньги или иное движимое имѣніе безъ воли или согласія того, чьи тѣ деньги или движимое имѣніе, онное спрячетъ или продастъ или заложитъ, или инако употребитъ въ свою пользу.

3) Воровство-мошенничество есть, буде кто на торгу или въ иномъ многолюдствѣ у кого изъ кармана что выиметъ, или обманетъ, или вымысломъ или незапно у кого что отниметъ, или унесетъ, или отъ платья полу отрѣжетъ, или позументъ споретъ, или шапку сорветъ, или купя что и не платя денегъ, скроется, или обманомъ или вымысломъ продастъ, или отдастъ поддѣланное за настоящее, или вѣсомъ обвѣситъ, или мѣрою обмѣритъ, или что подобное обманомъ или вымысломъ себѣ присвоитъ, ему непринадлежащее безъ воли или согласія того, чье оно.

§ 8. Есаулу должно посѣщать часто рынокъ, буде въ его части имѣется, и буде услышитъ жалобу о скудости или недостаткѣ жизненнаго припаса, или худобу или дороговизну онаго, то о томъ чего самъ исправить не можетъ, представляетъ коменданту, а также надъ вѣрностію вѣсовъ и мѣръ имѣетъ бдѣніе, чтобъ обману или подлога не происходило въ качествѣ, въ количествѣ, въ цѣнѣ, въ мѣрѣ и въ вѣсѣ.

§ 9. Есаулъ имѣетъ смотрѣніе, дабы въ части улицы чисты были, чтобъ по онымъ не было мертвечины, навоза и другой нечистоты, отъ которой происходящаго зловонія, заражающаго воздухъ и наносящаго здравію вредъ и самыя болѣзни; и если вышеизъясненная нечистота будетъ, то тѣхъ домовъ, возлѣ коихъ оная найдется, хозяевамъ ве-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب؛ كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين تأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (وهي القلب) ثم اعتذر عنهم بقوله: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرشده إلى طرق تعليمها (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فلا تكون سببًا لاندمال ذلك العارض. (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من هلاك (وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

лѣть тотчасъ очистить, съ сильнымъ подтвержденіемъ о наблюденіи возможной чистоты, подъ опасеніемъ впредь въ противномъ случаѣ взысканія пени.

§ 10) Вредное и безобразное обыкновеніе, чтобъ скотину въ городѣ среди купеческихъ лавокъ бить и очищать битую, должно отмѣнить, а назначать для того особое мѣсто ниже города по рѣкѣ; а также мѣрно и для продажи мяса и рыбы особливые отдѣлы въ пристойныхъ мѣстахъ.

§ 11. Есаулу имѣть точное свѣдѣніе о убогихъ и нищихъ въ его части, чтобъ подъ видомъ оныхъ тунеядцевъ и праздношатающихся не было, и доносить коменданту, дабы первые, то есть совершенно нищіе — яко-то, калѣки и престарѣлые, немогущіе себя пропитать работою, призрѣны были, а тунеядцы и праздные, могущіе работать, распредѣлены-бъ были куда слѣдуетъ для работъ, о праздныхъ же и непотребнаго житія обоего пола мужескаго и женскаго съ особымъ замѣчаніемъ докладывать коменданту и между тѣмъ тотчасъ таковые непорядки пресѣкать.

§ 12. Есаулъ долженъ вѣдать о пріѣзжающихъ въ городъ и отъѣзжающихъ изъ онаго, квартирующихъ въ его части, а также о больныхъ въ домахъ, съ различеніемъ состоянія, пола и возраста и какими именно болѣзнями оные немоществуютъ, и о умершихъ, и доносить еженедѣльно коменданту для донесенія и отъ него начальству.

§ 13. Есаулъ долженъ свѣдѣніе имѣть о всѣхъ въ его части жителяхъ, кто въ чемъ упражняется, какимъ промысломъ промышляетъ, или честнымъ ремесломъ и торгомъ пропитаніе себѣ и семейству своему снискиваетъ; а праздныхъ побуждать къ трудолюбію увѣщаніями и о таковыхъ доносить.

§ 14. Смотрѣть и сильно наблюдать, чтобъ въ его части запрещенной игры нигдѣ не происходило къ разоренію наипаче молодыхъ и неопытныхъ людей, а къ алчному обогащенію корыстолюбивыхъ, и потому въ которомъ домѣ своей части примѣтитъ производимую игру, тотчасъ обязанъ изслѣдовать 1) въ какую игру играютъ, 2) въ какія деньги что играютъ, 3) чѣмъ играютъ, 4) о времени когда играютъ, 5) о мѣстѣ гдѣ играютъ, 6) объ околичностяхъ, объясняющихъ въ какомъ намѣреніи играютъ или играли, и утверждающихъ [illegible] щихъ какъ играли, и 7) игроковъ, кто играетъ. И противную законамъ игру тотчасъ запретить и доносить [illegible], относящейся же единственно къ невинному препровожденію времени игры, наипаче въ почетныхъ домахъ, не касаться и тѣмъ не стѣснять жителей.

§ 15. Есаулъ въ своей части долженствуетъ пре-кращать и истреблять всякія ссоры и драки между жителями своей части, увѣщевая ихъ къ миролюбному сожитію, а наипаче въ своемъ началѣ уничтожать законопротивные поединки, доносъ о томъ безъ малѣйшаго медленія, если бы гдѣ таковое буйство открылось, дабы виновные силою закона тотчасъ обузданы и штрафованы были.

§ 16. Напоминать жителямъ имѣть отъ огня крайнее опасеніе, чтобъ отъ неосторожности (отъ чего Боже сохрани) не приключился пожаръ.

§ 17. Караулы и обходы ночные, по распредѣленію коменданта, въ своей части чинитъ есаулъ съ командою на сей случай опредѣленною, несслабно и подозрительныхъ, безчинныхъ, буде кто таковымъ явится, и праздношатающихся беретъ подъ стражу и поутру въ 8 часовъ о нихъ, такъ какъ и о всѣхъ случаяхъ минувшаго дня и ночи произшедшихъ, представляетъ коменданту.

Отдѣленіе II.

О кварталахъ и о должности соцкихъ и десяцкихъ.

§ 1. Въ каждый квартала опредѣляются соцкій и три десяцкихъ, изъ коихъ послѣднихъ одному находиться при комендантѣ для посылокъ по полицейскимъ надобностямъ, да и всѣмъ вообще соцкимъ и десяцкимъ состоять также въ повелѣніяхъ онаго, но и приказанія есауловъ касательно вышеписанныхъ предметовъ исполнять; каждый изъ нихъ долженъ о жителяхъ его квартала обстоятельное свѣдѣніе имѣть и есаулу о всѣхъ произшествіяхъ и обстоятельствахъ увѣдомлять, дабы тотъ могъ исправлять свою должность въ точности, ибо есаулъ и за поведеніемъ соцкихъ и десяцкихъ смотритъ и изъ нихъ о нерадивыхъ, неисправныхъ, а наипаче о безчинныхъ и строптивыхъ представляетъ коменданту для перемѣны по разсмотрѣнію его лучшими и исправнѣйшими.

§ 2. Въ каждомъ кварталѣ по линіямъ улицъ и на перекресткахъ, для сохраненія всегдашняго спокойствія и тишины жителей, должно быть всегда ночнымъ сторожамъ отъ каждаго дома не обходя никого опредѣляемымъ по очереди, что соцкіе и десяцкіе неупустительно наблюдать должны и есаула увѣдомлять, изъ котораго дома и когда очередь на стражу ночную быть; а посему и по всему вышеписанному имѣть нумерацію домамъ и предъ входомъ въ каждый прибить деревянную табличку съ изображеніемъ при томъ, съ тѣмъ изъ котораго двора на случай нужды пожарной быть.

§ 3. Ночью въ городѣ, а болѣе по большимъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) لتوقفها على وجود مرشد (واستصعاب أعمال القلوب) على كل أحد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المكفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات) ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
أن القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

улицамъ имѣть въ пристойныхъ мѣстахъ фонари до 11-ти часовъ по полудни для освѣщенія проходящимъ и проѣзжающимъ людямъ, а также и потребное число рогатокъ, которыми закидывать переулки въ срединѣ оныхъ съ 11-ти часовъ по полудни до 5-ти часовъ утра, дабы никто сквозь ихъ, не давъ о себѣ сторожамъ знать, не могъ пробѣжать. — Исправность сего наблюдаютъ соцкій и десяцкій, при томъ соцкій ревизуетъ ночной обходъ и сторожей по мѣрѣ упущенія или оплошности ихъ подвергаетъ штрафу.

§ 4. Соцкіе и десяцкіе должны вѣдать о всѣхъ въ кварталѣ ихъ вѣдомства живущихъ людяхъ, для того хозяева домовъ или ихъ прикащики и управители обязаны десяцкому на вопросъ его давать знать о квартирующихъ, тоже заболѣвшихъ и умершихъ, ибо десяцкій по тому соцкаго своего, а сей есаула увѣдомить долженъ

...съ благоговѣніемъ и пребывали во время службы Божіей въ молчаніи и почтеніи, и дабы въ воскресные и праздничные дни ничего запрещеннаго не происходило и во время крестныхъ ходовъ отъ никакого помѣшательства по пути и на улицахъ не было.

§ 6. Управа полицейская сохраняетъ между всѣми въ городѣ живущими, хотя различныхъ вѣръ, доброе гражданское согласіе, миръ и тишину.

§ 7. Есаулы частные, соцкіе и десяцкіе въ кварталахъ подлежатъ вѣдѣнію Управы, состоя однако, какъ выше сказано, непосредственно въ повелѣніяхъ одного коменданта.

§ 8. Сверхъ предписаннаго выше и даннаго коменданту особо наставленія, да пребудетъ зерцаломъ Управы городской полиціи, въ разсужденіи обязанности взаимной гражданъ между собою

Отдѣленіе IV.

О Управѣ городской полиціи и о правилахъ благочинія вообще.

§ 1. Въ Тифлисѣ учреждается полицейская канцелярія или Управа градской полиціи. Въ ней предсѣдательствуетъ комендантъ, и съ нимъ засѣдаетъ полиціймейстеръ, который хотя въ рѣшеніи по полиціи дѣлъ участвуетъ, но комендантскихъ приказаній или рѣшеній отмѣнять и имъ прекословить не можетъ, а долженъ исполнять оныя; но если въ нихъ заключаться будетъ что противное порядку и справедливости, въ такомъ случаѣ не исполняя, съ подробнымъ объясненіемъ дѣла представляетъ начальству.

§ 2. Управа городской полиціи по дѣламъ до нея касающимся состоитъ подъ непосредственнымъ повелѣніемъ Исполнительной Верховнаго Грузинскаго Правительства Экспедиціи.

§ 3. Управа не имѣетъ опредѣленнаго времени къ засѣданію, но всякій день и часъ засѣдаетъ, когда только случатся дѣла того требующія

§ 4. Управа разбираетъ и рѣшитъ случающіяся между гражданами просьбы, тяжбы и распри маловажныя и скоротечительныя, и уголовныя дѣла по изслѣдованіи и судебныя или тяжебныя выше 20 р. отсылаетъ въ судебныя мѣста, равно и по дѣламъ о воровствѣ, кражѣ и мошенничествѣ ниже 20 р. взыскиваетъ, какъ предписано закономъ.

§ 5. Управа охраняетъ миръ и тишину святыя православныя Церкви и наблюдаетъ, чтобъ всякій въ церкви Божіей почтителенъ былъ, входилъ въ

Первое.

Правила добронравія

I Не чини ближнему, чего самъ терпѣть не хочешь.

II. Не токмо ближнему не твори лиха, но твори ему добро, колико можешь.

III. Буде кто ближнему сотворилъ обиду личную, или въ имѣніи, или въ добромъ званіи, да удовлетворитъ по возможности.

IV. Въ добромъ помогите другъ другу, веди слѣпаго, дай кровлю неимущему, напой жаждущаго.

V. Сжалься надъ утопающимъ, протяни руку помощи падающему.

VI. Блаженъ кто и скотъ милуетъ, буде скотина и злодѣя твоего спотыкнется, подними ее.

VII. Съ пути сошедшему указывай путь.

Второе.

Правила обязательствъ общественныхъ

VIII. Мужъ да прилѣпится къ своей женѣ въ согласіи и любви; уважая, защищая и извиняя ея недостатки, облегчая ея немощи, доставляетъ ей пропитаніе и содержаніе по состоянію и возможности хозяина.

IX Жена да пребываетъ въ любви, почтеніи и послушаніи къ своему мужу и да оказываетъ ему всякое угожденіе и привязанность яко хозяйкѣ.

X. Родители суть властелины надъ своими дѣтьми; природная любовь къ дѣтямъ предписываетъ имъ дать дѣтямъ пропитаніе, одежду и воспитаніе доброе и честное по состоянію

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد أدواء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) للنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

XI. Дѣти должны имѣютъ оказывать родителямъ чистосердечное почтеніе, послушаніе, покорность и любовь и служить имъ самымъ дѣломъ, словами же и рѣчьми отзываться объ нихъ съ величайшимъ почтеніемъ, сносить родительскія исправленія и увѣщанія терпѣливо безъ ропота и да продолжится почтеніе и по кончинѣ родителей.

ГЛАВА [illegible]

Качества опредѣленнаго къ благочинію начальства и правила его должности.

XII. 1) Здравый разсудокъ, 2) добрая воля въ отправленіи порученнаго, 3) человѣколюбіе, 4) вѣрность къ службѣ И. В., 5) усердіе къ общему добру, 6) радѣніе о должности, 7) честность и безкорыстіе.

XIII. Правый и равный судъ всякому состоянію.

XIV. Дать покровительство невинному и скорбящему.

XV. Воздержаніе отъ взятокъ, ибо ослѣпляютъ глаза и развращаютъ умъ и сердце, устамъ же налагаютъ узду.

[illegible] Правила взысканія.

1) Буде кто учнетъ возлагать хулу на Господа Бога и Спаса нашего Іисуса Христа, или на родшую Его Пречистую Владычицу нашу Богородицу и приснодѣву Марію, или на честный Крестъ, или на святыхъ Его угодниковъ, того отослать въ судъ и да накажется, какъ закономъ предписано.

2) Буде кто, пришедъ въ церковь Божію во время службы Божіей, учинитъ службѣ Божіей какимъ бы то ни было обычаемъ или способомъ препятствіе или помѣшательство, или прервавъ оную, или совершить не дастъ,— да отдастся подъ стражу и отошлется къ суду и да накажется по мѣрѣ вины или преступленія имъ учиненнаго, какъ въ законѣ написано.

3) Буде кто учнетъ входить въ церковь Божію съ усиліемъ или учинитъ [illegible] уголовное преступленіе, да отдастся подъ стражу и да отошлется въ судъ, и да накажется по мѣрѣ преступленія имъ учиненнаго, какъ въ законѣ написано.

4) Буде кто учинитъ или возобновитъ споры противные православію, на того безъ суда наложить молчаніе.

5) Буде кто иновѣрный отвратитъ православнаго отъ православія или уговоритъ перейтить въ иную вѣру, да отдастся подъ стражу и отошлется въ судъ, и да накажется по мѣрѣ преступленія имъ учиненнаго, какъ въ законѣ написано.

6) Буде кто православный переидетъ въ иную вѣру, да отдастся подъ стражу и отошлется въ судъ и да накажется, какъ въ законѣ написано.

7) Буде кто ради различія вѣры начнетъ съ кѣмъ ссору, распрю, или учинитъ брань и поношеніе, того отослать въ судъ и да накажется по мѣрѣ вины, какъ въ законѣ написано.

8) Буде кто учинитъ въ городѣ обнародованіе или объявленіе безъ вѣдома полиціи, или кто снимаетъ, издеретъ или закроетъ полицейскія обнародованія, узаконенія, повелѣнія, рѣшенія или приказанія, или кто учинитъ ослушаніе объявленію полиціи,— да отдастся подъ стражу и отошлется въ судъ, и да накажется по мѣрѣ вины или преступленія, какъ въ законѣ написано.

9) Буде кто начнетъ новизну узаконенію противную, или кто учинитъ лжепредсказанія или лжепредзнаменованія, да отошлется въ судъ для поступленія съ нимъ по законамъ.

10) Буде кто въ городѣ станетъ носить оружіе, кому и какого, яко-то кинжаловъ, сабель и пистолетовъ, узаконеніе не позволяетъ, съ того по предварительномъ о семъ повѣщеніи и подтвержденіи взыскать пеню,— дневное содержаніе рядоваго и сажать подъ стражу, дондеже заплатитъ. Отъ сего взысканія изъемлются однако тѣ, кои будутъ иногда ѣхать внѣ города вооруженные, поелику безопасность путевая предосторожности сей требуетъ.

11) Буде кто учинитъ письма ругательныя, угрозительныя или возмутительныя, сходбище подозрительное, то-жь скопъ и заговоръ, разсѣеваніе лжи и клеветы, взломъ оградъ и поединокъ, или кто станетъ ѣздить или ходить страшая людей, того имать подъ стражу и отослать къ суду.

12) Законами запрещаются также всѣ неустройства, пьянство, игры запрещенныя и разорительныя, ссоры, драки, смертоубійство, насиліе, воровство и всякаго рода непорядки, въ уставѣ Управы благочинія подъ статьею взысканія изображенные; [illegible] съ обличившимися въ томъ поступать, какъ по законамъ слѣдуетъ.

13) Запрещается подъ строгимъ и неупустительнымъ по законамъ взысканіемъ полицейскимъ чиновникамъ и служителямъ не требовать и не брать у кого ничего, но довольствоваться опредѣленнымъ каждому изъ нихъ жалованьемъ, назначеннымъ ниже сего, а именно

Въ Тифлисѣ:

	одному.	всѣмъ.
Есаулу	100 р.	400 р.
Сотнику	70 „	560 „
Десяцкому	30 „	1,200 „

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
ويتطرفون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والتطهير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل، ويبرأ الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) وتحلى بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

На расходы по полицейскимъ надобностямъ яко-то, на отапливаніе дому полицейскаго, на освѣщеніе караулень и улицъ и на прочее .... 695 „

Всего ...... 2,855 „

На основаніи же сего полицейскаго устава учредить полицію и въ уѣздныхъ городахъ Грузіи, — въ Гори, Душетѣ, Телавѣ и Сигнахѣ, въ каждомъ сообразно числу домовъ, въ нихъ нынѣ состоящихъ, и пространству ими объемлемому, быть по одной части раздѣленной на три квартала. Въ часть отдѣлить по одному есаулу, а въ кварталъ по одному соцкому и по три десяцкихъ.

Жалованья же имъ въ годъ

	одному.	всѣмъ.
Есаулу	80 „	80 „
Соцкому	60 „	180 „
Десяцкому	40 „	400 „
На расходы по полицейскимъ надобностямъ		400 „

Всего на одинъ уѣздный городъ 1,020 „

А на четыре .... 4,080 „

Сумму полагаемую на содержаніе полиціи въ Тифлисѣ и въ четырехъ уѣздныхъ городахъ Грузіи, составляющую 6,935 руб., впредь до разсмотрѣнія, отпускать изъ общихъ въ Грузіи казенныхъ доходовъ въ опредѣленное, какъ и на прочія присутственныя мѣста, время, поелику теперь разныя состоянія народа Грузинскаго не приведены еще въ точную извѣстность.

595. Письмо ген.-л. Кноринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 20-го іюля 1802 года, за № 149.

Я самъ удостовѣренъ въ оскудѣніи въ Грузіи серебряной тамошней монеты и что отъ того голландскіе червонцы съ трудомъ нынѣ размѣниваются по 2 р. 65 к. и согласенъ, чтобы до Всевысочайшаго на утвержденіе въ Грузіи монетнаго двора соизволенія производить битье изъ серебра Грузинскихъ абазовъ, и какъ штемпель сей монеты, сколько извѣстно, представляетъ имя владѣвшаго царя, то для удаленія вреднаго на умы вліянія нужно сдѣлать пристойную въ надписи перемѣну, не поставляя однако-жь и имени Е. И. В., поелику сего безъ особаго Высочайшаго повелѣнія сдѣлать не должно. Я буду ожидать отъ в. пр. о принятыхъ мѣрахъ увѣдомленія; между же тѣмъ извѣщаю васъ, что болѣе 70,000 серебра отправлено будетъ въ Грузію къ провіантскимъ коммисіонерамъ въ августѣ.

596. Рапортъ полк. Симоновича ген.-м. Лазареву, отъ 2-го августа 1802 года, за № 561.

Во исполненіе повелѣнія г. главнокомандующаго въ Грузіи, апрѣля отъ 18-го числа подъ № 1153-мъ, прописаніемъ въ ономъ, въ сходство приложеннаго при ономъ обряда, учинить мнѣ, употребя офицеровъ войскъ, подъ командою у меня состоящихъ, обнародованіе Высочайшаго Е. И. В. манифеста и привесть къ присягѣ всѣхъ сословій народа, расположеннаго въ епархіяхъ: Самтаврской, Руисской, Никозской, Самтависской; въ моуравствахъ Ахалсопельскомъ, Горійскомъ, Меджурихевскомъ, въ волостяхъ: Меджутской, Сатемской, Кицнисской, Тхіовской, Гвидиской, Потрской, по рѣкамъ Паци, Большой и Малой Ліахвѣ, въ волостяхъ Осетинскихъ: Ирививской, Мгривиской, Грузинскихъ: Ванатской и Арбоской и въ моуравствахъ Осетинскихъ Цхинвальскомъ, Магламдовлетскомъ и Нарскомъ, лежащихъ за Кавказомъ, Грузинскихъ: Шиндисскомъ, Кехвискомъ, Анабетскомъ, Алискомъ, Сурамскомъ, Хидиставскомъ, Гуджаретскомъ и въ волости Кепинисхевской, — обнародовавъ въ здѣшнемъ городѣ Высочайшій манифестъ, привелъ оный съ окружными оному селеніями къ присягѣ, остальныя же части препоручилъ по положенію мѣстъ каждаго изъ его сподъ постовъ начальникамъ, а именно, 17-го Егерскаго полка майору фонъ-Клейсту — въ Карели, баталіона имени моего, поруч. Шмиту — въ Ахалкалакахъ, кап. Бартеневу — въ Сурамѣ, шт.-кап. князю Багратіону — въ Цхинвалѣ, и здѣсь же расположенныхъ ротъ кап-мъ Рейху и Клипинову, — Осетинцевъ съ смежными къ онымъ Грузинами; а труднѣйшую и дальнѣйшую часть Осетинцевъ, по рѣкамъ Паци и Большой Ліахвѣ и расположенныхъ за Кавказомъ — шт.-кап. Осипову, войска Донскаго Щедрова 2 полка съ сотникомъ Боковымъ и Осетинскимъ переводчикомъ дворяниномъ Иваномъ Ялгузидзе, въ которыхъ во всѣхъ частяхъ, въ сходство вышепрописаннаго обряда, учинено обнародованіе Высочайшаго Е. И. В. манифеста и приведенъ къ присягѣ всѣхъ сословій народъ. А какъ по выпавшему въ началѣ прошлаго іюня мѣсяца въ Кавказскихъ горахъ большому снѣгу прервалась было и для пѣшихъ коммуникація съ моуравствами Магламдовлетскимъ и Нарскимъ, расположеннымъ за горами, то гг. кап. Рейхъ и шт.-кап. Осиповъ, не видя средствъ окончить препорученный имъ приводъ сказанныхъ моуравствъ къ присягѣ, оставя оный до удобнѣйшаго времени, возвратились къ своимъ мѣстамъ; почему я 14-го числа іюля отправилъ шт.-кап. Осипова для привода обоихъ выше-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب. وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ويتطرقون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحرضون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا. (وأما علماء الآخرة فإنهم لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والتطهير يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروقها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً عن هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو خروج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتصرون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون بالدين الدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مسولة الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (والتجأوا) (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف طرؤها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي تنشأ منها تلك العوارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضميران فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل خبير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا [illegible] الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

601. Рапортъ капи-исправника кн. Василія Соколовскаго и Кизикскаго моурава кн. Андроникова д. с. с. Коваленскому, отъ 23-го сентября 1802 года.

Симъ в. пр-ству честь имѣемъ донести, что бывшіе прежде въ Кизикѣ моуравы и асиставъ пользовались доходами слѣдующими: въ случаѣ тревоги, кто изъ жителей не выѣдетъ на оную,—по одному волу, съ котораго части: одна въ казну, другая тѣмъ, кои были на тревогѣ, а третья моураву; ежели случится раздѣлъ братьевъ, одного вола моураву и половина асиставу; кто въ селеніяхъ изъ жителей будетъ мотать шелкъ и сколько таковыхъ будетъ, по фунту моураву; кто кому разобьетъ до крови голову, съ виноватаго одного вола моураву; ежели кто что украдетъ, то съ вора штрафа противу украденной имъ вещи три части,—двѣ въ казну, а третья моураву; кто изъ Кизикскихъ жителей вывозитъ изъ-за границы и заграницу товары, то изъ числа тѣхъ товаровъ со ста руб. 2 руб., а изъ сихъ 2 р. двѣ части въ казну, а третья моураву.

602. Тоже, д. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 29-го сентября 1802 года, за № 171.

При предписаніи ко мнѣ съ препровожденіемъ отъ 8-го сего сентября за № 224, копію съ Высочайшаго Е. И. В. повелѣнія, послѣдовавшаго къ вамъ отъ 19-го минувшаго августа, о просьбѣ царевича Іоанна поселить на казенныхъ земляхъ въ Кахетіи и Карталиніи Татаръ, Турокъ и Армянъ подъ его руководствомъ, требовать изволите, по соображеніи сей статьи съ прежними относительными до оной предписаніями, представить мое мнѣніе; во исполненіе чего в. пр. имѣю честь донести. Какъ еще предположенное камеральное описаніе Грузіи не приведено во исполненіе, то хотя и неизвѣстно о свойствахъ и количествѣ пустопорожнихъ земель, а равно и кому изъ [illegible] принадлежатъ, но по ближайшемъ познаніи оказывается, что земель незаселенныхъ какъ въ Карталиніи, такъ и въ Кахетіи весьма много; что оныя большею частію состоятъ изъ плодоноснѣйшихъ равнинъ, кои не имѣя естественнаго въ себѣ огражденія отъ нападавшихъ на Грузію непріятелей, остаются съ давнихъ лѣтъ безъ обитателей, но что со всѣмъ тѣмъ на каждый почти лоскутъ изъ сихъ земель являются теперь, ежели не нѣсколько, то по крайней мѣрѣ одинъ претендатель, относящій наслѣдное право свое на владѣніе оными до самой древности,—хотя многіе изъ нихъ, чрезъ нѣсколько уже перерожденій, не токмо ими не пользовались, но и помыслить о томъ не смѣли, сколько по опасности извнѣ всегда угрожавшей, столько и по самовластію бывшихъ здѣсь царей, присвоявшихъ всѣ таковыя пустопорожнія мѣста въ собственность себѣ, заселяя нѣкоторыя изъ нихъ государственными крестьянами, каковыхъ есть теперь нѣсколько селеній, или основывая на оныхъ въ пользу казны своей другія заведенія, яко-то мѣдные и серебряные заводы, безъ предоставленія въ пользу прежнихъ владѣльцевъ какого либо, какъ въ одномъ, такъ и въ другомъ случаѣ участія, исключая нѣкоторыхъ тѣхъ, пользовавшихся самою малостію. А потому прежде приведенія въ точную извѣстность принадлежности земель пустопорожнихъ (что иначе не можетъ быть, какъ единымъ и общимъ опредѣлительнымъ постановленіемъ) нельзя приступить къ основательному предположенію вызова въ Грузію переселенцевъ; къ тому-жъ, пріемля въ разсужденіе мѣстное положеніе сего края, которое по самоближайшему испытанію не представляетъ въ виду утвержденія здѣсь умовъ въ спокойствіи, иначе какъ когда всѣ члены бывшаго царственнаго дома или будутъ отсюда вовсе удалены, либо по крайней мѣрѣ, пребывая подъ строгимъ надзоромъ, оставались бы безъ всякаго въ правительствѣ вліянія, наипаче же по сношеніямъ внѣшнимъ, подающимъ случай увѣрять имъ по видамъ своимъ связи,—вызовъ изъ-заграницы и водвореніе въ Грузіи переселенцевъ нельзя кажется предоставить въ вѣдомство и руководство царевича Іоанна, тѣмъ паче, что несовмѣстно было бы съ пользою государственною и предосудительно общественной, еслибы таковое переселеніе осталось ему въ собственность, какъ изъ намѣренія его замѣчать можно. По таковымъ уваженіямъ, для произведенія съ успѣхомъ въ дѣйство желаемаго и по настоящему обезпеченію Грузіи весьма возможнаго умноженія въ предѣлахъ здѣшнихъ переселенцевъ, полагаю я удобнѣйшимъ и отъ стѣсненія права собственности увольненнымъ способомъ: въ 1-хъ, чтобы всѣмъ пустопорожнимъ землямъ, коихъ помѣщики на право владѣнія неоспоримыя представятъ доказательства и отъ которыхъ они до изданія въ 18-й день января 1801 года на присоединеніе къ Россіи царства Грузинскаго Высочайшаго манифеста, не получали никакихъ или весьма малые и настоящимъ подъ безопасностію правленія Россійскаго несоотвѣтствующіе доходы; составя предварительно надлежащее описаніе, обязать владѣльцевъ оныхъ подписками, чтобъ въ теченіи пяти лѣтъ заселили ихъ такимъ числомъ обитателей, какое по соображенію здѣшняго обзаведенія правительство опредѣлитъ, съ увольненіемъ на 5

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم يتجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ؛ (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم يتجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

лѣтъ отъ платежа въ казну податей тѣхъ переселенцевъ, кои изъ-заграницы вызваны ими будутъ.

Во 2-хъ когда въ назначенный срокъ положенное число обитателей не заселится, или и чрезъ годъ не сдѣлано будетъ начало таковому заселенію, то, отбирая сіи земли, обращать или для водворенія государственныхъ переселенцевъ на правилахъ для нихъ предполагаемыхъ, или для раздачи на томъ же основаніи въ собственность другимъ благонадежнѣйшимъ въ исполненіи требуемой обязанности людямъ.

Въ 3-хъ, какъ нѣкоторыя изъ незаселенныхъ нынѣ земель болѣе могутъ приносить пользы и выгоды отъ скотоводства, садоводства или другихъ краю сему свойственныхъ заведеній, чѣмъ отъ обыкновеннаго хлѣбопашества, то по надлежащемъ уваженіи, освободить владѣльцевъ оныхъ отъ непремѣнной обязанности заселять ихъ до положеннаго числа жителей; но дабы польза казенная не имѣла чрезъ то ущерба, справедливость требуетъ, чтобъ по миновании пятилѣтней льготы подлежащія въ казну подати взимаемы были съ нихъ по мѣрѣ получаемаго дохода, неменѣе однако-жъ въ пропорціи, какъ то постановлено будетъ съ участковъ заселенныхъ.

Въ 4-хъ, поелику изъ числа таковыхъ принадлежащихъ частнымъ лицамъ незаселенныхъ земель нѣкоторыя горы по обилію пажитями и по благорастворенности воздуха, въ лѣтнее время ежегодно занимаются выходящими отъ чрезмѣрныхъ жаровъ изъ жилищъ своихъ Татарами и другихъ націй государственными и помѣщичьими поселянами, знатное скотоводство содержащими, отъ которыхъ прежде въ правленіе здѣсь царей владѣльцы горъ большею частію ничего или можетъ быть малость какую въ пользу свою получали, то дабы оградить имъ нынѣ мѣстъ тѣхъ въ полное ихъ яко собственность распоряженіе не стѣснить весьма важной и обществу необходимой статьи скотоводства, нужно кажется ограничить право владѣльцевъ на выгоды отъ пасущихся на горахъ имъ принадлежащихъ стадъ въ умѣренное положеніе и отнюдь не болѣе, какъ для горъ казеннаго вѣдомства опредѣлено будетъ.

На вопрошеніе же в. пр. въ семъ предписаніи изображенное, не открылись ли еще какія либо утраты доходовъ въ Грузіи противъ вѣдомости, въ іюнѣ мѣсяцѣ текущаго года Казенной Экспедиціи данной, пріемлю честь донести, что хотя истиннаго показанія статей доходовъ чрезъ чиновниковъ прежнихъ, по примѣчаемой въ нихъ недовѣрчивости, колебанія умовъ подкрѣпляемой, ни коимъ образомъ открыть нельзя, но за всѣмъ тѣмъ нѣкоторые изъ нихъ показали, что подъ статьею сурсатъ включаются, сверхъ означеннаго въ помянутой вѣдомости количества хлѣба, еще и другія жизненныя потребности, коихъ по примѣрному положенію въ цѣну до 50 коп. съ каждаго дыма считать можно, и которыя рѣшился я, обративъ въ хлѣбный или денежный сборъ, присоединить къ хлѣбной сурсатской подати; общій же сей сборъ, имѣющій начаться коль скоро найдутся потребныя въ тому воинскія команды, способомъ предположенныхъ мною правилъ къ отвращенію бывшихъ прежде при семъ случаѣ злоупотребленій, конечно, составить можетъ приращеніе доходовъ противу показанія въ вѣдомости, если токмо не встрѣтятся, по недостатку хлѣба или по скудности жителей, либо паче чаянія по упорству отъ неблагонамѣренныхъ внушеній, какія либо неудобства.

603. Тоже, ген.-м. Тучкова, ген.-м. Лазареву, отъ 10-го октября 1802 г., за № 518.

Кавказскаго гренадерскаго полка подпол. Симоновичъ, въ Горійскомъ уѣздѣ съ баталіономъ расположенный, донесъ мнѣ по жалобамъ къ нему какъ отъ оберъ-офицеровъ, равно и нижнихъ воинскихъ чиновъ, поданнымъ, что торгующіе въ Карталиніи Армяне и Грузины отпускаемые въ жалованье голландскіе червонцы, курсомъ каждый въ 4 р. 80 коп. мѣдью, [illegible] при промѣнѣ не додаютъ четырехъ, а иногда и десяти коп., а другіе не только оные не мѣняютъ, но и при покупкахъ, ежели червонцы выходятъ маловѣсные, то со всѣмъ оный не берутъ; а теперь уже не додаютъ при размѣнѣ 38 коп., отдавая только за каждый тринадцать абазовъ, а мѣдными 4 р. 42 коп., и которые червонцы, какъ всѣмъ извѣстно, въ жилищахъ подвластныхъ Грузіи Татаръ ходятъ мѣдными деньгами по 5 руб. по 20 и по 40 коп., а въ сосѣдственныхъ Грузіи владѣніяхъ, гдѣ здѣшніе торгующіе имѣютъ обороты, ходятъ даже серебромъ по означенной цѣнѣ; а какъ чрезъ сіе воинскіе чины, а особливо артели [illegible] имѣютъ убытокъ въ каждомъ червонцѣ по 38 коп., въ такомъ случаѣ, донося о семъ в. пр., покорнѣйше прошу, яко главнаго по должности на васъ возложенной здѣсь начальника, о размѣнѣ червонцевъ въ положенный курсъ и о пресѣченіи [illegible] вить къ кому слѣдовать будетъ сдѣлать ваше представленіе.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا ينتفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتطهير الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) بعد معرفتها (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) لمرارتها (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لا هلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الحكيم من الأطباء لا يشير إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم ذكر العذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء التجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يرشد الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

щихъ предметовъ по части хозяйства государственнаго; къ уваженіямъ симъ присовокупилъ и то еще, что по поводу оскудѣнія въ краю здѣшнемъ серебряной монеты и недостатка мѣдной настоитъ совершенная невозможность чинить размѣнъ большимъ количествомъ; что способъ размѣна таковаго, въ пользу воинскихъ чиновъ по ... гая на серебро за червонецъ 2 р. 80 к., а на мѣдь 4 р. 30 к. по удѣлку курса навлекаетъ гражданамъ и потерю и сугубое затрудненіе; что, не взирая на то, общество гражданъ здѣшнихъ, единымъ усердіемъ къ службѣ побуждаясь, съ минувшаго мая мѣсяца принимало на себя сію повинность, размѣнивая ежемѣсячно нарочитую сумму червонныхъ, а въ теченіи сентября мѣсяца болѣе 2,000, отчего и понесли они убытокъ на каждомъ червонцѣ по 30 к., что нынѣ по вышеписаннымъ доводамъ не находятъ уже они никакой къ тому возможности и чувствуютъ крайнее при томъ притѣсненіе и самое якобы насиліе отъ воинскихъ нижнихъ чиновъ, по поводу настоятельнаго требованія ихъ при покупкѣ товаровъ и съѣстныхъ припасовъ, сдачи и разсчета противу вышеупомянутаго курса червонныхъ, даже несоотвѣтственнаго нынѣ состоящему въ обращеніи. По соображеніи сихъ обстоятельствъ, сколь ни убѣдительными признаю я представляемыя нужды воинскихъ чиновъ, столь равно уваженія достойнымъ и стѣсненіе народа здѣшняго, а потому, во отвращеніе ропота и неудовольствія, онаго не смѣя обратить въ непремѣнную обывателей обязанность размѣнивать червонцы по требованію, кромѣ употребить единое зависящее отъ меня средство приглашенія общества гражданъ здѣшнихъ, чтобъ они во облегченіе трудности воинскихъ чиновъ приняли всевозможныя по предмету сему мѣры, съ увѣреніемъ, что сей достохвальный ихъ подвигъ не останется безъ вниманія; исполненіе чего вмѣстѣ съ содѣйствіемъ, а равно и строжайшее наблюденіе, дабы не происходило впредь обывателямъ города здѣшняго притѣсненія или другихъ порядку несвойственныхъ поступковъ, по примѣру описанныхъ въ рапортѣ ко мнѣ Тифлисскаго коменданта, возложилъ я на него коменданта. Почему и просилъ его, г. ген.-м., о семъ до времени распорядиться [illegible] слѣдуетъ по начальству воинскому, дабы не могли происходить по невѣдѣнію какіе либо съ обывателями ссоры, а тѣмъ паче подобныя означеннымъ въ рапортѣ коменданта дѣянія. Впрочемъ о избраніи удобнѣйшаго способа къ отвращенію сихъ неудобствъ на будущее время, пріемлю честь представить в. выс-у и ожидать на то въ руководство предписанія.

606. Тоже, отъ 18-го октября 1802 года, за № 1301.

Въ сходство предписанія в. выс-а, отъ 14-го іюня за № 137, въ г. Тифлисѣ открыта полиція и городъ раздѣленъ на четыре части, кои именуются: 1) Мухранскою, 2) Цавкисскою, 3) Горною и 4) Авлабарскою; каждая изъ оныхъ частей раздѣлена на два квартала и чины къ должностямъ полицейскимъ опредѣлены въ каждому кварталу по одному и по три десятскихъ.

607. Отношеніе д. с. с. Коваленскаго къ ген.-м Лазареву, отъ 19-го ноября 1802 года, за № 2,055.

Имѣя въ виду Всевысочайшее Е. И. В. предположеніе на привлеченіе и обласканіе выходящихъ изъ за границы въ Грузію переселенцевъ и какъ изъ означенныхъ въ сообщеніи в. пр. за № 540, прибывшихъ въ Квешу изъ Чилдирской провинціи вышедшихъ 52 семьи квартирующимъ тамъ маіоромъ Тогаревымъ, еще 9-го числа сего мѣсяца, отданы на руки нѣкоторымъ князьямъ, для размѣщенія ихъ, по причинѣ погоды, въ ближайшихъ деревняхъ впредь до разрѣшенія, то покорнѣйше прошу васъ предписать ему о сдачѣ какъ тѣхъ, такъ и достальныхъ домовъ, какъ изволите вы извѣщать, вышедшихъ посылаемому отъ меня чиновнику. Присовокупляя тутъ же покорнѣйшую просьбу мою о предписаніи воинскимъ на границахъ начальникамъ, чтобъ впредь таковые выходцы были внутрь Грузіи безпрепятственно пропускаемы, дабы медленностію въ пропускѣ оныхъ не остановить таковыхъ отъ намѣренія сюда переселяться; когда же оные въ предѣлы Грузіи вступятъ, для принятія объ нихъ надлежащихъ мѣръ не оставить меня увѣдомлять прямо или чрезъ посредство мѣстныхъ земскихъ начальниковъ.

608. Представленіе Верховнаго Грузинскаго Правительства Экспедиціи главнокомандующему, отъ 28-го ноября 1802 года, за № 97.

Сія Экспедиція имѣла разсужденіе, поелику канцелярскіе служители, повытчики Гуляевъ 10, Дзюнко 15 дней, а регистраторъ ... мѣсяца къ должностямъ своимъ не являются, извиняясь, что по недачѣ заслуженнаго скуднаго жалованья, которое угодно назначать г. правителю Грузіи менѣе внутреннихъ губерній, и неимѣнію въ семъ новомъ краю кредита доведены они до такого жалостнаго состоянія, что ни пищи, ни обуви, ни верхней одежды не имѣютъ, а первую снискиваютъ прода-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح وصعوبة أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يصعب عليه شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة (والإسهال) بحسب اختلاف أمزجة البلاد
بالأدوية المناسبة لتلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويرغبون فيها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
(وعلماء الآخرة) الذين يسلكون طريق الآخرة (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الطبيب الكامل لا يشير على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (وهو أنسب لقوله: (وقلع مغارسها)
وأصولها (وهي في القلب) ثم أشار إلى السبب في ذلك فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من الخلق (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل به الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف به الأمراض) لسوء التدبير (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) التي يتحلى
بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
[illegible]

жею остающагося не могутъ потому службу от-правлять, что все происходитъ въ противность доклада Правительствующаго Сената на опредѣленный въ здѣшнюю губернію состоявшагося и Высочайше конфирмованнаго декабря 5-го 1801 года, въ коемъ по прочемъ Е. И. В. представлено было „не благоугодно ли будетъ по уваженію отдаленности Грузіи въ переѣздѣ куда чиновники, равно и по прибытіи своемъ туда имѣть должны лишнія съ домашнимъ заведеніемъ издержки, дабы новость края не дѣлала отвращенія къ службѣ, Высочайше повелѣть выдать не взачетъ третное по окладамъ ихъ жалованье.“ А по справкѣ оказалось, что уже отъ Экспедиціи двоекратно представлено было главнокомандующему и г. правителю писано, чтобы сумма на Экспедицію слѣдующая отдѣлена была Экспедиціи для употребленія ее въ расходъ и пристойнаго содержанія сего присутственнаго мѣста, въ которомъ ни вахмистра, ни сторожа съ открытія губерніи нѣтъ, не метутся и не топятся комнаты, но на то ни отколь удовлетворенія не послѣдовало, отъ чего въ дѣлахъ сдѣлалась остановка, могущая навлечь подсудимымъ излишнее содержаніемъ подъ стражею изнуреніе. Законами повелѣно 1779 года января 9-го, по силѣ „Воинскаго артикула 67-го пункта и Морскаго устава „5-й главы 59-го пункта, вычитать изъ жалованья у „служащихъ такимъ образомъ, чтобы солдату на „пропитаніе его что осталось и въ Е. И. В. службѣ „никакого препятствія учинено не было, въ слѣдствіе „чего и нынѣ въ вычетѣ исковъ изъ жалованья по-„ступать по тому воинскому артикулу. Далѣ подсуди-„мымъ указами 1726 мая 16-го, 1765 августа 24-го, „1792 сентября 2-го, 1793 августа 8-го и 1798 годовъ „ноября 21 числа повелѣно производить постоянное „жалованье“. — Опредѣлила: Вашему выс-у представить и просить удовлетворенія суммою (коей распоряжается г. правитель въ несходственность изъясненныхъ въ представленіи, 21-го октября посланномъ, законовъ), дабы служащіе не терпѣли подобной въ содержаніи своемъ нужды, доведенной до необходимости снискивать дневное пропитаніе толь постыдно, ибо когда подсудимый не лишается онаго на единственное пропитаніе, то кольми паче служащій, которому не на одно пропитаніе, но и содержаніе себя пристойно характеру, по всей справедливости, на основаніи прописанныхъ законовъ, получать должно; о семъ къ правителю Грузіи отнестися и [illegible] сено, съ просьбою дабы не оставилъ удовлетворить послѣднее требованіе Экспедиціи и въ вычетѣ партикулярныхъ долговъ благоволилъ руководствоваться изъясненными законами и представленіемъ правителя Правительствующаго Сената, Высочайше конфирмованнымъ, дабы отъ того службѣ Е И В помѣшательства не было, а между тѣмъ приказалъ бы доставить дрова и людей для топки Экспедиціи, поелику позднее время года, наступающее уже, есть довольно побудительныя причины на требованіе и Экспедицію о послѣдующемъ не оставить безъ увѣдомленія.

609. Предложеніе кн. Циціанова Верховнаго Грузинскаго Правительства Уголовной Экспедиціи, отъ 1-го декабря 1802 года, за № 65.

Вмѣстѣ съ представленіемъ ко мнѣ Верховнаго Грузинскаго Правительства Гражданскою Экспедиціею о производящихся въ ней дѣлахъ вѣдомости за октябрь мѣсяцъ сего года, подписанной г. кол. сов. Тарасовымъ, получено мною и представленіе сей Уголовной Экспедиціи, имъ же г. Тарасовымъ подписанное, отъ 3-го минувшаго ноября № 82, адресованное на имя неприбывшаго еще сюда ген.-л. кн. Циціанова, до пріѣзда коего къ мѣсту его начальства Высочайше повелѣно мнѣ исправлять прежнія должности, что, конечно, Экспедиціи сей не безъизвѣстно. Но умалчивая о семъ, а обращаясь къ содержанію помянутаго ея представленія, заключающагося въ томъ, для чего она не правитель Грузіи приступилъ рѣшить дѣло Лезгина Ахкубека Хазанарова и для чего меньшее положено ему мною безъ отношенія въ Правительствующій Сенатъ наказаніе противъ назначеннаго сею Экспедиціею, нахожу дать ей знать, во Всевысочайшемъ Е. И. В. имянномъ повелѣніи, данномъ мнѣ объ управленіи Грузіею въ 12-й день сентября 1801 года, между прочимъ изображено: „Усердіе ваше къ службѣ и благоразуміе „побудили насъ соединить въ особѣ вашей всѣ въ „царствѣ Грузинскомъ власти“; въ постановленіи внутренняго управленія Грузіею „Экспедиція Уголовная вноситъ дѣла, кои подвергаютъ князя или „дворянина лишенію жизни или чести, къ главно-„командующему, а сей съ мнѣніемъ своимъ пред-„ставляетъ оныя И. В.; уголовныя дѣла производить „по общимъ законамъ Россійской Имперіи, дозволяя „однако-жъ главнокомандующему вмѣстѣ съ правите-„лемъ сообразить ихъ съ умоначертаніемъ тамошняго „народа и представить мнѣніе свое на Высочайшее „усмотрѣніе. Долгъ главнокомандующаго будетъ об-[illegible] „законовъ Россійскихъ“. Въ правилахъ преподанныхъ мною общему собранію Верховнаго Грузинскаго Правительства, между прочимъ, постановлено: „Дѣла по разсмотрѣніи ихъ въ общемъ собраніи

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأيدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج **(والتهاون باخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، **فهؤلاء** علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~ المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأيدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورةِ في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخرّاج (**والتهاون باخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها**) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (**من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء، والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**وتزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) من الهلاك (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيف طروّها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

VI.

УЧЕБНАЯ ЧАСТЬ.

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يسير به الطريق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) وهارباً من الهلاك الأبدي (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الأخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

610. Письмо Петра Свистунова къ ген.-л. Кноррингу, отъ 16-го iюля 1801 года, за № 577

Страна Грузiи извѣстна была съ баснословныхъ даже временъ Греческимъ и Римскимъ писателямъ, да и въ новѣйшiе вѣки писали о ней многiе путешественники много любопытнаго; но, не имѣвъ нужныхъ къ тому пособiй, многiе писали о ней разнообразно и такъ, какъ кому вздумалось и представилось, чѣмъ и не могли они удовлетворить публику вполнѣ. А какъ нынѣ вступила Грузiя въ составъ Россiйскаго государства и ввѣрена в. пр. управленiю, то сколько по любви моей къ отечеству, не меньше и по долгу моему, яко 1-го члена Коммисiи объ учрежденiи народныхъ въ Россiи училищъ, осмѣливаюсь отнестись къ в. пр. именемъ оной Коммисiи, поставляющей долгомъ своимъ употреблять всевозможныя мѣры къ споспѣшествованiю просвѣщенiя въ Россiйской Имперiи, — слѣдственно и въ тамошнемъ краю, — и просить, не угодно ли будетъ в. пр. доставить сей Коммисiи обстоятельнаго свѣдѣнiя о состоянiи Грузинскихъ училищъ, и въ какихъ мѣстахъ, чему и по какимъ книгамъ, печатнымъ или рукописнымъ, обучаютъ? нѣтъ ли какихъ книгъ переведенныхъ на языкъ Грузинскiй, которыя въ Россiйскихъ народныхъ училищахъ употребительны? изъ какого званiя тамошнiе учители, какихъ они способностей и на чьемъ содержанiи? Много-ли въ каждомъ городѣ или мѣстѣ учениковъ мужеска и женска пола и вообще какой успѣхъ воспитанiя ихъ?

Кромѣ же того Коммисiя почла бы за великое удовольствiе, ежели бы она могла получить имѣющiяся у васъ по учебной части полезныя свѣдѣнiя до ихъ языка, до исторiи, географiи касающiяся и ландкарту съ показанiемъ окружающихъ ихъ народовъ, а также что возможно вещицъ изъ царства ископаемыхъ, за перевозъ которыхъ охотно заплативъ, приняла-бы она таковой благосклонный подарокъ съ благодарностiю и употребила-бы оный на общую заведенiй своихъ пользу.

611. Отношенiе д. с. с. Коваленскаго къ Карталинскимъ и Кахетинскимъ князьямъ и дворянамъ, отъ 5-го сентября 1802 года.

Воспитанiе и просвѣщенiе въ наукахъ почитаемы во всѣ времена и во всѣхъ народахъ, а паче благоустроенныхъ, почиталось и почитается первѣйшимъ и важнѣйшимъ общественныхъ обязанностей предметомъ. Пользы и выгоды, науками прiобрѣтаемыя, суть неописанны. Самое простое око созерцаетъ оныя въ сравненiи народа просвѣщеннаго, озареннаго съ народомъ недостигшимъ сея степени. Благосостоянiе государствъ, обществъ и каждаго отъ источника наукъ проистекаетъ, возрастаетъ, утверждается. По сему поводу Е. И. В. Всемилостивѣйшiй Государь нашъ, принявъ Грузинскiй народъ подъ верховную свою власть и управленiе, благоволилъ, дабы съ открытiемъ Правительства въ Грузiи основаны были по времени и училища здѣсь введенiемъ наукъ, къ просвѣщенiю и на-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنحاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المقطرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

ставленію въ пансіонъ благородныхъ [illegible] служащихъ; во исполненіе таковаго Высочайшаго Е. В. о благѣ народа Грузинскаго [illegible] изволенія, г. главнокомандующій въ Грузіи К. Ѳ. Кноррингъ, по [illegible] отъ [illegible] представленію поручилъ мнѣ завести нынѣ же въ Тифлисѣ начальныя основанія ученій на первый случай, пока учредятся высшіе классы, нужными признаваемыхъ для просвѣщенія благородныхъ юношей, а именно: читать и писать на Россійскомъ и Грузинскомъ языкахъ, грамматики, ариѳметики, геометріи, исторіи священной и гражданской, географіи или землеописанія, катехизиса, т. е. закона Божія, и рисовальнаго искусства. Я съ моей стороны, бывъ преисполненъ усердія [illegible] по мѣрѣ возможности о благѣ края здѣшняго, объявляю чрезъ сіе всѣхъ почтенныхъ Карталинскихъ и Кахетинскихъ князей и дворянъ, что таковое училище предполагаю я съ помощью Всевышняго открыть сего сентября 22-го числа, къ которому времени родители, кто пожелаетъ, могутъ дѣтей своихъ доставить въ г. Тифлисъ и явиться съ ними у меня; при томъ да будетъ каждому извѣстно, что учителямъ за обученіе дѣтей вышеизъясненнымъ наукамъ и за содержаніе дому, въ коемъ оные будутъ обучаемы, заплата производима будетъ изъ казны, [illegible] квартиры [illegible] тямъ своимъ отцы должны доставлять отъ себя

612. Рапортъ п. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 26-го сентября 1802 года, № 1,338.

Въ сходство предписанія в. пр. за № 118, на представленіе мое, между прочими статьями, объ открытіи въ г. Тифлисѣ училища для обученія благороднаго Грузинскаго юношества послѣдовавшаго, сдѣлавъ я по всей Грузіи предварительно обвѣщеніе, — съ тѣмъ, чтобы родители желающіе обучать своихъ дѣтей представили ихъ къ 22-му числу сентября. Вслѣдствіе [illegible] представленіи [illegible] князьями и дворянами дѣтей ихъ, сіе училище, по обряду здѣсь включаемому, того-жъ 22-го числа открыто.

О чемъ в. пр. донося, пріемлю честь препроводить у сего правила сему вновь заведенному училищу преподанныя и именной списокъ ученикамъ, коихъ состоитъ по оному 45 человѣкъ. Учители къ обученію оныхъ на первый случай употреблены изъ числа [illegible] между канцелярскими служителями, обучавшихся наукамъ, губернскіе регистраторы Плещеевъ и Покровскій — Россійскому языку, а Грузинскому священникъ Кавказскаго Гренадерскаго полка Григорій; но какъ надѣяться можно, что [illegible] еще учениковъ, и по успѣхамъ надобно будетъ высшіе классы открыть, для того не благоугодно-ли будетъ отнести требованіе въ Коммисію о народныхъ училищахъ о присылкѣ сюда 2-хъ человѣкъ учителей, знающихъ геометрію, географію и прочія высшія науки. До назначенія же кого угодно будетъ и пр. директоромъ сего училища, поручилъ я сію должность надв. сов. Карнѣеву, [illegible] мнѣ со стороны всѣхъ тѣхъ способностей, кои правилами училищу предположенны и признаются соотвѣтственны.

ОБРЯДЪ,

при открытіи въ Тифлисѣ училища совершившійся.

[illegible] Правитель Грузіи [illegible] Коваленскій, получивъ по основанію своему о заведеніи въ Тифлисѣ училища для благородныхъ княжескихъ и дворянскихъ дѣтей отъ ген.-л. главнокомандующаго въ Грузіи и кавалера Кнорринга предписаніе, [illegible] правителя предположенія, объявить предварительно всѣмъ князьямъ и дворянамъ, въ Карталиніи и Кахетіи жительствующимъ, объ открытіи того училища для обученія благороднаго Грузинскаго юношества Россійскому и Грузинскому языкамъ по правиламъ грамматики, тожъ ариѳметикѣ, геометріи, исторіи, географіи, рисовальному искусству и закону Божію, и дабы родители или родственники, желающіе опредѣлить въ оное дѣтей, доставили оныхъ въ Тифлисъ къ 22 числу текущаго сентября. Вслѣдствіе чего по представленіи нѣкоторыми князьями и дворянами дѣтей ихъ, правитель Грузіи велѣлъ сдѣлать чрезъ полицію 21 сего-жъ сентября въ городѣ повѣстку о будущемъ въ слѣдующій день открытіи того училища и въ особенности увѣдомить его высокопреосвященство всея Грузіи католикоса и кавалера, свѣтлѣйшаго царевича Антонія, для совершенія по церковному чиноположенію моленія о испрошеніи Божія благословенія начинаемому дѣлу. Въ день открытія училища, 22 сентября, въ 8 часовъ утра, представлены были ученики въ числѣ 45, а также и учители [illegible] правителя [illegible] попечителя [illegible] училища, и [illegible] послѣдовали по два въ рядъ, въ предшествіи и послѣдованіи учителей, въ церковь, гдѣ по совершеніи Божественной литургіи, по приключившейся болѣзни его высокопреосвященству католикосу, Стефаномъ архіепископомъ Руствельскимъ, по отпѣтіи молебна съ колѣнопреклоненіемъ и по возглашеніи [illegible] всѣ [illegible] были онымъ же преосвященнымъ архіепископомъ и окроплены священною водою отроки готовящіеся ко просвѣщенію, для преподанія имъ благодати Божіей къ воспріятію и достиженію полезнаго ученія; [illegible] церкви отправились тѣмъ же порядкомъ, въ предшествіи онаго же архіепископа Стефана во [illegible] купно съ [illegible] Арсеніемъ митрополитомъ Тпфлисскимъ и въ сопровожденіи г. правителя Грузіи, военнаго генералитета и другихъ особъ духовныхъ и свѣтскихъ, въ назначенный для училища домъ, въ коемъ по окропленіи преосвященнымъ [illegible] святою водою и по благословеніи открыто, и началось тотчасъ ученіе въ первыхъ предметахъ Россійскаго и Грузинскаго языковъ, при чемъ зрители въ великомъ множествѣ, а наипаче родители дѣтей опредѣленныхъ въ училище изъявляли живѣйшую радость о заведеніи нынѣ въ отечествѣ ихъ наукъ и просвѣщенія [illegible] и чувствительнѣйшую благодарность Всемилостивѣйшему Г. И., покровительствующему, просвѣщающему и назидающему благоденствіе Грузіи. По выходѣ изъ классовъ духовенство, генералитетъ, чиновники Правительства и знатнѣйшіе князья угощаемы были въ домѣ г. правителя обѣденнымъ столомъ; и за особеннымъ тамъ же помѣщались и новоопредѣленные ученики съ учителями.

ПРАВИЛА

для учащихъ и учащихся въ учреждаемомъ на первый случай въ г. Тифлисѣ училищѣ.

Глава I.

О училищѣ, учреждаемомъ въ Тифлисѣ.

§ 1. Училище въ Тифлисѣ составляется на первый случай изъ 2-хъ [illegible] обучать юношество на Россійскомъ и Грузинскомъ языкахъ слѣдующимъ предметамъ.

§ 2. Въ 1-мъ классѣ обучать чтенію и письму какъ Россійскаго, такъ и Грузинскаго языковъ, начиная съ познанія буквъ и складовъ оныхъ, продолжать чтеніемъ букваря и другихъ книгъ, какъ гражданскихъ, равно и церковныхъ, [illegible] утвержденія въ томъ навыкѣ, [illegible] введенія кого шей въ ученіе показывать имъ писать съ прописей и при писаніи выгова-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة
وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخرّاج (**والتهاون باخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، **فهؤلاء** علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها**) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (**من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**وتزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) من الهلاك (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيف طروّها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحملون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطبا لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

VII

ГОРНАЯ ЧАСТЬ.

613. Высочайшее повелѣніе, данное президенту Бергъ-Коллегіи Соймонову, объявленное адмираломъ графомъ Кушелевымъ. 17 октября 1799 года.

Е. И. В. Г. И., Всемилостивѣйше позволя камергеръ графу Мусину-Пушкину отправиться по его желанію, въ видѣ путешественника къ Кавказскимъ горамъ для изысканія рудъ богатыхъ металловъ, чему покойнымъ отцомъ его сдѣлано было начало, Высочайше повелѣть соизволилъ въ помощь ему, графу Мусину-Пушкину, дать по его выбору изъ принадлежащихъ вѣдомству Бергъ-Коллегіи двухъ добраго поведенія офицеровъ, знающихъ горное дѣло и столько же хорошихъ бергъ-гаіеровъ для шурфованія; о чемъ для исполненія симъ сообщается

614. Письмо гр. Григорія Кушелева къ гр. Мусину-Пушкину, отъ 17-го октября 1799 года.—Гатчино.

По письму ко мнѣ в. с. отъ 20-го минувшаго сентября о предпріемлемомъ вами намѣреніи для пользъ государственныхъ, Г. И. я докладывалъ и за таковое усердіе ваше Е. И. В., изъявивъ къ вамъ особенное благоволеніе, Всемилостивѣйше позволилъ вамъ отправиться въ видѣ путешественника къ Кавказскимъ горамъ, для довершенія начала покойнаго вашего родителя въ изысканіи тамъ рудъ богатыхъ металловъ; и на таковой конецъ въ помощь вамъ велѣно президенту Бергъ-Коллегіи Соймонову дать по выбору вашему 2-хъ офицеровъ, знающихъ горное дѣло и столько же хорошихъ бергъ-гаіеровъ для шурфованія; а чтобы васъ обезопасить въ исполненіи предпріятія, повелѣно командующему на Линіи ген.-л. Кноррингу 2-му дѣлать вамъ всевозможныя пособія, о коихъ по мѣрѣ надобности нужно будетъ в. с. имѣть съ нимъ сношеніи. Сообщая объ ономъ вамъ, м. г. мой, остается желать полезныхъ въ предпріятіи вашемъ успѣховъ.—Какое же объявлено мною президенту Бергъ-Коллегіи Высочайшее повелѣніе о дачѣ вамъ горныхъ чиновниковъ,—со онаго, равно и съ послѣдовавшаго на имя помянутаго Кнорринга именнаго Высочайшаго указа о дѣланіи вамъ пособій, прилагая у сего для вашего свѣдѣнія копіи, пребываю и проч.

615. Высочайшій рескриптъ, отъ 17 октября 1799 года, данный въ Гатчинѣ.

Г. ген.-л. Кноррингъ 2.—Камергеръ гр. Мусинъ-Пушкинъ въ усердіи къ пользѣ Нашей просилъ Нашего позволенія отправиться въ видѣ путешественника въ Кавказскія горы для изысканія рудниковъ богатыхъ металловъ; то, соглашаясь на таковое похвальное его намѣреніе, повелѣваю вамъ дѣлать ему по начальству вашему на Линіи Кавказской всевозможныя вспоможенія и предохранять его сколь возможно вамъ будетъ отъ опасностей сего предпріятія. Пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою тако: „Павелъ“.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المسهلة لتلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر من اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإزالة المادة (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

---

616. Собственноручный Высочайшій рескриптъ, отъ 8-го октября 1800 года,—въ Гатчинѣ.

Г. дѣйств. камергеръ графъ Мусинъ-Пушкинъ.

На донесеніе ваше сентября 15 числа съ разсужденіи осмотра вами чинимаго по вещамъ до горной части касающимся, повелѣваю по 1-му, … тельно рудниковъ въ Грузіи находящихся и коихъ удобно быть можетъ собрать въ пользу Государства, вступить въ трактованіе съ царемъ Грузинскимъ о кондиціяхъ, но не приступая къ заключенію по онымъ, прежде Мнѣ донесть. По 2-му, о горной минерализаціи Казбекскихъ горъ ожидать извѣстія отзыва къ вамъ Бергъ-Коллегіи и равномѣрно съ нею снестися въ разсужденіи трехъ офицеровъ, въ коихъ вы по части вамъ порученной, какъ пишите, имѣете нужду, и на осмотръ вашъ будущею весною въ окрестностяхъ Эльборуса и Каменнаго моста горъ, а осенью близъ Каспійскаго моря лежащихъ, Я соизволяю. Въ разсужденіи же кислыхъ и теплыхъ водъ около Константиногорска и другихъ горъ находящихся, даю Я Свое повелѣніе ген.-л Кноррингу 2, чтобъ для обезпеченія оныхъ водъ отъ вреда …, происходящаго отъ горцевъ и о коемъ вы въ донесеніи вашемъ упоминаете, положилъ онъ, Кноррингъ, свое мнѣніе и Мнѣ бы рапортовалъ, снесясь также по сей части съ Медицинскою Коллегіею. О подаркахъ, которые нужны вамъ для князей Горскихъ и прочихъ, повелѣніе уже дано ген.-прокурору, которыя къ вамъ и будутъ доставлены. Пребываю къ вамъ благосклонный „Павелъ".

617. Тожe, отъ 15-го октября 1800 года, данный въ Гатчинѣ.

Г. дѣйствительный камергеръ графъ Мусинъ-Пушкинъ. На донесеніе ваше, 9-го числа сего октября Мною полученное, … Мое повелѣніе въ разсужденіи всего того, что касается до части вамъ порученной и всего того, на что испрашивали вы Моей воли, приказавъ при томъ … проводить и донесеніе ваше и все къ нему приложенія на разсмотрѣніе въ Бергъ-Коллегію, куда … сего числа полученное Мною донесеніе ваше также препровождено и равномѣрно и съ его приложеніями. Вы же имѣете исполнить все по вышесказанному къ вамъ посланному повелѣнію. Пребываю къ вамъ благосклонный „Павелъ".

618. Письмо ген.-прокурора Петра Обольянинова къ графу Мусину-Пушкину, отъ 30-го октября 1800 г., за № 10,452.

По всеподданнѣйшему донесенію в. с. о найденномъ при осмотрѣ и испытаніи горъ Кавказскихъ богатомъ содержаніи золота въ Грузинскомъ серебр… и о рудникахъ, кои, какъ думаете в. с., по желанію Грузинскаго царя могутъ уступлены быть на выгодныхъ кондиціяхъ Россійскому Государству, также о прочихъ въ Грузіи пріискахъ, кои тамъ … батываются, и изобильныхъ мѣдныхъ тамошнихъ рудахъ, имѣлъ я Высочайшее Е. И. В. повелѣніе снестись для полнаго по сему предмету разсужденія съ Бергъ-Коллегіею, но оная для соображенія означенныхъ обстоятельствъ необходимо нужнымъ нашла прежде знать: 1) Надежность рудниковъ, къ чему принадлежитъ познаніе свойства тамошнихъ горныхъ породъ, отношеніе ихъ отъ одной къ другой, протяженіе горъ и качество рудъ, рудныя мѣстоположенія, ихъ простираніе, бывшая разработка прежнихъ рудниковъ, ихъ глубину и твердость горныхъ рудокопныхъ породъ. 2) Удобность мѣстоположенія старыхъ заводовъ, такъ какъ и впредь предполагаемыхъ къ построенію, въ разсужденіи воды и прочихъ заводскихъ принадлежностей. 3) Количество лѣсовъ, ихъ родъ, свойство, разстояніе отъ заводовъ и рудниковъ и время, въ которое они подрастаютъ. 4) Есть ли тамъ довольное число рабочихъ людей; если же нѣтъ, то откуда ихъ взять, можно ли ихъ найти и за какую плату. 5) Откуда можно будетъ доставить на заводы всѣ нужные припасы, какъ-то желѣзо, сталь, порохъ, одежныя вещи и съѣстные припасы, и по какимъ цѣнамъ оныя обойдутся? 6) Поелику сіи рудники находятся во владѣніи царя Грузинскаго, то для познанія выгодъ отъ заводовъ ожидаемыхъ нужно знать также, на какихъ условіяхъ онъ позволитъ добывать сіи металлы. 7) Довольно ли обезпечены сіи заведенія отъ набѣговъ со стороны окрестныхъ народовъ; буде же нѣтъ, то есть ли возможность привесть ихъ въ безопасность, при томъ какимъ образомъ и чего будетъ стоить казнѣ сія безопасность? Всеподданнѣйше докладывая Е. И. В. о … соображенія и … получилъ я Высочайшее повелѣніе снестись обо всемъ съ Астраханскимъ губернаторомъ ген.-л Кноррингомъ и … сообщивъ сію Высочайшую волю Астраханскому губернатору, буду ожидать и отъ васъ подробныхъ противъ представленія Бергъ-Коллегіи свѣдѣній и соображеній.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إزالة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل غير الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

619. Отвѣты графа Мусина-Пушкина на вопросы Бергъ-Коллегіи,—на пункты

5-й. Хотя при Большихъ Шулаверахъ и Болнисѣ и находятся желѣзныя руды, которыя при первомъ мѣстѣ отчасти обработываются, но до устроенія хорошаго завода при сихъ мѣстахъ должно будетъ доставлять желѣзо и сталь изъ Россіи, къ чему кажется удобнѣе всего Луганскій заводъ, порохъ дѣлается въ Грузіи, гдѣ и большую часть одеждныхъ вещей найти можно, то же количество оныхъ, которое изъ Россіи доставиться должно, до тѣхъ поръ опредѣлить нельзя, доколѣ не приступлено будетъ къ формальному съ царемъ договору; о платѣ за разные провозы также теперь увѣдомить Коллегію не можно, ибо и объ ономъ условиться должно какъ съ горскими народами, такъ равномѣрно съ царевичемъ Вахтангомъ и съ царемъ; на хлѣбопашество въ окрестностяхъ заводовъ земли довольно; доколѣ же оное придетъ въ цвѣтущее состояніе, ожидаю отъ царя Георгія отвѣта, какимъ образомъ обезпечитъ е. в. сію заводскую надобность на первыя пять лѣтъ. Вообще о платахъ какъ работникамъ, такъ и о цѣнахъ прочаго дѣйствія заводскаго сочиняется таблица, которая на будущей почтѣ непремѣнно доставлена будетъ.

6-й и 7-й По симъ двумъ вопросамъ имѣю честь донести Коллегіи, что октября отъ 8-го дня данъ Е. И. В. рескриптъ на мое имя, повелѣвающій вступить съ царемъ о кондиціяхъ уступки Грузинскихъ заводовъ Россіи въ трактованіе, о послѣдствіи коего и отправленъ отъ меня гюттенъ-фервалтеръ Эйхфельдъ въ Тифлисъ съ письмами къ е. в., содержащими предварительныя кондиціи таковой уступки, по утвержденіи коихъ можно уже будетъ приступить къ формальному и пространному договору, если на сіе воспослѣдуетъ соизволеніе Г. И.; коль скоро получу на сіе отзывъ е. в., то въ силу того же Высочайшаго рескрипта долженъ донести объ ономъ Е. И. В.

620. Письмо ген.-м. Лазарева къ графу Мусину-Пушкину, отъ 4-го декабря 1800 года, за № 75.

Письма и предложенія в. с. къ е. в. царю здѣшнему писанныя, во исполненіе Высочайшаго Е. И. В. своеручнаго къ вамъ повелѣнія о вступленіи съ царемъ здѣшнимъ въ трактованіе, на какомъ бы основаніи не были рудники Грузинскіе обратиться къ выгодѣ Имперіи Россійской, при почтеннѣйшемъ отзывѣ ко мнѣ чрезъ гюттенъ-фервалтера Эйхфельда получены и по исправленіи оныхъ въ переводѣ доставлены мною е. в. исправно. На отвѣтъ на бумаги сіи е. в. царь сказать изволилъ „я вѣрноподданный Е. И. В. Всероссійскаго и все царство мое совершенно зависитъ отъ Высочайшей воли Е. В.“ Потомъ онъ письменно сообщить отзывъ свой я долгомъ поставляю предварительнѣе извѣстить о семъ в. с.

621. Тоже, царевича Давида къ графу Мусину-Пушкину, отъ 12-го декабря 1800 года.—Тифлисъ

(Подлинника не оказалось)

6. Присланный отъ васъ гюттенъ-фервалтеръ Иванъ Ивановичъ отправленъ обратно къ в. с. съ приличнымъ отъ е. в. отвѣтомъ. За долгъ поставляю всегда писать в. с. и тѣмъ изъявить искреннѣйшую вамъ мою преданность, при чемъ, прелику и вамъ не безъизвѣстно, слабое здоровье е. в. хотя иногда и лучше бываетъ, но ежели паче чаянія случится усиліе припадка, то въ такомъ случаѣ, какъ будучи я признанъ отъ Г. И. Всемилостивѣйшаго нашего покровителя наслѣдникомъ, прошу приказать такожде и мнѣ услугу и что касается до меня собственно, то съ усерднѣйшимъ желаніемъ и съ радостнымъ сердцемъ потщусь исполнить.

622. Тоже, графа Мусина-Пушкина къ ген.-л. Кнорингу, отъ 27-го декабря 1800 года, за № 93,—изъ Георгіевска.

Получа вчерашній день чрезъ возвратившагося гюттенъ-фервалтера Эйхфельда отвѣтъ е. в. царя Грузинскаго, намѣреваюсь впослѣдствіе онаго отправить отсюда берггшворена Шлегельмильха съ донесеніями моими къ Е. И. В. и съ образцами какъ Грузинскихъ рудъ, такъ и прочихъ къ нѣдрѣ Кавказа найденныхъ. Почему и долженъ покорнѣйше просить в. пр. о снабженіи сего офицера подорожною на двѣ лошади по тракту чрезъ Черкасскъ, коею бы онъ могъ безостановочно пользоваться отсюда до резиденціи съ достаточнымъ конвоемъ для обезопасенія его, покамѣстъ не проѣдетъ предѣлы Линіи.

Въ числѣ привезенныхъ ко мнѣ бумагъ изъ Тифлиса находится письмо царевича Давида, относящееся до дѣла, по части мнѣ порученной, некасающагося, и въ ономъ вложенное письмо на имя Сергѣя Лазаревича Лазарева; съ перваго копію, второе же въ оригиналѣ тѣмъ вящше поставляю долгомъ препроводить къ в. пр., что положеніе и отношеніе царевича Давида съ Петербургомъ требуютъ, можетъ быть, чтобъ письмо оное чрезъ руки ваши шло.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف بها الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا؛ (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والنجاة (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يرى الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

623. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 6-го марта 1801 года, за № 154

На предписаніе в. пр., отъ 4-го февраля подъ № 393, донести честь имѣю, что государственные горные заводы работаютъ Греки, число коихъ простирается до 200 человѣкъ, при коихъ приставленъ одинъ царскій чиновникъ. На откупу оные у Грековъ же за мѣдные рудники они платятъ въ годъ по 12,000 рублей; изъ сихъ денегъ отдается рабочимъ на инструменты и пр. 1,950 рублей, кои съ прошлаго 1800 года марта съ 1-го отданы на два года. Съ золотыхъ же рудниковъ все золото поступаетъ въ пользу царя; а съ серебряныхъ платятъ съ каждаго пуда серебра по 150 рублей, прочіе же всѣ металлы поступаютъ въ пользу рабочихъ. Сколько отъ разработковъ и какихъ именно металловъ выходитъ въ годъ, сего узнать никакъ не можно, ибо прошлый годъ работы вовсе не было и оные никакого дохода не принесли. Мѣдные же заводы, полагаютъ, что при хорошемъ хозяйствѣ могутъ принести доходу вдвое той цѣны, кою откупщикъ платитъ за откупъ. Есть также горные заводы въ числѣ собственности жителей Грузіи, но оные никакихъ доходовъ царю не приносятъ, ибо хозяинъ ихъ ими пользуется. Доходы какъ отъ горныхъ заводовъ, такъ и отъ всего прочаго со времени кончины е. в. покойнаго царя Георгія никуда не поступаютъ, исключая недоимокъ, оставшихся отъ прошлаго года, кои взыскиваются и поступаютъ къ е. св. наслѣдному царевичу Давиду.

Дѣланіе царскихъ монетъ состояло прежде на такомъ положеніи, что всякой кто имѣетъ серебро и хочетъ оное передѣлать въ монету, можетъ сіе исполнить, заплатя нѣкоторую часть изъ серебра, кои и поступаетъ въ число государственныхъ доходовъ. Царь же всегда, когда только заблагоразсудитъ, приказываетъ дѣлать монеты, золотыхъ монетъ здѣсь нѣтъ, а существуютъ серебряныя и мѣдныя. Симъ монетнымъ дворомъ управляетъ примьеръ-мастеръ. Послѣ кончины е. в. на монетномъ дворѣ никакой работы не производится*.

* Въ дополненіе къ этому рапорту не лишне привести здѣсь, въ буквальномъ переводѣ съ Грузинскаго, отзывъ князя Соломона Метехишвили, бывшаго начальника рудныхъ заводовъ при Грузинскихъ царяхъ, ген.-л. Кноррингу отъ 29-го мая 1801 г.:

«Отъ в. пр. мнѣ приказано объяснить, какъ и на какія части дѣлится серебро, добываемое изъ рудника, и почему такъ. Доложить вамъ, когда на монетномъ дворѣ чеканится ... (9 пуд.) серебра, то изъ этого количества выходитъ 211 руб. 20 коп.; за тѣмъ все золото, выжимаемое изъ этого, принадлежитъ царю, ... изъ серебра ... монетнаго двора, 51 р. 20 коп. а 160 руб. идутъ откупщикамъ рудника (...). Рабочіе къ рудникамъ всегда наряжались отъ царя, а угольщики изъ Казаха, по царскому же приказу, но откупщики обязывались платить имъ изъ своихъ 160 руб.—рабочему за каждый день по 20 коп. и за каждый вьюкъ угольевъ по 30 к.; свинецъ весь обращается въ собственность откупщиковъ и царь не имѣетъ съ нимъ никакой доли. А такъ какъ ... собственной вотчинѣ, то цари ввѣрили мнѣ же всѣ таможенныя званія и надзоръ надъ ними, опредѣливъ и мнѣ долю изъ производства».

624. Рескриптъ отъ 15-го ноября 1801 года, данный въ С.-Петербургѣ.

Г. генералъ-л. и главнокомандующій Грузинскою губерніею Кноррингъ. Т. с. и Бергъ-Коллегіи членъ графъ Мусинъ-Пушкинъ представилъ мнѣ мнѣніе свое объ учрежденіи горнаго производства въ Грузіи, которое Я утвердивъ, давъ куда слѣдуетъ надлежащія о исполненіи онаго повелѣнія, назначилъ его самого начальствующимъ надъ всею экспедиціею. Вамъ же, яко главноуправляющему той губерніи, въ которой дѣйствіе его происходить должно, предписываю. Первое: не токмо ограждать и защищать его всемѣрно отъ всякихъ могущихъ встрѣтиться непріязненныхъ покушеній Горцевъ или другихъ народовъ, въ томъ краю обрѣтающихся, но напротивъ того, вспомоществовать по видамъ до экспедиціи его относящимся, какъ конвоями ему и находящимся подъ его начальствомъ въ случаяхъ проѣзда для развѣдокъ рудныхъ и другихъ посылокъ, къ предмету сему клонящихся, такъ и для постановленія соразмѣрныхъ надобностямъ военныхъ постовъ, при прогулкахъ и продолжительныхъ развѣдкахъ горныхъ положеній въ мѣстахъ опасныхъ. Второе: Сдѣлать обще съ графомъ Мусинымъ-Пушкинымъ положеніе о выгоднѣйшихъ мѣрахъ для ограниченія и приписанія лѣсовъ къ заводамъ нужныхъ, для доставленія на оные провіанта, для обороны и внутренней полиціи ихъ, для устроенія при оныхъ нужныхъ для жительства разныхъ чиновниковъ зданій, для поощренія новыхъ рудопромышленниковъ выходить и поселяться при заводахъ и для устройства сельскаго ихъ домоводства вообще. Третье: Ассигнуемые на первое дѣйствіе заводское капиталы, доколѣ не утвердится тишина и безопасность въ Грузіи, велѣть хранить въ Тифлисѣ подъ присмотромъ и отвѣтомъ военнаго начальства того города, откуда подъ росписки графа Мусина-Пушкина или посылаемыхъ отъ него съ довѣренностями отпускать сколько всякій разъ потребуется. Впрочемъ пребываю вамъ доброжелательный.

Подлинный подписанъ собственною Е. И. В. рукою тако: „Александръ".

625. Указъ Правительствующему Сенату, данный въ С.-Петербургѣ, 19-го ноября 1801 года

Утвердивъ во всей силѣ препровождаемый при семъ, поднесенный Намъ отъ т. с. и Бергъ-Колле-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشور عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بتنقية الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) الضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون لأصحاب طلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية) وهم الأطباء الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم استدرك عليهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يري الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا القلب إذا [illegible] من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة. فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة (والإسهال) بحسب اختلاف أمزجة البلاد بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الطبيب الحاذق لا يشير على المريض إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يزيله الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Коллегіи именной Высочайшій Е. И. В. указъ въ копіи при семъ препровождаемый, дабы мастера Вико... и Маковинъ ... были ... в. с., когда они вами потребованы будутъ, съ произведеніемъ ... скихъ доходовъ

629. Статьи нужныя графу Мусину-Пушкину для предварительнаго ... горнаго производства въ Грузіи *).

1) Какъ мѣсто пребыванія главнаго горнаго начальства нигдѣ удобнѣе быть не можетъ, какъ въ самомъ Тифлисѣ, то и нужно необходимо, чтобъ назначить быть оному хотя временно приличный домъ, и коль скоро возможно, отведено бы мѣсто и даны пособія для построенія хотя небольшаго магазейна, лабораторіи, пробирной палатки, и притомъ жительства какъ для начальника самого, такъ и для помѣщенія канцеляріи самаго Горнаго правленія; сіи зданія не имѣютъ надобности быть огромными и уповательно, по дешевизнѣ здѣшняго строенія не дорого стоить могутъ.

2) Какъ въ Высочайшемъ указѣ на имя мое данномъ назначается на распространеніе развѣдокъ ... доходовъ 12,000 руб. сер., изъ коихъ 5,000 обратиться должны въ Кабинетъ Е. И. В., то и желательно, чтобъ сумма сія ассигнована была, сколь скоро возможно будетъ, дабы могъ я безъ утраты времени ... рудами здѣшними подаваемыхъ, а какъ хотя главное начальство надъ заводами здѣшними и предоставлено ... же къ непосредственному распоряженію оными приступить ... женіи договоровъ, которые долженъ я съ рудопромышленниками и помѣщиками, въ земляхъ коихъ ... останалися заводы мѣдные безъ дѣйствія, в. пр. предполагаете оставить ихъ въ распоряженіи купцовъ, ... шихъ, то и думаю, что мѣсяца на четыре продолживъ откупъ ... жу, получить рудники и заводы безпрекословно, сумму отъ откупа сего происходящую назначить въ ... слѣдствіе указа получить долженъ,—удобнѣе всего, а притомъ и согласнѣе съ правилами мнѣ данными.

3) Намѣреваяся отправить на сихъ днѣхъ ... ныхъ чиновниковъ для изслѣдованія на мѣстѣ точнаго ... какъ мѣднаго завода, такъ и положеніе рудное и хозяйственныя отрасли Ахтальскихъ и ... предписано было со стороны Правительства здѣшняго ... въ земляхъ коихъ заводы находятся, чтобъ посланные ... къ полному изслѣдованію всего того что имъ отъ меня поручено будетъ, и въ произведеніи опытовъ, если надобность того потребуетъ, не остановляя однакоже при мѣдномъ заводѣ того дѣйствія, которое на основаніи договора съ откупщиками, въ пользу оныхъ до совершеннаго принятія заводовъ горнымъ начальствомъ людямъ симъ предоставляется; какъ однакоже теперешній временной договоръ съ ними долженъ основанъ быть на томъ что покажетъ заводское производство, то и имѣю честь просить чрезъ ... чтобъ откупщики оные присланы были ко мнѣ какъ для полученія отъ нихъ объясненій, такъ и для положенія мѣръ, на коихъ могутъ они еще на нѣсколько мѣсяцевъ продолжить свое условіе.

4) А какъ указомъ 19 ноября на имя мое даннымъ предписано мнѣ также сдѣлать условіе съ помѣщиками въ земляхъ коихъ заводы находятся и съ мастеровыми на оныхъ работающими, то и почитаю нужнымъ просить чрезъ ... чтобъ повелѣно было помѣщикамъ Ахтальскаго и Дамблугскаго серебряныхъ и Алавердскаго мѣдиплавиленныхъ заводовъ ... тахъ заводскихъ обращающимся, явиться ко мнѣ для переговору о сихъ предметахъ, равно какъ и бывшему начальнику при здѣшнемъ монетномъ дворѣ, дабы могъ я отъ сего послѣдняго получить нужныя объясненія ... нія вышепомянутаго указа добытыхъ, и о употребленіи оныхъ; въ заключеніе,—

5) ... указа ... жаемъ я быть обороною въ теченіи сихъ развѣдокъ какъ для ... такъ и для отряжаемыхъ ... чиновниковъ, то и буду покорнѣйше ожидать благосклоннаго извѣщенія, какія в. пр. въ разсужденіи ... же касается до доставленія провіанта на заводы, внутренней полиціи и сельскаго домоводства ихъ вообще, то предоставляю себѣ честь снестися объ ономъ въ свое время или съ в. пр. или съ тѣмъ, кому поручить оное изволите.

*) Статьи ... для ... Кнорринга

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدنيا بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) وتطهيرها (وهي) أي مواد الشر (في القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حالة كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج التي تنشأ منها ذلك العارض (والتهاون بإخراج المادة بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والتفتيش فيها والتتبع لمواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة (وتتضاعف الأمراض) (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى) المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) المذموم امتلأ بالمحمود) كما ضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

12-е) Какъ Высочайшимъ повелѣніемъ по экспедиціи графа Мусина-Пушкина, г-ну главнокомандующему въ Грузіи ... [illegible] ... предписывается — для обороны заводской принять общее съ графомъ Мусинымъ-Пушкинымъ нужныя мѣры, то и отнесется графъ Пушкинъ какъ къ помянутому главнокомандующему, такъ и къ ... [illegible] ... коему препоручилъ по отбытіи своемъ е. пр. Карлъ Федоровичъ прикрытіе работъ заводскихъ, чтобъ обезпеченъ былъ мѣдный заводъ отъ опасностей, на основаніи седьмой статьи существовавшаго договора съ царемъ Георгіемъ, выполненіе коей и остается уже на отчетѣ военнаго здѣшняго начальства.

13-е) О предоставленіи права 8-ю статьею бывшаго договора между покойнымъ царемъ и откупщиками симъ послѣднимъ на исключительную продажу мѣди на время существованія откупа—снесется графъ Пушкинъ съ здѣшнимъ правительствомъ, яко начальствомъ, отъ коего статья сія зависитъ.

14-е) А дабы извѣстны были правила, на коихъ обязались мастеровые заводскіе работать при отцѣ ... [illegible] ... въ пользу откупщиковъ отъ 1-го іюля по 1-е января, то приложить къ сему договору засвидѣтельствованную копію съ условія, между мастеровыми и откупщиками заключеннаго, съ Россійскимъ переводомъ онаго.

15-е) Сей новый договоръ, наблюдать свято и записать въ здѣшней Казенной Экспедиціи Верховнаго Грузинскаго Правленія, сдѣлавъ съ онаго двѣ копіи за подписаніемъ договаривающихся и съ приложеніемъ ихъ печатей, изъ коихъ одной оставаться въ оной Экспедиціи для свѣдѣнія, другой же у откупщиковъ, а подлинному контракту у графа Мусина-Пушкина.

631. Письмо графа Мусина-Пушкина къ ген.-л. Кноррингу, отъ 2-го іюня 1802 года, за № 1.

Прибывъ въ слѣдствіе Высочайшаго повелѣнія съ экспедиціею, подъ начальствомъ моимъ находящеюся, для устроенія въ Грузіи горнаго производства, прежде нежели приступить могу къ произведенію въ дѣйствіе толико важнаго предмета, обязаннымъ нахожуся покорнѣйше просить в. пр. о пособіяхъ, въ приложенной здѣсь думѣ назначаемыхъ, коими единственно въ состояніи буду выполнить все то, что поручено мнѣ волею Монаршею.

632. Рапортъ д. с. с. Коваленскаго ген.-л. Кноррингу, отъ 4-го іюня 1802 года, за № 615.

Т. с. графъ Мусинъ-Пушкинъ, объясняясь со ... [illegible] ... много, по поводу оскудѣнія въ землѣ здѣшней серебряной монеты, на которую Голландскіе червонцы съ трудомъ размѣниваются теперь по 2 р. 65 к., предлагаетъ, что битье здѣсь Грузинскихъ абазовъ, вкладъ пока послѣдуетъ Всевысочайшее на учрежденіе монетнаго двора соизволеніе, могло-бы имѣть мѣсто, и что ежели многіе изъ жителей ... давать свое серебро на таковое дѣло, способъ сей былъ бы весьма достаточнымъ поддержать на первый разъ курсъ червонцевъ, нынѣ чувствительно упадающій, все же до сего относящееся распоряженіе онъ, графъ Мусинъ-Пушкинъ, пріемлетъ на себя, коль скоро в. пр. на сіе предложеніе битья абазовъ изволите согласиться; я, побуждаясь болѣе тѣмъ уваженіемъ, что всѣ чины здѣсь, червонцами жалованье получающіе, отъ пониженія время отъ времяни курса оныхъ много теряютъ, долгомъ поставляю о семъ на благоусмотрѣніе в. пр. представить.

633. Письмо правителя Грузіи къ графу Мусину-Пушкину, отъ 1-го августа 1802 года, за № 859.

Съ полученнаго мною предписанія отъ г. главнокомандующаго въ Грузіи въ отвѣтъ на сдѣланное отъ меня о битьѣ здѣсь абазовъ, для поддержанія курса червонцевъ, въ слѣдствіе объясненія моего съ в. с. представленіе, имѣя честь препроводить у сего копію, и какъ монетный здѣшній дворъ состоитъ въ распоряженіи вашемъ, то и остается мнѣ покорнѣйше просить в. с. почтить меня извѣщеніемъ, на какомъ основаніи можетъ начаться битье той монеты, а также, когда и къ кому желающіе изъ своего серебра дѣлать абазы должны будутъ являться, для учиненія о семъ опубликованія; а дабы могъ я удовлетворить требованія главнокомандующаго, касательно замѣчанія его на штемпель, в. с. покорнѣйше прошу также извѣстить меня, какую за приличное признать вы изволите сдѣлать перемѣну въ надписи на штемпелѣ, по уваженіямъ, въ помянутомъ ко мнѣ предписаніи изъясненнымъ.

634. Тоже графа Мусина-Пушкина правителю Грузіи, отъ 3-го августа 1802 г., за № 54.

На почтеннѣйшее отношеніе в. пр. отъ 1-го августа за № 859, съ приложеніемъ въ копіи предписанія ... Карла Федоровича на представленіе ваше о битьѣ здѣсь абазовъ, для поддержанія курса червонцевъ, честь имѣю симъ отвѣтствовать, поелику весьма неприлично подъ державою Россійскою съ таковою невѣрностью въ вѣсѣ и достоинствѣ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابعها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتجردين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الآفات (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

монету выбивать, какъ досель извѣстные абазы выбивалися, то и почелъ я за нужное устроить новыя машины для битія монеты на лучшихъ правилахъ, и коль скоро оныя можно будетъ употребить въ дѣйствіе, не оставлю увѣдомить в. пр. и просить буду о опубликованіи, дабы желающіе изъ своего серебра дѣлать абазы являлися въ то время къ мнѣ.

635. Высочайшій рескриптъ ген.-л. Кноррингу, данный въ С.-Петербургѣ, 26-го августа 1802 года.

Управляющій экспедиціею для учрежденія горнаго въ Грузіи производства д. т. с. графъ Мусинъ-Пушкинъ представляетъ, что какъ внутреннія безпокойства теперь въ ономъ краѣ не токмо продолжаются, но еще и усиливаются, то непремѣнно нужно, чтобъ для прикрытія заводовъ и горныхъ работъ вообще имѣть хотя одинъ полкъ козачій и одинъ баталіонъ регулярныхъ войскъ, съ приличнымъ количествомъ орудій, которыя и должны находиться въ совершенномъ его распоряженіи. А какъ указомъ отъ 19-го ноября 1801 года предписано было вамъ сдѣлать съ помянутымъ графомъ Мусинымъ-Пушкинымъ общее положеніе между собою и въ разсужденіи обороны заводовъ, то и повелѣваю вамъ, по предварительномъ съ нимъ сношеніи, распорядиться сообразно надобности и обстоятельствамъ къ охраненію и совершенной безопасности горнаго производства. Впрочемъ пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою тако:

„Александръ".

636. Тоже, т. с. и Бергъ-Коллегіи по президенту первому члену графу Мусину-Пушкину.

Принявъ съ благоволеніемъ учиненныя вами распоряженія для пользы ввѣренныхъ управленію вашему горныхъ въ Грузіи заводовъ, повелѣлъ Я учинить слѣдующее: первое, нужную на будущій годъ для производства тамошняго мѣдиплавиленнаго завода сумму 80,000 руб. ассигновать вамъ и доставить заблаговременно изъ общихъ государственныхъ доходовъ. Второе, для учрежденія въ Грузіи небольшаго монетнаго двора отправить въ распоряженіе ваше четыре копра изъ числа остающихся безъ употребленія при банковомъ монетномъ дворѣ, а изъ Бергъ-Коллегіи отпустить нѣсколько штемпелей съ нужнымъ числомъ литерныхъ пунсоновъ; для исправленія же мюнцмейстерской должности откомандировать одного изъ способныхъ чиновниковъ. А какъ при здѣшнемъ монетномъ дворѣ нѣтъ лишнихъ людей, которые бы умѣли заготовлять штемпели, то для предмета сего взять изъ Тульскаго оружейнаго завода двухъ искусныхъ рѣзчиковъ на ... ли, коихъ при отправленіи въ Грузію снабдить инструментами и достаточнымъ количествомъ годной стали. Третіе, относительно нужной для безопасности горныхъ работъ обороны, предписалъ Я ген.-л. Кноррингу, дабы онъ, снесясь съ вами предварительно, распорядился въ семъ случаѣ сообразно надобности и обстоятельствамъ. Четвертое, уважая просьбу мастеровыхъ, при заводахъ работающихъ, повелѣлъ Я Святѣйшему Синоду посвятить по желанію ихъ въ архіереи находящагося тамъ Греческаго архимандрита Іоакима, приказавъ при томъ отпустить изъ Кабинета нужную для архіерейскаго одѣянія ризницу. При чемъ, согласно представленію вашему, дозволяю производить ему насчетъ заводской прибыли въ годъ по 1,000 руб. Пятое, какъ изъ донесенія вашего видно, что мастеровые имѣютъ справедливую претензію на покойномъ царѣ Георгіи, за заплаченную ими Лезгинцамъ сумму до 3,500 руб., то и повелѣваю вамъ уплатить имъ сію сумму въ теченіи двухъ лѣтъ изъ прибыли заводской. Пребываю вамъ благосклонный.

На подлинномъ собственною Е. И. В. рукою подписано тако:

„Александръ".

637. Письмо т. с. графа Мусина-Пушкина къ ген.-л. Кноррингу, ... августа 1802 года.

Въ теченіи горныхъ развѣдокъ, съ отсутствія вашего мною чинимыхъ, открылися нѣкоторыя неудобства въ разсужденіи назначенныхъ в. пр. для прикрытія заводовъ военныхъ командъ между прочимъ, при важнѣйшемъ золотомъ пріискѣ въ Казахахъ, весьма богатые рудники металла сего государству обѣщающемъ, сдѣлано, какъ и вамъ извѣстно, нападеніе отъ Лезгинцевъ тогда, когда прикрытіе партіи мною отряженной состояло только изъ 25 человѣкъ, при чемъ какъ изъ военнаго прикрытія, такъ и изъ моихъ мастеровыхъ потерплена утрата; вообще же, по смутнымъ обстоятельствамъ здѣшняго края и по частымъ отлучкамъ гг. генераловъ для военныхъ надъ непріятелемъ поисковъ, затрудняются и самыя мои сношенія съ ними, такъ что нерѣдко проходитъ дней по 10 и болѣе въ перепискахъ, и я теряю чрезъ то весьма важное чиненное время, ибо употребить оное нынѣ долженъ на совершенную развѣдку всего пріисканнаго, въ будущемъ же году

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج **(والتهاون بإخراج المادة)** التي نشأ منها ذلك العارض **(بالفصد)** وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد **(والإسهال)** بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة **(وحشوية العلماء)** وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة **(يشيرون بالأعمال الظاهرة)** ويحثون الناس على تحصيلها **(كما يشير الطرقية من الأطباء)** وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم **(بطلاء ظاهر البدن)** فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، **(و)** أما **(علماء الآخرة)** فإنهم **(لا يشيرون)** على الناس **(إلا بتطهير الباطن)** كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، **(وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها)** وفي نسخة: منابتها **(و)** هو المناسب لقوله: **(قلع مغارسها)** والضمير فيها راجع إلى مواد الشر **(من القلب)**، ثم اعتذر عنهم فقال: **(وإنما فزع الأكثرون)** من العلماء والتجأوا **(إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب)** وتزكيته **(لسهولة أعمال الجوارح)** على كل أحد **(واستصعاب أعمال القلوب)** لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، **(كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة)** المنفرة **(فلا يزال)** من حاله كذلك **(يتعب في الطلاء)** الظاهر **(وتزيد المواد)** وتجتمع في أعماق البدن **(وتتضاعف الأمراض)** فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، **(فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة)** من الهلاك **(وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة)** وكيف طروّها على القلب، **(و)** معرفة **(علاجها)** في إزالتها **(على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى)** معرفة **(المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات)** والتحلي بها **(لا محاله، فإن القلب إذا فرغ)** أي خلا **(من)** الخلق **(المذموم امتلأ بالمحمود)** كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

долженъ приступить къ дѣйствительнымъ заводскимъ работамъ и къ устройству заводовъ. Уважая однако-же обстоятельства, не хотѣлъ я доселѣ обременять в. пр. новою по сему предмету просьбою; но теперь, при усиленіи войскъ сюда ожидаемымъ, долженъ убѣдительнѣйше просить васъ, м. г. мой, чтобъ усилена была команда казаковъ, при заводахъ находящихся, по крайней мѣрѣ до 250 человѣкъ, назначенныя же ваши двѣ роты для прикрытія заводовъ еще одною хотя съ двумя орудіями, для прикрытія Казахскаго золотаго прииска, а при томъ, чтобъ войска сіи въ разсужденіи движеніи ихъ и мѣстопребыванія были въ совершенномъ моемъ расположеніи, такъ чтобъ не имѣлъ я нужды о всякой бездѣлкѣ посылать къ военному начальнику здѣсь формальныя отношенія. О семъ потому болѣе прошу в. пр., что сколь скоро новыя войска прибудутъ, долженъ буду самъ объѣхать не только заводы и пріиски, но и ту цѣпь кряжа Араратскаго, который составляетъ Грузинскую границу со стороны Малой Арменіи. Сіе самое и заставляетъ меня, въ ожиданіи благосклоннаго отвѣта вашего, надѣяться на таковое же и предписаніе здѣшнему военному начальству по содержанію сего отношенія.

638. Высочайшій рескриптъ, отъ 25-го ноября 1802 года, данный въ С.-Петербургѣ.

Г. генералъ графъ Мусинъ-Пушкинъ! Докладъ вашъ отъ 28-го сентября сего года, ко Мнѣ изъ Тифлиса присланный, о новыхъ предположеніяхъ по здѣшнему горному производству, для котораго требуете прибавки суммъ и учрежденія вооруженнаго горнаго корпуса, Я читалъ. При всѣхъ выгодахъ, какія тутъ представляются, не нахожу Я однакожъ удобности на сей разъ онаго въ дѣйствіе производить; а потому и препоручаю вамъ, до дальнѣйшаго впредь усмотрѣнія, будущій 1803 годъ ограничиться въ тѣхъ 80,000 рубляхъ, кои вы сами по представленію отъ 12-го іюля на сіе производство назначили и указомъ отъ 26 августа сего года вамъ опредѣлены, стараясь по мѣрѣ того и работы всѣ расположить. Пребываемъ впрочемъ вамъ благосклонны.

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою „Александръ“

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاوز (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يدريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

---

641. Письмо с. с. Коваленскаго къ генер. Кноррингу, отъ 24-го сентября 1799 года, за № 64.—Науръ.

Сейчасъ возвратился посыланный въ Грузію нарочный и доставилъ отъ е. в. царя удовлетворительные и исполненные учтивости, съ приложеніемъ переводовъ, отзывы [illegible] я препровождаю у сего слѣдующіи къ вамъ, своего же не посылаю потому, что онъ точно одного содержанія, а прилагаю къ свѣдѣнію в. пр. копію съ письма ко мнѣ отъ царевича Давида, по русски писаннаго *)

Изъ сихъ отношеній в. пр. изволите усмотрѣть, что невнятно было имъ первое ваше предложеніе, — по крайней мѣрѣ деликатную отговорку нынѣ въ томъ представляютъ, и что къ исправленію дороги, по сю сторону границъ ихъ лежащей, приступили уже они со всею поспѣшностію; но просятъ только вашего подтвержденія, чтобъ со стороны Тагаурцевъ не было имъ затрудненія. Я надѣюсь, что в. пр. основательную сію просьбу ихъ удовлетворить не оставите призывомъ въ Моздокъ тѣхъ, зависящихъ нѣкоторымъ образомъ отъ насъ, Тагаурцовъ, при чемъ можно будетъ подтвердить также имъ и о томъ, чтобы и впредь дорогу сію, остающуюся на попеченіи царя Грузинскаго, не смѣли они портить, что, кажется, отнюдь не противно Высочайшей волѣ и удовлетворитъ просьбу царя. Если возвращеніе ваше сюда продолжится еще на нѣкоторое время, то, дабы не упустить времени, — не благоугодно ли будетъ дать о семъ ваше приказаніе правящему должность Моздокскаго коменданта, предписавъ ему, буде можно, въ случаѣ надобности, отпустить часть шанцевыхъ инструментовъ, хотя подъ мою росписку.

642. Его же, къ тому же, отъ 23-го декабря 1799 года, за № 127. [illegible]

По предмету содержанія прочной и безостановочной коммуникаціи между Моздокомъ и Тифлисомъ, отъ е. в. царя Георгія, сходно съ моимъ представленіемъ, сдѣлано будетъ такое распоряженіе, чтобъ находящійся въ Казбекѣ, яко первомъ пограничномъ со стороны Россіи селеніи, моуравъ или капитанъ исправилъ [illegible] препровождалъ слѣдующіе сюда пакеты чрезъ здѣшнихъ, а идущіе отсель чрезъ присылаемыхъ отъ в. пр. людей, такъ какъ по словесному моему съ в. пр. объясненію предполагаемо было. Я о семъ донося в. пр., смѣю доложить, — не благоугодно ли будетъ въ облегченіе казенныхъ издержекъ на перевозку [illegible]ковую, учредить оную чрезъ владѣльца Малой Кабарды Гилясхана, который [illegible] мой пріѣздъ въ его владѣніе самъ на сіе охотно вызывался, объясняя даже и то, что могъ бы онъ взять на свой отчетъ сохраненіе въ исправномъ состояніи мостовъ и дороги до границъ здѣшнихъ и [illegible] обезпеченіе проѣзжающихъ по сей дорогѣ отъ всякаго со стороны хищныхъ народовъ нападенія; если только соблаговолено будетъ перевести всю такъ называемую Малую Кабарду, сходно съ общимъ [illegible] владѣльцевъ оной и подданныхъ ихъ желаніемъ, на землю, издревле имъ принадлежавшую, между рѣкою [illegible] по лѣвой ея сторонѣ, и окружающимъ сіи мѣста хребтомъ горъ Кавказскихъ лежащую.

643. Переводъ грамотъ на Грузинскомъ языкѣ.

(Подлинниковъ не оказалось)

1) Мы, царь Ираклій, опредѣляемъ симъ Грузинскому жителю Осетинцу Батію, поселившемуся на Бѣлой Рѣчкѣ, жалованье въ годъ по 18 штукъ бязи, а провіанту сынъ нашъ Вахтангъ [illegible] Арагвы будетъ отпущать ежегодно; а сверхъ сего, буде кто изъ проѣзжающихъ къ нему прибудетъ и остановится, то каждый долженъ ему отдавать съ человѣка по одной штукѣ бязи, да и тѣмъ, кои еще кромѣ его изъ Осетинцовъ придутъ для поселенія на той рѣкѣ, таковый же опредѣляемъ сборъ; проѣзжіе должны давать по двѣ штуки бязи или за каждую штуку [illegible] получать Бидарѣ девятую часть, а послѣдніе раздѣлять по ровному количеству съ товарищами. Ноября 27-го 1794 года.

2) Мы, царь Георгій, опредѣляемъ жалованье тебѣ, на Бѣлой Рѣкѣ живущему Осетинцу Бидарѣ; такъ какъ покойный нашъ отецъ царь Ираклій тебя на Бѣлой Рѣкѣ поселилъ и опредѣлилъ въ годъ 25 [illegible] жалованье, каждый годъ управители наши казенныхъ доходовъ должны тебѣ отдавать, и мы отца нашего повелѣнія и милости опредѣляемъ и жалуемъ ежегодно сіе положенное даваемо тебѣ будетъ; въ вѣдомствѣ е. св. брата нашего Вахтанга [illegible] Арагвы было опредѣлено [illegible] тебѣ провіантъ, который и имѣешь получать ежегодно, да сверхъ сего мимо проѣзжающіе въ Россію равно и изъ Россіи, сколько бъ ни было, съ каждаго человѣка бязи по одному концу должны тебѣ отдавать и сколько будетъ на томъ мѣстѣ поселенныхъ, дѣлить вамъ между собою, — почему и жалуемъ 27-го января 1800 года.

*) Письма эти помѣщены въ отдѣлѣ: „Грузія при царѣ Георгіи XII", такъ какъ главное содержаніе ихъ относилось къ внутреннему положенію царства, а не къ одному устройству дороги.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأيدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخرّاج (**والتهاون باخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها**) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (**من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**وتزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) من الهلاك (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيف طروّها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون الى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى الا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل عارف بالطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد في المواد) ويجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) و (هارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

IX

ДУХОВНАЯ ЧАСТЬ.

I. ГРУЗИНСКОЕ ДУХОВЕНСТВО.

647. Письмо ген.-л. Кнорринга къ католикосу Грузинскому царевичу Антонію, отъ февраля 1801 года, изъ Наура.

По случаю присоединенія Грузіи къ Россійской Имперіи, Е. И. В благоугодно имѣть подробное свѣдѣніе о состояніи находящагося въ Грузіи духовенства. Вслѣдствіе чего покорнѣйше прошу ваше высокопреосвященство доставить мнѣ благосклонные ваши отзывы на слѣдующіе пункты.

1-е) Сколько и какія во всѣхъ областяхъ Грузіи состоитъ епархій, кто управляющіе или преосвященные архіереи и архіереи сіи какимъ высшимъ духовнымъ начальствомъ и съ какою зависимостію отъ царской власти управляются?

2-е) Сколько въ каждой епархіи мужескихъ и женскихъ монастырей, соборныхъ и приходныхъ церквей, и какъ преосвященные архіереи, такъ монастыри и священно и церковно-служители соборныхъ и приходскихъ церквей какія и откуда получаютъ на содержаніе свое доходы?

3-е) Для управленія монастырями и церквами преосвященные архіереи имѣютъ ли какія при себѣ судебныя мѣста, какъ-то дикастеріи, духовныя правленія или протопопства; кто въ нихъ присутствуютъ, а канцелярскіе служители — духовные или свѣтскіе люди и на какомъ жалованьи состоятъ?

4-е) По дѣламъ гражданскимъ духовныя лица въ одніхъ ли духовныхъ или и въ гражданскихъ судахъ судомъ и расправою вѣдаются?

5-е) Для производства въ духовные чины одно ли особое, какъ въ Россіи, есть состояніе людей, или производятся въ оные изъ всѣхъ другихъ состояній, производятся же по избранію ли [illegible] жанъ или одного духовнаго начальства?

6-е) Для духовенства имѣются ли въ епархіяхъ училища, и буде есть, гдѣ они состоятъ, чему обучаются во оныхъ и на какомъ содержаніи?

7-е) И наконецъ, что еще сверхъ всего вышеписаннаго признано будетъ потребнымъ или къ свѣдѣнію или для приведенія въ лучшее положеніе Грузинскаго духовенства, о томъ также объяснить обстоятельно.

Ожидая подробнаго на все то извѣщенія вашего высокопреосвященства, смѣю увѣрить васъ, что по мѣрѣ содѣйствія вашего къ исполненію онаго священнаго Е. И. В. соизволенія, Монаршими милостями, конечно, призрѣны будете.

648. Отзывъ католикоса Антонія.

(Подлинника не оказалось.)

Во время Греческаго царя Константина великаго, пришедъ въ Грузію святая Нина и упразднив-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة. فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد مبانيها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يربيه في الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (ويزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لهلاك البدن بالمرة: (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروؤها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) التحلي بها (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات)
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر حله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

530

ши силою Божіею идолопоклонство, обратила къ православію царя Миріана и народъ Грузинскій.

Сей царь Миріанъ, создавъ храмъ, просилъ себѣ священника у Константина великаго и былъ присланъ къ нему съ великими дарами Антіохійскій патріархъ Евстаѳій, отъ коего и приняли крещеніе царь и народъ Грузинскій; сей патріархъ, освятивъ имъ церковь, назначилъ въ оную архіерея и съ сего времени и Грузія просвѣщена православіемъ.

По прошествіи же нѣсколькихъ лѣтъ царь Вахтангъ I, котораго Персы именовали Горгасланомъ, создалъ на Животворящемъ столпѣ святую соборную и апостольскую церковь и въ оную назначилъ католикоса патріархомъ, съ титуломъ святѣйшества, и съ того времени утверждено отъ царей, Греческихъ патріарховъ и вселенскихъ соборовъ патріарху Грузинскому быть самовластнымъ, какъ и по сіе время патріаршество сіе есть самовластное.

Сей же царь Вахтангъ всю Грузію, т. е. царственное свое владѣніе, отъ одной границы до другой и въ немъ созданные пустыни, монастыри, церкви и въ нихъ находящихся митрополитовъ, архіепископовъ и епископовъ, архимандритовъ, игуменовъ и все духовенство, также свѣтскихъ великихъ и малыхъ, царей и владѣтелей, народоначальниковъ и князей, дворянъ и весь народъ, подъ управленіемъ святѣйшаго патріарха, отдалъ въ паству великой оной соборной церкви.

Таковымъ же образомъ отдалъ онъ святой оной и великой соборной церкви и всѣмъ прочимъ Грузинскимъ церквамъ, пустынямъ и монастырямъ крестьянъ и имѣнія, кои утверждены грамотами подъ великимъ заклятіемъ о ихъ непремѣненіи.

Притомъ надобно знать, что хотя Грузинское царство было раздѣлено на царства Карталинское, Кахетинское и Имеретинское, и послѣднее отъ первыхъ отдѣлилось, но и послѣ того нѣсколько времени Имеретинское царство состояло подъ управленіемъ одного патріарха; а потомъ нѣкоторый Имеретинскій царь сдѣлалъ себѣ особаго католикоса.

Какіе-жъ въ Карталиніи и Кахетіи состоятъ преосвященные подъ управленіемъ нашего католикосо-патріаршества, ниже сего слѣдуетъ.

Въ Карталиніи митрополиты: Самтаврскій, Тифлисскій, Руисскій, Цилканскій, архіепископъ Манглисскій; епископы Урбнисскій, Самтависскій, Никозскій.

Въ Кахетіи Алавердская митрополія, которая состоитъ подъ управленіемъ моимъ; митрополиты Бодбискій, Ниноцминдскій, архіепископъ Руставскій, епископы: Некресскій, Харчашнискій.

Сіи всѣ по повелѣнію царя и католикосо-патріарха бываютъ избираемы, назначаемы и посвящаемы, кои имѣютъ власть данную пасти паству свою подъ покровомъ добраго пастыря, и кои также крестьянъ и имѣнія принадлежащія къ ихъ церквамъ соблюдаютъ и управляютъ своими чиновниками.

Монастырей мужскихъ нѣкоторыхъ уже по обстоятельствамъ времени не находится нынѣ въ епархіяхъ, а кои теперь существуютъ суть слѣдующіе:

Къ патріаршей паствѣ принадлежащіе монастыри, въ коихъ должны быть архимандриты.

Въ Карталиніи монастырь Нещерскій, — первѣйшій изъ всѣхъ Грузинскихъ монастырей; монастыри Похвалы Божіей Матери, Икортскій, Ананурскій, Креста, пустынный Мгвимскій, Даргвисскій, Хобскій, Улумбскій, Гефсимани, Тирскій.

Въ Кахетіи пустынныхъ монастырей мужскихъ архимандричьихъ 12, изъ коихъ существуютъ только два, Давида Гареджскаго и Предтеченскій, а прочіе суть праздные, кои препоручены для соблюденія митрополиту Ниноцминдскому. Женскихъ же монастырей никакихъ уже теперь не находится ни въ Карталиніи, ни въ Кахетіи. Въ Алавердской епархіи два монастыря архимандричьихъ Средигорный (Шуамтинскій) и Бочормскій.

Въ Бодбиской епархіи четыре монастыря святаго Саввы, Хирсской, Спаса и Предтеченскій.

Вышеписанные архіереи, также архимандриты и ихъ чиновники, духовные и свѣтскіе, и всѣ служители церковные пользуются ежегодно для прожитія доходами отъ церковныхъ крестьянъ и имѣній, каждый въ соотвѣтственность своего званія, и всѣ церковныя надобности исправляются изъ сихъ же доходовъ.

Прочіе же приходскіе священники живутъ отъ своихъ прихожанъ и отъ собственной работы; произвожденіе же ихъ въ духовные чины бываетъ и по потомству и по достоинству и по избранію. — Духовныхъ правленій или дикастерій, кромѣ патріаршаго нашего дому, нигдѣ не находится, но во всѣхъ епархіяхъ дѣлами духовными управляютъ сами архіереи, въ присутствіи своего духовенства; въ важныхъ случаяхъ доносятъ нашему патріаршеству и дикастеріи нашей.

Обучаютъ дѣтей во всѣхъ епархіяхъ Карталиніи и Кахетіи читать и писать и пѣть. Ученики сіи содержутся изъ своихъ домовъ.

Во время же блаженной памяти царя Ираклія II были семинаріи въ Тифлисѣ и въ Телавѣ, въ коихъ обучались грамматикѣ, реторикѣ, философіи, богословію и содержаніе имѣли отъ царя.

Подписалъ католикосъ-патріархъ Антоній

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، و (التهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك المرض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يشتغلون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظواهر الأمور دون الاطلاع على الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
التي فيها ترجع مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب بيت خلا من الكفر ضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

649. Наличный составъ Грузинскаго патріархата. Святѣйшій и блаженнѣйшій католикосъ-патріархъ всей Грузіи, сынъ царя Ираклія II Антоній.

Каѳедра его святѣйшества находится во Мцхетѣ, при соборной для всей Грузіи церкви, построенной на чудотворномъ столпѣ.

Подъ вѣдѣніемъ его состоитъ издревле пожертвованная въ паству вся Грузія, отъ границы до границы; нынѣ же собственная его паства, состоящая въ Карталиніи и Кахетіи, простирается, начиная отъ Тифлиса по сю сторону Карталиніи, до ущелья (?) и заключаетъ въ себѣ, сверхъ опустѣлыхъ мѣстностей, 28 деревень; а въ Кахетіи, по ту сторону Куры и Арагвы, 10 селеній, кромѣ опустѣлыхъ. Монастырей архимандричьихъ и въ нихъ архимандритовъ состоитъ подъ вѣдѣніемъ его святѣйшества по Карталиніи числомъ 6. Ему же ввѣрена Алавердская церковь, которая есть первая каѳедральная въ Кахетіи; ей принадлежатъ по ту сторону Алазани, по внутренней и верхней Кахетіи — 48 деревень, да архимандричьихъ монастырей 3. Въ ея паствѣ считается князей 36 и дворянъ 35.

Сверхъ того, католикосу ввѣрена Самтаврская церковь, что въ Мцхетѣ, по близости великой соборной церкви; ей подчиняются селенія, лежащія между Большою Ліахвой и Рехуломъ, въ числѣ 60-ти; въ ея же паствѣ состоятъ двѣ княжескія и 24 дворянскія фамиліи.

Подвѣдомственные его святѣйшеству архіереи суть слѣдующіе

въ Карталиніи.

Тифлисскій митрополитъ Арсеній, въ паствѣ котораго состоитъ 18 селеній, 3 князя и 4 дворянина.

Руисскій митрополитъ Іустинъ, живущій въ Руисѣ; у него селеній 46, князей 21, дворянъ 95.

Цилканскій митрополитъ Іоаннъ, имѣющій жительство въ Цилканѣ; въ епархіи его 46 селеній, да ущельные обитатели Мохевцы, Мтіулетцы, Гудамакарцы, Хандойцы, Чарталцы, и сверхъ того дворянъ 14.

Урбнисскій епископъ [illegible], жительствующій въ Урбнисѣ; у него селъ 20, князей 5, дворянъ 8.

Самтависскій епископъ Гервасій, — живетъ въ Самтависи; селеній числомъ 7, князь 1, дворянъ 5.

Никозскій епископъ Аѳанасій, живетъ въ Никозѣ; у него селеній числомъ 8.

въ Кахетіи.

Бодбійскій митрополитъ Іоаннъ, который живетъ нынѣ при соборѣ св. Нины; въ его епархіи состоитъ 31 селеніе, да князей 28.

Ниноцминдскій митрополитъ Михаилъ, — живетъ въ селеніи Ниноцминдѣ; въ паствѣ его числится 30 селеній и 1 князь. Ему же подчинены двѣ пустыни, управляемыя архимандритами.

Руставскій архіепископъ Стефанъ, — живущій въ Мартнопѣ; у него селеній 8, князь 1.

Некресскій митрополитъ Амвросій, который живетъ нынѣ въ селеніи Шилда; ему подвѣдомы 14 селеній, да князей 5.

650. Донесеніе Цилканскаго архіепископа Іоанна католикосу Антонію, на Высочайшее имя Г. И. Павла I.

(Буквальный переводъ съ Грузинскаго).

По повелѣнію Е. И. В., г. ген.-л. инспекторъ Кноррингъ спрашивалъ ваше святѣйшество о числѣ церквей всей Верхней Грузіи, объ ихъ доходахъ и какіе епископы нынѣ управляютъ тѣми церквами, также о числѣ монастырей мужскихъ и женскихъ, какіе изъ нихъ существуютъ и какіе въ развалинахъ, равно о каѳедральныхъ соборахъ — во время какихъ царей они построены, каковое повелѣніе отъ в. свят. намъ и объявлено.

Получивъ приказаніе донести обо всей ввѣренной мнѣ паствѣ, дабы чрезъ письменное исчисленіе привести въ точную извѣстность число священнослужителей, міранъ и церковныхъ крестьянъ съ доходами, порознь, нижайше докладываю в. свят. слѣдующее.

Всеблагій царь Бакаръ, сынъ царя Миріана, построилъ въ Цилканѣ великолѣпный храмъ съ куполомъ изъ тесанаго камня, поставилъ здѣсь епископа и пожертвовалъ ту-же деревню, состоявшую изъ 400 дымовъ, да еще деревню Ахалдаба, которая нынѣ лежитъ впустѣ; пожертвовалъ также Цилканскую красильню и обогатилъ храмъ всѣми церковными потребностями, предоставивъ ему въ паству всѣ окрестныя селенія, которыя заключаются между рѣками Арагвою и Ксани и изъ коихъ многія лежатъ нынѣ впустѣ; а епископу велѣлъ быть пастыремъ обѣихъ Арагвъ и надъ жителями Кавказскихъ горъ, изъ которыхъ тѣ рѣки вытекаютъ, въ то время Кавказскіе горцы были идолопоклонники и приносили жертвы діяволамъ, какъ-то Мтіулетинцы, Гудамакарцы, Чарталинцы, Хандойцы, Хевсуры, которые живутъ въ отдѣльныхъ ущельяхъ, смежныхъ между собою. Царь Бакаръ все это распорядилъ добре, почтивъ епископа многими почестями и

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال. وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأت منها تلك العوارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابعها، (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) بالضم فيهما جمع المغرس (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء، والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة أعمال الجوارح) لتوقفها على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يربيه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) خلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضربوا لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

пожалованіями и оказалъ ему всякое содѣйствіе, дабы онъ обратилъ народы Кавказскихъ горъ. Цилканскіе епископы просвѣтили тѣ народы апостольскою истиною и обратили ко Христу, во-первыхъ, Мтіулетію, во-вторыхъ Чартали, в-третьихъ Хандо, вчетвертыхъ Гудамакари. Только Хевцы остались въ язычествѣ, но спустя нѣкоторое время и ихъ обратилъ св. епископъ Цилканскій Иосе, — одинъ изъ 12-ти св. отцевъ, которыхъ Пресвятая Мать Бога Слова отправила по откровенію къ народу Иверскому, доставшемуся Ей въ удѣлъ; тогда въ составъ Цилканской паствы вошло и ущелье Алевское, изъ коего вытекаетъ рѣка и соединяется съ Ксаномъ; рѣка Ксани течетъ отъ запада и впадаетъ въ Куръ, а Арагва отъ востока и тоже вливается въ Куръ. Эти три рѣки заключаютъ въ себѣ паству Цилканской церкви.

По прошествіи многихъ лѣтъ воцарилась особа женскаго пола, — вседобрая Тамарь, которая ознаменовала себя многими благими дѣяніями, возвеличила и распространила царство всей Иверіи, построила многія церкви и обильно снабдила ихъ церковными принадлежностями и пожертвовала имъ много крестьянъ съ вотчинами, и прежде всего почтила [illegible] епископовъ. Эта вседобрая царица Тамарь, руководимая божественнымъ Провидѣніемъ, послала Цилканскаго епископа для обращенія въ христіанство остающихся въ Кавказскихъ горахъ Осетинъ; войдя въ ущелье Гуда, которое граничитъ съ Мтіулетіею, онъ обратилъ ихъ и выстроилъ прекрасную церковь во имя Пресвятыя Богородицы, снабдивъ ее иконами и образами — золотыми и серебряными. Послѣ того епископъ былъ отправленъ со многими пособіями въ ущелье Трусо, что повыше Хева; онъ обратилъ и тамошнихъ жителей, выстроилъ такую же церковь во имя св. Архангеловъ, равномѣрно и въ ущельи Заха построилъ таковую. Я не вѣдаю какъ это произошло и какъ успѣлъ это сдѣлать. Св. Писаніе не было переведено на Осетинскій языкъ, — въ противномъ случаѣ они бы не совратились; за неимѣніемъ же Писанія они забыли весь Христіанскій порядокъ. Также въ земляхъ Пшавцевъ и Хевсуръ, сосѣдственныхъ съ Гудамакарцами, есть множество церквей построенныхъ вседоброю царицею Тамарью, но народъ тамошній живетъ въ суевѣріи.

Когда благочестивый царь всей Верхней Грузіи Ираклій, сынъ помазаннаго царя Теймураза, возымѣлъ желаніе вызвать меня изъ монастыря, тогда изволеніемъ и утвержденіемъ вашего святѣйшества и святыхъ архіереевъ, я былъ помазанъ архіерейскимъ помазаніемъ (назадъ тому уже 8-й годъ), и на второмъ году всемилостивѣйшій государь повелѣлъ мнѣ отправиться въ вышепомянутыя ущелья, — къ Осетинамъ и Пшавцамъ, для назиданія ихъ въ христіанской вѣрѣ, при чемъ мнѣ было пожаловано и нужное пособіе, святѣйшій владыко.

Прибылъ я сперва въ паству мою Гудамакари, куда вызвалъ именемъ царя 15 почетныхъ людей изъ Капалъхевцевъ и бесѣдовалъ съ ними апостольскимъ словомъ, но не нашелъ въ нихъ ничего противнаго моему ученію; они съ великою охотою просили у меня священниковъ, коихъ я имъ и далъ, въ томъ числѣ два священника изъ Мтіулетинцевъ, которые и понынѣ тамъ находятся и учатъ; они уже обратили все Капальское ущелье, состоящее изъ 100 дымовъ. Оттуда я пошелъ въ верхніе предѣлы Гудамакари, — Бакурхеви, — населенные Пшавцами; уча ихъ словомъ апостольскимъ, я не встрѣтилъ между ними никакого противорѣчія. Я остался три дня и они обратились. Потомъ явился изъ другаго селенія одинъ человѣкъ; мнѣ сказали „это нашъ священникъ". Онъ былъ однимъ изъ тѣхъ священниковъ, которые безъ книги заучили наизусть нѣсколько стиховъ изъ Псалтири и учатъ; произнесши ихъ, онъ ставитъ вино минуты двѣ, три, — это называется обѣдней; можетъ углемъ съ произнесеніемъ тѣхъ же стиховъ — и это называютъ крещеніемъ. По трехдневномъ моемъ назиданіи онъ принялъ крещеніе, и теперь всѣ они состоятъ подъ вѣдѣніемъ нашихъ священниковъ. Въ Гудѣ и въ Трусо также обратились многіе; Осетины свято соблюдаютъ посты и запомнили много именъ святыхъ, вѣруютъ и ничего противнаго относительно истиннаго ученія не высказываютъ.

Не имѣю возможности изъ церковныхъ доходовъ содержать въ каждомъ ущельи священнослужителей и на мой счетъ воспитывать дѣтей ихъ къ таковому званію, доставляя церковныя книги и освятить тамъ находящіяся церкви, украсивъ оныя священными сосудами. А когда я посѣщаю тѣ ущелья, тогда по мѣрѣ возможности назидаю ихъ благодатію Всесвятаго Духа, святѣйшій владыко!

Ввѣренная мнѣ церковь имѣетъ вотчину, состоявшую изъ 500 дворовъ, но по случаю многократнаго опустошенія и истребленія ея Агарянами, изъ многаго осталось малое — всего 50 дымовъ постоянныхъ жителей и поселенцевъ (хизани), которые и служатъ церкви. Священнослужителей имѣю: одного протоіерея, двухъ іереевъ, двухъ діаконовъ, одного іеродіакона, четырехъ иподіаконовъ пѣвчихъ, четырехъ служекъ изъ міранъ и четырехъ воспитанни-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يدله على الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) النفرة الطبع منها (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهارباً من الهلاك) من هلاك الأبد (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

ковъ, которыхъ обучаю наукамъ; теперь они проходятъ логику—и все это живетъ на мои счетъ.

Съ крестьянъ получаю въ годъ хлѣбныя подати 200 кодь *) —иногда больше, иногда меньше, да съ собственно-церковныхъ пашенъ (ходабуки) 100 же кодъ, - иногда выходитъ больше, иногда меньше. Ячменя и проса получаю въ годъ 200 кодъ — порою больше, а порою меньше. Церковный садъ приноситъ вина 80 кокъ **) иногда болѣе, иногда менѣе, да въ счетъ кулухи (подать виномъ) поступаетъ 40 кокъ,— порою больше, порою меньше. Съ паствы собирается чрезъ каждые три года въ пользу священниковъ 120 руб, считая жителей горъ и равнинъ, да сверхъ того отъ царя было жалуемо по 200 руб. на расходы по управленію Кавказскою паствой.

Блаженной памяти царь Ираклій, еще въ бытность мою въ монастырѣ, пожаловалъ мнѣ Осетинскаго мальчика, лѣтъ 8-ми, повелѣвъ указомъ, чтобы я его обучилъ чтенію, письму и всей учености, каковое повелѣніе государя моего и было мною исполнено; по посвященіи меня во архіерея, тотъ юноша былъ пожалованъ мнѣ же и я опредѣлилъ его въ мѣстечко Душетъ, собравъ подъ его вѣдѣніе 30 душъ дѣтей мѣстныхъ прихожанъ, для обученія ихъ чтенію и письму, такъ какъ я видѣлъ немалый недостатокъ въ лицахъ, которые были бы способны быть священниками въ горахъ Кавказскихъ. Учитель содержится на мой счетъ, а ученики насчетъ своихъ домашнихъ.

Паства моя, со включеніемъ равнинъ и Кавказскихъ горъ, вся состоитъ изъ Христіанъ православныхъ, въ числѣ, какъ показано, около трехъ тысячъ дымовъ; но дѣйствительнаго подушнаго или подымнаго исчисленія не имѣемъ, по непривычкѣ къ тому земли нашей.

Священниковъ въ моей епархіи считается 60, діаконовъ 5 и всѣ они кормятся отъ своихъ вотчинъ и прихожанъ.

Есть церковь въ Кеви съ куполомъ, построенная царицею Тамарою во имя пресв. Троицы, на горѣ Гергетъ, и самое селеніе Гергети пожертвовано той церкви. На востокъ отъ нея: подъ горою Мкинваре (Ледяная) ***) есть келліи и церковь, изсѣченная въ скалѣ; здѣсь нѣкогда былъ мужской монастырь и тою великою церковью управлялъ архимандритъ, но теперь нѣтъ ни того, ни другаго. Есть много иконъ и образовъ, окованныхъ серебромъ и золотомъ. Церковь ввѣрена одному священнику для Богослуженія по праздничнымъ днямъ.

*) Кода равняется 2½ пудамъ.
**) Кока—96 бутылокъ.
***) Рѣчь идетъ о горѣ Казбекъ.

Есть церковь въ Мтіулетіи на великомуч. Георгія, построенная на горѣ Ломиса, на границѣ Арагвы и Ксеніи; имѣетъ множество образовъ и иконъ съ золотыми и серебряными окладами. Она ввѣрена двумъ священникамъ для служенія въ праздничные дни.

Есть церковь на горѣ Алеви, прекрасная, безъ купола, во имя пресв. Троицы, бывшая нѣкогда мужскимъ монастыремъ, подъ начальствомъ архимандрита. Шахъ-Аббасъ опустошилъ его и забралъ оттуда множество золотыхъ и серебряныхъ образовъ и крестовъ, наполненныхъ многими частицами св. мощей; но видя нѣкое чудо, онъ возвратилъ все заграбленное съ великою честію и прислалъ въ церковь золотыя врата. Жители Алевскаго ущелья,—Христіане и Осетины, суть крестьяне этой церкви; она имѣетъ виноградный садъ и вотчину. Ввѣрена протоіерею и доходъ обращается въ пользу церкви. Богослуженіе бываетъ по праздникамъ.

Есть монастырь Крестителя въ горахъ (?); онъ лежитъ нынѣ впустѣ и называется Хоша; при немъ состоитъ архимандритъ. Монастырю принадлежитъ деревня Тези, виноградный садъ и пахатное мѣсто.

Есть церковь съ куполомъ Св. Архангеловъ въ Мнадиджвари; нѣкогда управлялась игуменомъ, а нынѣ состоитъ протоіереи; она имѣетъ вотчину и крестьянъ въ маломъ числѣ.

Есть церковь въ Ананурѣ, съ куполомъ, бывшая подъ вѣдѣніемъ архимандрита,—теперь при ней находится протоіерей; здѣсь поминается ваше священство.

Есть церковь пресв. Богородицы, подъ названіемъ Бодорна; прежде была женскимъ монастыремъ, а нынѣ уже нѣтъ. Имѣетъ 10 дворовъ крестьянъ и одинъ виноградный садъ; къ ней опредѣленъ одинъ священникъ.

Много селъ нашей паствы разорено Аварцами. Въ Кавказскихъ горахъ есть много церквей, построенныхъ на вершинахъ холмовъ; въ нихъ имѣются образа и кресты, окованные серебромъ и золотомъ. Народы тамошніе имѣютъ обыкновеніе собираться туда разъ въ годъ и праздновать. Я полагаю, что на тѣхъ мѣстахъ были капища и въ замѣнъ ихъ выстроились церкви; въ селахъ же есть множество малыхъ церквей, въ коихъ постоянно и неукоснительно совершается Богослуженіе честными іереями.

Въ Алевскомъ ущельи живутъ Осетины, водворенные во множествѣ, подъ названіемъ Сапашети, что между Чарталомъ и Алеви; благодаря нашему ученію, изъ нихъ многіе крестились; тамъ есть 3 церкви малыя, украшенныя рѣзьбой.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) لتصير فيها وترجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل الطريقة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من المذموم امتلأ بالمحمود) من الخلق، كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Направо отъ Хеви живутъ Кисты, состоящіе изъ многихъ племенъ; всѣ они язычники. Если же кто изъ нихъ переселяется въ Хеви, то дѣлается Христіаниномъ. Много живетъ ихъ въ Гвелети, — Хевскомъ селеніи, близъ Чими, милостивѣйшій государь мой!

Мохевцы, Мтіулетинцы, Гудамакарцы, Хандойцы, Чартальцы занимаютъ ущелья Кавказскихъ горъ, весьма изобилующія населеніемъ, сверхъ того есть селенія: село-городъ ([illegible]) Анануръ, Верхній Казисхеви, Нижній Казисхеви, Цхіле-дзири, Апхави, Аргуни, Мтіуліант-кари, Тонча, Гремисхеви, Эбниси, Чилурти, Базалети, Григоліант-кари, Цхилеліант-кари, Аши, Ивавили, Іори, Лабаурт-кари, Этвалиси, Араниси, Арагвиспири, Нижній Арагвиспири, Бодорна, Хида, Сашбуро, Бага, Циндушети, Кобіант-кари, Твареліант-кари, Чабріант-кари, Каріаулс-кари, село-городъ Душеть, Верхніе Алеви, Нижніе Алеви, Коринта, Икоти, Верхніе Икоти, село-городъ Ахалгори, Дзегвеви, Одзиси, Керана, Ксоврисн, Дампала, Мчадиджвари, Мухрани, Цилкани, въ которомъ находится каѳедральный соборъ. Всѣ эти села существуютъ и нынѣ и густо населены.

Всѣ дѣла по духовной части вѣдаются мною, при бытности честныхъ іереевъ моей паствы.

Въ древнихъ лѣтописяхъ повѣствуется, что преемники царя Бакара, построивъ церкви и опредѣливъ къ нимъ епископовъ, предоставили первенство предсѣдательствующему епископу; посему я нынѣ считаюсь четвертымъ епископомъ въ Карталиніи. Бывшій прежде меня епископъ Христофоръ титуловался митрополитомъ, на что и грамота была ему пожалована отъ блаженной памяти помазаннаго царя Теймураза и государя моего, царя Ираклія, которая объявлена ему въ Святѣйшемъ Сунодѣ, въ бытность его въ Петербургѣ.

Церковь моя имѣетъ право на пошлины съ крассильни на сумму 400 руб., но онѣ отняты кое-кѣмъ насильственно. Сверхъ сего она получаетъ доходъ съ пастбищнаго поля (сабалахе) баранами въ числѣ 100 головъ, да съ горныхъ пастбищъ 12 шт. свиней, — иногда больше, а иногда меньше. Имѣетъ также подымныхъ въ Вардис-убани 2, Дзалиси 4 и Мухрани 1, въ Кахетинской церкви Гремѣ одинъ дымъ крестьянъ, отбывающій ежегодно 20 р. въ пользу церкви.

Это есть полное донесеніе, изложенное мною въ 24 пунктахъ, относительно моей церкви, крестьянъ и вотчинъ и вообще паствы моей, какъ то значится въ нашихъ гуджарахъ. Мѣсяца марта 1-го дня, 1800 г.

Преосвященный Цилканскій архіепископъ, сынъ схимника Онисифора, изъ благородной фамиліи Карумовыхъ, 38-ми лѣтъ отъ роду, Іоаннъ.

651. Записка о крестѣ св. Нины.

При выѣздѣ въ Россію Грузинскаго царя Вахтанга, коего потомки извѣстны подъ именемъ князей Грузинскихъ, вывезенъ былъ оттуда такъ называемый крестъ св. Нины. Происхожденіе сего креста, по преданіямъ земли той, начало свое имѣетъ отъ временъ житія св. Нины, въ IV по Р. Х. вѣкѣ, которая, исполняя велѣніе Божіей Матери, явившейся ей въ видѣніи, воспріяла на себя благовѣстіе слова Божія съ знаменіемъ симъ, состоящимъ изъ 2-хъ вѣтвей виноградной лозы, связанныхъ крестообразно священными власами Богоматери. Св. Нина святая скончала подвигъ свой просвѣщеніемъ всея Иверіи, коея ради вины и память ея въ ликъ равноапостольный сопричтена. Крестъ же оный, яко залогъ благодати Божіей ко племени Иверійскому, съ особливѣйшимъ уваженіемъ хранился въ Грузіи до новѣйшихъ временъ, какъ сказано выше.

Частые были подвиги на испрошеніе сея святыни обратно въ Грузію, поелику народъ тамошній начало бѣдствій своихъ относитъ ко времени вывоза креста онаго. Сею же причиною и благочестіемъ побуждаемый, царь Георгій Ираклієвичъ, послѣдне царствовавшій въ Грузіи, относился прошеніемъ также къ почивающему въ Бозѣ Г. И. Павлу I; но какъ по изслѣдованіи оказалось, что Крестъ сей считается собственностію князя Георгія Александровича Грузинскаго, отъ предковъ имъ наслѣдованною, то и предоставлено было ему, царю, снестись съ нимъ самому, что однакожъ осталось безъ дѣйствія.

Нынѣ поелику благоугодно было Е. И. В., внявъ гласу моленія сихъ нѣмъ единовѣрныхъ, воспріять на себя бремя управленія ими, положить конецъ ихъ бѣдствіямъ, основать прочно ихъ благоденствіе, — весьма прилично, и для пользы дѣлъ благоуспѣшно было бы, со введеніемъ въ землю сію исполненія толь священнѣйшихъ обѣтовъ, принести туда сей Крестъ. Да познаютъ въ немъ народы и знаменіе благодати Божіей къ нимъ паки возвратившееся и залогъ твердаго и непоколебимаго о нихъ Монаршаго промышленія.

Я, бывъ свидѣтелемъ на мѣстѣ всеобщаго взыванія теплой вѣры и ревностнаго упованія на Крестъ оный, не токмо Грузинъ, но и другихъ иновѣрныхъ и самыхъ даже безвѣрныхъ, по хребту Кавказа разсѣянныхъ народовъ, поставляю себѣ долгомъ, при настоящемъ туда паки назначеніи, о семъ всепокорнѣйше представить.

Засвидѣтельствовалъ правитель Грузіи Петръ Коваленскій.
8-го октября 1801 года.
Москва.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب*، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
ويتطرقون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

652. Рескриптъ отъ 15-го октября 1801 года, данный въ Москвѣ

Нашему ген.-л., главнокомандующему въ Грузіи Кноррингу.

Зная сколь благоговѣйное уваженіе народъ Грузинскій издревле сохранялъ къ честному и животворящему Кресту св. Нины и что соблюденіе сей святыни среди его было знаменіемъ его благосостоянія, такъ какъ, напротивъ, удаленіе ея отъ предѣловъ Иверійскихъ было эпохою браней, раздоровъ и бѣдствій, страну сію постигшихъ, Мы давно уже помышляли возвратить Грузіи сей залогъ Божія къ ней благоволенія и таинственную печать ея блаженства.

Всевышній, благословящій всѣ подвиги Наши въ пользу сего народа, ниспослалъ и сей безцѣнный даръ въ сокровищи Наши. Воспріявъ его съ подобающимъ благодареніемъ къ всесильному Его промыслу, Мы съ чувствомъ истиннаго удовольствія препровождаемъ его къ Грузинскому народу чрезъ Нашего д. с. с. и правителя Грузіи Коваленскаго.

Мы удостовѣрены, что среди опытовъ Нашея любви къ народу Намъ единовѣрному, приметъ онъ сей даръ новымъ ознаменованіемъ Нашего о немъ попеченія.

Мы поручаемъ вамъ, по возвѣстивъ всенародно о перенесеніи его въ страну Грузинскую, учредить срѣтеніе его, по сношенію съ главнымъ духовенствомъ, съ подобающею честію, теплой вѣрѣ и твердому упованію сообразною, и поставить въ главномъ храмѣ Тифлисскомъ, да водруженный среди народа, къ нему праведно благоговѣющаго, будетъ онъ залогомъ и утвержденіемъ его счастія, да вмѣстѣ съ нимъ возвратится въ страны сіи миръ и благоустройство, да чудесная сила Креста сего исцѣлитъ безчисленныя раны, мятежемъ и внутренними раздорами нанесенныя, и да благодать Вышняго увѣнчаетъ успѣхами намѣреніе и подвиги Наши во спасеніе народа Грузинскаго, въ славу его и въ преуспѣяніе предпріятые. Впрочемъ пребываемъ къ вамъ Императорскою Нашею милостію всегда благосклонны.

На подлинномъ написано собственною Е. И. В. рукою тако:
„Александръ"

653. Письмо ген.-л. Кнорринга къ католикосу царевичу Антонію, отъ 24-го ноября 1801 года.

Имѣя честь доставить при семъ списокъ со Всевысочайшаго именнаго повелѣнія, послѣдовавшаго ко мнѣ отъ 15-го числа прошедшаго октября мѣсяца, что Е. И. В., зная сколь благоговѣйное уваженіе народъ Грузинскій издревле сохранялъ къ честному и животворящему Кресту св. Нины, соизволяетъ съ чувствомъ истиннаго удовольствія препровождать его къ Грузинскому народу,—покорнѣйше прошу ваше высокопреосвященство учредить съ стороны духовенства вамъ подвѣдомственнаго отъ Казбека до Тифлиса срѣтеніе его съ подобающею честію, теплой вѣрѣ и твердому упованію сообразное, и уготовить приличное для поставленія его мѣсто въ главномъ храмѣ Тифлисскомъ. Какія же изволите сдѣлать для сего распоряженія, пожалуйте преподайте мнѣ подробное свѣдѣніе, дабы и я съ моей стороны, разсмотря ихъ, могъ для перенесенія сего залога Божія къ народу Грузинскому благоволенія принять соотвѣтственныя мѣры.

По удостовѣренію, что народъ Грузинскій, среди опытовъ любви къ нему Е. И. В. Августѣйшаго нашего Монарха, приметъ и сей даръ новымъ ознаменованіемъ попеченія о немъ Е. В.,—я, исполняя Всевысочайшее повелѣніе, послалъ къ ген.-м. Лазареву о перенесеніи въ страну Грузинскую честнаго и животворящаго Креста св. Нины обвѣщеніе мое къ обитателямъ царства Грузинскаго, православную вѣру исповѣдующимъ, для обнародованія онаго по сношенію съ в. высокопреосв. въ церквахъ Грузинскихъ въ дни праздничные.

654. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 25-го марта 1802 года, за № 908.

Препровождая при семъ мнѣніе мое, какимъ порядкомъ долженъ быть встрѣченъ и внесенъ въ Тифлисъ честный и животворящій Крестъ св. Нины, предлагаю в. пр. представить оное разсужденію католикоса, свѣтлѣйшаго царевича Антонія и отдать благоусмотрѣнію его ввести въ порядокъ тотъ перемѣны по части духовной, съ правилами церковными сообразныя. Что же касается свѣтскихъ чиновниковъ отъ правительства Грузинскаго зависимыхъ, таковыхъ имѣетъ назначить для срѣтенія и препровожденія Креста св. Нины правительство, а при внесеніи Креста въ Тифлисъ всѣмъ войскамъ нашимъ, тамъ находящимся, должно быть въ парадѣ.

ПОРЯДОКЪ

срѣтенія всечестнаго и животворящаго Креста преподобныя матери нашея, святыя и равно апостольныя дѣвы Нины, переносимаго изъ Россіи въ Грузію.

Первое срѣтеніе имѣетъ быть въ первомъ въ предѣлахъ Грузіи православнаго исповѣданія селеніи святаго Стефана—Казбекъ тожъ, къ оному назначаются, отъ чина духовнаго, преосвященный (такой то епархіи, чинъ и имя) съ двумя архимандритами, десятью священниками и двумя діаконами, съ потребнымъ причтомъ церковнымъ изъ епархіи Цилканской, отъ свѣтскихъ князей Грузинскихъ князь (такой-то) съ двумя дворянами и мѣстными сего

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقي بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف البلدان (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) هم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقي من الأطباء) وهم الذين يطوفون على الطرق (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء يشيرون على الحمية أولاً وتعاهد الأدواء (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) (من القلب) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر، (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) وهارباً من هلاك الأبد (فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) ونحوها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ бالمحمود) كما قالوا: إذا خلا القلب من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

округа начальниками. Преосвященный (чинъ) ... животворящій Крестъ внѣ селенія ... вручаетъ ... двумъ священникамъ ... два діакона, съ поклоненіемъ по временамъ кадящіе ... сопровожденіемъ мірянъ ... дѣвѣ Нинѣ ... ченія многолѣтія Е. И. В. и всему Высочайшему Всероссійскому Императорскому дому ... перенесенія Креста, сохраняя тотъ же порядокъ ... а также назначеніе и смѣна оный составляющихъ имѣютъ быть распоряжены по общему духовнаго и свѣтскаго начальства соглашенію ... бывшихъ владѣльцовъ Арагвскихъ ... Грузинскихъ князь (такой то) съ двумя при немъ дво рянами и мѣстными того округа начальниками ... по вышеписанному порядку. Слѣдуя оному, шествіе продолжается до урочища Гартис-кари, въ 40 верстахъ отъ Ананура отстоящее ... церковь, молебствія и прочаго обряда будетъ по вышеписанному.

Третіе срѣтеніе имѣетъ быть тѣмъ же порядкомъ въ Гартис-кари ... въ пяти верстахъ отъ сей послѣдней лежащемъ ... со всѣми протоіереями, іереями, діаконами и весь причетъ Грузинскія вели... лежащихъ къ штату верховнаго архипастыря, высокопреосв. католикоса Грузинскаго ...

Четвертое срѣтеніе имѣетъ быть въ Мцхетѣ, гдѣ самъ высокопреосв. ... вердійскія митрополи пастырь и ордена Россійскаго святаго благовѣрнаго великаго князя Александра Невскаго кавалеръ, свѣтлѣйшій царевичъ Грузинскій Антоній ... архіереевъ), со всѣмъ священническимъ чиномъ Картталинскихъ и Кахетинскихъ церквей ... шествіи святыхъ иконъ и хоругвій церковныхъ, встрѣчаетъ духовную процессію ... церкви, и благоговѣйно поклоняяся прикладывается къ святой иконѣ ...

... вѣчный ... изображенной вносится же оный по соединеніи обѣихъ крестовыхъ процессій въ первенствующую и обще соборную всея Грузіи, пастыя его церковь, ... служитъ соборне молебствіе ... къ оному всечестному и животворящему Кресту. А на другой день вся сія соединенная процессія ... темнадцати верстахъ отъ первой отстоящей и къ предмѣстію столичнаго всея Грузіи города Тифлиса принадлежащей.

655. Письмо ген.-л. Кнорринга къ католикосу царевичу Антонію, отъ 19-го апрѣля 1802 года.

По обнародованіи въ Тифлисѣ Всевысочайше изданнаго Е. И. В. Манифеста о принятіи Е. И. В. въ безпосредственное покровительство, защиту и управленіе ... областей Грузинскихъ и по принятіи въ Тифлисѣ отъ всѣхъ сословій народа присяги въ вѣрности Е. И. В. и въ повиновеніи властямъ въ ... учрежденнымъ, остается ... исполнить ... и въ прочихъ селеніяхъ Грузинскихъ. На сіе избралъ я за удобнѣйшее раздѣленіе народа по епархіямъ, и сдѣлавъ обрядъ, какимъ образомъ повсемѣстно произвесть обнародованіе Манифеста и принятіе присяги, оный при семъ препровождаю и покорнѣйше прошу в. высокопреосв. приказать духовенству состоящихъ подъ непосредственнымъ управленіемъ вашимъ епархій Алавердійской и Самтаврійской учинить по немъ довлѣемое исполненіе. О чемъ равномѣрно и къ управляющимъ прочими епархіями преосв. архіереямъ теперь мною отнесено. Остается только сообщить о томъ же преосв. епископу Харчашнискому. В. высокопреосв. благоволите обратить и къ исполненію его другой экземпляръ, влагаемаго здѣсь обряда.

II. АРМЯНСКОЕ ДУХОВЕНСТВО.

656. Письмо епископа Оганеса къ кн. Соломону (?), отъ 31-го августа 1800 года. — Эчміадзинъ.

(Подлинникъ ...)

Высшему изъ дворянъ и честно-любезному ... ному и имъ же хранимому, благородному и благоразумному кн. господину Соломону приноситъ въ даръ радостотвореніе и благословеніе ... служитель святаго копья Оганесъ епископъ.

Съ тѣмъ же радостотвореніемъ, исполненнымъ любви, увѣдомляю васъ, что случилось намъ по сихъ обстоятельствахъ получать нѣсколько разъ письма изъ града вашего, Богомъ спасаемаго Тифлиса; но мы не могли на то отвѣчать — не отъ небреженія или забвенія, но по причинѣ горестныхъ нашихъ приключеній. Поелику, по прошествіи нѣсколько времени ... нашего прибытія въ святую ... шедъ немилосердая сила Персіянъ окружила Эриванъ, — какъ, я думаю, и вы слышали. Владѣтель же сего мѣста, испугавшись ихъ нападенія, намѣревъ будучи оставить сію землю, приказалъ и намъ, безначальственному причту, или собраться въ крѣпость или удалиться въ какую либо страну; мы-жъ, видя толь великую бѣду отъ злодѣевъ, не разсудилось

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي .. فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس في تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) وتطهيرها يرجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المكرهة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال :

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة. فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) وتفسيرها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

во святую [illegible] церкви для служенія [illegible]. По такимъ то обстоятельствамъ не имѣлъ я случая, но Божіею помощію, по нѣсколькихъ [illegible], написавъ письмо, представлю е. в., а теперь едва только могъ написать къ вамъ моему любезному, въ коемъ прошу васъ благословеннаго [illegible] наши обстоятельства подробно описать [illegible] святѣйш. Е. [illegible] новости, увѣдомьте насъ и не лишайте насъ писанія вашихъ, доказывающихъ вамъ любовь вашу. Будь о Господѣ нашемъ здоровъ и въ радости».

657. Рескриптъ отъ 30-го октября 1800 года.

Г. ген.-л. Кноррингъ 2-й.

«Всемилостивѣйше уволивъ въ Араратъ находящагося при дворѣ Нашемъ Армянскаго архіепископа князя Аргутинскаго-Долгорукова, общимъ согласіемъ всѣхъ Армянъ избраннаго нынѣ въ патріархи и Нами въ семъ его достоинствѣ утвержденнаго, повелѣваемъ для препровожденія его до Тифлиса дать пристойный конвой съ однимъ оберъ-офицеромъ, козаками [illegible] чьимъ, который ему-жь можетъ служить и вмѣсто пристава, по препорученіи же онаго патріарха е. в. царю Грузинскому, означенному офицеру съ командою велѣть быть обратно къ вамъ. Пребываемъ благосклонны».

На подлинномъ подписано собственною Е. И. В. рукою тако:

«Павелъ».

658. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 8-го января 1801 года, за № 87.

На препровожденіе безопаснымъ образомъ до Тифлиса е. свят. патріарха Армянскаго Іосифа есть Всевысочайшая воля Всемилостивѣйшаго Г. И., и я потому къ таковому его до Тифлиса препровожденію отрядилъ при кап. и кавалерѣ Савельевѣ 100 человѣкъ козаковъ и принялъ другія нужныя на случай сей [illegible] мѣры.

Е. свят. патріархъ Іосифъ сообщилъ мнѣ копію съ Высочайшей Е. И. В. грамоты, писанной на имя покойнаго царя Грузинскаго Георгія въ 30-й день октября прошлаго 1800 года, которая къ доставленію [illegible] поручена ему, патріарху, слѣдующаго изображенія: «Свѣтлѣйшій Карталинскій и Кахетинскій царь Георгій Иракліевичъ. По поводу избранія Армянскимъ народомъ въ патріархи бывшаго при дворѣ Нашемъ архіепископа Іосифа, князя Аргутинскаго-Долгорукова, Мы, Всемилостивѣйше утвердивъ его въ семъ достоинствѣ Нашею Императорскою грамотою, и при увольненіи отъ Себя «предписавъ Нашему ген.-л. Кноррингу снабдить его «для препровожденія до Тифлиса пристойнымъ конвоемъ съ однимъ оберъ-офицеромъ, предоставляемъ «в. в., по прибытіи его, патріарха, во владѣніе ваше «принять по извѣстнымъ вамъ прежнимъ обрядамъ «и обыкновеніямъ, и оттуда въ предлежащій ему «путь отправить съ пристойною къ священному «его сану почестью, снабдивъ и отъ себя для охраненія нужнымъ числомъ людей. Мы надѣемся, что «в. в. тѣмъ паче усугубите стараніе ваше въ томъ, «что онъ, патріархъ, бывъ архіепископомъ въ Имперіи Нашей, утвержденъ отъ Насъ въ семъ новомъ «его достоинствѣ». — Я, соображаясь со Всевысочайшимъ симъ Е. И. В. соизволеніемъ, в. пр. поручаю предложить Грузинскому правительству о выполненіи имъ всего того, что по Высочайшей грамотѣ къ покойному царю Грузинскому Георгію изображено, и со стороны вашей оказывайте всегда должное къ патріарху уваженіе.

Кап. же Савельева, по препровожденіи имъ патріарха въ Тифлисъ съ командою при немъ, возвратить сюда обратно.

659. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 11-го февраля 1801 г., за № 90.

Е. свят. Армянскій патріархъ Іосифъ, вчерашняго числа по прибытіи своемъ въ Тифлисъ, былъ встрѣченъ е. св. царевичемъ Іоанномъ съ лучшими князьями при деревнѣ Куки. Потомъ, при слѣдованіи его, происходила пушечная пальба и при въѣздѣ его же въ городъ встрѣченъ былъ стоявшимъ у воротъ во всемъ облаченіи духовенствомъ, гдѣ и е. свят. также облачась, шелъ до первой ихъ исповѣданія церкви и совершалъ тамъ молебенъ о долгоденствіи Е. И. В., съ приличною къ народу рѣчью. О чемъ в. пр. донося, присовокупляю, что и я съ ген.-м. Гуляковымъ и нѣсколькими офицерами [illegible] близъ деревни Куки.

660. Письмо ген.-м. Лазарева къ архимандриту Григорію, отъ 24-го февраля 1801 г., за № 139.

По предписанію е. пр. ген.-л. Кнорринга, по случаю присоединенія Грузіи къ Россійской Имперіи нужно знать какъ о Грузинскомъ, такъ и Армянскомъ [illegible] находящемся духовенствѣ; а какъ [illegible] намѣстникъ патріарха и верховнаго католикоса всего Армянскаго народа, то всепокорнѣйше прошу васъ доставить мнѣ благосклонные отзывы ваши на слѣдующіе пункты

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحسينها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مناتبها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة وكيف طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

---

1) Сколько и какія во всѣхъ областяхъ Грузіи состоятъ Армянскихъ епархіи, кто управляющіе ими преосвященные архіереи; архіереи эти какимъ высшимъ духовенствомъ и съ какою отъ кого зависимостію управляются?

2) Сколько въ каждой епархіи мужскихъ и женскихъ монастырей, соборныхъ и приходскихъ церквей; и откуда преосвященные архіереи, монастыри и священно и церковно-служители соборныхъ и приходскихъ церквей, какіе получаютъ на содержаніе себе доходы?

3) Для управленія монастырями и церквами преосвященные архіереи имѣютъ ли при себѣ какія судебныя мѣста, какъ-то дикастеріи, духовныя правленія или протопопства; кто въ нихъ присутствующіе, а канцелярскіе служители духовные или свѣтскіе люди, на какомъ жалованьи состоятъ?

4) По дѣламъ гражданскимъ духовныя лица въ однихъ ли духовныхъ или гражданскихъ судахъ судомъ и расправою вѣдаются?

5) Для производства въ духовные чины одно-ли особое, какъ и въ Россіи, есть состояніе людей или производятся въ оные изъ всѣхъ состояній; производятся же по избранію ли прихожанъ или одного духовнаго начальника?

6) Для духовенства имѣются ли въ епархіяхъ училища и буде есть, гдѣ они состоятъ, чему обучаются въ оныхъ и на какомъ содержаніи?

601. Отвѣтъ на предъидущее письмо

1) Въ Грузинскихъ областяхъ, по свѣдѣніямъ ко мнѣ доставленнымъ отъ архіереевъ, состоитъ три Армянскихъ епархіи: 1-я Эчміадзинская, 2-я Ахпатская и 3-я Санахинская; управляютъ ими архіепископы. Нынѣ управляющій первою архіепископъ Мартиросъ умре, а на мѣсто его долженъ опредѣлиться архіепископъ отъ патріарха; второю управляетъ архіепископъ Сергій и третьею архіепископъ Аракелъ. Архіереи и іереи и прочіе церковно-служители въ нихъ состоящіе зависятъ отъ тѣхъ архіепископовъ, а всѣ они, какъ архіепископы, такъ и прочее духовенство зависятъ непосредственно высшимъ управленіемъ отъ верховнаго патріарха Іосифа.

2) Въ первой епархіи монастырей мужскихъ 2, дѣвичій 1; во второй мужскихъ 4, въ третьей мужскихъ 7; церквей соборныхъ 15, приходскихъ 124. Преосвященные архіереи, монастыри, священно и церковно-служители соборныхъ и приходскихъ церквей содержатся доходами доброхотныхъ дателей.

3) Для управленія монастырями и церквами главной духовной судъ одинъ, учрежденъ при Тифлисѣ, въ которомъ производятъ дѣла 4 протоіерея, 2 діакона и 2 церковныхъ старосты. Назначаются отъ патріарха, по его усмотрѣнію, которые въ зависимости состоятъ верховнаго патріарха и всегда о всѣхъ дѣлахъ ими производимыхъ относятся къ нему. Особливыхъ же при архіереяхъ по епархіямъ судовъ никакихъ не имѣется, а разбираются просто въ дѣлахъ, какія случаться могутъ, священно-служители по близости живущіе у архіереевъ, а отдаленные по городамъ и деревнямъ у протопоповъ, и всѣ дѣла рѣшаемы бываютъ словеснымъ судомъ, а не письменно.

4) По дѣламъ гражданскимъ духовныя лица въ однихъ духовныхъ судахъ судомъ и расправою вѣдаются.

5) Въ духовные чины производятся изъ всякаго состоянія людей, по избранію самого патріарха и архіереевъ и по одобренію прихожанъ духовному начальству.

6) Изъ тѣхъ епархій для духовенства имѣется въ одной Эчміадзинской училище для дѣтей и въ г. Тифлисѣ при церкви Мотни обучаются тамъ дѣти на Армянскомъ и Грузинскомъ языкахъ. Науки свои оканчиваютъ грамматикою. Учителя содержатся жалованьемъ отъ тѣхъ людей, чьи дѣти обучаются.

602. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 18-го марта 1801 года.

Ген.-м. Лазаревъ рапортуетъ мнѣ, что патріархъ Армянскій Іосифъ, бывъ одержимъ девять дней горячкою, 9-го сего марта въ Тифлисѣ скончался. Находившійся при немъ архимандритъ Григорій сверхъ того увѣдомляетъ меня, что Іосифъ до послѣдней минуты жизни сохранилъ совершенную память и словесно завѣщалъ ему, архимандриту Григорію, быть полнымъ наслѣдникомъ и распорядителемъ имѣнія его, какъ въ пользу монастыря Эчміадзина, такъ и для племянниковъ его князей Аргутинскихъ-Долгоруковыхъ; епархію въ Имперіи Всероссійской Армянскаго исповѣданія препоручилъ ему, Григорію, въ предположеніи, что сеи послѣдній будетъ того всемилостивѣйше В. И. В. удостоенъ. Ко преемники себѣ назначилъ титулярнаго патріарха, въ Константинополѣ находящагося, Іоанна, усердіе коего къ В. И. В. было ему извѣстно, или намѣстника Эчміадзинскаго монастыря архіепископа Давида. Тѣло же свое приказано препроводить въ Эчміадзинъ, но что онъ, архимандритъ Григорій, ожидаетъ на то Всевысочайшаго В. И. В. соизволенія.

~~الله ﷺ فقال: علمني من غرائب العلم، فقال له: ما صنعت في رأس العلم؟ فقال: وما~~
رأس العلم؟ قال ﷺ: هل عرفت الرب تعالى؟ قال: نعم. قال: فما صنعت في حقه؟
قال: ما شاء الله. فقال ﷺ: هل عرفت الموت؟ قال: نعم. قال: فما أعددت له؟
قال: ما شاء الله. قال ﷺ: اذهب فاحكم ما هنالك ثم تعال نعلمك من غرائب العلم.
بل ينبغي أن تكون المتعلم من جنس ما روي عن حاتم الأصم تلميذ شقيق البلخي
رضي الله عنهما أنه قال له شقيق: منذ كم صحبتني؟ قال حاتم: منذ ثلاث وثلاثين سنة.

(وروي أن رجلاً جاء إلى رسول الله ﷺ وقال له: علمني من غرائب العلم. فقال له:
ما صنعت في رأس العلم؟ قال: وما رأس العلم؟ فقال له ﷺ: هل عرفت الرب سبحانه؟
قال: نعم. قال: فما صنعت في حقه؟ قال: ما شاء الله. قال: هل عرفت الموت؟ قال:
نعم. قال: فما أعددت له؟ قال: ما شاء الله. قال: اذهب فأحكم ما هنالك ثم تعال نعلمك
من غرائب العلم) قال العراقي: رواه ابن السني وأبو نعيم كل واحد في كتابه رياضة
المتعلمين، وابن عبد البر في بيان العلم من رواية خالد بن أبي كريمة، عن عبدالله بن المسور قال:
جاء رجل إلى النبي ﷺ فقال: يا رسول الله علمني من غرائب العلم، فذكره، وهو مرسل
ضعيف جداً. قال ابن أبي حاتم: عبدالله بن مسور بن عون بن جعفر بن أبي طالب
الهاشمي المدائني. سألت أبي عنه فقال: الهاشميون لا يعرفونه، وهو ضعيف الحديث يحدث
بمراسيل لا يوجد لها أصل في أحاديث الثقات. وقال أحمد بن حنبل: أحاديثه موضوعة، كان
يضع الحديث ويكذب اهـ.

قلت: وفي الديوان للذهبي عبد الله بن مساور تابعي مجهول. وأما الراوي عنه خالد بن أبي
كريمة فمن رجال النسائي، وابن ماجه وثق. وقال أبو حاتم: ليس بالقوي. ثم إنه قد يكون المراد
بغرائب العلم الأحاديث الغرائب التي لا خير في روايتها، وقد ورد عن جماعة من العلماء كراهية
الاشتغال بها وذهاب الأوقات في طلبها، فقد أخرج الخطيب في مناقب شرف أصحاب الحديث
له من طريق محمد بن جابر، عن الأعمش، عن إبراهيم قال: كانوا يكرهون غريب الكلام
وغريب الحديث. وأخرج من طريق بشر بن الوليد قال: سمعت أبا يوسف يقول: لا تكثروا من
الحديث الغريب الذي لا يجيء به الفقهاء، وآخر أمر صاحبه أن يقال كذاب. وأخرج من طريق
المروزي قال: سمعت أحمد بن حنبل يقول: تركوا الحديث وأقبلوا على الغرائب ما أقل الفقه
فيهم، فعلم من ذلك أن السؤال في غرائب الكلام والحديث مذموم والمدار على معرفة رأس العلم
الذي هو معرفة الله سبحانه ثم.

(بل ينبغي أن يكون المتعلم) في العلم (من جنس ما روي عن حاتم) بن علوان (الأصم
تلميذ شقيق) بن إبراهيم (البلخي) الزاهد رحمهما الله تعالى (أنه قال له شقيق منذ كم
صحبتني؟) أي في السلوك؟ (قال حاتم: منذ ثلاث وثلاثين سنة. قال: فما تعلمت مني في

---

663 Письмо архіепископа Давида къ архимандриту Григорію

(Подлинникъ не оказалось)

Благодатію Духа святаго украшенному, добродѣтелію и благоразуміемъ [illegible] Григорію архимандриту и моему любезному брату да будетъ радость о Господѣ!

Благоизрастшая отрасль, явившись изъ благихъ племенъ, [illegible] на власть патріаршества и украсившись листвіемъ толикія славы, даровань бысть тѣмъ роду нашему даръ нелегко обрѣтаемый и когда [illegible] мы наслаждаться радостію и веселіемъ подъ тѣнію ея въ то время, по волѣ [illegible] дохнувъ [illegible] и исторгнувшій ее изъ корени, увяли листвія ея и вѣтви ея погибли,— чѣмъ мы, сущіе подъ тѣнію ея, [illegible] какъ нѣкогда Іона пророкъ у града Ниневіи. Скажу же тебѣ, честному отцу, да просвѣтитъ Господь духъ его и да вознесетъ со святыми патріархами, украсивъ его славою небесною; а в. высокопреп. да даруетъ долговременную жизнь, [illegible] ты да утѣшитъ васъ, но поелику воля Божія есть всѣмъ намъ единожды умереть, то слѣдственно должны мы волю Его святую принять съ благодарностію и вознесть Ему славу, и умѣривъ плачъ и прискорбность нашу, просить Всевышняго [illegible] удостоитъ его божественнаго своего лицезрѣнія.

Еще тебѣ, братецъ мой, скажу, да буди укрѣпленъ и да буди подвигами своими мужъ подобенъ отцу нашему свят. патріарху, во утѣшеніе меня [illegible] и вѣдай меня, яко усерднаго слугу свят. патріарха, усерднаго намѣреніямъ его послѣдователя и вѣрнаго раба Августѣйшаго великаго Государя и всѣмъ братьямъ моимъ доброжелателя. Да будите убо укрѣплены вы благодатію Божіею въ славу святыя церкви, въ память блаженнаго нашего отца и въ радость нашу. Буди здраво-долгожизненъ, чего желаютъ сердечно Давидъ епископъ и братія въ Эчміадзина.

664 Письмо архимандрита Григорія къ генералу Кноррингу, отъ 29-го марта 1801 года

Благосклоннѣйшее письмо в. пр. отъ 19-го числа сего мѣсяца я получилъ сего числа, благодаря за оное всепокорнѣйше, спѣшу извѣстить васъ, что патріархъ Іосифъ, оставляя временную жизнь въ здравомъ разумѣ, [illegible] завѣщаніе и между прочимъ упомянулъ въ ономъ, что я остаюсь послѣ него правителемъ во всемъ и назначаюсь архіепис-

[illegible] конмъ епархіи въ Россійской Имперіи подъ Всемилостивѣйшимъ покровительствомъ Г. И. и находящейся въ патріаршескомъ достоинствѣ избрать изъ двухъ одного или находящагося въ Константинополѣ титулярнаго патріарха Іоанна, или намѣстника монастыря Эчміадзина, архіепископа Давида, о чемъ по смерти патріарха Іосифа донесть я всеподданнѣйше Е. И. В., отправивъ въ то же время и завѣщаніе покойнаго патріарха въ монастырь Эчміадзинъ, по поводу коего получилъ теперь письмо отъ находящагося въ ономъ намѣстника архіепископа Давида, что въ выборъ его въ патріархи, по завѣщанію покойнаго патріарха, оказалась противная [illegible] партія, которая, опровергая завѣщаніе, отринула его отъ патріаршескаго достоинства, какъ равно и избранный въ патріархи же, находящійся въ Константинополѣ, титулярный патріархъ Іоаннъ совсѣмъ удаленъ отъ сего званія, съ согласія той партіи,— избирая вмѣсто сихъ бывшаго въ заточеніи у Порты Оттоманской титулярнаго патріарха архіепископа Даніила. Я, какъ выше упомянулъ, всеподданнѣйше донеся Г. [illegible] объ отправленномъ мною въ монастырь Эчміадзинъ завѣщаніи, дерзнулъ упомянуть, что когда на оное получу оттуда отвѣтъ, не умедлю всеподданнѣйше донести содержаніе онаго Е. И. В., почему теперь предпринявъ сіе выполнить [illegible], препровождая при семъ письмо архіепископа и намѣстника Эчміадзинскаго монастыря Давида мною полученное и переведенное съ Армянскаго на Грузинскій діалектъ, которое прошу покорнѣйше, со переводъ на Россійскій, отправить при всеподданнѣйшемъ своемъ донесеніи ко Всеавгустѣйшему Монарху, всемилостивѣйшему Г. [illegible], присовокупивъ къ тому, что къ выбору въ патріархи архіепископа Давида, долженствующаго вступить въ сіе достоинство по завѣщанію патріарха Іосифа, совокупившаяся сторона имѣетъ въ себѣ гораздо превосходную силу противной партіи, имѣя основаніемъ сердаря Эриванскаго, юзбашей и прочихъ первостатейныхъ чиновниковъ. Но ежели же паче всякаго чаянія, партія противниковъ усилится и потому утвердится въ выборѣ въ патріархи архіепископа Даніила, въ Турецкомъ городѣ Токатѣ пребываніе имѣющаго, то всѣ планы прожектованные покойнымъ патріархомъ въ завѣщаніи могутъ быть разрушимы, потому что архіепископъ Даніилъ, изъ [illegible] Россійскому министерству, не имѣетъ той приверженности къ Высочайшему Россійскому Императорскому Двору, какую имѣетъ издавна въ себѣ архіепископъ Давидъ, покойнымъ патріархомъ въ завѣщаніи утвержденный быть на мѣстѣ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، والحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما يفزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (والحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب
ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما يفزع
الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطريق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المكروهة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

его и о сихъ обстоятельствахъ писалъ Эриванскому хану, давно ищущему покровительства Россійской державы, нахожу сіе увѣдомленіемъ ему весьма нужнымъ; до сего же времени просилъ я, чтобы командующій деташаментомъ войскъ въ Грузіи писалъ къ хану, но онъ отказался, почему уже я по долгу присяги моей принужденнымъ нашелся подробное описаніе всего доставить хану для его свѣдѣнія. Впрочемъ, препоручая себя и весь жребій счастія моего въ благосклонность в. пр., съ высокопочитаніемъ и преданностію пребуду навсегда.

665. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 7-го апрѣля 1801 года.

О смерти, постигшей въ Тифлисѣ патріарха Армянскаго Іосифа, донесъ я всеподданнѣйше блаженной памяти Г. И. Павлу Петровичу 18-го числа прошедшаго марта мѣсяца; нынѣ получилъ я изъ Тифлиса письмо отъ Армянскаго архимандрита Григорія, который отъ умершаго патріарха назначенъ былъ архіепископомъ надъ Армянскимъ народомъ, въ Россійской В. И. В. Имперіи находящимся, что завѣщаніе умершаго патріарха Іосифа относительно выбора на мѣсто его патріарха меликомъ Эриванскимъ, юзбашами и прочими первостатейными чиновниками не исполняется и въ противность онаго избирается въ патріархи бывшій въ заточеніи у Порты Оттоманской титулярный патріархъ архіепископъ Даніилъ, — которое ко мнѣ письмо архимандрита Григорія и къ нему таковое же письмо отъ намѣстника Араратскаго Эчміадзинскаго монастыря архіепископа Давида, съ переводомъ ему съ Армянскаго на Грузинскій діалектъ, при означенномъ архимандрита сего ко мнѣ письмѣ приложенное, имѣю счастіе поднести при семъ всеподданнѣйше на Всевысочайшее благоусмотрѣніе В. И. В.

666. Тоже, отъ 27-го апрѣля 1801 года.

Покойнымъ патріархомъ Армянскимъ Іосифомъ назначенъ былъ епархіальнымъ въ Россіи архіереемъ надъ народомъ Армянскимъ Григориполискій архимандритъ Григорій, на что была и Высочайшая воля блаженной и вѣчно-достойной памяти Г. И. Павла Петровича и я имѣю Всевысочайшее повелѣніе отъ 30-го октября 1800 года, что архимандритъ сей уволенъ всемилостивѣйше съ патріархомъ Іосифомъ въ Араратъ на восемь мѣсяцевъ для посвященія въ архіепископы; но за постигшею смертію патріарха Іосифа архимандритъ Григорій въ архіепископы не посвященъ, и находится теперь въ Тифлисѣ; народъ же Армянскій, въ губерніи Астраханской жительствующій, и все духовенство его желаетъ имѣть у себя епархіальнымъ архіереемъ выѣхавшаго въ Россію изъ Арарата въ 1799 году и пребывающаго въ губерніи здѣшней архіепископа Армянскаго Ефрема, который отъ бывшаго патріарха Армянскаго Луки присланъ въ помощники бывшему въ Россіи архіепископомъ покойному патріарху Іосифу, въ чемъ удостоиваютъ его архіереи и прочее духовенство, въ Астрахани пребывающіе. Я имѣвъ у себя по случаю сему отъ народа здѣшняго Армянскаго и отъ духовенства его депутатовъ и сдѣлалъ имъ мой отзывъ, что сіе зависитъ отъ Всевысочайшей воли В. И. В.

667. Предписаніе ген.-л. Кнорринга ген.-м. Лазареву, отъ 27-го апрѣля 1801 г., за № 1,258. — Георгіевскъ.

Пребывающій здѣсь Армянскій архіепископъ Ефремъ при прошеніи своемъ ко мнѣ представилъ полученное имъ на имя мое прошеніе отъ четырехъ архіепископовъ Армянскихъ, въ Тифлисъ на встрѣчу покойнаго патріарха Армянскаго Іосифа прибывшихъ, что они и понынѣ неизвѣстно почему не отпускаются вами восвояси и терпятъ изнуреніе; что архимандритъ и кавалеръ Григорій въ выборѣ Армянскимъ народомъ патріарха разными предосудительными поступками дѣлаетъ препятствіе, въ чемъ яко-бы вы и е. св. царевичъ Давидъ ему, архимандриту, вспомоществуете, что показываетъ и въ прошеніи своемъ означенный архіепископъ Ефремъ, по увѣдомленіямъ о томъ къ нему дошедшимъ, присовокупляя при томъ, что архимандритъ сей, присвоивъ себѣ неправильно право наслѣдства надъ имѣніемъ умершаго патріарха Іосифа и [illegible] изъ числа онаго имѣніемъ, которое принадлежитъ, по изъясненію его, монастырю, — распоряжаетъ и дѣлаетъ изъ онаго расходы по своей волѣ; прописанные же четыре Армянскіе архіереи въ означенномъ своемъ мнѣ прошеніи между прочимъ объясняютъ и то, что отъ несправедливаго замѣшательства архимандрита и кавалера Григорія учинился великій упадокъ патріаршему престолу. [illegible] отпускъ въ Араратъ прописанныхъ четырехъ Армянскихъ архіереевъ давно уже имѣете мое предписаніе, то я и подтверждаю вамъ выполнить оное безъ промедленія; по какимъ же именно причинамъ они и понынѣ удержаны въ Тифлисѣ, ожидаю и о томъ вашего рапорта, замѣчая при томъ вамъ, что и первоначальное ихъ тамо задержаніе было весьма

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك
الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل، وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المريض إلا بمداواة الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة؛ (فإن كنت مريداً للآخرة
وطالباً للنجاة) من المهالك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

излишнимъ буде они сами на возвращеніе ихъ обрат- но имѣли свое желаніе Выборъ патріарха зависитъ отъ воли Армянскаго народа и его духовенства и в. пр. отнюдь не должны ниже малѣйше въ дѣло сіе вмѣшаться; я сіе вамъ запрещаю, ибо случай таковой можетъ родить непріятныя слѣдствія,—отъ чего дабы удалить себя и е. св. царевичъ Давидъ объявите вы ему благопристойнымъ образомъ В пр. увѣдомьте меня, точно ли послѣ покойнаго патріарха Іосифа есть имѣніе, монастырю принадлежащее, въ какомъ оно нынѣ призрѣніи и какимъ образомъ расположено доставить его въ монастырь и что теперь сему препятствуетъ; относительно же архимандрита и кавалера Григорія, то выѣздъ его куда либо изъ Тифлиса долженъ быть прежде мнѣ извѣстенъ.

668. Письмо архимандрита Григорія къ ген.-л. Кноррингу, отъ 8-го мая 1801 года.

Сдѣлавъ донесенія свои Е И В и в. пр. о избранныхъ завѣщаніемъ покойнаго патріарха Армянскаго народа Іосифа, на мѣсто его двухъ духовныхъ особъ, спѣшу теперь доставить свѣдѣніе прося всепокорнѣйшаго о немъ донесенія вашего Г. И., поелику я не осмѣливаюсь онымъ утруждать Е И. В. Одно изъ тѣхъ 2-хъ духовныхъ особъ архіепископъ Давидъ, намѣстникъ монастыря Эчміадзина, принятъ купно и противною выбору его партіею въ достоинство патріарха и посвященъ уже въ оное прошедшаго мѣсяца 28-го числа. Скорый сей выборъ послѣдовалъ оттого, что бывшіе здѣсь 4 архіепископа, въ числѣ которыхъ былъ духовникъ покойнаго патріарха Іосифа архіепископъ Симеонъ, когда прибыли въ монастырь Эчміадзинъ, предъ присягою, ими учиненною, при собраніи въ церкви объявили завѣщаніе покойнаго патріарха о избраніи его на мѣсто свое архіепископа Давида, какъ духовенству, такъ и народу, которые всѣ единогласно въ то-же время, провозгласивъ архіепископа Давида патріархомъ, посвятили въ сіе достоинство

Теперь позвольте мнѣ принесть всепокорнѣйшую благодарность вамъ за всеподданнѣйшее представленіе ваше о архіепископѣ Давидѣ, по которому надѣюсь, [illegible] будетъ [illegible] получить Высочайшее утвержденіе; я, запечатлѣвъ милости ваши въ сердцѣ своемъ, надѣюсь, что в. пр. по благорасположенію своему ко мнѣ сочувствуете въ радости моей, произшедшей отъ того, что патріархъ Давидъ въ прожекты покойнаго патріарха вникнетъ, какъ они были предприняты. Извѣстился я, что архіепископъ Ефремъ имѣетъ на меня неудовольствіе за распечатаніе моего письма его, но сему неудовольствію я не могу поставить себя виновнымъ, потому что, разставшись съ нимъ въ дружбѣ и любви, полагалъ при полученіи пакета его, въ которомъ было писемъ множество, что и ко мнѣ также есть письма; но, прочитавъ содержаніе одного, нашелъ, что оно относится ко вреду мнѣ, а прописывая между прочимъ, что ежели я возвращуся въ Россію, то всю обитель Армянскаго народа приведу въ Россійскую вѣру; изъ сего я не иначе думаю, какъ только, что архіепископъ Ефремъ полагалъ таковымъ своимъ внушеніемъ возстановить злобу на меня во всѣхъ, крайнее неудовольствіе долженъ чувствовать я и, конечно, оно получило-бъ справедливый конецъ, когда-бъ, не отдавъ на судьбу Вышняго, представилъ то письмо или Г. И. или Государственной Иностранныхъ дѣлъ Коллегіи. Что я расхищаю имѣніе покойнаго патріарха, коему завѣщаніемъ его остался опекуномъ,—сіе несправедливо потому, что въ имѣніи томъ участники — племянники его князья Аргутинскіе-Долгоруковы, здѣсь и вмѣстѣ со мною живущіе, которые ежели-бъ усмотрѣли таковый отъ меня вредъ, конечно бы не упустили просить начальства; впрочемъ въ патріаршескомъ какъ духовномъ, такъ и въ свѣтскомъ имѣніи долженъ я по праву Россійскому и Армянскому отчетъ дать новоизбранному патріарху Давиду и племянникамъ его, а не кому другому. Я на сихъ дняхъ получа повелѣніе е. свят. патріарха Давида о прибытіи моемъ къ нему, имѣя и Высочайшее повелѣніе, по которому уволенъ съ покойнымъ патріархомъ Іосифомъ на [illegible] мѣсяцевъ въ Араратъ, отправляюсь на сихъ дняхъ къ е. свят.; а какъ тѣло покойнаго патріарха Іосифа приходитъ теперь въ ветхость, то покорнѣйше прошу повелѣнія вашего о немъ,—отправить ли его въ Араратъ или оставаться ему здѣсь, поелику е. свят. требуетъ доставленія его туда.

669. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 16-го мая 1801 года.

Сейчасъ полученъ мною чрезъ нарочно присланнаго изъ Тифлиса отъ ген.-м. Лазарева рапортъ, а [illegible] отъ Грузинскаго царевича Давида и отъ Григорія польскаго епархіальнаго Армянскаго архимандрита Григорія письмы совершенно имовѣрныя, что одинъ изъ назначенныхъ въ завѣщаніи покойнаго патріарха Армянскаго Іосифа въ преемники ему архіепископъ Давидъ, намѣстникъ монастыря Эчміадзина, въ патріархи уже избранъ и на престолъ сего достоинства 28 числа апрѣля возведенъ Главнѣйшимъ убѣ-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
يداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن ، (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها)
والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع
الأكثرون من العلماء) والجهال (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) الكفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها
(لا محالة فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال :

жденіемъ въ семъ противной партіи была присяга четырехъ архіепископовъ Армянскихъ, присутствовавшихъ въ Тифлисѣ при кончинѣ патріарха Іосифа, которую они предъ олтаремъ учинили во удостовѣреніе его завѣщанія; и тогда же, по общему согласію духовенства и народа, архіепископъ Давидъ провозглашенъ патріархомъ и въ санъ сей облеченъ.

В. И. В. поспѣшаю всеподданнѣйше о семъ донести; и когда въ бытіе мое въ Грузіи узнаю подробности избранія новаго патріарха, достойнаго Монаршаго Вашего вниманія, не оставлю представить ихъ всенижайше В. И. В.

670. Письмо тайн. сов. Тамара къ ген.-л. Кнорригу, отъ 31-го мая (12-го іюня) 1801 г., изъ Буюкъ-даре.

По Высочайшему повелѣнію, отъ 28-го минувшаго апрѣля ко мнѣ послѣдовавшему, долженъ я объясниться съ в. пр. о выборѣ патріарха въ Эчміадзинъ къ Россіи приверженнаго и недопущеніи овладѣть онымъ престоломъ извѣстнаго Даніила, избраннаго прежде здѣсь и потомъ сосланнаго на островъ Лемносъ, дабы дать мѣсто избранію покойнаго Іосифа. Здѣшніе Армяне или, лучше сказать, сей націи банкиры прилѣплены къ Даніилу и за первымъ извѣстіемъ о кончинѣ Іосифа предположили было, для доставленія вѣрнѣйшимъ образомъ ему мѣста, удерживать первый выборъ свой, не приступая къ новому. По внушенію моему однако-жъ, Порта приказала Армянамъ представить кандидатовъ; новость сія немало ихъ потревожила. Здѣсь слѣдуютъ имена кандидатовъ.

1-й Даніилъ — человѣкъ хитрый и весьма безпокойный, по резону исключается нами отъ патріаршаго престола. Я требовалъ освобожденія его изъ ссылки изъ одного снисхожденія къ многимъ обстоятельствамъ, которыя наконецъ долженъ былъ почесть приказаніями; но Даніилъ не доѣхалъ еще до Кесаріи, гдѣ имѣлъ быть архіепископомъ, какъ успѣлъ выходить фирманъ, призывающій его сюда для участвованія въ правленіи церкви Армянской. Предметъ банкировъ въ исходатайствованіи того фирмана былъ опредѣлить его вновь патріархомъ и отрѣшить настоящаго патріарха Іоанеса; [illegible] о томъ увѣдомилъ и удалось мнѣ отвратить его замыслы представленіемъ, что не должно лишать надѣянія на благорасположеніе Порты патріарха Іосифа, при началѣ вступленія его въ должность, оказаніемъ столь пристрастнаго предпочтенія къ главному его сопернику. Нынѣ Даніилъ увѣдомилъ банкировъ, что весь капитулъ въ Эчміадзинѣ утверждалъ прежній выборъ особы его и многіе изъ духовенства разъѣхались по деревнямъ, дабы не избирать Давида, къ тому насъ понуждающаго; но Давидъ будто адресовался къ хану, который вооруженною рукою собравъ духовенство, принудилъ оное выбрать Давида; почему банкиры Константинопольскіе представляютъ нынѣ Портѣ объ исключеніи его изъ числа кандидатовъ.

2-й архіепископъ Давидъ, рекомендованный покойнымъ патріархомъ Іосифомъ и мнѣ лично знакомый въ Эчміадзинѣ и здѣсь, когда пріѣзжалъ для выбора Іосифа, по случаю смерти патріарха Луки, котораго пользовался довѣренностію. Патріархъ Лука, тоже мнѣ лично извѣстный, былъ человѣкъ отличныхъ достоинствъ въ управленіи націи Армянской, и самыя таинственныя его откровенности, въ коихъ, но не въ мое уже время, участвовалъ сей Давидъ, состояли въ желаніи скромномъ, однакожъ и просвѣщенномъ, возстановить свою націю помощію Россіи, когда обстоятельства и положеніе ея подадутъ основательную надежду прибѣгнуть къ покровительству ея для пользы, а не для пагубы Армянскаго народа.

3-й кандидатъ — архіепископъ Парсехъ, мнѣ вовсе неизвѣстный и назначенный единственно по причинѣ своего старшинства.

Одобренный покойнымъ Іосифомъ въ преемники ему здѣшній патріархъ Іоанесъ есть человѣкъ достойный, но яко подданный Порты и простаго рода, ибо въ Турціи нѣтъ Армянскаго дворянства, не можетъ быть пріятенъ Армянамъ Персидскимъ, онъ самъ исключилъ себя изъ числа кандидатовъ, желая оставаться съ своими родственниками въ Константинополѣ. Изъ сего слѣдуетъ, что в. пр. въ тамошней сторонѣ, какъ мнѣ здѣсь, должно непремѣнно стараться о утвержденіи въ достоинствѣ патріарха архіепископа Давида. Ханъ Эриванскій можетъ его поддерживать какъ хочетъ, не опасаясь вовсе Порты; но я не могу опредѣлить границъ осторожности его въ разсужденіи Персіянъ или Армянъ Эриванскихъ и другихъ тамошняго края, и до коихъ поръ Высочайшій Дворъ намѣренъ обнаруживать въ семъ дѣлѣ покровительство свое хану Эриванскому. Съ моей стороны потщусь по возможности мѣшать новому выбору патріарха въ Эчміадзинѣ, пока не буду увѣренъ, что оный падетъ на архіепископа Давида, и не допущать Порту утвердить старый выборъ Даніила обыкновеннымъ образомъ.

671. Тоже, отъ 16-го (28-го) іюня 1801 года.

Съ удовольствіемъ имѣю честь сообщить в. пр.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح، واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) الأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب ينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويدلسون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

о добромъ успѣхѣ старательства моего въ опредѣлении покойному патріарху Іосифу достойнаго преемника въ лицѣ архіепископа Давида, избраннаго уже подъ протекціею хана Эриванскаго тамошнимъ духовенствомъ, Порта приказала здѣшнему Армянскому патріарху приступить къ подтвержденію того выбора обыкновеннымъ порядкомъ и представить ей немедленно прошеніе о дачѣ ему на сіе достоинство султанскаго барата. Я поручилъ [illegible] на границѣ доставить вамъ сіе увѣдомленіе мое съ нарочнымъ эстафетомъ, дабы въ случаѣ надобности какого либо съ вашей стороны содѣйствія не отнять у васъ потребнаго времени.

672. Тоже, отъ 16-го (28-го) августа 1801 года.

Утвержденіе патріархомъ въ Эчміадзинѣ архіепископа Давида, рекомендованнаго Г. П. покойнымъ Іосифомъ, совершено здѣсь на сихъ дняхъ подписями отъ почтеннѣйшихъ членовъ здѣшняго общества Армянъ, привезеннаго нарочнымъ депутатомъ представленія; и сей депутатъ, епископъ Карапетъ съ баратомъ [illegible] султана отъѣзжаетъ черезъ недѣлю въ Эчміадзинъ. Поздравляя в. пр. съ добрымъ успѣхомъ сего, порученнаго обоимъ намъ отъ Всеавгустѣйшаго Монарха нашего, дѣла, имѣю честь быть и пр.

673. Письмо ген.-л. Кнорринга къ д. т. с. Тамарѣ, отъ августа 1801 года. — С.-Петербургъ.

Два почтеннѣйшія отношенія в. пр., отъ 31-го мая и 16-го іюня, я имѣлъ честь получить здѣсь и почти единовременно. Хотя выборъ на патріаршескій въ Эчміадзинѣ престолъ, сходно съ завѣщаніемъ покойнаго патріарха Іосифа, при помощи хана Эриванскаго и состоялся было на лицо архіепископа Давида; но какъ вышедшія слѣдствія явили нѣкоторыя въ дѣйствительномъ сего событіи неудобства, о чемъ, конечно, уже вы отсель извѣстны, то и остается только мнѣ, принеся вамъ, м. г. мой, покорнѣйшую благодарность за извѣщеніе о произшествіяхъ у васъ въ томъ случаѣ, просить продолженія ихъ и желаніе впредь, что [illegible] служебныхъ края [illegible] Высочайше ввѣреннаго касаться будетъ.

674. Высочайшій рескриптъ, данный т. с. Тамарѣ, сентября 26-го дня 1801 года.

Положеніе дѣла о избраніи Армянскаго патріарха съ того времени, какъ поручилъ Я вамъ у двора Константинопольскаго принять въ немъ участіе, здѣсь въ самыхъ существенныхъ его отношеніяхъ перемѣнилось, и стекшіяся съ разныхъ сторонъ о немъ свѣдѣнія дали ему совсѣмъ другой оборотъ. Завѣщаніе покойнаго патріарха Іосифа, на коемъ первое положено было основаніе къ избранію Давида, по ближайшемъ изслѣдованіи найдено никогда несуществовавшимъ. Возведеніе его на патріаршескій престолъ въ Эчміадзинѣ дѣйствительно произведено вооруженною рукою и усиліемъ хана Эриванскаго. Народъ Армянскій не только въ областяхъ Турецкихъ, но и въ Россіи обитающій, призываетъ на престолъ Даніила, и прошенія ко Мнѣ отъ разныхъ Армянскихъ обществъ и отъ самого Даніила достигшія единогласно утверждаютъ сіе избраніе. Уваженія сіи въ правилахъ Моихъ столько представляются Мнѣ сильны, что не могу Я колебаться отступить отъ той поверхности, которую надъ расположеніемъ Турецкаго министерства званіемъ и дѣятельностію вашею въ семъ дѣлѣ вы снискали; и хотя по послѣднимъ вашимъ реляціямъ утвержденіе Давида на патріаршескомъ престолѣ должно считать совершенно конченнымъ, но сколько бы право перевѣса въ выборахъ Армянскихъ патріарховъ утвержденіемъ симъ одержанное ни казалось для Россіи выгоднымъ, Я лучше хочу на сей разъ имъ пожертвовать, нежели пренебречь гласъ народный и прикоснуться къ нарушенію справедливости, выше всего Мною чтимой. А потому и поручаю вамъ объявить министерству Турецкому, что соглашаюсь Я съ Портою на утвержденіе Даніила патріархомъ Араратскимъ, — сколько во уваженіе причинъ вышеприведенныхъ и хотя поздно, но съ достовѣрностію до Мнѣ дошедшихъ, столько и въ знакъ Моего искренняго желанія во всѣхъ случаяхъ безпристрастно искать истины и на ней основать и поддержать доброе согласіе, между нами существующее. Впрочемъ благоразумію вашему предоставляю Я дать поступку сему весь видъ благопріятности, какой по существу своему для Турецкаго министерства имѣть онъ можетъ, и представить его въ надлежащей цѣнѣ и соотвѣтствіи къ податливости Порты на первое Мое желаніе.

675. Письмо князя Куракина къ ген.-л. Кноррингу, отъ 27-го сентября 1801 года, изъ Москвы.

Немедленно по полученіи мною отношенія в. пр. подъ № 1,926, препровождаю я оное, и со вложенною въ ономъ копіею извѣщенія министра нашего въ Константинополѣ, г. т. с. Тамара, о совершеніи ут-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس عن جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعلاجات الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

вержденія патріархомъ въ Эчміадзинѣ архіепископа Давида, къ е. выс-у Дмитрію Прокофьевичу Трощинскому, коему Высочайше поручено все дѣло о выборѣ Армянскаго патріарха

676. Тоже, Армянскаго патріарха Давида къ ген.-м. Лазареву, отъ 6-го ноября 1801 года.

Дошло до меня извѣстіе, что Армянскій архіерей Ефремъ оклеветалъ меня Высочайшему двору, будто я церковныя утвари перетопилъ и отдалъ Персіянину и безъ желанія Армянскаго народа силою принялъ патріаршеское мѣсто, и сіе дошло уже къ Высочайшему двору, къ большимъ особамъ. Явно, что его есть донесеніе ложно и все дѣло извѣстно в. пр., и е. пр. Карлу Ѳедоровичу также извѣстно, что я по согласію и по прошенію Тифлисскихъ жителей и народа нашего края и многихъ прочихъ принялъ мѣсто сіе, а не силою и какъ самъ К. Ѳ. Кноррингъ изволилъ въ Грузіи быть и узнавъ всѣ дѣла, писалъ ко мнѣ, что Всемилостивѣйшаго Государя есть воля, выполнивъ просьбу покойнаго католикоса Іосифа и сдѣлать меня католикосомъ и приказалъ г. Тамара взять отъ султана фирманъ на оный и дать мнѣ помощь управлять надъ всѣми Армянскими народами; также г. Тамара писалъ ко мнѣ, что отъ Всемилостивѣйшаго Государя два раза получены повелѣнія, чтобы взять для меня патріаршескій фирманъ, который взятъ и присланъ ко мнѣ. Слѣдовательно донесеніе архіерея Ефрема есть ложно, что я силою принялъ патріаршество и вся Персія и Турція могутъ свидѣтельствовать и вы можете чрезъ подписаніе Армянскаго народа знать, которое находится у меня. Почему всепокорнѣйше прошу в. пр., какъ вамъ извѣстны наши дѣла,—все именно донесть Высочайшему Двору и куда слѣдуетъ и защитить отъ враговъ и непріятелей моихъ. Я надѣюсь твердо на правосудіе Божіе, Всемилостивѣйшаго Государя и на васъ, моего благопріятеля, потому какъ сначала благое стараніе отъ васъ было, то дайте и теперь какъ побѣдоносною силою и стараніемъ вашимъ удовлетвореніе. Я [illegible] и тогда [illegible] сіе [illegible] зная что нельзя мнѣ было получить.

Будучи извѣстенъ, что ложныя донесенія не перемѣнятъ мыслей Всемилостивѣйшаго Государя, которыя утверждены на правдѣ, осмѣлился къ вамъ писать, чтобъ вы сообщили такъ какъ вамъ извѣстны всѣ дѣла и вы свидѣтели письменно и дѣломъ, чтобъ не случилось вреда сему мѣсту и несчастному дому отъ иноплеменниковъ. Впрочемъ препоручаюсь вашей истинной любви и правосудію

677. Тоже, ген.-л. Кнорринга къ Мегмедъ-хану Эриванскому, отъ 16-го апрѣля 1802 года.

На почтеннѣйшее писаніе в. высокост. о избраніи католикоса Армянскаго въ Эчміадзинѣ я имѣю честь в. высокост. объявить, что Е. И. В. Всемилостивѣйшій мой Г. И. Высочайше соизволилъ принять твердую рѣшимость, чтобы выборъ католикоса Армянскаго въ Эчміадзинѣ,—яко особы духовную власть въ себѣ заключающей, предоставленъ былъ, по древнимъ преимуществамъ и обычаямъ націи Армянской, въ полную и точную волю сего племени, безъ малѣйшаго посторонняго тутъ вмѣшательства. Руководствуясь симъ, сколько безпристрастнымъ, столько и справедливымъ правиломъ Е. И. В., долгъ мой есть содѣйствовать съ моей стороны исполненію сего Высочайшаго намѣренія на самомъ дѣлѣ, поддерживая того, кто по достоинствамъ и общей довѣренностію пріобрѣтетъ себѣ санъ католикоса Армянскаго. А какъ жребій сей палъ уже, по всеобщему взыванію народа, на особу честнѣйшаго патріарха Даніила, признаннаго въ томъ достоинствѣ единодушно всѣмъ обществомъ Армянской націи въ Имперіяхъ Всероссійской и Турецкой обитающимъ, и получившаго съ согласія Е. И. В. надлежащее по древнимъ обычаямъ утвержденіе отъ блистательной Порты Оттоманской, то, по преданности в. высокост. къ Всемилостивѣйшему моему Г. И. я надѣюсь и ожидаю, что вы, почтеннѣйшій мой пріятель, принявъ все сіе въ должное уваженіе, означенному католикосу Армянскому Даніилу, находящемуся нынѣ въ Баязетѣ, не токмо не воспрепятствуете пройти чрезъ владѣнія в. высокост. въ Эчміадзинъ, но и способствуете какъ тому, такъ и самому утвержденію его тамъ по всеобщему желанію народа,—сколько отъ васъ будетъ зависѣть, чѣмъ доказавъ на опытѣ новую вашу готовность къ исполненію священной воли Е. И. В., обратите на себя несомнѣнно Высочайшее Монаршее благоволеніе.

678. Тоже, къ католикосу всей Арменіи и патріарху Эчміадзинскому Даніилу, отъ 18-го апрѣля 1802 года.

Почтеннѣйшее письмо вашей честности, минувшаго февраля 21-го дня изъ Эрзерума писанное, чрезъ усерднаго вамъ священно-архимандрита Антонія я имѣлъ честь получить и на оное долгомъ по-

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيُّون الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) يحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد استفراغ الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

ставляю вашу честность …, что поелику Е. И. В., мои Всемилостивѣйшiй Г. И., по особенному благоснисхожденiю своему къ Христолюбивой нацiи Армянской, Высочайше соизволяетъ, чтобы выборъ верховнаго патрiарха или католикоса Армянскаго въ Эчмiадзинѣ, яко особы духовную власть въ себѣ заключающей, предоставленъ былъ, по древнимъ правамъ, преимуществамъ и обычаямъ въ полную и свободную волю всего Армянскаго племени то я, руководствуясь симъ сколько безпристрастнымъ, столько и справедливымъ правиломъ Е. И. В., долгомъ ставлю содѣйствовать съ моей стороны исполненiю сего Высочайшаго расположенiя на самомъ дѣлѣ, поддерживая по возможности того, кто отличными достоинствами и общею довѣренностью прiобрѣтаетъ себѣ знаменитый санъ католикоса Армянскаго; а какъ жребiй сего, по всеобщему взыванiю народа, учинились достойны вы, честнѣйшiй католикосъ Армянскiй, бывъ признаны въ семъ достоинствѣ обществомъ вашихъ единоплеменцевъ, въ Имперiяхъ Всероссiйской и Турецкой обитающихъ, и получа въ согласiе Е. И В. надлежащее по древнимъ обычаямъ вашимъ … утвержденiе отъ Блистательной Порты Оттоманской, то въ удовлетворенiе помянутаго вашей честности ко мнѣ отношенiя сообщилъ я сего числа высокост. Мегмедъ-хану Эриванскому, чтобъ принявъ все вышеписанное, до особы вашей относящееся, въ надлежащее уваженiе, по преданности его ко Всемилостивѣйшему моему Г. И., не токмо не воспрепятствовалъ онъ вамъ, честнѣйшему патрiарху, пройти чрезъ достоявшую … подъ владѣнiемъ область Эриванскую по пути вашему въ Эчмiадзинъ, но и поколику зависѣть отъ него будетъ, поспособствовать какъ безопасному вашей честности съ свитою вашею прохожденiю, такъ и самому утвержденiю васъ на верховномъ патрiаршемъ Эчмiадзинскомъ престолѣ. Достиженiя чего отъ Божiимъ благословенiемъ желаю вамъ, честнѣйшiй католикосъ, отъ всего моего сердца.

679. Высочайшая грамота, отъ 13-го мая 1802 года, данная въ С.-Петербургѣ.

Божiею милостiю Мы, Александръ I, Императоръ и Самодержецъ Всероссiйскiй, и прочая, и прочая, и прочая.

Высокостепенному Эриванской области владѣтелю Мегмедъ-хану Наше Императорское благоволенiе. Какъ данными отъ с… век… султана бератомъ Армянскiй архiепископъ Данiилъ, по желанiю всего Армянскаго народа и знатнѣйшаго Эчмiадзинскаго духовенства признанъ и утвержденъ въ патрiаршемъ достоинствѣ, на которое по его прошенiю Всемилостивѣйше ему пожалована и отъ Насъ Императорская грамота, и какъ слѣдуетъ ему имѣть всегдашнее свое пребыванiе въ Эчмiадзинѣ, Армянской патрiаршей обители, находящейся въ сосѣдственныхъ Намъ предѣлахъ состоящей во владѣнiи вашемъ области, то Мы уповаемъ, что ваше высокост., по всегдашней извѣстной Намъ къ Великому Государю благонамѣренности вашей, не оставите въ предѣлахъ той области вашей доставлять ему, патрiарху, и всему подвластному его духовенству зависящiя отъ васъ безопасности, дружескiя пособiя и защиту, чего къ Императорской Нашей благоугодности отъ васъ ожидая, пребываемъ вамъ благосклонны.

Подлинная подписана тако „Александръ"

Вице-канцлеръ князь Куракинъ.

680. Письмо князя Куракина къ владѣтелю Эриванской области Мегмедъ-хану, отъ 13-го мая 1802 года — С.-Петербургъ.

Исполняя всемилостивѣйшее Е. И В., моего всероссiйскаго Государя повелѣнiе, препровождаю вмѣстѣ съ симъ Высочайшую Его къ вамъ, за собственноручнымъ подписанiемъ, грамоту и въ тоже время поздравляю в. высокост. благопрiятнымъ случаемъ, подавшимъ поводъ къ доставленiю вамъ таковаго отличнаго знака высокомонаршаго благоволенiя, долгомъ моимъ поставляю въ отношенiи упоминаемаго въ той грамотѣ патрiарха Данiила, который имѣетъ находиться въ мѣстахъ вашему владѣнiю принадлежащихъ, для отправленiя надъ обитающимъ тамъ Армянскимъ народомъ архипастырскаго званiя своего, дружески вамъ, моему почтеннѣйшему прiятелю, препоручить безпрепятственно его къ тому допустить и во всемъ, что до того касаться будетъ, оказывать ему зависящiя отъ васъ пособiя и приличное духовному его сану уваженiе, какое и Блистательная Порта Оттоманская въ данномъ ему бератѣ соизволяетъ.

681. Высочайшая грамота, отъ 19-го мая 1802 года, данная въ С.-Петербургѣ.

Божiею милостiю Мы, Александръ I, Императоръ и Самодержецъ Всероссiйскiй, и прочая, и прочая, и прочая.

Нашему ген.-л и Астраханскому военному губернатору Кнорингу.

По поводу избранiя Армянскимъ духовенствомъ и народомъ въ патрiархи Константинопольскаго

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بعد إصلاح الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة مبانيها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

Армянскаго архіепископа Даніила и прошенія его о снабденіи Императорскою Нашею грамотою, изъявленнаго находящимся въ Имперіи Нашей Армянскимъ архіепископомъ Ефремомъ, Мы по примѣру высокихъ Предковъ Нашихъ, Всемилостивѣйше пожаловавъ его Императорскою Нашею грамотою на утвержденіе въ семъ достоинствѣ, заблагоразсудили при семъ доставлять къ вамъ копію съ оной, дабы вы, будучи свѣдомы о ея содержаніи, могли въ потребныхъ случаяхъ дѣлать надлежащее по ней исполненіе. Пребываемъ вамъ Императорскою Нашею милостію благосклонны

Подлинная подписана такъ: „Александръ"

Графъ В Кочубей

682. Грамота Е. И. В. Армянскому патріарху Даніилу, отъ 19-го мая 1802 года

По большому Е. И. В. титулу

Честнѣйшему патріарху Даніилу и всѣмъ прочимъ честнымъ меликамъ, юзбашамъ, управителямъ и всему честному Армянскому народу Наша Императорская милость и поздравленіе. Объявляемъ чрезъ сію Нашу милостивую грамоту, что Армянскій патріархъ Даніилъ, чрезъ своего архіепископа Ефрема, находящагося въ Имперіи Нашей, письменно Насъ всенижайше просилъ, чтобы пожаловать его, патріарха, Высочайшею Нашею Императорскою грамотою, дабы оная содержана быть могла въ престольномъ его храмѣ Эчміадзинѣ на вѣчную память милости и благоволенія Нашего. А какъ напредь сего высокіе предки Наши, блаженной и вѣчной славы достойные памяти Ихъ Величества [illegible] И. Петръ Великій, Государыня Императрица Екатерина I, а равно Государыня Императрица Екатерина II и любезный родитель Нашъ Г. И. Павелъ Петровичъ,—честный Армянскій народъ ради Христіанства въ особливой своей Императорской милости содержать благоизволили, о чемъ и грамотами Ихъ Величествъ, въ 1724, 1726, 1768, 1798 и 1800 годахъ къ тогдашнимъ патріархамъ Исаіи, Нерсесу, Симеону, Лукѣ и Іосифу, къ меликамъ, юзбашамъ, управителямъ и ко всему честному Армянскому народу отправленными, засвидѣтельствовано то и Мы, въ послѣдованіе вышеупомянутымъ своимъ предкамъ равномѣрно соизволяемъ какъ настоящаго честнѣйшаго патріарха Даніила, такъ и будущихъ преемниковъ его патріарша престола, также меликовъ, юзбашей, управителей и весь честный Армянскій народъ въ Нашей Императорской милости и благоволеніи содержать,—также соизволяемъ Мы помянутому патріарху Даніилу и преемникамъ его патріарша престола обрѣтающихся въ Нашей Всероссійской Имперіи Армянскаго народа и закона людей по духовнымъ обстоятельствамъ и церковнымъ обрядамъ имѣть въ своемъ вѣдомствѣ, какъ и прежде сего было, и для того, когда они требовать будутъ, присылать къ нимъ Армянскаго архіепископа или другаго сана изъ духовныхъ персонъ съ письменнымъ отъ него, патріарха, свидѣтельствомъ, безъ котораго оные инако въ Нашей Имперіи приниманы не будутъ; о чемъ отъ Насъ пограничнымъ Нашимъ командирамъ и указы даны. Впрочемъ Мы помянутаго честнѣйшаго патріарха Даніила и честныхъ меликовъ, юзбашей, управителей и весь честный Армянскій народъ, а особливо во Всероссійской Имперіи Нашей пребывающій, обнадеживаемъ Высочайшею Нашею Императорскою милостію и покровительствомъ, кои навсегда неотъемлемы пребудутъ. Дана въ С.-Петербургѣ за Нашею Государственною большею печатью

683. Письмо ген.-л. Кнорринга къ д. с. с. Коваленскому, отъ 12-го іюня 1802 года, за № 101.

В пр., конечно, не безъизвѣстно развлеченіе [illegible] обитающаго въ Грузіи Армянскаго народа въ отношеніи признаванія главою церкви Армянскаго исповѣданія достигшаго уже степени сей Давида, въ Эчміадзинѣ находящагося, и вновь избираемаго Даніила, который теперь пребываніе имѣетъ въ Баязетѣ. Здѣшнее общество въ нерѣшимости своей, къ кому изъ двухъ обязано оно поклоняться съ уваженіемъ, неоднократно стекалось ко мнѣ и требовало моего о семъ утвержденія; не находя себя вправѣ [illegible] дать имъ на сей предметъ рѣшенія моего, я отдалъ произволенію ихъ почитать кого изъ двухъ имъ угодно, такъ какъ сіе волѣ націи Армянской Всевысочайшимъ повелѣніемъ предоставлено. В пр. благоволите въ [illegible] случаѣ [illegible] же соображаться.—Между тѣмъ, извѣстясь, что какой-то епископъ Іоаннесъ прибылъ сюда къ святымъ [illegible] общества здѣшняго Армянскаго удостовѣряетъ, что миро оное имъ похищено изъ Эчміадзина и что епископъ сей не имѣетъ никакого вида на прибытіе сюда и на право раздавать миро — ни отъ первенствующаго въ Эчміадзинѣ Давида, ни [illegible] пребывающаго въ Баязетѣ Даніила, и [illegible] тѣмъ паче удостовѣряется, что епископъ Іоаннесъ не смѣлъ требовать и довлѣемой по обычаю церкви Армянской [illegible] церемоніальной мира святаго внѣ Тифлиса; при всемъ же томъ, принялъ онъ самовольно [illegible] духовенствомъ, приводя общество здѣшнее въ крайнее неудовольствіе. В пр. извольте вопросить его, епископа

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض. فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية) (العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر) (البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين بالدنيا، (و) أما (علماء) (الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) من الأمراض والعلل الكامنة فيه بالأدوية اللائقة له (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباديها (و) هو المناسب لقوله (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والمتعلمين (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يعرف الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لا هلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من هلاك الأبد (وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

Іаннеса, отъ кого зачѣмъ и съ чѣмъ имъ [illegible] сюда [illegible] прибылъ? Дабы же пресѣчь всякія по церкви Армянской въ Тифлисѣ неустройства, приказать святое мѵро взять здѣшнимъ епископамъ Армянскимъ въ церковь и, запечатавъ, хранить въ оной впредь до рѣшенія, на комъ утвердится достоинство главы Армянской церкви, а относительно церковныхъ доходовъ предложить обществу здѣшнему препоручить собираніе оныхъ благонадежнымъ изъ нихъ желающимъ [illegible] въ распоряженіи доходами сими впредь до высочайшаго [illegible] случая не допускать, въ пресѣченіе непорядковъ отъ двухъ сихъ предметовъ теперь здѣсь происходящихъ.

684. Предписаніе ген.-л. Кнорринга тит. с. Гандаурову, отъ 13-го іюля 1802 года, за № 134.

Вслѣдствіе письма ко мнѣ вице-канцлера князя А. Б. Куракина, на Всевысочайшемъ повелѣніи основаннаго, коимъ требуется отправить къ Эриванскому Мегмедъ-хану надежнаго чиновника о склоненіи его не только не препятствовать, но и подать способы вновь избранному патріарху Армянскому Даніилу достигнуть Армянской патріаршей обители Эчміадзина, возлагаю дѣло сіе на васъ и по поводу сего предписываю вамъ, получивъ сіе, отправиться немедленно чрезъ Грузію въ Эривань и тамъ вручить Мегмедъ-хану письмо мое къ нему, здѣсь въ особомъ пакетѣ включаемое. Съ письма сего и съ прежняго моего въ апрѣлѣ мѣсяцѣ къ Мегмедъ-хану [illegible] препровождаю къ вамъ [illegible] для вашего свѣдѣнія и руководства. Какъ главный предметъ миссіи вашей состоитъ въ томъ, чтобъ наклонить Эриванскаго хана въ пользу вновь избраннаго въ патріархи Армянскіе и утвержденнаго уже въ достоинствѣ семъ бывшаго архіепископа Даніила, то и должны вы со всею силою убѣждать его принять въ уваженіе волю Е. И. В., нашего Всемилостивѣйшаго Г. И. и [illegible] султана блистательной Порты Оттоманской—не только не препятствовать, но и подать способы патріарху Даніилу войти въ Эчміадзинъ изъ Баязета, гдѣ онъ прежде сего находился, или изъ другаго теперешняго мѣстопребыванія его [illegible] доселѣ на сторонѣ облекшагося въ патріаршеское достоинство Давида, представлять вамъ будетъ затрудненія въ отторженіи Давида отъ настоящей власти предстоящія; описывать станетъ, что Давидъ утвержденъ уже Турецкимъ султаномъ и Баба-ханомъ и признанъ всѣми сопредѣльными Эчміадзину ханами; не упустить, конечно, прибавить, что Е. И. В. [illegible] прежде желаніе, дабы былъ избранъ въ патріархи Армянскіе одинъ изъ назначенныхъ въ завѣщаніи покойнаго патріарха Іосифа, и многое прочее, то вы на все сіе долженствуете изъяснить хану, что хотя Давидъ и получилъ было отъ Порты Оттоманской берать на достоинство патріаршее, сходно съ желаніемъ [illegible], но какъ по бдительнѣйшемъ изслѣдованіи духовная патріарха Іосифа оказалась не заслуживающею вѣроятія, и между тѣмъ гласъ народа Армянскаго, обитающаго въ Имперіи Всероссійской и Турецкой, призывалъ на престолъ патріаршій Даніила,—Е И. В., основывая всегда дѣла свои на справедливости, Всевысочайше склонился на удовлетвореніе единодушнаго желанія Армянскаго народа и по утвержденіи Даніила бератомъ въ патріаршемъ достоинствѣ отъ блистательной Порты, съ чѣмъ вмѣстѣ бератъ полученный Давидомъ потерялъ уже свою силу, признанъ онъ, Даніилъ, въ патріаршемъ достоинствѣ и Е И. В., на что и Высочайшая грамота къ нему, Даніилу, уже воспослѣдовала, каковою однако Давидъ снабженъ доселѣ не былъ; вообще утверждать хану, что Даніилъ признается уже твердымъ образомъ въ патріаршемъ достоинствѣ, что на введеніе его въ обитель патріаршую Эчміадзинъ есть Высочайшая Е. И. В. воля; что какъ ханъ почитаемъ былъ всегда приверженнымъ къ скипетру Всероссійскаго Самодержца, то и теперь Е. И. В. уповаетъ несомнѣнно, что ханъ докажетъ опытомъ свою преданность. За всѣмъ тѣмъ увѣрить хана, что у меня хранится къ нему по дѣлу сему Высочайшая за собственноручнымъ Е. И. В. подписаніемъ грамота, но что оная мною теперь удерживается, въ отвращеніе, дабы скрытые какіе либо недоброжелатели, безвременно увидѣвъ ее у него, не могли обнесть его напрасно предъ Баба-ханомъ, но что впредь, коль скоро ханъ допуститъ Даніила въ Эчміадзинъ положить на мѣрѣ и обяжется доставлять ему, патріарху, зависящія отъ него пособія для безопасности и защиту, учинивъ все сіе къ особливой Е. И. В. благоугодности, получитъ отъ меня и вышепомянутую Всевысочайшую грамоту.

Все сіе поставляю въ виду вашемъ на тотъ конецъ, дабы вы, вѣдая, какихъ предметовъ должно вести вамъ именемъ моимъ переговоръ съ ханомъ Эриванскимъ, не выходили изъ сихъ предѣловъ, но, руководясь вашимъ благоразуміемъ и осторожностію, объяснили бы только хану внятно и сильно оныя данныя вамъ матеріи. Что же будетъ на то получите отъ хана въ отвѣтъ, о томъ просите его изъясниться мнѣ письменно и сами въ подробности о

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي في القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي، فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم أخذ يعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتركه (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطريق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) ويتحلى بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

всемъ мнѣ опортуйте, отправивъ донесенія ваши къ ген.-м Лазареву. Дальнѣйшихъ же на оныя моихъ предписаній ожидайте или въ самомъ Эриванѣ, или когда сіе явится неудобно, —въ Памбакахъ, гдѣ расположены наши войска. Между тѣмъ не упустите изъ внимательнаго примѣчанія вашего поведеніе Эриванскаго хана и образа расположенія его къ Россіи, разумѣя съ Грузіею; также и предпріятія бывшаго патріарха Давида, который вѣдая уже, конечно, что жребій патріаршаго достоинства палъ на Даніила, принимаетъ можетъ быть свои противъ сего мѣры; также, гдѣ теперь находится Даніилъ и пріискалъ ли онъ самъ собою какія либо средства достигнуть Эчміадзина, нашелъ ли въ той сторонѣ приверженныхъ къ себѣ и сіи доброжелатели его имѣютъ ли какую либо силу на пользу Даніила?—обо всемъ мнѣ доносите.

Хотя я на скромность вашу и имѣю полную надежду, но за всѣмъ тѣмъ почитаю нужнымъ примѣтить вамъ, что возлагаемое на васъ дѣло требуетъ соблюдать наблюденія тайны, и потому вы не только въ пути и въ самомъ Эриванѣ не оглашайте предмета вашей миссіи, но и хана просите имѣть съ вами переговоръ по данному вамъ препорученію наединѣ или при чиновникахъ особенно ему вѣрныхъ; вообще же должно вамъ вести себя тамъ такъ, какъ прилично офицеру высокославной Россійско-Императорской службы.

685. Письмо Эриванскаго Мегмедъ-хана къ ген.-л. Кноррингу *).

В. пр. чрезъ нарочнаго чиновника Исака соизволили писать о патріархѣ Даніилѣ, дабы я также имѣлъ стараніе о утвержденіи его въ Эчміадзинѣ, на что симъ почтеннѣйше донести имѣю: находящійся нынѣ въ Эчміадзинѣ патріархъ избранъ отъ общаго согласія, о чемъ не безъизвѣстно Турецкому и Персидскому двору, да и законами сего обряда есть такое постановленіе, доколѣ избранный патріархъ живъ, то не можно его лишить достоинства и мѣста; о семъ также при отправленіи присланнаго отъ васъ нарочнаго подробно ему объяснено будетъ.

686. Письмо государств. канцлера графа Воронцова къ Эриванскому хану, отъ 21-го октября 1802 года.

Почтеннѣйшій и высокостепенный Эриванской ханъ, мой искреннѣйшій пріятель!

Не безъизвѣстно вамъ, что въ силу древнихъ правъ и постановленіи Армянскаго духовенства и народа, по общему ихъ желанію и согласію избранъ патріархомъ и каѳоликосомъ Армянской церкви Даніилъ, и Е. И. В., мой всепресвѣтлѣйшій Государь, и е. вел. султанъ Турецкій по просьбѣ сего народа всемилостивѣйше соизволили утвердить его, патріарха, Императорскими ихъ грамотами; что онъ прибылъ уже на Турецкія границы, въ обитель Три Церкви именуемую, въ предмѣстьѣ Бакревана, и что неправильно принявшій званіе каѳоликоса Армянскій архіепископъ Давидъ и его сообщники, подкрѣпляемые отъ разныхъ Персіи начальниковъ, его Даніила не допускаютъ въ Эчміадзинъ къ принятію по сану его должнаго управленія Армянскимъ народомъ. Въ разсужденіи чего Е. В., мой всемилостивѣйшій Государь, Высочайше и соизволилъ мнѣ указать объявить вамъ, высокостепенный ханъ, что какъ онъ, Великій Императоръ, такъ и Оттоманская Порта,—ближніе вамъ сосѣди, нисколько не сомнѣваются въ томъ, что в. высокост., по полученіи таковаго увѣдомленія о Высочайшемъ ихъ соизволеніи, не токмо оставите всѣ неумѣстныя требованія Давида и сообщниковъ его, ищущихъ неправильно вашей защиты, но что напротивъ того обратите всѣ ваши вниманія къ нему, Даніилу, дадите всякое вспомоществованіе къ благолѣпному прибытію его въ Эчміадзинъ съ довлѣющею сану его почестію и облечете его въ ту власть, которую всѣ Армянскіе каѳоликосы имѣли, доставляя ему всегда зависящее отъ васъ начальническое пособіе ваше; что таковымъ поступкомъ можете вящше утвердить Высочайшее Его, моего всемилостивѣйшаго Государя, и е. вел. султана Турецкаго къ вамъ расположеніе и благоволеніе, и что противнымъ со стороны вашей подвигомъ всякая сосѣдственная держава можетъ счесть себя оскорбленною.

Впрочемъ Е. В. всемилостивѣйше предоставляетъ вамъ внушить оному архіепископу Давиду, неправильно воспріявшему санъ каѳоликоса, что ежели онъ, одумавшись, добровольно пожелаетъ уступить утвержденному отъ двухъ Императоровъ патріарху упразднить принадлежащее ему достоинство, то, конечно не будетъ оставленъ Его высокомонаршимъ взысканіемъ, и что отъ помянутаго патріарха по повелѣнію Е. В., будетъ принятъ въ объятія яко духовный братъ и получитъ мѣсто, какъ архіепископъ по старшинству его собратій приличное. О каковой Высочайшей Е. В. волѣ сообщая в. высокост. и же-

*) Оригиналъ отправленъ къ графу Воронцову при письмѣ отъ октября 1802 года.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن، وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها وهي القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى الطلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فلا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مباتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)؛ ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتحول (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وصار لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

лая вамъ совершеннаго здравія и всякаго благополучія, пребываю къ услугамъ готовый

Подписалъ графъ Александръ Воронцовъ

Такого же содержанія письмо писано и къ Нахичеванскому владѣтелю Келб-Али-хану

687. Прошеніе Тифлисской Армянской епархіи архіепископа Овансеса къ ген. м. Лазареву, отъ 2-го декабря 1802 года.

Назначеннаго отъ Императора всей Армянской націи патріарха Даніила Балыетскій паша, призвавъ къ себѣ, отдалъ присланному отъ Эриванскаго хана человѣку, а сей увезъ въ Эчміадзинъ и отдалъ модѣю его Давиду въ руки.

Я просилъ правителя Грузіи Коваленскаго, чтобы онъ писалъ къ Эриванскому хану, дабы его Даніила не обидѣли до полученія повелѣнія Е. И. В. Всемилостивѣйшаго Государя нашего; но онъ отозвался, что сіе не его дѣло, а проситъ о семъ васъ; почему, милостивый государь мой, сіе объясняя, прошу написать хану Эриванскому, чтобъ они не обидѣли патріарха Даніила до повелѣнія Е. И. В.

688. Письмо ген. м. Лазарева къ Мегмедъ-хану Эриванскому, отъ 3-го декабря 1802 года.

Получивъ сего числа свѣдѣніе, что Армянскій патріархъ всего Армянскаго народа Даніилъ, утвержденный на сей священный санъ Высочайшею Е. И. В. подтвердительною грамотою и Его Высочайшимъ покровительствомъ, прибылъ въ предѣлы владѣній вашего высокост., то и надѣюсь я, что въ оныхъ е. свят. оказываемы будутъ подобающія сану его почтеніе и уваженіе, тѣмъ паче, что симъ подвигомъ вы докажете истинное всегдашнее желаніе ваше быть достойнымъ Высочайшаго покровительства, неоднократно в. высокост. изъявленнаго.

III. КАТОЛИЧЕСКОЕ ДУХОВЕНСТВО.

689. Письмо князя Александра Куракина къ ген. л. Кноррингу, отъ 22-го ноября 1801 года.

Прилагаемую у сего отзывную грамоту папы Римскаго къ миссіонеру его въ Грузіи патеру капуцину Рутиліано препровождая къ в. пр., во исполненіе Высочайшаго Е. И. В. повелѣнія, воспослѣдовавшаго на просьбу о томъ повѣреннаго въ дѣлахъ папы Римскаго командора Бенвенути, съ тѣмъ, чтобы вы благоволили доставить оную къ помянутому капуцину Рутиліано. Буде же примѣтите вы, что онъ станетъ подъ какимъ ни на есть предлогомъ отъѣздъ свой изъ Грузіи мѣшкать, то вышепомянутый повѣренный въ дѣлахъ отъ имени его двора просилъ, чтобъ в. пр., какъ главный начальникъ того края, выслали его оттуда для возвращенія въ Римъ. Что-же воспослѣдуетъ по отдачѣ вами той грамоты капуцину Рутиліано—о томъ, равномѣрно какъ и объ отъѣздѣ его изъ Грузіи покорно прошу немедленно меня увѣдомить

690. Тоже, отъ 22-го ноября 1801 года.

Пребывающій при Высочайшемъ дворѣ повѣренный въ дѣлахъ папы Римскаго командоръ Бенвенути подалъ ноту, коею объясняя, что между обитателями Грузіи находится нѣкоторое число католиковъ, кои имѣя тамъ, а именно въ Тифлисѣ и Гори, нѣсколько церквей и домовъ, по случаю послѣдне бывшихъ въ Грузіи военныхъ замѣшательствъ, навсегда лишены оныхъ, просилъ о возвращеніи имъ сихъ собственностей ихъ. Г. И., снисходя на сіе представленіе, указать мнѣ соизволилъ сообщить в. пр., чтобы упоминаемые церкви и домы по прежнему отданы были обитающимъ въ Грузіи католикамъ. Я надѣюсь, что предварительно учините вы достовѣрную выправку какъ относительно принадлежности имъ оныхъ, такъ равномѣрно и о точности причинъ, по коимъ они ихъ лишились. Сверхъ же сего прошу в. пр. снабдить меня свѣдѣніемъ о числѣ сихъ жительствующихъ нынѣ въ Грузіи католиковъ, изъ какого званія людей они состоятъ и что было поводомъ или началомъ къ водворенію ихъ въ семъ краѣ?

691. Рапортъ ген.-м. Лазарева ген.-л. Кноррингу, отъ 10-го января 1802 года, за № 12.

По предписанію в. пр. отъ 22-го декабря № 2,760, католическіе патеры здѣсь находящіеся удовлетворительно вопросамъ г. вице-канцлера князя Куракина доставили ко мнѣ слѣдующее свѣдѣніе, что католическихъ церквей въ Грузіи находится двѣ—одна въ Тифлисѣ, а другая въ Гори, кои построены отъ бывшихъ здѣсь прежде патеровъ Николая и Перселанѣ (?) въ 1735 году, на мѣстѣ принадлежащемъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

католикамъ но за 47 лѣтъ предъ симъ, по сомнѣнію на прежде бывшаго Грузинскаго патріарха Антонія, который якобы по уговорамъ патеровъ намѣревался принять вѣру католическаго исповѣданія, царемъ Теймуразомъ у католиковъ отняты, и съ тѣхъ поръ у нихъ не находятся, хотя нѣсколько разъ послѣ бывшіе цари отдать имъ обѣщали, и нынѣ католическое церковное служеніе отправляется въ домахъ. Католиковъ въ Грузіи находится по исчисленію патеровъ 500 чел., —300 въ Тифлисѣ и 200 въ Гори; сверхъ того есть еще нѣсколько семей обитающихъ въ окрестныхъ селеніяхъ, коихъ число имъ неизвѣстно. Большая часть католиковъ, находящихся здѣсь, суть изъ Армянъ, по пріѣздѣ въ Грузію патеровъ (что было предъ симъ около 200 лѣтъ) принявшихъ вѣру католическаго исповѣданія; другая же часть католиковъ и Армянъ выѣхавшихъ изъ Турціи и поселившихся здѣсь, изъ коихъ послѣдніе приняли вѣру католическаго исповѣданія. По второму же письму г. вице-канцлера кн. Куракина грамоту капуцину Рутиліо я отдалъ, который хотя и неохотно къ выполненію оной приемлется, однакожъ приготовляется къ отъѣзду.

692. Письмо кн. Куракина къ ген.-л. Кноррингу, отъ 27-го февраля 1802 года.

На всеподданнѣйшее донесеніе мое Е. И. В., по содержанію отношенія ко мнѣ в. пр. отъ 25-го минувшаго января подъ № 288, о церквахъ католическаго исповѣданія въ Грузіи существующихъ, Е. И. В. велѣть мнѣ соизволилъ сообщить вамъ Высочайшую Свою волю, чтобъ обѣ церкви въ Тифлисѣ и Гори находящіяся католикамъ были возвращены; съ тѣмъ наблюденіемъ со стороны вашей, чтобы сіе возвращеніе изъ оныхъ безъ всякихъ непріятныхъ слѣдствій быть могло. О мѣрахъ же, какія вы, м. г. мой, предпринять изволите къ приведенію въ дѣйство оказанія, покорно васъ прошу почтить меня въ свое время увѣдомленіемъ.

693. Тоже, кн. Кнорринга къ кн. А. Б. Куракину, отъ 28-го іюня 1802 года, за № 105.

По почтеннѣйшему письму ко мнѣ в. с. отъ 27-го февраля сего года, старался я прибрать мѣры къ возвращенію католикамъ въ Грузіи находящимся двухъ церквей ихъ, въ Тифлисѣ и Гори состоящихъ, такъ чтобы сіе не родило непріятныхъ слѣдствій; и сколько ни склонялъ католикоса Грузинскаго и знатнѣйшихъ духовныхъ и свѣтскихъ къ уступленію католикамъ собственности ихъ; но всѣ отозвались, что симъ господство въ Грузіи вѣры Греческой, въ исповѣданіе которой обращены уже оные оба храма, нарушится; что хотя католики имѣютъ неоспоримое право на церкви ими построенныя, но отнятіе ихъ произошло такъ давно, что рѣдкіе изъ Грузинъ знаютъ дѣйствительныя тому причины, но что за всѣмъ симъ они готовы повиноваться Монаршему соизволенію, ежели Е. И. В. благоугодно будетъ церкви оныя католикамъ присвоить.

694. Тоже, кн. Куракина къ ген.-л. Кноррингу, отъ 24-го іюля 1802 года.

Г. И., пріемля во уваженіе причины изъясненныя въ отношеніи ко мнѣ в. пр., касательно находящихся въ Тифлисѣ и Гори двухъ церквей, принадлежавшихъ нѣкогда обитающимъ въ Грузіи католикамъ, но потомъ обращенныхъ въ храмы Греческаго исповѣданія, каковыми остаются онѣ и по сіе время, Высочайше указать соизволилъ, чтобы помянутыя церкви оставлены были въ настоящемъ ихъ положеніи.

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأيدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(**والدماميل**) جمع دمل وهو الخرّاج (**والتهاون باخراج المادة**) التي نشأ منها ذلك العارض (**بالفصد**) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (**والإسهال**) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (**وحشوية العلماء**) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (**يشيرون بالأعمال الظاهرة**) ويحثون الناس على تحصيلها (**كما يشير الطرقية من الأطباء**) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (**بطلاء ظاهر البدن**) فيما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (**و**) أما (**علماء الآخرة**) فإنهم (**لا يشيرون**) على الناس (**إلا بتطهير الباطن**) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن، (**وقطع مواد الشر بإفساد مبانيها**) وفي نسخة: منابتها (**و**) هو المناسب لقوله: (**قلع مغارسها**) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (**من القلب**)، ثم اعتذر عنهم فقال: (**وإنما فزع الأكثرون**) من العلماء والتجأوا (**إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب**) وتزكيته (**لسهولة أعمال الجوارح**) على كل أحد (**واستصعاب أعمال القلوب**) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق، (**كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة**) المنفرة (**فلا يزال**) من حاله كذلك (**يتعب في الطلاء**) الظاهر (**وتزيد المواد**) وتجتمع في أعماق البدن (**وتتضاعف الأمراض**) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (**فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة**) من الهلاك (**وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة**) وكيف طروّها على القلب، (**و**) معرفة (**علاجها**) في إزالتها (**على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى**) معرفة (**المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات**) والتحلي بها (**لا محاله، فإن القلب إذا فرغ**) أي خلا (**من**) الخلق (**المذموم امتلأ بالمحمود**) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

~~يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج~~
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخرّاج (والتهاون باخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بدواء الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر ثم أعاد عليهم فقال : (من القلب) (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجأوا (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل في الطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من المهالك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

X.

ИМЕРЕТІЯ.

695. Письмо царя Соломона къ генералъ-аншефу графу Гудовичу, отъ 29-го ноября 1794 года.

(Подлинника не оказалось)

Я считаю за особое счастіе, что удостоился получить отъ в. выс-а письмо чрезъ подданнаго нашего князя Джапаридзе; утѣшаюсь сердечно, воображая видѣть въ васъ отца моего, паки воскресшаго; извините, м. г., я хотя и въ скорости намѣренъ былъ в. выс-у на оное чрезъ посланнаго своего отвѣчать, но тому воспрепятствовали слѣдующія обстоятельства: братъ покойнаго отца моего, а мнѣ дядя, бывшій до сего мои предмѣстникъ Давидъ, приглася въ свое сообщество князей Дадіани, Гуріеля и изгнаннаго изъ Имеретіи Абашидзе, и не смотря на данное имъ при посредствѣ свидѣтелей, Ахалцихскаго паши и царя Грузинскаго Иракли, обязательство быть въ истинной дружбѣ и всегда содержать между собою спокойное пребываніе, — притворясь явными [illegible] тайно обѣщая великое число плѣнныхъ и знатное количество денегъ, согласилъ пашу Ахалцихскаго на жизнь мою съ требованіемъ отъ него войска и при томъ обѣщались возвратить ему взятыя отъ Турокъ Россійскимъ войскомъ, въ Имеретіи находящіяся крѣпости. Я, узнавъ таковую дяди моего и его сообщниковъ противъ меня измѣну, спрашивалъ его, — отчего бы могъ проистекать источникъ столь вредительнаго яда. Но онъ, клянясь мнѣ животворящимъ Крестомъ и святымъ Евангеліемъ, что сего измѣнническаго дѣйствія отъ него не происходило, во утвержденіе своей правоты, отдалъ мнѣ роднаго своего сына подъ видомъ аманата; при всемъ томъ, потаенно питали они обидную ко мнѣ ненависть. Я, узнавъ дѣйствительно, что изъ числа сихъ сообщниковъ къ измѣнѣ князь Дадіани возсталъ противу меня уже вооруженною рукою, и предупреждая, дабы и въ самомъ дѣлѣ не могъ я принужденъ быть имѣть отъ него нападенія, собравъ сколько могъ моего войска, прибылъ наказать того дерзостнаго измѣнника и, имѣя помощь и защитника Бога, его столь удачно побѣдилъ, что онъ принужденъ былъ бѣжать въ Абхазинскія войска, а на мѣсто его поставилъ его подданными роднаго его брата Манучара, хотя отправился было назадъ, въ свой городъ, съ намѣреніемъ пребывать въ спокойствіи, но побѣжденный кн. Дадіани, испрося у Абхазскихъ князей войска, дерзнувъ вторично нарушить спокойствіе; также дядя мой Давидъ, испрося войска у Лезгинъ довольное число, а князь Гуріель, выпросивъ Турецкаго войска, соединились вмѣстѣ атаковать мой столичный городъ Кутаисъ. Такимъ образомъ я, видя себя со всѣхъ сторонъ окруженнаго непріятелями, принялъ паки намѣреніе наказать разрушителя моего спокойствія, князя Дадіани; собравъ войска, старался пресѣчь дерзость Абхазцевъ и помощію Божіею побѣдилъ ихъ, оставя мѣсто обагренное кровію моихъ непріятелей, и въ добычу получилъ довольно плѣнныхъ. Сей врагъ, видя вторично свою неудачу, съ малымъ остаткомъ людей принужденъ былъ опять укрыться подъ защиту князей Абхазскихъ и дядя мой Давидъ съ другимъ измѣнникомъ, видя перваго своего сообщника неудачу, принуждены были, отъ

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقيون بالأطلاء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب)، ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتزكيتها (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فتكون سببا لإهلاك البدن بالمرة، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) كيفية طروّها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محاله، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان. وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال:

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال ، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن ، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب ، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب ، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة ، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض ، فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة وهارباً من الهلاك الأبدي .. فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات ، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود ، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به ، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا ، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة : منابتها (و) هو المناسب لقوله : (قلع مغارسها) والضمير فيهما راجع إلى مواد الشر (من القلب) ، ثم اعتذر عنهم فقال : (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجار (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) وتزكيته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل يريه الطرق ، (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سبباً لإهلاك البدن بالمرة ، (فإن كنت مريداً للآخرة وطالباً للنجاة) من الهلاك (وهارباً من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب ، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة ، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) الخلق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا : القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان ، وضرب لذلك مثلاً لأجل فهم العامة فقال :

е. в. царемъ Георгіемъ, дядею моимъ, имѣлъ тѣсный союзъ,—я на оное симъ отвѣтствую, что я всегда расположенъ къ нему съ такимъ усердіемъ, какое предки наши между собою хранили, а именно когда владѣнія Грузинскія требовали отъ насъ пролитія за нихъ крови, мы не щадили живота; равнымъ образомъ и они также поступали. Но дядею моимъ одного вѣроисповѣданія, считаю его вмѣсто отца моего, крайнѣ усердія е. в. ничего другаго не чувствую и отъ него, равнымъ образомъ, кромѣ добраго ничего не ожидаю. Если какое недоразумѣніе существуетъ между нами, пусть они меня явно обличатъ,—и я, какъ покорнѣйшій слуга, по справедливости удовлетворить не премину. Впрочемъ какъ въ скоромъ времени я намѣренъ прислать къ вамъ вѣрнаго своего человѣка, съ которымъ подробнѣе буду отвѣчать на ваше письмо, и о другихъ моихъ намѣреніяхъ вамъ объяснить не оставлю, то теперь заключаю сіе порученіемъ себя дружбѣ вашей.

697. Донесеніе кн. Давида Абашидзе наслѣдному царевичу Давиду, отъ 1-го сентября 1800 года.—Изъ Сурама.

Ваше высочайшее повелѣніе о приготовленіи въ крѣпости продовольствія и объ исправленіи какого ни есть недостатка получилъ, и все по повелѣнію вашему исполнено. Изволите спрашивать объ Имеретинскихъ извѣстіяхъ. Посолъ Аббасъ-Мирзы, отправленный отъ Ахалцихскаго паши, прибылъ къ царю. Царь Соломонъ былъ весьма боленъ, а теперь выздоровѣлъ; того посла взяли въ Кутаисъ. Царь къ дядѣ вашему Юлону отправилъ двухъ человѣкъ, а отъ Юлона прибылъ въ Имеретію Зурабъ Пурцеладзе; они имѣютъ по секрету частыя совѣщанія между собою. Слышно изъ Имеретіи, что Омаръ-ханъ хочетъ напасть на Кахетію, Аббасъ-Мирза на Тифлисъ, а Имеретины и Ахалцихцы на Картолинію; о таковомъ ихъ намѣреніи, если только успѣютъ осуществить,—я по долгу моему доношу. Эти ваши дяди вамъ и отечеству невѣрны и Императорской волѣ и повелѣнію противодѣйствуютъ. Письма ваши отправилъ въ Имеретію; объ имѣющемъ послѣдовать отвѣтѣ вамъ донесу.

698. Письмо ген.-л. Кнорринга къ царю Соломону, отъ 9-го марта 1801 года.—Науръ.

Г. ген.-м. Лазаревъ по долгу своему препроводилъ ко мнѣ письмо къ нему ваше, свѣтлѣйшій царь, отъ 6-го минувшаго февраля. Искренно радуюсь, что вамъ, м. г., пріятно видѣть земли Грузинскія, присоединенныя къ Россійской Имперіи подъ могущественнымъ покровомъ Е. И. В., всемилостивѣйшаго моего Государя, который по природному Ему человѣколюбію соизволилъ удовлетворить прошенію послѣдне-царствовавшаго въ Грузіи царя Георгія и желанію всего Грузинскаго народа, съ давнихъ временъ съ иновѣрными сосѣдями ратовавшаго въ собственную оборону, съ крайнимъ истощеніемъ своихъ силъ. Вамъ, свѣтлѣйшій царь, немаловажно утѣшно вѣдать и то, что Е. И. В. изволитъ приглашать къ себѣ всѣхъ царевичей Грузинскихъ, вашихъ родственниковъ, для изліянія на нихъ своихъ милостей и устроенія ихъ благосостоянія, коль что явится изъ нихъ покорнымъ толь всемилостивѣйшему о нихъ благопопеченію моего Г. И.

Начальствомъ моимъ во всемъ здѣшнемъ краю и въ Грузіи будучи такъ сближенъ къ владѣніямъ вашимъ, м. г., всепокорнѣйше прошу имѣть ко мнѣ, яко къ сосѣду, благосклонное ваше расположеніе; и потщусь сдѣлаться того достойнымъ соотвѣтствіемъ во всемъ, что только вы возложить на меня изволите и что не превзойдетъ мѣры Высочайше возложенныхъ на меня должностей отъ Августѣйшаго моего Монарха, повелѣвающаго мнѣ свято сохранять дружелюбіе ко всѣмъ добрымъ сосѣдямъ Грузіи.

699. Всеподданнѣйшій рапортъ ген.-л. Кнорринга, отъ 27-го апрѣля 1801 года.

Имеретинскій царь Соломонъ предварилъ меня письмомъ своимъ отъ 12-го минувшаго марта, теперь только ко мнѣ дошедшимъ, что для открытія готовности своей къ службѣ и совершенной преданности своей В. И. В. намѣренъ онъ отправить къ вамъ, Августѣйшій Монархъ, своего посланца, не объясняя причинъ къ тому его убѣждающихъ.—В. И. В. всеподданнѣйше о семъ донеся, осмѣливаюсь испросить Всевысочайшаго повелѣнія—принять ли и препроводить ли въ С.-Петербургъ чиновника, коего Имеретинскій царь желаетъ ко мнѣ прислать для представленія къ В. И. В. *)

Полученныя же мною изъ Грузіи извѣстія гласятъ, что оный Имеретинскій царь получилъ параличъ, что жизнь его подвержена опасности и что о избраніи себѣ преемника совѣтуется онъ съ вдовствующей царицею Грузинскою Даріею.

*) На это воспослѣдовало Высочайшее соизволеніе; отъ 19-го мая

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج
المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من
الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد
الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة
عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء
الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد
وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدا للآخرة وطالبا للنجاة وهاربا من الهلاك
الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر
بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا
فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو خراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض
(بالفصد) وهو إخراج الدم (و) في معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال)
بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب
وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة)
على الناس (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق
ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا
الذين يتأكلون بالدين (و) أما (علماء الآخرة) (لا يشيرون) على الناس (إلا
بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بإصلاح الباطن (وقطع
مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: منابتها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها)
والشر يتبع مواد تنشأ منه (من القلب) ثم استدرك فقال: (وإنما فزع
الأكثرون) من العلماء والجهلاء (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب) وتركوه (لسهولة
أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد
كامل يربيه الطريقة (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة
(فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتحتمي في أعماق
البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببا لهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدا للآخرة
وطالبا للنجاة) من الهلاك (وهاربا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيفية
طروها على القلب (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم
ينجر ذلك بك إلى معرفة (المقامات المحمودة المذكور في ربع المنجيات) والتحلي
بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما
أن القلب إذا دخله الإيمان خرج منه الكفر، وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

---

700. Письмо князя Д[illegible] ген. Кноррингу, отъ 22-го мая 1801 года.

(Подлинника [illegible] ось)

Зная ваши милости къ царевичу Давиду, моему шурину, осмѣливаюсь безпокоить васъ моею просьбою какъ в пр. извѣстно, что отецъ мой при князѣ Соломонѣ былъ подъ покровительствомъ Ея Имп. В. Императрицы Екатерины и тесть мой царь Георгій дѣлалъ тоже, то и я, слѣдуя своимъ имъ, желаю по ходатайству вашему быть подъ покровительствомъ Россіи.

701. Рапортъ кап. Бартенева подпол. Симоновичу, отъ 20-го іюня 1801 года,—изъ Сурама.

Вслѣдствіе повелѣнія в высокоб съ предписанія ген.-м Лазарева, ѣздилъ я разобрать по обстоятельству дѣла, по какому Имеретинцы отнимаютъ у Грузинскаго царевича Давида деревни и мѣста; почему я взялъ съ собою для слѣдствія здѣшняго моурава князя Абашидзе и другихъ князей и дворянъ и прибылъ въ назначенную деревню въ Цепинис-хеви 16-го числа, но оная не деревня, а мѣсто, а деревень состоитъ 10: 3 деревни Хуневи, Пжиневи и Верткули отняты назадъ тому лѣтъ 30 Имеретинскимъ [illegible], а 7 деревень навсегда жили спокойно подъ владѣніемъ Грузинскаго царя и подъ разными князьями, а изъ 10 подарены Грузинскимъ царемъ Иракліемъ и Георгіемъ Давиду, а послѣ смерти Имеретинскаго царя Давида жена его Анна, которая имѣетъ жалованныя грамоты, и велѣлъ въ первой деревнѣ Сакии мамасахлису собрать со всѣхъ деревень мамасахлисовъ, священниковъ и старыхъ людей и с[illegible] браться имъ въ крайнюю деревню къ Имеретіи—Верткули; также далъ знать и Имеретинскому князю Ростому Пинези-швили, чтобы онъ съ прочими князьями прибылъ въ границы близъ деревни Верткули, почему я прибылъ [illegible] на другой [illegible] сказанную деревню, но деревня уже вся пуста, жены и дѣти живутъ всѣ въ горахъ и лѣсахъ, но узнавши о моемъ прибытіи, [illegible] старики и старухи падали въ ноги, кричали въ слезахъ „о [illegible] защищаешь", которые и еще многія слова произносили благодарствуя. Также изъ прежде отнятыхъ деревень пришелъ священникъ съ лучшими людьми и просилъ защиты, какъ они прежде принадлежали къ Грузіи и нынѣ просятъ состоять подъ Россіею, а съ Имеретинской стороны пріѣхалъ только одинъ князь, а Ростомъ Пинези-швили не только самъ, но и повѣреннаго отъ себя не прислалъ. Прошедшаго мѣсяца 26-го числа пріѣхалъ онъ въ деревню Верткули, въ которой жила вышеписанная царица Анна, въ большемъ количествѣ людей, съ тѣмъ чтобъ ее выгнать и деревню взять подъ свое владѣніе, но ея люди, собравшись, не хотѣли его допустить и просили его, такъ какъ они подвластны Россіи, чтобы онъ искалъ по законнымъ правамъ; но онъ на то разсердился и приказалъ бить изъ ружей, убилъ вышеписанной царицы двухъ дворянъ до смерти и трехъ человѣкъ ранилъ и хотѣлъ самую царицу убить, но она спаслась бѣгствомъ; послѣ же сего пріѣзжаетъ въ деревни и ставитъ самъ себѣ грани и требуетъ отъ нихъ разныя подати, и что у кого увидитъ, насильно отнимаетъ и заставляетъ, чтобъ ему они были послушны. По спрашиваніи мною у разныхъ князей и дворянъ и у тамошнихъ престарѣлыхъ людей, которые и показали по сущей справедливости, что никогда отцы, ни они не помнятъ, чтобъ принадлежали къ Имеретіи, но навсегда къ Карталиніи; вышесказанный князь Имеретинскій поставилъ себѣ домъ саженяхъ въ 50-ти отъ деревни Верткули, который меня всѣ единогласно просили сломать, но я имъ не велѣлъ до рѣшенія начальства, но по возвращеніи же назадъ велѣлъ имъ [illegible] работать по прежнему, а князю Имеретинскому также послалъ сказать, чтобы онъ не вмѣшивался до рѣшенія начальства и не чинилъ обиды и дѣлать притѣсненія.

702. Рап. ген.-м. [illegible] ген.-л. Кноррингу, 21-го іюня 1801 года, за № 335.

Вчерашняго числа ея в. вдовствующая царица Дарія чрезъ присланнаго чиновника объявила мнѣ, что она, имѣя нужду переговорить со мною о нѣкоторыхъ дѣлахъ, проситъ чтобы я пришелъ къ ея в., что я тотъ же часъ выполнилъ долгомъ поставилъ [illegible] объявила мнѣ, что она изъ усердія къ пользѣ службы Всемилостивѣйшаго Г. И. нашего имѣетъ желаніе привести внука своего [illegible] Имеретинскаго царя подъ покровительство Е. И. В., о каковое намѣреніе предприняла она уже 4 мѣсяца [illegible] что [illegible] увѣрена, что внукъ ея [illegible] слѣдуя во всемъ ея совѣтамъ, не преминетъ выполнить и сіе ея желаніе, но проситъ меня дѣлать ей во всемъ [illegible] не имѣетъ у себя ни одного вѣрнаго человѣка. Намѣревалась употребить, если я на то соглашусь, 17-го Егерскаго полка протоіерея Чинамзгварова, на что я отвѣтствовалъ, что безъ повелѣнія в пр сдѣлать того не

يضاهي الاشتغال بطلاء ظاهر البدن عند التأذي بالجرب والدماميل والتهاون بإخراج المادة بالفصد والإسهال، وحشوية العلماء يشيرون بالأعمال الظاهرة كما يشير الطرقية من الأطباء بطلاء ظاهر البدن، وعلماء الآخرة لا يشيرون إلا بتطهير الباطن وقطع مواد الشر بإفساد منابتها وقلع مغارسها من القلب، وإنما فزع الأكثرون إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلوب لسهولة أعمال الجوارح واستصعاب أعمال القلوب، كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة، فلا يزال يتعب في الطلاء ويزيد في المواد وتتضاعف به الأمراض، فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة وهاربًا من الهلاك الأبدي فاشتغل بعلم العلل الباطنة وعلاجها على ما فصلناه في ربع المهلكات، ثم ينجر بك ذلك إلى المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات لا محالة، فإن القلب إذا فرغ من المذموم امتلأ بالمحمود، والأرض إذا نقيت من الحشيش نبت فيها أصناف

(والدماميل) جمع دمل وهو الخراج (والتهاون بإخراج المادة) التي نشأ منها ذلك العارض (بالفصد) وهو إخراج الدم وفي معناه الحجامة بحسب اختلاف أمزجة البلاد (والإسهال) بالأدوية المناسبة لإخراج تلك المادة (وحشوية العلماء) وهم الذين يقتنعون بالقشر عن اللباب وينظرون إلى ظاهر الأمور دون الاطلاع على الأسرار الباطنة (يشيرون بالأعمال الظاهرة) ويحثون الناس على تحصيلها (كما يشير الطرقية من الأطباء) وهم الذين يجلسون على الطرق ويداوون الناس على جهل منهم (بطلاء ظاهر البدن) فما لا يتم النفع به، فهؤلاء علماء الدنيا الذين يتأكلون الدين بالدنيا، (و) أما (علماء الآخرة) فإنهم (لا يشيرون) على الناس (إلا بتطهير الباطن) كما أن الكمل من الأطباء لا يشيرون على المرضى إلا بمداواة الباطن (وقطع مواد الشر بإفساد منابتها) وفي نسخة: مناتبها (و) هو المناسب لقوله: (قلع مغارسها) والضمير فيها راجع إلى مواد الشر (من القلب) ثم اعتذر عنهم فقال: (وإنما فزع الأكثرون) من العلماء والتجاول (إلى الأعمال الظاهرة عن تطهير القلب) ونكتته (لسهولة أعمال الجوارح) على كل أحد (واستصعاب أعمال القلوب) لتوقفها على وجود مرشد كامل بصير بالطرق (كما يفزع إلى طلاء الظاهر من يستصعب شرب الأدوية المرة) المنفرة (فلا يزال) من حاله كذلك (يتعب في الطلاء) الظاهر (وتزيد المواد) وتجتمع في أعماق البدن (وتتضاعف الأمراض) فيكون سببًا لإهلاك البدن بالمرة (فإن كنت مريدًا للآخرة وطالبًا للنجاة) من الهلاك (وهاربًا من هلاك الأبد فاشتغل بعلم العلل الباطنة) وكيف طروها على القلب، (و) معرفة (علاجها) في إزالتها (على ما فصلناه في ربع المهلكات ثم ينجر ذلك بك إلى) معرفة (المقامات المحمودة المذكورة في ربع المنجيات) والتحلي بها (لا محالة، فإن القلب إذا فرغ) أي خلا (من) أخلاق (المذموم امتلأ بالمحمود) كما قالوا: القلب إذا خلا من الكفر دخله الإيمان وضرب لذلك مثلا لأجل فهم العامة فقال:

осмѣливаюсь, но буде угодно ея в. то я имѣю очень вѣрнаго человѣка изъ Грузинъ, коего ея в., если угодно, въ Имеретію послать можетъ, а между тѣмъ я о ея предпріятіи донесу в. пр., на что все весьма охотно ея в. согласилась.

703. Письмо Имеретинской царицы Анны на Высочайшее имя.

(Подлинника не оказалось)

Щедроты и правосудіе, украшающія престолъ великаго Императора Россіи, а наипаче наслѣдственныя добродѣтели достойнаго внука безсмертныя Екатерины, содѣлавшаго блаженными не токмо ея народы, но и въ цѣломъ свѣтѣ невинность защищавшаго, дали мнѣ смѣлость, изобразя жестокость судьбы моей, просить В. И. В. объ ея отвращеніи.

Покойный дѣдъ мой, Грузинскій царь Ираклій, по особенной своей ко мнѣ любви, прилагая попеченіе о моемъ благополучіи, выдалъ меня въ супружество за Имеретинскаго царя Давида, искавшаго въ царствованіе Великія Екатерины покровительства отъ престола Россійскаго, но высокомѣріе и злоба Грузинской царицы Даріи, а при томъ желаніе ея возвести на царство Имеретинское внука своего Соломона столь далеко простерлись, что мужъ мой ея пронырствами бывъ изгнанъ изъ своего государства и скитаясь безъ пристанища по смежнымъ Имеретіи владѣніямъ, окончилъ горестную жизнь свою въ Турецкомъ городѣ Ахалцихѣ, а сынъ мой, рожденный отъ сего несчастнаго царя, на трехлѣтнемъ его возрастѣ похищенъ у меня и заключенъ въ темницу, въ которой и понынѣ содержится.

Гоненіе царицы Даріи симъ не окончилось; покойный царь Ираклій, не взирая на всѣ ея происки, при жизни своей пожаловалъ мнѣ нѣсколько деревень на границѣ Имеретинской находящихся; въ нихъ по сіе время имѣла я свое убѣжище, но бѣдствія мои и тамъ меня преслѣдуютъ и тутъ лишили меня спокойнаго пребыванія въ недавнее время. царь Имеретинскій прислалъ въ деревни мои нарочное войско съ тѣмъ, чтобъ меня поймать и представить къ нему; преданные мнѣ люди, собравшись, воспротивились сему намѣренію и отразили его войско, хотя съ немалымъ урономъ съ ихъ стороны; но я, видя, что рано или поздно должна сдѣлаться жертвой ихъ жестокостей и свирѣпства, рѣшилась прибыть въ Тифлисъ подъ защиту побѣдоносныхъ войскъ Россійскихъ, и вѣдая милосердіе, безпредѣльное человѣколюбіе и состраданіе къ невинно гонимымъ, просить священнѣйшаго покровительства В. И. В. какъ для меня, такъ и для несчастнаго сына моего, въ заточеніи находящагося.

Удостой, великій Императоръ, удостой несчастную царицу предстать предъ благотворный свѣту престолъ Твой, а по полученіи на сіе Высочайшаго Твоего соизволенія и рѣшенія тѣмъ судьбы моей, благоволи остаться мнѣ въ Тифлисѣ.

Предавая жребій мой Высокомонаршей власти В. И. В., со священнѣйшимъ высокопочитаніемъ пребываю навѣкъ. . . . . .

704. Тоже, къ ген.-м. Лазареву.

О себѣ, м. г. мой, я вамъ доношу, что я племянница царя Ираклія; будучи сирота, я воспитана была по милости е. в. дѣда моего, и выдана замужъ за царя Имеретинскаго Давида. Потомъ, противъ воли царя Ираклія, угодно было его супругѣ царицѣ Даріи подвергнуть несчастію супруга моего, меня и малолѣтнихъ моихъ дѣтей, находящихся въ ожиданіи милости великой Государыни; почему, не допустивши ни насъ, ни человѣка нашего до Высочайшаго двора, царица Дарія оставила насъ въ крайнемъ бѣдствіи, но и сего ей было недовольно. Имѣла я у своихъ грудей трехлѣтняго сына; по совѣту царицы Даріи его отняли у меня царь Соломонъ и посадили въ крѣпость, чему уже восемь лѣтъ времени, и я, не слыша голосу сына моего, сгараю огнемъ нестерпимымъ. Пріѣзжала я въ Карталинію просить царя Ираклія о сынѣ моемъ, но онъ не возвратилъ его мнѣ, а пожаловали мнѣ для пропитанія деревню Кепинисъ-хеви, гдѣ я и жила. Но потомъ Гогія Абашидзе началъ меня угнетать: сперва онъ намѣревался продать меня Татарамъ, а какъ сего сдѣлать не успѣлъ, то настроилъ людей, которые хотѣли меня сжечь съ домомъ моимъ, но Богъ и отъ этого меня избавилъ. Мужа моего выгнали изъ его отечества, и онъ умеръ въ чужой землѣ. Все сіе произошло по совѣту царицы Даріи. Но послѣ того царь Георгій и царевичъ Давидъ пожаловали мнѣ ту же милость Иракліеву — Кепинисъ-хеви. Царь Соломонъ и его сердарь, наславъ на меня войско, убили двухъ моихъ дворянъ и двухъ человѣкъ ранили, да и меня искали убить, но я скрылась въ [illegible] благодарностью капитану, который находится въ Сурамѣ: онъ спасъ меня отъ смерти, доставивши въ Сурамъ, гдѣ и теперь я нахожусь. Знаю я, что вы брата моего Тамаза (Орбеліани) жалуете и домъ его находится подъ вашимъ покровительствомъ, и потому прошу и меня не лишить вашей милости, ибо я сирота и вдова и имѣю сына въ плѣну, который